

52521

52521

Johnston's
1886.

8303

VALERII MAXIMI
DICTORVM
FACTORVMQVE
MEMORABILIVM
Libri Nouem.

Olim à STEPHANO PIGHIO
emendati.

Nunc vero post LIPSI & MITALLE-
RI aliorumque spicilegia, ad vetustissimum
V. CL. PETRI DANIELIS I.C.
exemplar collati,

Adiectis etiam Animaduersionibus
a

CHRISTOPHORO COLERO,
Cum INDICE gemino.

FRANCOFVRTI
Typis Wechelianis apud Claudium Mar-
nium & heredes Ioannis Aubrii.
M. D C I.

52521

STANISLAO ZELE-
NIO VITELLIO DE
Zelanka &c. Iunenigenerosa
S. P. D.

CHRISTOPHORVS COLERVS.

ALERIVM M-
XIMVM mittere ad
te, mi Stanislac, non
comendare decre-
ui. Sufficiat tibi do-
ctissimorū virorum
communis consen-
sus, qui quantum auctoritatis habet,
tantum & rationis subministrat. Profe-
cto tam tersum & elegantem scripto-
rem diligenter legisse, duplii tibi vice
proderit. Nam quidquid Græcia quid-
quid Romana virtus dixit aut fecit e-
gregium, sub vnum adspectum, veluti
tabella explicauit Valerius: nec id vul-
gari stilo; sed florido, sed arguto, certe
flexanimo orationis genere. Postea ve-
ro, quanti precii res est, quæ alii indu-
strie notauere, disciplinam inde & ex-
emplum capere: Virtutum vitiorumq;

argumenta non tantum ex præteritis colligere, sed hinc fugam adornare, illicine obsequium meditari? Licebit etiam decenter imitari tale scriptio[n]is genuus, & factu vel dictu memorabilia subinde notare & digerere. quod nimis feliciter præstitille, vir illustri prosapia, Baptista Fulgosius; mediocriter etiam Ant. Sabellicus. Quæ te tuamque fortunā deceant vides, mi Stanislae. *Vindica te tibi, & tempus, quod adhuc aut auferebatur, aut surripiebatur, aut excidebat, collige & serua.* cogita ex quibus carceribus ad quam metam properes. Nobilissimus es, fortunatus es. Ergo studia tua ex nobilitate metire, ex fortuna sapere disce. An quod pleriq; omnes huius loci hodie aliter faciunt? Eo tu plus gloriae ex bono facto exspecta. Humilia ingenia sunt, quæ apud minutarium quætiuncularum gyros atq; inandros, tanquam apud Sirenios leopulos consenserunt. Legisti hoc ipse, nisi fallor, apud Atticarum Noctium commentatorem. Et delectentur sane illis studiis, quibus & fructus aliquando ex professione eorum. Tibi quid inde? Fastidium maiorum curarum & proprie-

tua-

tuarum. Dicendum tibi hoc semel putau[er]i, ob istos, qui & studia aliquam nobilitatem, & nobilitatem sua studia habere nesciunt. Tu autem illud veteris Poetæ tibi dictum puta.

Totū cūnq; hōlā zōnū osoñū wēpukīm. Et quod agis, gnauiter age. optima cogitanda sunt, plurima discenda sunt, utilissima legenda sunt, ut recte viuas & bene facias. De ipsis duobus, non desunt tibi quotidiana[m] mæ monitiones, adhortationes, cautiones. De ultimo, illud accipe, quod Zenoni quærenti, quomodo optime viueret oraculum respondit *Ενηγερτιστοίς νέρποις*, quo ille accepto, totum scibris veterū mancipauit. Hunc tu imitare, & cauesis alio animo Valerium nostrum accipias, quam quo C O L E R V M amplecti consueisti. Vale.

Haidelbergæ Calend. April.

C I O. 1 0. C I.

MARTINVS AICHMAN
I.V.D. ET IN AVLA WIR-
tembergensi Cancellarius.

IN VALERIVM MAXIMVM
a

CHRISTOPHORO COLERO
denuo restitutum & illu-
stratum.

A Vthorum veterū reparat qui scripta labore
Peruigili, prauas tollit & inde notas:
Dignus is est habitus semper non laude minore,
Quam qui principio condidit author opes.
Eius id elogium est, qui maiestate verendus
Cesarea, cuius est rata ubique fides.
Hinc igitur merito maestandus honore COLERVUS
Et modo non dia laude vebendus erit:
Qui critico turpes perstringit acumine mendas,
Et loca fert rutilas per tenebrosa faces.
Historia Princeps Latia SALLVSTIVS exstat
Sanatunt illius seque fateretur ope.
Ille fatetur idem, cuius Romana theatra
Sepius ad Pœnos obſtupuere sales.
Iamque viget culti non ultima gloria ſeculi
Diffa & Faſta virūm qui notat omnigena:
Multas ille manus urentes atque fecantes,
Nempe ſalutarem ſenſit & ille tuam.
Tres magni COLERE virisibi munera vita
Debent, debentur munera quanta tibi?

Cod. tit de
bet. iur. e-
nucleando.

CHRI-

CHRISTOPHORO COLERO.

RvſTRA laborant corrigendis in libris
COLERE veterum, ni ſibi plane induant
Criticine Cenſoreſue noſtri temporis
Cor atque mentem auctoris, & verba ipsamer,
Phrasimque dicendi ſtilumque proprium.
Tu prorsus omninoque te ſenſus uifer
Penetrasti in omnes & ecur Salluſtii,
Vi & Valerii, luculentum reſtum;
Quos vindicasti reſtitutoſ priftino
Scie nitoriſ. Quin nouam ſibi redditam
Animam facientur publice, ſequi unicum
Salutis adſertorem ubi uis gentium
Vulgare tendunt. Non ſatis ſit gloria,
Non ſatis honoris, in utrinque dupli-
Vita uisque vitam prorogare duplē?

PAVLVS MELISSVS
Francus, Comes Pal. & Eques
aut. Ciuis Romanus.

COLE RO

S.

Nensis, & quod excurrit, abierat ex Valeriana editione ab soluta, cum nobis redditæ sunt optatissimæ litteræ tuæ, iam de præfatione sollicitis : redditæ sunt autem, non solum cum præfatione quam desiderabamus, sed cum andictario etiam Animadversionum, quo usuram videris illius missæ tardius pendere voluisse. Sed illam, utræcumque editioni præmisimus ; hoc, absolute iam libro, subiecimus, velut appendicem, iucundam lectori studioso, & utilem.

Exemplar ipsum autem, quod nobis abiens in Poloniam reliquisti, secuti sumus accurate: nisi quod à pag. ix. usque ad xiiii. littera quam vocant *Cursiveam*, expressimus quæ aberant ab optimo & fidelissimo codice *P. Danielis* v. c. l. quæ non esse ipsius Valerii concepta verbis, verbis conceptis iurabit quicunque ea expendet vel leviter: inserta nimis ex adbreuiatore, ne quid desideraret exemplorum lector, & ut ille velut hiatus repleteatur. *Pighius* certe & ipse ad cap. xiiii. subodoratus est epitomen ista redolere. Sed si qui aure du riore, non satis intelligit quæ sit utriusque stili & auctoris & adbreuiatoris differentia, audiat is quæ antiquissimo illi & longe optimo Co duci

dici *P. Danielis* leguntur preflixa. Prima clausa pagella, aut pagellæ potius fragmentum: est enim exesa vetustate magnam partem: illa, inquam, pagella præposita Indici capitulorum, hæc habet. In adbreuiatore, qui & vetustus est, quedam reperta sunt, quæ quoniā nostro deerant, necessario supplevi. Sequuntur inde adbreuiata exempla: & *Timasithæi* primum, quod ipsius tamen *Valerii* verbis explicatum habemus. *Timasithæus Loparensis* creteram quam *Romani Pythio Apollini* miserant, interceptam a Piratis, curauit Delphos perferendam. *Milesia Ceres*. & quæ legūtur infra pag. ix. & sequentibus, usque ad illa *Deiotaro* vero: pag. x xiiii. quæ non esse ipsius *Valerii*, quius facile agnoscat.

Nomen adbreuiatoris habet idem *Codex*, in fine, id est post rhapsodiam libri x. ad quam nomen idem & *Pighius* notauit ex suis mis. Ille autem ut dixi *Danielis* sic habet. *Feliciter emendaui*, *descriptum Rabenna Rusticus Helpidius Domnulus*. v. c.

TITVLVS ADBREVIATORIS.

C. Tit. Probi finit epitoma historiarum diuersarum exemplorum Romanorum. Sed de hoc quid sentiendum sit, tu nos docebis aliquando.

Vetustum autem fuisse, inde paret quod quæ ex eo adscripta sunt libro *Danielis*, veteri omnino manu tracta sunt: & sunt illa ipsa aliis veteribus manuscriptis inserta, nullo discrimine, tanquam genuina *Valeris*. Vale v. c. l.

VALERII MAXIMI
VITA.
INCERTO AVTORE

VALERIVS MAXIMVS ciuius Romanus, Patricio generenatus, omnem pueritiam, & magnam adolescentie partem liseris peresiendis, & honestis artibus dedit. Inde, sumpta virili toga, se consulit ad rei militaris disciplinam, ubi aliquandiu stipendia fecisse, & in Asiam cum Sexto Pompeio nauigasse dicitur. Vnde reversus, eum videret se patria sua tam benescendo, quam benefaciendo posse prodeesse, a quo incepto studio militia gloria detinuerat, eodem regressus, statuit urbis Romae, exterarumq; gentium facta, simulac dicta memoratu digna, ut ipse facetus, literarum monumentis commendare: quod feliciter & gloriose consecutus est. Floruit autem Tiberii Cesaris temporibus, & sub eius imperio hanc scripsit historiam, cuius etiam numen innocat. Imperatores enim Romani, cum virtute sua in se sancte- que gessissent imperium, divino celebrabantur honore, & in decorum numerum transferabantur, unde etiam Diuos imperatores appellamus. Genius vero suum paternum a gente Valeria, maternum a Fabia duxisse fertur: unde Valerius Maximus ex utraque familia ei nomen est, de cuius morte certi nihil potest afferri.

VALE-

VALERII MAXIMI
VITA, C. MITALERIO VIENNEN-
sis prouincia iuridico auctore, ad Io. BVE-
FENANTIVM in suprema Delphina-
tium curia Presidem.

VALERII Maximi prænomen librariotum iniuria iam olim amissum vero proprius est, quā ab ipso omissum fuisse. Ridiculum est autem, quod maternum genus eius quidam à Fabia gente repetunt cognominis argumento. Nam præterquam quod id aliis quibusdam Rom. gentibus commune fuit, vt Carbiliꝝ, Cornelii, Manlia: constat certe id longe ante in Valeria, quā in Fabia gente fuisse, inde usque à M. Valerio illo Maximo, qui Cos. anno Vrb. ccxcviii. cum Sp. Virginio Calimontano fuit: cum qui Fabiorum primus eo cognomine affectus est Q. Fabius Rutilianus Ambusti F. Gurgitis patet, Censorum cum P. Decio omni forensi turba in quatuor tribus digesta anno vrb. cccc. xternum gloriosumque id sibi ac familiæ suæ pepererit. His accedit quod qui à materna denominarentur, non cognomina, quæ nulla sœminis fuerunt sed gentilitia nomina in possessuum transformata modum adsciscabant. Sic è duabus Censorii Catonis uxoribus Licinia & Salonia partim Liciniani sunt, partim Salonianii appellati: quo modo à

Petronia matre Petronianus Vitellii Cæfaris filius, à Vespasia, & Domitilla, Vespasianus, & Domitianus, impp. dicti sunt. Quod &c in arrogationibus adoptionibusque obseruabatur, quo modo Pomponium Atticum illum Ciceronis amicum ab auunculo Q. Cæcilio testamento in nomen familiamq; adoptatum Qu. Cæcilium Pomponianum Atticum dictum fuisse comperimus. Hinc Rutilianos, Aemilianos, Seruianos, Calphurnianos, Octavia-nos, è Rutiliis, Aemiliis, Seruiliis, Calphurniis, Octaviais in alienas traductis familias agnominatos fuisse legimus. Ciuem certe Romanum identidem se his fuisse verbis significat, *Ciuitatem nostram, nostri imperis, nostris ceremoniis, forum nostrum*, & similibus. Sed ingenuum, quando etiam de eius statu dubitatum scio, ex patritia videlicet Valeriorum gente etiam ipso cognomine. Libertini enim seruili nomine cognominis vice retento solum patronorum nomen, prænomenque usurpabant, cognomine vero, quod plerunque fortuna fuit, ac gloria, ablinebant: quod & ipsum in iis qui ipsi ingensi cuiusquam beneficio ciuitatem Rom. consequuti, aut in colonias transcripti fuerant, obseruabatur. Sex Pompeio arctissima necessitudine deuinatus fuit, adeo quidem ut in eius commemoratione sibi instar Alexandri eum fuisse scripserit: *cum illi, inquit, Hephaestios suis alter fuerit Alexander*: nec dubitauerit supremum sibi atque illi inter rara amicorum paria locum facere. Huius Sex. Pompeii, Sextique Apuleii consulatu Augustus è viuis

viuis excessit: primisque cum ipsi in Tyberii verba iurauerunt, tum etiam ceteros adegerunt. Quo merito postea principis inter primarios amicos fuit. Magna certe eloquentiae gloria ac gratia fuisse vel illud in primis arguit, quod eum sibi Gn. Piso conslata Germanico mortis reus patronum cum præstantissimis eius saeculi oratoribus depoposcit. Quocirca eum non clarissimum modo sed etiam disertissimum Valerius appellavit. Inde M. Lepidum illo nomine ac genere ut socordem & ignavum, maioribusque suis dedecorum Asia pro consulatu aduersatum maxime Senatu turbauit. Ipse in eius locum suffectus Valerius inter præcipuos cohortis coluit, ingenii ac morum amerenitate delinitus. Tyberio quidem, & vniuersa Cæsatum domui, inolito iam tum etiam illustribus familiis more, enixissime adulatur. Itaque libro ix. inter dictorum improborum factorumque sceleratorum exempla ultimo, ceu Colophonem, loco Sezini / quod recte subodoratus est Pighius / suppresto tamen singulari quadam adulandi artificio, eius nomine supra omnium flagitorum conditionem perfidiam audaciamque incensit.

INCIPIVNT CAPITV-
LA LIBRORVM VALERII
MAXIMI FACTORVM ET
dictorum memorabilium.

LIBER PRIMVS.

- 1. De religione. 2
 - 2. De simulata religio-
ne. 10
 - 3. De peregrina reli-
gione reiecta. 11
 - 4. De auspiciis. 11
 - 5. De omnibus. 13
 - 6. Deprodigis. 16
 - 7. Desomnis. 21
 - 8. Demiraculis. 29
- LIBER SECUNDVS.
- 1. De matrimoniorum
ritu, & necessitu-
dinem officiis. 39
 - 2. De magistratu*m*
que ordinum offi-
ciis, & institutis.
42
 - 3. Demilitaribus insti-
tutis. 45
 - 4. Despectaculis. 46
 - 5. Defrugalitate &
innocentia. 50
 - 6. De externis insti-
tutis. 51
 - 7. De disciplina mili-
tari. 56

8. De irretriumphi.
64

9. De censoria seneri-
tate. 67

10. Dematestate. 71

LIBER TERTIVS.

- 1. De indole. 75
- 2. De fortitudine. 77
- 3. Depatientia. 90

4. De humili loco natis
qui clari evase-
runt. 93

5. Qui a preclaris pa-
rentibus degene-
rarunt. 95

6. De illustribus qui in
veste, aut cetero
culu*m*, licentius sibi
indulserunt. 96

7. Defiducia sui. 98

8. De constantia. 105

LIBER QVARTVS.

- 1. De animi modera-
tione. 112

2. De reconciliatione.
120

3. De abstinentia &
continentia. 122

4. De paupertate lau-
data. 129

5. De verecundia. 133

6. De amore coniugali.
135

7. De amicitia vincu-
lo. 139

8. Deliberalitate. 145

LIBER QVINTVS.

- 1. De humanitate &
clementia. 149

2. Degratitudine. 157

3. De ingratisudine. 162

4. De pietate in paren-
tes. 168

5. De pietate fraterna.
173

6. De pietate erga pa-
triam. 175

7. De patrum amore, &
indulgentia in li-
beros. 179

8. Qui seueri aduersos
liberos. 182

9. Qui moderati ad-
uersus suspectos li-
beros. 184

10. Qui filiorum obitū
forti animo tule-
runt. 185

LIBER SEXTVS.

1. De epidiccia. 188

2. Quilibet dicta aut
facta. 192

3. Deseneritate. 198

4. De grauitate dictis
aut factis. 202

5. De iustitia. 206

6. De fide publica. 210

7. De fide uxorum er-
ga maritos. 213

8. De fide seruorum
ergadom. 215

9. De muta. n. mo-
rum aut fortune.
216

LIBER SEPTIMVS.

1. Defelicitate. 223.

2. De sapienter dictis
aut factis. 224

3. De vafre dictis aut
factis. 232

4. De stratagematis.
239

5. Derepulsis. 243

6. De necessitate. 245

7. De testamētis rescis-
fis. 248

8. Deratis testamentis.
& insperatis. 251

LIBER OCTAVVS.

1. De iudiciis publicis
insignibus. 254

2. De primatis iudiciis
insignibus. 260

VALERII MAX. LIB. I.

Gen. Verr. i. *mene esse voluit, certissima salus patria Cesar inuen-
co: cuiuscaelesti providentia virtutu, de quibus di-
cturus sum, benignissime sonentur: vita senectissi-
me vindicantur. Nam si priisci oratores ab Ioue
Opt. Max. bene orsi sunt, si excellentissimi viates a
numine aliquo principi atraxerint: mea partitura eo
instius ad saequarem tuum decurserit, quod cetera
divinitatis opinione colligitur: tua presentis fide pater-
no anitog. fideli par videtur: quorum eximio ful-
gore mulsum ceremonias nostris inolite claritatis
accessit. Deos enim reliquos accepimus, Cesares do-
dimus. Et quoniam initium a cultu deorum petere
in animo est, de conditione eius summatim differa.*

CAPUT L.

DE RELIGIONE.

OBSERVATA.

- 1 Appulo Ram.
- 2 L. Metello pont. max.
- 3 T. Gracchus & Coss.
- 4 Sacerdotum collegio.
- 5 Q. Fabius dicit. & C. Flac.
- 6 P. Crassus pont. max.
- 7 Aemilia Vestalis disce-
pula.
- 8 M. Marcello V. Cos.
- 9 L. Furius Bibaculo pro-
tore.
- 10 L. Albinus.
- 11 C. Fabio Dorsone.
- 12 Q. Petilio Sparino prat.
- 13 L. Tarquinio rego.
- 14 M. Attilio Regulo.
- 15 Senatus Romano.
- 16 A.C. Terentio Varrone,
ministro mag. eq.
- 17 Ap. Caco & gente Potti-
- 18 Milti Romano & Bré-
no Gallo.
- 19 P. Turdus prefector
classei.
- 20 Q. Fulvius Flacco cens.
- 21 Q. Pleminio legato
propr.

EXTERNA EXEMPLA OBSERVATAE VEL
NEGLECTAE RELIGIONIS.

- 1 Pyrrhus Epirotarum rex.
- 2 Massanisa Numidaria.
- 3 Dionysius maior Siculo.
- 4 Thyma-

CAP. I DE RELIGIONE

- 5 Thymasthenes Espani-
torum.
- 6 Alexandri regi milites.
- 7 Athenenses.
- 8 Diomedon Atheniensium
dux.

OBSERVATA.

- 1 Atores nostri statas solennesq; ce-
remonias, Pontificum scientia, be-
ne gerendrum rerum auctoriza-
tes, augurum obseruatione; A-
pollinis prædictiones, vatum libris;
portentorum depulsa, Etrusca discipli-
na explicari voluerunt. Prisco etiam
instituto rebus diuinis opera datur, cum aliquid com-
mendandum est, precatio: cum exposcendum, votu:
cum soluendum, gratulatione: cum inquirendum vel ex-
tis vel sortibus, impetrando: cum solenni ritu peragendum,
sacrificio. Quo etiam ostentorum ac fulgorum deau-
nitiones procurantur.

- 2 TANTVM autem studium antiquis non solum ob-
seruande, sed etiam amplificande religionis fuit, vt e flo-
rentissima tum & opulentissima ciuitate, decem princi-
pum filii S. C. singulis Etruris populis, percipiendæ fa-
cer: um disciplina gratia traderentur.

- 3 Ceret quoque, quam more Greco venerari institue-
rant, sacerdotem à Velia, cum id oppidum nondum ciui-
tatis nomen accepisset, Calcitanam peterent, vel, vt alii Anno V. 638.
dieunt, Calliphenoam: ne deo veruſtis tuis pericula defueret (sic pro Balbe).
antistes. Cuius cum in urbe pulcherrimum templum ha-
bent, Grachano tumultu montis Sibyllinis libris, vt ve-
tustissimam Ceretem placarent, Ennam (quoniam sacra Anno V. 638.
eius inde orta credebat) decem viros ad eam propitiari-
dam miserunt. Item matre deum sepenumero impera-
tores nostri, compotes victoriarum, suscepta vota Pelli-
sejan. nument profecti soluerunt.

- 4 METELLVS vero pont. max. Postumium consulem,
eundemque flaminem Martialem, ad bellum gerendum Anno V. 331.
Africam petentem, ne a laetitia discederet, multa indicta.
vibem egredi palus non esset: religionique summum im-
petuum cessat: quod tuto se Postumius Martio certamini
comansilucus non videbatur, ceremonias Martis deserte.

*An. V. 151.
Cic. de Natur.
deor. 1.*

L A U D A B I L E duodecim fascium religiosum obsequium, laudabilius quatuor & viginti in consimili re obedientia. a Tit. enim Gracchō ad collegium augurum littere sunt ex prouincia missae, quibus significabat se, cum libros ad sacra populi pertinentes legeret, animaduertisse vitio tabernaculum caput, comitius consulibus, quæ ipse fecisler; eaq; re ab auguribus ad senatum relata, iussu eius C. Iugiles & Gallia, Scipio Nasica & Corifica Romanam redierunt, & se consulari abdicauerunt.

*Anno V. 143.
Lumin. 26.*

C O N S I M I L I ratione P. Clælius Sicalus, M. Cornelius Cæthegus, & C. Claudius, propterea parum curiose admota ait deorum immortalium, variis temporibus, bellisque diversis Flaminio abiit iussi sunt, coactique etiam. At Sulpicio inter sacrificandum apex ecclipe prolapsum, ficerdotium abstulit.

*Anno V. 152.
Fest. 10.
Marcelli.*

O C T E N T Y s autem fortis auditus, Fabio Max. di-
staturam, C. Flaminius magisterium equitum deponen-
di causam prebuit.

A D I E C I E N D U M his, quod P. Licinio p[ri]tifici max. vir-
go Vestalis, quia quadam nocte paru[m] diligens & terti[us] ignis
cultus fuisset, digna vi[er]a est quæ flagro admonescetur.

*Dion. Halie.
antiqu. 4.*

M A X I M A E vero virginis Amilia discipulam, catino-
do igne, tutam ab omni reprehensione Vestæ nūn
præstitit, quadam nocte, cum carbasonum, quam optimam &
habebat, foculio imposuisset, subito ignis emicuit.

*Anno V. 147.
Lumin. 27.
Plutar. in vita.*

N O N mitum igitur, si pro eo imperio augendo, cu-
fodiendoque pertinax deorum indulgentia tempe-
re cubuit; quod tam scrupulosa cura, parula quoque mo-
menta religionis examinare videretur: quia nunquam re-
motos ab exactissimo cultu ceremoniarum oculos ha-
buisse nostra ciuitas existimanda est. In qua cum Marcellus
quintum consulatum geret templum Honori, & Virtuti,
Clastidio prius, deinde Syracusis potitus, nuncupatis
votis debitum consecrare vellet, a collegio pontifi-
cum impeditus est, negante unam cellam duobus dies re-
ete dicari. Faturum enim, si quid prodigii in ea accidisset,
ne dignoceretur utri rem diuinam fieri oporteret: nec
duobus nisi certis dies una sacrificari solere. Ea pontifi-
cum admonitione effectum est, ut Marcellus, separatis
eis diebus, Honoris ac Virtutis simulaçra statueret. Neq; aut
collegio

collegio pontificum auctoritas amplissimi viri aut Mar-
cello adiectione impensis impedimento fuit, quo minus re-
ligionibus luistenter, suaque obsecratio redderetur.

*Anno V. 156.
Lumin. 10.
1. cap. 21.*

O S R V I T V R tot etiam illustribus consulibus L. Fu-
rius Bibaculus, exempliq; locum vix post Marcellum in-
uenit. Sed p[ro] simul ac religiosi animi laude fraudandus
non est: qui prætor a patre suo collegii Sabinorum magi-
stro iuslus, sex lictoribus precedentibus, arma ancilia tu-
lit: quatuor vacationem huius officii honoris beneficio
haberet. Omnia namq; post religionem ponenda lem-
per nostra ciuitas duxit: etiam in quibus summa mai-
estatis conspicuus decus voluit. Quas peior non dubitauerit

** al. defervit.
sacrū impetu * ferore: ita sc̄ humanarum rerum futura
regimen existimantia si diuina potentia bene atq; constan-
ter sufficiat famulata.*

** al. velut
curā gerere
10*

Q VOD animi iudicium in priuatorum quoque pecto-
ribus verlatum est. V[er]be enim a Gallis capta, cum Flamen
Quirinalis virginisq; Vestales facta onere partito fecerit,
easq; pontem Subliciū transgressas, & eliuū, qui ducit ad
Ianiculum, descendere incipientes, L. * Aluvianus plaustru[m]
coniugem, & liberos vehens aspexit, propior publice nras
religioni, quam priuatae charitati, suis vt plaustru[m] descen-
derent, imperauit: atque in id virgines & sacra imposita,
omisso crypto itinere. Certe in oppidum peruenit: Vbi
cum somma veneratione recepta, grata memoria, ad hoc
viisque tempus hospitalem humeritatem restauit: Inde
enim iosticulum est, sacra Cærenonias vocari, quia Cæ-
renani ea, in fracto Reip. statu perinde ac florente, colue-
runt. Quisce agrestis illud & sordidum plaustrum, tempe-
stive capax cuiuslibet fulgentissimi triumphalis currus,
vel ex quauebit gloriam, vel antecepit.

*Eadem recipit tempestate C. Fabius Dotso memoria-
10 bili exemplu[m] seruatæ religionis dedit. Namq; Gallis Ca-
pitolum obidentibus, ne statum Fabiæ gentis sacrificiū
interrumperetur, Gabino ritu cinctus, manibus humeris
que facta gerens, per medias hostium stationes, in Quiri-
nalem collam peruenit: vbi omnibus solenni more pera-
ctis, in Capitolum post diuinam venerationem vicitri-
* al. propter
ciuum armorum perinde ne vicit, reddit.*

*M A G N A conluerande religionis etiam P. Cornelio.
Anno V. 177.*

*Licinus ad.
Flor. lib. 13 c. 13.
Flor. in Nam.*

* *al. Namz
Pomponii*

* *al. obser-
uandos*

11. *M. Atilius ps.
sat Diu. lib. 4.
Sed patricius
eis debet, sed
tefla.
Anno 5. 6. 3.
Pisacare. Rhet.
ad Herennium.*

12. *Anno V. ap.
Pisacare & ali
Anno V. ap.
Cer. offici.*

* *al. hostes*

13. *Anno V. 525.
Lousius 22.*

& Babio Tamphilo & o.s.s. apud maiores nostros acta cura est. Siquidem in agro L. Petilius scribæ sub laevicolo cultoribus terram altius versantibus, duabus arcis lapidis repertis, quarum in altera scriptura indicabat corpus * *Numa* Pompilius Pomponis filii fasce. in altera libri re. 11 condicerat. Latinis septem de iure pontificum, totidemque Græci de disciplina sapientiæ: Latinos magna diligentia * afferuandos curauerunt. Græcos, quia aliqua ex parte ad soluendam religionem pertinere existimabantur. L. Petilius prætor Urbanus ex auctoritate senatus per victimarios igne facto, in conspectu populi cremauit. Noluerunt enim priisci viri quicquam in hac afferuari ciuitate, quo animi hominū à deorum cultu auocarenter.

12. *T. A. Q. V. 11 V. 3 autem rex M. Tullium Duumvirū, quod librum secrera ciuium sacerdū continentem, custodia sua cornillum, corruptus Petronio Sabino describendam dedillexit, culco intulam in mare abuci usus: idq; 13 supplici genus multo post patricidij siege interrogatum est. Iustissime quidem: quia pars Sordida parricidina ac Deorum violatio expandit.*

13. *Sed in his que custodiā religiosis attineat, nescio annones M. Atilius Regulus præcesserit, qui ex victore speciosissimo, insidiis Alcibiatis, & Xanthippi Lacedæmonii ducis ad miserabilē captiuū fortunā deductus ac missus ad s. r. Q. R. legatus, ut ex se & vno, & sene, coplures Pœnorū iuuenes penitentiantur: in contrarium dato consilio, Carthaginem repetuit: non ignoratus ad quā crudelitas, quamq; etiam merito fidei infestos * deos reverteretur. Verum is iurauerat, si captiuū eorum redditi non forent, ad eos se reditum. Potuerunt profecto dii immortales effera tam mitigare fænum: ceterum quo clatior esset Attila gloria, Carthaginenses moribus suis vii passi sunt: tertio Punico bello religiosissimi spiritus tam crudelitez vexati, vibis eorum interitu iusta exacturi piacula.*

14. *QVANTO nostræ ciuitatis senatus venerabilior in Deos! qui post Cannensem cladem decreuit, ne matronæ ultra trigessimum diem luctus luos extenderent, vii ab his sacra Cereris pesagi possent: quia maiore pene Romanorum virorum parte in execrabilis ac diro solo iacente, nullius penates mortosis expertes erant. Itaq; matres ac*

filiæ, cōiugesque, & sorores, nuper interfectorum abstensis lachrymis, depositisq; doloris insignibus, candida indebet veste, & atra date thura conctæ iunt. Qua quidem conflata obtinēdæ religionis, magn' exercitibus inuestus est rubore vltimus aduersus eā fæcundū gentē, qne iniuria quidē acerbitate ab eorū cultu absterret potuerat.

NEGLECTA.

15. *CREDITVM est Varrenem consulem apud Cænas cum Carthaginensibus tam infeliciter dimicasse ob iuram Junonis: quod cum iudos Circenses aediles ficeret, in Louis Opt. Max. templo eximia facie puerum iustitionem ad excubias tecendas posuisset: quod factum post aliquot annos memoria repetitum, sacrificiis expiatum est.*

16. *HERCVLES quoque detracte religionis lux, & grauem & manifestam peccatum exegile traditur. Nam cum Pontii sacerdotum eius ritum (quem pro dono genti eorum ab ipso assignatum, velut hereditarium obtinuerant) An. urb. 458 auctore Appio Censore, ad humile seruorum ministeriū transstulissent: omnes qui erat numero super 30. puberes, intra annum extinti sunt, nomenque Pontium in duodecim familiis diuīsum prope latenter. Appius vero lumenibus captus est.*

17. *AC & n. enam sui numinis vindet Apollo, qui Carthaginem à Romanis oppressa, veste aurea nudatus, id egit, An. urb. 449. vt sacrilegæ manus inter fragmenta eius absclitæ inueniatur, Brennus Gallorum dux Delphis Appollini tē- Apoll. Panis. Peu. am. Pœn. Infin. 24.*

18. *Nec minus efficax vltor contépiz religiosis filius quoque eius Aesculapius, qui cōsacratus templo suo lucū à Tullilio præfecto Antonii, ad naues ei faciendas, magna ex-*

19. *27 parte luciū dolens, inter ipsum nefarium ministeriū deuictis partibus Antonii, imperio Cæsaris destinatum morti Tulliū, manifestis numinis sui viribus cum in lucum, quem violauerat, traxit: effectusque Deus, ut ibi potissimum à militibus Cæsarianis occisus, codem extitio, & eversis iam arboreis pœnas fueret & adhuc superrantibus, impunitatem confirmilis iniuriaz pareret: suamque venerationem, quam apud colentes maximam semper habuerat, multiplicaret.*

^{11.}
Anno V. 179.
Liber 42.
ad causa
Q. autem Fulvius Flaccus impune non tulit, quod in censura terribilis in armores ex Iunonis Lacinia templo in eadem Fortunæ Equestris, quam Romæ faciebat, tras- tulit. Negatur enim post hoc factum mente constituisse: quia etiam per lumen et genitatem animi spirauit, cum ex duobus filiis in Illyrico militantibus, alterum decessisse, alterum graviter aduersum affectum. Cuius est casu 18 motus senatus, regula illoco reportandas curauit: decre- 19
tio: circumstetillina sanctione ita pium opus censoris retexuit.

^{37.}
Anno V. 149.
Lin. 19. C. 16.
~~* al. mortis~~ T A M me hercule quā Q. Pleminii legati Scipionis in
thesauro Proserpinæ spoliando sceleratam auctoritatem iu-
ste animaduictione vindicauit, cum enim vincitum Ro- 19
man protracti iussisset, is autē causē dictionem in car-
cerē teterrimo genere * morbi conlumpus est: pecu-
niām Dea eiusdem senatus imperio, & quidem sumam
duplicando recuperauit.

EXTERNA EXEMPLIA, OBSERVATAE
VIL NEGLIGENTIA RELIGIONIS.

22.

Quod quidem ad Pleminii facinus pertinuit, bene à patribus conscriptis vindicatum est. Quod ad violentias regis Pyrrhi fordei: attinetat, scipionem potenter atq; efficaciter deo defendit. Coactis enim Locrensisibus exthesauito eius, magnam illi pecuniam daturum cum onustus nefaria præda nauigaret, si subite tempestatis rotta cum classe vicinis Deo litteris illius est: in quibus pecunia incolunis reperita, tanquam thesauri custodiæ restituenda est.

AT non similiter Massanis rex, cuius cum praefecto
et classi Melitam appellat, * eque fano Iunonis denteis
et que ciburneos eximie magnitudinis sublatos, ad eum pro domo
attulisset: ut competit unde adiecti essent, quinque
remi reportando Melitam, inque templo Iunonis collo-
candos curauit, insculptos gentis sui literis, significan-
tibus regem ignorarem eos accepisse & libenter Deas
reddidisse. Factum Massanis animo, quam Punico san-
guini conueniens: quamquam quid attinet mores nationes pendit in media barbaria ortus, sacrilegium reficit
alienum.

S Y R A C U S I S Dionysius genitus, tot sacrilegia sua, quod iam recognoscimus, iocosis dictis prosequi voluptatis loco duxit: fano enim Proserpinæ Ipolito Locris, cum per altum secundo vento classe vehetur, ridens, amicis Videntine, ait, quam bona navigatio ab ipsius diis immortibus sacrilegistribuatur: Detracto etiam loui Olympio magni pôderis aureo amiculo, quo eum tyranus Geto e manubris Carthaginensium ornauerat, iniecioque ei lanceo pallio, dixit; restare græve amiculum aureum esse, hieme frigidum lanceum autem ad virumq. tempus anni aprius. Idem Epidauri Æsculapio barbam auream demi iussit: q. affirmaret, nô conuenire patrem Apollinem imberbem, ipsum barbatum conspici. Idem meofas argenteas, atque aureas è famis iustulit: quodque in his more Græcie scriptum erat, honorum decorum eas esse, viise bonitate eorum praedicauit. Idem Victoriae aereas, pateras, & cotonas, quæ simulacrorum portetis manibus sustinebantur, tollebat, & eas se accipere, non auferre, dicebat: per quam stultum esse argumentando, à quibus bona precamur, ab his portigentibus nolle sumere. **Qui** in acti debita supplicia non exsoluit, dedecore tamen filii, mortuus per nos rependit, quas viuus effugerat. **L E N T O** enim gradus ait vindictam sui divina procedit ira: t'at distatemque supplicia gravitate compensat.

^{A. V. 319.}
LXXXI. Pla-
tarch. Camille.

IN QVAM ne incidet Thymasitheus Liparitanorum princeps, consilio sibi pariter, atque vniuersitate patrum, utile prouidit exemplo: Excepta namque in freto a ciui- bus suis piraticam exercentibus magni ponderis aurea cratera, incitatoque ad eam patiendam populo, ut con- perit a Romanis Pythio Apollini decimatum nomine di- catam, manibus venundantium erectam Deo Delphos perferendam curauit.

MILESTA Cetera, Mileto ab Alexandro capta, milites qui tempium spoliaturis implicant, flamma obicit a primitus oculis.

²⁷ PERSAS mille manum numero Delum compusitum-
plo Apollinis irreligosa potius mansu quam rapace adhi-
buerunt.

Athenienses Diogenem philosophum popularunt. Corpus de Natura
animarum, 2.1.

*Musarum.
Soni. Eliae.
Var. l. f. 2.
Plato.*

*Videb. 3. c. 2.
deconficiuntur
Sociata.*

deinde si sint, quales sint. Idem Socratem damnauerunt, quod nouam religionem introducere videbatur. Idem Thidiam tulcunt, quandoque marmore potius quam ebore Minervam fieri debere dicebat, quod diutius nitor esset mansurus: sed ut adiecit, & vultus, taceo iussunt.

DIOMEDON Enus ex decem duobus, qui Arginus ²¹ eadem pugna Atheniensibus victoriam, sibi vero diamantinem pepererunt, cum iam non ad meritum supplicium duceretur, nihil aliud locutus est, quam sit *Vota pro incomititate exercitus ab ipso nuncupata soluerentur.*

CAPUT II. DE SIMVLATA RELIGIONE.

A ROMANIS.

- 1 Numa Pompilio vege.
- 2 P. Scipione Africano ma-
- 3 L. Cornelio Sulla,
- 4 Q. Sertorio.

AB EXTERNIS.

- 1 Minos Cretensum rege,
- 2 Pisistrato Athenensi,
- 3 Lycurgo Spartano,
- 4 Zaleucus Locrensi,

*A. V. 39 circi.
An. 1. 1. 1.
L. 1. 1.
Piatarch. Dor-
ny. & alii.*
NUMA Pompilius, Et populum Romanum sacra ob-
ligasset, solebat videri sibi cum dea Regia congrega-
tus esse nocturnos: cuius, monitu acceptis diis immortalibus
sacra instituere.

*An. 1. 1. 2.
L. 1. 1.
Quint. 1. c. 4.*
SCIPIO Africanus non ante ad negotia publica vel
privata ibat, quam in cella Iouis Capitolini moratus esset
& idcirco genitus credebatur.

*An. 1. 1. 2.
An. 1. 1. 2.
Piatarch.
Front. 1. cap. 11.*
LSYLLA, quos praeleum committere destinabat,
parvum Apollinis signum Delphos sublatum, in conspectu
milium complexus, orabat uti promissa maturaret.

*An. 1. 1. 2.
An. 1. 1. 2.
Piatarch.
Front.*
QSERTORIVS per afferos Lusitanis colles cernens
albam trahebat: ab easce, quenam aut agenda, aut vita
de essent, predicans admonet.

EXTERNA.

*Piatarch. Mi-
nistri.*
MINOS Cretensum rex nono quoq; anno in quoddam
prædulum, & futu[m] a religione consecratum species secedere
solebat: & in eo moratus, tanquam a Ioue, quo se contum-
fiebat, traditas sibi leges prærogabat.

*Pisistratus in recuperandis tyrannie, quam a-
miscerat simulatione reducentis in arem Minerva est Herod. 1.
Iosephus cum per ostentationem ignota mulieris, qua* Pleya * al. Eta
vocabatur, formata ad habitu Dea, Athene, se deciperet.*

*Lycurus confusis Apollinis grauissime Lacedemo-
porum ciuitati leges compostas ferre se persuasit.*

*Zaleucus sub nomine Minerva apud Lacræs pru-
dentissimus habitus est.*

*Suidas & Co-
delig. 1. 1. 1.
Jan. Varr.
Hist. 2.*

CAPUT III. DE PEREGRINA RELIGIONE RETRACTA.

1 A senatu Romano.

2 A C. Cornelio pretore.

3 A L. Æmilio Paulla.

Cos.

BACCHANALIVM sacrorum mos novus institutus, ¹ An. 1. 1. 2.
Ecum ad permisam cesaniam iterum sublatus est. ² Lemnos.
Lutatius, qui primum Funicum bellum concessi, a finis-³ An. 1. 1. 2.
tu prohibitus est sortes Fortuna Franctina adire. Auspicio-
cum enim patru, non alienigenis temp. administrari ope-
tere iudicabant.

C. CORNELIUS Hispanus pror peregrinus M. Popillia ⁴
Lanata, Cn. Calpurnio Coss. editio Chaldeos intra dei- ⁵ An. 1. 1. 2.
mum dicim abire ex Urbe, atque Italia iussa: leviline &
inceptu intermissa, fallaci siderum interpretatione, quiescio-
tam mendacem lucis aliquid* insucentes.

Idem, qui Sabazii Iouis cultu simulato moves Romanos tes-
infusce comati sunt, damos suas repetere cogit.

**L. ÆMILIUS Paullus consul, cum senatus lisdic co-
scruplo sanatoria censisset, eaque nemo opificum at-⁶ An. 1. 1. 2.
tingere auderet, posita praetexta securam attiquis compleque-
cuius foribus influxit.**

CAPUT IV. DE AVSPICIIS.

VALER. MAX. LIB. I.

QUAE CEPERE RO-
MANI.

1 Atius Natus Augur.
2 Ti. Gracchus. Ti. F.
trib. pleb.

3 P. Claudius Pulcher, &
L. Junius P. Sullus Cos.
EXTERNI.

4 L. Metellus pont. max.
5 M. Tullius Cicero.

6 M. Junius Brutus procos

ALEXANDER MAGNUS.

2 Deontar rex.

An. urb. 148.
An. urb. 149.
An. urb. 150.
An. urb. 151.
An. urb. 152.
An. urb. 153.
Plutarch. 10.
201a.

L. TARQVINIUS Rex centuriis equitum, quas Ro-
mulus auctorato conscripsit, alias aducere cupiens; cum
ab Atio Natio augure prohiberetur, offensus interrogavit.
Posse fieri quid ipse mente conceperat. Posse fieri dicente:
iussit nouacula cotem discendi. Quia Atius allata, admini-
strato incredibili facto, effulsum sua professionis oculis regis
subiicit.

TIT. GRACCHUS, cum ad res nouas paraverit, au-
spicia domi prima luce petuit: que illi per quam tristis re-
sponderunt. Nam ianua egressus, ita pedem offensit, et di-
gredi et decursetur: tres deinde cornua cum aduersum ac-
cidentes, partem regula decussam ante ipsum propulerant.
Quibus omnibus contemptis, a Scipione Nasica pontifi-
ce maximo decussus Capitulo fragmento subfelli uide pre-
cubuit.

P. CLAUDIUS bello Piceno primo, cum praeilio natale
P. Clodius, Cne. di-
com. 1. & 1. & pueris non exire eas a pullos muniti assit, abufer eos in ma-
de Nas. deo. 1. reuissit dicens, Quia esse nolunt, bibant. Et L. Junius P.
Claudius collega neglecta auctoratu, classem tempestate cam-
fit. Quorum ille popule iudicio concidit damnationisque hic
ignominiam voluntaria morte prauenit.

CVM METELLVS pontif. maximus, Tusculanum
petret, corus duo in os eius aduersum Velutiniter impediens
res aduolauerunt: *Vix quo extuderunt, ut domum redi-
ret.* In sequente nocte ades Vesta arsis: quo incendio,
Metellus inter ipsorum saptum Palladium incolore ser-
nauit.

M. CICERO nisi imminent auctoratio predi-
ca est: cum enim in villa Caetana esset, corus in conse-
quens horologii ferrum lata matu exsuffit, et proximus ad
ipsum retendit, ac lacrimam togamque tenuit, donec

CAP. V. DE OMNIBVS.

dome seruus ad occidendum cum milites Consiste nun-
ciaret.

M. BRUTVS cum reliquias exercitus sui aduersus Ca-
farem & Antonium eduxisset, duos aquile ex diversis ca-
bris aduolauerunt, & edita inter se pugna, ea que a parte ub. 47.
Brutus fuerat mala multitate agit.

EXTERNA.

CVM REX Alexander urbem in Egypto constituisse
vellet, architetus Diocletius cum circuam non haberet po-
tentia futura urbis lineamenta duxisset, ingens autem linea
multitudine proximum lacu emissa polentiam depastac est quod
sacerdotes Egyptianum interpretati sunt, ad ascensum fit-
quentis elementus sussesturam urbem.

DEIOTARO vero regi oratione fere auspicio geren-
ti solutaris aquile conspicuus fuit: qua rila, abstinuit
ab eius rectivo, quod nocte in sequenti, ruina solo ex-
quatum est.

CAPUT V.

DE OMNIBVS.

QUAE ACCEPERE
ROMANI.

1 Patre ascripti.
2 M. Furius Camillus di-
ctator.

3 L. Fannius Paetus Cos.

4 Caelius Metellus.

5 C. Marcius exul.

6 Cn. Pompeius Magnus
procos.

7 M. Brutus procos.

8 G. Cassius procos.

9 Q. Petillius cos.

EXTERNI.

1 Trienarius.

2 Apollonius.

OMINVM etiam obletuario contactu aliquo reli-
giosis innixa est: quoniam non fortuito motu, sed
divina providentia constare creditur.

Quae efficit, ut Urbe a Galliis disiecta, deliberanti-
bus P. C. virum Veios migrant, an sua incensa resti-
tuerent, forte ec tempore e praedilio cohortibus red-
euntibus, centurio in Comitio exclamaret, Signifer,
hunc signum, hic optime manebimus. Ea enī voce

An. urb. 152.
L. Junius 153.
Dionys. 154.

An. urb. 153.

Pintarch. 154.
Plutarch. 154.

audita, senatus se accipere omen respondit, euestigioq;
Veiost translendi consilium omisit. Quam paucis verbis
de domicilio futuri summi imperii confirmata est con-
ditio. Credo indignum diis existimantibus, propter au-
spiciis Romanum nomen ortum. Veientane verbis ap-
pellatione mutari: inclivæq; victoria decus modo abie-
ctæ Vibis ruinis infundi.

*An. 756. 357.
Lamia p. Fin-
kirk.*

Huius tam præclaræ operis auctor Camillus, cum ef-
fet precatos, ut si cui deorum nimis felicitas populi Rom.
videretur, eius inuidia, suo aliquo incommode latiaretur,
subito lapidem decidit: quod omen ad damnationem, qua
postea appressus est, perinuisse vilium est. Merito autem
de laude inter se, *victoria*, & pia precatio amplissimi viri
Certaceous, *coquim* *viratius* *est* & *bona* *paritia* *auxilis*.
Et malitia se transfigr. coluisse.

*An. 756. 575.
Ex. dion. 2.
Plutarch.*

Qui u illud, quod L. Paullo consuli euenerit, quam me-
morablet: cum ei forte euenuisset ubi belliero cum rege Per-
segeret, & domum è curia regressus, filiolam suam no-
mine Tertiam, qua cum erat admodum patula oscula-
to, milie anima aduertere interrogauit, quid in ea vultu
esse, qui respondit, Perlam perisse. Deceperat autem ca-
tellus, quæ puerla in delitiis habuerat, nomine Persa: Ar-
tipintigium omne Paullus, *que fortuito dicto, quasi spé
certam clarissimi triumphi animo prelumpit.

*An. 756. 575.
Cicero. Cet.
dion. 1.*

At *CÆCILIA* Metelli, dum tororis filia, adulteri
xeratis virginis, more prisco, nocte concubia nuptialis pe-
tit, emen ipsa fecit. Nam cum in facello quodam eius rei
statia, aliquandiu per sedisse, nec villa vox propriei con-
gruens esset audita, scilla longa standi mora puerla, roga-
uit maceretem, ut libi paulisper locum residendi accom-
modaret: cui illa, Ego vero, inquit, libenter tibi * mea
fede cedo. Quod dicta ab indulgentia profectum ad certi-
tum omnis procellit euentus: quoniam Metellus non ita mul-
to post, in mortua Cæcilia, virginem, de qua loquor, in ma-
trimoniū duxit.

*An. 756. 575.
Plutarch.*

C. AYXZII Mario obsecratio omnis procul dubio
saluti fuit, quo tempore hostis à senatu indicatus, in
domum Fanozzi Minturnis custodie causa deductus
est. Animaduertit enim a se ilium, cum ei pabulum ob-
nucietur, neglecto eo, ad aquam procurrentem. Quo
specta-

spectaculo, deorum prouidentia quod sequeretur, ob-
latum ratus, alioquin etiam interpretandarum religio-
nū peritissimus, à multitudine que ad opem illi ferendam
confluxerat, impetravit ut ad mare perduceretur: Ac
preciosus nauiculam conculcit: eaque in Africam perue-
ctus, arma Sullæ vetricia effugit.

An. 756. 715.

Po M P E I V S vero Magnus in acie Pharsalica vi-
clus à Cesare, fuga quærens salutem, cursu in insulam
Cyprum (ut aliquid in ea virium contrahiceret) classem
direxit: appellensque ad oppidum Paphum, conspergit in
littore speciosum ædificium: gubernatoremque inter-
rogauit, quod ei nomen esset: qui respondit *xp̄xḡc̄n̄h̄*
vocari: quæ vox ipsum eius, quantulacunque testabat,
communuit. Neque id dissimulanter tulit, avertit enim
öculos ab illis testis, ac dolorem, quem ex dito omni
conceperat, gemitu patefecit.

M. ETIAM Bruti dignus, admisso patricidio, eventus
omni designatus est: Si quidē post illud nefarium opus, na-
talē suū celebrans, cum Græcu versum expromere vellit,
ad illud potissimum Homericū referendum animo teredit.

*An. 756. 715.
Plutarch.*

A M̄A p̄ p̄t̄s s̄ l̄k̄k̄, A M̄T̄S t̄ k̄k̄s q̄c̄.

Qui deus Philippensi acie, à Cesare & Antonio signo da-
tus, in eum tela conuertit.

Vnde Dio. 47.

CONSENTANTO vocis iactu C. Cassii autem for-
tuna peruellit: quem orantibus Rhodiis, ne ab eo cunctis
deorum simulacris spoliarentur, Solem à se relinqui re-
spondere voluit: ut rapacissimi victoris insolentiam, dicti
tumore petraberet, abiectumque Macedonica pugna,
non effigiem Solis, quam tantummodo supplicibus cel-
serat, sed ipsum Solem te vera relinquere cogeret.

*An. 756. 715.
Dion. 46. 47.*

ANNOTATIV dignum illud quoque omen, sub
quo Petilius conful in Liguria bellum gerens occidit.

*Ltr. 42. Pro-
Nam cum montem, cui Laco cognomen erat, oppugna-
ret: interque adhortationē militum dixisset, Hodie ego
Letum vique capiam: inconsideratus præliando, for-
tuitum iactum vocis leto suo confirmauit.*

EXTERNA.

Ad hanc nostris duo eiusdem generis alienigena ex-
empla non absurde possunt: Samii, Prenēibus auxiliis
aduersus Caras implorantibus, arrogantia instanti, pro-

classe & exercitu cymbalam eis derisus gratia miserunt. Quam illi velut diuinitus datum praesidium interpretatione, libenter acceptam, vera fatorum predictione victoriae ducem habuerunt.

Neque Apolloniatæ quidem penitentiam egerunt, quod cum bello Illyrico pressi, Epidamnos, ut sibi opem ferrent, orasent: atque illi flumen vicinum incensibus suis nomine Aenarum in aditorium se mittere dixissent. Acceptimus quod datur, responderunt: eique primū in acie locum, perinde ac duci assignauerunt. Ex insperato enim superatis hostibus, successum suum in omen acceptū referentes, extine Aenarum Deo immolauerunt, & deinceps in omnibus piceius ut ducem constituerunt.

Vide Strabonem & Plinius lib. 9. cap. 25.

CAPUT VI. DE PRODIGIIS.

QUAT. EVENERE	9. M. Claudio Marcellus
ROMANIS.	Cos. v.
1. Ser. Tullio regi.	10. Cn. Octavio Cos.
2. L. Marcius centurioni.	11. M. Licius Crassus procos.
3. Populo Romano & Veienti- bus.	12. Cu. Pompeyo Magno procos.
4. L. Sulla procos.	13. C. Iulio Cesare dict.
5. Populo Roman. diversis temporibus.	EXTERNIS.
6. C. Flaminio Cos.	1. Xerxes Persarum regi.
7. C. Hostilia Mancina Cos.	2. Mida Phrygum regi in- fanti.
8. Ti. Gracchus procos.	3. Platoni Philos. infanti.

PRODIGIORVM quoq; que aut secunda, aut aduersa acciderunt, debita proposito nostro relatio est.

SER. TULLIO etiam tum puerulo dormienti, circa caput flammarum emicuisse domestici oculi anno tauerunt. Quod prodigium Prisci Tarquinii regis vxor Tanaquil admirata, Scutum serua natum, in modum filii educauit, & ad regium fastigium euerxit.

ÆQ; FELICIS euentus illa flamma, que ex L. Mar-

CAP. VI. DE PRODIGIIS. 17

Marcii dacis duorum exercituum, quos in certitus P. & Cn. Scipionum in Hispania debilituerat, capite concionantis eluxit. Nanque eius aspectu pauci adhuc milites, ^{A. v. b. 1. 2.} præstissimam recuperare fortitudinem adiutoriū, octo & ^{L. 2. 2.} trigesita milibus hostium cœsis, magnoque numero in potestatem redacto, bina castra Punicis opibus referta ceperunt.

ITEM CVM bello atri & diutino Veientes à Romaniis iotra incensia compulsi, capi non possent, eaque morta non minus obdidentibus, quam oblesis intolerabilis, videretur, exoptatae victorie iter mito prodigio dit immortales patefecerunt. Subito enim Albanus lacus, neque cœlestibus imbrisbus auctus, neque inundatione vi- lius annis adiutus, solitum litagni modum excellit: cuius rei exploranda gratia legati ad Delphicum ^{* al. Apollinum} mili, retulerunt præcipi sortibus, ut aquam lacus nemicius emissam, per agros diffunderent: sic enim Veios in potestatem populi Romani venturos. Quod prius quam legati renuntiarent, aruspex Veientium à milite nostro (quia domestici interpretes deerant) raptus & in castra perlatus futurum dixerat. Ergo senatus duplice predicatione monitus, eodem pene tempore, & religione paruit, & hostium vrbe penitus est.

Nec PARVM prosperissimum fuisse est, quod sequitur. 3. L. Sulla procos. sociali bello cum in agro Nolano ante prætorium intolleraret, subito ab ima parte ait: prola plam angarem prospexit. Qua via, Postumi aruspicio hortatu continuo exercitum in expeditionem eduxit, ac fortissima Samnitum castra cepit. Quae Victoria futura eius amplissimam potentiam gradus & fundamentum exitit.

PRAECEPTEVS admirationis etiam illa prodigia, que P. Volumnio, Ser. Sulpicio CONS. in Urbe nostra inter initia motusque bellorum acciderunt. Bos ranque, mugru in sermonem humanum congerso, nouitatem monstri audientium animos exterrit. Camis quoque in modum nimbi dissipatae partes occiderunt: quarum maiorem numerum præpetes dimicuerunt aucti, reliquias humi per aliquot dies, neque odore tetto, neque deformi aspectu mutatum iacuit.

A. v. 112. cap. 3.
L. 2. 2. 3.

A. v. b. 1. 2.

Tar. b. 1.

Vide ib. 2. 2.

A. v. b. 1. 2.

L. 2. 2.

*An. vrb. 155.
LXXXI. 21.*
EIVSDEM generis monstra alio tumultu credita
funt: Infantem leonem in furo boario triumphum
proclamasse. Aliem cum elephantino capite natum.

*An. vrb. 124.
LXXXI. 27.*
In Piceno lapidibus pluisse. In Gallia lupum vigiliè
vagina gladium abstulisse. In Sicilia scuta duo sanguine
nem fudisse. Etiam metentibus apud Antium cruentas
spicas in corbem decidisse. *Cerites aquas sanguine mi-
llas fluxisse. Bello etiam Punico secundo constitit Co-
Donnitio bouem dixisse. Caue tibi Roma.

*An. vrb. 116.
LXXXI. 22.
Plutarch.
Fabio.*
C. AVTEM Flaminius cum iauspicio consul crea-
tus, apud lacum Trasimenum, cum Annibale confi-
clusus, conuelli signa iubet, lapso equo, super caput eius
humum prostratus est: nihilq; eo prodigio inhibitus, signi-
feris negantibus signa mouet sua sede posse. Malum ni-
ea continuo effodilient, minatus est. Verum huius teme-
ritatis, vitam sua tantum, non etiam pop. Rom. maxima
clade peccas pependisset! In ea namque acie 15. millia
Romanorum cæsa, 6. millia capta, 10. millia fugata sunt.
Confusis obrutus corpus ad funerandum ab Anniba-
le quæsumum est: qui quantum in ipso fuerat, Roma-
num sepelierat imperium.

*An. vrb. 516.
LXXXI. 23.
In Usq.*
FLAMINII autem præcipitem audaciam C. Hosti-
lius Mancinus vesana persecutaria subsequitur: cui
consuli in Hispaniam iure hæc prodigia accidetunt:
Cum Launni sacrificium facere vellet, pulli cauea emissi
in proximam silvam fagerunt, summaque diligentia
qualiter reperi nequivierunt. Cumque ab Herculis por-
tu, quo pelibus peruenierat, nauem condescenderet, talis
vox sine viro auctore ad aures eius peruenit, Mancine
mane. Qua territus, cum irinere conuerlo Genuam pe-
cesset, & ibi scapham esset ingressus, anguis eximia ma-
gnitudinis vilus è conspectu abiit: Ergo numerum pro-
digiorum numero calamitatum æquauit, infelici pugna,
turpitudine, deditione funesta.

*An. vrb. 141.
LXXXI. 24.*
MINVS miram in homine parum considerato teme-
meritatem Ti. Græcchi grauissimi cuius tristis exitus, &
prodigio denuntiatus, nec euitus consilio facit Procos.
enim cem in Lucanis sacrificaret, angues duo ex occul-
to prolapsi, repente hostia, quam immolaverat, adeo
iacti, ut in eisdem latribus se retulerint. Ob id deinde
factum

*An. vrb. 155.
LXXXI. 21.*
factum, instaurato sacrificio, idem prodigii euenit. Ter-
tia quoque cæsa victimæ, diligenterque alteruanis extis,
neque allapsus serpentum arceri, ne que fuga impediti
potuit. Quod quanvis aruspices ad salutem Imperatoris
pertinere dixissent; Græcchus tamea non cauic, ne per-
fidi hospitis sui Flavii insidiis, in eum locum deductus, in
quo Pœnorum dux Magno cum armata manu delitue-
rat, inermis occideretur.

*An. vrb. 155.
LXXXI. 21.
Plutarch.*
ET CONSULATVS collegium, & erroris societas, *An. vrb. 155.
LXXXI. 21.*
& par genus mortis à Ti. Græcco, ad Marcelli memo-
riam metrahit. Is captarum Sitacuratum, & Annibalim
ante Nolam mortis à se primum fugere coacti, gloria
inflammatus, cum summo studio niteretur ut Pœnorum
exercitum aut in Italia prosterneret aut Italia pelleret,
solenoique sacrificio voluntates deorum exploraret, que
prima hostia ante foculum decidit, cius iecur sine capite
inuentum est: proxima caput iocinoris duplex habuit.
Quibus inspectis aruspex tristi vultu, non placere fibi
exit, quia prima tam tristia, secunda nimis late appa-
riuissent, respondit. Ita monitus M. Marcellus ne quid tem-
ete conaretur, in sequenti nocte speculandi gratia cum
paucis egredi ausus, a multitudine hostium in Brutis circu-
cumventus, & que magis ut dolorem, ac detimentum
patriæ, intentu suo attulit.

*An. vrb. 555.
Plutarch.
Marius.*
IAM ET Octavius consul dirum omen quem admo-
dum timuit, ita vitare non potuit: Ex simulacro enim
Apollinis per se abrupto capite, & ita infuso humi vt euel-
li nequiret, armis a collega suo Cinna dissidens, praefum-
psianimo ea re significari exitium suum, in quod metus
auguri, tristis fine viri excedit: actum deinde immobi-
le Dei caput terra reliqi potuit.

An. vrb. 112.
NON sicut nos M. Crassus inter grauissimas nostri
imperiæ iæclaras numerandas, hoc loco de letitientium
agere: plutinis & euidentissimis ante tantam ruinam
monstrosum pulsatus iæibus.

*An. vrb. 112.
Plutarch.
Dio. lib. 42.
Appia. in Par-
titione.*
Dachurus erat a Cætis aduersus Parthos exercitum,
ei pullum trahitum est paludamentum, cum in prælium
escutibus album, atque purpureum dari soleret: Mæst &
taciti milites ad principia conuenerunt, qui vestre militi-
tuo cum clamore alaci accutere debebant: Aquilarum

altera vix conuelti à primipilo posuit: altera ægerrime extracta in contortam, ac ferebatur, partem sepius conuerit. Magna hæc prodigia: sed & illæ clades aliquanto maiores: tot pulcherrimatum legionum interitus, tam multa signa hostiis intercepta manibus, tantum Romanæ militiæ decas barbarorū obituum equitatu, optimæ indolis filii cruce paterni tespesi oculi, corpulque imperatoris inter promiscuas cadaverae stœves, aium feratrum que laniatisbus obieclum. Vellem equidem placidius, sed quod relatu verum est. Sic duobus excandeant: Sic humane consilia et signantur, ubi se cælestibus preferunt.

CN. ETIAM Pompeium Iupiter omnipotens abunde monuerat, ne cum C. Cæsar vltimam belli fortunam expetiæ cõtēderet. Egresso à Dyrrachio aduersa agmina eius fulminea latiens, examinibus apum signa obscurando, subita tristitia implicatis militum animis, nocturnis totius exercitus terroribus, ab ipsis altariis hostiis atque fugâ: led inuictæ leges necessitatis, pectus ab quo ab ammentis remotum, prodigia ita iusta estimatione perpendere pastæ non sunt. Itaque dum ille eleuat auctoritatem amplissimam, & opes priuato fastigio excelsiores, omnianque ornamenti, que ab inueste adolescentia ad inuidiam viisque contraxerat, spatio unius diei confregit. Quo constat in delubris deum, sua sponte signa conuertere militarem clamorem, strepitumq; armorum, adeo magnum Antiochæ, & Ptolemaide auditum, ut in muros concurseretur: sonum tympanorum Pergam abditis delubris editum: palmarum viridem Trallibus in æde Victoriae, sub Cæsaris statua inter coagmenta lapidum iusta magnitudinis entram: Qibus apparet excellitum numen & Cæsaris gloriae fauile. & Pompeu ero & in libere voluisse.

TVA s'aras, tuaque sanctissima templo, Diue Iuli, veneratus ero, vi proprio ac fauenti numine tantorum calus virorum sub tui exempli pædio ac tutela delitefere patiens. Te enim accepimus, eo die quo purpurea velle velatus aurea in sella confidisti, ne maximo studio lenatus exquisitum, & delatum honorem Ipreuile videteris: prius quam ex protum crimum oculis conspectum tui offerres, cultu religiosis, in quam mox eas trans-

transitus, vacasse: misatoque opimo boue cor in extis non reperire: ac responsum tibi à Spurina aruspice, pertinere id signum ad vitam & consilium tuum, quod vitaque hæc corde concinerentur. Erupit deinde eorum particidum, qui dum te hominum numero subtrahere volunt, deorum concilio adiecerunt.

EXTERNA.

C L A Y D A T U R hoc exemplo talium ostensorum domesticarum relatio, ne si vltierius Romana apprehenderet, è celesti templo ad priuatas domos, non consentaneos viis transitus videat. Atticam legitur extrema: quæ Latinis inserta literis, ut auctoritas minus habent, ita aliquid græce varietatis afferre possunt. IN EXERCITV ^{Herc. 4.} TERRIS, quem aduersus Graeciam contraxerat, equæ partuleporem editum constat, eodem montem Athen ^{* al. signa-} 12 vix tandem transgessò: Quo genere monstri tanti appa- ^{tus} ratus significatus est euentus. Nam qui mare clavigibus, terram pedestri operuerat exercitu, vi fugax animal pa- uido regrebu regum suum repetere est coactus.

Prius quam Athenas deleteret, Lacedemonis inuaditæ consilium agitanc, admirabile inter cœnam prodigium incidit. Infulum nanque patere eius vinum, in languorem nec semel, sed iterum & tertio conuerlum est. Qua de re consulti Magi, monuerunt ut ab incepto abstineret: & si quod vestigium in secundi pectore sensus fuisset, cauere potueret, ante de Leonida & Spartaniis abunde monitus.

M I D A E vero, cuius imperio Phrygia fuit subiecta puer dormienti formicæ in os grana tritici congeserunt. Parentibus deinde eius, quotum prodigium tendet, explorantibus, augures responderunt, Omnia illa mortalium futuri dissimilum. Nec vana pædicio existit: nam Midas cunctorum pene regum opes abundantia pecunia antecellit: infantiaque incunabula vili deorum munere donata, onustis auro atque argento gavis pensavit.

F O R M I C T S Midas, iure metitoque apes Platonis pretulerim: illæ enim caducæ ac fragilis, hæ solidæ & æterne felicitatis indices extiterunt, dormientis in cuius parvuli labellis in celo inservendo. Quia ce auditæ, prodigio-

rum interpres singularem eloquii suavitatem ore eius emanaturam dixerunt. At mihi quidem illæ apes non montem Hymettum rhymi flore redolentem, sed Musarum Heliconios colles omni genere doctrinæ virentes, dearū instinctu depastæ, maximo ingenio dulcissima alimenta sumimæ eloquentiæ instillasse videntur.

CAPUT VII. DE SOMNIIS.

ROMANORVM.

- 1 Artorius medice de Augusto.
- 2 Calpurnia de Cæsare.
- 3 P. Deci. T. Manlii cos.
- 4 T. Atini cutusdam.
- 5 M. Ciceronis exalus.
- 6 C. Sempronius Gracchi.
- 7 Cassius Parmensis.
- 8 Aetius Rof. eq. Rom.
- EXTERIORVM.
- 9 Annibalis Pans.
- 10 Alexandri Magni regis.
- 3 Simonides poeta.
- 4 Crassi Lydorumi regis.
- 5 Cyri Persicorum regis.
- 6 Homeræ mulieris de Dionysio.
- 7 Matris Dionysyi tyranni.
- 8 Amilcaris Pans.
- 9 Alcibiades Atheniensis.
- 10 Arcadii cuiusdam.

SED quoniam diuitias Midæ, disertumque Platonis somnum attigi, referā quām certis imaginibus multorum quies adumbrata sit.

QVEM locum unde potius ordiar, quām à Diu Augusti lactatissima memoria? Eius medico Artorio somnū capienti nocte, quām dies infactus est quo in campis Philippicis Romani inter se exercitus concurret. Minerua species oborta præcepit ut illum graui morbo implacatum moneret, ne propter aduersam valetudinem proximo pælio non interesset. Quod cum Cæsar audisset, lectione in aciem deferri iussit; ubi dum supra vites corporis pro adipiscenda victoria excubat, castra eius à Bruto capta sunt. Quid ergo aliud putamus, quām diuino munere effectum, ne deslinatum iam immortalitati caput, indignam caelesti spiritu fortunæ violentiam sentire?

A V G U S T U M vero præter naturalem animi in omnibus rebus subtiliter perspicendi vigorem, etiā re-

CAP. VII. DE SOMNIIS. 33

eens & domesticum exemplum, ut Argorii somnio obtemperaret, admonuit. Auduerat enim Diai iuli patris sui vxorem Calpurniam nocte, quam is in terris ultimam egit, in quiete videlicet multis eum consecutum vulneribus in suo sinu iacentem, sonisque atrocitate vehementer exterritam, rogare non destitisse ut proxima die à Cacia se abstineret. At illum, ne multebri somnio motus id fecisse existimaretur, senatum, in quo ei parricidarum manus allatae sunt, adire contendisse. Non est opera inter patrem & filium villius rei compunctionem fieri, præseruum diuinitatis fastigio coniunctos: sed iam alter operibus suis aditum sibi ad calum instruxerat, sicuti vero longus adhuc terretrem virtutum orbis restabat.

Quapropter ab hoc tantummodo impudentem mutationem status cognosci, ab illo etiam diffiri dii immortales voluerant, ut aliud cælo deus daretur, aliud promitteretur.

ILLUD etiam somnium magnæ & admirationis, & clari fuit exitus, quod eadem nocte duo consules P. De eius Mus. & T. Manlius Torquatus, Latino bello & gravi & periculo, non procul à Velaui montis radicibus politis castris viderunt. Utique enim quidam per quietis speciem prædictis, ex altera acie Imperatorem, ex altera exercitum, Diis manibus, Martique Terræ debeti. Virtus autem dux copias hostium aggrederetur, superque eas se se ipsum deuonsset, victorianum habiturum: Id luce proxima consulibus sacrificio vel expiatutis, si posset averti: vel si certum deorum etiam monitu visum fore, executuris hostiarum extra somnio congruerunt. Conuenitque inter eos, cuius cornu prius laborate corpisset, ut is patiè fata capite suo lueret: quæ, neutro formidante, Decimum depopulerent.

S I Q U I T V A X que ad publicam religionem pertinens somnium. Cum plebeis ludis quidam patrifamilias per circum Flaminium, prius quæ actio ame inducetur, seruum suum verberibus multatum, sub furca ad supplicium egisset, T. Atinio homini ex plebe Iupiter in quiete præcepit, ut consulibus diceret, sibi pænitentem ludis Circois proximis non placuisse: que res nisi attenta ladorum instauratione expiata esset, lecuturum

non mediocrie vibis periculum. Ille veritus ne cum aliquo incommodo suo religione summum implicaret imperium, silentium egit. Eus religioque filius eius subita vi mortbi correptus, interiit. Ipse etiam per quietem ab eodem deo interrogatus, an fatis magnam penam neglegeli imperii sui peperisset, in proposito perseverans, debilitate corporis solutus est: ac tuum derum ex consilio amicorum, * lectics ad tribunal consulum, & inde ad Sebatum perlatus, ordine totius casus sui exposito, magna cum omnium admiratione, recuperata membrorum firmitate, pedibus domum reddit.

^{5.} ^{An. 176. 69.} ^{Cic. dñm. i.} AC NE illud quidem inuolendum silentio: Inimicorum conspiratione Vibe pulius M. Cicero, cum in villa quadam campi Attinatis diuerteretur, animo in somnum profuso, per loca deserta, & iniuras regiones vaganti, tibi C. Marium consulatus ornatam insignibus putauit obuium factum: & interrogautem cum quid ita tam usque vultu, incerto itinere ferretur: audito deinde de casu, quo conficitur, comprehendisse dexteram suam, ac se proximo nocti in monimentum ipsius deducendum tradidisset, quod diceret ibi esse ei latiorem status spem repositam: nec aliter evenit. Nam in æde Iouis Mariana S.C. de reditu eius est factum.

^{6.} ^{An. 176. 720.} ^{cum Quæsum-} ^{ram petet.} ^{Cic. dñm. i.} ^{Plaut. ab.} C. AVT E M Graccho imminentis calos atrocitas palam atque aperte per quietem denuntiata est: somno enim prelusu. Ti. Gracchi statim effigiem vidit, diceatis sibi, Nulla ratione cum vitare posse, ut eo facto non periret, quo ipse propulsus è Capitolio occidisset. Id ex Graccho prius, quam tribuacum, in quo fractum exitum habuit, iniret, multi audierunt. Cœlius etiam certus Romanæ historiæ auctor, sermonem de ea re ad suas au- tes illo achuc viuo peruenisse scribit.

^{7.} ^{An. 176. 727.} ^{Videlicet.} ^{Porphyrus &} ^{Aetos.} VINCIT huiusmodi sonori dirum aspectum, quod sequitur. Apud Actium M. Antonii fractis opibus, Cassius Parmensis, qui patres eius fecutus fuerat, Athenas confugit: ubi concubia nocte, cum felicitudinibus & cupis, mente sospita in lechulo iaceret, existimauit ad se venire hominem ingentis magnitudinis, coloris nigri, squallidum barba, & capillo demissio: interrogatumque quidnam esset, respondisse ~~magis~~ ^{magis}. Perterritus deinde

ram terro visu, & nomine horrendo, seruos inclamauit. Seiscitatulque est, * siquidem talis habitus, aut intran- ^{* al. an que} tem cubicum, aut exuentem vidissent. Quibus affir- mantibus neminem illuc accessisse, iterum quieti & so- mno se dedit: atque eadem animo eius obuerata est species. Itaque fugato somno, lumen introferri iussit, puerisque a se discedere vetuit. Inter hanc noctem & supplicium capitum, quo eum Cæsar affectit, paululum admodum temporis intercessit.

PROPRIORAVS tamen (vt ita dicū) lineis Ateri Ruci equitis Romani somnium certo euentu admonitionum est: qui cum gladiatorum manus Syracusis ederetur, inter quietem retiarii, le manu confudi vidit: idque postero die in specchculo confeitoribus nraeauit. Incidit deinde ut proximo ab equite loco, retiarius cum mirmillone introduceretur: cuius cum faciem vidisset, idem dixit, ab illo se retiarii trucidari putasce, protinusque inde dil- cedere volunt. Illi ferme uno suo metu eius disculso, causam exitii miserò attulerunt. Retiarius enim in cum locum compulso mirmillone & abiecto, dum iacentem ferite conatur, trahetur gladio Aterium interemit.

EXTERNA.

^{8.} ANNIBALIS quoque videtur standum Romano san- guini, ita certe predictionis somnium, cuius non vigilie tantum, sed etiam ipsa quies hostilis imperio nostro fuit. Hancit eam proposito & votis suis conuenientem imaginem, existimauitque missum sibi ab Ioue mortali specie excelsiore iuuenem, inuadendæ Italiz ducem: cuius monitu primo vestigia nullam in partem mortis secutus oculis: mox humanæ ingenii prona voluntate verita- ^{Anno V. 154.} ^{Liberus.} ^{Cic. dñm. i.} ^{Polys. ut fabu-} ^{la annida.} centandi pone respiciens, animaduertit imminen- magnitudinis serpentem, concitato impetu, omne quic- quid obuium fuerat, proterentem: postque eam magno cum cœli frangore erumpentes nimbus, lucemque caliginosis inuolutam tenebris. Attonitus deinde quidnam esset inostri, ex quid portenderet interrogauit. Hic dux Italiz vides, inquit, vaſticatem: proinde file, & cate- rat tacitis permitte fatis.

Qua m. bene Macedoniz Rex Alexander per quic-

tem visa imagine præmonitus erat ut vitæ suæ custos es-
set diligentior, si eum cauendi etiam periculi consilio
fortuna instruere voluisset! Namque Caslandri pesti-
faram sibi dexteram somnio prius cognouit, quam exitu-
sceleris existinavuit enim ab illo se interfici, cum eum nun-
quam vidisset. Inzepit deinde tempore, postquam in
conspicuum venisset nocturni metus patescere imagine,
ut Antipatri filium esse cognouit, adictio versu Græco
qui fidem somniorum eleuat præparati iam aduersus ca-
put suum veneficii, quo occidisse Caslandri manu credi-
tur, suspicionem animo repulit.

Cic. dñm. 1.

LONGI indulgentius dii in poeta Simonide, cu-
ju: salutarem inter quietem admonitionem consilii fir-
mitate robauerunt. Is enim cum ad littus nadem ap-
pulisset, inhumatumque corpus iacens sepulturæ man-
dasset, admonitus ab eo ne proximo die nauigaret, in
terra remansit: Qui inde soluerant, austibus & procel-
lis in conspectu eius obreui sunt. Ipse Lazarus est quod
vitam suam somnio, quam naui credere maluisset. Me-
mor autem beneficij, elegantissimo cum carmine ar-
nitari coniecauit, melius illi & diuornios in animis ho-
minum sepulchrum constituens, quam in desertis arenis
struxerat.

Hinc. 1.

EFFICE & illa quietis imago, quæ Croci regis animum maximo prius metu, deinde etiam dolore
confecit. Nam è duobus filiis, & ingenti agilitate, &
corporis dotibus præstantiorem, impensisque successio-
ni destinatum Arys, existinavit ferro sibi electrum.
Itaque quicquid ad eundam denuntiatæ clavis acerbi-
tatem pertinebat, nulla ex parte patria cura cessauit auer-
tere. Solitus erat iuuenis ad bella gerenda mitti, domi
tentus est. Habebat armamentarium omnis generis
telorum copia reservatum: id quoque amoueri uisit. Gla-
dio cinctis comitibus ritebatui: vetiti sunt proprius ac-
cedere: necessitas tamen aditum lustri dedit. Cum e-
nim ingentis magnitudinis aper, Olympi montis culta,
& crebra cum agrestium strage valueret, inuestigatoque
malo regium imploratum esset auxilium: filius à patre
extorsit, ut ad eum opprimentum mitteatur: eo quidem
facilius, quod non deatis, sed ferri lenitatem in metu
reponere.

reponebatur. Verum dum acer studio interficiendi suem
omnes suos intenti, pertinax casus imminentis vio-
lentia, lanceam petendæ fere gratia missam, in eum
detorsit: & quidem eam potissimum dexteram nefariæ
cedis criminis voluit alpergi, cui tutela filii à patre man-
data erat. Quam quidem Cæcilius imprudentis homici-
di sanguine violatam, hospitales veritus deos, supplicem
sacrificio expisit.

Nec Cyrus quidem superior iniuste fatorum ne-
cessitatis parvulum argumentum est; cuius ortus ad im-^{5.}
perium totius Asia spectans, maternus autus Astyages,
duos prænuntios somni f. ultra discutere tentauit: Man-
danen filiam suam (quod in quiete viderat Urina eius
omnes Asiaticas gentes inuidasie) non Medorum excel-
lentissimo (ne in eius familiam regni decus transfe-
retur) sed Persarum modice fortunæ viro collocauit. Na-
tumque Cyrus exponi iussit, quia similitet quietis tem-^{10.}
poribus existimauerat genitali parte Mandanes enatam
vixi eousque creuisse, donec cunctas dominacionis sue
partes inumbraret. Sed frustratus est seipse, ne potis felicitatem, celestium iudicio destinatarum, humanis ceutatis
impedire conando.

INTRA prius autem habitum Dionysio Syra-
cio euano adhuc se contineante, Himeræ, quædam non ob-
scuri generis femina, inter quietem opinione sua ecclum
conscendit, atque ibidem deorum omnium lostrans se-
dibus, animaduertit prævalentem virum suum coloni,
lentiginosi oris, ferreis catenis vincito, loris solio, pedi-
busque subiectum. Interrogatoque iuuenie, quo confide-
randiceli duce fuerat via, quisnam esset? audi illam Si-
ciliæ atque Italæ dirum esse fatum, solurumque viacu-
lis, mulieris turbibus exitio futurum: quod somnum po-
stero die sermone vulgauit. Postquam deinde Dionysium
inimica Syracultrau liberata, capituloque solon-
tium infesta fortuna celesti custodia liberatum, velut
fulmen aliquot otio ac tranquillitatí iniecit, Himerorum
mentem inter effusam ad officium & ad spectaculum
eius turbam intrantem ut alperit hunc esse, quem in
quiete viderat, vociferata est. Id cogitum tyranno, cu-
gam tollende mulieris dedit.

Gr. dñm. 1.

TUTTIVS somnium matris eiusdem Dionysi, que cum eum conceptum vtero haberet, parere visa est Saty. riscum: consuloque prodigiorum interprete, clarissimum ac potentissimum Graji sanguinis futurum, certo cum eventu cognovit.

Gr. dñm. 1.

AT CARTHAGINENSIVM dux Amilear, cum obfideret Syracusas, inter somnium audisse vocem credidit nunciantem futurum ut proximo die in ea vrbe cœnaret. Latusigitur perinde ac diuinitus promissa victoria, exercitum pugnæ comparabat: in quo inter Siculos & Pœnos orta dissensione, castris eius Syracusani subita irruptione oppressi, ipsi intra mœnia sua viuclum pertraxerunt. Itaque magis spe quam somnio decepserunt Syracusis captiuus, non ut animo presumperat vicit.

Gr. dñm. 2.

ALCIBIADES quoque miserabilem exitum suum hand fallaci nocturna imagine speculatus est: Quo enim pallio amicæ lux dormiens opertum le viderat, eo interfectus, & insepultus iacens, contectus est.

Gr. dñm. 1.

PROXIMVM somnium, etū paulo est longius, propter nimiam tamen evidentiam ne omittatur impetrat. Duo familiares Arcades iter vna facientes, Megaram veocunt: quotum alter ad hospitem se contulit, alter in tabernam meritoram diuertit. Is autem qui in hospitio erat, videt in somnis comitem suum orantem, ut sibi cauponis infidiis circumuento subuenirent. Posse enim celeri eius acculsa se imminentि periculo fabrachi. Quo viso escratus, profiliuit, tabernamque, in qua's diuerſabatur, petere conatus est. Perstiter deinde fato humanissimum propositum tanquam superuacuum damnavit, idque vilum pro nihil dicens, le11 Quum ac somnum repetit. Tunc idem ei fauciis oblatus obsecravit, ut qui auxilium vita lux ferre neglexisset, nec saltem vltionem non negare. Corpus enim suum à caupo ne trucidatum, tum maxime plaustrum ad portam ferrari stercore cooperatum. Tam constantibus familiares precibus compulsius, protinus ad portam ecurrit, & plaustrum, quod in quiete demonstratum erat, comprehendit, caupozemque ad capitale supplicium perduxit.

CA-

CAPITV VIII. DE MIRACVLIS.

QVAB CONTIGERT	3	Mulier subito casu obmutescens.	
		ROMANIS.	
1	Caſtoles vniſi bello Latino & Perſico.	4	Heges Samius mutuus & ſubito vocalis factus.
2	ſculapius ſerpentis ſperie apparenſis.	5	Gordius Epireta matris mortua maturus.
3	Ianom Moneta verba audita.	6	Iaso Thessalus Comica liberatus.
4	Fortinam muliebris Verba audita.	7	Simonides poeta ruina domus exceptus.
5	Silvaa Verba audita bello Veneſeti.	8	Daphne ſophiste mors graculo predicta.
6	Mariſſim bello Lucaeus.	9	Philippo Macedonii regi mors pranunciatæ.
7	Dio Penates Alba Laurentium ſponte ſuareցeffe.	10	Alexandri Magni mors miraculo præognita.
8	C. Iul. Caſar post mortem ſuicida.	11	Remigis cuiusdam ratiſ casu.
9	Cn. Pompeii Magni rugos miraculoſe indutus.	12	Admirandi dentes Prusia regis filii.
10	Ap. Claudi procas mors graculo predicta.	13	Duplex ordo dentium Diogenes filia Mithridatus.
11	Romanus litus & Rutilus incendiorum flammis mortua.	14	Rarus & acutissimus ſeſſus Strabonist Lyncei.
12	Ad ſequitur am claretta uincientis.	15	Ariſtomenis Meſſenii cor pilosum.
		EX IERNIS.	
1	Eros Panphilus post decimum diem reuincens.	16	Antipatris poete anniversaria ſebis.
2	Athenensis quidam me moria uici atque pīnat.	17	Polystratus & Hippododus philoſophorum ſuſſimam vita.
		18	Miracula quidam natura.
		19	Serpens ad Bagradam.

MULTA etiam interdia, & vigilancibus acciderunt, perinde ac tenebrarum somnique nube inuoluta; quæ quia unde manauerint, aut qua ratione constituerint, digneſſere arduum est, merito miracula vocantur.

QVORVM e magno aceruo in primis illud occurrit. Cuius apud lacum Regillum A. Posthumius dictator, & Tusculanorum dux Mamilius Octavius magnis viribus inter se concurrent, ac neutra acies aliquandiu pedem referret. Castor ac Pollux Romanarum partium propagatores vni, hostiles copias pectitus fuderunt.

Iteſum bello Macedonico P. Vatinius, Reatinæ praefatus vir, noctu Vrbem petens, existimauit duos iuuenes excellentis formæ, albi equis insidentes, oburos sibi factos nuntiare, die qui * præterierat. Perlen regem à Paullo captum. Quod cum senatu indicasset, tanquam maiestatis eius, & amplitudinis, vano sermone contempitor, in carcere connectus est. Postquam Pauli literis illo die Perlen captum apparuit, & custodia liberatus, & insuper agro, & vacatione donatus est. Castorem vero, & Pollacem etiam illo tempore pro imperio populi Romanii excubuisse cognitum est, quod ad lacum Iuturnæ, flum eq̄iorumque ludorem abluere viu fuūt, iuncta que fonti ad eorum, nullus hominum manu referat patuit.

SEDE ceterorum quoque deorum propensam hunc Vib⁹ numerū exequamus: triennio continuo vexata pestilenta ciuitas nostra, cum finem tanti, & tam diuinitati, neque diuina misericordia, neque humano auxilio, impotis videbat: cura sacerdotum, inspectis Sibyllinis libris animaduertit, non aliter prælinam recuperari salubritatem posse, quam si ab Epidauro Aſculapius esset accessitus. Itaque eo legatis missis, unicam fatalis remediu operem auctoritate sua (quæ iam in terris erat amplissima) impetraturam se creditit. Neque eam opinio decepit: pari nonque studio peritum, ac promillium est primidium: euangelioque Epidauri, Romanorum legatos in templum Aſculapius (quod ab eorum v̄be quinque milibus passuum distat) perductis, ut quicquid inde salubre partie latentes se existimatissen, profuso inire ſuſcere, ergo illime inuitauerat. Quorum tam prom-

ptam indulgentiam, numen ipsius dei subsecutum, verba mortalium, caeleſti obsequio comprobauit. Si quidem is anguis, quem Epidauri raro, sed nunquam sine magno iplorum bono vīsum, in modum Aſculapii venerati fuerunt, per vrbis celeberrimas partes, mitibus oculis & leni tractu labi coepit, triduoque inter religiosam omnium admirationem conspectus, laud dubiam p̄ꝝ appetitæ clarioris ledis alacritatem ferens, ad triremē Romanam perrexit. Paucitibusque in usitato ſpectaculo nautis, eo conſendit vbi Q. Ogulnii legati tabernaculum erat, inque multiplicem orbem, per summam quietem eft conuolutus. Tum legati, perinde atque exoptatae rei compotes, expleti gratiarum actione, cultuque anguis a peccatis accepto, iacti inde foluerunt. Ac propter amēmenti navigationem poſtquam Antium appulerunt, anguis, qui ubique in nauigio remanserat, prolapsus in velliſculo ardis Aſculapii, myrtle frequentibus ramis diffusus, ſupereminente excelfe magnitudinis paluam circumdedit: perq; tres dies politis, quibus vesci solebat, non sine magno meru legatoruro, ne in triremē reverti nollet. Antieniis templi hospitio vīus, vrbis se noſtrę ad vendendum refituit, atque in ripam Tiberis egressis legatis, in insulam, vbi templū dicatum eft *transnauit; aduentuq; ſuo tempeſtatem, cui remedio quæſitus erat, diſpulit.

Nec minus voluntarius lunonis in urbem noſtram tranſitus. Captis a Fato Camillo Veii, milites iuſtu Imperatoris simulachrum lunonis Monetae, quod ibi precepoa religione calcum erat, in Urbem traſlaturi, ſede ſua mouere conabantur. Quorum ab uno periculum interrogata Dea, an Romanū migrare vellit, Velle ſe reſpōdit. Hac voce audita, Iulius in admirationem verius eft, tamq; non ſummacrum, ſed ipiam caelo lunonem petitam, portare ſe cœderet, lati in ea parte montis Aventini, in qua non templo eius etiamimus, collocauerunt.

FORTVNAT etiam Muliebris ſimulacrum, quod eft via Latina ad quartum militarium, eo tempore cum ſed ſua confeſtatum, quo Coriolanum ab excido Vibis muetrix preces repulserunt, non ſemel, ſed bis locutum Flora, constitit, his pene verbis: Rite me matronæ viduhs, nite. (Coriolanus que dedicauit.

An. vrb. 117.
Dionys. 6.

An. vrb. 117.
Cicero de natura
dei. 2.
Flora etiam
Tibis.
Laurent. 1. c. 6.
* ad. præcep-
tum

An. vrb. 117.
Dionys. 6.
Lalouv. 11.
ad. 1.

An. vrb. 117.
Dionys. 6.
M. Manius.
Laurent. 1. c. 11.

An. vrb. 117.
Lalouv. 1.

A. An. 744.
Lemur. 2.
Dron. 1.
Plaut. 2.

VALERIO autem Poplicola et os. qui post exactos reges bellum cum Veientibus & Hernicis fecerit, illis Tarquinio pristinum imperium restituere, Romanis nuper partam libertatem retinere cipientibus. Hernicis, & Tarquinio in cornu dextro pectore superioribus, tantus terror subito incessit, ut non solum victores ipsi profugent, sed etiam paucis sui consortes secum Veientes trahere coept. Cui rei pro argumento miraculum adiicitur, *ingenis repente vox e proxima filia Asia, que ore Silvani in hunc pene modum missa traditur, uno plus Heterosi cadent: Romanus exercitus vixit abibit. Mirum dicti fidem digesta numero cadavera exhibuere.*

*An. 744. 471.
Am. Marci-
lii. 24.*

Quod Martis auxilium, quo victoriam Romanorum adiuit, nonne memoria celebrandum est? Cum Brutii atque Lucani odio incitatissimo, maximeque viribus Thurinæ viribus pterent excidium, ac p[ro]prio studio in columnatatem eius C. Fabricius Lufinus et os. protegeret, telque ancipiit euentu, collatis unum in locum virtutis que partis copias, gereretur: non audientibus Romanis p[ro]prio congrederi, eximia magnitudinis iuuenis, primum eos nocturni ad capelendam fortitudinem cepit. Deinde, ubi tardiores animaduererit, arreptis scutis per medium hostium aciem ad contraria castra evaserit, & admotis, valuum confundit. Inde voce ingenti clamans, factum Victoriae gradum, & nostros ad aliena castra capiebat & Lucanos, Brutiosque ad sua defendenda, illuc traxit, ubi consorti dubio certamine terebantur. Sed idem impulsi armorum suorum prostratos hostes ingolando, capiebat, atque Romanis tradidit, 20. enim milia eis, quinque millia cum Statio Statilio deinceps gentis, & tribus atque 20. militaribus signis capta sunt. Postero die cum eo s. inter honorandos, quorum strenua opera fuerat, vallis, vallarem coronam ei se feruere dixit, & quo calix erit oppressa, nec iuuenis qui id premium petret, nunciretur, cognitum pariter, atque creditum est, Martem patrem tunc populo suo adfuisse. Inter cetera huiusc rei manifesta indica, galea quoq[ue] duabus distincta pinis, qua celeste caput teclum fuerat, argumentum praebuit. Itaque Fabricii editio, supplicatio Marti est habita, & a laureatis militibus magna cum animorum laetitia oblati auxili

auxili testimonium ei est redditum.

REFERAM n[on] quod suo seculo cognitum manauit ad posteros, Penates deos Aeneam Troja aduetos Lauini ^{Dionys. 1.} collocaisse: inde ab Ascanio filio eius Albam, quam ipse considerat, tralatos, pristinum sacrarium reperiisse, & quia id humana manu factu existimari poterat, relatios Albæ, voluntatem suam altero transitu significasse. *Nec me preterit de motu, & voce deorum immortalium, humanis oculis, auribusque percepto, quam in inscripti opinione estimatio versetur. Sed quia non noua dicuntur, sed tradita reperuntur, fidem auctores vindicent: nostrum sit, inlycis literarum monumentis consecrata, perinde ac vana non refutare.*

An. 744. 711.

FACTA mentione urbis, è qua primordia ciuitas nostra traxit, Diuus Iulius fausta proles eius, se nobis offerit: quem C. Calilius (nunquam sine prefatione publici particidi nominandus) cum acie Philippi peuli ardentissimo animo pertaret, vidit humano habitu augustum, purpureo paludamento amictum, nunaci vulvo, & concitato equo in se imperium facientem: quo aspectu pertterritus, tergum hosti dedit, voce illa prius emissâ, Quid enim amplius agas, si occidisse parva est? Non occideras tu quidem Calli Cesarem, neque enim extingui vita diuinitas potest: sed mortali adhuc corpore tentem violando, mortalii ut tum infestum habetes deum.

An. 744. 747.

IAM quod L. Lentulus littus prænauigans, in quo Cn. Pompeii magni perfidia Ptolemaei regis iactempi, ^{Ptolemae.} corpus concisæ icaphæ lignis comburebatur: ignatus Pompei calix eius, cum ipso Fortune erubescendum togum vides, commilitonibus dixit, Qui scimus, an hoc flamma Cn. Pompeius cœmetur? diuinitus misericordia vocis miraculum est.

*An. 744. 748.
Graec. 66. 6.
Lucan. 1.*

ATQUE hoc quidem hominis tantum: illud autem ote ipsius Apollinis editum, quo Appi iactempi veridica Æthyse iatinationis fides præcurrit. Is bello ciuii, quo le Cn. Pompeius à Cæsarib[us] concordia pestisib[us], nece Reipublicæ vili consilio abruptat, euenum gravissimi motus explosæ cipientis: virtus imperii (namque Achæa præter) annilitem Delphicæ cottis

xx, in intemam faci spes partem coegerit descendere; vnde ut certe conscientibus fortis petantur, ita nimius diuini spiritus haustus reddentibus pessi ser exsistit. Igitur impetu concepti numinis instincta virgo, horrendo sono vocis, Appio inter obscuris verborum ambages fata eccevit. Nihil, inquit, ad te hoc Romane bellum: Eubœa Cœlam obtinebis. At is tarus consilii se Apollinis moneri, ne illi discrimini interesset, in eam regionem fecerit, quia tater Rhamnunta nobilem Atticisoli partem, Caritumque Chalcidico fretu vicinam interiacens, Cœla Eubœæ nomen obtinet, ubi ante Pharsalicum certamen morbo consumptus, prædictum à deo locum sepultura posedit.

Cedamus 1.

Possunt & illa miraculorum loco ponи: Quod deusto sacratio Saliorum, nihil in eo praeter lituum Romuli integrum repertum est. Quod Ser. Tullii statua, cum ædes Fortunæ confagata esset, inviolata permanuit. Quod Q. Claudi statua in vestibulo templi Matris deum posita, bis ea cęd incendio consumpta, prius P. Nasica Scipio, & L. Belia: Item M. Serullio, & L. Lamia e o.s. in sua basi flammis intacta stetit.

An. orb. 542.

An. orb. 721.

Cor. fuit

An. orb. 720.

Plin. lib. 7. c. 32.

Pr. f. 4. 711.

Plin. lib. 7. c. 33.

At quid admirationis ciuitati nostræ Acili etiam Auiolæ togus attulit, qui & à medicis, & à domesticis mortuus creditus, cum aliquandiu humi iacuisset, elatus, postea ignis corpus eius corripuit, viuere se, plamauit, auxiliumque pædagogis lui (nam si solus ibi remanerat) invocauit. Sed iam flaminis circumdatus, fato subtrahi non potuit.

L. quoque Laniae prætorio ritu & que vocem suissè superrogum constituit.

EXTERNA.

Derip. lib. 20.

& Macrob. in

seminum des-

posu.

Quæ minus admirabilia, Er. Pamphilii casus facit: quem Plato scribit inter eos qui in acie ceciderat, decem diebus iacuisse, biduoque postquam inde suolatus esset, impositū rogo reuixisse, ac mira quadam tempore mortis vita narrasse.

Et quoniam ad externa transgrexi: sumus, quidam Athenis vir eruditissimus, cum iecurum lapidis capite excipillat, cetera omnia tenacissima membrana retinens

literatum tantummodo, quibus præcipue inferuerat, oblitus est. Ditum malignumque vulnus in animo persistit, quasi de industria ferutatis sensibus, in eum potissimum, quo maxime lætabatur, acerbitate nocendi eru-
pit: singularem doctrinam hominis pleno inuidia funere effecito: Cui si talibus studiis pertrui fas non erat, vtilius aliquanto fuit, ad illa aditum non impetrasse, quam iam percepta eorum dulcedine caruisse.

MISERABILIO R. tamen sequentis casus narratio. Naupiemis enim Atheniensis uxor, cum filii ac filia suo stupro intetuisset, inopinata monstra percussa conspectu: & in praesens tempus ad indignandum, & in posterum ad loquendum obmutuit. Illi nefarium concubitum voluntaria morte penitunt. Hoc modo fortuna squiens huic vocem, us vitam ademuit, illi propitia donat.

Gell. lib. 3. c. 9.

ÆOLES Samius athleta mutus, cum ei victoriae qui adeptus erat, titulus & præmium eriperetur, indignatio ne accensus, vocalis equalit.

1.

GORGIAS quoque Epirotæ fortis viri clara fuit origo, qui in funere matris vero clapsus, inopinato vagitu suo lectum ferentes confitere coegerit, nouumque spectaculum patriæ præbuit, tantum non ex ipso genitricis rogo lucem, & cunas assecutus. Eodem enim momen to temporis, altera iam fato functa patitur, alter ante clatur, quam natus est.

6.

Cic. de Nat.

deas. 1.

DIVINAE fortunæ vulnus Pheræ Iasoni quidam extitit eius cupidus intellexit, nam cum inter infidias gladio eum percussisset, vomicam, que à nullo medicorū lanari potuerat, ita rupit, vt hominem pestifero malo liberaret.

7.

Cic. l. 2. de Orat.

ÆQUEVIS immortalis accepimus Simonides, cuius salus ab imminenti exitio defensa, ruinæ quoque undas subtracta est. Creonti enim apud Scopam, in Cranonæ (quod est in Thessalia oppidum) nuntiarum est duos iuvenes ad ianuam venisse, magnopere rogantes ut ad eos continuo prodiret: ad quos egreditus, neminem repetebi. Ceterum ex momento tempore triduum, in Xanthagravio quo Scopas epilabatur, collapsum &c. ipsum &c. omnes coniunx opprescit. Quid hæc feliciter locupletius, qui nec mare, nec terra saeviens, extinguere valuit?

No n inuenit huic subiecto Daphidam, ne quis ignoret quantum interfuerit ceciniisse deorum laudes, & oumen obrectas. Hic cum eius studii esset, cuius professores Sophistæ vocantur, inepte & mordacis opinatio-
nis Apollinē Delphis irridendi causa consoluit, An equū
inuenire posset, cum omnia nullum habuisset. Causa
ex oraculo redditiva vox est, inuentum equum, sed ut co-
perturbatus, periret. Iude cum iocabandus, quasi delia-
fa sacratum lottium fide reueteretur, incidit in regem
Atteslum, se penumero a se contumeliosis dictis abien-
tem lacessitum; eiusque iusu, saxe, cui nomen erat Egi,
principatus, ad deos viisque cauillandos dementis animi
tuta supplicia pependie.

Eodem oraculo Macedonum rex Philippus admonitus, ut a quadriga violentia sicutem suam custodiret, toto regno disiungi currus iussit, eumque locum, qui in Beotia Quadriga vocatur, semper vitavit. Nec tamen denunciatum periculi genus effugit: nam Paeanias in capulo gladii, quo cum occidit, quadrigam habuit cælaram.

QUAE T A M pertinax necessitas in patre, & filio
Alexandro consumis apparuit. Siquidem Calanus In-
dus sua sponte ardenti rogo superictus, interpellatus
ab eo, ecquid aut mandaret, aut dicere vellet. Breui-
te, inquit, videbo. Nec id sine causa, quia voluntatium
eius & vita excessum rapida mors Alexandri subsecuta
est.

R e g i o s interitus magnitudine miraculi remigis casus exqust: quem in hexere Tytorum sentinam haurientem, cum e nauifuctu abiecerit; altero latere repererimus, fuctus contrarius in nauem resulit. Itaque miseri sumi ac felicis comploracioni permista fuit gratulatio.

Q y i o illa? nonne ludibria naturæ in corporibus
humanis fuisse credenda sunt? tolerabilia quidem, quia
seu in catuereunt: eatchim & ipsa mirabilis annume-
tanda. Nam & Prusie regis Bitbyniæ filius endem no-
mine quo pater, pro sapienti ordine dentium rum es-
se qualiter extitum habuit, nec ad speciem defutare, ne-
que ad ysum villa ex parte incommodum.

M. THRIDATIS vero regis filia Draperina Laodice regina nata, duplice ordine dentium deformis zomo-
dam, comes fugae patris, à Potripcio deuicti, fuit.

N*i* *t* *t* *l* *v* *s* quidem paruæ admirationis oculi. *Plin. lib. v. e. 22.*
quem constat tam certa acie luminum clum esse. ut à *Suum. 8.*
Lilybæo, portu *Carthagioensem*, egredientes clastes
intuetur.

O c v l i s eius admirabilius Aristomenis Messeni⁹ ^{Plin. lib. 12.}
conquod Athenienses ob eximiam calliditatem exercutum, ^{cap. 27.}
pils refutum inuenierunt: cum eum aliquoties captum,
& astuta claspum, cepissent.

AT POSTA Antipater Sidonius, omnibus annis,
vno tantummodo die, quo genius erat, febris implicabatur. Cumque ad ultimam extremam peruenisset, natali suo
certo illo circuitu morbi consumptus est.

¹⁷
Hoc loco apte referantur Polystratus, & Hippo-
clides Philofophi, codem die nati, eiusdem praeceptoris
Epicuri lectam fecuti, patrimonii etiam possidendi ad-
eandemque scholæ communione coniuncti, eodemque
mo in eo tempore / littera senectute extinguita. Tam & qua-
leum fortunæ pariter, atque amicitiæ societatem, quis non
ipius carceris Concordia & sinu genitam, nutritam, atque
flotata putet?

QUADRUPITER hoc potissimum fecerit, aut in liberis potentissimorum regum, aut in rege clarissimo, aut in vate ingenuo Potentiss., aut in viris eruditissimis, aut in homine fortissignotar., ne ipsa quidem, omnis bona malaque materie secunda artifex Natura rationem rerum reddiderit. Non magis quam quid ita sylvestres capreas, Cretæ genitas, tantopere dilexerit, quas sagittis confixas ad salutem auxilium herba dictamoni, *tantum non suis manibus deducit: efficitque ut concepra ea, continuo & tela & vim venui vulneribus respuat. Aut in Cephalenia insula, cum omnia vobique pecora haustu aquæ quotidie recrurentur, in ea pecudes maiore ex parte antiquæ aperto ex alto ventos recipientes, summa iuventute instituerit. Aut quapropter Crotonæ in templo lunonis Lacinia aram ad omnes ventos immobili cincte dossauerit potissimum. Vel quare alteram in Macedonia, alteram in Caleno agro aquam proprietatem vini, quæ **P**rim. lib. 2. cap. 12. *** ad** quasi **P**rima lib. 2. cap. 12.

homines inebriantur, possidere volent. Non admiratione ista, sed memoria prosequi debemus; cum sciamus recte ab ea plurimum licetiae vindicari, penes quam infinitus cuncta gignendi labor consistit.

^{19.}
Gell. lib. 6. c. 3.
Orof. lib. 4.
cap. 3.
Lampr. 5.
^{40.}
v. 40. v. 40. 437.

Quae supra virtutam rationem excedentia attingimus, terpontis quoque à T. Lilio curiose pariter, ac facunde relata fiat mentio. Is enim ait in Africa apud Bagradam flumen, tantæ magnitudinis anguum fuisse, ut Attili Reguli exercitum viu amnis prohibeter. multisque militibus ingens ore correptis, complurib. caudæ voluminibus elisis, cum telorum iactu perforari nequeret, ad ultimum balistarum tormentis undique peritam, silicum ciebris & ponderosis verbibus procubuisse, omnibusque & cohortibus & legionibus ipsa Carthaginem visam terribilorem. Atque etiam crux suo gurgitibus imbutis, corporisque iacentis pestifero afflata vicina regione poluta, Romanas inde summissile castra. Dicit bellum etiam corium : ¹²⁰ pedes longum, in Urbem misum.

V A.

VALERII MAXIMI LIBER SECUNDVS.

CAPUT I. DE MATRIMONIORVM RITV ET NECESSITVDINVM OFFICIIIS.

1 Nuptiarum auspicia.	6 Contingalis concordia.
2 Epulu scu coniunua.	7 Verecunda consanguinitas.
3 Matrimonia non repetentes landatae.	8 Charissia.
4 Primum repudium.	9 Seneculus honorata.
5 Matronalis libertas ac	10 Juventus obsecrata, exemplisq. instructa.

Ives & præpotens Naturæ regnum seruitatis, iniciam stylum tam nostræ Vebis, quam cæteratum gentium præcis ac memorabilibus institutis. Opera est enim cognoscî huius vita, quam sub optimo principe felicem agimus, quenam fuerint elementa, ut eorum quoque respectus præsentibus aliquid moribus proli.

Appo antiquos non solum publice, sed etiam priuatim nihil getebatur, nisi auspicio prius sumpto: quo ex ^{sc. dom. &} more nuptis etiam modum auspices interponuntur. Qui quamus auspicia petere defierint, ipso tamen nomine veteris confuctudinis vestigia surpant.

F. B. M. IN A. S. cum viris cubantibus sedentes cœnabant: quæ confuetudo ex hominum conuictu ad diuina penetravit; nam Iouis epulo ipse in lectulum, Juno & Minerua in sellas ad coram inuitantur. Quod genus seueritatis artas nostra diligenter in Capitolo, quam in suis domibus letuant, videlicet quia magis ad rem pertinet dearum quam mulierum, disciplia cootiveri.

Quas in contentæ matrimonio fuerant, corona

puicitie honorabantur. Existimabant enim cum praecepue matronae sincera fide incorruptum esse animum, qui depositis virginitatis cubile pudicum egredi deseret; multorum matrimoniorum experientiam, quasi illegitimam cuiusdam intemperantiae signum esse credentes.

<sup>An. 376. 122.
Dionys. lib. 2.
Gell. lib. 4. 5.</sup> R E P O R T U M inter uxorem & virum a condita Urbe usque ad vicesimum & quingentesimum annum nullum intercessit. Primus aureum Sp. Catullus uxorem sterilitatis cauilla diuinit. Qui quanquam tolerabili ratione motus videbatur, reprehensione tamen non caruit; quia nec cupiditatem quidem liberorum coniugali fidei proponi debuisse arbitrabantur.

<sup>Dionys. 2.
Flor. lib. 14.
cap. 13.
Gell. lib. 16.
cap. 23.</sup> S E N D O quo matronale decus, verecundia munimento tutius esset, in ius vocanti matronam corpus eius attin gere non permiserunt, ut inviolata manus aliena tactu stola relinquacreretur. Vini usus olim Romanis feminis ignotus fuit, ne scilicet in aliquod dedecus prolaberetur: quia proximus a Libero patre intemperantie gradus ad inconcessam Venerem esse confauit. Ceterum ut non tristis earum & horrida pudicitia, sed honesto comitatis genere temperata esset, indulgentibus maritis & auro abundanti & multa purpura vix sunt: & quo formam suam concionatorem efficerent, summa cum diligentia capillos cinere rutilarunt. Nulli enim tunc subfornaces alienorum matrimoniorum oculi metuebantur: sed pariter & videre sancte, & alpici in mutuo pudore custodiebantur.

^{F. Vider.} Q U O T T I S vero inter virum & uxorem aliquid iurgen intercesserat, in facillum dea Viriplache, quod est in Palatio, veniebant: & ibi inuicem locuti, qui valuerant, contentione animorum deposita concordes reuertebantur. Dea nomen hoc a placidis viris fereat assecuta: veneranda quidem, & nescio an præcipuis, sed exquisitus sacrificiis colenda: utpote quotidiane ac domesticis pacis castos, in pari iugo charitatis ipsa lui appellatio nis virorum maiestati debitum ac feminis reddenter honorem.

H Y V A M O D I inter coniuges verecundia, quid: inter ceteras necessitudines, nonne appetet consentaneam ut minimo indicio maximam vim eius significem, aliquan-

aliquandiu nec pater cum filio pubete, nec sacer cum genero lauabatur. Manifestum igitur est tantum religionis lauagium & affinitati, quantum ipsis dissimortali bus tributum: quia inter ita tam sancta vincula, non * al. minus magis quam in aliquo sacro loco nudare te, nefas esse credebatur.

C O N V I V I U M etiam solenne maiores instituerunt, idque Charisti appellauerunt, cui prius cognatos & affines nemo interponebatur: ut si qua inter necessarios querela esset orta, apud facia mentem, & inter hilaritatem animorum, fautoribus concordia adhibitis tolleretur.

S E N E C T U T I iuuentus ita cumulatum & circumspicuum honorem reddebat, tanquam maiores natu adolecentium communes patres essent. Quocirca iuvenes, Senatus die, utique aliquem ex patribus conscriptis, aut propinquum, aut paternum amicum ad curiam deducebant, affixique valvis expectabant, donec reducendi etiam officio tangerentur. Quia quidem voluntaria statio, & corpora & animos ad publica officia impigne sustinenda roborabant, breuique progrellu morarum in lucem virtutum verecundia & laboris meditatione, ipsi doctiores erant. Iniori ad cenenam diligenter querebant quinam ei coniugio essent interfuturi: ne senioris adventu discubitu præcurserent: sublataque mensa priores confurgere & abire pariebantur. Ex quibus apparet conuenit quoque tempore quam parco, & quam modesto sermoni his presentibus soliti sint.

M A T O R E S nata in coniugio ad tibias egregia superiorum opera carmine comprehensa pangebant, quo ad eam mitanda iuuentutem alacriorem reddebant. Quid hoc splendidius, quid etiam utrius certamine? pubertas canis sum honorem reddebat: defuncta virum cursu ^{De. Tug. 1. &} ^{4. n. Romanae} ^{Cassius org.} ~~xtas~~ ingredientes actuosam vitam fauoris nutrimentis prolequebatur. Quas Athenas, quam Icholam, quæ Annatatum à alienigena studiis hinc domesticæ discipline prætulerint! Inde ostebantur Camilli, Scipiones, Fabricii, Matcelii, Fabii: ac ne singula impetti nostri lumina percurrente sim longior, inde, inquam, cœli clatissima pars Diui fulserunt Cæsares.

CAPIT. II.

DE MAGISTRATUVM ATQVE
ORDINVM OFFICII, ET
INSTITVTIS.

2. *Senatus Rom. fides &c. ta-* 5. *Constantia legatorum*
citurnitas. *Rom.*
6. *Auctoritas magistratuū* 6. *Vigilantia senatus.*
& obseruantia lingue 7. *Diligentia tribunorum*
Latina. *plebis.*
3. *C. Marius eloquentiam* 8. *Abstinētia magistratuū.*
spēnens. 9. *Equitū Rom. probatia*
& Lupercale.
4. *Mores consularis.*

An. vrb. 603. An. vrb. 51. Littera 41. An. vrb. 572. Littera 24. An. vrb. 140. Littera 24. Fabius Veterus.

A D eo autem magna charitate patrix omnēstene-
bantur, ut arcana consilia P. Conscripторum multis
seculis nemo senaror enunciauerit. Q. Fabius Maximus
tantummodo, & is ipse per imprudentiam de tertio Pu-
nico bello indicendo quod secreto incuria erat actum,
P. Crasso, rus petens, domum reuertenti in itinere nat-
rauit, meinoꝝ eum trienio ante Quaestorem factum,
ignarusque nondum à Censoribus in ordinem senato-
rium allectum: quo nō modo his, qui iam honores gel-
lerant, aditus in curiam dabatur. Sed quamvis honestus
error Fabii esset, vehementer tamen à consulis obiuri-
gatus est. Nunquam enim taciturnitatem, optimum ac
utriusque administrandarum rerum vinculum, labefac-
tari volebant. Ergo cum Asit rex Eumenes, aman-
tissimus nostrꝝ Vrbis, bellum à Perſe aduersus populum
Romanum comparati senarui nuntiasset: non ante sciri
pozuit, quid aut ille locutus esset, aut patres respondis-
sent, quam captum Perſen cognitum est. *Fidum erat,* &
altum resp. pectus Cursa, silentioque salubritate munitum,
*& gallatum simile: cursu lumen intrantes, absita pri-
mata charitate publicam inducebant. Itaque non dicam*
enim, sed neminem audisse crederes, quod tam multorum
aeribus fuerat commixtum.

MAGISTRATVS vero prisci quantopere suam po-
pulique

CAP. II. DE MAGIST. OFFIC. 43

pulique Romani maiestatem retinentes se gesserint, hinc cognoscipotest, quod inter cetera obtineude grauitatis in-dicia, illud quoque magna cum persecutus custo-diebant, ne Græcis inquam, nisi Latine responſadaret. Quinetiam ipsa lingua volubilitate, qua plurimum va-lent, excusa, per interpretem loqui cogebant; non in ur-be tantum nostra, sed etiam in Græcia, & Asia: Quo feliciter Latinæ vocis honos per omnes gentes venerabili-lor diffundereetur. Nec illis decrant studia doctrinæ, sed nulla non in re pallium toge subiici debere arbitraban-tur: indignum esse existimantes, illecebris, & luauitate literarum imperiu pondus & auctoritatem domari.

3. Qua propter. Sallust. lugens. An. vrb. 572. Littera 24. An. vrb. 140.
4. *C. Mari, qui gemina lauro coronatam senectutem tuam*
*Numidicis & Germanicis illustrem trophaeis, victor de-
uictæ gentis facuodis politiorum fieri noluisti, credo ne*
*alenigena ingenii exercitatione, patrū ritus seruus trans-
fuga existentes. Quis ergo huic consuetudini, qua nunc*
*Græcis actionibus aures curiz exordiatur, ianuam pate-
fecit: ut opinor, Molo rhetor, qui studia M. Ciceronis*
acuit. Eum namque ante omnes exterarum gentium in
senatu sine interprete auditum constat. Quem honorem
non immenso cepit, quoniam summam vim Romanæ
eloquentiæ adiuerat. Conspicue felicitatis Arpinum,
sive unicum literarum glorioſum contemptorem,
sive abundantissimum fontem intueri velis.

5. An. vrb. 140. Littera 24. An. vrb. 140. Fabius Veterus.
6. *Maxima autem diligentia maiores hunc mo-
rem retinuerunt, ne quis se inter consulem & proxi-
mum licetorem, quamvis offici causa una progredere-
tur, interponeret: filio dumtaxat, & ei puer, ante pa-
trem consulem, ambulandius erat. Qui mos adeo per-
tinaciter retentus est, vt Q. Fabius Maximus quinque*
*c. s. vir etiam pridem lumix auctoritatis, & ranc
ultimo senectutis, à filio consule inuitatus, vt inter se*
& licetorem procederet, ne hostium Samnitum turba
*(ad quorum colloquium descendebant) elideretur, id
facere noluerit. Idem prælitus ille Fabius qui à sena-
tu legatus ad filium consulem Suebam missus: post
quam animaduertit eum ad officium suum extra oppi-
dum processuisse, indignatus quod ex licetoribus 11. oc-*

mo se equo descendere iussisset, plenus ira sedere perfec-
uerauit: Quod cum filius sensisset, proximo lictori ut si-
bi apparet, imperauit, cuius vocis Fabius continuo ob-
secratus: Non ego, inquit, filii summum imperium
tuum contempi, sed experti volui, an scires coquilem
agere: Nec ignoror quid patriae venerationi debeatur:
verum publica instituta priuata pietate potiora iudico.

*An. 108. cap. 47.
Lia. 11. Zona-
ria. L. Fis.
lib. cap. 2.*

R E L A T I S Fabiorum laudibus, offerunt le munifici-
constantie viri: qui legati a senatu Tardeorum ad eis re-
petendas missi, cum grauissimas ibi iniurias accepissent,
vnu etiam vnu resperus esset, in theatrum / ut est con-
fuetudo Graciarum introducti, legationem quibus acce-
perunt verbis peregerunt: De his, que passi erant, que-
sti non sunt, ne quid ultra ac mandatum esset, loqueren-
tur: institusque pectoribus eorum antiqui moris telp-
etus dolore, qui ex consumelia grauissimus nascitur &
sensit, conueli non potuit. Finem profecto fruenda-
rum opum, quibus ad inuidiam diu abundauerat Ta-
rentina ciuitas quæstisti. Nam dum horrida virtutis in
sciplam connexum habilimentum, nitore fortuna pre-
fensis inflata fastidiole estimans, in prævalendum imperiu-
nostri mucronem ex ea & amens irruisti.

S E N T ut à luxu perditis monib[us], ad fœterissima ma-
iorum instituta transgrediar, ante senatus alliudato sta-
tioinem eo loci peragebant, qui hodieque Senatum ap-
pellatur: Nec expectabat ut edicto contraheretur, sed
inde citatus protinus in Curiam veniebat: ambiguo
laudis ciuem existimans, qui debit[us] Reipub. officiis non
fusus est, sed nullus hungeretur: quia quicquid imp[er]io
cogitatur, exigenti magis, quam præstanti acceptum
refertur.

T E L V D quoque memoria reperendum est, quod tri-
bunis plebis intrare Curiam non licet: ante valvas au-
tem portis subsellius, decreta patrum attentissima cura
examinabant: ut si qua ex eis improballent, rata esse non
sinerent. Itaque veteribus Senatus consultis T. litera
subscripsi solebat: caue nota significabatur, ita tribunos
quoque censuisse: Qui quamvis pro commodis plebis
excubabant, inque impensis compescendis occupati erat;
instrui tamen ea argenteis valis, & annulis aureis publi-
ce pra-

ce præbitis patrebantur, quo talium rerum via auctoritatis
magistrorum esset ornatior.

Q U O D vix quædam modum maiestas amplificabat, ita abstinentia arctissime constringebatur. Immolarum enim ab his hostiis extra, ad quæstores æra-
m[us] delecta veniebant, sacrificiisque pop. Rom. cum Deo-
rum immortalem cultus, tum etiam hominum conti-
nentia ocerat, imperatoribus nostris quam sanctas ma-
nus habere deberent apud ista altaria diligenterbus.
Continentis vero tantum tribuerunt, et multorum ^{xx}
alienum, quia provincias siccere administraverant, a se-
natu persolutum sit. Nam quoru[m] opera publicam aucto-
ritatem splendorum suum præcul obtinuisse videbant, co-
rum dignitatem dñe collabi indignum, fibris deformi effe-
arbitrabantur.

E Q U E S T R I S vero ordinis iuuentus omnibus anni-
bis Vrbem spectaculo sui sub magnis auctoribus celebra-
bat die Lupercium, & sequitur probatione Lupercaliū
mos à Romolo & Remio inchoatus est, tunc cum lætitia
exultantes, quod his annis Numitor, rex Albanorum, eo
loco, ubi educati erant, vibem condere permiserat sub
monte Palatino, horatu Faustuli educatoris sui, quem Eu-
ander Argivus conferuerat: facto sacrificio, calisque
capris, epulum hilariitate, ac vino largiore prouocib[us], di-
uisa pastorali turba, cuncti pellibus immolatarum hostia-
rum, ^{* al. iocan-} incantes obvios petierunt: cuius hilaritas me-
tiq[ue] annuo circuitu ferarum reperiatur. Trabeatos ve-
tes gestie-
<sup>An. 108. cap. 44.
Linney. An.
Hes de vna
illust. cap. 32.</sup>
ro equites libis Iulii Q. Fabius consulem instituit. I. tuni-
dem censor cum P. Decio seditionis finiendo gratia, quā
comitia in humiliissimi cuiusque potestatē redacta ac-
cenderant, omniens forensem turbam in quatuor tan-
tummodo tribus descriptis: easq[ue] Vebanas appellavit. Quo-
tam salubri facto, ut aliqui bellicis operibus excellens,
Maximus cognominatus est.

LAUDANDA etiam populi verecundia est, qui impergre se laboribus & periculis militis offerendo, dabat operam ne imperatoribus, capite censos sacramento rogar eset necesse, quorum nimia inopia suspecta erat, ideoque his publica arma non committebantur.

An. urb. 4. 6. Bell. Iugur.
Gr. 10. 16.
cap. 10.

Si de hanc diutina usurpatione firmata*m* consuetudinem C. Marius capite censum legend*o* militem abrupt*o*. Ciuis alioqui magnificus, sed nouitatis fuz conscientia, vetustati non fane propicius: memori*o*, si militaris signa*o* humilitatem ipse nere perseveraret, le*o* a maligao virtutum interprete velut capite censum in imperatore*m* compellari posse. Itaque fastidolum delectus genus in exercitibus Romanis obliterandem duxit, ne talis no*n* contagio ad ipsios quoque gloria*m* legillationem penetraret.

An. urb. 6. 8. Bell. Cimbrico.
Vita. Annals.
in Secund. adde-
ta.

AR M O R Y M tractandorum meditatio*m* a P. Rutilio consule Cn. Malli collega, militibus est tradita. Is enim nullius ante se imperatoris exemplum securus, ex iudeo Cn. Aureli Scauri doctoribus gladiatorium accersit*m*, vitandi atque inferendi i*c*etus subtiliorem rationem a legibus ingenierauit*m*: virtutemque arti, & rutili*m* artem virtuti immisit*m*, ut illa impetu huius fortior, bacilli*m* scientia cautor fieret.

An. urb. 1. 2. L. 2. 6. 7. 9. 10.
C. 1. 2. 3. 4.
cap. 1.

VE L I T Y M vlyso bello primum repetrus est, quo Capuan Fulvius Flaccus imperator obsedit. Nam cum equitatui Campanorum crebris excursionibus equites nostri, quia numero pauciores erant, resistere non posse*m*. Q. Naevius Centurio e pedibus lectos expediti corporis, brevibus & incurvis septenis armatos hastis, partu tegmine munitos, veloci satu iungere se equibus, & rursus sceleri motu dilabi instituit*m*: quo facilius equestri pectio*m* subiecti pedites, viros patiter atque equos hostium telis incellerent*m*. Eaque nouitas pugnae vicem Compan*m* perh*o* & debilitauit auxilium. Ideoque aucto*m*ri eius Naevio adhuc honos est habitus.

CAPITULUS IV. DE SPECTACVLIS.

Theatra primum adfi-
cienda.

Loca ordinibus pri-
mum attributa.

CAPITULUS IV. DE SPECTACVLIS. 47

- 3 Origo scenicorum ludorum.
- 6 Ornamenta &c luxus ludorum.
- 4 Origo secularium.
- 7 Gladiatorum & atbleticum primum.
- 5 Prima secularares.

PROXIMVS militaribus institutis ad urbana casira, id est, theatra gradus faciendus est, quoniam haec quoque se penumero animos*m* acies intruxerunt, ex cogitataque cultus deorum, & hominum delectationis causa non sine aliquo pacis rubore voluptatem & religio*m* ciuii sanguine, ideo*m* corum portentorum gratia mazcularunt.

An. urb. 1. 9. Bell. 1. 2. 3. 4.

Quod a fine inchoata quidem sunt 2 Messalla, & Cassio censoribus: ceterum auctore P. Scipione Nasica omne*m* apparatus operis eorum subiectum hasty venire placuit. Atque etiam S. C. cautum est, ne quis in Urbe proprius passus mille subellia posuisse, sedensue ludos spectare vellet, ut scilicet remissione animorum iuncta studi virilis, propria Roman*m* gentis nota esset.

An. urb. 1. 10. Bell. 1. 2. 3. 4.

PER QVINGENTOS autem & quinquaginta octo annos senatus populo misitus spectaculo ludorum interfuerunt. Sed hunc morem Atilius Serranus, & L. Scribonius adiles, iudos Matris dei facientes, superioris Africani septiam fecerunt*m*, discreti senatus & populi locis soluerunt*m*. Itaque res auctorit*m* vulgi animum, & fauorem Scipionis magnopere quassauit.

An. urb. 1. 11. Bell. 1. 2. 3. 4.

NUNCA tantum instituendorum ludorum ab origine sua repetam. C. Sulpicio Petico, C. Licinio Stolone, Coss. intoleranda vis orte pestilentie, ciuitatem nostram a bellicis operibus regocatam, domestici arque intestini mali cura afflixerat: Iamque plus in exquisito & nouo cultu religionis, quam in vilo humano conilio positum opis videbatur. Itaque placandi celestis numinis gratia compolis carminibus vacuas aures praebuit viq*m*, ad id tempus Circensi spectaculo contenta, quod primus Romulus, raptus virginibus Sabiniis, Coniugalium comice celebravit. Verum, ut et mos hominum, p. rauda iustitia pertinaci studio prosequenti*m*, venerabilibus erga deos verbis iumentis, rudi atq*m* incomposito nato corporum iocabunda, gestus adicit*m*. Eaque res Ludium ex Euri

accersendi caussam præbuit: cuius decora peruicitat re-
tauo ex more Curetum Lydorumque (a quibus Etrusci
originem traxerunt) nouitate grata Romanorum oculos
permisit. Et quia Ludius apud eos Histrio appellabatur,
tenebro nomen Histrius indicum est. Paulum
deinde ludicra ars ad Sacrum modos perecepit: a qui-
bus primus omnium poeta Livius, ad fabularum argumen-
ta spectantium animos transtulit. Is que ludi opere actor,
cum lepius a populo reuocatus vocem obtulisset: admis-
bito pueri & tibicinis concentu, gesticulationem tacitus
peregit. Attellani autem ab Osca acciti sunt: q[ui] genus de-
lectationis Italica severitate temperatum, idcoique va-
cuum nota est: nam neque tribu mouetur, neque a mil-
itaribus stipendijs repellitur.

Et qua ceteriludi ipsiis appellationibus unde trahantur, apparer, non absurdum videtur Secularibus initium
Iunii, cuius generis minuscerta notitia est: reddere. Cum
ingenti pestilentia Vrbs agrique vastarentur, Valeius
vir locuples, rusticæ ritæ, duobus filiis & filia ad despera-
tionem usque medicorum laborantibus: aquam calidam
is a foco petens, genibus nixus, Lares familiares, ut puer-
orum periculum in ipsius caput transferret, oravit. Orta
deinde vox est, habiturum eos ialuos, si continuo flumen
Tiberis deuectos Tarentum deportasset, ibique ex
Diti patris, & Proserpinæ ara petita calda, recreatis. Eo
prædicto magnopere confusus, quod & longa & pericu-
lola nauigatio imperabatur: ne tamen dubia prætentem
metum vincente, pueros ad ripam Tiberis prorinus de-
sulti habitabat enim in villa sua propter vicum Sabinæ
regionis Ercetum, ac intre Ostiam petens, nocte con-
cubia ad Martium campum appulit. Sittenibusq[ue] agri-

* ad subue-
nire

* Iucurrite cupiens, igne in nauigio non suspectente: ex
gubernatore cognoscit, haud prœcipi appareat futuum.
Et ab eo nullus egredi Terentium (idei loco nomen est)
cupide arte pœnalice, aquam flumine haustam, eoynde
sumus erat obiortus, iam latior pertulit diuinitus das
remedi quæsi vestigia quædam in propinquuo nactum se
ex h[ab]itu[m]: Inque lolo magis fumante, quam vlt[er]ignis
habente reliquias, dum tenacius omen apprehendit,
contractis leuisibus, & qua fors obtulerat nutrientis,

pertin-

peruici spiritu flammam euomit, calefactamq[ue] aquam
pueris bibendam dedit. Qua porta, salutari quiete sopiti,
diuina similitudine repente sunt liberati: patrique indica-
uerunt, vidisse se in somniis, quos nescio deorum, spon-
gia corpora sua perterrere, & præcipere ut ad Ditis pa-
trijs & Proserpinæ aram, a qua fuerat portio ip[s]is allata,
furor hostie immolarentur, lediternia ludiq[ue] nocturni
fuerint. Is quod eo loci nullam aram viderat, desiderari
credens, ut a le construeretur: aram empturus in Vrbem
perrexit, celictis qui fundatorum constituendorum
gratia terram ad solidum foderent. Hi domini impe-
num exequentes, cum ad 10. pedum altitudinem humo-
re gesta peruenissent, animaduerterunt atq[ue] Diti patri, Pro-
serpinæque inscriptam. Hoc postquam Valesius nun-
ciante seruo accepit, omisso emende atq[ue] proposito, ho-
stias nigras, quæ antiquitus furor dicebantur, Terenti
immolauit, lados & lediternia, continuis tribus nocti-
bus, quia totidem filii periculo liberati erant, fecit.

C V I S exemplum Valerius Poplicola, qui primus
consul fuit, studio succurrenti ciuib[us], securus, apud can-
dem aram publice nuncupatis votis, cæsilique atris bu-
bus, Diti maribus, feminis Proserpinæ, lediternioque,
æcludis trinotio factis, aræ terra, ut ante fuerat, obruit.

13 R E L I G I O N E M ludorum crescentibus opibus secuta
laudita est. His instinctu Q. Catulus Campanam imita-
tus luxuriam, primus spectantium consilium velorum
vibraculis texit. Cn. Pompeius ante omnes aquæ per
semitas decurru, æstuum minutu feruorem. C. Pulcher
scena varietate colorum adumbravit, vacuis ante pictu-
ra tabulis extentam. Quam totara argento C. Anto-
nius, auto Petrie, ebore Q. Catulus preterexit. Ver-
16 ñatim fecerunt Luculli, Argentatis chorzijs P. Lentu-
lus Spinier adornauit. Translatum aotea Prensis in-
dutum tunicis M. Scauras exquisito genere vestis cul-
tum induxit.

G L A D I A T O R I V M munus primum Romæ datum
17 est in foro boario, Ap. Claudio, M. Fulio coss. dede-
runt M. & D. Bruti, funebri memoria patris cineres ho-
norando. Athletarum certamen à M. Scauri tractum
est munificentia.

CAPUT V.

DE FRVGLITATE ET IN-
NOCENTIA.

1. <i>An. urb. 172.
Lumin. 42.</i>	<i>Prima aurata flauina
vrbis.</i>	<i>tria prima.</i>
2. <i>An. urb. 502.</i>	<i>Ius ciuile cum fasibus pro-
mulgatum.</i>	<i>Frugalit. antiquorū vi-
sus.</i>
3. <i>An. urb. 449.
Lumin. 3.</i>	<i>Veneris primus quaestio.</i>	<i>Febris dea facilla in Ur-
be.</i>
4. <i>An. urb. 449.
Lumin. 3.</i>	<i>Tibicinum Quinquag-
inta.</i>	

STATVAM auratam nec in urbe, nec in villa parte
Staliz quicquam prius aspexit, quam a M^o. Acilio Glab-
tione equestris patri ponetur in æde Pietatis; Eam
autem ædem P. Cornelio Lentulo, & M. Sæbrio Tam-
philo coss. ipse dedicavit, quia pater compos roti fa-
ctus, rege Antiocho apud Thermopylas superato.

Ius ciuile per multa secula inter facia cereimoniasque
deorum immortalium abdūtum soliq. pontificibus no-
num, Cn. Flavius libertino patre genitus, & scriba, cum
ingenti nobilitatis indignatione factus adilis curulis,
vulgavit, ac fastos pene toto foro exposuit. Qui cum ad
vilendum ægrum collegam suum veniret, neque à nobis-
libus, quorum frequentia cubiculum erat completum,
sedendi loco recipiebat: sellam curulem afferri iussit, &
in ea honorum pariter atq. contemptus sui vindex, con-
fedit.

VENERIS primus & moribus, & legibus Roma-
nis ignota, complorium matronarum paetatio scelere
orta est: Quæ cum vitiosius clandestinis insidiis vene-
no perimerent, unius ancillæ indicio protractæ, pars ca-
pitali iudicio damnatae, centum septuaginta numerum
explicuerunt.

TIBICINVM quoque collegium solet in fôto vulgi
oculos in se convertere, cum inter publicas priuatasque
ferias, actiones, personis testo capite, variisque veste re-
latis, concentuque edit, lode tracta licentia. Quondam
veteri in æde latus, quod prisco more facilitauerant, vesci,
Tibur itati se contulerunt. Quotum ministerio sensus
deserta

CAP. V. DE FRVG. ET INNOC. 51

deserta facta non ex quo animo ferens, per legatos à Ti-
burtibus petuit, ut eos gratia sua Romanis templis resti-
tuuerent. Quos illi in propolito perseuerantes, interpolita
festæ epulacionis simulatione, mero lomnoque sopitos,
plaustris in Urberm deuchendos curauerunt: quibus &
honos pristinus restitutus, & huiusce lufus ius est datum.
Personarum vius, pudorem circumventæ temulentæ
causam haberet.

Fuit etiam illa simplicitas antiquorum in cibo ca-
piendo, humanitatis simul & continentiae certissima in-
dex. Nam maximis viris prandere & cœnare in propriu-
lo, verecundia non erat: nec sane vilas epulæ habebant,
quas populi oculis subiecte erubescerent: Erant ideo
continentiae attenti, ut frequentior apud eos pulsis vius
quam panis esset. Ideoq. in sacrificiis mola que vocaba-
tur, ex farre & sale constat: exta farre sparguntur: & pul-
lis, quibus auspicia petuntur, puls obiicitur: Primitus
enim ex libamentis vietus sui deos eo efficiatur, quo
simplicius placabant.

ET CETEROS quidem ad benefaciendum venera-
bantur. Febrem autem ad minus nocendum, templis co-
lebant; quorum adhuc unum in Palatio, alterum in area
Mariæ monumentorum, tertium in *summa par- * alia sum-
te Vici longi extat. In caue remedia, quæ corporibus mo-
rborum adœca fuerant, describantur. Hæc ad huma-
ne mentis astus leniendos cum aliqua vius ratione ex-
cogitata, ceterum salubritatem suam industria certissi-
mo ac fidelissimo munimento tuebantur: bonæque vale-
tudinis eorum quasi quedam mater erat frugalitas, ini-
mica luxuriosis epulis, & aliena nimis vires abundantia,
& ab immoderato Veneris viu aucta.

CAPUT VI
DE EXTERNIS INSTITVTIS.

* <i>An. urb. 449.
Lumin. 3.</i>	<i>Spartanorum frugalitas.</i>	<i>Hannæ virtus apud confit.</i>
<i>Ant. 6. Fin.</i>	<i>Mos militaris corundem.</i>	<i>Ingratitudine alios apud
confidem.</i>
<i>Ant. 6. Fin.</i>	<i>Atheniensium instituta co-
trahentes & incertos.</i>	<i>Messicensium instituta
varia.</i>
<i>Ant. 6. Fin.</i>	<i>Accepsagii corundem.</i>	

I. Cerorum venenum
publicum.	13. Lyctorum luctus.
II. Massiliensium lex de
aduersis armatis.	14. Indiarum seminorum
fides amor erga ma-
ritos.
III. Gallorum mox in mutuo
dando.	15. Pannicatum seminatum
profutatio.
IV. Cimbororum Celibera-
rumq; mox in ad-
eundis praelest.	16. Persarum institutum
in educando liberu.
V. Thracum opinis de vita
calamitate.	17. Numidarum regum
mortis auctoritate
scrutanda.

de pro Flaccis.

Deinde sensit proxima maiorum nostrotum gravita-
tē Spartana ciuitas: quæ severissimis Lycurgi legibus
obtemperans, aliquandiu ciuium suorum oculos a con-
templanda Asia retraxit: ne illecebris eius capti, ad de-
licatius vitæ genus prolaberentur. Audierant enim lau-
titiam inde, & immodicos sumptus, & omnia non ne-
cessaria: voluptatis genera fluxisse: primosque Ionas vnu-
guenti, coronarumque in consuicio dandarum, & secun-
dae mensie ponendæ consuetudinem, haud parua luxu-
ria irritamenta reperiisse: Ac minime mirum est, quod
homines labore ac patientia gaudentes, tenacissimos pa-
triae aeruos, exterritū deliciarum contagione solui &
hebetari noluerunt: cum aliquid faciliorem virtutis
ad luxuriam, quam luxurie ad virtutem transiitum vide-
rent. Quod eos non frustra timuisse dux ipitorum Pau-
tanias patefecit, qui maximis operibus editis, ut pri-
mum le Asia moribus permisit, fortitudinem tuam effe-
minato eius cultu, mollire non erubuit.

Et usque ad ciuitatis exercitus non ante ad dimicandum descendere solebant, quam tibi concentu, & ana-
pæli pedis modulo cohortationis calorem animo traxi-
sent, vegeto & crebro iectus soao strenue hostem inuadere
admoniti. Idem ad diffundendum & occultandum vul-
nerum suorum eruotem, Pœnicis in prælio tunicis vre-
bantur, non ne ipsis aspectus eius terret, sed ne hosti-
bus fiducia aliquid afferret.

*Am. P. sub.
Thuryd. 1.**Thucid. 3.
Gell. lib. 1. c. 1.
Pintarch.
Lycurgo.
Plutarcb. in
instituto La-
ren.**Stobæus for. 43.
de Laco de me-
ris gentium.*

quantur: apud quos inertia è latebris suis languore mar-
cesco, in forciam perinde ac delictum aliquid protrahitur,
fitque vt facinotole, ita erubenda rea culpe.

*Iste. Aresq.
Item de Sardis.
C. L. Var.
I. 3. 4.*

3. Est & eiusdem verbis sanctissimum costitum Acco-
pagus, ubi quid quisque Atheniensium ageret, aut quo-
nam quæstus sustentaretur, diligenter inquire solebat,
4. ut homines honestatem (vitæ rationem memores red-
dendam esse) sequerentur.

EADEM bonos cues corona decorandi primo con-
suetudinem introduxit, duobus oleo connexis ramulis
darum Periclis cingendo caput. Probabile institutum, rem
sue personam intueri velis. Nam & Virtus uberrimum *ibid.* De-
alimentum est honor, & Pericles dignus a quo talis munc-
tus dandi poterat potissimum initium caperet.

Ao e quid illud institutum Athenarum, quam memo-
rabilis: quod coniunctus i patrono libertus ingatus iure
liberratis exiit. Superbedo te, inquit, habete cuem *ibid.*
tantum munera impium estimatorem. Nec adduci possum
5. ut credam ribi vitem, quem domui scelestum cernor: abi-
igitur & esto heraus, quoniam liber esse nescisti.

INDE Massilienses quoque ad hoc tempus usurpant
disciplinæ gravitatem, prisci moris obseruantia, chari-
tate populi Romani præcipue conspicui: qui tres in eodem
manumissiones scindendi permittunt, si ter ab eodem de-
ceptum dominum cogouerint. Quarto errori subue-
niendum non putant: quia sua iam culpa iniuriam ac-
cepit, qui ei se totiens obiecit. Eadem ciuitas severi-
tatis custos acerrima est. Nullum aditem in scenam
Mimis dando, quorum argumenta maiore ex parte
stuprorum continent actus, ne talia spectandi conſue-
tudo etiam imitandi licentiam sumat. omnibus autem,
qui per aliquam religionis simulationem alimenta incerti-
tæ querunt, clausas portas haber, & mendacem & luco-
lam superstitionem subinueniendam esse existimans. Ce-
terum a condita Urbe gladius est ibi, quo aoxii iugulan-
tur; rubigine quidem exelus, & vix sufficiens ministerio,
sed index in minimis quoque rebus omnia antiquæ con-
suetudinis momenta seruanda.

Dux etiam ante portas eorum areæ iacent, altera,
qua liberorum, altera, qua seruorum corpora ad sepul-

tur locum plaustro denichuntur. fine lamentatione, si ne planctu luctus funeris die, domestico sacrificio, adiecloque necessariorum conuiuio finitur. Etenim quid atinet, aut humano dolori indulgere, aut diuina numini insidiam fieri, quod immortalitatem suam nobiscum partire soluerit? Venenum cicuta temperatum in ea ciuitate publice custoditur, quod datur ei, qui causas Sexcentis (id eom Senatus eius nomen est) exhibuit, propter quas mors sit illi expetenda: Cognitione virili benevolentia temperata, quae nec egredi vita temere patitur, & sapienter excedere cupienti celerem faci viam praebet, ut vel seduera, vel prospera nimis vix fortuna, utraque enim finiendi spiritus, illa ne perseueret, hac ne destituat, rationem praebet) comprobato exitu terminetur.

*Athen. Var.
hof. i. brach. 18.
Staph.*
*An. vob. 221.
exclam.*

Quia si confusitudinem Massiliensem non in Galilia ostendam, sed è Græcia tralatam inde existimo, quod illam etiam in insula Cœi feruari animaduerti, quo tempore Asiam cum Sex. Pompeio petens, lulida oppidum intravi. Forte enim euenit, ut tunc summa dignitatis ibi feminis, sed ultima iam sonectutis, redditu ratione ciuibus cur excedere vita deberet, veneno consumere se deuinat, mortemque suam Pompei praesentia clariorem fieri magni astimavit. Nec preces eius vie ille, ut omnibus virtutibus, ita humanitatis quoque laudibus instruictissimus, aspernari sustinuit. Venit itaque ad eam, secundissimoque sermone, qui ore eius quasi è beato quodam eloquentia fonte manabat, ab incepto conilio diu nequicquam reuocare conatus, ad ultimum propositum exequi passus est, quæ nonagesimum annum transgressa cum summa & animi & corporis sinceritate, lectulo quantum dignoscere erat, quotidiana confuctudine cultius strato recubans, & innixa cubito, Tibi quidem, inquit Sex. Pompei diu magis, quos relinquo, quam tuos peto gratias referant: quia nec hortatos vita mea, nec mortis spectator esse fastidisti. Ceterum ipsa hilariter Fortunæ vultum semper experta, ne auditate lucis tristem intueri cogar: reliquias spiritus mei prospero fine, duas filias, & septem nepotum gregem superstitem relixtra, permuto. Cohortata deinde ad concordiam suos, distributo eis patrimonio, & cultu suo sacrificique domesticis

mæflicis maiorilie traditis, poculum, in quo venenum temperatum erat, constanti dextra accipuit. Tum defusis Mercatio delibamentis, & invocato nomine eius, vt se placido itinere in meliorem sedis inferæ deduceret patrem: Cupido haustu mortiferam traxit potionem. Ac sermone significans, qualnam subinde partes corporis sui rigor occuparet, cum iam visceribus cum, & cordi immixtæ esset locuta: filium manus ad supremum opimendorum oculorum officium eduocauit. Nostros autem, tametsi nouo spectaculo obstupefacti erant, susulos tamen lacrymis dimisi.

Sed ut ad Massiliensem ciuitatem, unde in hoc diuerticulum excessi, reuertar: iotare oppidū eorum nullum telo licet: præstisque est, qui id custodie gratia acceptum, exituro reddat, ut hospitia sua, quemadmodum aduenientibus humana iunt, ita ipsis quoque ruta sint.

H. R. v. M. incensio egresso verus ille mos Gallorum occurrat, quos memoria proditum est, pecunias mutuas, quæ his apud inferos redderentur, dare solitos: quia perlausum habuerunt, animas hominum immortales esse. Dicerem falso, nisi ideo bracati sensissent, quod palliatus Pythagoras credidit.

AVARA & fecundatoria Gallorum philosophia: A. Iacris & Fortis Cimbrotum, & Celtiberorum, qui in acie exultabant, tanquam gloriose & feliciter vita excellunt lamentabantur in morbo, quasi turpiter & miserabiliter perituri. Celtiberi etiam nefas esse duecabant prælio superesse, cum is occidisset, pro eius salute spiritum deuouerant. Laudanda virorūque populorum animi præstantia, quod & patræ incolumitatem fortiterueri, & fidem amicitia constanter præstandam arbitrabantur.

*THRACIAS vero illa natio merito sibi sapientia laudem vendicauerit, que natales hominum felibilitas, *Iard. 1. 13* exequias cum hilaritate celebrans, fine vllis doctorum præcepis, verum conditionis nostræ habitum peruidit. Removens itaque naturalis omnium animalium dulcedeo vita, qua multa & facere & pati turpiter cogit, sic us aliquanto felicior ac beatior finis reperiatur.*

Quo circé recte Lycii, cum iis lactus incidit,

^{Plazarch. con-} muliebrem vestem induunt: ut deformatitate cultus com-
moti, inaturius stultum proscire mortem velint.

^{14.}
^{Cet. Tu. G. 15.}
^{Scim. cap. 5.}
^{15.}
^{Iustin. 17.}
^{Herodot. 2.}
^{17.}

VERVM quid ego fortissimos hoc in genere pruden-
tia viros laudem? Respiciantur Indorum feminæ, que
cum more patrio complures eidem nuptæ esse soleant,
mortuo marito, in certamen iudiciumque venient quam
ex iis maxime dilexerit. Vixix gaudio exultans, dedu-
ctaque à necessariis letum p̄ferens vultum, coniugis
se flammis superiacit, & cum eo tanquam felicissima cre-
matur: superatae cum tristitia, & morte in vita rema-
nent. Protrahit in medium Cimbriam audaciam, adiungit
Celtibericam fidem, iunge animosam Thraciæ sapien-
tiæ, annecte Lyciorum in luctibus abiciendis callide
quæstam rationem. Indico tamen rogo nihil eorū p̄-
feres, quem uxoris pietas in modū genialis tori propin-
quæ mortis secura concendit.

CXI gloria Poeninarum feminarum, ut ex compara-
tione turpius appareat, dedecus subiectam. Sieca enim
fanum est Veneris, in quod se matronæ conferebant: at-
que inde procedentes ad quæstum, dotes, corporis ini-
uria contrahebant, honesta nimicum tam inhoelto vin-
culo coniugia iuncturæ.

16
IA M Persicatum admodum probabile institutum fuit,
quod liberos suos non prius aspicebant, quam septi-
mum impleserint annum, quo parvolorum amissionem
sequiore animo sustinerent.

NE NUM IDIAE quidem reges rituperandi, qui mo-
re gentis suæ nulli mortalium osculum fecerat. Quicquid
enim in excelso fastigio positum est, humili & trita co-
suetudine, quo sit venerabilius, vacuum esse conuenit.

CAPUT VII. DE DISCIPLINA MILITARI.

OBSERVATA A	3. P. Rupilio Cos.
ROMANIS.	4. C. Aurelio Cotta Cos.
1. P. Scipione Æmilianus
Cos.	5. Q. Fulvius Flacco Cens.
2. Q. Metello Numidicus
Cos.	6. A. Postumius Tuberto
dict. & T. Manlio
Torquato Cos.
7. L. Quirina

7. L. Quinctius Cincinnatus	12. P. Africano minore pro-
to dict.
8. L. Papirius Cursor dict.	14. L. Æmilio Paullus pro-
cos.
9. L. Calpurnius Piso	15. Senatus Romano,
Cos.	
10. Q. Metello Macedonicus
procos.	EXTERNIS.
11. Q. Fabio Max. Servilia-
no procos.	1. Senatus Carthaginensi.
12. P. Africano maiore pro-
cos.	2. Clearchus Spartaniorum
duce.

VENIO nunc ad precipuum docere, & stabilitum
Rom. imperii, salutati perleueratio ad hoc tempus
sincerum, & incolumentum, militari discipline re-
mactissimum circulum: in cuius finu ac tutela seruare
tranquillusque locata pace statua arguiscit.

P. CORNELIUS Scipio, cui deleta Carthago autum
cognomen dedit, consul in Hispaniam missus, ut insolen-
tissimos Numantines urbis spiritus, superiorum ducum
culpa nutritos, contunderet, eodem temporis momento,
quo castra intravit, edixit: ut omnia ex his qua voluntu-
ris causa comparata essent, auferrentur ac summo eren-
tum. Constatum maximum inde institorum, & litarum
numerum cum duobus millibus scortorup abiisse. Hac
turpi atque erubescenda sentina vacue factus noster ex-
ercitus, qui paulo ante metu mortis, deformati se fedelis
iactu maculauerat, erecta virtute, recreataq; acrem illam
& animosam Numantiam incendiis exustam ruinisque
prosternenti solo æquauit. Itaque negliget disciplina mil-
itaris indicuio, Mancini miserabilis deditio; seruare
merces, speciosissimus Scipionis triumphus extitit.

EAM lectam Metellus fecutus, cum exercitum in Af-
rica, Iugurthino bello nimia Sp. Albini indulgentia cor-
ruptum consilium accepisset: omnibus imperii reruis ad
renovandam pristine disciplinam militum connilis est.
Nec singulas partes apprehendit, sed totam continuo in
statum suum redigit. Protinus namq; licias è castris sum-
mouit, cibumque coctum venalem proponi veruit: In
agro ne neminem militum ministerio seruorum iumen-

AN. 106. 8. 9.
Liu. 39. Frat.
Strat. 65. 4.
cap. 1.

L. Florus

cap. 11.

An. 106. 8. 4.
Salust. Iugur.
Front. 65. 4.
cap. 1.

torumque ut arma sua, & alimenta ipsi ferrent, vii passus est. Castrorum subinde locum mutauit: *eadem, tanquam Iugurtha semper adeset, vallo fossaque aptissime cinxit. Quid ergo restituta continentia, quid reperita industria proseruit? Crebras scilicet victorias, & mules trophara peperit ex eo hoste, cuius tergum, sub ambitioso imperatore, Romano militi videre non contigerat.

An. 276. 621. Et n^e etiam illi disciplinæ militari affuerunt, qui necessitudinem perruptis vinculis, vltionem vindictamque lese cum ignominia domum suarum exigere non dubitauerunt. Nam P. Rupilius consul eo bello, quod in Sicilia cum fugitiis gesit, Q. Fabiū generum suum, quia negligenter Tantomitanam arcem miserat, pruincia iulit decedere.

*An. 276. 621.
Front. lib. 4.
cap. 4.* I AM C. Cotta P. Aurelium Pecuniolam sanguine sibi iunctū, quem obficiō L. paritane ad auspicia repetenda Mellanam transitus p̄ficerat, virgis casum, gregalis militie munere inter pedites fungi coegit, quod eius cul-
*An. 276. 578.
Lutum 41.
Vellere.
Front. 3. cap. 1.
An. 276. 573.
Lutum 40.* paagger incensus, & pene casta fuerant capta.

*An. 276. 578.
Lutum 41.
Vellere.
Front. 3. cap. 1.
An. 276. 573.
Lutum 40.* Q. TITIA M. Fulvius Flaccus centor, Fulvium fratrem cohortem legionis, in qua trib. militum erat iniussu consulis domum dimittere ausum, senatus monit. Non digna exēpla, que tam breuiter, & si majoribus vrgeter referentur. Quid enim tam difficile factu, quam copulaco sociate genitus & imaginum, deformem in patriam redditū indicere? aut communione noainis, ac familiis veteris propinquitatis serie coherentī, virgarum contumeliosa verbera adhibere? aut censorium supercilium aduersus fraternoū charitatem distingere? Dentur hāc singula quamvis claris ciuitatib. abunde tamē gloria disciplinæ militaris instructa videbuntur.

A t^e nostra urbs, que omni genere mirificorum exemplorum totum orbem terrarum repleuit, Imperatorum proprios sanguine manantes lecures (ne turbato militi ordine videntur decesserit) è castris publice speciosas, primitū lugubres, duplīci vultu recepit: incerta gratulatio prius, an aliquid osticio tangetur. Ig^tur ego quoq^{ue} hēsitate animo vos bellicarum retum seuerissimi custodes, Postumi Tuberte, & Manli Torquate, memo-

ris ac relatione complector; quia animaduerto fore ut pondere laudis, quā meritis, obtutus, magis imbecillitatem ingenii mei detegam: quam vestram virtutem, sicut par est, representem. Tu nanque Postumi dictator, & Postumum, quem ad generis penetrabumque saecorum successionem propagandam genueras: cūsus infantis blandimenta Iudei atque oscis foueras, quem puerum literis, quē iuuenem armis instuxeras; sanctum, fortē, amantem tuū patet ac patet: quia non tuo iusfu, sed sua sponte praefidio progesus, hostes fuderat, vietorem securi futu*An. 276. 578.* iustisti; & ad hoc peragendum imperium, paternæ vocis ministerio sufficere valisti. Nam oculos tuos, certum scio, clarissima in luce tenebris offusos, ingens annī opus intueri nequissime. Tuitem Manli Torquate Latino bello consul, filium, quod prouocatus à

*Diod. Sicul. 12.
Gell. 17. 4. 6.
Limen 4.*

*An. 276. 578.
Lutum 41.
Gell. 17. 4. 6.*

*An. 276. 578.
Lutum 41.
Gell. 17. 4. 6.*

Grannia Merito dece Tūsculanorum ad diuinandum teignato descendebat, gloriosam victoriam & speciosā spolia referentem, abripi a lictore, & in modum hostis matari iustisti: satius esse indicans, patrem fortis filio, quam patrum militari disciplina carecere.

*An. 276. 578.
Lutum 41.
Gell. 17. 4. 6.*

A t^e, quanto spiritu putamus vnum L. Quinctium Cincinnatum dictatorem eo tempore quo deuictis E- quis & sub iugum missis, L. Minutum consulatum depo- Dicm. 18. & ait, uere coegit, quod castra eiūdem hostes obſederant: Indignum enim maximo imperio credidit, quem non sua virtus, sed fossa vallumque tursum praſliterat: cuique recundir non fuerat, arma Romana metu trepidā clausis portis contineri. Ergo imperiosissimi 12. fasces, penes quos feruimus & eques in ardua, & universa plena sumnum decus erat, quorumque natus Latium, ac fatis Italia. Vires regebantur, contusi atq^{ue} fracti dictatori se animadversioni subſtrauerunt. Ac ne multa foret leta gloria militaris, consul delicti omnis viudex punius est. His (vt ita dicam) piaculis, Mars imperii nostri pater, ubi aliqua ex parte a tuis auspiciis degeneratum erat, numen tuum propitiabatur: affinium & cognatorum & fratrebus nota, filiorumque strage, ignominiosa consulum curatione.

E i v. 3 p. t. m. ordinis est quod sequitur. Papirius dictator, cum aduersus imperium eius Q. Fabius Rullia-

*An. 276. 578.
Lutum 41. p. 1.*

nus magister equitum exercitum in aciem eduxisset, quanquam fuis Samnitibus in casta redierat, tamen neque virtute eius, neque successu, neque nobilitate mo-
tus, virgas expediri, cumque nudari iussit. O spectaculum admirabile, & Rullianus, & magister equitum, & victor, scissa veste, spoliatoque corpore, & eorum verberibus la-
cerandus: ut in acie exceptorum vulnerum nodolis icti-
bus cruento renouato, victoriarum, quos modo speciosissimos erat adeptus titulos, respergeret. Precibus deinde
fuis exercitus occasionem Fabio configendi in vibem dedit; ubi frustra senatus auxilium implorauit. Nihilo minus enim Papirius in exigida poena perseuerauit: ita-
que coactus est pater eius, post dictaturam, tertiumque
consulatum, rem ad populum deuocare, auxiliumque
tribunorum plebis supplex pro filio petere. Neque hac
re severitas Papirii refrenari potuit: ceterum, cum aby-
niuersis ciuibus, & ipsis tribunis plebis rogaretur, testa-
tus est, non paenam illam se Fabio, sed populo Roman.
& tribunitiaz concedere potestati.

L. Q. V. O. Q. V. I. Calpurnius Piso consul, cum in Si-
cilia bellum aduersus fugitiuos gereret, & C. Titus
equitum praetextus, fugitiuum multitudine circum-
uenitus armis suis tradidisset: his praefectum ignomi-
nia generibus affecit. Iussit eum toga lacinia absctis
amicum, discinctaque tunica induatum, nudis pedibus,
a manu in noctem vige ad principia per omne tempus
militiae adesse. Interdixit etiam ei coniugium hominum,
vslumque balnearum: turmasque equitum, quibus pre-
fuerat, ademptis equis in funditorum alas transcriptis.
Magnum profecto dedecus patria magno Pisoni deco-
re vindicatum est: quoniam quidem id egerit, ut qui cu-
piditate virx adducti, cruce dignissimis fugitiuis tropha
de se statuere concesserant, libertasque sue seruili manu
fagito summi jugi non erubuerant: amarum lucis
vlum experientur, mortemq; quam effeminate timue-
rant, virilitet optarent.

N. s. c. minus Pisone acriter Q. Metellus: qui cum
apud Contrebiam res gereretur, colloquatas a se in qua-
dam statione quinque cohortes, atque ex eis viribus ho-
stium depulsa, repetere tandem stationem euangelio
iussit.

iussit: non quod speraret ab iis amissum locum recupe-
rari posse, sed vt praeterita culpam pugnare, inseguentis
certaminis manifesto periculo puniret. Edixit etiam, ut
si quis ex his fugiens casta petiisset, pro hoste interfice-
retur. Qua severitate compresi milites, corporibus fati-
gatis, & animis desperatione vite implicatis, loci tamen
iniquitatem, multicuidinemq; hostium supererant. Hu-
mane igitur imbecillitatis efficacissimum duramentum
est necessitas.

In eadem prouincia Q. Fabius Max. ferocissimz
gentis animos contundere & debilitare cupiens, man-
iacissimum ingenium suum, ad tempus deposita cle-
mentia, faciente vt leuitate coegit. Omnium enim
qui ex praesidiis Romanis ad hostes transfugerant, ca-
pique erant, manus abscidit: vt truncata brachia
gestantes defectionis metum reliquis iniicerent: Rebel-
les itaq; manus a corporibus suis distracte, inq; cruenta-
to solo sparix, ceteris, ne idem committere auderent, do-
cumento fuerunt.

Nihil mitius superiori Africano: is tamen ad fir-
mandam disciplinam militarem, aliquid ab alienissima libet
crudelitate amaritudinis mutuandum existimauit. Siqui-
dem deuicta Carthaginie, cunctines qui ex nostris exerci-
tibus ad Poenos transierant, in suum potestatem redigil-
fer, grauius in Romanos, quam in Latinos trans fugas anti-
macerit. Hos coim tanquam patris fugitiuos crucibus
affixi, illos tanquam perfidos socios secun percusserit. Non
proleque hoc factu vterius, & quia Scipionis est, & quia
Romao sanguini, quamvis merito perpesso, seruile sup-
pluia insultare non attinet: cum praesertim transire ad ea
liceat que sine doméstico vulnere gesta narrari possunt.

N. a. m. posterior Africanus, cuello Punico imperio, cx-
teratu in gentium trans fugas, in ecclisis populo specta-
culis, fatus obicit.

E t L. Paulus Perse rege superato, ciuidem generis
& culpe homines elephantis proterendos subtrauit:
vitissimo quidem exemplo, si tamen acta excellentissi-
morana Graecorum humiliter affluere sine insolentia re-
prehensione perennitur. Aspero enim & aspergo capi-
tallissimus genitrix militaris disciplina indiget: quia viras

An. vrb. 612.
Front. 4. cap. 1.

* ad decim-
taque

An. vrb. 612.
Vellere.
Front. 4. cap. 1.
Anterioris
Maf. cap. 61.

An. vrb. 612.
Front. 4. cap. 1.
App. Bona.

22.

An. vrb. 612.
Lxx. 38. fine.

44.

An. vrb. 612.
Lxx. 38. 1.

*armis confluent, quae ubi à recto tenore de cœterunt, oppresſa
sunt, nisſe exprimantur.*

*S*ed nō tempus est eorum quoq; mentionem fieri, quæ tam non à singulis, verum ab vniuerso senatu pro militari more obtinendo, defendendoque administrata sunt. L. Marius tribunus milium, cum reliquias duorum exercituum P. & Cn. Scipionum, quos arma Peconiorum in Hispania absumperat, dispersis mira virtute collegisse, carumque suffragis dux electus creatus; senatus de rebus actis à scribens, in hunc modum orsus est: **L. M A R C I V S P R O P T.** Cuius honoris usurpatione vii eum Patribus conscriptis non placuit; *quia duces a populo non
à milites creati solent.* Quo tempore tamen angusto, tamenque graui, propter immane Reipub. damnum etiam tria. in illis adiudicandis erat, quoniam quidem ad statum torius ciuitatis corrigendum vnuſ ſufficerat. Sed nulla clades, nullum meritum, Valentus militari disciplina apud senatum fuit: succurrebat enim quin animoda ferueritate Tarantino bello maiores eorum vii fuissent: In quo qualitas & attritus Reipub. viribus, cum magnum captiuarum ciuium suorum numerum, a Pyrrho regi vitro missum receperint, decreuerunt ut ex iis qui requo metuerant, peditem numero militarent: qui pedites fuerant, in funditorum auxilia transtribuerentur: Neue quis eorum inita castra tenderet, neue locum extra affignatum, vallo aut fossa cingenter, neue tentorium expellibus haberet: Recursum autem iis ad pristinum mi-
litare ordinem propoluunt, si quis bina spolia ex hosti- uis tulisset: Quibus supplicis compressi, ex deformibus Pyrri munivculis, acerrimi hostes extiterunt. Parem itam aduersas illos senatus distinxit, qui apud Cannas Rem publicam defuerant. Nam cum eos gravitate decreti ultra mortuorum condicione relegasset, acceptis a M. Marcello literis, ut eorum libi opera ad expugnationem Syracusarum vii licet, reſcriptis indignos esse qui in castra recipuerentur. Ceterum le ei petuittere, ut faceret quod expedire Reipub. iudicasset, dom nequis ex eis munere vacare, aut dono militare donaretur, aut in Italiam, donec nullis in ea essent, accederet. Sic euer- uis animos oditæ rictus solet. Age, quam grantes

senatus tulit, quod Q. Petiliū consulē fortissime *An. vrb. 177.* aduersus Ligures pugnante occidere milites passi *Front. 4. cap. 1.* fuit? Legioni enim neque stipendium anni procedere, neque *ea* dari voluit, quia pro salute imperatoris, ho- *stium telis* le non obrulerant. Ideque decretum amplissimi ordinis, speciolū & æternū Petilliū monumen- *An. vrb. 177.* tum extitit, sub quo in acie, morte, in Curia ultione clari- *litione* cibes eius acquirescunt. Consimili animo, cum ei Annibal sex millium Romanorum, quæ espe in castris habebat, redimendorum potestate fecisset, conditio- *An. vrb. 177.* nem spexit; memorem tantam multitudinem armatorum iuuenum, si honeste mori voluissent, turpiter capinon potuisse. Quorum nescio utrum maius de decus fuerit, quod patris spes, an quod hostis metus nihil in his repou- *Front. 4. cap. 1.* sserit: haec pro se, ille ne aduersas se dimicarent, parui pendendo. Sed cum aliquoties senatus pro militari disciplina se cœterum exhibuerit, nescio an tum præcipue, cum milites qui Rhegium iniusto bello occupauerat mortuo- *An. vrb. 471.* que duce Iubellio, M. Cæsari scribam eius sua sponte *Front. 4. cap. 1.* imperatorem delegerant, carcere inclusit, ac M. Fulvio Flacco Trib. Pl. denuntiante, ne in ciues Romanos ad- *Zenarus.* uerius morem maiorum animaduerteret, nihilominus propositum executus est. Ceterum quo minore cum in- *Front. 4. cap. 1.* uidia id perageretur, quinquagenos per singulos dies virgines calos, securi percuti iussit, eorumque corpora fe- *Front. 4. cap. 1.* luctura mandati, mortemque lugeri vetuit.

EXTERNA EXEMPLIA.

LENTER hoc partes conscripti, si Carthaginensium senatus in militare negotiis procurandis violentiam in- *Militia de re* tucri velimus: a quo duces bella prauo consilio gerentes, *tu illis. ea. 3.* etiam si prospera fortuna subsecuta esset, cruci tamen suffigebantur: quod bene gesserant deorum immortalium adiutorio: quod male commiserant, ipsorum culpa im- *patantes.*

CLEARCHVS vero Lacedemoniorum dux egre- *Front. 4. cap. 1.* gio dicto disciplinam militare continebat, identidem exeritus iuri auribus inculcando, a militibus impera- *Front. 4. cap. 1.* torem potius quam honorem metu debere. Quo aperte denuntiabat futurum ut spiritum peccare impenderent,

quem pugnare acceptum ferre dubitassent. Idque à duce
principi non mirabantur, maternarum blandiarum
memores, quae exituros eos ad proclamandum monabant,
aut mortui in armis referrentur. Hoc intra domesticos
parietes accepto signo, Spartanæ acies dimicabant. Sed
aliena prospexit tantummodo fatis est, cum propnis
multoque vobisioribus, & felicioribus exemplis gloriantur
liceat.

CAPUT VIII. DE IVRE TRIVMPHANDI

- * Leges duas de triumpho. 5 Cur item P. Scipioni
C. Lutati Cor. & Q. maioris & M. Mar-
Valerii pr. altercacio- cello.
- 3 Cn. Fulvius Flaccus 6 Coniunctio triumphan-
triumphum spernens. 7 Qui ex civili Gilo-
Q. Fulvio, & L. Op- ria non triumpha-
mo cur negatus tri- phant.

DISCIPLINA militaris acriter retenta, principa-
tum Italiz Romano imperio peperit, & multarum
verbium, magnorum Regum, validissimarum gentium
regimen largita est, fauces Pontici finis patefecit, Al-
pium, Taurique montis conuilia claustra tradidit, or-
tumque & paruula Romuli casa totius terrarum orbis
fecit columen. Ex cuius finu quoiam omnes triumphi
manarunt, sequitur ut de triumphandi iure dicere inci-
piam.

Ob levia prælia quidam imperatores triumphos sibi
decerni desiderabant: quibus ut occurseretur, legi cau-
tum est, ne quis triumpharet, nisi qui quoque milia ho-
ritum una acie cecidisset. Non enim numero, sed gloria
triumphorum excelsus verbis nostra futurum decus ma-
rzes resplendebat. Ceterum ne tam præclaras lex cupiditate
laureas obliqueret, legis alterius adiutorio luta-

65
eti, quam L. Marius, & M. Cato Trib. pl. tulerunt. Pœnæ
enim Imperatoribus minatur, qui aut hostiū occisorum
in puto, aut amissorum ciuium falsam numerum, lite-
ristenatai ausi esse ut refire. Iubetque eos, cum primum
Vrbem int̄fasset, apud quæstores urbano iurate, de v-
trogeno numero vere ad his senatu esse scriptum.

Post has leges iudicij illius tempestuā mentio in-
troducetur, in quo de iure triumphandi inter clarissimas
personas & actum & excusum est. C. Lutatius consul & an. urb. 122.
Q. Valerius Praetor circa Siciliam insignem Pœnorū
cladem deleuerant, quo nomine Lutatio consuli trium-
pnum fecerat decreuit. Cum autem Valerius sibi eum
quoq; decerni desideraret: negant id fieri oportere Lutatius,
ne in honore triumphi injor potestas maiori ex-
quaretur. Pertinaciusque progrella contentione, Vale-
rius sponsonem Lutatiū provocauit, Ni suo ductu Pœnica
cladis esset oppressa. Nec dubitauit restipulari Lutatius.
Itaque iudex inter eos conuenit Atilius Calatinus, apud
quem Valerius in hunc modum egit: consolem ea pu-
gnat in lectica claudum incusile: se autem omnibus impe-
ratoris partibus functum. Tunc Calatinus, prius quam
Lutatius causam suam ordiretur, Quero, inquit, Valeri
are si dimicandum necne esset, coniunctis inter vos len-
tentias discederit, utrum quod consul an quod praetor
imperasset, maius habetur in fieri momentum? Respo-
dit Valerius, non facere le controvërsiam quin priores
partes consulis essent futurae. Age deinde, inquit Calati-
nus, si diuina auspicia accepilleris, cuius magis auspicio
staret? Item respondit Valerius, consulis. At iudex, iam
meherecole, inquit, cum de imperio & auspicio, inter vos
disceptationem * suscepserim, & tu te quoque aduersarium * al. suscep-
tuum superiorem fuisse fatearis; nihil est quod viterius penitus,
dubitem. Itaque Lutatius, quantum adhuc tueceris, secun-
dam te litet do. Mirifice iudex, quod in manifesto nego-
to tempus terti pastus non est. Probabilis Lutarius, quod
ius ampliū honoris constanter defendit. Et ne Vale-
rius quidem improbe, quia fortis & prospere pugna et
non legitimum, ita se dignum præsumit petuit.

Quod faciat Cn. Fulvius Flacco, qui tam expetendum
alii triumphi honorem, deceperit tibi à senatu ob res an. urb. 122.
Lim. 21.

bene gestas spreuit, ac repudiauit? Nimirum non plura praecepens, quam acciderunt. Nam ut Vrbem intrauit, continuo ipse quæstione publica afflictus, exilio multatus est; ut si quid religionis insolentia commisisset, pena expiaret.

SAPIENTIRES igitur Q. Fulvius, qui Capuacapta, & L. Opimius, qui Regellanis ad deditiōnēm compulsi, triumphandi potestatē a senatu petierunt. Ut que editis operibus magnificus, sed neuter petite recompens. Non quidem iniuria Patrum conserpator, cui nunquam aditum in Curia esse voluerunt; sed summa diligētia obseruandi urbis, quo cautum erat, ut pro aucto imperio, non pro recuperatis, que populi Romani fuissent, triumphus decerneretur. Tantum enim interest adicias aliquid, an detractum restitus; quantum distat beneficiū in iunctū ab iniuria fine.

QVINTI ETIAM IUS de quo loquor, sic custoditum est, ut P. Scipioni ob recuperatas Hispanias, M. Marcello ob captas Syracusas triumphus non decerneretur; quod ad eas res gerendas signe sylllo missi erant magistrati Proventur oīne cuiuslibet gloriæ cupidi, qui ex desertis montibus, myoparorumque piraticis costatis laudis in opes, laurex ramulos fethi abunda manu decerpserunt. Cartagenis imperio accepta Hispania, & Sicilia caput ab scismum Syracuse, triumphales iungere currus nequievunt. Et quibus viris? Scipioni & Marcello: quorum ipsa nomina instar eterni lucti triumphi. Sed clarissimos solidi veraque virtutis auctores, humeris lais litudinem patentes gestantes, eti coronatos inueni senatus cupiebat, iustiori tamē telebundos laurex putauit.

H. I. s. illud subiectum. Moris erat ab imperatore triumphum ductaro, coss. inuitari ad cenam, deinde rogari ut vobis supercedeant; ne quis eo die, quo ille triumphans, misericordia in eodem coniunctio sit imperii.

V E R. V. M. quoniam quis praedictas res, maximeque villes Reip. ciuii bello gelisset. Imperator tamē eponomine appellatus non est, nec villa supplications decretar fuit, neque aut orans, aut curru triumphanti, quia ut necessitate ista, ita lugubres semper exultimata victoriae fuit, vix potest extenso, sed doméstico parte cruxore.

Iraq; & Nasica Ti. Gracchi, & Opimius C. Gracchis, scitio-
nes mæsti trucidarunt. Q. Catulus, M. Lepido collegi
suo cum omnibus seditionis copiis extincto, tantum mo-
deratur p̄ se ferens gaudium, in Vrbem reuertitur. C. L. L. L.
etiam Antonius Catilinæ vicit, absterios gladios in ca-
stra retulit. L. Cnaea, & C. Marius hauerant quidem
audi ciuilem sanguinem sed nō protinus ad templum deo-
rum & aras tetenderunt. Item L. Sylla, qui plurima bel-
la ciuilia confecit, cuius crudelissimi & insolentissimi fuc-
cellus fuerunt: tū consummata potētia sua triumphū du-
ceret, ut Gracchus & Afra multas v̄bes, ita ciuium Rom.
nullum oppidum vexit.

PICET, tñderq; per vulnera Reip. ulterius procedere:
lauream nec senatus cuiquam dedit, nec quisquam libi-
dari desiderauit, ciuitatis parte lacrymante. Ceterom ad
quercum prone manus porrigitur, vbi ob cives ferua-
tos corona danda est, qui polles Augustus dominus tempi-
terea gloria triumphant.

DE CENSORIA SEVERITATE.

1. M. Camilli & M. Pojus.	6. C. Nervis & M. Salt-
	matoris in se mutua &
2. M. Valerii Max. & C.	populare Romanum.
	Ionis Brutus L. An-
3. M. Catonis in L. Fla-	tonium.
	minum.
4. C. Fabricius in P. Rufini.	7. M. Messalle & P. Sem-
5. M. Antonii & L. Flacci	pronaria quadringen-
	tes equites.
	8. M. Reguli & P. Philippi
	reliquas Cannenses.
	9. Qui notari ad censoria
	p̄fecto pertinuerunt.

C ASTRENsis disciplinæ tenacissimum vinculum,
& militaris rationis diligens obseruatio, admonere
me, ut ad censorias pacis magnitudinem custodiemq; trans-
gredor. Nam ut opes pop. Rom. in tantam amplitudinem
in eratotum virtutib. excellerunt, ita probitas & conti-
nacia censorio supercelio exaginata est. Opus effectu pa-

bellicis laudibus. Quid enim praeceps fore esse prorennum, si domini male essent? Expugnauerunt legeribus, corripuerunt gentes, regni inueniuerunt manus missas & curia officium ac severitatem sua constiterit, pastorum verum aquatus calo curvulus, sedem stabilem non habebit. Ad remigitur pettinet nolle, atque adeo recordari acta censoriae potestatis.

*An. 100. 131.
Plutarch.
Capituli.*

CAMILLVS & Postumius censores, xtra p[ro]p[ri]a no-
mine eos qui ad senectutem coelibus peruenerant, in ex-
arariū deferre iusserunt: tertū p[ri]mū dignos, si quo modo
de tam iusta constitutione quererent aucti: cum in hunc
modum increparentur. Natura vobis quemadmodum
nascendi, mag[is] incedi legem ferim: parentes q[uod] vos alien-
do, ne portum nutrientrum debito quis est pudor! al-
lieturcum Accedit his, quod etiam fortuna longam pra-
standi huiusce munera & iuocationem elis aiecuti: cum
interim conlumperit line anni vestri, & mariti & patris no-
mine vacui. Ita rigitur, & nodofari exfoliante lipem vi-
lenti posteritati numero.

An. 100. 640.

Hoc & v[er]o seueritatem M. Valerius Max. & C. Iomius Babulcus. Beatos censores in consimili genere animad-
ueronis imitati, L. Antonium senatu mouerunt: quod
qua virginem in matrimoniū duxerat, repudiaret,
nullo auctorū in e[st]ib[us] adhibito. At hoc crimen
neclo in superiore maius: illo namque contoglia facta
spreta tantum, hoc etiam in iuriōse tractata sunt. Optimo
ergo iudicio censores indignum eum aditu Curia exili-
mouerunt.

*An. 100. 109.
Lucus 19.
Plutarch.
Carne &
Quintus.*

Sic M. Portius Cato L. Flamininum ē numero sen-
totum iustulit, quia in provincia quendam dominatum
secuti percusserat, tempore supplicii ad arbitrium &
speciem lūm molericulæ, cuius amore tenebatur, elesto.
Et poterat inhiberi respecta consilatus, quem is gelle-
rat, atque auctoritate fratri eius v. c. T. Flamininum: sed
& censos, & Cato duplex seueritatis exemplum, eo magis
illam notandum statuit: quod amplissimi honoris
maiestatem tam tertio facinore inquinauit: nec penit[er]
duxerat, idem imaginibus adscribi, meretricis oculos
humano sanguine delectatos, & regis Philippi supplices
manus.

Quid de Fabrien Lufcini censura loqu[er]i narravit
omnis ^{Act. 100. 473.} caes. & deinceps narrabit, ab eo Coenclum Ruffi-
num duobus confunditibus, & dictatura speciosidim fun-
ctum, quod decem pond[er]o val[ore] argenteo comparsasset; pe-
nde ac malo ^{Lucus 14.} exemplio luxuriosum, in ordine senatorio
retentam non esse. Ipsi medius fons milii littera loculi
nostris ob stupore videantur, com ad tantam seueritatem
referendum minillatum accommodare coguntur: ac
veret[ur] ne non nobis ubi acta commemoratione extin-
etur. Vix enim credibile est intra idem pomerium decem
pondo argenti, & inuidolum fastigium, & in opiam
habere conteretur possimam.

M. AURELIUS & L. Flaccus censores Duto-
num senatu mouerunt, quod legem de coercendis con-
uictioribus sumptibus latam tribunus pleb. abrogauerat,
mirifica note cula. Quam enim impudenter Duro-
nus Rostra confecdit illa dicturus, Flacci sunt in eis
vobis Quirites nullo modo perpetiendi: allegati & con-
stituti elis amato vinculo seruitutis: Lex enim lata est,
quæ vos esse fugiūbet: abrogemus igitur istud horrida
verub[us] rubigine oblitum imperium. Etenim quid o-
pus libertate, si volentibus luxu perire non licet?

Ag[er] par proferamus æquali ingo virtutis, honorum-
ques societate iuacitum, institutum autem æmulacionis
homo diffidens. Claudio Nero, Livilque Salinator te-
candi Punici bellis temporibus firmissima Reipub. latera,
quam destitutam simili egerunt censuram? Nam cum
equitum concursus recognoscerent, & ipsi propter robur
artatis etiamnum eorum essent ē numero, ut est ad Polia
ventram tribum, p[ro]colesto nomine Salinatoris, citan-
dum neque sibi esset, helicavit: Quod vbi intellexit Nero
& citari collegam, & equum vendere iulit, quia po-
puli iudicio dominatus esset. Salinator quoque eadem
animaduerione Neronem perfecetus est, adiecta cau-
sa, quod nō sincera fide secum in gratiam rediisset. Qui-
bus viris si quis celestium significaret futurum, ut eorum
sanguis illud trium imaginum serie deductus, in orru
talutatis principis nostri consuetet, depositis inimicis,
archillimo se amicitia frēdere iunxissent, seruatam ab
ipsis patriam communia stirpi seruandam relicturi, Sa-

*Ad. 100. 473.
Lucus 14.*

*Pontar h.
Sylva Gellia.
Salinacis lib.*

de gal. Da.

linator vero quatuor & triginta tribus inter aetatos re-
ferre non dubitauit: quod cum se damnassent, postea
consulem arque censorem fecisset: prae texuitque cau-
sam, quia necesse esset eas alterutro facta, crimen tem-
ritatis vel perius teneri. Vnam tantummodo tribum
Maciam vacuam nota reliquit; que cum suffragis suis,
et non damnatione, ita ne honore quidem dignum iu-
dicauerat. Quam constantis, & proualdisimum putamus
ingenii fuisse; qui neque tristis iudicorum exitu compelli-
li, neque honorum magnitudine adduci potuit, quo se
blanditorum in administratione Reip. gereret?

*An. urb. 101.
Front. 4. cap.
L. Iulius 12.
* M. V. ut sit
prænomen
Manius.*

*An. urb. 133.
L. Iulius 24.*

EQ. VESTRIS quoque ordinis bona magna pars
quadrincenti iuvenes, censoriam notam patiente anti-
mo sustinuerunt, quos * M. V. Valerius, & P. Sempronius
quia in Sicilia ad munitionem opus explicandum ire iu-
li, facere id neglexerant, equis publicis lpoliatis, in nu-
merum aetariorum retulerunt.

TVRPIS etiam metus censores summa cum severitate pecuniam exegerunt. M. enim Atilius Regulus, & P. Furius Philus, L. Metellum quæstorem, compluresque
equites Romanos, qui post infelicitatem commissam Can-
nensem pugnam cum eo abituros se Italia iurauerant,
dilectis equis publicis, inter aetatos referendos curauer-
tunt. Eoque graui nota affecerunt, qui cum in potesta-
tem Annibalis venissent, legati ab eo ad senatum nulli
de permorandis captiuis, neque impetrassen quod pete-
bant, in urbe manierunt. Quia & Romano sanguini fidem
præstare conueniens erat; & M. Atilius Regulus
censor perfidiam notabat; cuius pater per summos cru-
ciatus expitare, quam fallere Carthaginenses satius esse
duxerat. Iam hæc censura ex foro in castra transcendent, quæ neque timeri, neque decipi voluit hostem.

SE Q. VNTVR duo eiusdem generis exempla, eaque
adiecissem lati erit. C. Geta, cu à L. Metello, & Cn. Domi-
tio censorisbus senatus motus esset, postea cœlor factus est.

Item M. Valerius Messalla censora nota perfidius,
censora postmodum potestate imperauit; Quorum igno-
minia virtutem acuit: rubore enim eius excitati, omnibus
viribus incubuerunt, ut digni ciuibus viderentur, quibus
dati potius, quam obici censura deberet.

CAPUT X. DE MAIESTATE.

ROMANORVM.	6 C. Mariu proscripti apud
Minturnenses.
* Q. Metelli Numidica-
pudi judices.	7 M. Catonis Vicensis
apud senatum.
2 P. Africani maioris a-
pud Antiochum regé	8 Enslam apud populum
& exteros.
3 L. Æmilius Paulli apud
Macedonias.	EXTERIORVM.
4 P. Africani minoris a-
pud Messaniam &
Harmodius & Aristeogito-
nus apud Xeruem te-
punos.	5 Xanthippus apud Athenas.
5 P. Rutilius exsul apud	6 Xerocratias apud Athe-
nenses.

ES & illa quasi priuata censora maiestas clarorum
virorum sine tribunalium fasigio, sine apparitorum
ministerio, potens in sua amplitudine obtinenda. Grato
enim & iucundo introitu animis hominum illabitur ad-
miratio prætexita velata: quam recte quis dixerit, longum & beatum honorem est sine * honore.

NA M quid plus honoris tribui potuit consuli quam
est datum reo Metello: qui cum causam reperiundatum
diceret, tabulæque eius ab accusatore expulserat, & ad
nomen inspicendum circa iudicium ferrentur; totum *C. pro Ballo.*
concilium ab eorum contemplatione oculos auertit, ne
de aliqua re, quæ in his relata erat, videatur dubitasse.
C. ad Atta. Non in tabulis, sed in vita Q. Metelli argumenta siocere
administratae prouinciae legeda sibi judices crediderunt:
indignum rati integratam tanti viri exigua cera, & pau-
cis literis * perpendi.

SE O quid mirum, si debitus honor a ciuibus Metel-
lo tributus est, quem superiori Africano etiam hostis
præstare non dubitauit? Siquidem rex Antiochus bel-
lo, quod cum Romanis gerebat, filium eius a militibus
suis interceptum, honoratissime exceptus, regisque mul-
neribus donatum, vitro & celeriter patri remisit: quan-
qua ab eo tum *maxime* finibus impetri pellebatur. Sed *An. urb. 143.
Syneca.*

An. 106. 666.
Plutarck.

& rex lacesitus, maiestatem excelicatissimi viti venera-
ti, quam dolore suum vicerit maluit. Ad Africanum eundem
in Literina villa se tenentem, complures praedonum du-
ces videndum eodem tempore forte confluxerant. Quos
eum ad vim faciendam venire existimaserat, praesidium
domesticorum in teatro collocauit, et atque in his repel-
lendis & animo & apparatu occupatus. Quod si praedone-
nes animaduerteret, dimissis militibus abieciitque ar-
mis, ianue appropinquant, clara voce nunciantes: non
vita eius hostes, sed virtutis admiratores venisse: cen-
spectum & congressum tanti viri quasi caeleste aliquod
beneficium experientes. Proinde securum spectaculum
præbere ne gravaretur. Hec postquam domitici Scipio-
ni retulerunt, fates referunt, eosque intromitti iussit
qui postes iisque tanquam aliquam religiosissimam aram,
sanctumque templum venerati cupide Scipionis dexteram
apprehenderunt, ac diu deoculati, positis ante ves-
tibulum donis, quæ decorum immortallum numini con-
secrari solent, lati quod Scipionem vidisse contigillet, ad
lares reverenter. Quid hoc fructa maiestatis excelsius
quid etiam incundius? Hostis iram admiratione suspi-
cavit: spectaculo præsentia sua latronum gestientes oculos*
obstupescit. Delapia calo sidera hominibus si se
offerant, venerationis amplius non recipiunt.

* al. vidit.

An. 106. 553.
Plutarck.

Et hæc quidem viuo Scipioni: illud autem Aemilio
Paullo exanimi contigit. Nam cum exequie eius cele-
brarentur, ac forte tunc principes Macedoniz legationis
nomine Roma morarentur, fœbri lecto sponci sua se
subiecerunt. Quod aliquanto maius videbitur, si quis co-
gnoscat lecti illius frontem Macedonicis triumphis ful-
le adornatam. Quantum enim Paullo tribuerunt, pro-
pter quem gentis luce cladium indicia per ora vulgi
ferre non exhorruerunt: quod spectaculum fanei ipse
alterius triumphi adiecit. Bis enim te Paulle Mace-
donia verbi nostre illustrem ostendit: tacolumen, spo-
lii suis: fato suorum humeris.

Nam etiam quidem tui Scipionis Aemiliani quem id
adoptionem dando, duarum familiarum ornamentum
esse voluisti, maiestati parum honoris tributum est: eum
enim adolescentem admodum à Lucullo consule peten-
di au-

di auxiliis gratia ex Hispania in Africam missum, Cartha-
ginenses & Massanisa Rex de pace disceptatorem, velut
consulenti & imperatorem habuerunt. Ignata quidem fa-
torum fucunus Carthago: Orientis enim illud iuuentæ
deus deorum atq; dominum indulgentia, ad excidium
ens albatum: ut superius cognomen Africanum capta,
poteris enera Coruæ gesti daret.

Cuiusdam namque, quid extra misericordia? Ac P. Rut-
lia conspiratione publicanorum perculo, auctoritatem
admetit non valuerunt. Cui Aiam petenti omnes pro-
vincias illius ciuitates levatos lecsum eius operentes
obuiam miserunt. Exulare aliquis hoc loco an trium-
phare iustus dixerit?

C. etiam Marius in profundum ultimarum mis-
ericordia abiecius, ex ipso vice discriminé, benchio ma-
iestatis emerit. Missus enim ad eum occidendum in pri-
uaria deo Minutinis clausum securus publicus, natione
Cimbri, & senem, & inermem, & iugulore oblitum, stri-
atum gladium tenens, ergo redi non iustinuit: sed claritate
viri excedens, abieciit ferro, attomitus iude ac tremens
fugit. Cimbrica nimis calamitas oculos hominis per-
fusivit: deindeque luce gentis interitus animum com-
minuit: etiam diis immortalibus indignum ratis ab uno
eius nationis interfici Marioni, quam totam deleuerat.
Minutinenses autem maiestate illius capti, comprehensum
iam & constructum dicti fati necessitate, in columen præ-
stiterunt: nec fuit his umori a pestima Sylla victoria, ne
in eos conseruationem Marii viceretur, cum prelectum
ipso Marius eos a consecrando Mario abstergere posset.

M. quod y e Portum Catone in admiratio formis &
sinceritate adeo admirabilem senatum fecit, vt cum iau-
to C. Cesare coniale aduersus publicanos dicendo in cu-
ris diei extraheret, & ob id eius insu a lictore in carcere Plutarck.
duceretur, vniuersos senatus illum sequi non dubitaret; Sallust. 4. 11.
quæ res diuini animi persecutantiam flexit.

Eodem Ludos Florales, quos Mellius & dilis faciebat,
spectante populus, vt Mima nudarentur, postulare eru-
buit: quodcum ex Fauno amicissimo tibi una iudicente
cognovissem, discellit è theatro, ne praesentia tua spectacu-
li confusitudinem impediatur: Quem abeunte in ingenu-

An. 106. 653.
App. Libya.

An. 106. 653.
Leu. 10. Sene.
epif. 11.

An. 106. 653.
Plutarck.
App. Cim.

An. 106. 553.
Plutarck.

An. 106. 553.
Sene. ep. 15.
Martian. 6. 10.

plausu populus prosecutus, priscum morem iocorum in scenam reuocauit; confessus plus le maiestatis via tribuere, quam vniuerso sibi vindicare. Quibus opibus, quibus imperiis, quibus triumphis hoc datum est: exiguum virtutum patrimonium, altricti continentia mores, modice clementia, domus ambitioni clausa, paterni generis una imago, minime blanda frons: sed omnibus numeris perfecta virtus. Que quidem effectis, ut quisquis sanctum & egregium ciuem lignificare velit, sub nomine Catonis definitat.

EXTERNA.

Thesyd. 6.
Flo 14.6.4.

DANDVM est aliquid loci etiam alienigenis exemplis: ut domesticis apertis, varietate ipsa delectent Harmonii, & Aristogitonis, qui Athenas tyrannde liberare conati sunt, effugies aneas Xerxes ea urbe devicta in regnum suum transtulit: longo deinde interiecto tempore, Seleucus in pristinam sedem reportandas curauit: Rhodii quoque eas vidi sua appullas, cum in hospitium publice invitassent, sacris etiam puluinaribus collocauerunt. Nil hac memoria felicius, que tantum veneracionis etiam parvulo arte possedit.

*Cypri & Belli.
Duci. Lant.*

QVANTVM porro honoris Athenis Xenocreatis sapientia paritet ac sanctitate claro tributum est: Qui cum testimonium dicere coactus ad aram accessisset, ve more ciuitatis iuraret omnia se vere retulisse: vniuersi iudices confundexerunt, proclamaruntque ne iusurandum diceret: Quodque sibi metiis postmodum dicenda sententia loco remissuri non erant, sinceritati eius concedendum existimauit.

VALE-

VALERII MAXIMI
LIBER TERTIVS.

CAPUT I.

DE INDOLE.

CVIVS EXEMPLA	3	C. Cassius Longini.
SUNT R. M.		EXTERNVM
Æmilii Lepidi pueri.		VNVM.
M. Catoni Vicensi.	4	Alcibiades Atheniensis.

TITINGAM nunc quasi cunabula quædam & elementa virtutis: animaque procedente tempore ad summum gloria culmen peruenienti, certo cum indolis experimento, datos gustus referam.

ÆMILIVS. Lepidus puer etiam tum progressus in sciem hostem interemit, ciuem secuauit: ciuis tam me-
morabilis operis index est in Capitolo statua bullata, & fort Macræ,
incincta prætexta S. C. posita. Iniquum enim putauit, cum
honori nondum tempessimum videbæ, qui tam virtutis ma-
turus fuisse. Præcurrit igitur Lepidus etatis stabilimentum fornici faciendi celeritate: duplicemque laudem è
prolio retulit, cuius eum vix spectatorem anni esse pa-
tiebantur. Arma enim infesta, & districti gladii, & concur-
sus telorum, & aduentantis equitatus fragor, & concur-
tentium exercituum impetus, iuuenibus quoque aliquan-
tum terroris incutit. Inter quæ Æmilia gentis pueritia
coronam mereri, spolia rapere valuit.

Hic spiritus ne M. quidem Catonis pueritiae defuit.
Nam cum in domo M. Drusi auunculi sui educaretur,
& ad eum Trib. plebis Latini de ciuitate impetranda
conuenirent, a Q. Poppedio Latinorum principe, Drusus

*An. 105 eis.
Plautio.
etiam.*

autem hospite rogatus, ut socios apud auunculum adiuuaret, constanti vultu non facturum se respondit. Iterum deinde, ac sepius interpellatus, in proposito persistit. Tunc Poppedius in excelliam aedium partem iecatum, abieclatur inde scilicet precibus obtemperaret, minatus est: nec haec reab incepto moueri potuit. Expressa est itaque illa vox hominum, Gratulemus nobis Latini & loci, hunc esse tam paruum; quo senatore ne sperare quidem nobis ciuitatem licuisset. **Tenero ergo annuno** Catonis Curiæ gravitatem percepit, persecutarique Ius Latinus iura nostræ ciuitatis apprehendere cupientes repellit.

Idem cum salutandi gratia praetextatus ad Syllam venisset, & capita proscriptorum in atrium allata vidisset; atrocitate rei commotus pedagogum suum Sarpedonem nomine interrogauit, quapropter nemo inuenieatur qui tam crudellem tyrannum occideret: Cumque is, non voluntatem hominibus, sed facultatem desse, quod falsus eius magno militi præsidio custodiretur, respondisset: se fessum libi daretur, obsecravit, affirmando per facile se eum interficendum, quod in lecto illius confidere soleret. Pedagogus & animum Catonis agnouit, & propositum exhortauit, cumque postea ad Syllam excusum temper adduxit. Nihil hoc admittibilis. Puer in officina crudelitatis deprehensus, victorem non extinxit, tum maxime consules, municipia, Legiones, Equestris ordinis maiorem partem trucidante. Ipsam Marium sequitur loci fatuus, celerius aliquid de fuga sua, quam de Sylla: nece cogitasset.

CIVIS filium Faustum C. Cassius condiscipulum suum in schola proscriptionem paternam laudantem ipsum quoque cum per æratem pocuisset, idem facturum moritante colapho perculit. Dignam manum, que publico patricidio se non contaminaret.

EXTERNA.

Et utrā Græcis aliquid Alcibiades ille, cuius nescio verum bona, an virtus patriæ pernicioſiora fuerint: illis enim ciues suos decepit, his affixit: cum adhuc puer ad Petrum annunciatum suum venisset, cumq[ue] secreto iuistem seden-

An. 671.
Platarch.

* ad. Sylla

An. 672.
circiter Pla-
tarch. Scoto.

Platarch.

scēdētem vidisset, interrogauit, quid ita tantam in vultu confusōnem gereret: At illo dicente mandato se ciuitatis Propylæa Minervæ, quæ sunt ianuæ arcis, ædificasse, colum praque in id opus ingenti pecunia, non inuenire quo pacto ministeri rationem redderet, atque ideo conficiari. Ergo, inquit, quære potius quemadmodum rationem non reddas. Itaque vir amplissimos atque prodéssimos, sūc enī filio delectus, puerilis virus est, atque id regi ut Athénenses huiusmodi implicati bello rationibus excedens non vacarent. Sed viderint Athenæ virum Alcibiadē lamententur, anglorientur: quoniam adhuc inter exercitationem hominis & admirationē, dubio mensu iudicio fluctuantur.

CAPUT II.
DE FORTITUDINE.CIVIS EXEMPLA
R. O. M. S. V. N. T.

1. <i>M. Horatius Cocles.</i>	12. <i>P. Licinius Crassus pre-
cos.</i>
2. <i>Clodius virgin.</i>	13. <i>Q. Metellus Scipio pre-
cos.</i>
3. <i>Romulus.</i>	14. <i>M. Cato Uticensis.</i>
4. <i>A. Cornelius Cossus.</i>	15. <i>Porcia M. F. M. Brutus.</i>
5. <i>M. Marcellus.</i>	16. <i>M. Cato maioris Cato-
ni filius.</i>
6. <i>Duellorum cultores T.
Manlius Torquatus,
M. Valerius Corvus,
C. P. Scipio Aemilia-
nus.</i>	17. <i>P. Scipio Nasica.</i>
7. <i>C. Attilius.</i>	18. <i>M. Aemilius Scævola.</i>
8. <i>Equites R. in prælio
ad Ferragum.</i>	19. <i>C. Julius Cæsar præceps.</i>
9. <i>Iudei in prælio contra
Samarites.</i>	20. <i>Trib. milites, Vibius Ac-
casus, Valerius Flac-
cianus, T. Pedanius.</i>
10. <i>Milites R. in retinē-
da classis Punica.</i>	21. <i>Q. Catine Achilles.</i>
11. <i>Miles R. in prælio
Campania.</i>	22. <i>C. Attilius.</i>
	23. <i>M. Cossius Scævola.</i>
	24. <i>I. Sicinus Dentatus.</i>
	EXTERNIA.
	25. <i>T. Lubellius Campanus,</i>
	26. <i>Gobrias Perse.</i>

- 3 Leonidas Spartanus. 7 Thucogenes Numatius.
 4 Ochryades Spartanus. 8 Asarubalis Panis Xor.
 5 Epaminondas Thebanus. 9 Harmonia Gelonis regis filia.

*An. verb. 142.
LXXXI. 2.
Dionys. 5.*

Nos quia iam initia, pro cursusque virtutis patefecimus, actum ipsum persequemur; cuius pondere lissimam & efficacissimi lacerti, in fortitudine consistunt. Nec præterit me conditor Urbis nostra Romule principatum eibi hue in genere laudis assignari oportet. Sed patere, obsecro, vno te præcurri exemplo, cui & ipse aliquantum honoris debes: quia beneficio illius effectum est, ne tam præclarum opus tuum Roma dilaberetur.

Et a v s c t s in urbem ponte Subilio irrumperibus, Horatius Cocles extremam eius pattem occupauit: totumque hostium agmen, donec post tergum suum pontem abrumperetur, infatigabili pugna sustinuit. Atque, ut patrem periculo imminentem liberatam vidit, armatus se in Tiberim misit: cuius fortitudinem di immortales admirati, in columbam saceram ei prestatuerunt. Nam neque altitudine delectus, quas latulive, neque pondere armorum pressus, nec vlo vorris circuei actus, nec telis quidem, que vndique congregabantur, leuis, tutum natandi euentum habuit. Vnus itaque tot ciuius, tot hostium in locis conuerit, stupentes illos admiratione, hos inter latitiam & metu hæsitantes: vnuisque duos acerrima pugna consertos exercitus, alterum repellendo, alterum propugnando, diffractis. Denique vnuis urbi nostre tantum scutello, quantum Tiberis saluo, munimenti attrahit: Quapropter discedentes Etrusci dicere potuerunt: Romanos vicimus, ab Horatio victi sumus.

*An. verb. 142.
LXXXI. 3.
Plutarch. Pepli.
Dionys. 5.*

IM M E M O R I M me propositi mei Cœlia pene facit, cœdem enim tempestate, certe aduersis eundem hostem & in eodem Tiberi inclitum ausa facinus. Inter ceteras enim virgines obses hosti Portunus data, nocturno tempore custodiad egressa, equum consenserit, celerique traiecta fluminis, non solum obsidione, sed etiam metu patriam puella soluit: viris lumen virtutis præfertendo.

TEDO nunc ad Romulum, qui ab Acrone Ceninen-

sum rege ad dimicandum provocatus, quanquam & numerus & fortitudine militum superiora se crederet, tuitique erat toto cum exercitu, quam solum in aciem descendere, sua potissimum dextra omen victoriae * rapuit: * al. corripit incepto eius fortuna defuit. Occiso enim Acrone, suisq; hostibus, opima de eo spolia Ioui Feretrio retulit. Hactenus ictus: quia publica religione consecrata virtus, nulla privata laudatione indiget.

A ROMULO proximus Cornelius Cossus, eidem deo spolia consecravit, cum magister equitum ducem Fidatium in acie congressus interemisset. Magnus initio huic generis inchoata gloria Romulus: Cossus quoque multum acquiritum est, quod Romulum imitari valuit.

Ne M. quidem Marcelli memoriam ab his exemplis separare debemus, in quo tantus animi vigor fuit, ut apud Plutarch. Padum Gallorum regem ingentis exercitu stipatum, cum pannis equitibus inuaderet: quem protinus obtruncatum, armis exiit, eaque Ioui Feretrio dicasit.

EO D E M virtutis & pugnae genere vñ sunt: T. Manlius Torquatus, & Valerius Corvus, & Ämilianus Scipio. Hi enim vñtro provocantes hostiam duces interemerunt: sed qui sub alienis auspiciis rem gesserant, spolia Ioui Feretrio non posuerunt consecranda. Idem Scipio Ämilianus, cum in Hispania sub Lucullo duce militaret, atque Intercatia præualidum oppidum circuolederetur, primus mœnia concendit: Neque erat in eo exercitu quisquam aut nobilitate, aut animi iude, aut futuri a stis, cuius saluti magis parci & consuli debet: sed tunc clarissimus quisque iuuenum, pro amplitudine & tuenda patria, plurimum laboris ac periculi sustinebat, deformi sibi existimans, quoniam dignitate prestaret, ab his virtute superari. Ideoque Ämilianus hanc militiam aliis propter difficultatem vilantibus, sibi depopulit.

MA G N U M inter haec fortitudinis exemplum antiquitas offert. Romani à Gallorum exercitu pulsi, cum in Capitolium & in arcam conferrent, inque his collibus morari omnes non posse; necessarium consilium in plana urbis parte seniorum relinquendorum ceperunt, quo facilius iuuentus reliquias impediti tueretur. Cete-

*Plutarchi
Dionys. 2.
Tropæt. lib. 4.*

*An. verb. 142.
LXXXI. 4.
Proprietas 4.*

*An. verb. 142.
Plutarch.
Proprietas 4.*

*An. verb. 142.
C. 422. LXXXI.
Gall. 3.
An. verb. 142.
LXXXI. 4.
Appian. Iberica.*

*An. verb. 142.
LXXXI. 4.
Appian. Iberica.*

*An. verb. 142.
LXXXI.
Plutarch.
An. verb. 142.
LXXXI. 4.*

rum ne illo quidem tam misero, tamque luctuoso tempore, cunctas nostras virtutis suae obliterata est. Defuncti enim honoribus, aperte stanus, in curulis sellis, cum insignibus magistratum, quos geslerant, sacerdotiorumq; que erant adepti, couiderant, ut & ipsi in occasu suo splendorem & ornamenta vice præteritæ retinerentur, & plebem ad fortius iustinidos calus suo vigore provocaret. Venabilius eorum aspectus primo hostibus fuit, & non sicut rei & magnificientia cultus, & ipso audacie genere cammoris. Sed quis dubitarer, quo & Galls & victores illam admirationem mox intrisom, & in oratione contumelie genus conuerteri essent? Non expectant igitur hanc iniuria maturitatem? C. Attilius: verum barbam suam pernulcenti Gallo scipionem vehementi ictu capiebat, & cique propter dolorem ad se occidit dum ruerentur copidius corpus obtulit. Capereq; virtus necesse, patientia ad lectorum ignorat. Fortuna succumbens resistere datur anima, sed non & speciosa genera interitus evocat, si quis quam interit, qui sic extinguitur.

^{2.} REDDENDVS est nunc Romanæ iuuentuti debitus honos, & gloria titulus, quæ C. Sempronio Atratino consule cum Volscis apud Verrugiam parum prospere dimicante, ne aces nostra iam inclinata propellentur, equis delapsa, scissam ceuturantur, acque hostium exercitum rupit. Quodimoto, proximum tumulum occupant, efficiunt ut omnis Volscorum in se conuerteret impetus, legioribus nostris ad confundendos animos iustitare lachamentum daret. Itaque cum iam de tropidis statuendis cogitaret, peccatum acceperit, mente, viatore sine, an viti abilient, incerti discesserunt.

^{3.} STRENVVS ille quoque filius ordinis equestris, cuius mira virtute Fabius Maximus Rullianus magister equitum bello quod aduersus Sammites gerebatur, malecommissi pœnali crimine leatus est. Namque Papirio Cursore propter auspicia repetenda ad Urbem proficidente, castis præpositus, ac vetutis in aciem exercitum ducere nihilominus manus cum hoste, sed non tam feliciter, quam temere conseruare: procul enim dubio superabat. Ceterum optimæ indolis iuuentus detractis equorum frons, vehementer eos calcaribus stimulatos, in aduersos Sammi-

* al. M. Atilius
Lucius & Pla-
tarch. M. Pa-
pinius vacat.

An. 166. 110.
LXXXI. 4.

An. 166. 129.
LXXXI. 1.

Sammites egit, obstinataq; animi * præstantia extortam * ad præ- manibus hostium victoriam, & cum ea spem maximam sentia cuius Rulliani patres restituit.

Qualis demum roboris illi milites? qui vehemen- ^{10.} tissa temorum concitatum fugit unicam cladem, nan- An. 166. 133. cirentur * ad bra- chiotum

Eiusdem temporis & noe milles, qui Cannensi prelio, quo Annibal magis vires Romanorum contudit, ^{11.} An. 166. 134. quam animos fregit, cum ad recinenda arma inutilis vulneribus manus haberet, spoliare se conantis Numidae ceruicem complexus, os, naribus & auribus corrosis, deformis reddidit: inque plena vltoris mortibus expirauit. Sepone iniquum pugnae euentum, quantum interfector fortior interfectus. Per nos enim in victoria obnoxius morienti, solatio fuit: Romanus in ipso fine vita viatoris sui extitit.

MILITES huius in aduerso casu tam egregiastamq; virilis animus, quam relatus sum, imperatoris. P. enim Crassus cum Arisontico bellum in Asia gerens, à Thra. Orphnes. c. 10. cibus, quorum is magnum numerum in praesidio habebat, inquit Eleani, & Smyrnam exceptus, ne inditionem eius pertuerit, dedecus, accersita ratione mortis, effugit. Virgam enim, qua ad regendum et quum vltis fuerat, in viuis barbari oculum direxit, qui vi doloris accensus, latuus Crassus confudit; dumque se vlciscitur, Romanum imperatorem maiestatis amissæ turpitudine liberavit. Ofendit fortunæ Crassus, quam indignum virum tam graui contumelia afficeret voluisse, quoniam quidem inrectos ab ea libertati sue miserabiles laqueos prudenter pariter ac fortiter rupit, donatumque se iam Arisontico, dignitatis sua reddidit.

Eodem mentis proposito vltus est Scipio, namq; infeliciter Cn. Pompeii generi sui defensio in Africa partibus, ^{12.} An. 166. 135. classe Hispaniam petens: cum animaduertisceret quia vehebatur, ab hostibus capitâ gladio pax cordia sua transuerberabit; Ac sic inde prostratus in puppi, querentibus Caesaris militibus vbinam esset imperator, respondit: Imperator bene se habet. tantumq; eloquutus, quantu ad testandam animi fortitudinem æternæ laudis fatus erat.

24.
An. urb. 707.
Plutarch.
App. Civilis.

Tu quoq; clarissimi excessus Cato Utica monimentum est, in qua ex fortissimis vulneribus tuis plus glorie quam sanguinis manauit. Siquidem constantissime in gladium incumbendo, magnum hominibus documentum dediti, quanto potior esse debent probis dignitas sine vita quam vita sine dignitate.

15.
An. urb. 709.
Plut. Bruto.

Civis filia minime malebris animi, quae cum Brutus sui consilium riquodue interficerido Caiare ceperat, ea nocte, quam dies deterrimi factus cecutus est, cognovisit, egresso cubiculum Brutus, cubiculum prorsorum quasi vnguium resecandorum canula poposcit, eoque velut forte elatio, le vulnerauit: Clamore deinde ancillarum in cubiculum reuocatus Brutus, obiungare eam coepit, quod tonsoris priuipuisse officium. Cui secreto Porcia, Non est, inquit, hoc temerarium factum meum, sed in tali statu nostro amoris mei erga te certissimum indicium. Expetiri enim volui, si tibi propositum ex sententia parum cessisset, quæ quo animo me seruo esse intemperatura.

16.
An. urb. 709.
Plut. Pandol.
Iugurtha.

Felicior progenie sua superior Cato, à quo Porciæ familia principia manarunt. Qui cum ab hoste in acie vehementi periculo pateretur, è vagina gladius eius elapsus decidit: Quem subiectum proelianti in globo, & vndeque hostilibus pedibus circundatum, postquam abesse sibi animaduertit, adeo constanti animo in suam potestatem redigit, ut illum non periculo oppressus rapere, sed metu vacuus sumere videbatur. Quos spectaculo attoniti boles, postero die ad eum supplices pacem petentes venerunt.

17.
An. urb. 820.
Plut. Grach.

* ad obsecram

Togati quoque fortitudine militibus operibus inferenda est, quia tandem laudem foro, atque castris edita meretur. Cum T. Graecus in tribuatu profusis ligationibus fauore populi occupato rem publicam *oppressam tenet: palamique dictaret, interempto senatu, omnia per plebem agi debere: in ædem Fidei publice cœuscata Patres conscripti à cōsule Mucio Scævula, quidam in tali tempestate facilius esse, deliberabant. Cunctisq; cōsentibus ut consilatans rem publicam tuoretur, Scævula negavit se quidquam vi esse acturum. Tum Scipio Nasica, Quonianus, inquit, consul, dum iū: is ordinem sequitur, id agit, ut cum omnibus legibus Romanum imperium

perium corruat; egomet priuatus voluntati vestra me ducem offero: Ac deinde lexam manum aperte togæ circuēdedit, sublataq; dextera proclamauit: Qui tempub; saluam esse volunt, me sequantur: eaque voce cunctatio ne honorum ciuium discussa, Gracchum cum scelerata factione, quas merebatur poenas persoluere coegit.

18.
An. urb. 822.
Graecus.

Item cum tribunis plebis Saturnius, & praetor Glacia, & Equitus designatus trib. plebis maximos in ciuitate nostra seditionum motus excitatissime, nec quis quam se populo concitato opponeret: primum A. Emilius Scævulus C. Marius consulatum sextum gerentem hortatus est, vt libertatem legesque manu defendere: protinusq; arma sibi afferrari iulit: Quibus aliatis, ultima fœderatione confectum & pene dilapsum corpus induit. Spiculaque innoxius ante fores Curiae constitit, ac parvulis extremi spiritus reliquis, ne res publica expiraret, efficit: præsentia enim animi sui senarum & equitum ordinem ad vindictam exigendam impulit.

19.
An. urb. 825.
Cæsar de bello Galli.
Plutarch.

Sed velut puerus armorum & togæ, ita nunc etiam fiduciarum clarum decus Diuum Iulium, certissimæ vere virtutis effigiem repræsentemus. Cum innumerabilis multitudine, & feroci imetu Neriuorum inclinati aciem suam videret, timidius pugnanti militi scutum detraxit, eoque tectus acerrime pueri coepit. Quo facto fortitudinem per eosum exercitum diffudit, labentemq; bellum fortunam diuino animi ardore resolutum. Idem alio Sacrum, puelio legioonis Martis aquiliferum incundæ fugæ gratia iam conuersum, taucibus comprehenium, in conitram partem detraxit, dexteramque ad boles tendens, Quossum tu, inquit, abiit illic sunt cum quibus *dimicabam. * al. dimicabam & manibus quidem unum militem, adhortatione can dum est vero tam acer omnium legionum trepidationem corredit, vincique paratas, vincere docuit.

20.
An. urb. 827.
Lamia 71. sed
in expugnatione
necessaria non
annona cœpi
regredienda.

Ceterum ut humana virtutis actum exequatur: cum Annibal Caputum, in qua Romanus exercitus erat, obsecraret, Vibius Accius Pelignus cohortis praefectus, vexillum itans Pœnicum vallum proceps: leplum, funisque comititores (si eo hostes posuerint) exrectari: & ad id petendum subsequente cohorte primis impletum fecit. Quod ut Valerius Flaccus tribunus tertius

legionis asperit, conuersus ad suos. Spectatores, inquit, ut video, alienae virtutis huc venimus: sed aut si hoc dedecet à sanguine nostro, ut Romanis gloria cedere Latinis velimur. Ego ecce aut speciosam optauī mortē, aut felicem audaciam exitum: Vel solus igitur præcurtere paratus sum. His auditis, Pedanius Centurius conuulsus signum dextra retinens iam hoc, inquit, intra hostile ralium meū erit: proinde lequātur qui id capi nolunt. & cum eo in castra Poenorum irruptit, totamque secum traxit legiōnem. Ita triū virorum fortis temeritas, Annibalem paulo ante spē sua Caput positorē, ne castrorum quidem suorum potentem esse possa est.

Q[uod]o[u]r[u]m virtuti nihil cedit Q[uod] Cotius, qui propter fortitudine Achilles cognominatus est. Nā ut reliqua eius opera non exequar, abunde tamen duobus factis, quæ relaturus sum, quantus bellator fuerit cognoscetur. Q[uod] Metello cōsule legatus in Hispaniam prefectus, Celtibericum sub eo bellū gerens, postquam cognovit à quodam genti huius inuenie, se ad dimicandum provocari: erat autem illi forte prandendi gratia mensa posita; reliqua ea, arma sua extra villum deferri, equumque clam educti ullis, ne a Metello impeditetur. Et illum Celtib̄orum insolentissime obequitanter cōspectatus interemit, detractaque corpori eius exuiss, ouans luctitia in castra retulit. Idem Piricius nobilitate ac virtute Celtib̄eros omnes praestauit, cum ab eo in certamen pugna deuocatus esset, iucundum ibi coegerit. Nec crudus flagrantissimi pectoris iuuenis gladium etiū & sagittū viroque exercitu spectante tradere. Ille vero etiam petuit, ut hospitiū iure inter leūcti essent, quando inter Romanos & Celtib̄eros pax foret restituta.

N[on] C[onservare] Atilii quidē preterire possumus, qui cū decimae legionis milles p[ro]p[ter] C[esar]is partib[us], maxima pugna p[ro]celaretor, abicifa dextra, quam Massilienium nauis incicerat, laeva puppim apprehendit; nec ante dimicare defitit quam captam profundo mergeret. Quod factum patrum iusta notitia pater. At Cynezyrum Atheniensem fūmili pertinaciā in conlectandis holiibus vīsum, verbosa laudum suarum cantu Graeca, omnium seculorum memoria literarū am pieconio inculcat.

CLASSICAE Atilii gloriā terrestri laude M. Cæsarius Scævula eiusdem imperatoris centurio subsecutus est. Cum enim pro castello, cui præpositus erat, dimicaret, Coenique Pompei præfetus iussu eis, summō studio & magno militum numero ad id capitendum mitteretur, omnes qui proprius accelerant, interemit: ac siue villo regrelli pedes pugnans, super ingentein fragem, quā ipse fecerat, corrulit. Cuius capite, humero, femore lauci, & oculo eruto cræci, scutum centum & viginti ictibus perfolium apparuit. Tales in castris Dni Iulii disciplina militis aluit, quorum alter dextera, alter oculo armilo hostibus in heißt: ille post hauc iacturam viator, hic ne hac quidem iactura viator.

Tuū vero Scævula inexuperabilem spiritum in utramque partem rerum nature, qua admiratione prosequar, nescio: quoniam excellenti virtute dubium reliquisti, inter undas pugaam fortiorē edideris, an in terra vocem emiseris. Bello namque, quo C. Cæsar non contentus opata sua Oceanis claudere littoribus, Britannicę insulę celestes iniecit manus, cum quatuor commilitonibus rote transiunctis in scopulum vicinum insale, quam hostium ingentes copias obtinebant, postquam exītas regressu suo spatiū, quo scopulos & insula diuidebantur, in vadum transiū facilem redigēt, ingenti multitudine barbarorum affluente, ceteris rate ad litus regredīs, folis immobilem statuōis gradū retinens, vndeque ruentibus telis, & ab omni parte acri studio ad te inuadendum intentibus, quinque militum diorno p[ro]cello suffectura pila, una dextra, hostium corporibus adegit. Ad ultimum districto gladio, audacissimum queaque modo vmbonis impallū, modo mucronis iuctu depellens, hinc Romanis, illinc Britannis oculis incredibili, nisi cerneretis spectaculo fuit. Postquam deinde ita ac pudor cuncta conati fellos coegerit, tragula femur trajectus, sanguine pondere ora contulit, galca iam ictibus discussa, & scuto crebris foraminibus absimpto, profundo te credidisti, ac duabus loricis onus, inter undas, quas hostili cruore infeceras, tractasti: Vitoque imperatore armis non misis, sed bene impensis, cum laudem mereretis, veniam petiisti. Magis p[ro]cello, sed maior disciplinae militaris memoria;

*An. orb. 207.
Cajus de bell.
caus. 2.
Lucan. 1.
Piatarch.
Suet. Appian.
Graec. 2.*

*An. orb. 597.
Piatarch.
Cajus.*

itaque ab optimo virtutis estimatore, cum facta, tum etiam verba tua, centurionatus honore donata sunt.

^{24.}
<sup>An. 100. 105.
trab p. fastus
etiam anno 104.
d. comitatus
p. audeo.
Dionysius.
Fin. 7. c. 27.</sup>

*Battas puras
intelliger.*

Sed quod ad praeliatorum excellenti fortitudinem attinet, merito L. Sicii Dentati commemoratio omnia Romana exempla finierit: cuius opera honoresque operum ultra fidem veti excedere iudicari possent; nisi ea certi auctores, inter quos M. Varto, monumentis suis testata esse voluissent: Quem centes & vigies in actum descendisse tradunt, corroborare animi, atque corporis vtentem, ut maiorem semper victoriae partem traxisse videretur. Sex & triginta spolia ex hoste retulisse, quorum in numero octo fuisse, cum quibus inspectate vitroque exercitu ex provocacione dimicasse, 14. ciues ex media morte rapto seruasse, quinque & 40. vulnera pectora exceptisse, ergo cicatricibus vacuo. Novem triumphales imperatorum currus lecutum, totius ciuitatis oculos in se numerosa donorum pompa conuicerentem. Praeferebantur enim aureæ coronæ octo: ciuius 14. militares: obsidionalis una: torques 83. armillæ 160. hastæ 18. phaleræ 25. ornamentiæ etiam legioni, nedum militi fari multa.

EXTERNA.

<sup>25.
An. 100. 108.
L. Sicius.</sup>

*Battas puras
intelliger.*

ILLE quoque ex pluribus corporibus in unum magnum cum admiratione Calibus eruor confusus est: in quo oppido cum Fulvius Flaccus, propter Campanam perfidiam principes ciuitatis ante tribunal suum capitali supplicio afficiendos iudicaret, literisque à senatu acceptis, finem pœnae eorum statuere cogebatur, vrto se ei T. Iulbellius Taurea Campanus obtulit, & quam potuit clara voce. Quoniam, inquit, Fulvi cupiditate tanta hauriendi sanguinis nostri teneris, quid cessas in me etiunam secundum distingue, ut gloriari possis fortiori aliquanto virum, quam ipse es, quo iussu esse interemptum? Eo deinde dicente, libenter id se esse facturum, nisi lenitas voluntate impediretur: At me, inquit, cui nihil Patres conscripti precepérunt, aspice, oculis tuis quidem gratum, animo vero tuo maius opus edentem. Protinusque iuxtafecta coniuge ac liberis, gladio incubuit. Quem illum virum putemus fuisse, qui tuorum ac sua cæde te-

stari voluit, se Fulvi crudelitatem fugillare, quam senari misericordia vti maluisse?

<sup>Hered. 3.
Iustini s.</sup>
AGRI, Gobriae quantus audor animi? quia cum sordida & crudeli Magorum tyrrannie Persas liberaret, <sup>Hered. 3.
Iustini s.</sup> numquic ex his obliquo loco abiectum corporis pondere vrgere, præclari operis facio plagam ei inferre dubianti, ne dum Magum petis, plam vulnerareret. Tu vero, inquit, nihil est quod respectu mei timidius gladio utaris: vel per virumque illum agas licet, dum hic quam certime percat.

<sup>I. 7.
Hered. 7.
Iustini s.
Strabo.
Flutarek.</sup>
13. Ho c loci Leonidas Spartanus nobilis occurrit: cuius proposito, opere, exitu, nihil fortius. Nam cum 300. ciubus apud Thermopylas toti Asie obiectus, granum illum, & mari & terra Xerxem, nec hominibus tantum terribilem, sed Neptuno quoque compedes, & Celotenebras militantem, pertinacia virtutis ad ultimam desperationem redigit. Ceterum perfidia & sceleris incolarum eius regionis, & loci oportunitate qua plurimum adiuvabatur, spoliatus; occidere dimicans, quam assignatam sibi a patria stationem deferere, maluit. Ideoque tam alacri animo suis ad id pœnum, quo penitus erant, cohortatus est, ut diceret, Sic prandete commilitones tanquam apud inferos cenarai, Mors erat denuntiata. Lacedæmonii gerinde ac victoria esset promissa, *du-
stori intrepide patuerunt.

<sup>* al. dicto
intrepidi
Ihered. 1. Sard.
Piat. Paralek.
Flutarek.</sup>
OTHRYADAS quoque pugna pariter ac morte speciosa Thyreatium laude, quam spacio latius solum cernitur. Qui sanguine suo scriptis literis, direptam hostibus victoriam, tantum non post fata sua in sinu patris eruentro trophæi titulo retulit.

<sup>Iust. 6. simil.
Prob. 100.
Iust.</sup>
EXCELENTISSIMOS Spartanæ virtutis prouenit miserabilis lapsus sequitur. Epaminondas maxima Thebarum felicitas, idemque Lacedæmonis prima clades, cum vetustam eius viribz gloriam, iniustamque ad id tempus publicam virtutem apud Leuctra, & Mantineaam, secundis prælatis contudisset, trajectus hasta, sanguine & spiritu deficiens, recreare se conantes, primum an clypeus suus saluus esset, deinde an penitus f. si. hostes fatigant, interrogauit: Que postquam ex animi sententia ¹⁴ comperit, Non finis, inquit, commilitones, viæ meæ, sed

melius & auctius initium aduenit. Nunc enim vester Ep. minondas nascitur, quia sic moritur. Thebas ductu & auspiciis meis caput Graecorū factas video: fortis & animosa ciuitas Spartana iacet, armis nostris abiecta. Amara dominatione Graecia liberata est. Orbis quoque, non tamen sine libens morior: quoniam mirificas filias Leucetia, & Mantineam relinquo. E corpore deinde suo hastam educi iussit, coque vulnere expiravit. Quod si eum du immortales Victoriae suis perfici passi essent, solips glorioſior patriæ membra non intrallet.

^{6.}
Ex Tertul. Et nec Theramenis quidē Atheniensis in publica custodia modi coacti, parua mentis constata, in qua triginta tyrannorum iusu porreclam veneni potionem non dubitanter hausit: Quodque ex ea superfluerat, iocabundus illisum humo clarum edere sonum coegit. Residensq; seruo publico, qui eam tradiderat, Criticq; inquit, propino: Vide igitur ut hoc poculum ad eum continuo perferas. Erat autem is ex 30. tyrannis crudelissimus. Profecto est supplicio se liberare, tam facile supplicium perpetrari. Itaque Theramenes perinde ac in domestico lectuio motiens, vita excessit: inimicorum existimatione putatus, iugis iudicio finitus.

^{7.}
An. 276. 6. 2.
LXXXVII. Sed Theramenes à literis & doctrina visitatorem traxit. Numantino vero Theogeni ad consimilem virtutem capessendam, quasi magistragentis lux ferocitas exiit. Perditis namque & afflictis rebus Numantinorum, cum 15 omnes ciues nobilitate, pecunia, honoribusque praestaret, vicum suum, qui in ea vrbe speciosissimus erat, contractis undique nutrimenti signis, incendit, protinusque strictum gladium in medio posuit, ac binos inter se dimicare iussit: ut vixius, incisa cervice ardentiibus tecitis 17 superiaceretur. Qui cum tam forti lege mortis omnes absumpserit, ad vitium scipie flammis immersit.

^{1.}
An. 276. 6. 7.
LXXXVII. APP. LXXXIX. Verum ut æque populo Rom, iniuriae urbis excidium referant: Carthagine capta, vxor Alcibralis exprobrata et impietate, quod a Scipione soli sibi impetrare vitam contentus fuisset, dextera lauaque communes filios mortem non recusantes, trahebas, incendio se flagrantis patriæ iniecit.

M V I L E B R I S fortitudinis exemplo & que fortem
duarum

^{An. 276. 13. 9.}
^{LXXXVII.} duarum puellarum casum adiiciam. Cum pestifera sedi, virginitate Syracularum, tota regis Gelonis stirps, euidentissimis exhausta, cladibus ad unicam filiam Harmoniam virginem esset redacta, & in eam certatum ab inimicis impetus fieret: outeis eius, aqualem illi puellam, regio cultu ornatum, hostilibus gladiis obsecit. Quæ ne cum fato quidem trucidaretur, cuius esset conditionis, cedebat: proclamauit admirara illius animum Harmonia, & tanquam fidei supercrede non sustinuit. Reuocatosque interfectores, professa quænam esset, in eadem suam conuertit. Ita aliezi tecum mendacium, alteri veritas aperta finis vita fuit.

CARTA III.

DE PATIENTIA.

C V I V S E X E M P L A	2 Zeno Eleates.
R O M . S V N T D V O .	3 Alter Zeno.
4 C. Mucius Scaurus pri-	4 Anaxarchus Abderitan.
muss Scaula dictus.	5 Theodorus Syracusa-
2 Pompeius legatus ad	nus.
Gentium regem.	6 Indi.
EXTERNA.	7 Scirurus Afer in ponis
8 Tuer Macedo.	8 morte ridens.

^{An. 276. 24. 6.}
^{LXXXVII.} GREGORIS vitorum pristiter ac seminarum operibus fortitudo se oculis hominum subiecit: Patientiamque in medium procedere horrita est, non laxe infirmioribus radibus stabilitam, aut minus generoso spiritu abundantem, sed ita similitudine sundam, ut cum ea vel ex canata videris posse.

^{An. 276. 24. 6.}
^{LXXXVII.} Quid enim illi que lupta retuli, factio Mucii conuentius? cum a Porsena rege Etrulcorum urbem nostram graui ac diutino bello vrgeri agre ferret, castra eius clam ferro cinctus intravit: immolantemque ante altaria conatus est occidere. Ceterum inter molitionem pri pariter ac fortis propositi oppicillus, nec causam adventus texit, & tormenta quantopere contemneret, mira patientia ostendit. Perotus calm (credo) dexteram suam,

quod eius ministerio in cæde regis vii ne quisset, in eam foculo exuri passus est. Nullum profecto dii immortales ad motum aris cultum attentioribus oculis videbunt. Ipsum quoque Porsenam oblitum periculi, vltio nem suam rittere in admirationem coegerit. Nam, Rittere, inquit, ad tuos Muci, & eis refer, te, cum vitam meam petieris, à me vita donatum. Cuius clementiam non adulatus Mucius, tristius Porsenæ salutem, quam suæ leiori, urbis cum æternæ gloriæ cognomine, Scæoulam redidit.

*An. urb. 314.
excus.*

POM PARTI etiam probabilis virtus: qui dum legationis officio fungeretur, a Gentio rege interceptus, cum se status consilia prodere iubet, ac denti lucernæ adnotum digitum tremendum præbuit: eaque patientia regi simili & desperationem tormentis quicquam ex se cognoscendi excusit, & expetendæ populi Rom. amicitiae magnâ cupiditatem ingenerauit. Ac ne plura huiusce generis exempla domi scrutando, Iepius ad ciuilium bellorum detestandam memoriam progreedi cogat, duobus Rom. exemplis contentus, quæ re clarissimatum familiarum commendationem, ita nullum publicum mixtorem continent, externa subiectam.

EX T E R N A.

VERTETO Macedoniz more regi Alexandro nobilissimi pueri præsto erant sacrificanti. E quibus unus thribulo artepto, ante ipsum astitit, in cuius beachio ergo ardens delapsus est: quo celi ita vrebatur ut adusti corporis eius odor ad circumstantium nates perueniret, tamen & dolore in filio prestito, & brachium immobile tenuit, ne sacrificium Alexandri, aut concusso thribulo impidiret, aut edito gemitu regias aures exasperaret. Rex quoque patientia pueri magis delectatus, hoc certius peruerantq; experimentum lumere voluit: consulto enim sacrificavit diutius, nec hac re euam à proposito repulit. Si hunc miraculo Darius interclusisset oculos, scississet eius stirpis milites vincere non posse, cuius soleritatem et atq; tanto robore prædictam animaduertisset.

EST & illa vehementer & constans anima militis, litteris pollens Generabilium doctrina facrorum austrieris philo-

philosophia, que ubi peccatore recepta est hominum in honestat^a atque inutili efficta dispulsa, totos in solido curvatur mensura confirmat potenterores metu ac dolore faciens.

Incepit autem a Zenone Eleate: qui cum esset in dispiencia rerum natura maxima prudentia, inquietus existans ad vigorem iuueniū animis promptissimus, preceptorum fidem exemplo virtutis sua publicauit. Patrua enim egreditus, in qua fui securi*l* bestiæ poterat, Agrigentum miferabiliter scuriture obrutum petuit, tanta fiducia ingenii ac morum suorum fietus, ut speraverit & iugando & Phalaris velato iuueniū feritatem a se diripi posse. Postquam deinde apud illum plus consuetudinem dominacionis, quam consiliū salubritatis valere animaduertit; nobilissimos eius ciuitatis adolescentes cupiditate librande partic^e inflammatuit. Cuivs rei cum indicium ad tyrannum manasset, cœuocato in forum populo, torquere cum ratio cruciatus genere ceperit: subiude quixes quoniam consiliū particeps haberet. At ille nec eorum quempiam nominauit, sed proximum quemque ac fidissimum tyranno suspectum reddidit: Incepit anque Agrigentinis ignauiam ac timiditatem, effectu & libido mēta impulsu concitati. Phalarim lapidibus prosternerent. Scis ergo variante cultus vniuersi ecclœ impositi, non supplex vox, nec miferabilis res, ut & offensiva, euulatus: sed fortis cohortatio totius urbis animum, forsanque mutauit.

EIVS NON nominis philosophus, cum a Nearcho tyranno, de cuius necesse consilium inierat, torqueretur: suppliciū patitur atque indicandotum conscientia grata, doloris visor, sed vltiorum cupidus, esse dixit quod eum secreto audire admodū expediret: laxatoq; ecclœ postquam infidus opportunum tempus animaduertit, aurem eius mortuus corripuit, nec ante dimisit quam & ipse levita, & ille corporis parte priuactus.

TALIS patientia xmulus Anaxarchus, cum à tyranno Cypriorum Nicocrone torqueretur, nec villa vi inhiberi posset, quo minus amarillimorum eum male diclorum verbib; iniuste ipse torqueret: ad victimam amputationem lingue minitanti. Non erit, inquit, effeminate adolescentis, hac quoque pars corporis metu tunc: procinusque dentibus abscissam, & commandu-

*Smd. Diogenes.
See. Lare.
See. Tuscana.*

*De eius morte
Ovid. Ibid.*

*Idem cum fa-
pere, ut alii
auiles iam
dici tradantur.*

*Diogenes.
See. Tuscana.
Ovid. Ibid.*

catam linguam, in oseius ira patens expuit. Multorum aures illa lingua, & in primis Alexandri regis admiratione sui attonitis habuerat, dum terrae conditionem, habitum maris, siderum motus, totiusque deuin mundi naturam prudentissime & facundissime expoplit. Penet tamen occidit gloriohus, quam vigore, qua canfida fine illustrem professionis actum comprobavit. Amaxar chusque vitam non modo non defuit, sed mortem iedidit clariorem.

*An. vrb. 131.
Littere 24.*

IN Theodoro quoq; viro grauissimo Hieronymus ty-
rannus frustra tortorum manus fatigauit. Rupit enim
verbena, fidiculas laxauit, soluit ecaleum, laminae extin-
xit prius, quam efficere potuit, ut tyrannicidii consciens
indicaret. Quinetiam latellitem, in quo totius domino-
tationis summa, quasi quodam cardine, verabatur, falsa
criminatione inquinando, fidum lateri eius custodem
eripuit: beneficioque patientia, non solus que occulta
fuerunt, texit, sed etiam tormenta sua virtus est: quibus
Hieronymus dam inimicum cupide lacerata amicum te-
mere perdidit.

*Plin. 7. cap. 2.
Cic. Tuscul. 7.
Piolof. Apol.
de Brachman.
an.*

APVD Iudeos vero patientiae meditatio tam obstinate
vsuperata creditur, ut siue qui omne vita tempus nudi exi-
gant, modo Cauca montis glaciali rigore corpora sua
durantes, modo flammis sine ullo gemitu obicientes: At-
que haud parua his gloria contemptu doloris acquiritur,
titulus namque sapientie datur.

*An. vrb. 32.
Im. 44.
Littere 21.*

H A E C e pectoribus altis & eruditis orta sunt: Illud
tamen non minus admirabile, quod Ierusalim animus cepit.

Seruos barbaros Adrubalem, quod dominum suum
occidisset, grauiter fecens, subito aggressus interemit.
Cumq; comprehensus omni modo cruciaretur, letitiam
tamen quam ex vindicta ceperat, in ore constantissime
retinuit. Non ergo saffidioso adtrauerter excentra, ingens
quid se penetrare patitur, neque hanum sui cum ali-
quo personarum discrimine largam, malignumve praber,
sed omnibus equaliter exposita, quid cupidatus potius
quam quid dignitatis accidens. Alesnat: Inque captiu-
bonorum faszum tibip; pondus examinandum relinquit,
et quantum subire animo sustinuerit tantum tecum
aferas.

CAPT. IV.

DE HVMILI LOCO NATIS QVI CLARI EVALSTRVNT.

APVD ROMANOS.	5. M. Perperna.
1. Tullius Hostilius rex.	6. M. Porcius Cato.
2. L. Tarquinius Priscus rex.	APVD ESTEROS.
3. Ser. Tullius rex.	1. Socrates Athenensis.
4. C. Terentius Varro.	2. Euripides & Demosthe-
nec.

Q uo sapienter, ut & humili loco nati ad summam
dignitatem conlorgant, & generosissimarum ima-
ginum locis, in aliquid degoluti dederunt acceperant à
majoribus lucem, in tenebras conuerterant. Quo quidem
planiora huius exemplis reddentur: ut primum de us or-
diari, quocum in meliorem statum factam mutatio splendi-
dam relatu preberat in materiam.

I N C V N A B Y L A Tullius Hostilius agreste tugurium ce-
pit: etuidem adolesecens in pecote palicendo fuit occupa-
ta: validoratas imperium Romanum rexit, & duplicitus
3 senectus excellentissimis ornamentis decorata, in altissi-
mo maiestatis fastigio fuit.

V E R Y M Tullus eti magnus, & admicabilis increme-
ti, domesticum tamen exemplum est. Tarquinium autē
Priscum ad Romanum imperium occupandum fortuna
4 in urbem nostram aduxit alienum, quod ortum Corio-
tho fastidiendum, quod mercatore Damasco genitum:
erubescendum, quod etiam exale Ceterum tam prospero
conditionis fuit eventu, industriolum pro ignominioso,

5 pro iniū gloriolum reddidit. Dilatauit enim imperii
hinc, coluit deorum nouis sacerdotiis auxit, numerum
senatus amplificauit, equestrem ordinem uberiorum re-
liquit: Quaque laudum eius consummatio est, praelaris
7 virtutibus efficit, ne haec ciuitas peccantis ageret, quod
regem à finitimiis potius mutualiter, quam de suis legulet.

I N S E R. autem Tullio fortuna præcipue vires suas
ostendit: vernam huic virbi natum, regem dando: Cui

An. vrb. 177.
Lucu. i.
Dioct. 4.

quidem diuissime imperium obtinere, quater lustrum condere, ter triumphare contigit: Ad summam autem unde procederit, aut quo pervenerit; Itacutus ipius titulus abunde testatur, scilicet cognomine, & regia appellatione perplexus.

Mix o quoque gradu Vattro ad consulatam ex macellaria patris taberna condescendit: Et quidem fortina, parum duxit lordidissime mercis captiuus alito, 12. facies largiri, nisi etiam L. Aemiliu[m] Paullum dediles collegam: Atque ita se in eius finam iofudit, ut cum apud Cannas culpa sua vires populi Rom. exhaustisset, Paullum, qui praelium committere noluerat, occidere pareretur, illum in urbem incolunem reduceret. Quintetiam senorum gratias ei agentem, quod redire voluisset, ante portas eduxit: extudique ut grauissime cladis auctori etiam dictatura deferretur.

No[n] s[ed] pars[us] consulatus rubor M Perperna, utpote qui consul ante quam ciu[m]s, sed in bello gerendo virilior aliquanto reipub. Varrone imperatore. Regens enim Artonicum cepit, Craßianus que stragis punitor extitit. Cum interim eius vita triumphauit, mors Papia legi damnata est. Nanque patrem illius, nihil ad se pertinencia ciuiis Romani iura complexum, Sabelli iudicio peti- 11 tum, redire in prisinas sedes coegerunt. Ita M. Perperna nomen adumbratum, falsus consulatus, caliginis si- mile imperium, caducus triumphus, aliena in urbe im- probe peregrinans est.

M. virio Porci Catonis incrementa publicis votis excedenda fuerunt: qui nomen suum Tusculi ignobile, Rome nobillimum reddidit. Oruata sunt enim ab eo literarum Latinarum monumenta, adiuta disciplina militaris, aucta maiestas senatus, prologata familia, in qua maximum decus posterior est ortus Cato.

EXTERNA.

SED ut Romanis externa iungamus. Socrates non so- 1um hominum conseru, verum etiam Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, Phama, deinde matre obstetricice, & Sophronisso patre maior in orario genitus, ad clarissimum Iauiu[m] gloria excelsit, neque in merito. Nam cum eru- diuissi-

*Plat. Phedone,
Cic. Tuscul. 1.
* al. habi-
tum*

*destitutiorum virorum ingenia in disputatione cœcava- garentur, mensurasque Solis & Lunæ, & ceterorum fide- rum loquacibus magis quam certis argumentis explicare conarentur, totius etiam mundi * ambitum complecti auderent: primus ab his doctis erroribus abductum ani- 11 mumi, intima conditionis humanæ, ac in secessu pectoris repositos affectus scrutari coegit: si virtus per seipsum a- flueret, vide magister optimus.*

Quam matrem Euripides, aut quem patrem Demo- sthenes habuerit, ipsorum quoque seculo ignotum fuit: 12. videlicet. Vide Suid. de alterius autem matrem olera: alterius patrem cultellos Eurypide. Plat. venditasse omnium pene doctorum literæ loquuntur: Sed Demosth. quid aut illius tragica, aut huius oratione clarus?

CAPUT V.

QVI A PRÆCLARIS PAREN- TIBVS DEGENERARVNT.

- 1. *Cn. Scipio Africanus* 3. *P. Clodius & Fulvius F.*
toris filius. 4. *M. Hortensius Cörbus.*
- 2. *Q. Fabius Allobrogicus F.*

SE QVITVR duplicitis promissi pars adopertis illa- 13. situm virorum imaginibus reddenda: quoniam qui- dem sunt referenda, quæ ab eorum splendore degenera- uerunt, teterim igoauit ac nequit: lordibus imbuita nobilia postenta.

QVID enim monstrum similius, quam superioris Afri- cani filius Scipio? Qui in tanta domestica gloria ortus, a patruolo admodum regis Antrochi preclido capi iustinius: cum ei voluntaria morte absiumi factus fuerit, quam in- ter duo fulgentissima cognomina patris & patruoli, altero oppresa Africa iam parte, altero iam maiore ex parte re- cooperata Asia, surgete incipiente, manus vincendas ho- stitiatere, cuique beneficio preciarum spiritum obtine- re, de quo mox L. Scipio speciosissimum deorum homi- minumque oculis subiecturus erat triumphum.

Idem prætraxit petit or candidam togam a deo turpi- dinis roaculis obsolefactam in campum deculit, ut nisi gratia Cicerei, qui patris eius scriba fuerat, adiutus es-

*An. vrb. 177.
Lucu. 1. 177.
Syneca.*

*An. vrb. 177.
Lucu. 1.
Tibib. 16.*

*An. vrb. 177.
Lucu. 1. deinceps
Prætraxit nam
anno sequenti
scribit, vide Val-
le cap. 1.*

*set, honorē à populo impetratus non videretur. Quād
quam quid interfuit utrum repulam, an sic adeptam pre-
tūram domum referret? quam cum propinquā ab eo pol-
lui animaduxerent, id egerunt ne aut felach ponere,
aut ius dicere auderet. Insuperque ē manu eius annulm
in quo caput Africani sculpeum erat, derraxerūt. Di boni
qua tenebras ex quo fulmine nāci passi estis!*

A G 2 Q. Fabii Max. Allobrogici & ciuis, & imperatoris clarissimi filios Q. Fabius Max. quato per litam luxuria vitam egit: ciuis ut cetera flagitia obliterentur, tamen abunde illo dedecore mores nudati possunt, quod ei Q. Pöpelus praetor urbani paternis bonis interdixit: neque in tanta ciuitate, qui illud decretum reprehenderet, inuentus est: Dolenter enim homines feriebant pecuniam quæ Fabiæ gentis splendori feruere debebat, flagitiis disiici. Quem ergo nimia patris indulgentia hæc edem reliquerat, publica leueitas ex hac rediuit.

POSSSITATFauorem plebis Clodius Polcher, adhuc
tenuit Fulvia et stolidus pugio, militare decus muliebris
imperio subiectum habuit: quorum filius Palehei, pre-
terquam quod encruent & frigidam iuuentum egit, per-
ditio etiam amore vulgarissime megericis infans fuit,
mottisque erubescendo genere contemptus est: Abdo-
mine eorum aule deuorato, secdet ex sordide intempe-
tante spiritum reddidit.

La M Q. quidein Hortentii, qui in maximo & inge-
nyorum ciuium, & amplissimum prouento, lumine
auctoritatis atque eloquentia gradum obsecuit, nepos
Hortentius Corbio omnibus iuris abiectionem & ob-
secnatiorem vitam exegit: ad ultimumq. lingua eius tam
libidini cunctorum inter lupanaria profluit, quam aut
pro salute ciuium in foto excubuerat.

CAPUT VI.

DE ILLVSTIBVS QVI IN VESTE
ANT CETERO CVLTIV LICENTIVS
SIBI INDVLSERVNT.

<i>P. Scipio maior.</i>	<i>C. Papirius Maf.</i>
<i>L. Serpo Afianicus.</i>	<i>C. Marius.</i>
<i>L. Cornelius Sylla.</i>	<i>M. Cato Uticensis.</i>
<i>C. Duilius.</i>	

ANIMADVERTO in quam periculorum iter pro-
cessum. Itaque incipie reuocabo, ne sit aliquae ci-
dem generis naufragia conjectari perirent rauero, aliqua
inutili relatione implicet. Referam igitur pedem, detor-
nique umbras in imo gurgite turpitudinis fixe iace-
patiar. Sartus est enim narrare qui illustres viri in cultu,
ceteroque riuu, aliqua ex parte nouando, sibi induerint.

P. Scipio, cum in Sicilia augendo, traxiendoque
in Africam exercitu opportunitatem querendo gradum, Cer-
thaginis ruinam animo volueret; inter consilia ac molli-
tiones huic sancte rei operam gymnasio dedit, pallioque
& crepidis vius est. Nec hac re legiores Peucetis exerci-
tibus manus intalit; sed nescio an ideo alactiores, quia
Cereta & Acruca ingenia quo plus recessus sumunt, hoc ve-
hemtiores impetus edunt. Crediderim etiam fagoren-
eum lociorum ubertatem se adepturum existimare, si
victum eorum & solennes exercitationes comprobasset:
Ad quas tum veniebat, cum multum ac diu fatigasset hu-
meros, & cetera membra militari agitatione fitmutaret
suum probate cogitescit; confitebatque in his laboribus
in illis temilio laboris.

L. VERO Scipionis statuam chlamydiam, & crepidatam in Capitolio cernimus: Quo habitu videlicet quia aliquando visus erat, effigiem iuam formatam ponere voluit.

L. Q. V. O. Q. V. S. Sylla, cum imperatore esset, ehamy-
dato sibi & crepidato Neapoli ambulare deforme non
duxit.

C. AVTEM Duilius, qui primus naualem trium
plum ex Poenis retulit, quoniescumq; epulatus erat, a
funalem cereum praecunte ubicine, & fidicine, a cen-
domum reuerti solitus est, insignem bellicę rei siccę
sumi nocte, a celebratione testando.

PAPIRIUS quidem Malo, cum bene gesta Repub
triumphum à Senatu non impetrasset, in Albano mos

te triumphandi & ipse initium fecit, &ceteris postea ex
emplum praebevit: proq. laurea corona, cum aliqui specta-
culo interesseret, myrtlea semper vclus est.

^{4.} I AM C. Marii pene insolens factum, nam post lagur-
^{An. orb. 612.} thinum, Cimbricumque & Teutonicum triumphantem
^{Pompeii 33. c. 61.} cantharo semper potauit: quod Liber Pater inclitum ex
Asia ducens triumphum, hoc vclus poculi genere fereba-
tur: ut inter ipsum haustum vias, victoria eius suas victo-
rias compararet.

^{5.} M. A V T E M Cato Praetor, M. Scauri, ceterorumque
<sup>An. orb. dec.
Pompeii Fed. m.
Scamianam.</sup> reorum iudicia, nulla induitus tunica, sed tantummodo
prætexta amictus egit.

CAPUT VII.

DE FIDUCIA SVI.

QVAE IN ROMANIS. II L. Accio poeta.

1 P. Scipione magare.	1 Euripide poeta.
2 P. Scipione & milianus	2 Antigenida tribicine.
COS. 2.	3 Zenze pastore.
3 P. Naevia Serapione lbi.	4 Phidias sculpsore.
4 M. Lausio Salinator	5 Epaminonda Theban.
COS.	6 Annibale Pano.
5 P. Furius Philo COS.	7 Cotye Thracum reg.
6 L. Licinio Crassopoco.	8 Androchila, Leonida, &
Agido Spartanis.
7 M. Catone maiore reo.	
8 M. & Emilio Scavovo reo.	
9 M. Antonius oratore.	
10 Senatus Romanus.	

¹ Sed hæc, atque his similia, virtutis aliquid sibi in con-
suetudine nouanda licentia lumentis indicia sunt. Illis
autem quæ deinceps subnectam, quantum sui fiduciam
habere soleat, cognoscetur.

² P. ET CN. Scipionibus Hispania cum maiore pat-
te exercitus ab acie Punica oppressis, omnibusque pro-
vinciæ eius nationibus Carthaginem amicitiam
secunis, nullo duorum nostrorum illue ad contigendam
rem proficienciae audente, P. Scipio quartum & vigilans
annum agens iurum le pollicitus est. Quæ quidè fiducia
popu-

CAP. VII. DE FIDUCIA SVI 99

populo Romano salutis ac victoriz spem dedit. Eadem-
que in ipsa Hispania vclus est. Nam cum oppidum Badium
circumlederer, tribunal suum aduenire, in ædem, quæ
intacta moenia hostium erat, vadi monia in posterum diem

facere iussit: continuoque urbe potitus, & tempore & lo-
co, quo prædicterat, sella posita, ius eis dixit. Nihil hac li-
duca generosius, nihil prædictione verius, nihil celerita-
te efficacius, nihil etiam dignitate dignius. Nec minus

animosus, minusve prosperus illius in Africam transitus,
in quam ex Sicilia exercitum senatu retante traduxit;

quia nisi plus in ea resuo, quam patrum conscriptorum
consilio credidisset: secundi Punici belli finis invenitus no-
nus est. Cui facto par illa fiducia, quod postquam Africam

attigit, speculatores Annibalis in castris deprehensoris, &
ad se perductos, nec supplicio affecit, nec de consilis ac

victibus Pœnorum percunctatus est. Sed circa omnes
manipulos diligentissime deducendo curauit. Interro-
gatosque an lati ea considerarent, quæ speculata rusti
erant, prædio dato ipsis, iumentisque eorum incolumes

dimisi: Quo tam pleno ficeret spiritu prius animos
hostium, quam arma contudit. Verum ut ad domestica

eximia eius fiducia acta veniamus: cum à L. Scipione ex
Antiocheni pecunia H. S. quadrages ratio in curia re

4 poscreatur, prolatum ab eo liberum, quo accepte & expœ-
sum continebantur, & refelli inimicorum acculatio
poterat, discrpsit: indignatus de ea re dubitari, que sub
ipso legato administrata fuerat. Quietiam in hunc mo-
dum egit: Non reddo patres conscripti ætario vestro H. S.

quadrages rationem, alieni i imperii minister, quod meo
ducet, inique auspiciis bis milles H. S. vberius feci.
Neque enim hue puto malignitatis ventum, vrde mea

innocentia querendum sit. Nam cum Africam totam
potestari vesti, & subiecriter, nihil ex ea quod meum dice-
retur, præter cognomen, retuli. Non igitur me Punice,

non fratrem meum Alatice gaze aquatum reddi deueni-
to sed vterque nostrum ritus inuidia, quæ precepsa locu-
plicior est. Nam constantem detectionem Scipio uni-
versus senatus comprobavit.

Sicut & illud dictum: quod cum ad necessarium Rup. L. in a.
vnum pecunia ex ætario præcipi opus esset, adque Q. cello-

¹
An. orb. 148.
L. in a. App.
Tol. 28.
An. orb. 144.
Zonaras obit.
16. Flav. Apoph.

²
An. orb. 149.
L. in a. App.
Africana.

³
An. orb. 151.
L. in a. App.
Zonaras.

⁴
An. orb. 156.
L. in a.
Ant. de verb.
distr.

res, quia lex obstat videtur, aperire non auderent, prae-
ustus claves populi, patet factaque avario, legem utili-
tatem cedere coegerit. Quam quidem ei fiduciam suam ceteris
illa dedit, quia meminerat omnes leges a se esse feruatis.
Non fatigabot eiusdem facta identidem referrendo, quo-
nam nec ille quidem in continuo genere virtutis even-
do fatigatus est. Diem illi ad populum M. Naevius tribu-
nus pleb. aut (ut quidam meminor) duo Petili distin-
gunt: quo ingenti frequetia in forum deductos, rostra
confecdit, capiique suo corona triumphali impoita. Hac,
inquit, Quirites, die, Carthaginem magos sperantem,
leges velitas accipere iussi: proinde et quoniam est vos mecum
ire in Capitolum supplicatam. Speciosissima eius deinde
vocem, a que clarus etenitus fecerit, siquidem & le-
natum totum, & vauesum equestrem ordinem, & cun-
cta plebem Iouis Optimi Maximi puluaria petens
comitem habuit. Rebellabat ut tribunus apud populum
suo populo ageret, defensaque in foro cum magnis ca-
lumnis lux iudicio, solus moraretur: Cuius deinde
triboris causa, in Capitolium processit, deque accusator,
Scipionis venerator est factus.

An. orb. 519. AVITI Sibyllus egregius successor Scipio Emilianus,
cum vibem praetulidam obdidiceret, suadentibus quibus-
dam ut circa incensia eius ferreos mureces spargeter, omnibus
que vada tabulis plumbatis conserueret, habebitis clau-
torum exuminia, ne subita eruptienc hostes in pre-
dia nostra impetum facere possint: respondit, non esse
eius deira, & capere aliquos velle, & timere.

An. orb. 515. IN quancunque memorabilium partem exempliorum
conuertar, velim nolim, in cognomine Scipionum
haecem necesse est. Qui enim licet hoc loci Nasica
præterire sidentis animi, dictique clarissimum auctoritatem
Annonæ caritate increbescente, C. Curatinus Tribunus
pleb. productos in concessionem eos compellebat, ut de
frumento emendo, atque ad id negotium explicandum
mittendis legatis in curiam referrent. Cuius instituti
minime utilis interpellandi grana Nasica contrariam
actionem orditi caput. Ollistrepente deinde plebe, Tace-
te queso Quirites, inquit: plus enim ego, quam vos quid
reipub. expediatur, intelligo. Qua voce audita, omnes pleb-

CAP. VII. DE FIDUCIA SVL 101
po veneracionis silentio, maiore eius auctoritatibus, quam
furorum alimentorum respectum egerunt.

LIVII quoque Salinatoris ~~et~~ istius memoria traden-
dus animus: qui cum Aldrubalem exercitumque Patro-
num in Umbria deleceret, ei dicetur, Gallos ac Ligures
An. orb. 546.
LXXXVII.
ex aie fidei ducibus & signis, parvos ac palates parva ma-
nu opprimi posse, respondit, Parci eis oportere ne hosti-
bus tantu[m] clavis domestici nuntii deessent.

BELICA hec præsentia animi, togata illa, sed non mi-
nus laudabilis, quem P. Furius Philus consul in senatu ex-
hibuit. Q. cum Merellum, Q. que Pompetum consulares
viros vehementes inimicos luo, capitam sibi protectionem
in promiscuam Hilpaniam, quam sortitus erat, iden-
tide exprobantes, legatos secum illuc ire coegerit. O si-
duciam non solum fortē, sed pene etiam reinceriam:
qua duobus acerrimis odii latera sua cingete est ausus,
viam que ministri vix tutum in amicis, cunctu inimico-
rum recessere sustinuit.

HIVVS tacum, si cui placet, necesse est L. etiā Crassi,
qui apud maiores eloquentia clarissimus fuit, propositū
non dispiceat: nam cum ex consuleto provinciam Gal-
lianum obtineret, atque in eam C. Carbo, cuius patrem da-
mnauerat, ad speculanda acta sua venisset, non solum
cum inde non summouit, sed insuper locum ei in tribu-
nali assignauit, nec villa de re, nisi eo in consilium adhibito,
cognouit. Itaq; acer & vehemens Carbo nihil aliud Gal-
lica peregrinatione consecutus est, quem ut animaduer-
ter fontem patrem suum ab integerimo vita in exiliū
missum.

CATO VERO Superior se numero ab inimicis ad
causas dictiōnem vocatus, nec cylo vnoquam criminis con-
victus: ad ultimum tantum fiducia in suā innocentia re-
posuit, ut ab his in quæsiōnem publicam deductus, Tl.
Gracchum, a quo in administratione reip. ad multum * ad ultimum
odium dislidebat, iudicem deposceret. Qua quidē animi
præstantia pertinaciam eorum insectandi se inhibuit.

EADĒ M. Scauri fortuna, a que senatus longa
ac robusta, idem animus. Qui cum pro rostris accusate-
tur, quod a rege Mithridate ob tempū publicā prodendam
pecuniam accepisse, causam suam ita egit: Est quidem
An. orb. 552.
Pad. in Scau-
rianum. Aut.
et raro temp.
Quintil. 1. 6. 12.

iniquum Quirites, cum inter alios vixetim, apud alios me rationem vitæ reddere. Sed tamen audebo vos, quorum major pars honoribus & actis meis interesse non potuit interrogare: Varius Sutoriensis Æmilius Scaturum regia mercede corruptum imperium populi Rom. prodidit: Æmilius Scaturus huic se affine esse culpa negat: Vtri creditis? Cuius dicti admiratione populus commotus, Varum ab illa dementissima actione pertinaci clamore depulit.

*An. 100. 472.
Valer. 10.*

CONTRA M. Antonius ille disertus, non enim respuendo, sed amplectendo cause dictio[n]em, quam innocentesset, testatus est. Questor proficisciens in Asiam, Brundusium iam peruenerat: ubi literis certior factus incepsi se postulatum apud L. Caſium Praetorem, cuius tribunal proper nimiam leueritatem scopulus reorum dicebat: cum id vitare beneficio legis Memoria licet, quæ eorum, qui teip. cauſa abſent, recipi nomina verabat: in Urbe tamen recurrerat: Quotam plena fiducie bona coſilio, cum absolitionem celerem tum profectionem honestiorem conlectus est.

*An. 100. 472.
Iust. 10.*

SNT & illa specie fiducia publica exempla. Nam eo bello, quod aduersus Pyrrhum gerebatur, Carthaginenses 100. ac 30. nauium classem in praefidum Romanis Ostiam vito cum missent: senatus placuit legatos adducere eorum ire, qui dicenter populum Rom. bella fuligine solere, quæ l[uo] milite gerere posset: prouide classem Carthaginem reducerent. Idem post aliquantos Cannensi clade exhaustis Romanii imperii viribus, supplementum exercitus in Hispaniam mittere ausus, fecit ne hostilium locus castrorum tum maxime Capenam portam armis Annibale pulsante, minoris veniret, quam si Praetorium non obtinerent. Ita se gerere in aduersis rebus quid aliud est, quam lauenter fortunam, in adiutorium suu, podoce victam conuertere!

*C. Caesaris
Graecorum in
reliquo, que bello
Mariano
perit.*

MAGNO spacio diuinus est a genaru ad poetam Acciūm transitus. Ceterum ut ab eo decentius ad extera transferamus, producatur in medium. Is Julio Cesar amplitissimo & florentissimo viro in collegium poctorum venienti nunquam allurexit: nou maiestatis eius immemor, sed quod in comparatione communium studio-

ram, aliquanto superiorem se esse consideret: Quapropter insolentiae criminē caruit, quia ibi voluminum, non imaginum certamina exercebautur.

EXTERNA.

Nec Euripides quidem Athenis arrogans visus est, cum postulanus populo, ut ex tragedia quandam sententiam colletet, progressus in scenam dixit: Se ut cum doceret, non ve ab eo discribet, fabulis componet eloquere. Laudanda profecto fiducia est, quæ * estimationem * al. existente, fus certo pendere examinat, tantum sibi arrogans, quem sum a contemptu & insolentia dispare satagit.

Iaque etiam quod Alceſtis tragicō poete respondit, probabile: apud quem cum queretur, quod eo triduo non ultra tres verlos maximo impenso labore * deduce-re potuisse, atque is le centum perfacile scripsisse gloriatur. Sed hoc, inquit, interest, quod tui in triduum tantummodo, mei vero in omne tempus sufficient. Alterius enim secundi cuius scripta intra primas memorias metas corruerunt, alterius cunctante stylo elucubratum opus per omne tuu tempus plenis gloriæ velis feretur.

A D I C I A M sc̄ne ciuidem exemplum: Antigenidas tibicen discipulo suo magni profectus, sed parum feliciter populo se approbanti, cunctis audientibus, dixit: Mihi cane, & Muſis. Quia videlicet perfecta ars fortunæ lenocinio defecta, fiducia iusta non exiuit: quamque sc̄te laudem mereri, eam erit ab aliis non impetrat, domestico tamen acceptam iudicio refert.

Z V X I S autem cum Helenam pinxit, quid de eo in opere homines consenserint, expectandum non putauit: sed protinus hos verlus adiecit:

Oū rīpiis tēmā te, nō iūrēmūdūs ἀχαΐδε
Τοῦ διάκριτου μου τέλον μεσοτάλαξια πολύ
Αἴσιος κόπωστος θύεις αὐτῷ οἰκεῖ.

Iliad. 2.

Adeone dextra sua multum pictor arrogauit, ut contum formam comprehensum crederet, quantum aut ex adest parti edere, aut Homerus diuino ingenio exprimere potuit?

P H I D I A S quoque Homeri veribus egregio di-
coallusit Simulacro cuim Iouis Olympi perfecit, que

nullum praestantius, aut admirabilis humanae fabri-
cate luit manus; interrogatis ab amico, quoniam men-
tem suam dirigens, vultum Iouis propemodum ex ipso
cello petitus eboris linearimentis esset amplexus: illis se in
verbis quasi magistris vnum respondit:

*πολεμούσαις οὐτε τρόπος οὐδείς Κανέναι,
Αυτούς οὐτε χειρῶν ιμπεριάλες θάνατος,
Κανένας οὐτε ανθρώποι μήποτε οι λαζαρίδες θάνατος.*

H. ad. s.

P. Plutar. h. Poth. *Patentia re-*
solutio nra etiam
conducere in re-
rum in Herba-
duo res.
Dilectio nis
appellatio nis.

Non paucuntur me tenuioribus exemplis diutius in-
sistere fortissimi duces. Siquidem Epamintondas, cum ei
caesirati, Hernendarum in oppido viarum consumeliz
causa curam mandarent / erat enim illud ministerium
apud eos iordidilium sine villa cunctatione id recepit,
daturumque se operam ut brevi speciosissimum fieret,
asseverauit: Mirifica deinde procurazione, obiectissi-
mum negotium pro amplissimo ornamento expoten-
dum Thebis reddidit.

An. urb. 108.
strator. Co-
dona. 2. Plat.
deesse.

ANNIBAL VERO CUM apud regem Prusiam exularet,
auctiorque ei committendi piazzelli esset, atque is non idem
sibi extis portendi diceret; An tu, inquit, vitulinae caro-
cula, quam imperatori veteri maius credere? Si verbis
numeris, breviter & ablete. Ille lenium astimes, copiose
& valenter. Hispanias enim exceptas populo Rom. Gal-
liorum ac Liguriarum vites in suam redactas potestatem, &
nouo transiit Alpium iuga patefacta, & Trasimenum la-
cum dira inustum memoria, & Cannas Poenice victoris
clarissimum monumentum, & Capuanam possellam, & Ita-
liam lacerataam, ante pedes hominis effudit; vniusque
hostiae iocinori, longo experimento testaceam gloriam
suam, post pomum & quo animo non ruhit: & sine quodad
exploranda bellica sacrifitia, & sumandosque militares
ductus attinebat: omnes foculos, omnes aras Bithynia,
Marte ipso iudice, pectus Annibalis prægrauasset.

Athen. 2.

CAPAX generosus spiritus illud quoque dictum regis
Cotys: vt enim ab Atheniensibus ciuitatem sibi datam
cognovit, Elego, inquit, illis mea gentis ius dabo. A-
quauit Athenis Thraciam, ne vicinitudine talis benefi-
cii imparem se iudicando, humilius de origine sua sentire
exitimaretur.

NOBILITER etiam uterque Spartanus, & qui incre-
pitabat.

pitos à quodam, quod in aciem claudus descendere, pu-
gnate, non fugere propositum sibi esse respondit. Et qui
referente quodam, lagitis Periarum iolena obtcurari so-
lete: Bene narras, inquit, in umbra enim melius proclia-
bimur. Euldem via viris, atque animi hospiti suo pa-
triae muros excellos latoque ostendenti, dixit: Simulhe-
tibus istos comparatis, ecce: si viris, turpiter.

*Plutarach. in
Adopt. Laces.*

CAPUT VIII. DE CONSTANTIA.

1. Q. Fulius Flacci procos.	7. Pontius centurianus.
2. Q. Fabii Max. Ferru-	8. C. Menus centurionis.
cosi.	EX T E R N O R U M .
3. C. Calpurnius Pisones	1. Elafius Salapini.
Cos.	2. Phaeaxus Atheniensis.
4. Q. Metelli Numidici.	3. Socratus Atheniensis.
5. Q. Scipio Aemilianus.	4. Ephialitus Atheniensis.
6. Sempronius Gracchorum	5. Dionysius Syracusanus.
foros.	6. Alexander Magni.

1. *Primum & animosum bona fiducia pectus e-*
mento quasi debitum supererit opus constantie.
Natura enim reparata est, ut quisquis se aliquid ordine, ac
repte mente complexum confidat. Vel tam gelatum, se obre-
deretur, acriter ructetur: Vel conandum edatur, si interpelletur,
sive vella cunctatione ad effectum perducatur.

2. *Sed dum exemplar propositum rei persequor, latius*
mihi circumspicere ante omnia le Fului Flacci con-
stantia offert. Capuam fallacibus Annibalis promisitis
Limanis.

3. *Italiam regnum nefaria defectione pacifici perluasam, ar-*
mis occupauerat: Tam deinde culpa hostium iustus
estimator, quam spacioius vicit. Campanum senatum
impi decreti auctorem funditus delere constituit. Itaque
carenis onus in duas custodias Theanam, Calenam-
*que diuisit: consilium executurus, cum ea peregriset, quo-
rum administrandorum celestior esse necessitas videba-
tur. Rumore autem de minore senatus intentia ostio,*
*ne debitam pœnam scleratæ effugerent, nocte admis-
sione.*

equo, Theanam contendit; interfectisque qui ibi affuerantur, euestigio Cales transgressus, perseverantiae suæ opus executus est: Etiam diligatis ad palum hostibus literas a P. C. nequicquam Campanis salutares accepit. In sinistra enim eas manu, sicut erant traditæ, reuinuit: ac iusto lictore lege agere, tum denum aperuit, postquam illis obtemperari non poterat. Quia constantia victoria quoque gloriam antecellit: quia si eum intra seipsum partita laude extimes; maiorem punica Capua, quam capta reperies.

^{2.}
^{An. 196. 116.}
^{Lus. 22. Post.}

A T Q U I T ista quidem severitatis, illa vero pietatis constantia admirabilis, quam Q. Fabius Maximus infatigabilem patriz præstvit: Pecuniam pro expatriis Annibali numeravit, fraudatus ea publice, tacit. Dictatori ei magistrum equitum Minucium iure imperii senatus & quaeversat, silentium egit. Compluribus præterea injuriis lacessitus, in codem animi habitu permanuit, nec vaquam libi reipublicæ permisit irasci, tam perseverans in amore ciuium fuit. Quid in bello gerendo; nonne per eius constantia? Imperium Romanum Cannensi proelio pene destructum vix sufficeret ad exercitus copiandos videbat Itaq. frustari & eludere Pionorum impetus, quam manum cum his tota acie consertere melius ratus, pluribus comminationibus Annibalis irritatus, & peccato specie hec gerendæ res oblatæ, nunquam à cōsilii salubritate, ne parui quidē certaminis disertumine, recessit. Quodque est difficultatum, & ibi, nra as flo superior apparuit. Ergo vt Scipio pugnando, ita hic non dimicando, maxime ciuitati nostræ succurrerit. Alter enim celeritate sua Carthaginem oppresbit: alter cunctatione id egit, ne Roma opprimi possit.

^{3.}
^{An. 196. 676.}
^{* al. consu-}
 ^{Datum}

C. ETIAM Pisonem misifice & constanter turbulentio reipublicæ statu egisse* consulem narratione insequenti parsbus. M. Palicanus sedicioſissimi homini pesteris blanditus præceptus populi favor, consularibus comitis summi deedes admittere conabatur, amplissimum ei imperium deferre cupiens, cuius tertimis actis exquisitum potius supplicium, quam vilus honos debebatur. Nec decet consternatae multitudini funialis fax tribuuntia, qua remittentem eius & ruentem comitatetur, &

tur, & languentem actionibus suis inflammaret. In hoc miterando pariter & erubescendo statu ciuitatis, tantum non manibus tribunorum pro Rostris Piso collocatis, cum hinc atque illic eum ambirent, & an Palicanum suffragis populi confidem eteatum, renuntiatus eset, interrogatur: primo respondit. Non existimare se tantis rebus ostendam esse templicatum & huc indignitas venturæ. Deinde cum perseveranter instarent, ac dicerent: Age, si ventum fuerit: Non renuntiabo, inquit. Quo quidem tam absculo responsio consulatum Palicanum prius quia illum adipisceret, eripuit. Multa & terribilia Piso contempnit, dum speciosum mentis fux flecti non vult rigorem.

METELLVS autem Numidicus, propter confusilem perseverantiam genus, exceptit quoque indignam maiestatem ac motibus suis procellam. Cum enim animaduertiret, quo tendrent Saturniarii tribuni plebis functi conatus, quantoque inslo Reipublicæ nisi his occurretetur, eruperserint, in exilium, quā in legem eiusire maluit. Potest aliquis hoc viro dici constiutor? qui ne sententia sua pellebatur, patria, in qua sumnum dignitatis gradum obtinebat, carere suffinuit.

^{4.}
^{C. 196. 676.}
^{Sc. 196. 676.}

C E T I V M * et neminem ei præulerim, ita Q. Sceuolum Augurem merito comparauerim. Depulsi prostrati que inimicorum partibus, Sylla occupata urbe se natum armatus coegerat, ac summa cupiditate sezebatur, vt C. Marius quam celerime hostis indicaretur: Cuius voluntati nullo obviari ite audente, iulus Sceuola interrogatus de hac re, sententiam dicere noluit. Quia etiam truculentius filii minitanti Sylla, licet, inquit, multa minima militum, quibus Curtam circumledisti, ostentes: sicut mortem identem minitris, nunquam tamea efficies, ut propter exiguum lenitemq. sanguine meum, Marium, a quo Virbs & Italia conseruata est, hostiem iudicem.

Q u i d feminae cum concione: si patrius mos seruetur, nihil. Sed ubi domusficta quies seditionum agitata fluitibus est, præsa consuetudinis auditorias conuclitatur: plusque valet quod violenter cogit, quam quod suaderet & præcipit hercundia. Itaque & Sempronia T. & C. Grac-

^{An. 196. 676.}
^{Lus. 69. 47.}
^{Civ. Oct. 2.}
^{Balb.}

^{An. 196. 676.}
^{App. ann. 1.}

chorum soror, vxor Scipionis Aemiliari, non ut absurdè
grauius virorū operibus inferens, maligna relatione
comprehendam, sed quia à tribuno plebis producta ad
populum, in maxima confusione nihil à tuorum ampli-
tudine degenerasti, honorata memoria prolequeas. Con-
sta ei eo loci cōfūstere, ubi principum ciuitatis perturba-
tions solebat: Instabatribi toro vultu minas profun-
dens amplissima potestas, clamore imperitæ multitudi-
nis obistrepens, totum forum acerissimo studio nitiebas, ut
Equitio, cui Sempronius gentis salutem ius quærebatur,
tanquam filio Tiberii fratri cui osculum daret: tu tamen
illum, nescio quibus tenebris protractum, portentum,
execrabilis audacia, ad ruitupandam alienam propinquita-
tem tendentem, repulisti.

No s indignabuistis verbis nostris lumina, si inter
eorum exiguum fulgorem, centurionum quoque virtus
spectandam te obtulerit. Nam ut humiliora amplitudini-
na Generari debet, ita nobilitatis fonsca magis, quam
An. verb. 737. ff. B. de ill. Afri.
nus ab horum exemplorum contextu qui pro Cæsaris
partibus excubans, Scipionis praefidio intercepitus, cum
uno modo salus ab eo daretur, si se futurum Cn. Pompeii
generi ipsius militem affirmasset, ita respondere non du-
bitauit: Tibi quidem Scipio gratias ago: sed mihi ut ista
conditione vita non est opus.

S I N E vīlis imaginibus nobilem animum, & idem
constantia propositum fecerit: C. Meius centurio duui
Augusti, cum Antoniano bello se penitus excellentes
pugnas edidisset, improbus hostiis infidis circumvictus,
& ad Antonium Alexandram perductus, interrogatusque
quid nam de eo statui deberet: lugurante, inquit, iuber-
quia nec salutis beneficio, neque mortis supplicio adduci
possum, ut Cæsaris miles esse delinam, & tuus esse ioci-
piam. Ceterum quo constantius vitam contempserit, eo fa-
cilius imperiavit. Antonius enim virtutis eius in colum-
tam *tribuit.

*al. præfi-
mt.

EXTERNA.

C O M P L Y R A huius nox Romana exempla su-
perant, sed facetas modo vitanda est. Itaque stylum
meum

*An. verb. 737.
L. ann. 26. B. de ill.
B. ann. 2004.*

meum ad exterritiam delabi permittam, quorum prin-
cipatum teneat Blaßius, cuius constantia nihil perma-
nas. Salapiam eum patrio suam præsidio l'uncio oc-
cupatam, Romanis cupiens restituere, Dasium acerrimo
studio secum in admittitacione reipublicæ dissidet, &
animis toto Annibalis amicitiae vacantem, sine quo
propositum consilium peregi non posset, ad idem
opus aggrediendum maiore cupiditate, quam spe cer-
tiore, tentare aulus est: qui prouous sermonem eius,
adiecit que se commendationem, & inimicum iniui-
siorem factura videbantur, Annibali retulit: A quo ad-
esse nulli sunt, ut alter crimen probaret, alter defendet.

*13 Ceterum pro tribunali cum res gereretur, & questioni
illi omnium oculi essent intoni, dum aliud forte citio-
risca negorum tractatur, Blaßius vulu dissimulante,
& vocem umilla, monere Dasium cœpit, ut Romano-
rum potius quam Carthaginem partes soueret. E-
numero tunc ille proclamat, sc in colpeculu ducis aduersus
eum sollicitari: quod quia & incredibile videbatur,*

*14 & ad unius tantum aures penetrauerat, & dictabatur ab
inimico, veritas fide caruit: Sed non ita multo post Bla-
ſſi mira constantia Dasium ad se traxit, Marcelloque Sa-
lapiam, & quingentos Numidas, qui in ea custodie cauilla
erant, tradidit.*

P H O C I O N V E R O . cum Athenienses rem aliter
*15 atque ipse luaserat, prospere administrarent, adeo per-
severans sententiae suæ propagatores extitit, ut in con-
cione largari quidem se luccellu eorum, sed consilium tam-
en suum aliquanto melius fuille diceret. Noa enim*

*16 dominauit, quod recte videt: qui quod alius male
coosuluerat, bene cesserat: feliciter hoc existimans illud*

*17 etiam sapientius. Blandum animum sane temeritatis
casus facit, ubi præsto consilio proprias efficit: Et quo
vibementius noceat, insperatus prodebet. Placidi & mi-
sericordes, & liberales, omnique suauitate temperati
mores Phocionis, quos optime profecto consensu omniū
bonitatis cognomine decorando cœluit. Itaque con-
stantia, que natura rigidior videbatur; lenis è manu
pectore fluxit.*

*Platarch. 10
T. 114.*

*Phocion Famus
appellatur.
An. Probus
in vita.*

S O C R AT I S autem virilitatis robore palliatus ani-

Plato in spe-
cie Secunda.
Xenoph. ap.

mus aliquo praefradus perseverantia exemplum edi-¹³
dit. Uniuersa ciuitas Atheniensium iniquissimo ac tru-
culentissimo errore instincta, de capite decem Praetorum,
qui apud Argivias Lacedemoniam classem delicerant,
tristem sententiam tulerat. Forte tune eius potestatis
Socrates, cuius arbitrio plebiscita ordinatur, indignū
indicans tot, & tam bene meritos ex indigna causa im-
perio iruidice abripi. temeritati multitudinis constan-
tiam suam obicebat, maximoque concione frangore, &
incitatiilimis minis compulsa non est, ut se publice de-
meozia auctorem adscriberet. Quae oppositu eius legi-
tima grallari via prohibita, iusto praeorum cruento ma-
nus suas contamine pericuerunt: nec timuit Socrates,
ne consternatae patiae, undeclimus furor mors ipsius exi-
steret.

PROT. I. M. V. etiū non eiusdem splendoris est ta-
men adeo certum constantia haberi potest experimen-¹⁵
tum, cu efficacis opera forensis, rum fidei non laurentis. A-
thenis Ephialtes accusare publice iussus, & inter ceteros,
Demostheni nomen defere coactus est, cuius filius erat
Demochares, excellentis formae puer, animo eius fla-
gantissimo inherens amore. Itaque communis offici
foote truculentus accusator, priuati affectus conditione
misericordis reus, puerū ad se exortandum, quo patius pa-
tris criminibus infisteret, venientem, neque repellere, ne-
que supplicem genibus suis aduolutum intueri sustinuit.
Sed operto capite flens & gemens, preces expromere
passus est. Nihiloq; minus sincera fide accusatum Demo-
sthenum damnavit: victoriā nectio laude, au tormento ¹⁰
maiore consecutus: quoniam prius quam fontem oppri-
meter, scipium vicit.

Q. 1. 1. Syracusanus Dion diuersitate exempli pre-
granat: qui quibusdam monentibus ut aduersus Heracli-
dem, & Calippum, quorum fidei plurimum credebat
tanquam iniurias neccentes cautor esset: respondit, se
vita male excedere, quam meru violence mortis amicos
inimicisque iuxta ponere.

Q. 2. 1. sequitur, & rei ipsius admiratione, & cla-
ritate auctoris illustre. Alexander Macedonum rex in-
clyta iam pugna, excellentissimis opibus Darii confisi,

et in & itineris seruote in Cilicia percalefactus, Cydno,
qui à quæ liquore conspicuus, Tarsum interfuit, corpus
²¹ suum immersit: Subito deinde ex nimio haustu rigoris
obstupefactis neruis, ac corpore hebetatis artibus, ma-
xima cum examinatione totius exercitus, in oppidum
castris propinquum defertur. Iacebat æger Tarli, inque
valitudine eius aduersa, instantis victoria spes fluctua-
bat. Itaque conuocati medici, attentissimo confilio salu-
tis remedia circumspiciebant. Qui cum ad unam potio-
nem sententiam direxissent, atque eam Philippus medi-
cus suis manibus temperatam Alexandro (erat autem
ipius amicus & comes) portressisset, a Parmenione misse
literæ superueniunt, admonentes, ut rex insidias Philip-
pi, perinde ac pecunia corrupti à Dario, caueret. Quas
cum legisset, sine vlla cunctatione medicamentum hau-
xit, ac tune legendas Philippo tradidit: Pro quo tam con-
stanti erga amicum iudicio, dignissimam à diis immor-
talibus mercede recipit: qui incolamitatis ejus
præsidium falso interpellari indicio
noluerunt.

J.
Plutarach. 26
vita.

J.
Plutarach.
Curtius lib. 1.
Arran. 2.
Inf. 11.

CONVENTUS CONSULS ROMANIS

VALERII MAXIMI LIBER QVARTVS.

CAPUT I. DE ANIMI MODERATIONE.

QVAT IN ROMANIS.		QVAT IN EXTERNIS.
1 P. Valerio Poplicola Cos.	12 Q. Metello Maccdonice.	1 Archita Tarentino.
2 M. Furius Camillus exule.	13 Q. Metello Numidico exule.	2 Platone Arbeniensi.
3 C. Macro Rutilio cens. 2.	14 M. Catone Vicensi.	3 Dionysius syracusano.
4 L. Quintius Cincinnatus Cos.	15 M. Calpurnius Bibulus praecor.	4 Thrasyllos Atheniensi.
5 Q. Fabius Max. Rullianus.		5 Stratisippus Tegeante.
6 P. Africano maiore.		6 Pyrrhus Mytilenae.
7 M. Claudio Marcello Cos. 4.		7 Septem sapientibus.
8 Tr. Sempronio Gracco trib. pl.		8 Theseopompos Spartanius regis.
9 C. Claudio Nerone Cos.		9 Antiochus rex Syriae.
10 P. Scipione Emiliano cens.		
11 Q. Mucio Scevula.		

 RANSQ B E D T A R ad saluberrimam partem animi moderationem, quem modis nostris impotentis temeritatis incursum transuersas ferri non possuntur. Quo euocit, ut reprehensionis motu sit via, & laudis quaestus opulentissima: itaque effectus suos in claris viris recognoscatur.

AT QVSE vt ad incunabulis summi honoris incipiunt, P. Valerius, qui populi maiestatem venerando, Poplicolae nomen asecutus est, cum exactis regibus, imperio eorum vim viuensam, omniaque insignia sub titulo consulariis in se translata cerneret, inuidiosum magistratus fa-

stigiam moderatione ad tolerabilem habitum deduxit: facies securibus vacuetaciendo, & in concione populo summittendo, numerum quoque eorum dimidia ex parte minuit, utro Sp. Lucerio collega assumpto: ad quem, quia maior natu erat, priores fasces transferri iussit. Legem etiam committit centurias tulerit, ne quis magistratus ciuium Romanum aduersus prouocationem verbare, aut necate vellat. Ita quo ciuitatis conditio liberior esset, imperium suum paulatim destruxit. Quid, quod res suas diruit, quia excelsiore loco posicte, instar arcis habere videbantur: nonne quantum domo inferior tantum gloria superior equauit?

VIX iuvat abire a Poplicola, sed venire ad Furium Camillum liber, cuius tam moderatus ex magna ignominia ad summum imperium transitus fuit: ut cum presidium eius ciues capta a Gallis vbe Ardei exulantissimisissent, non prius Veios ad accipendum exercitum iret, quam de Dictura sua omnia soleni iure acta compensaret. Magnificus Camilli Veientanus triumphus, egregia Gallica victoria: sed ista cunctatio longe admirabilior. Multo enim multoque se ipsius quam hostem superare operis esse nec aduerterea prepropera festinatione fugientem, secunda effuso gaudio apprehendentem.

P A R. Furio moderatione Marcus Rutilus Censorinus. Iterum enim censor creatus, ad concionem populi vocatum quia potuit grauissima oratione corrumpuit, quod eam potestiam bis tibi detulisset; cuius maiores, quia nimis magna videretur, tempus coarctaendum iudicassent. Utique recte, & Censorinus, & populus: alter enim ut moderate honores crederent, praecepit, alter se moderato creditit.

AO 1. L. Quintius Cincinnatus qualiter consulē megis cum honore in eos patres conscripsi continuare vellent, non solum propter illius egregia opera, sed etiam quod populus eisdem tribunos in proximum annum creare combatur, quantum acutius iure fieri poterat: vitrumq; discussio, senatus simul studium inhibendo, & tribunos vereundie sine exemplum sequi cogendo. Ita vnuis in causa fuit, ut amplissimus ordo, populusque tutus ille ab iniusti facti reprehensione.

AN. VERB. 244.
LITERA 2.
PIAT. 1.
DINGI 1.

AN. VERB. 161.
LITERA 1.
PIAT. 1.

AN. VERB. 319.
LITERA 4. C. 9.

AN. VERB. 295.
LITERA 12. 4.

FABIIS vero Maximus cum a se quinques, & a parte, anno, prosuo, maioribusq; suis saepe numero consularum gestum animaduertet: comitis, quibus filius eius summo consensu consul creabatur, quam potuit constantem cum populo egit, ut vacationem aliquando huius honoris Fabiae genti daret: non quod filii virtutibus differeret (erat enim illustris) sed ne maximum imperium in una familia continuaretur. Quid hac moderatione valentius, aut efficacius, quae etiam patris affectus, qui potentissimi habentur, superauit?

*An. vrb. 112.
Ipsa Valz. 113.
Lumin. 112.*

No n defuit maioribus grata mens ad premia superiori Africano exoluenda; siquidem maxima eius mens paribus ornamentis decorare conatis sunt. Voluerunt illi statuas in comitio, in rostris, in curia, in ipsa deinceps Iovi Opt. Max. cella ponere: voluerunt imaginem eius triumphali ornatu indutam, Capitolinis puluinaribus applicare: voluerunt ei continua per omnes vita annos consulatum, perpetuamque dictaturam tribuere. Quorum sibi nullum, neque plebisciro dari, neque senatus consulto decerni patiendo, pene tantum in reculandis honoribus negavit, quantum gesserat in emerendis.

Eodem robore mentis cauillam Annibalis in senatu protexit, cum cum cives hoc missis legatis tanquam seditiones apud eos mouentem accusarent: Adiecit quoque non exportare Patres conscriptos scrip. Carthaginensis interponete: altissimaque moderatione alterius salutis consuluit, alterius dignitatis victoria tenuis, utriusque hostem ergo contentus.

*An. vrb. 113.
Lumin. 113. Tiber.*

A T M. Marcellus, qui primus & Annibalem vincit, & Syracusas capi posse docuit: cum in consulatu eius Siculi de eo quellum in urbem venissent, nec senatus vila de re habuit, quia collega Valerius Lquinus forte aberat, ne ob id Siculi in querendo timidiores essent. Atvis redditu vitro de his admittendis retulit, querentesque de se patienter luitiuit. Iullos etiam a Lquinio discedentes remanere, ut sua defensioni interfuerint, cogit: Ac deinde utraque parte perorata, etiam excedentes curia, subsecutus est: quo liberrimus senatus sententiam ferret. Improbatis quoque eorum querelis, supplices & orantes ut ab eo in clementiam recipierentur, clementer excepti: Super hanc

*An. vrb. 114.
Lumin. 114.
Gell. 3. 1. 9.*

per haec Siciliam fortius, eam prouinciam college cessit. Toties laudatio Marcelli variari potest, quoties nouissime gradibus moderationis aduersus socios vius est.

*An. vrb. 114.
Lumin. 114.
Gell. 3. 1. 9.*

Q u a m T. etiam Gracchus admirabilem se exhibuit: Tribunas enim plebis, cum ex professo inimicis cum Africano, & Afratico, Scipionibus reveret, & Afraticas indicata pecunie satiatae non posset, acque id est a consule in vincula publica ducriusfas esset appellasse: que collegium tribunorum, nullo volente intercedere, recedit a collegis, decretumque compoluit. Nec quisquam dubitauit, quin eo scribendo, ^{* al. ita cum} irati hostis aduersus Afraticum verbis vlorus esset. At is primus iussit se cum dis Scipionibus in gratiam non redire: deinde taliter decreto recitauit: Cum L. Cornelius Scipio die triumphi sui ante currum actos hostium duces in carcерem coniecerit, indignum & alienum a maiestate populi Rom. videt eodem ipsum duci. Itaque id non se palmarum fieri. Libenter tunc opinionem suam populus Rom. a Gracchu deceptam cognovit, moderationemque eius debita laude prosecutus est.

C. q v o q v r Claudius Nero inter cetera praecepit moderationis exempla numerandus est. L. Salinatoris in Africubale oppimento gloriae particeps fuerat: at tandem cum triumphantem equo sequi, quam triumpho quem ei senatus reque decreverat, vi maluit: quia res in provincia Salinatoris gesta fuerat. Sine curru ergo triumphauit, eo quidem clarus, quod illius Victoria tantummodo laudabatur, huius etiam moderatione.

N e Africanus quidē posterior nos de se tacere patitur: Qui censor, cum lustrum condideret, inque Solitaurili sacrificio scriba ex publicis tabulis solenne et precatiois Carmen praeterit, qualibet immortales ut populi Romani terminelores amphoreque facerent, rogabantur: Satis, inquit, bona ac magis sunt. Itaque preccor vreas perpetuo intolumines feruent. Ac protinus in publicis tabulis ad hunc modum Carmen entendari insit. Quia votorum secundia de ceteris censores in cōdendis luteis videntur. Prudenter enim sensit tunc incrementum Remano imperio perennium fuisse, cum intra septimum lapidem triumphi quirebantur: Maiorem autem totius terra-

*Gr. pro Cœs.
Pisces. Apoph.*

rem orbis partem possidente, ut auidum esset quicquam ultra appetere, ita abinde felix, si nihil ex eo quod obtinebat, dimitteret. Nec quæ alia iuxta in censura moderatio pro tribunali apparetur. Centurias recognoscens equitatem, postquam C. Licinius Sacerdotes, cicutum protellile animaduictus, dixisse citate illam verbis conceperit. Preiudice si quis eum accusare vellet, vulturum testimonio suo; sed nullo ad id negotium accedente, Tradidit equum, inquit Sacerdos, ac locutus est totam innotacne ego in tuam perfecimus, & accusatoris, & testis, & iudicis partes egisset videlicet.

Quod a spiritu temperamenti erit in Q. Scœula extellebilius in vino & nocturnum est. Testis namque in reum productus, cum id respondisset, quod salutem periclitans magnopere infurium ridebat, discedens adiecit, ut hoi credi oportere si & aliud idem affectuerat: quoniam manus testimonio aliquanti credere possunt esse exempli. Et religioni igitur lute debitam fidem & communem vestitam salubre coalitum reddidit.

Sicut quo cives, quæve facta corum ne dicta quam incongruo ambitionis amplectar. Sed cum magna & multa breviter dicenda finis de claritate excellentiibus virtutis: primo in initis personis, rebusq; circumfusus, strumque præstare non potest. Itaque proposuit quoque nostri ratio non laudanda sibi omnia, sed recordanda tempisti. Quapropter bonum cum equa duo Mæcilius, Mædonicus, & Numidicus, maxima patria ornamenti frumentum se narrari patuerunt: Accerimur cum Scipione Africano Mædonicus dilectior, eorumque ab amulione virtutis protecta contentio ad præaves testatae, inimicitias proposita fuerat. Sed cum Interemptum Scipionem conciamari audisset, in publicum se proripuit, mæloque vulca & voce confusa, Concurrit, concurrit, inquit, cives, incensu. Vobis nostrarue eiusa sunt: Scipioni eum Africano inter lacos penates quiescenti nefaria via illata est. O Romæ, pariter Africani morte miseram, & Mædonici tam humana, tamque ciuii lamentatione felicem eodem enim tempore, & quantum amabiliter principem, & qualiter habebet, recognouit. Idem filios suos monuit ut fæbribus lecto humeros subiicerent,

atque

pique huic exequiarum illum honorè vocis adiecit. Non fore, ut postea id officium ab illis vero maiores præstari posset. Vbi illa rœ in curia iurgia? vbi tam multæ protestis alteraciones? vbi maximorum ducem & ceterum tantum non rotata pœna? Omnia nimirum ista præcipue veneratione prosequenda deleuit moderatio.

NVMIDICVS autem Mæcellus populari factione patru-pulius in Asiam fecerit: in qua cum ei forte ludos 7 Trallibus spectaculiter redditur essent, quibus scriptum erat, maximo senatus & populi consensu reditum illi in Vobem darum: non è theatro prius abiit, quem spectaculum ederetur: non Lexham suam proxime fedebus villa ex parte parceret, sed summum gaudium iuxta se continebat. Eundem constat pari vultu, & equaliter fuisse, & restitutum: oculo moderationis beneficio, melius semper inter secundas & aduetas res animi firmitate vestitas est.

To 7 familiis in uno genere laudis enumeraris. Potius nomen velut expers hunc se gloriæ illatione prætereundit. Negat fieri debere posterior Caso, non parvo summae moderationis fuis indicio. Cypriaci pecuniam maxima cum diligentia & sanctitate in vobem deportaverunt: cuius ministerii gratia, senatus relatione interponiti iubebat, ut Praetoriis comitiis extra ordinem ratio ei habebetur. Sed ipso id fieri passus non est, nisiquum esse affirmans, quod nulli ali tribueretur, sibi decerni. Ac nequid in persona sua nouareetur, campesitem experiri temeritatem, quam curiaz beneficio vti, tatius esse duxit.

A n externa iam omni exempla transire contant, M. Bibulus vir amplissimæ dignitatis, & summis honoriis fæctus, magus initit: Qui cum in prouincia Syria moraretur, duos egregios indolis filios suos a Gabiniano militibus occidos esse cognovit. Quotum interfectorum ad eum vinclitos, regina Cleopatra misit, ut gravissimæ clavis vitionem arbitrio suo exigebat: At ille oblatio beneficio, quoniam minus lugentem tribui poterat, dolorem moderationis cedere coegerit: carnificesque sanguinis sui, intactos eucligio ad Cicopatram redierunt, dicendo, potestatem huius vindictæ non suam, sed fecerat esse debere.

*An. vrb. 614.
Liber. 4.
Gra. de 2000
M. B. cap. 42.*

*An. vrb. 511.
Pote. Dom. 39.*

*An. vrb. 712.
Cœsar de bello
Gra. 2.
Seneca ad
M. Cæs.*

An. vrb. 624

N.

Pose. 7. 1. 44.

T A R E N T I N U S Architas, dum se Pythagore precep-
tis Metaponti penitus immigerit, magno labore, longo-
que tempore solidum opus doctrinæ complexus: post-
quam in patriam reverterit, ac rura sua reuiseare coepit,
animaduerit negligenta villisci corrupta & perdita: in-
toeasore male mercurium. Sumptissimam, inquit, a te supplici-
um, mihi tibi iratus essego: Malum enim impunitum di-
mutere, quam propter iram grauius iusto punire.

Nemis liberalis Archita moderatio, Platonis temperatio: nam cum aduersus delictum serui vetero-
tius exarcesser, ventus ne ipse modum vindictae dispicere
non posset. Speusippo amico caligationsis arbitrium
mandauit, deforme sibi futurum existimans, si commis-
sisset, ut parentem reprehensionem culpasset, & animad-
uectio Platoni merueretur. Quo minus minor, quod in
Xenocrate discipulo suo tam constanter moderatus
fuit. Audierat eum de se multa impie locutum: sine via
cunctatione criminationem respuit. Instabat certo valde
index causam querens cui fidi fidem non haberetur: ad-
tecer, non esse credibile, ut quem tantopere amaret, ab eo
inuidem non diligenter. Postea mox in adiutorandum
inimicitas ferentes malignitas configisset: ne de periu-
tio eius disputaret, alii maut nunquam Xenoc. accep il-
la dictorum fuisse, nisi ea dici expedire sibi nuditasset.
Non in corpore mortali, sed in arce caelesti, & quidem ar-
matum animum eius, vita stationem putas peregrine, hu-
manorum vitiorum inculus a le inuidia pugnas reple-
lentem, cunctosque virtutis numeros altitudinis luxi-
nu clausos custodientem.

Nequaquam Platoni literarum commendatione
par Syracusanus Dion: sed quod ad * praestans moderationem attinet, vehementioris experimenti. Patria puluis a Dionysio tyranno, Megaram petierat: ubi
cum Theodorani principem eius vobis domi consenserit
veller, neque admittetur, multum diuque ante fates re-
tentus, comiti suo. Patienter hoc ferendum est, ait: forsi
tan enim & nos cum in gradu dignitatis nostrae essemus,
aliquid tale fecimus. Quia tranquillitate confisi, plicabi
conditionem exili placidorem reddidit.

THRASYBULVS etiam hoc loci apprehendendus est: qui populum Atheniensem 30. tyrranorum leuitate sedes suas reclinqueret coactum, dispergamque & vagam vitam miserabiliter exigenter, animis pariter atque armis consumatum, in patriam reduxit. Insignem deinde restituitione libertatis victoriam elatiorem aliquanto moderationis laude fecit. Plebei enim scitum interpolauit, nequa præteritarum rerum mentio fieret: huc obliuio, quam Athenieses ~~grecas~~ vocant, concussum & labentem ciuitatis statum, in peccatum habitum recessauit.

**Non minoris admirationis illud: Statippus Tegetes,
hortantibus amicis ut grauem in administratione
republica ~~et~~ nulum, sed aliqui probum & ornatum vi-
tum, qualibet ratione vel tolleret vel summoueret, ne-
gauit se facturum, ne quem in tutela patris bonus cuius-
i locum obtineret, malus & improbus occuparet: seque
potius vehementi aduersatio vigesi, quam patriam ege-
gio aduocato carere praoptauit.**

PITTACI quoque moderatione pectus instructum,
qui Alcæum poetam, & amaritudine odi, & viribus in-
genii aduersus se pertinacissime vium, tytannidem à ex-
uibus delatam adeptus, tantummodo quid in optimo
mendo posse admonuit.

Huius viri mentio subiicit ut de septem sapientum
moderatione referam. Apiscatoribus in Milesia regno
verticulum trahentibus, quidam iactum emerat. Extra-
Platistar. Salo-
ne Læris in
Thaïs.

Ata deinde magni ponderis aurea mensa Delphica, ora
ta controversia est: illis pilicium se capturam vendidisse
affirmantibus, hoc fortunam eratius se emisse dicentes.

¹⁵ Qua conditione propter nouitatem rei, & magnitudinem pecunie: ad uniuersum eius ciuitatis populum de-
lata, placuit Apollinem Delphicum consuli, cuinam ad
inducere moniti debenerat. Deus respondit illi esse dandam

4 quis sapientia ex terrois praestaret, his verbis:

15 Tum Milesii conseruati Taleti menlam dederunt: ille cessit et eam Bianti, Bias Pittaco, is protinus alii, deincepsque per omnium septem sapientium orbem, a vultum ad Solonem peruenit: Qui & titulum amplius

sumæ sapientia, & primum ad ipsum Apollinem trans-
tulit.

*Plutarch. Ly-
murg.*

ATQVIN Theopompo quoque Spartanorum regi moderationis testimonium reddamus: cum primus ins-
tituerit ut Ephori Lacedamione crearentur, ita statu-
regiae potestati oppositi, quemadmodum Romæ consu-
lari imperio trib. pl. sunt objecti: atque illi viror dixaserit,
id egiſe illum, ut filius minorum potestatem relinqueret:
Reliquam, inquit, sed diuturniorem. Optime quidem:
ea enim demum tutæ est potentia, quæ viribus suis mo-
dum imponit. Theopompos igitur legitimis regorum
vinculis constringendo, quo longius a licentia retraxit,
hoc propius ad benevolentiam ciuium admovit.

*An. vrb. 174.
Gra. pro Duct.*

ANTIOCHVS autem à L. Scipione ultra Taurum in montem imperii finibus summotus, cum Atium prodigiam, vicinalaque ei gentes amississe: gratias agere pop. Rom. non dissimilanter tulit, quod nimis magna proca-
ratione liberatus, modicis regni terminis veteretur. Erfa-
ne nihil est tam præclarum, aut tam magnificum, quod non
moderatione temperare desideret.

CAPUT II. DE RECONCILIATIONE.

1. M. Emilius Lepide, &	4. M. Tullius Ciceron &
M. Fulvius Flaccus cen-
sorum.	A. Gabinius,
2. M. Lurius Salinator, &	5. P. Clodius Pulcher & L.
C. Claudius Neronis. consulum.	Cornelius Lentulus.
3. P. Afranius Baatoris, &	6. L. Caecilius Gallus, & C.
T. Sempronius Grac-
chi.	Antonius.
7. M. Caius Rufus, & Q.	
Pompeii.	

QVAE quoniam multis & claris auctoribus illu-
strata est, transgrediamur ad egregium humani-
tatis ab odio ad gratiam deflexum: & quidem cum lato
stile prolequiamur. Nam si placidum mare ex aspero ex-
hunc que ex nubilo setenun hilari aspectu sentitur, si bel-

lum

sum pace usuratum, plurimum gaudu affert: offensarum
etiam acerbitas deposita condita relatione celebranda est.

M. AEMILIUS Lepidus his consul, & Pontifex Max.
splendorique honorum par gratiæ viræ, diutinas ac
vehementes inimicitias cum Fausto Flacco eiusdem am-
plitudinis viro gesuit. Quas, ut simul cœlores renuntiabantur
fuerat, in campo & pollii: exstinximus non operire eos pri-
uatis edis diuclere, qui publice summo a tunica effuse pote-
stato. Id iudicium animi eius & praetens artas compro-
bavit, & nobis veteres Annalium scriptores laudandum
tradiderunt.

An. vrb. 174.

Lumin. 10.

Gell. 1. 2. 1.

174

10.

*Cir. de pre-
bato.*

10.

now 10.

Si: c. v. 1. Luius quoq. Salinatoris finiendarum simul-
tatium illustre confilium ignotum posteritati esse nolue-
runt. Is nanque eti Neronis odio ardens in exilium pro-
fectus fuerat, testimonio eius præcipue afflictus: tamen
postquam eum inde reuocatum cives collegam illi in
consulatu dederunt, & ingenii sui, quod erat acerrimum,
& iniurie, quam grauissimam accepérat, obliuisci sibi
imperauit: Ne si dissidente animo consortium im-
peri viupare voluisse, pertinacem se exhibendo inimi-
cum, malum consulem agere: Quæ quidem mentis ad
tranquilliorum habitum inclinatio, in aspero ac difficulti
temporum articulo plurimum salutis Vrbi, atque Italiæ
attulit: quia parti virtutis impetu coniuncti, terribiles Pro-
nicias vites contuderunt.

An. vrb. 146.

146.

Lumin. 17.

17.

Gell. 1. 2. 4.

CLARYM etiam in Africano superiore ac Ti. Grac-
cho depositarum inimicitiam exemplum. Siquidem
ad eius membra facra, odio dissidentes venerant, ab ea &
amicitia & affinitate iuncti discesserunt. Non contentos
eum Scipio auctore senatu, in Capitolio, Iouis epulo
cum Graccho concordiam communicasse, filiam quoq.
ei Corneliam protinus ibi despontit.

An. vrb. 156.

156.

Lumin. 1.

1.

Gell. 1. 2. 4.

Se o huiusce generis humanitas etiam in M. Cicerone
principia apparuit: A. nanque Gabiniuum repetunda-
rum tecum summo studio defendit, qui eum in consulatu
suo Vrbe expulset. Idemque P. Vatinium dignitati suæ
semper infestum, duobus publicis iudiciis tutatus est, ut
linevio crimine levitatis, ita cum aliqua laude. Quia
scoffosissime aliquanto iniuria beneficis vincatur, quam
multa odii perinacta pensantur.

An. vrb. 622.

622.

Cic. Rebuc. 3.

3.

Diod. 3.

An. vrb. 623.

623.

*Cic. ad Q. fra-
tern. 2.*

2.

*Cic. ad Q. fra-
tern. 2. 2.*

2.

An. vrb. 624.

624.

Cic. q. cap. 1.

CICERO nis autem factum adeo risum est probabile, ut imitari id ne inimicissimus quidem illi P. Pulcher dubitaverit: qui incesti crimine à tribus Lentulis accusatus, unum ex his ambitus reum patrocinio suo protegit. Atque in animum induxit, & iudicem & Praetorem, & Vestas adem intuens, amicum Lentulo agere: inter quæ ille salutem eius fœdo crimine obruere cupiens, boſili voce perorauerat.

CANINIUS autem Gallus rem pariter atque auctoratem admirabilem egit, & C. Antonii, quem damnauerat, filiam in matrimonium ducendo, & M. Colonium à quo damnatus fuerat, terum iuarum procuratorem habendo.

CÆSAR vero Risi ut vita iuquata, ita misericordia, quam Q. Pompeio prælituit, probanda: cui à se publica quaſtione proſtrato, cum mater Cornelia fidei cōmilla prædia non redderet, acque ille auxilium suum literis implorasset, pertinacissime absenti adfuit. Recitauit & eius epistolâ iudicio ultimâ necessitatâ indicem, qua impiam Cornelie auatitiam subvertit: factum propter eximiam humauitatem, ne sub Cælio quidem audiere repudiandum.

CAPT. III. DE ABSTINENTIA ET CONTINENTIA.

CVIUS EXEMPLA

R. M. SVNT.

1. P. Scipio Africanus maior præcos.
 2. M. Mayo Viscensis propv.
 3. Nero Claudius Drusus & Antonia.
 4. Cn. Marcius Coriolanus.
 5. N. V. Curi' Détar' Cos.
 6. C. Fabri' Luscan' Cos.
 7. Q. Aelius Tubero Caſſus Cos.
 8. L. Aemili' Paull' præcos.
 9. Legati Rom. Q. Fabius
10. Gurgur, & Cn. Fabi' Pittores, & Q. Ogulnius.
 11. L. Calpurnius Pjus Frumentari Cos.
 12. M. Cato senior Cos.
 13. M. Cato Viscensis.
 14. P. Scipio Æmilianus.
 15. P. Romanus.
 16. Pericles Atheniensis.
 17. Sophocles Atheniensis.
 18. Xenocrates Academicus.
 19. Diogenes Cynicus.

MAGNA

A bona cura, præcipuoque studio referendum est, **M**quatopere libidinis & avaritie luxurie humiles imperia ab illustri virori pectoribus, colligo actuatione lumen motiſſunt. Quia demum si penates, ea cito, ad regnum aeterno in gratia facile fierent, nobis minimum virium & eneris, pecuniaque capido fieri vendicantes. Nam quo illa generis humani certissima potest penetrauerint, ubi impura dominatur, infamia & flagitia. Quibus longius relictis corrallis tam diris viuimmores commemooram.

QUARTVM & viceſimum annum agens Scipio, cum in Hispania Carthaginē oppella, maioris Carthaginis capienda & impensis & auxilio, multoſq; obſides, quos in ea rībe Peñai claves habuerant, in suam potestatē redigilice, eximia inter eos formæ virginem, etatis adulta, & ingeuis, & celebs, & victor, poli quam compertit iliaſhi loco inter Celaberis natam, nobilissimoque gentis eius indibili desponſam, acceditis parentibus, & ipso innotulatam tradidit. Aurum quoque quod praecedēpione puellæ allatum erat, lumen & dotis adiecit. Quæ continentia ac munificencia Indibilis obligatus, Celibetorum animos Romanis applicando, meritis eius gratia debitam retulit.

VIVRVM velutius viri abstinentie testis Hispania, ita, M. Catonis Epis̄, Achaea, Cyclades inulae, maritima parte Asia, prouincia Cyptos. Unde cum pecunia deportata, ministerium sustineret, tam aequalium antrum ab omni Venere, quam à lucro habuit in maxima virtuteque intemperante, veritas materia: Nam & regia diuina potestate ipsius continebantur, & fertilissimæ delitarum tot egregiæ r̄b̄es, necessaria totius navigationis diuinæcula erant. Atque id Minatius Rufus, Cypriæ expeditionis fidus comes, scriptis suis significat: Cuius testimoniū non amplectior: proprio enim arguento laus ista institut, quoam ex eodem naturæ vero & continentia nasa est, & Cato.

DREVVM etiam Germanicum eximiam Clas-
dia familiæ gloriā, patriæque rarum ornamentum, & quod super omnia est, operum suorum prohibitu, etatis magnitudine, vitrico pariter ac leatri Augustis do-
bus teripub, diuinis oculis mirifice respondentem, consti-

tivisum Veneris intra coniugis charitatem clausum re-
nuisse. Antonia quoque feminis laudibus virilem familiæ
sua claritatem supergressa, amorem mariti egregia fide
penituit: quæ post eius excellum formam & etate florens,
cubiculum sœcius pro coniugio habuit: in eodemque to-
to alterius adolescentie vigor extinctus est, alterius vi-
duitatis experientia consenuit. Hoc cubiculum talibus
experimentis summam imponat.

DE INCERTIS ex his vocibus, quorum animus aliquo
in momento ponendi pecuniam nunquam vacavit. Cn.
Marius Patria gentis adolescentis; Anci regis clara pro-
genies, cui Corio Volscorum oppidum captum cognoscens
adiecit: cum editis conspicue fortitudinis operibus
à Postumo Consilio confale, accurata oratione apud mil-
ites laudatus, omnibus donis militibus, & agri, & ange-
ribus, & decem captiuorum electione, & cotidem ornari
equis, centenario boum grege, argentoque, quantum lus-
tinere valuerit, donareret: nihil ex his, præter viuis ho-
spitis captivi salutem, equumq; quo in acie veteret acci-
re voluit. Qua tam circumpecta animi moderatione,
nescias utrum maiore cum laude præmia * mequerit, an
reiecerit.

NV. A V T I M Curios exactissima norma Romanæ
frugalitatis, idemque fortitudinis perfectissimum speci-
men, Samnitium legatis agresti se in scanno assidentem
foco, atque lignoso castillo coronantem (quales epulas, ap-
paratus indicio est) spectandum præbuit. Ille enim Sa-
mnitium diuinas contempsit, Samnites eius paupertatem
mirati sunt. Nam cum ad eum magnum aut pondus
publice misum attulissent, benignis verbis invitatis, ut
eovt veller, vultum rila soluit, protinusque Superuacue,
inquit, ne dicam inepit legationis ministri, narrare
Samnitibus NV. Curium male leopletibus imperare,
quam ipsum fieri locupletem: atque istud ut preciosum,
ita malo hominum excogitata manus refertore, & me-
mentore me nec acie vincit nec pecunia corrupti posse.

Idem cum Italia Pyrrhi regem exegisset, nullo omnino
ex præda regis, quæ exercitu V; bermique dictauerat, ar-
guit. Decretis etiam à senatu septenis iugiteribus agit po-
pulo, sibi autem quinquaginta popularis allognationis mo-
dum

qui non excellit: parum idancum resp. cuicunque exsistans, si
qui ce quod religio tribueretur, contentus non esset.

I o s M. Senecæ Fabritius & Luscinius, honoribus & auto-

An. orb. 476.
Plaut. c. 4.
caeter.

ritate omni tunc temporibus suis maior, censu par vni-

Gell. c. 4.
et item de
viro illius.

cuique pauperissimo: qui à Saroniibus, quos vniuersos

in clientela habebat, decem æris, &c., qui que pondo ar-

genti, totidemque seruos sibi misitos, id Samnitum temi-

tit, continentia sua beneficio sine pecunia prædiues, fine

vix familiæ abunde constitutus: quia locupletem illum

fachbat, non multa possedit, sed modica desiderare. Ergo

domus eius, quemadmodum ære & argente & manci-

pius Samnitum vacua: ita gloria ex his contemptis

parva, referita fuit. Consentanea repudiatis donis Fabri-

ciu ora extiterunt: legatus enim ad Pyrrhom pro-

An. orb. 476.
Plaut. c. 4.
Pyrrho. Cie.
Carina.

fectorum, cum apud eum Cyneum Thessalum narrantem

audierit, quandam Atheniensem clarum sapientia, suade-

re, nequid aliud homines quam voluptatis causa facere

velint: pro modali o. eam vocem accepit, continuoque

Pyrrho & Samnitibus ilam sapientiam deprecatus est.

Lices Athene doctrinam glotonent, nisi tam prædeos,

Fabrius desolationem, quam Epicurus maliuit præcepta:

quod euenitus quoque indicavit. Namque verbi voluptatis

plurimum tribuit, ut permissum maxime agnoscit: quæ labore

delectato est, ut sapiat. Et illa libertatem fuerit non caluisse,

hac etiam donas potuit.

C V R I & Fabrii Q. Elium Tuberonem cognosc-

An. orb. 476.
Flav. II. 4. 2.

mone Catum discipulum hunc mentio quis existimat:
cum consulatum gerenti, cum & solorum gemmam

vix vala argentea, magno pondere, & exquita arti la-

briata, per legatos misset, qui impensis tempore gra-

tuulandicaula ad eum profecti retulerant, sicut hacten eius

mensa vacua vidisse monitos se continentia: quali pauper-

ari locutus erendum putarent, cum lusus lascivios abire nuf-
fit. Quam bene & pollicis domestica prætulerat, si fru-

galitatis eius exemplum posterior uras sequi voluisse.

Nunc quo venturum est? a seruis vix impetrari potest, ne

eam lopele illam faldiant, quæ tunc confit ysi non

eraduit.

At Perse rege deuicto Paullus, cum Macedonicis op-

An. orb. 476.
Plaut. c. 4.
Cie. 5. 4.

tatem eo r̄ que satisserit, ut illo tempore primum populus Rom. tribus praefundi onere liberaret: penates tuos nulli ex parte locupletiores fecit: Praecise secum actum exibmans, quod ex illa victoria ali pecuniam, tunc gloriari occupasset.

A Q V S huic animi eius iudicio Q. Fabius Gargia, 8
Cn. Fabii Pictores, Q. Ogulcius subscipserunt: qui legatis ad Ptolemaeū regem missi, munera que ab eo prius timi accepserant, in axarium & quidem prius, quam ad se natum legationem referre, deculerunt: de publico scilicet ministerio nihil cuiquam, prater laudem bene administrati offici, accedere debere iudicantes. Iam illud humanitatis senatus, & attente maiorum discipline indicium est: data sunt enim legatis, que in axium res posuerant, non solam patrum consuetudinem dec̄ro, sed etiam populi permisso, eaque legatis que st̄ res prompte vicinique distribuerunt. Ita in uiderunt Ptolemaeū liberalitas, legatorum abstinentia, Senatus ac populi Romani equitas debitis probabilis facti portionem obtinuit.

FABIORVM & Ogulcius continentes Calpurniam Pisonem in consimili genere lanis axium latus res ipsa documento est. Coindit granum fugit uotum in bello, at liberata Sicilia, eos, quorum præcipua opera vobis fuerat, imperatorio more donis prolequebatur: Inter quos filium suum locis aliquot præcitatam fortissime, titulo tripli libraturum aurea coronæ decorauit: præfatus non oportere à magistratu è publica pecunia erogari, quod in ipsis domum redditum esset: tantumque ponderis se testamento adolescenti legaturum promisit: ut honorem publice educe, pretium a patre suuatum acciperet.

A Q E, 6 quis hoc seculo vit illustris pellibus hædis
Pro frugulis statut, tribusque seruis comitatus Hispaniam regat & quingentorum assium sumptu transmarinam produciam petat, codem cibo eodemque vino quo nantez, ut contentus sit, nonne miserabilis existimat? At quicquid patieatissime superior Cato tolerauit, quicquid grata frugalitas confuctudo, in hoc genere vite, cuius lumina dulcedine continebat.

MVRVM a prima continentia spatio annorum posterior Cato discedit, ripote in ciuitate iam dimite &

lentitia gaudente natus. Is tamen cum bellis ciuibus ^{An. orb. 734.}
intercesserit, filium secum trahens, *duodecim feruoshabu<sup>Tinareb. in
uita.</sup>
bit numero plures, quam superior: temporum diuersis ^{x al. septem}
moribus, pauciores.

EX VLT A T animus maximorum virorum memoriā percurrentes. Scipio Aemilianus post duos inclitos ^{An. orb. 425.}
consulatus, totidemque sua præcipua glorie triumphos, ^{Infin. st.}
sepe in feruis sequentibus officio legationis functus est: ^{Plaut. st.}
Et puto Carthaginis ac Numatiae spoliis comparare plures ^{Appia.}
potuerat: nisi operū suorum ad le laudem, manubias ^{Asien. lib. 6.}
ad partem redundare maluisset. Itaque cum per socios & exteris gentes iter faceret, non mancipia eius, sed <sup>An. de vita
M. Afr. cap. st.</sup>
victorie numerabantur: nec quantum auri & argenti, sed quantum amplitudinis pôdus secu ferret, aestimabatur.

CONTINENTIA vero etiam in viuenter plebis animis ex numero cognita est, sed abunde erit, longe inter se distantiam seculorum, duo ex his exempla remibile. Pyrrhus impetus sui terrore soluto, ac iam Epictoticis armis languentibus, benevolentiam populi Romani mercari, qua virtutem debilitate nequierat, cupiens, pene rotum regiarum opum apparatum in urbem nostram transfulerat. Ceterum cum & magni pretiū, & variū generis a legatis eius, tam virorum quam feminarum apta visu munera circa domos terrentur, nulla cuiquam domo ianua patuit. Tarentinæque petulantia animos magis quam efficax defensor, haud scio maiore cum gloria huius viris moribus, quam armis repulsi sit. In illa quoque procella, quam C. Matrius & L. Cinna reipub. infixerant, abstinentia populi Romani misericordia conspiceta est. Nam cu a se proleptorum penates vulgi manibus diripendos obiecissent, inepti potuit nemo qui è ciuili iactura præda peteret. Vnde enim quibus se ab his perinde ac à sacris ædibus abstinuit. Que quidem tam misericors continentia plebis, tacitum etudium viatorum constituit fuit.

EXTERNA.

At ne ciuidem laudis commemorationem externis <sup>Tinareb. in
Iudeam.</sup>
Iudeam. Pericles Atheniensem princeps, cum tra- ^{Per. p. 51.}
dictabat, ^{St. 13.}

cediarum scriptorem Sophoclem in Praetura collegant haberet, atque in publico officio una districtus, prætereuntis ingenui pueri formam impensis verbis laudasset: intemperantiam eius increpans, dixit: Praetori non solum manus à pecunie luero, sed etiam oculos à libidinosa aspectu continentest esse debere.

*Cic. Catone.
Eloq. de seip.
Ding. Laert.*

SOPHOCLES autem auctare iam senior, cum ab eo quidam quereret, an etiamnum cebus Venereis viteretur: Dii meliora, inquit, Libenter enim istinc tanquam ex aliqua furosa profagi dominatione.

AEQ[UE]S abstineat lenecke Xenocratem fauisse accepimus; cuiusvis, intonc non pars fides erit narratioque sequitur. Phryne nobile Athenis tortum iuxta cum vi-¹³no grauem in perugilio accubuit, pignore cum quibusdam inuenientibus posito, an temperantiam eius corrumpere posset: Quam nec tactu, nec sermone aspernatus, quo ad voluerat in suo morari, irritam propositi dimisit: Factum sapientia imbuti animi abstinens, sed meret, cu-¹⁴le quoque dictum per quam facetum: Deridensibus enim se adolescentibus, quia tam formosissima, tamque elegans poti summae maximum illecebris pellicere non potuisse, paci- que victorice prenum flagitanibus, de homine se cum us, non de statua pignus posuisse, respondit. Potestne hæc Xenocratis continencia à quoquam magis vero, magisq[ue] propriæ demonstrari, quam ab ipsa metrictula expressa est: Phryne pulchritudine sua, nulla ex parte constantissimam eius abstinentiam labefecit. Quid rex Alexander?¹⁵ an diutius eum quarere potuit? ab illo quoque statuam & quidem æque frustra tentaram putes. Legatos ad eum cum aliquot talentis misera, quos in Academiam perdatis, solito sibi, id est, modico apparata, & admodum patruulis copiis exceptit. Postero die interrogantibus, cui nam adnuinerari pecuniam vellet: Quid vos, inquit, he- sterna crena noa intellexistis ea me non indigere: Ita rex philosophi amicitia emere voluit: philosophus regi suā vendere noluit.

*Piat. de fortu.
Alexand. Cœ.
Tus. 5. Diag.
Laert.*

ALEXANDER vero cognomē inuidiæ assecutus conti- nepit a Diogenis Cynicū vincere non potuit: Ad quem, cum in sole ledentem accessisset, hostaremque vestigia vellet praehabere, indicaret: quemadmodum erat in cre- piadæ

pidine collocatus, folidæ appellationis, sed robustæ vic præstantiæ: mox, inquit, de ceteris: interim à sole mihi velim non obstes. Quibus verbis illa nimium inhaesit sententia: Alexander Diogenem gradu suo diutius pellere tentat: celerius Dacium armis. Idem Syracusis, cum ole- ra et lananti Aristippus dixisset: Si Dionysium adulare *Ding. Laert.* velles, ista non essey. Itmo, inquit, si tu ista esse velles, non *Diag. Laert.* adulares Dionysium.

CAPUT IV. DE PAVPERTATE LAVDATA.

1. P. Valerii Poplicola.	6. M. Atilii Reguli procos.
2. Agrippa Menenii La-	7. L. Quintii Cincinnatus
dict.
3. C. Fabricii Luscini, &	8. Aelius familie,
Q. Emilia Papi.	9. Q. Aelii Tabernous, &
I. Emilia Pauli.
4. Dicimus ex agri ad ma-	10. Cn. Cornelii Scipionis.
gistratus accessitorum.	11. M. Emilia Scanni.
5. C. Atilia Reguli Scanni.	cos.

*Piat. de exilio.
Gr. Thuc. 5.*

MAXIMA ornamenta esse matronis liberos, apud Pomponium Rufum Collectorum libro sic inuenimus: Cornelia Gracchorū mater, cum Campana ma- trona apud illam hospita, ornamenta sua illo seculo pulcherrima ostenderet: traxit eam sermone, quoique è schola rediret liberi: Et hæc, inquit, ornamenta mea sunt. Omnia nimurum habet: qui nihil conceperit: ex quendam ceteris, quam quiscumda possidet: quia dominare rerum collabi solet: bona mentis visus patro nullum triflorum fortuna recuperat incursum. Itaque quisquis attact: aut diutius in prima felicitate parti, aut paupertate in ultima miseria sumptuosa ponere: cum & illas unum frons bilare multas intus amaritudinib[us] sit referta: & huius horridius affectus solidus & certis bonis abundet. Quod melius persimile, quam verbi reprobaturibus.

RETIRO imperio propter nimiam Tarquinii super- biam finito, conculatus initium Valetius Poplicola cum

*An. urb. 244.
L. urbis 2.
Pater. in vita.
D. 409.
* alpe-
textus,
An. urb. 250.*

Junio Bruto auspicatus est. Idemque postea tres consula-
tus acceptissimos populo Rom. geslit: & plurimorum ac
maximorum operum *prætextu, titulum imaginu suau-
tum amplificauit: cum interim factorura illud columen
patrimonio ne ad exequiarum quidem impensam suffi-
cience decebat: ideoque publica pecunia duces sunt. Non
dummet vlcetiori disputatione tanti viri paupertate scruta-
tati: abunde enim pater, quid viuus possederet, cui mor-
tuolectus fanebris, & rogus defuit.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 20.*

QVANTAE amplitudinis Agrippa Menenium fuisse
arbitratur, quem senatus & plebs pacis inter se facienda
auctorem legit? Quantus illicet esse debuit arbiter pa-
blica iustitiae. Hie nū à populo collaris in capita extantibus
funeratus esset, ita pecunia inops decebat, vt se pulta-
re honeste caruisset. Verum idcirco perniciofa seditione
diuidas ciuitatis, manibus Agrippa in vnum contrahivi-
luit: quia eas pauperes quidem, sed sanctas animaduer-
sat: Cuius ut superstitio nullum fuit: quod in censum de-
ficeretur, ita & extinti, hodieque amplissimum est patrimo-
nium Romana concordia.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.
Loc. Labe.*

IN C. vero Fabricii, & Q. Emiliu Papi principum so-
culi sui domibus argentum fuisse confiteat oportet: vi-
que enim patellam eorum, & salinum habuit. Sed eo lau-
tior Fabricius, quod patella sua corneo pediculo sustine-
ri voluit. Papus quoque sans animose, qui cum heredi-
tatis nomine ea accepilat, religionis caula ab alienanda
non putauit.

111 etiam prædiuit, qui ab aratro accerabantur
vicos s. fierent, voluptatis caula sterile atque estuosi-
sum Pupinie solum recubabant: deliriarenumque igoari,
vastissimas glebas plurimo cum sedore dissipabant: Imo
vero quos pericula reip. imperatores asseverabant, angustie
rei familiaris (quid celso proprium nomen veritati red-
dere:) bubulos fieri cogebant.

*An. urb. 250.
Or. pro Ref.
Amor. Flavi. 2.
cap. 11.*

ATILLIUM autem, qui ad eum accerendum à senatu
missi erant ad imperium populi Rom. suscipiendum, se-
minas spargentem viderunt: sed illa rusticu opere attrita
manus, salutem publicam stabilierunt: ingentes hostium
copias pessimaderunt. Quæque modo strantium boom
iugum texerant, triumphalis currus habenas resuuerunt
nos fū.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409.
* alpe-
textus,
An. urb. 250.*

ne fuit iis rubori eburneo scipione deposito, agrestem
stiam aratii repetere. Potest pauperes consolati Atilius,
sed multo magis docere locupletes, quam non sit
necessaria solida tandem cupidini nimis anxia desistatur
comparatio.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

EVS DEM nominis & sanguinis Atilius Regulus pri-
mi Punici belli gloria, cladesque maxima: cum in Africa
insolentissimæ Cartaginis opes crebris victoriis con-
tunderet, ac prorogatum sibi ob bene gestas res in prox-
imum annum imperium cognosset; cootilibus scripti:
villicum in agelio: quem septem iugera in Pupinia ha-
bebat, mortuum esse, occasionemque nocturnum mercena-
rium, amoto inde rusticu instrumento discellasse. Ideoq;
petere ut sibi successor mittetur, ne deserto agro non
esset unde vxor ac liberi sui alecentur. Quix postquam fe-
natus à eos s. accepit, & agern Atili illico colendum
locari, & alimenta coniungi eius ac liberis præberi, relque
quas amiserat, redimi publice iussit. Tanti exerto nostro
virtutis Atilliane exemplum, quo omnis arat Romanæ
gloriaritur, sticit.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

A QVÆ magna latifundia L. Quinti Cincinnati fue-
runt iugera enim agri posse diti: ex hisque tria, quæ
pro amico ad aratum obligauerat, multæ nomine ami-
ci. Prænam quoque pro filio Catone, quod ad caulfain
dicendam non occurrit, huius agelli redditu soluit. Et
tamen ei quatuor iugera aranti, non solum dignitas pa-
triæ familie constituit, sed etiam dictatura delata est. An-
guiste se habitare nunc putar, cuius domus taontum pater,
quantum Cincinnati tura patuerunt.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

QVID Ælia familia, quam locuples se decim eodem
tempore Æli fuerunt, quibus una domuncula erat eodē
loca, quo nunc sunt Mariana monumenta: & vnu in agro
Veiente fundus, minus multo cultores desiderans, quam
dominos habebat. Inque Maximo & Flaminio spæthiuli
locus: quæ quidem loca ob virtutem publice donata pos-
siderant.

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

E ADEM gens nullum ante scrupulum argenti ha-
buit, quam Paulus ierse rege deuicto Q. Alio Tube-
tonigero suo quinque pondo argenti ex predationa
rei. Faco enim quod princeps cuiusvis filiam ei ou-

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

*An. urb. 250.
L. urbis 2.
D. 409. c. 22.*

prout dedit, cuius penates tam ieiunos pecunia videbar.
 An. 175. 193.
 Fin. L. 46.
 Ann. de 200
 usq.
 Quid ipse quoque adeo inops deceperit, ut nisi fundus, quem
 vnum reliquerat, venisset iuxta eius dotem unde recipie-
 ret, non exiret. Animis virorum & feminatum vigebat
 in ciuitate: eorumque bonis, dignitatis estimatio cun-
 ctis in rebus ponderabatur: Hac imperia concilabant,
 hac iungebant affinitates: hac in foto, hac in curia, hac
 iuxta priuatos patentes plurimum poterant. Parte enim
 rem vauisque, non luam augere properabat pauper-
 que in diuite, quam diues in pauperie imperio veritatem
 habebat. Atque huic tam praelato proposito illa merces
 reddebat, quod nihil eorum quae virtuti debentur, emere
 pecunia licet, inopizque illustrium virorum publice
 ficeurrebat.

^{11.}
 An. 226. 139.
 Zinac. 2. 35
 nec ad Alibi-
 nam cap. 12.
 Ita q̄a cum secundo Punico bello Cn. Scipio ex
 Hispania senatus scriptū posset, petens ut filii successor mit-
 teretur, quia filiam virginem aduliam iam ætatis haberet;
 neque ei sine se dōs expediri posset: senatus ne res publica
 bono duce careceret, patris libi partes defumisit: consilio
 que uxoris, ac propinquorum Scipionis consultata dote
 summam eius ex ætario etrogauit, ac pueram nuptum
 dedit. Dotis modus 11. milia æris fuit: In quo non io-
 lum humanitas patrum consisperorum, sed etiam ha-
 bitus veterum patrimoniorum cognosci poterit. Nam
 que adeo fuerunt rara, ut Tacia Galonis filia ¹⁰ maximam
 dotem ad viuum 10. milia æris attulisse vide sit: & Me-
 gilla, quia cum quin quaginta nullibus æris maritudo
 domum intravit. Dotatae coenomen iuenerit. Ideo se-
 natus Fabrii Lucenti, Scipionique filias ab indotatus
 nuptriis liberalitate sua vindicavit: quantum paternæ her-
 editati prater optimam gloriam nihil erat quod accep-
 sum referent.

^{11.}
 * al. sex
 M. AVTIA Scævus quantulam à patre hereditatem
 accepit, in primo libro eorum, quos de vita sua scripti,
 refert: Ait enim sibi * decem sola mancipia, totumque
 censum quinque atque triginta millium nummū relictum.
 In hac penultima ille futurus senatus princeps nutritus est
 spiritus.

^{Epilogus capi-}
 tulum sepe
 Hanc igitur exempla respicere, his acquiescere so-
 latius debemus, qui parvulos census nostros aequaliter
 quere-

^{12.}
 queclis vacuos esse finimus. Nullum auct admodum par-
 ui ponderis argentum, paucos seruos, septem iugera
 aridae terre, indigentia domi, publice impensa funera,
 14 inopes dotum filias, sed egregios consulatus, mirificas di-
 15 clavas, innumerabiles triumphos ceruimus. Quid ergo
 medium fortunam, quasi principum generis huma-
 ni miseri, diuturnis conuictis laceramus? quæ vi non
 abundantibus, irasidib⁹ vberibus Poplicolas, Aethor, Fa-
 brios, Curtos, Scipiones, Scauros, hisque patria robera
 virtutis aluit. Exurgamus potius animis, pecuniaeque
 aspectu debilitatos spiritus pristini temporis memoria
 recreemus: Namque per Romuli casam, perque veteris
 Capitolii humilia testa, & eternos Vestæ focos, fidelibus
 etiamnum vatis contentos iuto, nulla diuitias talium vi-
 torum paupertati posse preferri.

CAPUT V. DE VERECUNDIA.

1. Populi Romani.	6. C. Iulii Cesaris dedita.
2. C. Terenti Varronis Cos.	7. idem.
3. C. Cicerei candidati.	EXTERNORVM.
4. L. Licini Crassi can-
didati.	1. Spuriae Errufi.
5. C. Populi Magni prios.	2. Legatrum Spartano-
rum.

A q̄a tempes ^{13.} ad verecundiam transitus vide-
 tur. Hec enim iustissimis viris præcepit ut priuatas
 facultates negligent, publicas quam amplissimas esse
 copient. Digna cui perinde atque celesti numini extru-
 entur templa atque consecrantur: quia parentes est omnis
 honesti consilii, istud la solennum officiorum magistratus
 censit, hanc e proximis accepta alcans, oranti loco, omnis tem-
 pore favor ab invicem præfereat simulcum.

Sed ut à laudibus eius ad facia veniamos. A con-
 dicta Urbe vique ad Africanum, & Tr. Longum coss.
 promiscuus senatus & populo spectandorum ludorum
 locus erat: nunquam tamen quicquam expiebat ante Pa-
 tria Valerina
 trices conscriptos in theatro spectare sustinuit: Adeo ex-
 cepta nostra ciuitatis verecundia fuit. Quæ qui-

dem certissimum sui documentum etiam illo die exhibuit, quo L. Flamininus extrema in parte theatri cōstituit. Quia a M. Catone & L. Flacco censoribus senatu motus fuerat, consulatus iam honore defunctus, frater etiam F. Flaminini Macedoniz, Philippique victoris: Omnes eum cum transtire in locum dignitati sua debitum coegerunt.

C O N F R E C T I reipublicam Terentius Varto Canenensis pugnare temerario ingressu: idem delatam tibi ab vniuerso senatu & populo dictaturam recipere non sustinendo, pudore culpam maximae clades redemit. Effectus ut clades decorum ira, modestia ipsius motibus impotaretur: Itaque titulo imaginis eius speciosius non receperat dictatura, quam aliorum gesta ad latibuli potest.

N o s autem ad praeclarus verecundie opus transgrediamur. Magua cum inuidia fortuna Praetoris comitis Africani superioris filium Cn. Scipionem, & scribam Cicereum in campum deduxerat, vrque nimis impotens sermoae vulgi carpebatur, quod tanti vii sanguinem clientelarumque comitiali certamine confuderaat. Ceterum crimem eius in suam laudem Cicereus conuertit. Nam ut vidit omnibus se centuris Scipioi anteferrī, templo descedavit, abiectaque candida toga competitoris sui suffragacorem agere coepit, ut icilicet Praetoram melius Africani memoriae concederes, quam sibi vendicaret. Nec minimum est verecundie premum. Scipio tunc honorem adeptus est. Cicero tamen magis gratulati sunt.

A C ne protinus comitis abeamus, consulatum petens L. Crassus, cum omnium candidatorum more circum forum supplex populo reuogeretur, aequaliter adduci posuit, ut id prælente Q. Scruola grauissimo & sapientissimo viro sacero suo faceret. Itaque rogabat eum ut à le duin in epiaz rei deseruerit, discederet: maiorem verecundiam dignitatis eius, quam candida toga suscepit, gens.

P O M E F I Y S autem Magnus Pharsalia acie vi-
tus a Cesare, cum postero die Latissim intraret, oppidi que illius vniuersus populus obuiari ei processisset, ita quod, & cito officium praetate victori. Dicere, non
dignus

dignus qui vincetetur, nisi à Cesare superatus esset: certe modestus in calamitate. Nam quia dignitate sua ut iam non poterat, vslus est verecundia.

Q uam præcipuum in C. quoque Cesare fuisse & se penumero apparuit, & ultimus eius dies significavit. Cō pluribus enim particidarum violatos mucronibus, inter utra illud tempus, quo diuinus spiritus mortali discer-
ebatur à corpore, ne tribus quidē & viginti vulneribus, quin verecundia obsequeretur, abstineri potuit: Si quidem viraque togam manu demisit, ut inferiori parte corporis tecla collaboretur. In hunc modum noui homines expirant, sed di immortales sedes suas repetunt.

EXTERNA.

Q uod sequitur externis adnectā, quia ante gestum est quam Etruria ciuitas daretur. Excellentis in caregione pulchritudinis adolescentis nomine Spurina: cuius māra specie complurium feminatum illustrium loqueretur oculos, ideoque vris ac parentibus earum se suspectā esse sentire, oris decoem vulnibus confudit, deformitatemque sanctitatis suę fidem, quam formam irritatum alienę libidinis esse maluit.

A T H E N I S quidam ultimæ senectutis, cum spectatum ludos in theatrum veniret, cumque nemo è ciuitate scissum recipere: ad Lacedæmoniorum legatos forte peruenit. Qui hominis aetate inoti, canos eius & annos assurgendi officio venerati sunt, sedemque ei inter ipsos honoratissimo loco dederunt. Quod ubi fieri populus aspergit, maximo plausu aliena vrbis verecundiam comprobavit. Ferunt tunc unum e Lacedæmoniis dixisse, Ergo Athenenses quid sit rectum, sciunt, sed id facere negligunt.

CAPUT VI. DE AMORE CONIVGALI.

CVIVS EXEMPLA	3 M. Plautius,
ROM. SVNT.	4 Iulie C. F. Cn. Ma-
3 Ti. Gracchus maior.	gn.
3 C. Plautius Numida.	5 Persia M. F. M. Brutii.
	1 4

EXTERNA.

1. *Artemisia Mausolii regis.*

gii.

2. *Hippocrates Mithridatis regis.*3. *Lacuna Myzarium.*

APLACIDO, & leni affectu, ad quem honestum, verum aliquanto ardenter & concitatem pergam; legitimique amoris, quasi quidam imagines, non sine maxima veneracione contemplandas lectoris oculis subiiciam; valenter inter coniuges stabilitate fidei opera percurrens, ardita imitatu, ceterum cognoscititia. Quia excellentissima animaduertenti, ne medocria quidem praeflare, subhorpories esse.

T. GRACCHVS anguis domi sue mare ac feminam apprehensis, certior factus ab aruspice, mare dimisso, vxori eius, feminam, ipsi celestem obitum instare: fatiguram coniugi potius, quam sibi partem augurii securus, matrem necari, feminam dimitti iussit: sustinuitque in conspectu suo scipium interitu serpentis occidi. Itaque Corneliam nescio virum feliciorum dixerim, quod timorem virum habuerit, an miseriorem, quod amiserit. Ora Thessalitae rex Admete crudelis, & dicti facti criminibus magno iudice damnatum: qui coniugis toxæ fata pro suis permutari pallus es, ea que ne tu exinguueris, voluntario obitu consumpta, lucem intueri potuisti. Et certe prius parentum indulgentiam tentaueras, semineo amio impar inuenitus.

VILLIO Gracco iniquæ fortunæ victima, quanvis senatorii vir ordinis C. Plautius Numida, sed in consimili amore par exemplum. Mortem enim vxoris auditæ, dolos impotens, pectus suum gladio percussit. Interuentu deinde domesticorum incepit exequi prohibitus, colligatusque: ut primum occasio data est leuis laetus, & velut diuulso, constanti dextera, spiritum locutus acerbitate permisum ex ipsis precordius & visceribus hauisit. Tam violentia morte testatus, quantum maritalis flamma illo pectori clausum habuist.

ETYS DAMVS nominis, ita amoris quoque M. Plautius. Nam cum imperio senatus classem sociorum sexaginta nauium in Asiam reduceret, Tarentumque appulisset, atque ibi vxor eius Orestilla, quem illuc eum proficua

petta fuerat, morbo preesa decepsisset; funerata ea, atque in togum imposita, inter officium vngendi, & osculari, suucto ferro inebuit. Quem amici, sicut erat, rogatum & calcatum corpori coniugis inveniunt: ac deinde subiectus facibus, virtusque vna crevauerunt. Quorum ibi factum sepulchrum Tarenti etiamnum conspicitur, quod vocatur TΩΝ ΦΙΑΟΥΝΤΩΝ. Nec dubito, quia, si quis modo extinctis lenius inest, Plautius, & Orestilla, fatigatiori gemitus voltus tenebris intulerint: Sane & ibidem & maxime & honestissime amor est, aliquanto præstat morte tangi, quam vita distractabi.

CONSTANTIUS affectus Iulie C. Caesaris filie annatus est. Quæ cum ædilis comitis Pompeii Magni coniugis suæ vestem, cruento respernam in campo domum relata vidisser, territa metu nequa et vis effeta lata, exanimis concidit, partumque, quem vero conceptum habebat, iubita animi consternatione & graui dolore corporis encere coacta est. Atque ita expiravit, magno quidem cum totius terrarum orbis detimento: cuius tranquillitas tot cœlium bellorum truculentissimo furore perturbata non esset, si Caesaris & Pompeii concordia communis sanguinis vinculo constricta manasset.

TVOS quoque castissimos iuges Portia, M. Catonis filia, cuncta fecula debua admiratione prosecuentur: Quæ cum apud Philippos victimæ & interemptum victimum Brutum cogosceres, quia ferrum non dabatur, ardentes ore carbones haurire non dubitasti, mulierbi spiritu virilem patris exitum imitata. Sed nescio an hoc fortius, quod ille visitato, tu novo genere mortis absumpsa es.

EXTERNA.

SUNT & alienigeni amores iusti, obscuritate ignorantiae non obtuti, e quibus paucos attingisse latit erit. Gentis Catiae regna Artemisia virum suum Mausolum suo absumptum quasopere desiderat, leue est, post conquistorum omnis generis honorum, monumentique vique ad septem miracula proœcti, magnificientiam argumetari. Quid enim aut eos colligas, aut de illo inclye-

An. verb. 639.
App. Civil. 1.
Vellere.
Piscatorib.

An. verb. 112.
Dion. 47. Piat.
Brutus. App.
Cass. 4.

Gell. 10. c. 2.
Cet. Togat. 1.

*Sed mors
contingit
sicut ex Thes-
tempo.*

*Plutarchus
Tempus.*

An. ubi. 67.

tumulo loquare, cum ipsa Mausoli viuum ac spirans se pulchrum fieri concupierit, eorum testimonio, qui illam extincti ossa potionē alpera bibisse tradunt?

HIPPICRATE A quoque regina Mithridatem coniugem suam effusis charicatis habenis amauit: proper quem precipuum formae sue decorum in habitum virilem conuertere voluptatis loco habuit: Tonus enim capillis equo se & armis affuefecit, quo facilius laboribus & periculis eius interesset. Quoeriam victimū à Cn. Pompeio per ciceratas gentes fugientem, animo pariter & corpore infatigabili fecuta est: Cuius tanta fides asperarum atque difficultium rerum Mithridati maximum solarium, & iucundissimum leanimentum fuit: cum domo enim & penatibus vagari se creditit, vxore simil exulanter.

VIRVM quid Asiam, quid barbarie immensas solitudines, quid latebras Pontici sinus scrutor? cum splendissimum totius Gracie decus Lacedæmon, præcipuum vxoria fidei specimen, nostris ostentet oculis, plenim & maximis patet lux laudibus admiratione facili comparandum.

*Herod. & Plu-
tarach. de claris
militibus.*

MINTAS, quorum origo ex inclito sociorum Iasonis numero Lemniorum in insula concepta, per aliquot seculorum vices stabili in sede manserat, à Pelasgiis expulsi armis, alieno opis indigi, excelsa Taygetorum montium iuga supplices occupauerant. Quos Sparta- na ciuitas recepit respectu Tyndaridarum, nanque in illo nobilis famæ nauigio destinatum sideribus parsum fulserat: deductoque inde, legibus commodi que suis inimicuit. Sed hoc tantum beneficium iniuriam benemeritæ vrbis, regnum affectantes, verte- ruerunt. Igitur publicæ custodiz inclusi, capitali seru- bantur suppicio: Quod cum vetere instituto Lacedæmoniorum nocturno tempore passuri essent, coniuges eorum illustris ibi langoinis, velut allocurare pertu- pos viros, imperato à custodibus aditu, carcerem intraverunt: communataque vele per simulationem dolos, velatis capitibus eos abire passi sunt. Hoc loco quid aliud adiecerim, quam dignas fuisse, quibus Mi- myæ nuberebant?

CAPUT VII. DE AMICITIÆ VINCULO.

QVO IUNCTI	5	L. Petronius cum P. Cæ- RONI.
Ti. Sempronius Crac- chus cum C. Elcia.	6	Ser. Terentius cum D. Bruto.
2 Sempronius Gracchus	7	C. Lelius cum Scipio- ne, & M. Agrippa cum Augusto.
L. Rhœgmos cum Q. Ser- vilio Capore.	8	EXTERNI.
T. Volumnius cum M.	2	Damon cum Pythia.
		Alexander Magneus & Lucullo, Ephestione.

CONTINLEMVR nunc amicitiaz vinculum, potens & præstolidum, neque illa ex parte sanguinis viribus inferius. Hoc etiam certius & exploratus, quod illud nascendi soli, fortuitum opus: hoc vinculusque solidio iudicio incoacta voluntas contrahit. Ienique eccliarum est sine reprehensione propinquum adserere, quam amicum: quia altera duremente iniquitate, altera unquam leuatus criminis subiecta est. Cum enim deferta sit futura vita hominis nullius amicuz cincta pugno, tam necessarium subdidum temere assimi non debet; semel autem recte apprehensum sperni non conuenit. Sincera vero fides amici principue in adversis rebus cognoscuntur: in quibus quicquid prestatur, rotum a constan- ti benevolentia proficiuntur. Felicitatis cultus, maxima ex parte adulatio, quam charitatis evogatur, certe sufficiens est: permale ac si plus semper petat, quam im- pendat. Accedit huc, quod infra dicta fortuna homines, magis amicorum flida desiderant, vel præsidio vel solatis gracia. Nam leta quidem, & prospera negotia, utpote cum diuina suffragatione foecantur, humana minus indigent. Tenacius igitur eorum nomina possestitatis memoria apprehendit, qui aduersis amicorum casua non deseruerunt: quam quis prosperrum vita cursum comi- misit suis. Nemo de Sardanapali familiaribus loquitur,

Orestes Pylade pene amico, quam Agamemnon patre notior est. Si quidem illorum amicitia in confortione deliciarum & luxurie contabuit; horum, durae aque alpe^re conditionis solitum, ipsarum miseriaturum experimentum evituit. Sed quid externa atingo, cum domesticis prius liceat utri?

*An. orb. 622.
Cic. Lelio. Plut.
Gracchi.*

INIMICVS partie suisse Ti. Gracchus existimatus est; nec immerito, qui potentiam suam saluti eius praetulerat. Quam constantis tamen fidei amicum etiam in hoc tam prae*proposito* C. Blosum Campanum habuerit, oper*e* premium est cognoscere. Hostis indicarus ultima supplicio affectus, iepalenta honore spoliatus, benevolentia tamen eius non curauit. Nam cum senatus Rupilio, & Lænati consilibus mandasset ut in eos qui cum Graccho conserferant, more maiorum anima duxerent; & ad Lælium, cuius consilio præcipue consules vrebantur, pro se Blosum deprecatum venisset, familiaritatique excusatione vteretur, atque is dixisset, Quid sit Gracchus templo Iouis Opt. Max. faces subdere iusset, obsecrurusne voluntati illius, propter illam quam in factis familiaritatem, fuisse? Nunquam istud, inquit, Gracchus imperasset. Satis, imo etiam nimium: totius namque senatus confusa damnavos mores defendere ausus est. Verum quod sequitur, multo audacius, muleoque periculosius: compresus enim perseveranti interrogacione Lælii, in eodem constantiae gradus stetit: seque etiam hoc, si modo Gracchus annuisset, facturum respondit. Quis illum sceleratum putasset fuisse, si tacuisse? Quis non etiam sapientem, si pro necessitate temporis locutus esset? At Blosum nec silentio honesto, nec prudenti sermone salutem suam, nequa ex parte infelici amicitie memoriam desereret, tueri voluit.

*An. orb. 622.
Pisoarch.
Gracchi.*

IN eadem domo & que robusta constantis amicitie exempla obseruantur. Prostratis enim iam & perditis C. Gracchi consiliis, rebusque, cum tota eius conspiratio late quereretur, desertum omni auxilio, duo tantum amici, Pomponius & Lætorius ab infelis & vndeque ressentibus telis, oppositu corporum suorum texerunt: Quorum Pomponius, quo si flemus cuaderet, concitatum sequentium agmen in porta Trigemina aliquandiu acerrima

scertrima pugna inhibuit: nec viuus pelli potuit, sed multis confectus vulneribus, transiit eis super cadaver suum (*credo enim post fata inuidus*) dedit. Lætorius autem in ponte Sublichto constituit, & eum, donec Gracchus transiret, ardore spiritus sui sepfit: ac vi iam multitudinis cibritus, cōuerlo in se gladio, celeri saltu profundum Tiberis petuit: quamque in eo ponte charitatem roti parva Horatius Coecus exhibuerat, unius amicitie adiecta voluntaria morte, præstulit. Quam bonos Gracchi, it aut patris acti matrem cui lectam virgine ingredi valuerint, habere milites potuerant! Quo enim impetu, qua perseverantia animi Blosum, & Pomponius, & Lætorius trophæa ac triumphose eorum adiuuissent, farioli connotos tam strenui comites: sinistris quidem auspiciis amicitie conditionem fecuti: sed quo milierors, hoc certiora fideliter cultæ nobilitatis exempla.

L. AVTEM Rheginus, si ad debitam publico ministerio incertitatem exigatur, posteritas coniunctio laceandas: si amicitia fido pignore assimetur, in optimo inviolabilis conscientie porta relinquendus est. Trib. enim piebis Capionem in carcere connectam, quod illius culpa exercitus noster à Cimbriis & Teutonis videbatur decolor, veteris arctaque amicitie memor, publica custodia liberavit: nec *ecenus amicum* egisse contentus, etiam fugit eius comes accessit. Pro magnum, & incaupabilerum numen Amicitia i cum ex altera parte relata publica manum insiceret, ex altera rta illum dextera traheret: & illa ut facio sanctus esse veller, exigebat, tu ex illo indiceres. Adeo blando utris imperio, quod is supplicium honoris præstulit.

ADMIRABILIS hoc opus tuum, sed quod sequitur, aliquanto laudabilius. Recognoscit enim quousque T. Volumnii constantem erga amicum suum charitatem sine villa seipso in iuria cuixeris, qui ortus equitetri loco, cum M. Lucullum familiariter coluisse, cuunque M. Antonius, quia Brutus & Callistus partes fecundas fuerat, intercessisset, in magna fugiendi licentia, exanimi auctio adhuc: huculque in lachrymas & geminas profusas, ut nimis pietate causam libi mortis acceleraret. Nam propter principiam & perseverantem lamenta-

An. orb. 622.

An. orb. 711.

tionem ad Antonium pertractus est: cuius postquam in compeditum stetit, lube me, inquit, Imperator, protinus ad Luculli corpus perductum occidi. Neque enim absumpio illo supercilie debeo, cum ei infelicitis militiz auctor exirem. Quid haec fidelius benevolentia: mortem amici, hostis odio leuauit, vitam suam confilii crimine astrinxit: quoque illum misericordiorem redderet, sefecit inquisitorem. Nec difficiles Antonii aures habuit, duclique quo voluerat, Luculli dexteram aude oculatus, caput, quod absclivum iacebat, subleuatum pectori suo applicauit, ac deinde desuillam ceratim vittoris gladio præbui. Loquatur nunc Græcia Thescum nefandis Pirithoi amoribus subserbentem. Dicis se patria regni commitisse. Vani est illud narrare, stulti credere. Miserum croorem amicorum, & vulneribus innexa vulnera, mortemque morti inhabentem videre: haec vera Romanæ amicitiae indicia; illa gentis ad hingendum parata monstro similia mendacia.

L. Q. V. O. Q. Petronius huiusque laudis consortionem merito vendicat: pari etenim & inclita amicitia aulo patriciorum portio auferenda est. Adinodum humili loco natus ad equestrem ordinem, & splendida militie stipendia. P. Cælii beneficio peruenierat, cui gratum animum, quia in leta materia exhibere non contigerat: in ea, quam iniquam fortuna esse voluit, cum multa fide praefixit. Erat ab Octavio consule Placentia propositus Cælius: qua à Cinnano exercitu capta, & seniort iam, & graui valerudine affectus, ne in potestarem hostium veniret, ad auxilium dextræ Petronii confugit. Quem is ab incepto confilio frustri conatus abstrahere, in usdem persecuerantem precebus interemis, cædique eius suam iunxit: ne eo iacente, per quem omnia dignitatis incrementa assecutus fuerat, supereret. Ita alterius fato magnanimitas, alterius pietas causam præbuit.

I. V. N. G. Z. N. D. V. S. est Petronio Ser. Terentius, quamquam ei, sicut copierat, pro amico suo perire non contigit. Incepto tanque egregio, non irrito euentu estimari debet; quia quantum in illo fuit, & ipse extinctus est, & D. Brutus periculum mortis equalis. Qui fugiens i. Mutina, ut ad se interficiendum ab Antonio missoe equi-

tes aduenisse cognovit, quodam in loco iuxta portæ de- An. 27. 7. 11.
birum spiritum tenebris furari conabatur: Eoq. iam fa- Die. 48.
Helenum Ble-
stionem quen-
dam et Brutu-
s exemplis suo
animaret, ultra
se accidisse
script.

A b hoc horrido & tristi pertinacis amicitiæ, ad lætū & serenum vultum transeamus: acque eam inde euocatam, vbi omnia lacrymis, gemitu, cædibus fuerant reserta, in eo, quo dignior est, felicitatis domicilio collocemus, grata, honore, abundantissimisque opibus fulgentem. Prodigie igitur ab illa, que sanctorum umbris dicata esse creditur, sedē, hinc Decime Læli, illinc M. Agrippa, alter virorum, alter deotum maximum amicū, & certa mente, & secundis omnibus sortiti: totumque beatæ turbæ gregem, qui vestro ductu veneranda sinceræ fidei stipendiæ, laudibus & præmiis onustus, peregit, in lucem vobis- icum protrahit: Vestros enim constantes animos, vestra strenua ministeria, vestram inexpugnabilem taciturnitatem, proque dignitate & salute amicorum perpetuam excubationem, restatiorem benevolentiam; & rursus hanc rerum vberissimos fructus posterior intuens ætas, in excolendo iure amicitiæ, quain libentius, tam etiam religiosus erit operata.

C. Lælius ve-
cens alio emer-
hic amicitia
Scipione fecit,
M. Agrippa
engag.

EXTERNA.

HÆRET animus in domesticis: sed aliena quoque benefacta referre Romane urbiscendor hostatur. Damo & Pythias, Pythagorice prudentiæ lacris initia- ti, tam fidem inter se amicitiam iunxerant, vt cum alterum ex his Diocynius Syracusanus interficere vellet, atque is tempus ab eo, quo prius quam petierat, domum profectus res suas ordinaret, impetravisset: alter vadem se p[ro]p[ter]e redim elius tyranno dare non dubitauit. Solitus erat periculo mortis qui modo cervices gladio subiecetas habuerat; eidem caput suum subiecetas, cui secuto viuere licebat. Igitur omnes, & in primis Dio- cyrus noue arque anticipis rei exitum speculabantur.

Gr. 15. 3.

Appropinquante deinde definita die, nec illo redeante; unusquisque stoliditatem tam temerarium spacio rem decebat: At si nihil sit de amici constantia metuere predicabat. Eodem autem momento, & hora a Dionysio constituta, qui eam accepérat, superuenit: admiratus amborum animum tyrannus, supplicium fidei remisit; insuper que eos rogauit ut se in societatem amicitiae, tertium sodalitatis gradum intima culturum benevolentia recipere. II
Hoc tamen virtus amicitiae, mortis contemptum iogenitare, virtus dulcedinem extinguiere, crudelitatem malorum defacere, odium in amorem conuertere, pernam beneficio pensare potuerunt: quibus pene tantum veneratio, quācum dcorum immortalium ceremonias debetur. His enim publica laus, his priuata continetur: atque ut illarum vestes sacra domicia, ita harum fidae hominum pectora quasi *quoddam sancto spiritu referatae complauntur.

Q uod ita esse, rex Alexander fecit. Dacii calvis, in quibus omnes necessarij erant, ponitus, Ephesio gratissimo fibi latum suum tegente, ad eos alloquendos venie. Cuius aduentu mater Daini recreata, humi prostratum caput crexit, Ephesio emique, quae & statuta & forma præstabant, more Periarum adulata, tanquam Alexandrum salutavit. Admonita deinde erroris, persimilam trepidationem exultationis verba queriebat. Cui Alexander. Nihil est, inquit, quod hoc nomine confundaris, nam & hic Alexander est. Vt prius grauebamur? qui hoc dicere voluit, an cui audire contigit? Maximus enim animi Rex, etiam totum terrarium orbem aut victorius, aut spe complexus, tam paucis verbis se cum comite suo partitus est. O donum inclite vocis, danti pariter atque 12 accipienti speciosum! Quod priuatum quoque metuo veneror, clarissimi ac discretissimi viri promptissima erga me benevolentiam expertus. Nec metuo ne parum cœnati militi Pompeium meum instar esse Alexandri: cum illi Ephesio suis, alter fuerit Alexander. Ego vero graueissimo criminis sum obnoxios, constantis & benignus amicitiae exempla sine villa eius mentione transgressus: cuius in animo velut in parentum amississorum pectore, tenuior vise mea flatus viguit, tristis acqueuerit. A quo omnium incrementa commodorum vitro oblata cepti: per quem

* al. quedā

2. *Cont. 3.*
Diod. Sicul.
in vita Alex-
anderis.

De Sec. Pem-
pis Aliorū
sa. legatur.
commodum
bb. 2. 229. 4.

reutor aduersus casus streti: qui studia nostra ductu & au-
toficijs litis lucidiora & alacriora redditidit. Itaque pauli in-
indiam quorundam optimi amici iactura, videlicet quia
fructu torserant: non quidem meo metu: gratiam meam,
quoniam tamen que fuit cum his, qui ea vti voluerant partitos.
13
Verum nulla tam modesta felicitas est, que malignitatis
dentes vitare possit. At quo fecellu quodam fugeris, aut
14 quibus ipsi aliis misericordia permuliens, non cohipebis,
ne licet malis perinde ac bonis suis latentur, ac gestiūt.
Divites sunt aliorum iacturis, locupletes calamitatibus,
immortales funeribus. Sed illi quatenus alienis incom-
modis suorum adhuc expertes insolentes, optimus index in-
solentis & varietas humanae conditionis viderit.

CAPUT VIII. DE LIBERALITATE.

1 Q. Fabii Max. Verru-	erga Graecis.
coff dict.	
2 Paralle Busfe Canusina.	EX TERRORVM.
3 Q. Consulat eq. Rom.	1 Hieronim regn Syracusa-
4 Populi Rom. erga Alta-	morum erga Romanos.
lum regem.	2 Collie Agrigentini erga
5 Ensdem populi Rom.	caecines suas.

1 NOSTRVM opus pio egresu ad propriū dolorē pro-
rectum in suum ordinem reuocetur, liberalitatisq;
commemoracioni vacemus. Cuius duo sunt maxime
probabilis fontes, verum iudicū, & honesta benevolentia.
Nam cum ab his oritur, tunc demum ei ratio con-
stat: dono autem ipsi gratiam magnitudo quidem ita,
sed efficaciorem aliquanto oportunitas conciliat.

ACCEDEDIT cum pretio rei, inaltimabile momēcum
occasions, que Q. Fabium Maximum totācē lecula ob-
patuam pecunia luxuriam erogatam, ad hoc visque tem-
pus laudabilem fecit. Captiuos ab Annibale interpolata
passionenum morum receptorum: quicum a senato non
prestatentur, milio in Vobiro libro fundum, quem vincū
possidebat, vedi: dicitur: cuiusq; precium Annibali protinus nu-

14 vr. 116.
Lxxviii.
Pindari. m.
vita.

merauit. Si ad calculos reuocetur, parvū, vi potē septē in-
geribus & h̄c in Pupinia addic̄tis redactū. Si animo erga-
gantis om̄i pecunia maius. Se enim patr̄ mon̄i, quā
patr̄iam fidei in opem esse maluit: eo quidē maiore con-
co m̄mendatione, quo p̄sonī studii certius iudicium ei
supra vites nūi, quā virtutib⁹ ex facili v̄. Alcei enim quod
p. a. illat, potest, alter etiam plus quam potest.

LXXXVII. LXXXVIII. Ita q̄ ylā eiusdem temporis femina Busa nomine, re-
gionis autem Apulie dicitur, merito quidem liberali-
tatis testimonium recipit: sed si excellentes opes ias Fa-
bianis t̄ci familiaris angustis non comparauerit. Nam
etsi circa decem milia eūiū m̄litorū, Cannēi pro-
li reliquias, benignissime iusta Carolina m̄genia alimē-
tis sustentauit, saluo tamen ita fortunatum suorum,
muniūcam se populo Rōmano præstisit. Ebius in hono-
rem patriæ pauperitatem in opia mutauit.

A. verb. 454.
G. Q. Confidit
mentum Ver. 3.
C. pro Causa. In Q̄ quoque Confidio saluberrimi exempli, nec
sine parvo ipsius fructu, liberalitas amissata est: qui
Catilinę fureto ita consilientia rep̄ publica, ut ne a locuple-
tibus quidem debitz pecunia, proper tumultum, premi
poss̄ sionum d̄ ministris, soli creditoribus posse: cum
centies, atque quinquages H̄-summiū re sc̄nōre ha-
beret, neque de forte, uen̄ quam debitorum fautorum,
neque de viaria a suis appellari passus est: quantumque in
ipso fuit, amaritudinem publicę confusione priuata
tranquillitate mitigauit: Oportune, mirthice que testa-
tus, hummorum suorum non cœlius: laugūnis te esse fa-
neriatorem. Iam qui hoc principue prædictatione dele-
ctantur, cum pecunia, exultam domum teruerint,
quam improbando gaudio exultent, recognoscēt, si di-
ligenter leonatus coheret, quo Confidio gratis acte sanas,
legere non saltidierint.

An verb. 453.
LXXXIX. Querat mecum iamdudum populus Romanus
videtur, quod cum singularium munificentia confe-
deret, de sua taceam: Ad suamnam enim eius laudem
pertinet: quem animum regibus, & viribus, & geniti-
bus præstiterit recognoscit: quia eam præstis facta deinceps
exulta memoria se ipso reuareſſet. Atiam bello copiant
Atalo regi nām̄ loco pellidetam tradidit, eorum
cela-

Strabo 11.
Cic. Pro Sestio. c̄mus, & speciosius Vrbis nostræ futurum imperium
credeas, si diffinias atque amē p̄sistimam partem regi-
zaram orbis, in beneficio, quā in fructu suo reponere
malueret. Ip̄la v̄glor̄a bonum felicit̄: qui in militem
occupat, habere iuridicū potest: captiuū tribusq; olo-
ra carecē non potest.

¶ TELLUS vero Romani liberalitas celestem fici-

¶ tam ouile hec facis dignis laudibus prosequuntur. Phil-
lippo enim Macedonum regi luperato, cum ad titulum
cam spectaculū tota Grecia conuenire, ¶ Quintus Flamininus
Flaminius sub signo silente facto, per præconem h̄c
verba recitat, s. 2. Q. R. & T. Quintus Flamininus
Imperator omnes Grecis ubi, que sub dictione
Philippi regis fuerant, liberas & iisque immunes esse iobet.
Quid uadit, maximo & inopigato gaudio homines
perculi: primo veluti non audire te, que audierat cie-
dentes dixerat. Iterata deinde prouocati a one pre-
coni, tanta clamorū clamoris & aceritate complectuntur:
certo confit, nos que imperio sicut, atrocitas, pa-
vuntque decidit. M̄ ḡni sunt in illicet a tot capitulo
tum capitibus tenetutem deuictis: quot tunc nobilissi-
mos & opulentissimos viribus pop. Rom. libertate largi-
tus est. Ad cuius maiestatem pertinet, non solum que
ipse benigne tribuit, sed etiam que ipso tribuente sensa
commemorari. Vt enim illic collata, ita hic repetita lau-
dis commendatio est.

EXTERNA.

In verb. 454. H̄IŽR̄O Syracusanorum rex, audita clade qua
Romani apud Thralymenum faciū erant afflitti, tre-
centa millia modiū trinci, & ducentā millia horser, LXXXIX.
autique ducentā & 40. pondō Vribinotis mūneri misit.
Neque ignatus, secundū & maiorū m̄litorū quod
nollent accipere, in habituū Victoria formāvit, vt eos
religione motu, munificentia sua r̄cōgget: voluntate
mittendi p̄sus, itcum prouidentia capaci, ne remittet
liberalis.

Syphax etiam h̄ic Agrigentinum G. L. am, quem
K. 2

propemodū ipsius liberalitatis p̄cordia constat habuiisse: Erat opibus excelleus, sed multo etiam animo, quam diuitis locupletior. semperque in eroganda potius quam in contrahenda pecunia occupatus: adeo ut dominus eius quādā munificentie officia credere tur. illinc enim publicis vībus ap̄a monumenta extuebantur, illinc grata populi oculis spectaculū edebantur, illinc epulardū magnifici apparatus labentique annoe sublūria oriebantur. Ecce cum hæc vniuersis, præsum ab meota inopia laborantibus, dores virginibus pauperitate pres̄is, detimentorum incuria qualitas latitudo ergabaniuntur. Hospites quoque totū vībanis penatibus, tum etiam rusticis tecis benignissime excepti, varii muneribus ornati dimittebantur. Quodam vero tempore quingentos simul Gelenium equites ut temptatis in possessiones suas compulsiōs aluit ac vestiuit. Quid multa? non mortalem aliquem, sed propriez fortunæ benignum effedidisse solum. Ergo quod Ciliis possidebat, omnium quasi communē potestimū erat: prout unus salutē & incrementis, tum Agerantia ciuitat, tum etiam vicinæ regiones rotis excubabant. Collocare in contraria parte arcas inexcusabilibus claustris obliteratas, noone præstantiorem aliquanto exstimes illam impenam, quam hanc custodiā?

YALE.

VALERII MAXIMI LIBER QVINTVS.

CAPUT I.

DE HUMANITATE ET CLEMENTIA.

1. <i>Senatus Romani.</i>	2. <i>Cn. Pompeii Magne procos.</i>
2. <i>L. CorNELI Scipionis Cet.</i>	10. <i>C. Iulii Caesaris Cet. 2.</i>
3. <i>T. Quinctio Crispini.</i>	11. <i>M. Antonii triumviri EXTERNORVM.</i>
4. <i>M. Claudi Marcelli procos.</i>	1. <i>Alexandri Magni.</i>
5. <i>Q. Metelli Macedonices procos.</i>	2. <i>Pisistrati Atheniensis.</i>
6. <i>P. Scipionis Æmiliani procos.</i>	3. <i>Pyrrhi Epirotarum regis.</i>
7. <i>P. Africani maiori procos.</i>	4. <i>Antigoni Macedoniregia.</i>
8. <i>L. Æmili Pauli Cos. 2.</i>	5. <i>Campanorum.</i>
	6. <i>Annibalis Pant.</i>

LIBERALITATI quas aptiores comites qui humanitatem & clementiam dedicim: quoniam idem genus laudis expectunt: quarum pristina inopia, proxima occupatione, tertia aperiuti fortuna præstatur. Cumq; nescias qui maxime probes, eius tamen commendatio præcurete videtur, cui nomen ex ipso horum quæsitus est.

ANTE omnia autem humanissima & clementissima senatus acta referam. Qui cum Carthaginem legati ad captiuos redimendos in Verbē venilent, protinus his nulla pecunia accepta, reddidit iuvenes, numerum duum milium & septingentorum quadraginta atrium explesos. Ut etiam tantam hostium exercitum dimissum, tantā pecuniam contemptam, tot Punicis iniuriis veniam datum, ipsos legatos oblitus sic arbitror, ac secum dixisse: O munificentiam genus Romanus, deorum benignitati squandam! O etiam nostram legationem supra vota

An. 148. 11. 1.
Lus. 2.1. decen-
tiae nobis fine
præter redditus
scribit.

An. 175. 172.
LXXXII. 26.

felicem! nam quod beneficium nunquam dedissemus,
aceperimus illud quoque non paruum humanitatis sensu
tus iudicium est. Syphacem enim quondam opulentissi-
mum Numidiae regem captiuum, in custodia Tiburti mo-
tuum, publico funere censuit effundendum, ut vita dono
honorem sepulture adiceret. Confimiq; clementia in
Perle vix est: nam cum Albae in qua custodia causa re-
legatus erat, decollaret: quastorem misit qui eum publico
funere efficeret: i.e. reliquias regias iacere in honoraria
pateretur. Hostibus illis, & in aliis, & Eto luctu officia
regibus erogata: huc amici & felicibus, & viuis tributa
sunt. Conficit Macedonico bello Musicanes Malacae
filiis, cum equitib; quos in præsumum Regnorum ad-
duxerat, ab imperatore Paulo ad patrem remisus, tem-
pestate classe d'ipetra Brundusii & ger delousi est. Quod
vbi scensus cognosit continuo illo qua storem recessit,
eius cor & hospitem ad secessi expeditior, & omnia
qua ad valentinem op; essent, praebentur: impene-
que liberaliter cum ipi, cum toti comitatu prestatuerit.
Nones etiam ut propriececerit, aubus se bene ac toto cu-
suis in Africam traxerit: Equibus singulis libus argé-
ti, & quinque nos festinos dati in pietate. Quæ t; prom-
pta & expedita p;strum conscriptorum belli obitū efficie-
re potuit, ut etiam si expirasset adolescent, & quicunque ani-
mo desiderium eius patet toleraret. Idem seruit, cum
ad gratulandum libi Prusiam Bithynia regem Perle de-
nicto venire audisset, obutum illi P. Cornelium Se pree-
qua storem Capuam misit: censuitq; ut donum ei Romæ
qua nuprima conduceretur, & copia non solum ipi, sed
etiam comitibus eius, publice praebentur. In eis, excipiendo tota r̄bs unius humani amici vultum habuit.
Ita qui omnes simus nostri venerat, duplicitas erga nos
benevolentia in regnum suum reverens est. Nec Agyptus
quidem Romanæ humanitatis expers fuit. Rex enim
Ptolemaeus a minore fratre regno ipsius, petendit au-
xili gratia cum paucis admodum servis, squalore obsi-
tes, Romanum venerat, ac se in hospitium Alexandrinum pi-
ctoris contulerat. Id postquam ienitui relatum est, accesi-
tio inuenie, quam potuit accurata excusatione vñstet,
quod nec quastorem illi more maiorum obutum misi-
set.

set, ne republico eum hospitio exceptisset: eaq; non suanegligentia, sed ipius subito & clandestino aduentu facta
dixit: Brillam e curia protinus ad publicos penates deduc-
sit, horroisque est, ut depositis lordibus adcondi ipsius
diem pereat. Quinetia curæ habuit, ut monera ei quotidiæ per quæstoriæ darentur. His gradibus officiorum iacentem ad regium fastigia erexit: effectiq; ut plus spes in
auxilio pop. Rom. quam metus in sua fortuna reponeret.

At q; & ut ab invictis Patrib; conscriptis ad singulos
veniam, L. Cornelius consul primo Punico bello, cum
Olbiam oppidum cepisset, pro quo fortissime dimicans,
anno dux Cartaginem occidens, corpus eius in ta-
berniculo suo amplio funere extulit: nec dubitauit ho-
stis exequias ipse celebrare: cum demum victoriam &
spud deos & spud homines minimum inuidia habitu-
tam credens, cum platinum humanitatis habuisset.

Quod de Quintio Crispino loquar, cuius mansuetu-
dinem potentilium affectus ira atq; gloria querere non
potuerit: Badum Campanum & hospitio benignissime
domi sive excepit, & aduersa valitudine correptum at-
tentissima cura recrenerat: A quo post illam nefariam

An. 175. 172.
LXXXII. 26.

Campanorum defctionem in acie ad pugnam provocato-
res, cum & viribus corporis, & animi virtute aliquanto
esse superior: monere ingratum, quam vincere maluit.
Nam quid agis, inquit, demens? aut quo te prava cupiditi-
a transuerget rapit? præsum habes publica in pietate
futere, nisi etiam priuata lapsus feceris? vnuſ tibi Romanorū
videi certe Quintus placet, in quo seculite exer-
citas armis, cuius penatibus & honoris vicissitudinem, &
filientem tuam debes? At me fœdus amicitia, dique ho-
spitales sancta nostra tangunt, vestris pectoribus vilia
pignora, hostili certaminis congregati tecum vetat: Quo-
tenam si in concursu exercituum fortuito vmbrois mei
impulsi prostratum age quifsem, applicatum iam cer-
tibus tuis mucronem reuocasset. Tuum ergo crimen
est hospitem occidere voluisse: meum nō erit hospes oc-
cus. Ut inde aliam, qua occidas, dexteram quare, quo-
nam me te feruare dicas. Dedit utique exalte nū-
men debitum extingui: siquidem in eo puglio Badus ob-
truncatus est. Quinches insigni pugna clarus enasit.

An. 175. 172.
LXXXII. 26.An. 175. 172.
LXXXII. 26.An. 175. 172.
LXXXII. 26.

^{4.}
An. 176. 147.
Lm. 21. Plat.

Ag. 1. M. Marcelli clementia, quam claram, quamque memorabile exemplum haberi debet: qui capti a se Syracusis in aree earum constituit, et urbis modo opulentissimae, tunc afflictæ, fortunam ex alto cerneret. Ceterum casum eius lugubrem intuens, fletum cohibere non potuit: quem si quis ignarus vir a se pexisset, alterius victoriæ esse creditisset. Itaque Syraculana ciuitas in maxima clade tua aliquid admistum gratulatiois habuisti: quia si tibi insolumen stare fas non erat, leniter sub tam manueto victore cecidisti.

Q. VERO Metellos Celtibericum in Hispania gerens bellum, cum urbem Centobricam obfideret, & iam ad motam machinam partem muri quæ sola conuicta poterat, directurus videbatur: humanitatem propinquæ vicione præfuit. Nam cum Rechogenis filios, qui ad eum traierat, Centobricenses machine ierbibus obiecissent: ne pueri in conspectu patris crudeli genere mortis conlimerentur, (quoniam ipse Rechogenes negabat esse impedimento, quo minus etiam per exitum laniquinis luxepugnationem perageret) ab obfitione discessit. Quo quidem tam clementi facto, et si non vnuus erat animus, omnium tamen Celtiberarum viuum animos cepit effectisque ut redigendas eas in editionem populi Rom. non multis sibi obfitionibus opus esset.

A F R I C A N I quoque posterioris humanitas specie late que patuit. Expugnata enim Carthaginem, circa Sicilie ciuitates literas misit, ut ornamenta templorum suorum à Prensis rapta, per legatos recuperarent, inque pristinis sedibus reponenda curarent. Beneficium diis pariter atque hominibus acceptum.

H V I C facta pars uisdem aq[ue] humanitas. A questore suo hasta subiectos captiuos vendente puer eximia forma & liberalis habitus missus est. De quo cum explorasset, Numidam esse orbum relictum a parte, educatum apud aunculum Massanisam, eo ignorantie innaturam aduersus Romanos ingressum militiam, & erroris illas veniam dandam, & amicitia regis fidillimi populo Rom. debitam venerationem tribuendam existimauit. Itaque puerum annulo, fibulaque aurea & tunica lacclavia Hispanoque sagulo, & ornato equo donatum, datus qui cum prosequeretur

prosequerentur equitibus, ad Massanisam remisit. Eos igitur victoria maximos fructus rati Romani diis templorum ornamenta, regibus sanguinem suum restituere.

L ETIAM Pauli in tali genere laudis memoria apprehendenda est. Quiccum Persen, pasui temporis momento, captiuum ex rege ad se adduci audisset: occurreret ei Romani imperti decoratus ornamentis. Constatunque ad genua procumbere, dextra manu alleuauit, & Graeco sermone ad spem exhortatus est: Introductum etiam in tabernaculum, lateri suo proximum in concilio sedere iussit: nec honore meus indignum indicauit. Proposuit in conspicuo aedes, qua postulatus est Perses, & hanc retum, quas retuli, contextus, utro magis spectacula dicuntur, homines debitas bunt: Nam si egregium est belli abire, non minus tamē laudabile, infelicia scire mihi.

T A S C E L. Paulli humanitas admonet me, ne de Cn. Pompei clementia taceam. Regis Armeniae Tigranem, qui & per se magna cum populo Rom. bella gerisset, & infestissimum Vibi noltra Mithridatem Ponti pulu[m], viribus suis proteverat, in conspectu suo diutius iacere supplicem pallis non esset: sed benignus verbis: ecceatum, dandum, quod aliucerat, capiti reponere iussit. Cernique rebus imperatis in pristinam fortunam habitum resiliuit: tunc pulchrum esse indicans & vincere reges & facere.

Q V A M præclarum tributa humanitas specimen Cn. Pompeius, quam miserabile desiderat idem euasi exemplum: Nam qui Tigranis tempora iogni regio texerat, eius caput tribus coronis triumphalibus spoliatum, in sao modo terrarum orbe, nullquam lepulcra locum habuici: Sed abscissum a corpore, inops regi, nefatu ægyptiæ perdidit manus portatum est, etiam ipsi vicitri miserabile. Ut enim id Cæsar apergit, oblitus hostis, socii vultum induit, ac Pompeio tum proprias, tum enim blia sua lachrymas reddidit: caput autem plurimis & preciosissimis odoribus cremondum curauit. Quod si non tam mansuerus animus diuini principis extisset, paulo ante Romani imperii columen habitum (sicut mortalium negotia fortuna veriat, inhumatum iacuisse). Catonis quoque morte Cæsar audit, & se illius

^{7.}
An. 176. 147.
Lm. 21. Plat.

An. 176. 147.
Lm. 21. Plat.

An. 176. 147.
Lm. 21. Plat.

An. 176. 147.
Pindar. 69.
Clem.
Sed exordiū
lascivus. non
pote posse fe-
ni. et Luc. 47.
Dion. 42.
An. 176. 147.
Lm. 21. Plat.
(et. & Cato).

glorię inuidere, & illum fure inuidisile dixit: patrimoniū: eius liberis ipsius incolume seruauit. Ethercule diuinorū Cesaris opem non parva pars Catonis salus fuisset.

M. ETIAM Antonii animus talis: humanitatis intellectu non caruit. M. enim Brutus corpus liberto suo sepe tiendum tradidit: quoque honoratus cremarecurt, inicui ei suum paludamentum iussit: & acentem non hostem, sed ciuem deposito æstimans odio. Cumq; interceptum liberito paludamentum compreseret, ita pereitus, pretiosius eum animaduertit, hac ante p̄fatione vius: Quid tu ignorasti: cuius tibi viti lepulturam cōmiserit? Forem, piamque eius victoriam Philippicam libenter dū videbunt: sed ne ita quidem generosissime indignationis verba inuitū audierunt.

EXTERNA.

COMMENORATIONE. Romanorum exempli in Macedoniam deductas, mortuū Alexandri p̄i conum facio cogor: cuies ut infinitam gloriam bellicis virtutis, & præcipuum amorem clementia meruit. Is, dum omnes gentes infatigabili cursu lustrat, quodam loci tempestate nivali oppresus, senio iam confecti militi Macedonē, nimio frigore obstupescit, inde sublimi & propinquā genitudo ledens, animaduertit. Factaque non fortuna, sed ætatis virtusque estimatione, descendit, & illis manibus quibus opes Daci ad xerar, corpus fugato duplicatum in suam sedem imposuit: Id ei futurare futurum discessit, quondam apud Perdas capitale exticuisse, solum regium occupasse. Quid ergo mirum est, si sub eo diceat hoc anum similitate incunibula ducebant, cui gregarii militis incolumentis proprio fastigio charior erat! Item non horum illi, sed natura fortunæque cedens, quamquam violentia morbi dilabebatur, in cubitum tamen erectus, destron omnibus qui tam cōtingere vellent, porrexit. Quis autem illam oculata non cureret, quæ iam fato oppressa, maximis exercitus complexus, humanitate, quam spiritu vividoſe ſufficit!

Noꝝ tam subtili generis humanitas, sed & ipsa tamen memoriaprotequa illustrati Atheniensium tyrannai narrabuntur. Qui, cum adolescentis quidam amore fili

huius virginis aereus, in publico obuiam sibi faciatam oculatus esset: huiusque uxore ut ab eo capitale supplicium lumeret, respondit: Si eos, qui nos amant, interficiamus, quid his faciemus quibus odio sumus? Minime dignior, cui adiudicatur, eam ex tyrano ore manaret.

In hunc modum filie iniuriam tulit, suam multo laudabilius. A Thraſippo namque amico inter crenam sine fine conuictio laceratur, ita & animam & vocem ab ita cohibuit, ut putares satellitē a tyrrano male audire. Ab euentem quoq; ventus ne propriet metum maturius se conuicio subtraheret, invitatione familiaris cœpit retinere. Thraſippus concitate temulencia impetu eueclus, os eius sputo respexit: nec tam in vindictam sui ascendere potuit. Ille vero etiam filios suos violatae patris mactanū subueniente cupientes retraxit. Postero quoque die Thraſippus supplicium a te voluntaria morte exigere volente, venit ad eum, dataque fide in eodem gradu amicitie manifestum, ab incepito reuocans: Similis alius dignum honore vel memoria genitul, histamē factis abunde te pofletiū commendauerit.

Et quod mitis animus Pyrrhi regis. Audierat quoddam Tarentinorum in conuictu patrum honorarium defensionem habuisse, acceditique qui ei interfluerant percontabatur, atq; es que ad aves eius pertinerant, diligenter. Tum ex his raus: Nihil, inquit, vimam nobis defecisse, ita quæribi relata sunt, præt̄ is quæ de te locutari examus, nullus ac soient falsus. Tam etiā cana erupulis exultatio, romane complexe veritatis confessio, iam regis conseruit in rilem. Quia quidam clementia, & moderatione affectus est, et & iobini sibi Farentini gratias agebant, & ebeis bene preceperantur. Ab eadem altitudine humanitatis legatis Romanorum ad redimendos captiuos extra sua parentibus, quo tutius ventirent, Lyconem Molollum obuiam misit: quoque honoratus exciperetur, ipse cum ornato equitatu extra portam occurrerit. Se

cundatum terram prouenit non adeo corruptus, ut officiū propositum in us deponeat, qui tum maxime armis *al. profectum eo dissidabant.

Civis tam mitis ingenii debitum fractum ultimo fini tempore recepit: Nam cum diris auspiciis Argi- Pistor. in vita. Infus. 25.

uorum inuasisset vibem, abscisumque caput eius Alcyoneus Antigoni regis filius ad patrem propugnatione laborantem, laetus velut aliquod felicissimum victoris oportuus attulisset: Antigonos correpto iuuenie, quod tanti uita fabita ruina, immemor humaniori casuum, effuso gaudio intularet: humo caput sublatum, causa, qua uelatum caput suum more macedonum habebat, texit: corporique Pyrrhi redditum, honoratissime cremandam curauit. Quioeciam filium eius Helenum captiuum ad se pertractum, & cultus & animum getete regium iussit; ossaque Pyrrhi ei aurea urna inclusa, Epirum in patriam ad Alexandrum fratrem portanda dedit.

CAMPANI autem exercitum nostrum cum consibus apud Cannas fureas, sub iugum a Samnitibus missum; nec inermem tantum, sed etiam nudum urbem suam iattrantem, perinde ac victorem, & spolia hostium præ se ferentem venerabiliter excepserant: Protinusque consibus insignia honoris, militibus veile, arma, equos, commestum benignissime praeflando, & inopiam & deformitatem Romanæ cladis mutarent: Quo animo si pro imperio nostro aduersus Annibalem quoque vii fuissent, truculentis lecibus materiam feruendi non prebuerent.

FACTA mentione accerrimi hostis, mansuetudinis eius operibus, quam Romano nomini praestitit, locum qui inter manus est, liniam. Annibal enim Æmili Pauli apud Cannas trucidati quadrum corpus, quantum in ipso fuit, inhumatum incerte pulsus non est. Annibal Ti. Gracchum Lucanorum circumuentum infidis, cum summo honore sepulture mandauit: & ossa eius in patriam portanda milibus nostris tradidit. Annibal M. Marcellum in agro Bruttio, dum conatus Pectorum cupidius quam consideratus i peculatur, interemptum, legitimo iure exultit: Vanicoque iugulo, & eorum donatum laurea togo impoluit, ergo humanitas dulcedo etiam in effera barbarum ingenia penetrat, tornosque & reuiles hostium molles sceleres, ac Victoria rafolantisissimos spiritus fecit. Nec illi difficile & arduum est inter armis contraria, inter distriktos communis mucrones placidum iter repere. Vincit iram, proferunt adūm, hostilique sanguineca hostilibus lacrymis miserit. Quo etiam

Knowles
Sed.

1.
An. urb. 432.
Lucius p.

An. urb. 442.
Lucius p.

4.
An. urb. 537.
Lucius p.

An. urb. 542.
Lucius p.

An. urb. 545.
Lucius p.
Plaut.
Marcello.

*forte, su-
mene

etiam admirabilem Annibalis vocem pro funeribus Romanorum docuit: iudicia statuenter expedit. Quare aliquanto ei plus gloria Paulus, Gracchus, & Marcellus sepulti, quam oppressi attulerunt: Siquidem illos Pennico astu decepit, Romana mansuetudine honorauit. Vos quoque fortes, ac pie viriles, non penitendas fortiter effixa exequias: nam ut optabilius in patria, ita speciosius & patria collapsa, superum offici decus infelicitate amissum, virtute recuperabis.

CAPUT II.

DE GRATITUDINE.

1. <i>Senatus Romanus.</i>	8. <i>C. Marii Cos. p.</i>
2. <i>Inuentus Romanus.</i>	9. <i>L. Sylle dictator.</i>
3. <i>Plebis Romana.</i>	10. <i>Lebitumariorum.</i>
4. <i>M. Minnii Rufi mag.</i>	EX T E R N O R Y M
5. <i>Q. Terentii Culonis.</i>	REGVM.
6. <i>Cinicum e Graecia libe-</i>	1. <i>Darn Persarum.</i>
<i>ratorum.</i>	2. <i>Malibridatis Ponti.</i>
7. <i>Q. Metelli Pii Cos.</i>	3. <i>Attale Asia.</i>
	4. <i>Messenisa Numidia.</i>

GRATIAS vero in gratiasque animi significaciones, & facta libuit oculis subiecte, ut vitium ac virtus iusta merces estimationis ipsa comparatione accederet. Sed quoniam contratio proposito sele distinxerunt, nolito quoque stylo separantur: prioremque locum obtineant, que laudem, quam quæ reprobationem merentur.

AT QY Z vt à publicis actis ordinar, Marcium Cosianum patriam oppugnare conantem, admotoque portis Urbis ingenti Volitorum exercitu, suus ac tenebras Romano imperio misericordia, Veturia mater & Columnia Mot nefarium opus exequi precibus suis passa non fuit, In quarum honorem senatus matronatum ordinem benignissimus deinceps adornauit. Sanxit nanque vii feminis semita viri cederent, confessus plus laetus reipub, in flum quan in armis fuisse, vetustisq; *aurum insigni. *forte, inburnatum viris discrimen adivit: Permitit quoque his aut ipsa

An. urb. 446.
Lucius P.

Duxif.

purpurea veste & aureis vestigamentis. Super hac aderit
& atam Fortunae Muliebri eo loco, quo Coriolanus ex-
oratus fuerat, faciendum curauit, memorem beneficium
suum exquisito religionis cultu testando.

Quem secundi etiam belli Punici tempore exhibuit.
Unus enim a Falculo Caput obdiceretur, ac due Campan-
ne mulieres benevolentiam erga Romanos dimicante
ex agitiori gaudient, Vesta Opidia in auctoribus, &
Chama Facula merentur; quorum altera quod erat pro la-
titudine nostrae exercitus sacrificatur, altera captis milibus
Romanorum aliumenta subministrare non deficit. Vibe-
ilia eppressa, senatus his & libertatem & bonam cedunt:
& si quid amplius praemissum persistet, libatoe se daturam
affuerant. Vacante in tanto gaudio Patria conscripsit
duabus humilibus feminis referre gratiam, nedium tam
proceris, sed mirandam.

Quin illa quoque numentore Romanis gratias dedit:
C. Nautio & Minutio &c. & s. ultro nomina his militum
sacramento obreluit, ut Tusculanus, quorum fines Equi
occipit paderat, previdendum ferient; qui patens ante metu-
fibus contumaciam & fortitudinem imperium Romanum po-
puli defenderat. Ergo quod audiu uougo est, ne name
grati vultus cestus videbatur, exercitus leibide collipli.

MAGNUM grati populi speciem in Q. Fabio Maximo
cauit: nam cum quinque consularibus iugiter intercep-
tis administratis deceperit, certianus esceperit, quo maior
se specie obler eius fanebris pompa dacecerit. Eleusis al-
quis premia virtuti, cum autem aduecerat fortes uersus fel-
ices felices, quam vincere iugando.

Fabio alteri enim incolum summacum gloria gratia
relata est: Dictator ei magister equorum Minutius fito
plebei, quod nampus antea factum fuerat, exaus-
tus, patrico exercitu lepatatum in Samoio cum Annibale
confixerat: Vbi tenere intro certamine pestiferum
habitu exiit, subdidit Fabio confederatus, & ipse eum
patrem appellauit, & legionibus suis patronum salu-
tari voluit: Ac deponito aequalis impetu iugo, magiste-
rii equorum, sicut pars erat, dictator subiecit impru-
dentisque vulgi errorem gratie mentis significatione
excusam.

TAM hercule probabilitate, quam Q. Terentius Ca-
leptoxatoria familia natus, & inter paucos senatorii ot-
tini spiculidus, optimo exemplo Africani superioris cur-
rum triumphans, quia captus a Cartaginensibus, ab
eo fuerat recuperatus, pileum capite gereos, fecutus est.
Audito enim libertatis luce, tanquam patrono accepti
beneficio confectionem, spectante populo Romano me-
rito redidit.

AT Flaminini de Philippo rege triumphantis curru,
non unus, sed duo milia ciuium Romanorum pileata
comitata sunt: quae Punica bellis intercepta, & in Gra-
cia fertuentia, contra sua collecta, in pristinum gradum re-
sumuerat. Geminatum ea die decus imperatoris, a quo sim-
ul & deuicti hostes, & conquerunt ciues spectulum pa-
triae praebeuerunt. Illorum quoque salus duplicitate omni-
bus accepta fuit: & quia tam multi, & quia tam grati ex-
optatum libertatis statum recuperauerunt.

METELLVS vero plus pertinaci erga exulam patrem
amore, tam clarum lacrymis, quam alii victoris cognomi-
men assecutus, non dubitauit consul pro Q. Calidio
priuatu candidato supplicare populo, quod Tribuanis
plebis legem, qua pater eius in ciuitatem restitueretur,
tulerat. Quinemnam patrem eum domus & familiæ
luc semper dicitauit. Nec haec de principatu, quem
procedubio obtinebat, quicquam deceperit, quia non
humili, sed grato anime longe inferioris hominis ma-
ximo merito eximiam feminisbat dignitatem.

TAM C. quidem Marii non lolum præcepens, sed et-
iam præpotens irate mentis fuit impetus: Ducas etiam
Canicum cohortes, intra virtute vim Cimbrom ful-
tiones, in ipsa acie, aduersus conditions in foederis ci-
uitate donauit: Quod quidem factum & vere & egregie
exclusuit, dicendo inter armorum liripram, verbale iu-
ris civitatis excursum non potuisse. Et fane id tempus erat,
quo magis defendente quam audiire leges oportebat.

C. MARII vestigia ubique L. Sylla etiam sine lau-
dis subsequitur: Dictator enim Pompeio etiam præ-
to caper adaptaverit, & sella asurserit, & equo delen-
cie: Haque le liberenter facere in concione parcerat,
memor ab eo duodecim annis nato partes suscep-

An. verb. 152.
Luminis Pint.
Apoph.

An. verb. 153.
Luminis Pint.
in sua.

An. verb. 153.
Ex pro Tiber.

An. verb. 153.
Plutar. in vita.
& Apoph.
Ex pro Balbo.

An. verb. 153.
Plat. Temp.

cito paterno adiutor. Mules insignis Pompeio, sed beocio an hoc quicquam admirabilius contigerit, quod magnitudine beneficii Syllam sui obliuisci coegerit.

SIT aliquis in somno splendore etiam fortidio ex auctoritate locus, M. Cornuto pietore funus Martii, & Pantaleonum status locante, qui tunc Libitinam exercabant, cum resum suorum vestrum, tum ministerium suum gratutum polliciti sunt: quia hi pro republica dimicantes occiderant. Perseuerantque postulatione extenderunt, ut exequiarum patrum ieiunio auctissimo ipsis praebentibus addiceretur: Quorum laude adiecta lege conditio aget magis, quam extenuat: quoniam quidem quaevis contemplentur nulli ali res quam quaevis viventes.

EXTERNA.

PACE & cinerum suorum Reges gentium exterorum secundum hunc iam contemptum gregianum referti patientur: qui aut non attingendus, aut non nisi in vita parte domesticorum exemplorum colloquandus sunt. Sed dum honesti aucti etiam ab infirmis editi, memoria non intercidant, acer, le paratum locum obtineant: ut nec his adiecti, ne illis praetulsi videantur.

DARIVS priuatae adhuc fortunae amiculo Sylosonis Samii delectatus, curatore contemplatione fecit, vestitio sibi, & quidem a Cupido daretur. Cuius munera quæ grata estimatio animo eius esset allapsa, regno postus ostendit: totam nanque vibem, & insulam Samosim Sylosonti frumenta tradidit. Non enim pretium ei clementum, sed occasio liberalitatis est honorata, magisque a quo docum prouidetur, quam ad quem peruenient.

MITHRIDATES, quoque rex magnifice gratius apparuit, quoniam pro Leonoaco acerrimo salutis sua defensore a Rhodis nauali pugna excepto, omnes hostium captiuis permittauit. Iatius esse existimat ab inuisibilis circumsciri, quam benemerito gratiam non referte.

LIBERALIS populus Rom. magnitudine munieris, quod Attalo regi Asiae dedit dono: Sed Attalos et testamenti exequacate gratius, qui candem Asiam populo

Rom. legauit. Itaque nec huius magnificentia, nec illius tam inemor beneficij animus tot verbis laudari potest; quot amplissima ciuitates vel amice dant, vel pie reddite sunt.

CETERA V. M. beocio an præcipue Massanise regis perduas grati animi pignoribus fuerit referendum. Beocio enim Scipionis & Romanorum amicitia, & per amplius regni modo liberaliter auctoritas, memoriam incliti maneris ad ultimum viræ finem, longa etiam a diis immortalibus senectute donatus, constantissima fide perduxit. Adeo ut eum non Iolam Africam, sed etiam cunctas gentes scirent amicorem Corneliz familias, atque verbi Rom. quam sibi meritis semper fuisse. Ille, cum granum Carthaginem bellum premeret, ac via tutela sui regni sufficeret: tamen Scipioni & Emiliano, quia nepos Africani erat, bonum magnainque partem Numidiæ exercitus, quem ad Lasculum contulit, a quo ad auxilia petenda missus fuerat, in Hispaniam ducere, promptissima mente tradidit, præstante periculo respectum pristini beneficij antepotuit. Ille, cum iam aetate deficiente, magnas regni opes, quatuor & quinquaginta filiorum numerum relinques in lectulo haberetur, N. V. Manlium, qui proconsul Africæ obtinebat, literis obsecravit ut ad se Scipionem & Emilianum, sub eo tunc militante, mitteret: felicitatem mortem suam futuram ratus, si in complexu dextrarum eius supremum spiritum ac mandata polosset. Ille adiungit Scipionis fatis suis præcurrentibus, hac vixori, liberisque præcepérat: unum in terris populum Rom. & unum in populo Rom. Scipionis domum nosse, integra omnia & Emiliano se seruare, cum diuidendi regni arbitrii haberet: Quod is statuisset, perinde ac testamento caurus, immutabile ac sanctum obtinuerent. Tot tamq. variis rebus se Massanisa insatiablem pietatis serie ad centesimum extendit annum. His, & horum similibus exemplis, beneficitia generis humani nutritur atque augetur. Haec sunt eos facies, hi simuli, propriez quos iuandi & emerendi cupiditate flagrat. Et lance amplissimæ, & speciosissimæ diuinitat sunt, feliciter erogatis beneficiis, rite posse censes? Quorum quoniam religiosum cultum instituimus, nunc neglegimus, sigillandi gratia, quo in gratior, referemus.

An. orb. 602.
Appian. lib. 2.
rica.

An. orb. 602.
Liber. 12.
Appian. in Lib.
crys. 2. 2. 2.
Cic. in Iulius
Scipionis.

CAPUT III.
DE INGRATITUDINE.

1	<i>Senatus Romanus in Ro-
mulum.</i>	5	<i>Cn. Pompeii Magnis
Cn. Carbonem.</i>
2	<i>Populi Rom. in M. Ca-
sillum &c. alio.</i>	6	<i>EXTERNORVM.
Carthaginisimum in An-
tibalem.</i>
3	<i>P. Sextilius in C. Ceſa-
reoratorem.</i>	7	<i>Spartanovis in Lycurgū.</i>
4	<i>Cn. Popilius in M. Cic-
erem.</i>	8	<i>Atheniensium in The-
sea Cratibus.</i>

Veris nostrae parentem senatus in amplissimo dignitatis gradu ab eo collocatus in curia lacerans; nec duxit nefas civitatem adiungere, qui eternum Romanus imperio spiritum in gera traxit. Rude nimurum illud & ferox seculum, conditoris sui cratore haec maculatum, ne summa quidem posteritatis dilectione pietas potest.

Hunc ingratum lapidem mentis errorem, contentantem
nostrae ciuitatis penitentia lequitur. Virium Romanorum & incrementum levissimum, & tutela certissima.
Furiosus Camillus, in Urbe incoluntatem suam tueri non
valuit; cuiusque salutem stabilierat, felicitatem aufer-
rat. Siquidem a L. Appuleio Tribuno pl. tanquam pecu-
latores Veientanae prede reus factus, duris arque (ut ita
dicam) ferreis fententis in exilium missus est. Et qui-
dem e tempore, quo optimo iustene filio spoliatus, Io-
lanius magis allegrandus, quam cladibus onerandus erat.
Sed immemor patria tanti viri maxime rerum merito-
rum, exequis filii, damnationem patris iunxit. At, in-
quit, xtrato abesse Tribunus plebis querebatur quindecim
milia eius, tanti quantum pecta finita est. Indignam
summam, propter quam populus Romanus tali principe
cateret. Priore adhuc quiescens vibrante, alia conceps
exurgit. Africanus superior, non solum contusam & co-
fractam bellum Punici armis Rempubl. sed pene iam ex-
sanguinem, utque mortuentem Africam dominiam reddidit:
eius clarissima opera inuenit pentando ciues, vici eum
ignobilis, ac deserta paludis accolam fecerunt: Eiusvent

CAP. III. DE INGRATITVDINE. 165

voluntatii exilio acerbitate non tacitus ad inferos tulit, sepulchro suo inscribi iubendo, IN GRATA. PATRIA. NE OSSA. QVIDEM. MRA. HABES. Quid ista aut necessitate indignius, aut querela iustius, aut vltione moderatus? Cineres ei luos negavit, quam in cineres collabi passus non fuerat. Igitur haec veniam Scipionis vindictam ingratia animi vrbs Roma sensit: maiorē m̄thercule Coriolani violentia. Ille enim metu patrissim pulsauit, hic reverendia: De qua ne queri quidem tanta veræ pīcatis constantia nisi post facta iustinuit. Taliā passo (credo) quæ fratri eius accidere solatto esse posuerunt: cur rex Antiochus deuictus, & Asia imperio populi Rom. adiecta, speciosissimusq; triumphus, ut peculatus reus fieret, & in carcere duci iuberetur, causam præbuit. Nihilo virtute minor fuit posterior Africanus: sed ne exitu quidem felicior: Duabus enim urbis bōs Numancia atque Carthaginē imperio Rom. imminentibus, ex terribi natura depulsi, raptorem spiritus domi inuenit, mortis punitorē in foto non reperit. Quis ignorat tantum laudis Scipionem Nasican togā, quantum armis atque in Africanum meruisse? Qui pestifera Ti. Gracchi manus laucibus apprehensam rem publicam strangulari passus non est. Sed is quoque propter iniquissimam virtutem suam apud cives attimationem, sub titulo legationis Pergamum secessit. Et quod vita superfluit, ibi usque in gloriam patriæ desiderio peregit.

In codem nomine verior, nec dum Corneliae gentis
querelas exhausi. Nam P. Lentulus clarissimus & aman-
tissimus reipublicæ ciuis, cum in Auentino C. Gracchi, An. vrb. 672
de Catilin.
defatos conatus, & acrem pia ac fortis pugna, magnis
vulneribus exceptis, fugasset: proli illus, quo leges pa-
cem, libertatemque in suo statu retinuerat, hanc merce-
dinem tulit, ne in urbe nostra moreretur. Si quidem inuidia
& obtricatione compulsa, legatione a senatu libera
imperata, habitaque concione, quia a his imo outribus
petuit ne inquam ad integrum populum reverteretur, in
Siciliam profectus est: idque perle terantes moranda
componere se vogi fecit. Quinque iuris Cornelii toti-
tum sine accidens in graue patitur exempla. Atque ho-
rum quidem fecellus voluntari.

*An. vel. 117.
Linen.
C. Caeli.
invent. p/o
dono.*

Ahala vero, cum magister equitum Sp. Moelium regnum affectantem occidisset; custodit libertatis ciuium, exilio suo pernas peperit.

CETERVM ut lenatus populi meos in modum subita tempestatis concitata, leni querela prolequenda est, ita singulorum ingratia facta liberiore indignatione proficendis fastidit. Quia potentes consili, cum vnoque ratione perpendere licet, seclusi pietati praetulerunt. Quo enim lambo, qua procella verborum, impium Sextili caput obruui meretus? quod C. Caelare, a quo cum studi ope, tum etiam feliciter grauissimi c. iniunis reus defensus fuerat, Cionanæ procriptionis tempore profugum, praesidium suum in fundo Tarquinienti clades conditione implorare, beneficii ure repetere coactum, alacris perfida mens, & altanibus nefandorum Penarum aquillam, truculentio victori jugulandum tradere non eshortuit. Finge accusatorem eius fortunapublica in supplicis nomeu conuersam, tam luctuosam illum open genibus annuum orasse, crudeliter tamen repulius videatur: quia etiam quasi iniurie iniurias faciunt, gratiosi miseria reddunt. Verum Sextilius non accusatorem, sed patronum se affluisse: inimici violentie suis manibus obsecit: si metu mortis, vita indignus: si præmii spe, morte dignissimus.

Si d. vt ad alium consentaneum huic ingrati animi astum transgredias, M. Cicero C. Popillium Lenarem, Picenæ regionis, rogatu M. Cælii, noa minore cura quam eloquentia defendit: eumq; cauilla admodum dubia Ha-
Quam, saluum ad penates suos remisit. Hic Popillius polta nec te, nec verbo a Cicerone laetus, ultro M. Antonium rogauit, ve ad illum proscriptum persequendum & jugulandum mitteretur. Impetratisque detestabilis minillerti partibus, gaudio exultans Caeram eucutit, & virum, omisso quod amplissima dignitatis, certe salutis eius auctorem studio etiam præstantis offici priuatum sibi venerandum, iugulum praebere iussit: Ac protinus caput Romæ eloquentia, & pacis clarissimam dextera, n. per funum & securum oculum amputauit. Eaque sarcina, tanquam opini spoliis alacer in V. bim reueritus est. Neque ei celestus portanti ouus succurrerit,

illud

illud se caput ferre, quod pro capite eius quondam perorauerat. Invalida ad hoc monstrum fugilandum literæ: quogiam qui talem Ciceronis calum tatis digne deplorate pollir, alijs Cicero non extat.

Quo te nunc modo Magne Pompei attingam, nescio: Nam & amplitudinem fortunæ tuæ, qua quondam omnes terras, & omnia maria fulgore tuo occupauerat, intueor: & ruinam eus maiorem esse, quam vi manu mea attentari debear, memini. Sed nobistamen tacentibus Cn. Carbonis, a quo admodum adolescens de paternis bonis in foro dimicans protectus es, iussu tuo interempti mors animis hominum obuersabitur, non sine aliquo reprehensione: quia tam ingratu facto, plus L. Sylla veribus, quam propriez indulisti verecundia.

EXTERNA.

At ne nostra confessis alienigenæ vrbes insolvent: Carthaginenses Annibalem; qui pro illorum incolumitate & victoria, tot imperatores, totque exercites nostros trucidauerat; quorū gregarios milites hostium si occidisset, magnæ gloria foret: e conspectu suo submouere in animum induxerunt.

NEMINEM Lycurgo aut maiorem aut viliorum virtutum Lacedæmon genuit: vtote cui Apollo Pythius oraculum petenti respondisse fertur: Nescire se vtrum illum hominum, an deorum numero aggregaret. Huic tamen neque vix summa sinceritas, neque constantissimus erga patriam amor, neque leges salutariter excoigitate auxilio esse potuerunt, quo minus infestos ciues experirentur: Sæpe enim lapidibus petitus, aliquando furore publico electus, etiam priuatus oculo: ad ultimum ipsa patria pulsus est. Quid ait faciant vrbes, vbi etiam illa, qua constantia, & moderationis, & grauitatis eximiam sibi laudem vendicat, tam ingrata aduersus tam benementum extitit?

DISTRAHE Athenieasibus Thesea, nullæ, aut non tam clara Athenæ erant: siquidem ille vicatim dispersos ciues suos in unam vrbe contraxit; pallissimique & agresti more viuenti populo amplissimæ ciuitatis formam atque imaginem imposuit. Idem seu potentis

*Plato. in vita.
Cic. de leg. 2.*

*An. vel. 118.
C. de stat. 1.
Linen 1.*

*An. vel. 118.
Linen 2.
Emil. Proh.
in. Iambale.*

*Plato. in vita.
Herod. 1. Sta.
bem. 17.*

sum regis Minois imperia vix dum aetate pubescentem repulit. Idem effanamat Thebanorum insolentiam domuit. Idem opem liberis Herculis tulit, & quoquid ubique monstri aut sceleris fuit; virtute animi ac robore dexteræ communuit. Huius tamen summotus ab Atheniensibus, Scyros exula minor insula, ossa mortui cepit. Iam Solon, qui tam præclaras, tamque viiles Atheniensibus leges tolit, ut si his perpetuo uti voluerent, sempiternum habituri fuerint imperium: qui Salamina velut hostilem arcem ex propinquo saluti eorum imminentem recuperavit, qui Pisistrati tyranndem primus vidit orientem, & solos armis opprimi debere, palam dictatæ ausus est, senectutem Cypris prologus exigit: neque et in patria, de qua optimis meruerat, bonari contigit. Pene egissent Athenieles cum Miltiade, si cum post trecenti annilia Persarum Marathonem decuta, in exilium peccato missilent, ac non in carcere & vinculis mori coegerent. Sed ut puto hæc tenus a ure aduersus optime meritum abunde non duxerunt. Imo ne corpus quidem eius, sic expirare coacti, sepulturæ prius mandati possi sunt: quam filius eius Cimon ciliæ vinculis se constringendum traduceret. Hanc hereditatem paternam maximus ducis filius, & famus ipse aetas sua dux maximus, solam lecreatil, catenas scilicet & carcere, gloriari potuit. Aristides etiam, quoniam Graecia iustitia censetur, continentia quoque extrium specimen, patria exceedere iussus est. Felices Athenæ, quæ post illius exilium inueniente aliquem autrum bonum, aut amantem sui ciuem poruerunt, cum quo tunc ipsa sanctitas migravit. Themistocles coram, qui ingratis patetiam experti sunt, celeberrimum exemplum, eam illam incolumem, claram, opulentam principem Graecie reddidisset, eousque sensit inimicam, ut ad Xerxis, quem paulo ante destruxerat, non debitus sibi misericordiam perfigere necesse haberet. Phocion vero his doribus, quæ ad pacandum hominem potentissima iudicauit, eloquentia & integritate instruimus, tantu non in ecclœ ab Atheniæbus impositus est: sed certe post obitum nullâ Atticæ regionis, quæ obibus eius invenitur, glebulam inuenit, iussus extra fines protinus.

Finiat in vita.
Iustitia, 2.

Prob. in vita.
Herod. 5.
Iustitia, 2.

Plutarch. &
Prob. in vita.

Plutarch &
Prob. in vita.

Plutarch &
Treasur.

intra

intra quos optimus ciuis vixerat. Quid obest igitur, quia publica demensia sit existimanda, summo consensu maximas virtutes, quasi grauissima delicta punire, beneficiaque iniurias reperdere? Quod cum ubique, tum principes Athenis intolerabile videri debet: in qua verba dundersus ingratos actio constituta est. Et recte: quia dandi & accipiendo beneficia commercium, sine quo vita ^{Val. 2. cap. 6.} vita hominum conflat, perdit & tollit, quisquis benemerito parci restringe gratiam negligit. Quantam ergo reprehensionem inveniunt, qui cum æquillimata, sed iniquissima habent in iugencia moribus suis, quam legibus ut maluerent quod si qua prouidentia deorum effici posset, ut excellentissimi viri, quorum modo casus revuli, legem ingratiorum vindicem retinentes, patuam suam in ius ad aliam ciuitatem pertrahent: nonne ingenium & garulum populum, motum atque elingue haec poltulatione reddidissent? Discordes socii tui, & pagi diuidua ruguria Graecia facta sunt columen. Lucec Marathon Periclis trophyis: Salamis & Artemisium Xerxis naufragia numerantur, preualidis manibus exulta mœnia, pulchritoribus operibus confusgunt: horum rerum auctores ubi vixerint, ubi sicut responde. Necne Thesea patulo in scopulo sepeliti, & Miltiadem in carcere mori, & Cimona paternas induere catervas, & Themistoclem victorem vici hostis genua complecti, Solonemque cum Aristide, & Phocione penates suos ingratæ fugere coegerit: cum interim cineribus nostris fide ac miserabiliter dispersis, Oedipodis ossa, ^{Septembris in} eude patris, nuptis matris contaminata, inter ipsum Areopagum, duini acque humani certaminis venerabile domum, & excelsis prædictis Mineræ arcem, honore arce ^{Oedipo Celum.} decorata quasi heros sancta colis: Adeo tibi aliena mala tuis bonis gratiora sunt. Lege itaque legem, que te inveniendas obstrictam tenet: & quia benemeritis debita reddere præmia noluit, lessis iusta piacula exolit. Tacent multæ illorum umbræ fati necessitate contractæ: ut immemores beneficiorum Athenas omnis locu[m] sermone licenti in reprehensionem soluta, non tacet.

Legem de-
dicunt contra
ingratitudinem
opt.

CAPUT IV.

DE PIETATE IN PARENTES.

CVIVS EXEMPLA

ROM. SVNT.

- 1 Cn. Marcius Coriolanus.
- 2 P. Scipio Africanus major.
- 3 T. Manlius Torquatus.
- 4 M. Aemilius Cotta.
- 5 C. Flamininus trib. pl.
- 6 Claudia Virgo Vestalis.
- 7 Filia matrem in carcere et mammam nutriti.
- 8 Porfilia patrem mammatricens.
- 9 Cimon Athenensis.
- 10 Duo fratres Hispani.
- 11 Cleobis & Eubos Amphinomus & Anapus.
- 12 Scytba.
- 13 Cresi regis filius manus.
- 14 Fulto Finnensis manus.

SE omittamus ingratos, & potius de piis loquamar. Saliquanto enim fatus est fauoribili, quam inuisit rei vacare. Venire igitur in manus nostras prospera parentium vota, felicibus auspiciis propagatae lobores: quæ efficitur & genuisse iuuer, & generare libeat.

CORIOLANVS maximi vir animi, & altissimi consilii, optimeque de republica mentis, iniquissime damnationis ruina prostratus, ad Volscos infellos tunc Romanis confudit. **Magnu** sibi prece **Virtus** estimatur. Itaque quo latebras **que** situm venerat, ibi brevi summis adeptus est imperium. Euenitque, ut quem pro se salutarem imperatorem ciues habere noluerat, pene pestiferū aduersus se ducem experirentur. Frequenter enim suis exercitibus nostris victoriati suarum gradibus, adiutoriū iuxta mitem viris Volscos militi struit. Quapropter fastidiosus ille in aestimandis bonis suis populus, qui reo non pepercera, exuli coactus est supplicare. Missi ad eum deprecandum legati, nihil proficerunt. Missi deinde sacerdotes cum insultis, & que sine effectu redierunt. Stupebat Senatus, trepidabat populus, virtus pauper ac mulieres existim inimicis lamentabantur. Tunc **Veturia** Coriolani mater Volumniam vxorem eius, & liberos secum trahens

An. orb. 265.

Liberia 1.

Puterio.

Dianys 1.

An. orb. 265.

Liberia. Plut.

Dianys.

CAP. IV. DE PIET. IN PARENT. 169

1 hens castra Volscorum petuit. Quam vbi filios alpexit, Expugnasti, inquit, & vice ritam meam, patræ, precibus 3 hotoz admotis: cuius utero te, quamvis merito mihi inuidam, dono: Continuoque Romanum agrum hoffilibus armis liberauit. Ergo pectus dolore acceptæ injuriæ, sive potius undæ victoriae, vetercundia detrecta odi ministrari, metu mortis referunt, totum sibi prietas vacuefecerit: vniusque parentis aspectus bellum atrox salutari pace mutauit.

4 **Eadem** pietas viribus suis inflammatum Africatum superiorē, vixdum annos puerilitatis egreditum, ad opem patrii in acie ferendam virili robore armavit. Consulem enim eum apud Ticinum fluum aduersis auspiciis cum Annibale pugnantē grauiter saucium, intercessu suo seruauit: neque illum aut regis infirmitas, aut militiae tyrocinium, aut infelicitas prælii etiam veterano bellatori pertimescendus exitus interpellate valuit, quo minus dupli gloria conspicnam coronam, imperatore simul & patre ex ipsa morte rapto, mereretur.

AURIBVS ista tam præclarata exempla Romana ciuitas accepit, illa vidit oculis. L. Manlio Imperio diem ad 6. 1. 165. 197. populum Pomponius tribanus pl. dixerat, quod occasione bene conisciendi belli ductus, legitimum obtinendi imperii tempus excellisset. Quodque filium optimè indolis iuuenem rusticō opere grauatum publicis rībus subtraheret. Id postquam Manlius adolescentis cognovit, protinus Urbem petuit, & se in Pomponii domum prima luce direxit: qui existimans in hoc cum venisse, ut patris clima, a quo plus iusto alpere tractabar, deferret: excedere ostines iussit cubiculo, quo licentius remotis arbitris indicium perageret. Nactus occasionem opportunā proposito suo iuuenis, gladium, quem tectum artulerat distinxit, tribunumque minis ac terrore compulsum iuratū coegit, à patris eius accusatione rececllurum: Eoque effectum est, ne Imperio illius causam dicceret. Commendabilis est pietas, quæ manuetis parentibus præstatur: sed Manlius quo horridiorem partem habuit, hoc laudabilius periculo eius subvenit: quia ad eum diligendum præter naturalem amorem, nullo indulgentiæ blandimento inuitatus fuerat.

An. orb. 255.
Liberia 2.
Plut. 6. 4.An. orb. 265.
Liberia 7.
Plut. 6. 4.
* al. bene
ficiendi

HANC pietatem armulatorum M. Cocto, eo ipso die quo tegam sum plic virilem, protinus ut e Capitolio descendit, C. Carbonem, a quo pater eius damnatus fuerat, postulauit: peractumque rem iudicio affixit, & ingenium adolescentiam preclaro opere auspiciatus.

APVD C. quoque Flaminium auctoritas patris aequa potens fuit. Nam cum tribunus pl. legem de Gallico agro viritim diuidendo, inuito & repugnante senatu promulgasset, precibus minisque eius acerrime resistens, ac de exercitu quidem aduersis se conscripto, si in eadem sententia perseveraret, absterritus postquam pro Rostris ei legem iam referenti pater manum intecit: priuato frater imperio, descendit e Rostris, ne minimo quidem murmur destitutus concordis reprehensus.

MAGNA fuit haec virtus pietatis opera, sed nescio an his omnibus valentius & animosius Claudio Vestalis virginis factum. Quae cum patrem suum triumphantem e curru violenta tribuni plebis manu detrahi animaduertisset: mira celeritate et sicque le interponendo, amplissimam postestatem impunitius accenam depulit. Igitur alterum triumphum paternum Capitolium, alterum filia in eadem Vesta duxit. Nec discerni potuit, utri plus laudis tribueretur, an cui victoria, an cui Pietas comes aderat.

TENOSCITSE VESTULISSIMI FOCI SE VENTIAMQUE AETENDE IGENS, GAZE VESTRO FECREVISMO TEMPLO AD NECELATURUNIUM MAGIS, quam speciosum urbis locum contextus operis nostri progrellus fuerit. Nulla enim acerbitate fortune, nullis fardibus pretium clara pietatis evulserat. Quia etiam eo certius, quo misericors experimentum habebet. Sanguinis ingenii mulierem praeator apud tribunal suum capitali criminis damnatam, triumviro in carcere necandam tradidit. Quo receptionis qui custodire peperat, misericordia motus, non protinus strangularuit. Aditum quoque ad eam filii, sed diligenter excusasse, nequid cibi inferret, dedit: existimans futurum, ut inedia consumiceretur. Cum autem iam dies plures intercederent, lucum ipse quevens, quidnam esset, quod tardiust luctentaretur; curiosius obteruata filia, animaduertit illam exerto vobete fame matris lactis sui subdito leniens-

12. Ierentem. Quae tam admirabilis spectaculi nouitas ab ipso ad triuimurum, à triumviro ad Praetorem, à Praetore ad concilium iudicium perlata, remissionem penae mulieri impetravit. Quo non penetret, aurum non excoquitat pietas, qua in carcere feruanda genitricis nouationem inuenit: Quod enim tam in utilatum, quid tam inauditum, quam matrem natura vberibus allearo? Putaret aliquis hoc contra rerum naturam factum, nisi diligere parentes prima natura lex esset.

EXTERNA.

13. Item de pietate Peruse existimetur, quae patrem suum * al. Conon & contumili fortuna affectum, parique custodie traditum, iam ultime feneclaris, velut infante pecto- na ri suo admotum aliit. Hoc etiam ac stupor hominum oculi, cum huius facili pictam imaginem vident, calusque antiqui conditionem, praesentis pectaculi admiratione renouant, in illis multis menyborum lineamentis via ac * Deest ali- spirantia corpora insueti credentes. Quod necesse est a qua dictio, nimo quoque euenire, aliquanto efficaciore pictura lire forte, facien- tatur: vetera pro recentibus admonitos recordari: *

NE te quidem Cimon silentio inuolam, qui patri tuo sepulturam voluntariis vinculis emere non dubitauit. Nam eti^m maximo tibi postea & civi, & duci euade- re contigit: plus tamen aliquanto laudis in carcere, quam in Curia assecutus es. Cetera quam virtutes admi- ratissimis tantummodo multum, pietas vero etiam amissi- plorium meretur.

Vos quoque fratres memoria complectar, quorum animus origine fuit nobilior. Siquidē admodū humiles in Hispania nati, pro parentum alimentis spiritu erogantes, specioso exitu vite inclaruitis. Duodecim enim mil- lianum, quæ post mortē vestram his darecur, à Paci- cisi pacti, ut eorum patris interfectorum * Epastum gentis * al. Pastum sua terrānum occideritis: Nec auis folium insigne facipus estis, sed etiam strenuo ac fortis exitu clausistis. Hidem enim mambus Paci cisis ultionem. Epasto pecuniam genito- ribus alimenta, vobis gloriola fata peperistis. Itaque tu- muli etiam nunc viuis, quia parentum feneclum & tecum, quae vestram expectare, satius esse duxistis.

Præb. in vita.
Inflam. 2. Val.
cap. superiora.

^{4.}
See. Tacit. hist.
Plut. Solon.
Herod. i.
Solin. cap. 11.

Notiora sunt fratrum paria, Cleobis & Biton, Amphinomus & Anapus: illi, quod ad sacra Iunonis peragenda matrem vixerunt hi, quod patrem & matrem humeris per medios ignes Aethine portarunt: sed neutrīs pro spiritu parentum expirare propositum fuit.

^{* al. minue-} Nec ergo Argiam detrecto laudem, aut Aethne montis gloriam ^{* inuoluerim:} verum obscuriori propter ignorantiam pietati nocte lumen admoueo: ^{* sic} ut Scythis libenter pietatis testimonium reddo. Datio enim totius regni sui viribus in eorum regiones subinde impetum facienti, paulatim cedentes, ad vitimas Afiz so-¹⁴ litudines peruenierant. Interrogati deinde ab eo perlegatos, quem fugiendi finem, aut quod initium pugnandi facturi essent, responderunt, Se nec urbes villas, nec agros cultos, pro quibus dimicarent, habere. Cererum cum ad parentum suorum monumenta venissent, securum quemadmodum Scytha pectori solerent. Quo quidem uno tam pio dicto, immanis & barbara gens ab omni legeritatis criminē redemit. Prima igitur & primaria rerum natura pietatis est magistra, que nullo Coepe maiestrio, nullo Gua literarum indigens: propria ac rectissima virtus, charitatem parentum pectoribus liberorum infundit. Quid ergo doctrina proficit? ut polissora, scilicet, non de meliora sicut ingens: quoniam quidem solidā virtute nascitur magni, quam singulatur.

^{4.} Qvis enim plautus vagos, & fluarum latebris corpora sua regentes, in modumque ferarum lanistar pecudum viventes, Dario sic respondere docuit: Illa nimis sum, quæ etiam Cres filium loquendi suu defecit, ad protegendam partis incolumentem ministerio vocis instruxit. Captis enim a Cyro Sardibus, cum unus è numero Periarum, ignorans viri, in cedem eius coocirato feretur impetu: velut oblitus quid sibi nascenti fortuna negaret, ne Crescum regem occideret, proclamando, pene iam impresum iugulo mucronem reuocauit. Ita qui ad id tempus muros sibi vixerat, saluti parentis vocalis factus est.

^{An. vrb. 664.} Eadem charitas Italico bello Pinnensem iuuenem, cui Vulso erat cognomen, tanto animi corporique cobore armavit: Ut cum obiescez urbis lux claustris præluderet,

deret, & Romanus imperator patrem eius captiuum, in conspicu ipsius constitutum, districis militum gladiis circundedit, occisurum se minitans, nisi irruptione sue iter prebusset, solus è manibus senem rapuerit, duplice pietate memorandus, quod & patris seruato, nec patre fuerit proditor.

CAPUT V. DE BENEVOLEN TIA FRATERNA.

¹ P. Africani maioris. ³ Tr. Caesaris Augusti.
² M. Fabius Vibiliani Cos. ⁴ Milites cuim/dam.

Hanc pietatem proximus frater næ benevolentiae gradus excipit. Nam ut merito primum amoris vinculum dicitur, plurima & maxima beneficia accepisse: ita proximum iudicari debet simul accepisse. Quam copia: enim suavitatis illa recordatio est! In eodem domicilio antequam nasceter, habitat: in insidiem incubabilis infantæ tempora peregi: eodem appellauit parentes: eadem pro me vota excubuerunt: parem ex maiores imaginibus gloriosam traxi. Chara est vxor, dulces liberti, iucundi amici, accepti affines: sed postea cognitis nulla benevolentia accedere debet, quæ priore exhausta.

Atque hoc teste Scipione Africano loquor, qui tam etiam cellima familiaritate Lelio iunctus erat, attamen lenitem supplex orans; ne prouincie lors fratri suo crepta, ad eum transferretur: legatumque se L. Scipioni in Aham iurum promisit: & maiornatu, minori, & fortissimus imbelli, & gloria excellens, laudis inopi, &, quod super omnia est, nondum Alatico, iam Africinus. Itaque clarissimerum cognominum alterum sumpsit, alterum dedit: triumphisque pretextam huius excepit, ilius tradidit: ministerio aliquanto maior, quam frater imperio.

M. VERO Fabius consul inclita pugna Etruscis, & Veientibus Iaparatis: delatum sibi summo lenatus populi, in studio triumphum ducere non sustinuit: quia eo prelio Q. Fabius frater eius consularis fortissime duni-

^{An. vrb. 565.}
^{L. 17.}
^{C. Philipp. 11.}

caos occiderat. Quantam in eo pectora pietatem fratrem charitatis habita esse existimemus, propter quam amplissimi honoris tantus fulgor extingui potuit?

*An. urb. 744.
L. M. 2.
D. 15.
P. 7. c. 26.*

Hoc exemplo venustas, illo leculum nostrum ornatum est: cui contigit fraternum iugum Claudius prius, nunc etiam Iulius gentis intueri decus: Tantum enim annorem princeps, parentesque noster infuscum animo fratres Druſi habuit; ut cum Ticini, quo vicit hostium ad complectendos parentes venerat, graui illū & pericolo valetudine in Germaniam fluctuare cognosset, protinus inde meta attonitus erumperet. Iter quoque quam rapidum & præcepis velut uno spiritu compuerit, expiter, quod Alpes Ichenusque transgrediens die ac nocte murato subinde equo, ducenta millia passuum, per modum deuictam Barbariem, Antabagio dute solo comite contentus, eusafit. Sed eum tunc maxime labore & periculo implesum, mortaliumque frequenter detulit, sanctissimum pietatis numen, & duces fato extirpatum virtutum, & fidissimus Romani imperii cultos fopites coititatus est. Druſus quoque, quanquam fato iam suo, quam vilius officio prætor erat, vigore lontus, & corporis viribus collapsum: ex ipso camen, quo vita & mors distinguitur, momento, legiones cum insignibus insuſtri obuiam procedere iulit, ut imperator iulatur. Precepit etiam dextra in parte praetoriorum existati, & consolare & imperatorum no[n]ne obtinere volunt. Eademque tempore, & fraterni maiestati celiſt, & vita excellit. His scio quidem nullum aliud quam Caſtors & Pællicis specimen coniungueat charitatis convenienter adiici posse.

*An. urb. 668.
L. M. 27.*

Si on omnis memorie clarissimis imperatoribus profecto non eris ingratum, si militis summa erga fratrem suum pietas hinc volumini parti adhaſerit. Is namque in cohortis Caſtors Pompeii f[er]m[a] peragens, cum Seruianum militem acrus libi in acie inſtantem coninus interemiserit, zacemque polaret: ut fratrem germanum esse cognovit, militum ad ea coniunctio deos obdubio imp[er]e vicitur inle[git]atus, prope castra trahulit, & p[ro]pria la velle operem, rogo imposuit. Ac deinde subiecta face, protinus eodem gladio, quo illum intere-

merat, pectus suum transuerberauit: seque super corpus fratris prostratum, communibus flammis cremandum tradidit. Licebat ignorantiae beneficio innocentem vivere: sed ut sua potius pietate, quam aliena venia uteretur, comes fraternae occidit non defuit.

CAPUT VI. DE PIETATE ERGA PATRIAM.

1. <i>L. Junii Bruti primi Cet.</i>	E X T E R N O R Y M .
2. <i>M. Curti reg. Rom.</i>	1. <i>Cedri regis Athenicu-
sium.</i>
3. <i>M. Genetii Cips. præst.</i>	2. <i>Thraſybuli Atheniēſis.</i>
4. <i>Q. Metii Peti prætoris.</i>	3. <i>Themistoclis Athenien-
sis.</i>
5. <i>P. Decii Q. F. Cos.</i>	4. <i>Phalanorum fratum.</i>
6. <i>P. Decii P. F. Cos.</i>	5. <i>Aristoteles Stagirita.</i>
7. <i>P. Africani maioris.</i>	
8. <i>Cinuum Romanorum.</i>	

ARCTISSIMIS sanguinis vinculis pietas satif-
fecit: restat nunc est patriæ exhibetur: *Cuius ma-
nusq[ue] illa que decorum numeribus aquatur, suffi-
cientia parentum Sorores suas subserit: fraterna quoque cha-
titas & quo animo ac libertate cedit, summa quidem cum
tatione. Quia eversa domo, intentatus respub. statu[m] ma-
nere potest: vibis ruina, penates omnium trahat secum
necesse est. Verum quid attinet verbis illa complecti
quorum tanta vis est, ut aliqui ea salutis sue impendio te-
stat sint.*

B R U T U S consul primus cum Arunte Tarquinii Si-
perdi regno expulsi filio in acie a equo concurrit; ut pa-
tite illatis hastis, utique mortifico vulnere iactus ex-
animis prosterneretur. Merito adiecitum populo Roma-
no libertatem suam magno stetisse.

*C*VM autem in media parte fori, vasto ac repensi-
no h[ab]itu terra subſiferet, responsumque effet: ut illum
tantummodo compleri posse, qua populus Rom. pluri-
mum valeat: Curtius & animi & generis nobilissimus
adolescens, interpretatus Vibem nostram virtute armil-
que præcipue excellere; militaribus inſignibus orna-

*An. urb. 144.
L. M. 2.
D. 10. f. 1.
P. 10. a. 1.
P. 10. a. 2.*

*v.
An. urb. 122.
L. M. 2.
D. 10. f. 1.
P. 10. a. 1.
P. 10. a. 2.*

tus, equum confundit, cumque vehementer admota
calcaribus præcipitem in illud profundū egit. luper quem
vniuersi ciues honoris gratia certatum fruges iniecerunt,
continuoque terra pristinum habitum recuperauit. Ma-
gna postea decora in foro Remano saluerunt: nullum sa-
men hodieque quod pietate Curtii erga partiam clavis
obuerlat exemplum: cui principatum gloriae obtainen-
ti, consimile factum subiectum.

GENVCIO Cipo Praetori paludato portam egredien-
ti, noui & inauditi generis prodigium incidit. Namque
in capite eius subito veluti cornua emeruerunt: respon-
sumq[ue] est regem eum fore, si in Urbe reuerteret. Q[uod]o
ne accideret, voluntarium sibi metu perpetuum induit
exilium. Dignam pietatem, quæ quod ad solidum gloriam
attinget, septem regibus præfatur. Cuius restauit ei
gratia capit[is] eligies area qua excellerat portæ inclusi
est: dictaque Raudulculana, quod olim area raudera
dicebantur.

GENVCIVS laudis huius qua maior excogitari vix po-
test, successionem Elio Praetori tradidit. Curius us dicen-
tis cum in capite picus confundisset, acutipicis que affirmati-
scunt, conseruato eo fore domes ipsius statu felicissimum,
reip[ublicae] miserrimum: occiso, in contrarium strum que cesse-
rum, evestigio picum mortu[um] suo in conspicuū lenatus
necauit. Decem & septem milites sue familiæ, eximis
fortitudinis viros, Cannensi prælio amiserunt: Res proce-
dente tempore ad summum imperii fastigium excelsit.
Hæc nimirum exempla, Sylla & Marius, & Cinnatan-
quam stulta ruerunt.

DECIVS, qui consulatum in familiam suam primus
intulit, cum Latino bello Romanam aciem ioculantam &
penè iam profratam videret: caput suum pro salute rei-
publicæ deuovit: Ac protinus concurato equo, in mediū
hostium agmen, pars salutem, sibi mortem petens, ir-
rupit: factaque ingenti strage, plurimi tunc obtritus, su-
per cœrunt. Ex cuius vulneribus & languine insperata vi-
gloria emerit.

VNICVM talis imperatoris specimen esset: nisi animo
suo respondentem filium genuisset. Is nanque in quarto
consulatu patriæ exemplum fecatus, deuotione simili-

zepe strenua pugna, consentaneo exitu labantes perdi-
taque vites Virbis nostræ correxit. Itaque dignoscit ar-
duum est, strum Romana ciuitas vtilius habuerit Decios
duces, an amiserit: quoniam vita eorum ne vinceretur
obstinet, mors fecit ut vinceret.

Nox est extincitus pro rep. superior Scipio Africanus:
sed admirabilis virtute ne respub. extingueretur, prouidit.
Siquidem cum afflita Cannensi clade urbs nostra, nihil
alium quam predavictoris esse Annibalis videbatur: ideo
que reliquæ prostrati exercitus, descendunt Italie aucto-
re L. Metello, confilium agitarent: tribunus militum ad-
modum iuuenis, stricto gladio mortem uniuicue ministra-
do, iucare omnes nunquam le telicuros patriam cor-
git: pietatemque non solum ipse plenissimam exhibuit,
ledetiam ex pectoribus aliorum abeunte remotaue.

A g. 1. ut singulis ad vniuersos transgrediar, quanto,
& quam a qualib[et] amore patriæ tota ciuitas flagravit: cum

Ano. urb. 119. secundo Punico bello exhaustum æram, ne deorum

quidem cultus susiceret, & publicani vltro aditos censo-
tes horrescunt, ut omnia sic locarent, tanquam respubli-
ca pecunia abundaret, seque præstitoris cuncta: nec vilū

absum, nisi bello confecto, penituros polliceti sunt. Domini
quoque Ieruorum quos Sempronius Gracchus ob insi-
guem pugnam Beneventi manuiferat, pectia ab impe-
ratore exigeri fuisse desiderant, in castis etiam non eques,

no[n] ceaturio stipendiū dari sibi desiderauit. Vici atque fe-
miae, quicquid atri argenteive haberent: item pueri insi-
guata ingenitatis ad sustentandam temporis difficultatem

contulerunt: Ac ne beneficio lenatus, [qui] munieribus

fundos, tributi onere liberauerat) quisquam vti voluit,
sed insuper id omnes promissimis animis præstiterunt.

Non ignorabant enim captiis Veis, cum decimatum no-
mine, quas Camillas voverat, ausum Apollini Delphico

mitti oposuerat, neque emendi eius facutas esset, marro-
nas ornamenta sua in æram retulisse: Similiterque au-
diuerant, mille pondo auri, que Gallis obsidione Capitolij

promissa debebantur, earum ciuitu expleta. Itaque & pro-
prio ingeno, & exemplo veteritatis admoniti, nullabi

mo*re* cellandum existimauerunt.

Ano. urb. 119. **L**euvi. 1. **P**om. **C**amillo.

EX T A R N A.

* ad responsum q. est,

Sed & externa eiusdem propositi exempla attingam. Rex Atheniensium Codrus, cum ingenio hostium exercitu Attica regio debilitata, facta ignique velutaria diffidentia humana auxili ad Apollinis Delphicorum sacrum conslogit; perque legatos fecerat eti: quoniam modo illud tam gravis bellum dilucui posset. ² Respondeat deus, Ita finem ei fore, si ipse hosti manu occidisset. Quod quidem non solum totis Athenis, sed in castris etiam contrariis petebat. Eoq; factum est, ut ediceret, ne quis Codri corpus vulneraret. Id postquam cognovit, depositis insignibus imperii, famularem cultum induit, ac prouiantum hostium globo sole obicit vnumque ex his falso per collum, in eodem iuam compulit. Curis iotenu se Athenae occiderent, effectum est.

A B codem fonte pietatis Thrasybuli quoque animas manauit. Is cura Atheniensium vobem triginta tyrannorum tertiaria dominatione liberare cuperet, parvaque manu maxima rei molem aggrediebatur, & quidam ē consensu dixisse: Quantas tandem tibi Athenae, per te libertatem conluckeret, gratias debebunt: responderit: Ut faciant, ut quantas plicilis debo, videas retulile. Quo affectu inclitum destruxit tyranidis opus haude curvuluit.

THEMISTOCLES autem, quem virtus sua vitoriis iniuria patre imperium Periarum fecerat: ut se ab ea oppugnanda absoluere, instituto sacrificio, exceptum Patera tauri sanguiinem haustus & ante ipsam aram, quasi quendam Pietas, clara victimis concidit. Quo quidam memori Thrasibulus excella, ne Gracia altero Themistocles operae sit, effectum est.

⁴
S. Fab. Inquit
Temp. Mel.
cap. 7.

SEQUITVR eiusdem generis exemplum: Cum inter Carthaginem, & Cyrenam de margine agri pertinacissima contingenit esset, ad vitium placuit ratione que codem tempore iuvenes mitti, & locum in quendam conuenientem, in eum ambobus haberi populis. Verum hoc pactum Carthaginensium duo fratres nomine Philemon, perfida pascuerunt: eua constitutas horam maturato gredu in longius promota termini. Quid cum intellexerat Cyrenensem iuueas, die de fallacia

colam

terum questi, postremo acerbitate conditionis iniuriam dictere conati sunt. Dixerunt namque, sic eum finem rurum fore, si Phileni viuos se ibi obrui possent. Sed consilio euentus non respondit: illi enim omnia interposita morte, corpora sua his terra operienda tradiderunt. Qui quoniam patris, quam virgine ut loquitur, terminos esse malerunt: bene facient, manibus & cibis suis Panico dilatato imperio. Vbi sunt Iapetis Carthaginis alta moenia? ubi magnifica gloria incolit portas? ubi cunctis littoribus certibus statim? vbi cot exercitus? vbi tantus equitatus? vbi immensio Africæ spatio non consenti spiritus? Opinia ista daubus Scipionibus Fortuna partita est. At Philenorum egregii facti memoria ne patris quidem intentus extinxit. Nil est ligatum, exceptavitture, quod mortali anima se manu immorta- legavit possit.

¹
Philenorum
ara. Plin. 3. c. 24.
Selon. c. 24.

IVYNIUS adote plena hæc pietas. Aristoteles vero supremæ vite reliquias sensibus ac rugosis membris in summo literarum otio vix custodirebas, adeo valeter pro salute partie incubuit: ut eam hostibus amissione & queram, in lectito Athenecosuacens, Mace- donum de manibus, quibus obiecta erat, eriperet. Ita non tam urbs Stagira euerfa Alexandri, quam restituta Aristoteles notum est opus. Pater ergo quam benignus, quamque profusa pietatis erga patriam omnium ordinum, omnis etatis homines exticerint, lanchillimique naturæ legibus mortificorum euam exemplorum clara mundo subter plenis veritas.

²
Plato. ch. 14
Aless. & Diog.
in vita Aris.
Euseb. Var.
lif. 3.

CAP. VII

DE PATRVM AMORE ET IN DVE-
GENTIA IN LIBEROS.

* Q. Fabii Max. Rulli-

¹ n.

² Caesari Flavi.

³ Ottavii Balbi.

EXTERNORVM.

BEGVM.

Seleni Syrin.

¹ Aerobazanus Cappa-
dacia.

Dicit nunc velia p[ro]p[ter]e & placidi affectus patet et ergo
liberos indulgentia; talabrique aura proœcta, ga-
tam suavitatis secum dorem alerat.

FAB. 4 v. Rollianus quinque consulatus summa-
cum gloria peractis, omnibusque & virtutibus & via-
rebus stupendus legatus sit. Fabio Gurgiti filio abbel-
lium difficile & periculo huius conficieadum gracatus po-
nit. pene ipso duntaxat animo sine corpore militare
vepsit proprie yleiam lenocinem loculi oco, quam
laboris preclorup[er] habebit. Idei triumphantis currum,
equo infulens, lequi, quem ipse patulum ei triumphis suis
gessauerat, in maxima voluptate posuit: nec accellor
gloriosi illius pompa, sed auctor ipse statu est.

NON N[on] tam Cælesti spectata equitis Romani fot:
sed patria patin[er]gentia: Qui à Cælio omnium iam
exteriorum & domesticorum hostium victore, cum
abdicare filiam suam iuberetur, quodis tribanus plebs
cum Matilio collega, invidiam et ranorum regnum affec-
tus fecerat: in hunc modum respondere iustiuit
Cælestius tu mihi Cæsar omnes filios meos eripies, quam
ex his ego unum noscetiam mea. Habebat autem duos
præterea opima[ndolis] filios, quibus Cæsar se iug-
menta dignitatis benignae largitur pollicebatur. Hunc
patrem tamen lumina diuinis principis clementia tutum
prostulit: quis tamen non humano ingenio in iaus solum
putet, q[ui] cui totus terrarum orbis succubaret, non cessat

Sed nescio an Ochonus Balbus cooperacionis &
aduentoris erga filium benevolentia fuit. Prostulit
atrium suum, cum a uomo politica clam rite regi filius, iam
que fuga & expeditum mitemur iuberet: postquam iatus si-
lum trucidari fatus clamore & vicinia acceptit, ea se no[n]
quam evulerat, obruit, occidendum que militib[us] tradidit.
Pluris nimis illud momentum, quo illi præter
spem videre filium incolorem cōtingerat, quaro salutem
suam estimans. Miseros adolescentis oculos, quibus
amantissimum sui patrem ipsius opera sic exprimenter
intueri necesse fuit:

EX TERRA.

CETERVM ut ad lucidiora cognitu veniamus, Se-
leuci regis filius Antiochus nouerit Stratonices instru-
p[er] Demetria.

amore corruptus, memor quanti improbis facibus arde-
ret, impium peccatiis valnis pia dissimulatione contege-
bat. Itaque diuersi affectus uidelicet visceribus ac mediulis
inclusi immaculitas & maxima verecundia, ad yni-
mam tebni corpus eius redigerunt. Iacebat ipse in le-
cho, in yngibundo tumulis: lamentabantur necessarii pa-
ter morte prostratus, de obitu yni filii, deque sua mi-
serita orbitate cogitabat: totius dom' funebris magis,
quam regius erat yulus. Sed hanc tristitiae subem Le-
ptinis mathematics, vel, ut quidam tradunt, Eratistri
medici prouidentia discussit. Juxta enim Antiochum se-
dens, vt euis ad introitum Stratonicet rubore perfundit,
& spiritu increbre refecit, esque egrediente pallere, & exca-
ratorum anhelitum subinde recuperare animaduerit:
caribore obficiatione ad ipsam veritatem penetravit,
Instante enīo Stratonicet, & ruelus absente, brachium
adolefcens diffimiliter apprehendendo, modo vegetore,
modo languidore pulsu repurum compertit, cuius mor-
bigie et protinusque id Seleuco exposuit. Qui cha-
rillana fibi coniuge filio cedere non dubitauit: Quod in
concrem incidisse, fortunæ acceptum referens: quod
diffiniret eum sique ad mortem paratus esset, ipsius pu-
eris reputans: Subiicitur animis senex rex, amans iam
prebit quam multa, quamque difficultia paterni affectus
indugentis superauit.

AT 3 3 1 E V C Y S quidem yxote, Ariobarzanes autem
filio suo Cappadociæ regno cesit, in conspectu Ca. Pom-
pejani cum tribunal concidisset, inuitatusque ab eo
in caruilla sedis sit, postq[ue] filius in cornu scribe humi-
litatem formis sua locum obtinentem compexit, non
tuliguit intra le collocatum iouteri: Sed protinus sella
descendit, & dialema in caput eius transstulit: horumque
cepit vero transire unde ipse surrexerat. Exciderunt la-
cryma[rum] iuueni, cohortuit corpus, dilapidum diadema est,
neq[ue] iulus erat, progreedi potuit: Quodq[ue] pene fidem
veritatis excedit, laetus etat, qui regnum deponebat: tri-
stis, cui dabatur: Nec ullum finem tam egregium certa-
men habuisse, nisi patris voluntas auctoritas Pompei
adfuisset. Filium enim & regem appellavit, & diadema
sumere iussit, & in caruilla sella confidere coegit.

An. 106 Et.
App. Mithra-
istica.

Der nunc celsa p[ro]p[ter]e placidi affectus patet cum epi-
liberos traducenta, falebitque aura protecta, ga-
tam suavitatis secum dorem alterat.

FABIVS Rollianus quinque consulibus sumis-
cum gloria perditis, omnibusque & virtutibus & va-
meritis suspendus legatus i[st]e Fabio Gurgiti filio ad bel-
lum difficile & periculosum confidit dum gravatur
est: pene ipso dentaxas animo sine corpore ministrat:
v[er]o propter ultimam lene clutem laetulon, quin
labor priorum libidin[is]. Idem triumphantis curram,
equo infidens, lequi, quem ipse parvulum triumphis fa-
gescuerat, in maxima voluptate posuit: nec "accelot
gloriola illius pompa, sed auctor spectatus est."

NON tam Celerius species equis Romani feci-
sed patria par indulgentia: Qui à Cæsare omnium iusti-
exteriorum & domesticorum hostium victore, cui
abdicate filium suum ruberetur, quod i[st]i tribuimus plebs
cum Marullo collega, invidiam et tanquam regnum al-
festanti fecerat: in hunc modum respondere iustini
Celerius tu nihil Cæsar omnes filios meos et p[re]ies, quam
ex his ego vnum nota fellam mea. Habet autem duos
praeterea opum in deinde filios, quibus Cæsar se inter-
menta dignitatis benigne largitur pollicebatur. Hunc
patrem tamquam summa diuini principis clementiam utrum
præfuit: quis tamen nō humano ingenio in auctis aulam
putet, p[er] cui totus terrarum orbis succubaret, non cessat

Sed nefcio an Octavius Balbus coniunctio &
aduentoris erga filium benevolentia fuit. Prostipus
atrium suis, cum domo politica clam erit et regalis, sum-
que f[ac]tus expeditem iustum traheret postquam iustus
lium trucidari fatus clamore e[st] vicinus acceptit, ei se neci-
quam eualescat, obtrahit, occidendum que militibus tradi-
dit. Pluris nimis illud momentum, quo illi præte-
spem videre filium incolorem coegerat, quam fulorem
tuam extimans. Miseros adolescentis oculos, quibus
amantissimum sui patrem ipsius opera sic exprimentem in-
tueti necesse fuit:

EX T E R N A .

CETERVM ut diuina dona cognita veniamus, Se-
iaci regis filius Antiochus nouerat Stratonices instru-
Plat. Demetria.

amore corruptus, memor quam improbis facibus arde-
ret, impium pectoris valens p[ro]ia dissimulatione conge-
bat. Itaque diversi affectus i[st]i in visceribus ac medullis
inclini somnia cupiditas & maxima verecundia, ad ultimam
tabem corpus eius redigerunt. Iacobat ipse in le-
dito, in torbido limbo: lamentabantur necessarii pa-
ter morte prostratus, de obitu unci filii, deque sua mi-
serissima obitate cogitabat: totius dom[ini] funebris magis
quam regius erat vulnus. Sed haec tristitia nubem Le-
pinius insuperatus, vel, vt quidam tradidit, Eratistri
medici prouidentia discussit. Iuxta enim Antiochum se-
dens, vt eam ad iactum Stratonicis rubore perfundi,
& spiritu ingredi scire, eaque egrediente pallere, & exca-
tatiorem atque tum subinde recuperare animaduertere:
eaudem oblatione ad ipsam veritatem praetulit.
Ingrante enim Stratonica, & rufus abente, brachium
adolescentis dissimiliter apprehendendo, modo vegetiore,
modo languidiore p[ro]p[ter]a venorum compertus, e[st]ius mor-
bi biggerit, proponitque id Seleuco exposuit. Qui cha-
rissima fidei coniuge filio cedere non dubitauit. Quod in
amorem incidisset, fortunæ accepit referens: quod
dissimilare eum &isque ad mortem paratus esset, ipsius pu-
doti imputans: Subiicitur animis lenox, rex amans iam
parebit quam multa, quamque difficultia paterni affectus
indulgentia superavit.

AT[que] S E L E V C Y S quidem uxore Ariobarzane autem
filio suo Cappadocie regno celit, in conspectu Cn. Pom-
pejanius cum tribunal concendi fecit, in iuratuque ab eo
ingruili letta fedilia, postquam filii in cornu scribe humi-
liorem fortunam sualocum obtinenterem compexit, non
falligunt infra le collosum iocuvi: Sed protinus letta
descendit, & diadema in caput eius transiuit: horriaque
crepit et co transiret unde ipse futurerat. Excederunt la-
crime iuueni, cohorsuit corpus, diaphasm diadema est,
nec quo iussus erat, progrederi potuit: Quodq[ue] p[ro]ne fidem
veritatis excedit, i[st]e[us] erat, qui regnum deponebat: tri-
flis, cui dabatur: Nec ullum finem tam egregium certa-
men habuisse, nisi patre voluntate auctoritas Pompei
adfuisset. Filium enim & regem appellavit, & diadema
sisteret iussit, & in curulis letta cogidere coegerit.

*An. orb. 638.
A. p. Mater
diuina.*

CAPUT VIII.

QUI SEVERI ADVERSUS LIBEROS.

1. L. Iunius Brutus pre-	juris: —
missus Cos.	M. Æmilius Scaurus,
2. Caius Volscens.	A. Fulvius.
3. T. Manlius Torquatus	

^{1.} An. 226. 224.
^{2.} L. Jun. 2.
^{3.} D. 23. 1.

Vincet animo
patria. Verg.

^{4.} An. 226. 227.
^{5.} L. Jun. 2.
^{6.} D. 23. 1.
^{7.} An. 226. 227.
^{8.} An. 226. 227.
^{9.} An. 226. 227.

C O M I C A E legatus hi patres, tragicæ aspernatis.
In Par Romulo gloria l. Brutus, quia ille videret,
hic libertatem Romanam condidit filios suos, Tarquinii
dominationem a se expulsa redientes, huius maxime im-
perium obtinens comprehendens propter rebus in virgo-
cinos, & ad palam religatos lecuri percuti iussit. Eavit pa-
trium ut contumeliam ageret: oculi que viuere quam publice
vindicta deesse maluit.

H u r u s æmularius exemplum Caius, filium pri-
bunis plebis Agrarium legem primus tulerat, multisque
alioz rebus populariter animos hominum amore lu-
crosos tenet: postquam illam potestate deposita, ad-
hibito propria quærum & amicorum confilio, afflato re-
gno crimine domi ducantur verberibusque affectum
neccritusitate peculiam eius Cereri consecrarent.

T. A V T E M Manlius Torquatus, propter egregia
multa rare dignitas, iuris quoque ciuilis, & sacrorum
pontificatus peritissimus, in consimili fatione con-
silio quidem necessariorū indigere se creditit. Nam
cum ad lenatum Macedonia de filio eius D. Silano, qui
eum prouinciaro obsinuerat, querelas per legatos de-
biles: à Patribus conscriptis petire, nequid ante de ea re
statuerent, quam ipse Macedonum filius sui causam
insperisset: sommo deinde cum amplissimi ordinis,
tum etiam eorum qui questum reverant, consensu cog-
nitione suscepit, domi confudit: solusque virusque pat-
ri per totum biduum vacans, se tercio plenissime die,
diligentissimeque auditis testibus, ita pronuntiavit:
Cum Silanum filium meum pecunias à locis acceperis
mihi probatum si, & republica cum & domo mea indi-

gaum

CAP. VIII. DE SEVERIS PATRIB. 183

gnum iudico, protinalque è conspectu meo abire iubeo.
Tam trilii patris tententia perculis Silanus, lucem
veteris intreri non sustinuit, suspendioque se proxima
nolle consumpsit. Peregrerat iam Tarquarus leuen &
rengoli iudicis partes, latifactum erat repubica hab-
bebat vltionem Macedonia, potuit tam verecondo obi-
tu filii patris infelix rigor: at ille neque adolescentis
exequis interfuit, & cum maxime funus eius ducere-
tur, consolare se volentibus, vacuas aures accommoda-
uit. Videbat enim Iesu eo ario confiditie, in quo illius
Imperiosi Tarquani severitate conspicua imago posita
erat: Prudentissimoque viro succurrebat, effigies ma-
ximum studio suo idcirco in prima aliud parte poni so-
lere, & eorum virtutes posse non solum laudare, sed etiam
imitarentur.

M. V R O Scaurus, lumen ac decus patriæ, cum
apud Athesim flumen impetu Cimborum Romanorum
quates puli, deferto procos. Catulo Vitem pauidi re-
perebent: conlitterationis eius participi filio suo misit
qui dicerent: libenter ut in agro eius interfecti oslib. de-
caturum, quam ipsum tam deformis fuga reum visurum
1: Itaque si quid modo reliquum in postore verecundiz
sopereflet, conspectum degenerat patris ritaret: re-
cordatione enim iuventia fixa, qualis M. Scauro aut
habendus aut spernendus esset filius admonebatur. Quo
nuncio accepto, iuvenis coactus est fortius aduersus
semitemplum gladio sti, quam aduersus hostes vlos
faecit.

N e c minus animose A. Fulvius vir senatorii ordi-
nis, euanescere in aciem filium retraxit, quam Scaurus
eproculo fugientem increpuit. Namque iuuenem & in-
genio & literis & forma inter æquales nitentem, pra-
vuo confilio amicitiam Catilinæ fecerunt, inque caltra
eius temerario imperio tuentem, medio itinere abstra-
ctum iupitio mortis affecti præfatus. Non se Catili-
na illum adactus patrem, sed patriæ aduersus Catili-
nam genuisse. Iacut, donec e nullis bellis tabies prater-
ter, inclusum arcere: verum illud eanti patris narratetus
opus, hoc legeri referunt.

An. 226. 227.
An. 226. 227.
An. 226. 227.
An. 226. 227.

An. 226. 227.
Salust. Catil.
Diod. 17.

CAPUT IX.

QVI-MODERATI-ERGA-SVSPE-
CTOS LIBEROS.

1. L. Gellius Poplicola. 3. Fulvius quidam.
2. Q. Hortensius orator. 4. Pater quidam.

SED ut hanc incitamat & asperam severitatem mido. Sres relatu patrum mores clementia lugor militare remperent, exacte pene concessa aenia iungatur.

1. **L. Gellius**, omnibus honoribus ad censoriam defunctus, cum gravissima crimina de filio, cum nouera contumillum stuprum & patricidium cogitatū, propemodum explorata haberet, non tamen se vindictam procurari continuo, sed pene vniuerso senatu allubito in consilium, expositis suspicionibus, defendendi & adolecenti potestatem fecit. Inspectaque diligentissime causa, absoluuit eum de concubinatu etiam iententia sua: Quod si imperio ita abstractus faciunt fessilat, admisullet magis iecos, quam vindicaret.

2. **Q. AUREM** Hortensiū, qui suis temporib. ornatum Romanū eloquentie fuit, admirabilis in filio patetia exticit. Cum enim eouis; impietatem eius suspectam, & nequissimam iniuriam haberet, ut Mellallam sua foros filium heredem habiturus ambitus reum defendens subdibus diceret, Si illum damnascent, nihil sibi praeter oculum nepotum, in quibus acquiesceret, impetravit: Hac felicitat sententia, quam etiam edita oratione inservit, filium potius in tormento animi, quam in voluptatibus reponens: tamen ne natura ordinem confunderet, non nepotes, sed filium heredem reliquit. Moderate visus affectibus suis: quia & viuus moribus eius verum testimonium, & mortuus saeviū honorem debitum reddidit.

3. **I**NTEM fecit clari genetis, magna que dignitatis uit Fulvius, sed in filio aliquantum tertiore. Nam cum auxiliū sensus implorasset, ut suspectus in patricidio & ob id latens per triumvirum conquereretur, ac iolla Patrum conscriptorum comprehensus esset; non solum

eum

CAP. IX. DE MODER. PATRIB. 185

etiam non notauit, sed etiam decedens, dominū omium effolavit: Quem sibi generat heredem instituens, nō quem expertus fuerat.

MAGNORVM virorum elementibus actis ignoti patris nostri arque inusitate rationis consilium adiuvant: qui cum a filio nocti fibi infidias compellet, nec inducere in animum posset, vt verum sanguinem ad hoc sceleris progresum crederet, seductam uxorem suppliciter rogavit, ne se viterius celaret, sed diceret: siue illam adolescentem subiecisset, siue exilio conceperisset: Assueratione deinde eius, & iuraturando, le nil tale debere suspiciati, perclusus, in locum desertum filio perducto, gladium, quem secum occultum atulerat, tradidit, ac iugulum ferendum prebuit: nec veneno, nec latrone et ad peragendum particidium opus esse affirmans: Quo factonon paullum, sed magni imperu recta cogitatio peccatis ianenis occupavit, continuoque abiecto gladio, Tu vero, inquit, pater viue: & si iam obsequens es, vt hoc precati filio permittas, me quoque expera. Sed tantum quæso, ne meis erga te amore eo sit vilior quæda penitentia otitur. O salutinem langui-
ne meliorem, pacatiorelque penatibus filias, & alimen-
tis blandius ferrum, ac mortis oblate, quam datæ vita felicis beneficium!

CAPUT X.

QVI FILIORVM OBITVM FORTI
ANIMO TULERUNT.

ROMANI.	3. <i>Q. Marcius Rex, Cot.</i>
1. <i>M. Horatius Fulvillus,</i>	<i>EXTERNI.</i>
<i>Cato.</i>	1. <i>Pericles Atheniensis,</i>
2. <i>L. Aemilius Paullus præ-</i>	2. <i>Xenophon,</i>
<i>tor.</i>	3. <i>Anaxagoras.</i>

COMMEMORATIS patribus qui injurias filiorum patienter exceperunt, referamus eos qui mortes a quo animo tolerarunt.

*An. urb. 146.
Littera.
Diversi.
Tact. c. p.*
HORATIVS Puluillus, cum in Capitolio Ioui Opt. Max. ad eum pontifex dedicaret, interque nuncupan-
nem solennum verborum postemtenebas, mortuum esse
filium suum audisset: neque manu a poste remouit se
tanti templi dedicationem intertrumperet. Neque vul-
tum a publica religione ad priuatum doarem deflexit:
ne patris magis, quam pontificis partes egisse videretur,
Tolle, inquit, cadauer.

*An. urb. 146.
Plaut. o. vita.
Lucas 4:1.*
CLARYM exemplum: nec minus tamē illustre quod
sequitur. Amilius Paullus nunc felicissimi, nunc miser-
issimi patris clarissima representatio, ex quatuor filiis for-
mæ insignis, egregiæ indolis, duos iure adoptionis in
Corneliam. Fabiamque gentem translatos, sibi ple-
negauit: duos ei fortuna abstulit. Quorum alter trium-
phum partis funere suo quartam ante diem præcessit: al-
ter in triumphali coru conspectus, post diem tertium
expirauit. Itaque quia ad donandos viisque liberos abun-
dauerat, in oratione lobito delitius est. Quem eadem
quo robore animi fultuuerit, oratione, quam de rebus
a se gestis apud populum habuit, hanc adiiciendo clau-
sulam, nulli ambiguum reliquit. Cum in maximo pro-
uentu felicitatis nostra Quirites timerem, ne quid mali
fortuna moliset, Iouem Opt. Max. Iunonemque regini,
& Mineruam precatus sum, ut si aduersi quid populo Ro-
mano immineret, tocum in meam domum conuerteret.
Quapropter bene habet: annuendo enim votis meis id
egerunt, ut vos potius meo casu doleatis, quam ego se-
stio ingemiscerem.

*An. urb. 637.
Cato in nepoti
collega ut Gell.
13.6.19. Quare
fecundum merito
in nobis suffi-
ciat ill.*
Vero etiam domestico exemplo adiecio, in alienis luctibus orationi meæ vagari permittam. O. Mar-
cius Rex superior. Catonis in consulata collega, illum
summa pietatis & magnæ spei, & qua non parus cala-
mitatis accellio fuit, vultum armis. Cumque se obiu-
cios lubricum & euersum videret, ita dolorem aler-
tione consilii coercuit, ut a rogo iuuenis protinus Catin
peteret: senacumque, quem eo die lege habere oportet-
bar, euocaret. Quod nisi fortiter in certorem ferre scis-
set, unius die lucem inter calamitosam patrem & stro-
num confidem, neutra in parte cessante officio, patrum
non potuisset.

Ex-

EXTERNA.

*Principes Atheniensium Pericles intra quadridu-
m duobus sacrificiis adolescentibus filii ipsi huius; in ipsis
diebus & vultu pulchrum habitu retinente, & oratio-
ne nulla ex parte infra dicto concessionatus est. Ille vero
caput quoque solito more coronatum petere fustinus, ut
nihil ex veteri ritu propter domesticum valens detrac-
ter. Non sine causa igitur tanti roboris animus ad Olympi-
pi cognomen ascendit.*

*XENOPHON autem, quod ad Socraticam discri-
plinam attinet, proximus à Platone felicis ac beatæ fa-
cundia gradus, cum solemne sacrificium petageret, è
duobus filiis maiorem natu nomine Grylum, apud
Mantinam in pirclo occidisse cognovit: nec ideo insti-
tutum deorum cultum omittendum putavit, sed tan-
tummodo coronam deponere contentus fuit. Quam
ipsam, pescantes quoniam modo occidisset, ut audiuit
fortissime pugnantem interisse, capiti repulit: numina
quibus sacrificabat, testatus, maiorem le ex virtute filii
voluptatem, quam ex morte amaritudinem sentire. Alius testis quisce Kosibam, abiecisset altaria, lachrymis re-
spersa thura dissecisset: Xenophontis corpus religioni
immobile stetit, & animus in confilio prudentiæ stabilis
mansit: Nam dolori succumbere, ipsa clade, quæ nunciata
erat, tristius duxit.*

*Nec Anasagoras quidem supprimendus est. Audita
namque morte tili, Nihil, inquit, mihi inexpectatum
aut nouum nuntius: ergo enim illum ex me napum lete-
bam esse mortalem. His voces virilissimis præceptis im-
buta virtus intrit: quas si quis efficaciter auribus perceperet,
non ignorabilis liberos esse procreandos, ut memi-
nit his a serua natura, & accipiendi spiritus, & redden-
di eodem momento temporis legem dici: neque ut moti
meminem sole, qui non vixerit, ita nec viuere
aliquem quidem posse, qui non sit
morturus.*

VALERII MAXIMI
LIBER SEXTVS.

CAPYT I.
DE PUDICITIA.

QVAM COLVERE	9	T. Veturius T. F. Cal. ROMANI.
1 Lucretia Sp. F. L. Colla- tini.	10	C. Pescennius triumvir capitalis.
2 L. Virgilius.	11	Cominius trib. picio.
3 Pontius Ausdianus eq. Rom.	12	C. Marcius Cai. 2.
4 P. Manius.	13	Primiti qui adulterio deprehensa vendica- runt.
5 Q. Fab. Max. Seruilia- nus.		EXTERNI.
6 P. Atilius Philiscus.	1	Hippofemina Graeca.
7 M. Claudius Marcl- lius ad. cur.	2	Ghōmara Orgayonis reguli.
8 Q. Metellus Celer trib.	3	Teutonorum extre- pleb.

Non te virorum pariter ac feminorum praeceps firmamentum Pudicitia inuocem? Tu enim priesca religione consecratos Vestre focios incolis. Tu Capitoline Iunonis puleinatisibus incolas. Tu palati columnam augustos penates, Ianctiliumque Iulie genialem thorium aliud statioe celebras. Tuo præsidio puerilis ætatis insignia murita sunt. Totum inuisus respectu fierius iuuentus flos permanet. Te custode matronales stola censerunt. Adesigitur, & cognoscere quæ fieri ipsa voluisti.

Dux Romanæ pudicitiae Lucretia, cuius virilis animus, maligno errore fortuna, muliere corpus fortissimum est. A Sex. Tarquinio regis Superbi filio per vim stu-

Flexionis
arcanis ne tan-
get.
Adulatio
modera.

An. urb. 444.
Locut. 1.
Ovid. Fast. 2.
Dionys. 4.

CAP. I. DE PUDICITIA. 189

prum pati coacta, cum grauissimis verbis iniuriam suam in consilio necessariorum deplorasset, ferro se, quod ueste tectum attulerat, interemic. Causamque tam animoso iotentu impetravit consulare pro rege permutandi, populo Roma. praebuit.

At quæ hanc illaram iniuriam non tulit Virginius plebejus generis, sed patricius vir spiritus, ne probren contaminaret dominus sua, proprio sanguini non pepercit. Nam cum Ap. Claudius decenter, filia eius virginis stuprum posset suis viribus ferens, pertinacius expeteret, deductam in forum paullam occidit, publiceque interempsit, quam corrupta pater esse maluit.

Nec alio robore animi praeditus fuit Pontius Aufidius, eques Rom. qui postquam compertis filia sua virginitatem a pedagogo proditam Fauno Saturnino, non contentus lecleratum ferum affecisse supplicio, etiam ipsam paullam necauit. Itaque ne turpes eius nuptias celebraret, accubas exequias duxit.

Quid P. Manius, quam leuiter pudicitiae custodes egit! In libertum namque gratum admodum tibi aversuuerit, qui cum nubilis iam ex artis filia sue osculum deinde congeneratum preterire non libidine, sed errore lapsus videcipolle. Ceterum amatitudine pœnar, tenetis adhuc pueræ sensibus, castitatis disciplinam in generari magis affectum. Eique tam tristi exemplo præcepit, ut non loquuntur in libidinam, sed etiam oculis ad virum sincera petierit.

VERO Fabius Maximus Seruillianus honoribus quosplendidissime geslit, censore gratitate consummati, exigit à filio unico ponas dubia castitatis: Is eas perpendit, voluntario feculsi conpectum patris vitando.

DICTRINÆ ceterorum, viram nimis acerbum extolle, nisi P. Atilium Philicum in pueritia corpore quæstam i domino facere coactum, tam suuerrum postea patrem cernerem. Filiam enim suam, quod ea le flumine conquinuerat, interemit. Quam sanctam igitur in castitate nostra pudicitiamuisse existimare debemus, in qua etiam iustiores libidinis, tam securos eius vindicis crudelis animalius erimus?

Si quid TVR excellentis nominis, ac memorabilis fa-

An. urb. 304.
Locut. 1.
Dionys. 11.

An. urb. 639.
Cenfer. fact.

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

An. vrb. 157.
Plat. 156.4

Et exemplum. M. Claudius Macellus ad his curulis. Scantinius Capitolino titub. pl. diem ad popule dixit, quod filium suum de stupro appellaverit. Eoque assuerant est eungi non populi etatesset, quia laetos sanctam potestatem habebet, & ob id tribunum auxilium implorante, totum collegium tribunorum regnauit se intercedere, quo minus quid citie questio poragetur. Citatus itaque Scantinius raus, uno teste qui tentauit erat, damnatus est. Constat inuenem productum in Rostra defiso in traham ructu perseveranter tacuisse, verecundoque tenuo plurimum in ultionem suam valuisse.

An. vrb. 157.
Plat. 156.4

METELLVS quoque Celer improsa mentis acer putator extitit. Cn. Sergio Silo promissorum matronarum minimorum gratia diem ad populum dicendo, eumque hoc viu criminis damnando. Non enim factum runc, sed animus in qua libouem dedictus est: plusque voluntate peccare nec ut quam non peccare profuit.

*An. vrb. 157.
Lut. de L. Pa-
pinae. Sacerdos
fuit ex Sudau
in C. Latores.*

CONCORDONIS hæc, illa Curia grauitas. T. Vespasius filius Vetus, qui in consula sua Sanctoribus, obtutus pteritam ferdus, deditus fuit: cum prospic deinceps ea ruinam, & graue ex alienum C. Plotio nexum si dare admodum adolescenti ipsi coclus esset, peribubus ab eo reverberibus, quia stuprum pari noluerat, alle. Quis speretem ad confites deculit. A. quibus haedere ceteros factas senatus. Plotiuro in carcere in ducaisse. In qualicunque enim statu possum Romano sanguinis pudicitiam tutam esse voluit.

Et quid mirum, si hoc uniuersi P. C. confuerunt: C. Pescennius triumvir Capitalis Cornelius fortissime militi stipendia emeritum, virtutisque nomine quater honore primipri ab imperatoribus donatum: quod cum ingenio adolescenti stupri commercium habuisset, pudicitis vinculis oneravit: A quo appellatis tribuni, cum de stupro nihil negaret, sed sponsionem se facere paratuissent, quod adolescentis ille polam atq; aperte corpore, vestitus factisset: intercessione suam interponere noluerunt. Itaque Cornelius in carcere mori contulit. Non putauit tribuni pleb. temp. nostram contortibus viris pacifici oportere, ut externis periculis domesticis delicens emerent.

LIBI.

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

LIBIDINOSI centurionis supplicium, M. Lexingtoni Mergi tribuni militaris, æque simili fædus exitus sequitur: Cui Cominus trib. pleb. diem ad populum dixit, quod cornicularium suum stupri causa appellaret. Nec sufficiuit eius rei sententiam Latorius, sed se ipse ante judicis tempus fuga prius subtraxit, deinde etiam morte punivit. Natum modum expluerat: fato tamen sanctus, uniuersa plebis sententia crimine impudicitæ damnatus est: Signa illum militaria, faciatæ aquile & certulima Romanum imperii custos severa castigiorum disciplina, vique ad inferos persecuta est. Quoniam cuius magister eile debuerat, sanctitatis corrupor teatbat existere.

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

HOC mox C. Marium Imperatorem, cum cum C. Luscianum sutoris sue filium tribunum militum à C. Plotio manipulario militi jure caesum pronuntiavit, quia cum de stupro compellare ausus fuerat.

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

SED ut eos quoque, qui in vindicanda pudicitia dolore suo pro publica lege vii sunt, strictum percurram: Sempronius Musca C. Galium deprehensum in adulterio flagellis cecidit: C. Memmius L. Octavianum similiter deprehensum peruis contudit: Catbo Accius à Vibieno, iterati Pontius a P. Ceruto deprehensi castrati sunt: Co. etiam Furium Brochum quidam deprehendit & familię stuprandam obsecrit: Quibus ita fuit induluisse, fraud: non fuit.

EXTERNA.

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

ATQUE ut domeslicis externa subiectam, Graeca femina nomine Hippo, cum hollum clavis esset excepta, in mare se, ut morte pudicitiam tueretur, abiecit: Cuius corpus Erechtio litoris appulit, proxima vnde humo sepulture mandatum, ad hoc tempus rurulus contigit. Sanctitatis vero gloriam æternæ traditam memori: Gracia laudibus suis celebrando, quotidie festientiore efficit.

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

VITAMENTIUS hoc, illud consideratus exemplum pudicitia. Exercitu & copiis Gallograecorum à Cn. Manlio confusa in Olympia monte ex parte deletis, ex parte capti, Orgiagontis regali uxori mita pulchrit-

*An. vrb. 157.
Plat. 156.4**An. vrb. 157.
Plat. 156.4*

15.

15.

15.

15.

dinis à centurione, cui custodienda tradita erat, stuprum pati coacta postquam ventum est in eum locum, in quem centurio, millio nuntio, necessarios mulieris pectus quo eam redimerent, afferre iusterat: **Aurum** expendēte centurione, & in eius pondus animo oculisque intem, Gallegrecis lingua gentis suæ imperauit, ut eum occident. Inter se tamen deinde caput ab illo manibus retinens ad coniugem venit, abiectoque ante pedes eius, & insula & ultiōis suis ordinem exposuit. Huius seminae quod aliud quicquam, quam **corpus in potestate huius veniente dicat**: Nam neque animus vincit, nec pudicitia capi potuit.

TEUTONORVM vero coniuges Mariam victorem orarunt ut ab eo virginibus Veltalibus dono mitterentur, affirmantes & que se, atq; illas virilis concubitus ex pessimas fuitur. Eaq; re nō impetrata, laqueis sibi nocte proxima spiritum eripuerunt. Di melius, quod hunc animum vniuersitatem in aie non dederant. Nam si mulierum suorum virtutem imitari voluisent, incerta Teutonicae **victoriae trophaea** reddidissent.

CAPUT II. QVAE LIBERE DICTA AVT FACTA.

A ROMANIS.	AB EXTERNIS.
1 Legato Primernatum.	2 Diphilo Tragodis.
2 La. Marcus Philippo Cos.	10 M. Caffacio Plectus.
3 Scipione Ameliano.	11 Ser. Sulpicio Galba.
4 Cu. Calpurnio Pisone.	12 A. Casellio invrisco.
5 M. Catone Vicensi.	
6 Cu. Lentulo Marcellino Cos.	1 Machara Macedonius mulier.
7 M. Faunio.	2 Syracusana quadam.
8 Heliso Matia Formia.	3 Theodoro Cyrenes.

LIBERTATEM autem vehementis spiritus dictis pariter ac falcis testata, venon iouita etiam ita viro venientem non exclusim. Quae inter virtutem vittim,

posita, si salubris modo se temperauerit, laudem sequitur non debuit, prout si fuerit reprehensionem meretur. Atque scilicet sic auribus prator, quam sapientissimi rursusque animo probabilior est. **Vt** poterit frequentias aliena venia, quam sua prudentia tutus. Sed quia humanae vitae partes persequi propinquum est, nostra fide, propria estimatione referatur.

Pro: **VERNO** capto, interfecit, que quid oppidum ad rebellium incitauerant, senatus indignatione accusatus contumaciam agitabat, quidnam sibi de rei quis quoque Priuernas faciendum esset. **Ancipiit** igitur causa talis contumaciam faciebat, eodem tempore & victoribus & iuratis subiecta. Ceterum cum auxilium vacuum in precibus restare animaduertierent, ingeniti Italici languidis adiuuici non potuerunt. Princeps enim eorum in Curia interrogatus, quam pacem merebentur, respondit: Quam mezentur, qui te dignos libertate iudicat. Verbis arma lumperat, exalperat, osque Paxrum conscripti animos inflammarerat. Sed Plaurius consul, laetus Priuernatum causis, regulem animo eius dicto obtulit; quiesciisque, qualiter cum eis Romani pacem habituri essent impunitate donata. At is constantissimo vultu, Si bonam dederitis, inquit, perpetuam, si malam, nondiuturnam. **Quia** vox perfectum est, ut viciis non lolum venia, sed etiam ius & beneficium nostra ciuitatis daretur.

SIC in senatu Priuernas loquitur auctor est L. vero Philip-
An. 193. 662.
pas consul aduersus eundem ordinem libertatem exercere nō dubitauit. Nam segnitie pro Rostris exprobans, (c) de Orat. 1.
aliо sibi senatu opus esse dixit: tantumq; a poenitentia dicti absur, ut etiam L. Crasso summa dignitatis & eloquentiae virgo, id in Curia granteret sententi, manum iniici subterret. Ille reiecto licore, Non es, inquit, mihi Philippe consul, quia necego quidem tibi senatorem sum. **NB.**

Quid populum a incuria suo tuncum libertas re-
quisitum & similiter aggressa, & non exspectata est par-
tem. C. Carbo trib. pleb. nuper sepultus Gracchanus, ieditio-
nem turbulentiam in vindex, idemque orientium ciui-
hum malorum fix ardentissima, P. Africananum à Numana
tuncsum summum cum glorie foligore venientem, ab
ipsa pene porta in Rostra perductum, quid de T. Grachi
mortu, cuius honorem in matruponio habebat, septiret,

An. 193. 662.
L. Crasso.
NB.

At. 193. 662.
L. Crasso.
NB.

interrogauit: ut auctoritate clarissimi viri, inchoato incendio multum incrementi adiiceret: Quis non dubitabat, quin propter tam scelam affinitatem, aliquis pro interfeci necessari memoria miserabilitate esset locuturus. At si late eum cæsum viderit respondit. Cuidatio cum coacito tribunitio furore in finibus violenter se clamasset, Taceant, inquit, quibus Italia nouera est. **N**ono Otto deinde murmur, Non efficiens, ait, ut solatos regas, quos alligatos adduxi. Vniuersus populos iterum ab uno contumelioso corruptus erat. Quantus est bonus virtutis? tacuit accepit: Recens victoria ipsius Numida, & patria Macedonica, deuictaque Carthaginis Spolia aucta, ac duotuor regū Suphacis & Perse autem triphales currus caenata: ceruces, tunc rotus fortiteremis ora clauerunt: Nec timori datum est silentium, sed quia beneficio Amilia & Corociae gentis, multi metus Vibis, atque Italia finiti erant, plebs Romana libertaus Scipionis libera non fuit.

QUADRUPITER minus mirari debemus, quodam amplissima Co. Pompeii auctoritas toties cum libertate luctata est: nec fine maga a lande, quoniam omnis genitus hominum licentia in liborio esset, quieta fronte nunt. Co. Piso, cum Manilium Crispum reum ageret, eumque evidenter nocentem gratia Pompeii videtur scripti: iugis impetu ac studio accusationis prouectus, multa & grava crimina praepotenzi defensori obiecit. Interrogatus deinde ab eo, cur se quoque non accusaret. Da, inquit, praedes reipublicae te, si postulatus fuoris, cuius bellum non exercitatur, etia de tuo prius, quam de Manili capite in consilium iudices mittam. Ita eodem iudicio duos sustinuit eos: accusatione Manilium: libertate Pompeiu: & cum alterum lega peregit, alterum professione, qua loquim poterat.

QVI D ergo libertas sine Catone? non magis quam Cato sine libertate. Nam cum in senatem nocentem & infamem reum iudex sedisset, tibi belisque Cn. Pompei iudicat onus eius continentis, prolate essent, proculdubio efficaces futuræ protinus submouit eas e quæsiione, legem recitando, qua cautum erat, ne senatoribus tali auxilio resiliere. Huius factio peritiorum admirationem admittit.

admit. Nam quæ in alio audacia videretur, in Catone fiducia cognoscitur.

CON. **L**ENTIVLVS Marcellinus consul, cum in concione de Magni Pompeii nimia potentia quereretur alienusque ei clara voce videntius populus esce: Acclamate, inquit; **Q**uirites, acclamate, dum licet: iam eam vobis impune facere non habebit. Pulchra est tunc eximia cuius potentia, hinc inuidiosa querela, binc lamentatione miserabilis.

CIVI candida fascia crux alligata habent, Fauoris, Non resert, inquit, qua in parte corporis sit diametra: Exigu panni cauillatione regias eius vires exprobans. At si neutra in parte mutato vultu, utrumque exire, ne aut hilari fronte liberter agnoscere potentiam, aut tristi iram profiteri videretur: Eaque patientia in inferioris etiam generis, & fortunæ hominibus adiutum aduersus se dedit: E quorum turba duos retulile abunde erit.

HELVIVS Mancia Formianus, Libertini filius, vltimæ senectutis, L. Libonem apud censores accusabat: in quo certamine cum Pompeius Magnus humilitatem ei, etatemque exprobrauit, ab inferis illum ad accusandum remisum dixisset: Non mentiris, inquit, Pompeivento enim ab inferis L. Libonem accusatus: sed dum illic moritur, vidi cruentum Cn. Domitium Ahenobarbum defecarem, quod summo genere natus, iotegerrima vita, amantissimus patris, in ipso iuuentus illo, tuo iussu esset occidit. Vidi pars claritate conspicuum Brutam ferro laceratum, querentem id sibi prius perfidia, deinde etiam crudelitate tua accidisse. Vidi Cn. Catbonem acerrimum pueritiae tuæ, bonorumque patris tui defensorem, in tertio consulatu suo catensis, quas tu ei iniiciuſſeras, vincitum, obtestantem te aduersus omnifas, ac nefas, cum in summo esset imperio, a te equite Romano trucidatum. Vidi eodem habitu, & queritatu prætorium virum Perpetnam sauitiam tuam execrante, omnisque eos vna voce indignantes quod indeumna-

ti lob te adolescentulo carnifice occidissent. Odoctua in pietatis cicatricib; bellorum ciuilium vastillima vulnera, municipali homini, feritutem paternam redi-
*An. orb. 697.
Dian. &c. Pint.
Pint. & Cn.
Catone.*

*An. orb. 697.
Pint. Pompei.
Lm. 19. Ap. 71.*

*An. orb. 697.
Lm. 9. Pint.
Zenoar.*

*An. orb. 697.
Pint. Apoll.
Zenoar.*

*An. orb. 697.
Pint. Pompei.
Lm. 9. Pint.
Zenoar.*

lenti, effrenata temeritate, intolerabilique spiritu impinge reuocare licuit. Itaque e tempore & fortissimum era Cn. Pompeio maledicere, & rupissimum. Sed non pauper nos hoc longiore querela prosequi personam: in sequentes aliquanto sois humilior.

Diphilus Triagedus, cum Apollinarib. ludi inter actum ad eum versum veuisset, in quo huc sententia con tinetur, Miseria nostra magnus est, dicitis in Pompeium manibus, pronuntiantur. Reuocatu que ali quoties apupulo, sine illa cunctatione, nimis illum & intolerabili potentia reuincit gestu perseverant, egit. Eadem peruanita vultus est in ea quoque parte, Virtutem illum venit tempus cum graniter gressus.

M. etiam Castrici libertate inflammatu animus, qui cum Placocciae magistratum generet, Cn. Carbonem confule iubente decretum sicut, quo ab obidae a Placocciois darentur, nec summo eius imperio obtinuerant, nec maximis viribus erant. Atque etiam dicunt milites se gladios habere, respondit. Et ego annos. Obstupuerunt tot legiones tam robustas senectutis reliquias inuentores. Carbonis quoque ita, quia materialium leviorum per quam exiguum habebat, parvulum vita tempus ablaurit, se picipi collapsa est.

Iam Ser. Galbae temeritatis plena postulatio, qui Diuum Iulium consummatis victoriis, in foro ius dicendum, in hunc modum interpellare iustitio: C. Iuli Caesar, pro Cn. Pompeio Magno quondam genero tuo in tertio eius consulatu pecuniam ippondi, quo nomine nunc appellor: Quid agam? dependam: Palam si que aperte ei bonorum Pompeii venditionem exprobando, ut a Tribunali summoueretur, meruerat: sed illud ipsa mansuetudine iniicius pectus, ex alienum Pompeii ex lauso soluti nullit.

A. Cæselli viri viris civilis scientia clarus, quam periculose contumax! Nullius enim aut gratis, aut auctoritate compelli potuit, ut de aliqua earum rerum, quas triumphi dederant, formulam componeret. Hoc animi iudicio viatoriarum beneficia extra omnia ordinem legum ponens. Idem cum multa de temporibus Cæsarii liberius loqueretur, amicique ne id faceret moneretur:

moneteor: Duas res que hominibus amarissime* vi. * ad. vide dentur, magnam sibi licentiam praebere respondit, sene- rentur, Quicunq; & orbicularem.

EXTERNA.

In spiritu se tantis viris mulier alienigeni sanguinis, que a Philippo rege temulento immicerat damnata, *Plautaria.* Prouocare ad Philippum, inquit, sed sobrium. Excusit *Aspasia.* et apud olicitanti, ac presenti animo ebrium respicere, cauilaque diligenter inspecta iustitiam sententiam ferre cogit. Igitur equitatem, qua impetrate non potuerat, extorxit pacius præsidium a libertate, quam ab innocencia missuata.

Iam illa non solum fortis, sed etiam urbana libertas. Senectotis ultimis quedam, Syraculanis omnibus Dionysi tyranni exitum, propter nimiam morum acerbitudinem & intolerabilia onera votis experientibus, sola quotidie matutino tempore deos, ut incolumis se libi superstites esset, orabat. Quod ubi is cognovit, indubitate tibi admiratus benevolentiam, accepit eam, & quid sita hoc, aut quo suo merito faceres, interrogauit. Tum illa, Certa illi, inquit, ratio propoli mei: puella enim, cum grauem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam: quo imperfecto, aliquanto tertiior arcem occupavit. Eius quoque finiri dominationem magni extimabam: tertium te superioribus importuniorem habete cœpimus rectorem. Itaque timens, ne situ fueris absumpitus, deterior in locum tuum succedat, caput meum pro tua salute desereo. Tam facetam audaciam Dionysius punire erubuit.

In ter. his & Theodorum-Cyrenium quasi animo spiritus coniugium esse potuit, virtute par, felicitate diffimile. Is enim Lysimachus regi mortem sibi ministanti, Enimvero, inquit, magnifica res tibi constigit, quia cantharidis vim assecutus es. Cumque hoc dicto accensus, cruci cum luctu insisteret, Terribilis haec (ait) purpuratis fetialis: mea quidem nihil intercedere, humaine an sublime patrescant.

*Sens. de Trans-
qual. in Trop.
I. & J.*

CAPUT III.
DE SEVERITATE.

1. Populus Rom.	8. Cognatorum in Sena-
2. P. Mucius Scaevola trib.	tas.
plebs.	
3. Senator Rom.	9. Egnatius Metelli.
4. N.V. Curis Dentatis	10. C. Sulpici Galli.
Cos.	11. Q. Antistius Vetus.
5. L. Domitius Ahenobarbus	12. P. Sempronius Sophi.
pr.	EXTERNORVM.
6. M. Horatii Tergemini.	1. Lacedemoniorum.
7. Senator Rom. in ince-	2. Ahenobarbium.
ssis.	3. Cambyses regi Perja-
	rum,

ARMET seduritia pectus necesse est, dum horrida
actritus severitatis acta narrantur; ut humaniore
cogitatione seposita, rebus auditu alperis vacet. Ita enim
delticta & inexorabiles vindicta, & varia pectorum
genera in medrui procurrent, ut illa quidem irrum-
menta, sed minime in placido & quieto paginarum nu-
mero reponenda.

M. M A N L I U S, unde Gallos depulerat, inde ipse
precipitatus est; quia fortiter defensam libertatem or-
facie opprimere conatus fuerat. Cuius iustae vitionis
nimis hæc præfatio fuit: Manlius eras milis, cum
precipites agerbas Senones: postquam mutari cœpisti,
vouis factus es ex Senonibus. Huius supplicio extrema
memoria nota inserita est: Proprie illum enim lege tan-
ciri placuit, nequiss patricios in aree, aut Capitolio ha-
bitaret, quia domum eo loci habuerat, ubi nunc adem
Monetæ videamus. Par incipitio cunctatis aduersus
Sp. Galium erupit: cui plus luſpicio concupitur dominatio-
nis nocuit, quam tres magni triūphi coniulatus, ac duo
speciosissimi triumphi profuerunt. Sepe enim popu-
lūque Rom. non contentus capitali eum supplicio affi-
cere, intertempo domum superiebat, ut penarium quo-
que strage puniretur. In solo autem adem Telluris fecit,
Itaque quod prius domiciliū impotens vim fuerit,

L.
An. verb. 379.
Littera s. Post.
Camilla. Zama.
rea.

An. verb. 168.
Littera s.
Dionys. 8.
Cic. pro domo
fus.

CAP. III. DE SEVERITATE.

199

pro religioſe ſeueritatis monumentum eſt. Eadem au-
ſum Sp. Malum colimbi exitu pacia multauit. Area ve-
ro domus eius, quo iuſti ſupplici notitia ad posteros per-
ueniret, Aequimelri appellationem traxit.

Quotū ergo odiū aduersus hostes libertatis inſitum
animis antiqui haberent, paciū ac rectorū, in quibus
veritati fuerant, nunis teſtantur. Ideoque & M. Flacci, &
L. Saturnini leditioſiſſimorum cūrum corporibus truci-
datiſ, penates ab imis fundamētis erutauit. Ceterum
Piat. Marci &
Flacciana area, cum diu penatibus vacua manifileſ, à Q. Gracchis
Catulo. Cimbriſis (poliſ adorna) cl.

Viguit in noſtra ciuitate Te. & C. Gracchorum fami-
lia nobilitas, ac ipſes ampliſſima: ſed quia statim ciui-
tatis conati erant conueliere, in ſepulcrā cadavera iſcu-
runt: ſupremusque humanae conditionis honos filii
Gracchi, & nepotibus Africani defauit. Quintius fami-
liares eorū, ne quis reipubl. inimicis amicus eſſe vellet, de
robore precipitauit.

I P. M. fibram licetē P. Mucius tribunus pleb. quam
Senatus & populo Romano credidit, qui omnes collegas
ſuos, qui duce Sp. Caſſio id egerant, ut magistratibus
non ſubrogatis, communis libertas in dubium voca-
tur, viros tremauit. Nihil profecto hac ſeueritate fiden-
tius: viros enim tribunus eam penam nouem collegis
inficit annis eſt, quam nouem tribuni ab uno collega-
experte perhorruilent.

6. I T S E R T A U S rigida adhuc eufos, & vindex
ſeueritas, ſed pro dignitate ac disciplina ſequitur grauis in-
uenta eſt: M. enim Clodium ſenatus Corlis, quia tur-
pem cum his pacem fecerat, dedidit: Quem ab hoſti-
bus non accepit, in publica custodia necari iuſſit. Se-
mell laſia in aieſtate imperi, quod modis ita pertinax vin-
dex: factum eius recidit, libertatem admetit, ſpiritu
extinxit, corpus conuicta carcere & deterrida Gemo-
niam ſcalarum nota fecauit. Atque hic quidem lena-
tus animaduersionem ineruerat. Cu. autem Cornelius
Scipio Hispali filius, prius quam metu posset, expertus
eſt: Nam cum ei Hispania provincia forte obueniſſet, ne
illuc retret, decreuit, adiecta cauſa, quod recte facere ne-
lebet, Itaque quæcito Cornelius propter vitam inhoneſte

An. verb. 114.
Littera s.
Cic. pro domo

An. verb. 632.
& 633.
Littera s. & 634.
Piat. Marci &
Gracchis.

An. verb. 632.
Cic. pro domo
Littera s. & 633.
Piat. Marci &
Gracchis.

An. verb. 632.
Zama.

An. verb. 117.
Zena. Anna.
Marcellus.

An. verb. 644.

An. urb. 475.
Linx. 14. Non.
Marcellus
Varro.Vindicta rene-
deratione in curia
Varro.An. urb. 475.
Cic. Verro. 7.An. urb. 475.
Lucius.
Dioct. 3.

actam sive villo provinciali ministerio, tantum non re-
tundorum lege damnatus est. Nein C. quidem Verreno,
qui sinistra manus dignos, ne bello Italico militaret, sibi
absciderat, severitas senatus cessavit: Publicaris enim
boonis eius, ipsius aeternis vinculis puniendum cen-
suerat; et quem honeste spiritum profundere in aie-
noluerat, turpiter in catenis consumeneret.

In factum imitatus MV. Curius consul, cum dele-
atum subito edicere coactus esset, & iuniorum nemore re-
spondidet: coniectis in sortem omniibus tribubus, Pol-
lie que proxima extaret, primum nomen vera exis-
tum citari iussit: Neque eo respondente, bona adole-
scens huius subiecit. Quod ut illi nuntiatum est, ad con-
sulis tribunal cucurrit, collegiūque tribunorum appelle-
lauit. Tunc MV. Curius præfatus non opus esse eoque
reip. qui paretur necire: & bona eius, & ipsius vendidit.
Et quod tenax propolti L. Dominus. Nam cum Sicili-
am propt. regeret, & ad eum eximie magistratus aper-
allatus esset; adduci ad se pastorem, cuius manu oculus
erat, iussit. Interrogatumque qui eam bestiam confes-
ser, postquam compertum viuū venabulo, cruci suffixit.
Quia ipse ad exturbanda latrocinia, quibus provincia va-
stabatur, ne quis telum haberet, edixerat. Hoc aliquis
hac severitas & levitas ponendum dixerit: disputa-
tione enim veroque electi potest. Ceterum ratio publici
imperiū Prætorem nimis alperum existimari non patitur.

Sic se in virtus puniendo severitas exercuit. Sed ne in
feminis quicquam supplicio afficiendis legniorem se egit
Horatius vnuus prælio trium Curiorum, conditione II
pugnat omnium Albanorum victor, cum ex illa clarissi-
ma acie domum repetens sororem suam virginem Ca-
riotti sponsi mortem profusus, quam illa etas debebat,
fientē vidiserat, gladio, quo patria rē bene gesserat, inter-
emit: Parum pudicas ratus lacrymas, quæ prepropero a-
morī dabantur: Quem hoc nomine rē apud populi actū
pater defendit. Ita paulo proponit animus puerus ad
memoriam futuri viri, & fratrem ferocem vindicem, &
vindicta tam rigidum assensorem patrem habuit.

CONSIMILI severitate senatus postea viuū, Sp. Po-
stumio Albino, & Q. Marcio Philippo consulibus man-
dauit,

gavir, et de his quæ sacris Bacchanalium ingestuose fue-
rant, inquerent: A quibus cum multe essent damnatae,
in omnes cognati intra domos animaduerterent: lateq;
pacis opprobrii deformitas, severitate supplici emen-
data est. Quia quantum ruboris ciuitati nostræ mulieres
turpiter se gerendo inculcerant, tantum laudis grauiter
posse attulerunt.

PUBLICA autem, quæ Postumium Albino consu-
lem; item Licintia, quæ Claudiū Ascellum viros suos ve-
neno necauerant, propinquorū decreto strangulata
sunt: Non enim putauerunt severissimi viri in tam eu-
denti seclere longum publicæ questionis tempus expe-
ctandū. Itaque quarum innocentium defensores fuis-
serat, lontum matru vindices exsisterunt.

MAGNO seclere dōrum severitas ad exigendam vin-
dictam concitatissima est. Egnati autem Metelli longe mi-
nor de causa, qui vxorem, quod vinum bibisset, fastidii
intremuit. Idque factum non accusatio tantum, sed
etiam reprehensione caruit: vnoquoque existimante, optimo
illam excepto violata sobrietatis peccata pendisse. Et sane quæcunque femina vni viuū immoderatae
apparet, omniibus & virtutibus in uam claudit, & delictis
aperit.

13. **H**ORRITDVM C. quoque Sulpitii Galli maritale su-
percilium. Nam vxorem dimisit, quod eam capite aperto
foris verlatam cognouerat: absenta sententia, sed tamen
aliqua ratione munita. Lex enim, inquit, tibi meostan-
tum pri huius oculos, quibus formam tuam approbes.
His decoris instrumenta compara, his esto spacio, ho-
cum recertiori crede notitia: Vtior tui conspectus su-
periusca irritatione accertitus, in suspicione & crimine
subbarcat necesse est.

NAC aliter sensit Q. Antistius Verus repudiando vxo-
rem, quod illam in publico cum quadam libertina vulgari
secreto loquentem viderat: Nam (vita dicam) incuna-
bulis & nutrimentis culpa, non ipsa commotus culpa,
* ceterorum delicto priuabit vltionem; vt potius caveret * al. citio-
in uitiam, quam vindicaret.

INGENDVA est his P. Sempronius Sophus, qui
coniugem repudiata nota affectit, nihil aliud quam se igno-

An. urb. 475.
Linx. 42. Limus 42.Plin. 4. 2. 13.
Portull. Apes
legat. cap. 4.

A.

II.

II.

II.

transludos ausam spectare. Ergodum sic olim feminis occurritur, mens earum à delictis aberat.

EXTERNA.

CETERVM eti Romant seueritatis exemplis totu-
terarum orbis intrui potest, tamen externa famili-
tim ^{* al. cognos-} cognoscere saltidio non erit. Lacedemoni libri
Archilochi è civitate sua exportari iusserunt, quod eorum
parum verecundam ac pudicam lectionem arbitrabutur.
Noluerunt enim ea liberorum suorum animos imbui, ne
plus moribus noceret, quam ingenis proderet. Itaque
maximum poemam, aut certe lumen proximum, quis
domi sibi inuisam obcenis maledictis lagerauerat, cap-
minum exilio multarunt.

ATHENIENSIS autem Timagoram inter officium
salutacionis Dazium regem more gentis illius adulsum,
capitali supplicio affecerunt: unus cuius humilibus bla-
ditius, totius verbis suis decus Persicæ dominationi sum-
mum grauiter ferentes.

IAM Sambyses iniustitiae seueritatis, qui malis cuiuslibet
iudicis ex corpore pellem detractam, sella intendi, in ea-
que filium eius iudicatarum considerare iubuit. Ceterum &
tex, & barbari atrocis ac noua pena iudicis, ne quis polit-
ea corrupti iudex posset, prouidit.

CAPUT IV.

DE GRAVITER DICTIS AVT FACTIS.

A ROMANIS.

- 1 T. Manlio Torquato.
- 2 P. Scipione Aemilius.
- 3 C. Popilio Lenate.
- 4 P. Rutilio Rufus.
- 5 M. Iunio Bruto procos.

A EXTERNIS.

- 1 Cinnamensi populo.
- 2 Socrate Atheniensi.
- 3 Alexandro Magni.
- 4 Lacedemoniis.
- 5 Pedacetis Spartano.

MAGNA & bonam laudis partem in claris vi-
ris etiam illa vendicant, quae ait ab his grauiter di-
cta aut facta pertinax memoria viribus æternis compo-
hendit.

CAP. IV. DE GRA. DIC. AVT FAC. 203

hendit. Quorum ex abundanti copia, nec parca nimis,
nec curiosus auida manu, quod magis desiderio fatus faciat,
quam latitacri abundet, hauciamus.

CIVITATE nostra Cannensi clade perculta, cum ad-
modum tenui filo suspensa reipublicæ latus ex lociorum

An. vrb. 157.
Locis 21.

fide penderet, ut eorum animi ad imperium Romanum
tuendum constantiores essent: maiori parti senatus prin-
cipes Latinorum in ordinem suum sublegi placebat. Ut

alter refert
hunc Latinus.

Annus olim, Campani etiam coniuletum alterum Caput
creati debere aseuerabant, sic contulus & r̄ger Romani

imperi spiritus erat. Tunc Manlius Torquatus, stirpis
eius qui Latinos apud Veserim inschyta pugna fuderat, quā

poterat clara voce denuntiavit: si quis lociorum inter Pa-
tres conscriptos sententiam dicere aulus esset, continuo

eum se interempturam. Hanc minx, & Romanorum
languentibus armis calorem pristinum reddiderunt, &

Italiam ad ius ciuitatis nobiscum exequandam concur-
gere posse non sunt: namque ut populi Romani armis, ita

verbis illius fracta cessit.

Par eiusdem quoque Manlii grauitas, cum consulatus
omnium conueniū defteretur, cumque sub executione
aduersa valetudinis oculorum recularet: instabibus cun-
ctis, Albus, inquit, Quirites quæste, ad quem hunc ho-
norem transferatis: Nara si me getere eum coegeris,
nec ego mores vestros ferre: nec vos meum imperium
perpetui poteritis. Si priuati tam pōderola vox, quam gra-
ues facti consulis exterriserint:

NHIL legniot Scipionis Aemiliani aut incusia, aut
in concione grauitas: qui cum haliteret confortem centu-
te Mummiū, vi nobilē, ita eneris vita, pro Kolitis
dixit, te ex maiestate reipub. omnia gesturum, si sibi cues
vel deditissim collegam, vel non deditissim.

Idem, cum Ser. Sulpicius Galba, & Aurelius Costa con-
sules in lenatu contendenter, ut aduersus Viriatum in

An. vrb. 61.
An. ac. 159.
Iunij. cap. 11.

Hispaciā mitteretur: ut magis inter partes conscriptos
disuersio esset: omnibus quoniam eius lenitus inclinare-
tur expectantibus: Neutrū, inquit, mili mitti placet, quia
altermil habet, alteri nihil est laus. Atque in aliam incusis
imperi magistrum iudicans inopiam atque auaritiam.
Quo dicto, ut neuter in provinciam mitteretur, obtinuit,

^{1.}
An. vrb. 151.
Lm. 43. Cie.
Philipp. 2.
Pim. 14. c. 6.
Inq. 14.

C. V E R O Popilius à senatu legatus ad Antiochum missus, ut bello se, quo Protelematum lacescet, abstinenter: cum ad eum venisset, atque is prompto animo & amicissimo vultu dextram ei porrexisset; inuenit eum laius porrigitur noluit, sed tabellas senatus consilium coenentes tradidit: Quas ut legit Antiochus, dixit se cum amicis collocaturum. Indignatus Popilius, quod aliqui moram interpolaverent; virga solum, quo infistebat, denotauit: At prius, inquit, quam hoc circulo excedas, de responsum, quod senatu referam. Non legatum locatum, sed ipsam Curiam ante oculos positam credere: continuo enim rex affirmauit force, ne amplius de se Prolemaeus quereretur. Ac tum deinceps Popilius manum eius tanquam locii apprehendit. Quam efficax est animi sermonique abscla gravitas. Eodem momento Syria regnum terruit, Aegyptum texit.

P. A V T E M Rutilius verba prius an facta astimum, nec scio: nam virtusque & que admirabile incertus. Cum amici cuiusdam iniusta rogatione resistaret, atque is per summam indignationem dixisset: Quid ergo, inquit, mihi opus est amicitia tua, si quod rogo, non facias? respondit. Imo quid mihi tua, si propter te aliquid in honore factus sum? Huic voce cōsentanea illa opera, quod magis ordinum dissensione, quam vlla cuique sua reus facta: nec obsoleti vestem induit, nec insignia senatoris deposuit, nec supplices ad gentes iudicium manus tenebat: nec dixit quicquam splendore præteriorum annorum humilius. Effectaque ut periculum illud non impediens gravitatem eius esse, sed experimentum. Atque etiam cum ei reditum in partam Sullana Victoria praefaret, in exilio, nequid aduersum leges faceret, remansit. Quapropter Felicis cognomen nullus quis moribus gravissimi viri, quam impotentiis armis assignauerit. Quod quidem Sulla capuit, Rutilius meruit.

M. B R V T Y S suarum prius virtutum, quam patre parentis parricida (vno enim facto & illas in profundis precipitauit, & omnem sui in omnibus memoriam inexpialis detestatione perfudit) ultimum prærium incurios, negantibus quibusdam id committi oportere. Fidester, inquit, in aciem descendere: hodie enim aut recte erit, apt-

An. vrb. 155.
Lm. 19. Cie. 10.
Bruto. 8. & 10.
Orat. 1.
Pref. 5. c. 17.

^{2.}
An. vrb. 151.
Fin. Bruto.

nihil curabo. Praesumperat videlicet neque viuere se sine victoria, neque mori sine securitate posse.

EXTERNA.

C V I S mentio mili subiicit, quod aduersus D. Brutum in Hispania grauius dictum est, referte: Nam cum se ei tota pene Lusitania dedidisset, ac soli gestis eius urbs Cinnacia pertinaciter arma retinueret, tentata redemptione, propemodum uno ore legatis Brutii respondit: Ecce enim magioribus quo urbem merentur non avarum, quo libertatem ab imperatore auaro carent, reliquam. Melius sine dubio ictus nostri languidis homines diuillent, quam audierint.

S e n illos quidem natura in hac grauitatis vesti ^{Lent. in vita.} ^{Cie. de orat. 2.} gia deduxit. Socrates autem Græci doctrine classificatum columen, cum Athenis cauillam dicturus esset, detractionemq; ei. Lytias a se compositam, qua in iudicio vereatur, recitasset, demissam de supplicem, imminentique procellas accommodatam, Aucter, inquit, quoque illam: nam ego si adduci possem, ut eam in ultima Seytis solitudine perorarem, tunc me ipse morte mulcendum concederem. Spiritum contemptus, ne caret gravitate: maluitque Socrates extingui, quam Lytias superesse.

Q U A N T Y S hic in sapientia, tantus in armis Alexander, ^{Plutar. in vita.} ^{R. Curt. 4.} ^{Athenaeus 2.} vocem nobiliger edidit. Dario enim uno iam & altero prelio virtutem eius expecto, atque ideo partem regni Taurum tenus monte, & siliam in matrimonium cum decies centum milibus talentum pollicente, cum Parmentio dixisset. Se, si Alexander esset, glutum conditio ne: respondit: Et ego rrecessi Parmentio elem. Vocem quibus victoris respondentem, dignamq; cui tertia, ficut evenerit, tribuetur.

A T Q U A Hec quidem animi magnifici, & prosperi status: illa vero, qua legati Lacedæmoniota in apud patrem eius inferam fortuna: sua conditionem restatis sunt: genetosior, quam optabilius. Intolerabilibus enim oneribus ciuitatem eorum implicanti, si quid morte gravatus imperare perseveraret, mortem de prælato responderunt.

Plutarch.
Appian.

Nec parum graue Spartani cuiusdam dictum: siq[ue]l dem nobilitate & sanctitate p[ro]stans, & in petitione magistratus victus, maximae tibi letitia e[st]e praedicant, quod aliquos patria sua se meliores viros haberet. Quo sermone repulam honori adsequauit.

CAPUT V.
DE IUSTITIA.

1 Populi Rom.	6 L. Licinius Crassus orato-
2 Quatuor tribunorum ple-	7 L. Cornelius Sulla Cos.
bu.	EXTERNORVM.
3 Ti. Gracchici.	1 Pittacus Mytilenae.
4 Collegis tribunorum ple-	2 Aristedius Atheniensis.
bu.	3 Zaleucus Locrus.
5 Cn. Domitius Ahenobar-	4 Charonius Thurii.
bu.	

EMPIVS est iustitiae quoque sancta penetratio adire, in quibus semper aequaliter probi facti respectum veligosa cum observatione versatur: Et iesus studium reverendissimis est, & cupiditas rationis cedit: nihilque iesit, quod parum honestum consideri possit, ducitur. Eius autem praecepsum & certissimum inter omnes gentes nostra claudit exemplum est.

CAMILLO consule Faliscos circumfidente, magister ludi plurimos & nobilissimos inde pueros, ut amplus di gratia eductos, in castra Romanorum perduxit: Quibus interceptis, non erat dubium quin Falisci deposita bellum gerendi pertinacia, tradituri se nostro imperatori essent. De ea retenus censuit, ut puerorum magistrum virginem carentes in patriam remittentur. Quia iustitia animi eorum sunt capti, quorum maxima expugnari non poterant: namque Falisci beneficio magis quam armis vicit, portas Romanis aperuerunt. Eadem ciuitatis aliquoties rebellando, semperque adcessis contulit preluis, tandem se Q. Lutatius consuli dederit. Coacti est. Aduersus quam feruunt cupiens populus Rom. postquam a Papirio, cuius manu, iubente consule, ve-

An. orb. 307.
L. 1. Fine.
(an. 307)
Front. 4. 4.
L. 1. 22.

An. orb. 307.
L. 1. 22.
Front. 4.
Orf. 4. 22.

ta ad editionis scripta erant: doctus est Faliscos non potestis, sed fidei le Romanorum commisisti: omnem iram p[ro]cula mente depoluit, pariterque & viribus odit, non sine facile vincit alluetis, & victoria obsequio, que promulgating licentiam subministrat, ne iustitiae sua deceleret, obicit. Idem, cum P. Claudius Camatinus ductus auge auspiciis suis captos sub hasta vendidisset, eti[am] exarium pecunia, fines agris auctos animauertebat, tamen, quia parum liquida fide id gestum ab imperatore videbatur, maxima cura conquisitos redemit, nique habitudi gratia locum in Auentino assignauit, & praedia eis restituit. Pecuniam etiam non ad Curiam, sed ad sacra[rum] aedificanda, sacrificia que facienda tribuit: iustitia que promprissimo tenore effecie, ut exitio suo latari possent, quia sic renati erant.

MENIBVS nostris, & finitimis regionibus, que adhuc retulit, quod sequitur, per totum terrarum orbem manauit. Timochates Ambraciensis Fabricio consuli pollicitus est se Pyrrhum veneno per filium suum, qui potionibus eius praeferat, necaturum. Ea res cum ad lenatum esset delata, missis legatis Pyrrhum monuit ut aduersus huius generis insidias cautius se gereret: incivis Utrem a filio Matis conditam: & armis bella, non venenis gerere debere. Timocharis autem nomen suppremit, utique modo equitatem amplexus: quia nec hoste malo exemplo tollere, neque enim qui beneficii paratus fuerat, prodere voluit.

VIM A iustitia in quatuor quoque tribunis pleb. codem tempore conspicita est. Nam cum C. Aetatino, sub quo duce aciem nostram apud Verruginem a Volscis inclinatam, cum ceteris equitibus correverant, diem ad populum L. Hortensius collega eorum dixisset, pro Rostris surauerunt in iugulo le elle, quoad imperator iporum teus esset futurus. Non enim sustinuerunt egregii iuuenies, cuius armati peticulum vulneribus & l[ing]uine suo defendant, eius rogati ultimum discrimen, potestatis insignia ferentes, inueniunt: Quia iusticia mota concio, actione Hortensium defilere coegit.

Nec se etiam aliter eo facto, quod sequitur, exhibuit, cum Ti. Gracchus, & C. Claudius, ob nimis seueri

An. orb. 476.
circiter.

An. orb. 477.
Pint. Pyrrh.
Gell. 1. c. 1.
(ex off. g.)

An. orb. 338.
L. 1. 22.

An. orb. 376.

*Emm. et.
Avit. de vir.
Blistr. cap. 17.*

gestata censuram, maiorem ciuitatis partem exasperaverunt, diem bis P. Rutilius tribunus plebis perdulcione ad populum dixit, præter communem conlitterationem, priuata clamira accensus, quia necessarium eius ex publico loco parietem demoliti iusterant: Quo iudicio primæ classis permulta centuria Claudiū aperte damnabant: de Gracchi absolutione vniuersitate coventienter videbantur: Qui clara voce iurauit, si de collega suo gravius esset indicatus, in factis paribus le capitem cum illo pecuniam exili subiturum. Eaque iustitia porculatempelias ab virtutique fortunis & capite depulsa est. Claudium enim populus absoluuit: Gracchus causas dilectionem trist. Rutilius remisit.

An. urb. 155.

M A G N A M laudem & illud collegium tribunorum tulit, quod cum vnu ex eo L. Cotta fiducia sacrosancta potestatis creditoribus suis nollet satisfacere, decedit; si neque solueret pecuniam, neque daret cum obo spacio fieret: appellantibus se creditoribus auxilium futurum: iniquum ratum, maiestatem publicam penitus perfidie obsecutus esse. Itaque Cottani in tribunum quasi in aliquo sacrario latenter, tribunitia inde de iusta extaxit.

*An. urb. 65.
Fed. Sc. 2.
ns. Cr. pro De-
natura.*

CIVIS ut alium & que illustrem transgrediar, Ca. Domitios tribunis plebis M. Scaurum principem ciuitatis in iudicium populi deuocauit; Ut si fortuna alipaltrum: fin minus, certe ipsa obtrectatione amplitum vii incrementum claritatis apprehenderet. Cuius opiniandum summo studio flagraret, seruus Scauri ad eum noctu peruenit, instructorum se eius accusationem mulctis & grauidis domini criminibus promittens. Erant enim pectori Domitii, inimicus & dominus diuina estimatione nefarium indicium perpendentes: Iustitia vicit odium. Continuo enim & tuis auribus obleratis, & iudicis ore clauso, duci eum ad Scaurum iulit. Acculatorem etiam reo suo ne dicā diligendum, certe laudandum: quem populus cum propter alias virtutes, tum hoc nomine liberius & consulem, & censorem, & post. max. fecit.

*An. urb. 65.
C. de leg. 3. de to gelit. C. Carbonis nomen infelio animo ut poe-
tratu. in Bona.*

Nec aliter se L. Crassus in eodem iustitie experimen-

micissimi sibi derulerat: sed tamen scripium eius à seruo allatum ad se compluta continens quibus facile optimi posset: ut erat signatum, cum seruo catenato ad eum remisi. Quo pacto igitur inter amicos vigilis tunc iustitiam credimus, cum inter accusatores quoq; & reos tantum virum obtinuisse videamus?

I AM L. Sulla non se tam incolumem, quam Sulpiciū Rufum perditum voluit, tribunitio furore eius sine fine vexatus. Ceterum cum eum proscriptum & in villa latenter à seruo proditum compesceret, manum suum patricidam, & fides edicti sui extaret, precipitari protinus ē saxo Tarpeio cum illo seclere parto pileo iussit. Victor alioquin insolens, hoc imperio iustissimus.

*An. urb. 65.
L. 77.*

EXTERNA.

VERVM ne alienigena iustitiae oblii videtur,
Pittacus Mytileneus, cuius aut meritis taorū ciues de- *Lect. in vita*
buerunt, aut moribus crediderunt, ut suis &c suffragiis
tyrannidem deferrent, tanadū illud imperium sustinuit,
quandiu bellum de Sygo cum Atheniētibus gerendū fuit. Postquam autem pars victoria parta est, continua reclamantibus Mytilenitibus depositū: ne dominus
ciuium ultra quam reipublica necessitas exegerat, per-
maneret. Atque etiam, cum recuperati agri dimidia pars
consensu omnium offerretur, auerterit animum ab eo mu-
overe, deformis iudicans, virtutis gloriam magnitudine
præde minuere.

ALTERIUS nunc mihi prudentia referenda est,
vt alterius representari iustitia poscit. Cum saluberrimo consilio Themistocles migrare Athenienses in classem coegisset, Xerxesque rege, & copiis eius Græcia pulsis, ruinas partia in pristinam habitum reformaret, & opes clandestinis molitionibus ad principatum Græciae expessendum nutritet, in concione dixit, habere se tem deliberatione sua proutlam, quam si fortuna ad effectum perduc pala esset: nihil manus aut potentius Atheniensū populo futurum, sed eam vulgi non oportere. Postulauitque, vealiquis sibi, cui illam tacite exponeret, daretur: datum est Aristedes. Is politquam cognovit, et asem illum Lacedæmoniorum, quæ tota apud Gytheum sub-

*Plat. in vita.
C. effig. 1.*

ducta erat, velle accidere, ut ea cōsūmpta dominationis
tuis ipsiuscederet; processit ad ciues, & retulit, Themistocle
et Ville confilium, ita minime iustum animo volvere. E-
nec fīgio vniuersa coicio quod ex quā non videretur, ne
expeditio quidē proclamauit, ac protinus Themistocles
incepto defitente iustit.

*Cit. de leg. 2.
Sic. fam. 42.
Elian. Var.
vij s.*

N H I S illis etiam iustitiae exemplis fortius. Zelus
cūrbe Locrensum a se saluberrimis atque utilissimis
legibus munita, cum filius eius adulteri criminē damnatus,
secundum ius ab ipso constitutum, utroque oculo ter-
re debaret, actora ciuitas in honorem patris pugnae ne-
cessitatem adolescenti remitteret, ali quādā spogia-
uit. Ad viuum precibus populi evictus, suo prius danda
filiū oculo eruto, vium videndi veritate relinquit. Ita ūbi
tum supplici modum legi reddidit, aquitanus admirabilē
temperamento, se inter misericordem patrem & iustum
legislatorem portiebat.

S E D aliquanto Charundz Thorii p̄fractio nō
absētior iustitia. Ad vim & cruentum v̄isque sediuola
concessione ciuium pacauerat, legē cauendo, vel si quis es
cum ferro intrasserit, contiauo interficeretur. Interdicto
deinde tempore, ex longinquō ture gladio cinctus, do-
mum repens, subito iudicata concione, sicut era, nō
eā processit; ab eo que, qui proxime constiterat, solvit
a se legi lice monitus: Idem ego illam, inquit, *fin-
iam, ac protinus ferō, quod habebat, districto incubus.
Cumq; licetcul culpam vel dissimulare, vel errore deſen-
dere, penam tamen repreſentare maluit, ne qua fraude
ſitiz fieret.

CAPUT VI. DE FIDE PUBLICA.

QVAM COLVERE.	5. Idem senatus Rom.
1. Senatus Rom.	6. Idem senatus Rom.
2. L. Manlius, M. Atilius
Ccr.	7. Saguntini.
3. Idem senatus Rom.	8. Petellini.
4. P. Africanius Superior.	

H V I s imagine ante oculos posita, venerabile fi-
dei numen dexteram suam, certissimum salutis hu-
mane pignus ostenterat. Quam semper in nostra ciuitate
vigille, & omnes gentes lenscerant, & nos paucis exemplis
recognoſcamus.

C V M Prolesneus rex tutorem populum Romanum
filio reliquisset, senatus M. Emilius Lepidum pontificem
his consilium ad pueri tutelam gerendam Alexandrum
misit: amplissimique & integeri, mihi viri facilius item rcp.
vībus & factis operataam extremae præcautioni vacare
voluit; ne fides ciuitatis noſtre fruita peccata exſtimaretur. Causa beneficio regia incunabula conservata pa-
nit ac decorata, incertum Ptolemeum reddiderunt,
patrīne fortuna magis, an tutoris maiestate gloriari
deberet.

S R E C T O S A quoque illa Romana fides. Ingenti
Pronorum clasfe circa Siciliam deuicta: duces eius fili-
et animis consilia petendae pacis agitabant. Quorum
Amileat ire te ad conules negabat audere: ne codem
modo catena tibi invenientur, quo ab ipsis Cornelio
Afrina consuli fuerant iniecti. Anno autem certior Ro-
mani animi Elimar, militate timendum ratus, maxi-
ma cum fiducia ad colloquium eoru tenetidit: Apud eos
cam de bellis sine ageret, & tribunus militum ei dixisse,
posse illa merito cuenire quod Cornelio accidisse: vice
que eōs, tribuno rite ceteris, libo te, inquit, metu, Anno,
fides ciuitatis noſtra liberat. Clares illos fecerat tantum
hostium ducem vincere potuisse; sed multo clariiores fe-
cisse, noluisse.

A D V E R S Y S eisdem hostes patrem fidem in iure
legationis tuendo Patres conscripti exhibuerunt: M. enī
Emilio Lepido, C. Flamino cōs. L. Minucium, &
L. Manlium Caſtilaginacionem legatis, quia manus his
attulerant, per feciales Culco prætorē s.c. descedens
exiuit. Se tunc leatus, non eos quibus hoc praefabba-
tur, aspergit.

H A E exempla superior Africanius secutus, cum
onustum multis, & illustrium Carthaginencium, vitis
nauem in suam potestatem redigisset, inviolatam di-
cepit, quia se legatos ad eum nolitos dicebant. Tametsi ea
in Pan-

*An. 16. 17. 18.
cor. 18.*

*Tacit. lib. 10. cap. 47.
Iug. 26. Q. J. 1.*

*An. 16. 17. 18.
Zinara 2.*

*P. 16. 17.
L. 16. 17.*

*L. 16. 17.
L. 16. 17.*

*An. 16. 17. 18.
L. 16. 17.*

L. 16. 17.

*An. 16. 17. 18.
L. 16. 17.*

manifestum erat, illos vitandi praesentis periculi grata
filiū legationis nomen amplecti, ut Romanī impera-
toris potius decepta fides, quam frustra implogetur.
caetur.

*AN. VTB. 170.
LITERA 1.
P. 10b. 1a.*

REPRÆSENTEMVS etiam illid senatus apulo
modo prætermittend. in opus Legatos ab urbe Apollo-
nia Romam misse. Q. Fabius & Cn. Apronius adules-
q[ue] contentione p[ro]ficiunt. Quod ubi competit, conti-
nuo eos per feciales legatis dedidit, quæceterumque cum
his Brundusianū ire lūsūt, ne quam in itinere a cognatis
deditorum iniuriāt acciperent. Illam Catiam, morta-
lūm quis conciliūt, ac no[n] Fidei templū dixerit.
Quam vt ciuitas nostra scipio[n]per benignam p[re]ficit, in
in locitorum quoque animis constantem recognouit.

EX T E R N A.

*AN. VTB. 174.
LITERA 1.
P. 10b. 1a.*

NAM ante duorum in Hispania Scipionum, totidem-
que Romani sanguinis exercituum miserabilem stra-
gem, Sagantini vicit: cibis Annibalis armis iorraria
rebus sue compulsi, cum vim Protcam viterius ne-
quirent arceret collais in forum que voe vique erat ca-
nissima, atque undique circundatis ascenditque ignis na-
trumentis, ne à societate nostra deficerent, publico &
communi rogo semetip[s]i superiecerunt. Crediderim tuc
ipsum Fidem humana negotia speculantem, ut sum
fille vultum; perleurrancium suum cultum inique hoc
tunc iudicio tam accibo exitu damnatum certentem.

*AN. VTB. 177.
LITERA 1.*

IDEA p[ro]stanto Petellini eundem laudis honorem
meruerunt. Ab Annibale, quia deficitate nostram ambi-
tiam noluerant, obsecuti legates ad senatum auxilium ian-
plorantes miserant. Quibus propter recentem eadem
Cannensem luceutum non potuit, ceterum permisum est,
ut facerent, quod vtilissimum incolumentati ipsorum vi-
deretur. liberum ergo erat CARTHAGOENIUM gratiam
amplecti. Illi tanies feminis, omniq[ue] artate imbelli-
te electa, quo diutius armari famem traherent, pertin-
acillime in muris perfrerunt: expirauitque prius eotam
tota ciuitas, quam villa ex parte Romana loci et se-
spectum deponeret. Itaque Annibali non Petelliam, sed
fidei Petellinae tegulchrum capere contigit.

CAPUT VII.
DE FIDE UXORVM ERGA
MARITOS.

1. *Emilia I. F. Toriae.* 2. *Tauria Q. Encretii Ve-*
P. Africani maro-
— *III.* *3. Sulpicia Lentuli.*

A TQ[ue] ut utriam cuoque fidem attingamus:
Tertia Emilia Africana prioris uxoris mater Corne-
lia Gracchoreum, tanto fuit comitatis & patientie, ut *Vide Gell.*
cum lebet viro suo ancillam ex his gratiam esse, dilla-
mularuerit; ne denuntio orbis Africani femina impedi-
cinx regum agere: *Tarquinque à vindicta mens eius ab-*
fuit, ut post mortem Africani manum illam ancillam in *AN. VTB. 170.*

Q. LVCRETIA prolepticum à triumviris uxor
Tauria inter casaram & rectum cubiculi abditum, vna
AN. VTB. 170.
cofscia ancilla, ab imminentio exitio, non sine magno pe-
Dominus 14. 170.

nitio suo, cutum p[re]ficit: Singularique fide id regu, ut
cum exterii proletarii in alienis & hostilibus regionibus
per summos corporis & animi cruciatus vix evaderent;
ille in cubiculo, & in contingis singularem salutem retineret.

SULPICIA autem cum à matre sua diligentissime
custodizetur, ne Lentulum Crucellionem virum sum
AN. VTB. 170.
proscriptum à triumviris in Sicilia sequeretur: nihil. *App. C. M. 44*
minus sumptu est sumpta, cum duabus ancillis, to-
tideque sernis ad eum clandestina fuga peruenit. Nec
recusauit seipsum proscribere, ut ei fides sua in coniuge
proscripto constaret.

CAPUT VIII.
DE FIDE SERVORVM ERGA
DOMINOS.

1. *M. Antonioratorum seruus.* 5. *Cn. Plotius Planei familia.*
2. *C. Marci C. F. Cosserius.* 6. *Urbinus Anapensis ser-*
3. *C. Gracchi Philocrates.* *uuus.*
4. *C. Cassius Pindarus.* 7. *Antus Restituius seruus.*

RESTAT ut seruorum etiam erga dominos, quos
minus expectatam, hoc laudabilem fidem re-
feramus.

M. ANTONIVS, auctorum nostrorum temporibus
clarissimus orator, iacesti reus agebatur; Cuius iniudi-
cio accusatores seruum in quaestionem perseverantissi-
me postulabant: quod ab eo, cum ad stuprum ire, la-
titudinem priuatum contendereat. Erat autem is etiam
tum imberbis, & lebar coram, videbatque tecum ad hoc
cruciatus pertinere, nec tam ea eos fugitaur. Ille vero,
ut dominum, quoque ventum est, Antonium hoc nomine
vehementius confusum & sollicitum vitio est horribilis,
ut te iudicabis torquendum renderet: affirmans nullum
ore suo verbum exturum, quo capilla eius ladere-
tur. Ac promilli fidem nostra patientia praefuit: plan-
mis etiam lacertos verbis, ecclaeque ampolias,
capitibus etiam laminis vestis, omnem vim accusa-
tionis, custodita rei salute, libuerit Argui fortuna men-
to potest, quod tam pium & tam fortium spiritum seru-
noscine inclusum.

CONIVIS autem C. Matrium Prænestini obli-
dionis misericabilem exiit fortunam, cuniculi latrbris
frustra euaderet conatur, Iuuique vulnere à Thelesio,
eum quo commori destinaverat, perstrictum seruos suis
ut Sullane crudelitatis experient taceret, gladiatore-
rum intererit, cum magna præmia libi proposita vide-
ret, ille cum victoribus tradidisset: Cuius dextera tam op-
portunum ministerium nihil eorum pietati cedit, a quib-
us Iulus dominorum protecta est. Quia eo tempore
Mario non vita sed mors in beneficio repedita erat.

¶ Quid illustre quod loquitur C. Gracchus, ne in po-
testatem inimicorum veniret, Philocrati seruo suo ceru-
ces incidentes prehiri. Quas cum celestis tuta abscondit,
gladium cruento domini madentem per sua egit præ-
dicta. Eupotum aliis hunc vocatum existimat: ego de
bonis cuius disputo, familiaris tantummodo fide: to-
bor adiutor: Cuius si præsentiam animi generosissi-
moris imitatus foret, suo, non serui beneficio in minen-
tia supplicia vitaliter: nunc comimit ut Philocratis, quam
Gracchi evadet speciosius saceret.

ALIA nobilitas, alius furor, sed fidei pars exemplum.
Pindarus C. Calpurni Philippensi proelio victum, super
ab eo manumissus, iussu ipsius obtuncatum, insulatio-
nibus hostium subtraxit. Seque e conspectu hominum
voluntaria morte abstulit, ita utne corpus quidem eius
absumptis inveniatur. Quis deorum grauissimi tele-
ris ultor, illam dextram que in necem patris parentis
exalcerat, tanto corpore illigavit, ut se tremebunda Pin-
dari genibus submittet, ne publici patricidii quas me-
rebasur punias, arbiterio priuatis exalceret? Tu pro-
fecto, tu Diue Iuli, & levibus suis vulneribus debicam
exigisti vindictam, perhunc segregare caput soridissimum
in supplex fieri cogendo, eo animi astu corpulsum; ut
neq; retinere vitam vellet, neq; fini e manu tua auderet.

AD IVN X T. sensu clavigibus C. Plotius Pianus Mun-
cipi Blancae consularis & censoris frater, qui cum a trium-
nis proscriptus in regione Salernitana lateter, delicate
vita genere, & odore vaguenti, occultam salutis cultu-
dinem detexit: Itis enim vestigis, eorum qui milites
perlequebatur, sagax inducta cara: abdito finge illius
cubile odorata est. A quibus comprehensis serui, inlumen-
que ac diu torti, negabant se scire ubi dominus esset. Non
sufficiunt deinde Pianus tam fideles, tamq; boni exem-
pli seruos, ultius cruciar: sed processit in medium, lu-
gulumque gladius militum obiecit. Quod certamen multa
benivolentie arduum dignolci facit, utrum dignor
dominus fuerit, qui tam constantem seruorum fidem ex-
periatur; an serui, qui tam iusta domini misericordia
quaestio[n]is facilia liberarentur.

¶ Qui o Vibia Panopiois seruus, quam admirabi-
lis fides! Qui cum ad dominum proserpum occiden-
dum, dometicorum indicio certiores factos milites in
Rentinam villam venisse cognosset, comutata cum eo
velle, permutoato etiam annulo, illum politico clam emi-
tit, le autem in cubiculum ac lectulum recepit, & ut
Panopioem occidi passus est. Brevis huius facti nar-
ratio, sed non parua materia laudationis. Nam si quis
ante oculos ponere vult subitum militum accursum,
conuicta tenui claustra, minacem vocem, truces vul-
tas, fulgentia arma, rem vera estimatione profe-

quetur: Nec quam tito dicitur aliquem pro alio mori voluisse, tam id ex facili etiam fieri potuisse arbitrabitur. Panopion autem quantum seruo deberet, amplius ei faciendo monumentum, ac testimonium pietatis gratia titulo reddendo testatus est.

*7. An. urb. 610.
Macrob.
Sat. i. App. 4.*

C O N T E N T U S cibem huius generis exemplis: nisi vnum me dicere admiratio facti cogeret. Antius Re-
stio proscriptus a triumviris, cum annes domesticos
circa rapinam & praedam occupatos videret, quam ma-
xime poterat diffundit apafugale penitibus suis intempe-
sta nocte subluxit. Cuius fortuum egestum lerus ab
eo vinculorum pena coercitus, inexplicabilique litera-
rum nota per lummam oris consumulam ioulus, cu-
riosis speculariis oculis, ac vestigia hue arque illuc erran-
tia benevolo studio subsecurus, lateri voluntarius co-
mes adrepsit. Quo quidem tam exquisito, tamque an-
cipiti officio, perfectissimum spectare pietatis equum exoleverat: His enim, quorum felicior dono statu-
faecit, lucro intentis, ipse, cum nibil aliud quam von-
bra & imago suppliciorum suorum esset; maximum illi
emolumenatum eius, a quo tam gravior panus erat,
salutem vindicauit. Cumq; abunde foret iam remittere,
adiecit etiam charitatem: nec haec tenus benevolia pro-
cessit, sed in eo conservando mita quoque arte vias est.
Nam vt sensi cupidos languinis milites superiurum am-
meto domino rogo extixit: enque egenitatem a se com-
prehensum & occisum senem superiecerit. Interrogantibus
deinde milibus, ubinam esset Antius, manum rogo in-
tentans, ibi illum datis sibi etudelitatis placulis respon-
dit: Quia verisimiliter loquebatur, habita est vocis si-
des, quo evenit, ut Antius statum querenda incolu-
tatis hac occasione assequeretur.

C A P V T IX.

D E M V T A T I O N E M O R V M ,
A V T F O R T V N A E .

I N R O M A N I S .

T. Malio L.F. Torqua-

2 P. Africano maiore.
3 C. Valer. Flac. Flami-

ss.

ns.

+ Q. Pa-

4 Q. Fabio Max. Allo-	14 C. Mario.
brogico.	15 C. Iulio Cesare.
5 Q. Lutatius Catulo,	I N E X T E R N I S .
6 L. Cornelio Sulla Felice.	
7 T. Aufidio.	1 Polemone Atheniensi.
8 P. Rufo.	2 Themistocle Atheniensi.
9 P. Lentido Bass.	3 Cratone Atheniensi.
10 L. Cornelius Lentulus Lu-	4 Alcibiade Atheniensi.
ps.	5 Polyxena Samia.
11 Cn. Cornelius Scipione	6 Dionysius Syracusano.
Afina.	7 Suphace Numidarum
12 Lucius Crasso Dinito.	rege.
13 Q. Servilio Capionis.	

MULTVM animis hominum, & fiducie adnere, &
sollicitudinis detrahere ptest moria ac fortuna in cla-
ra vni recognit mortis: sine nostris statu, sine pro-
ximorum ingenio contemplimur. Nam cum allorum for-
tunis spectando, ex conditione abiecta arque contem-
ptuam scilicet charitatem videamus, quid aberit quin &
ipso meliora de nobis semper cogiemus? memores ful-
num esse perpetue infelicitatis prædamnamare: spem que
qui etiam incerta recte souet, interdum certam in
desperationem conuertere.

MANILI VS Torquatus adeo hebetis atque obtunsi
cordis inter initia iuuentu exstimator est, via patre L.
Manlio amplissimo viro, quia & domesticis & re publicæ
vibus inutilis videbatur, ius relegatus agresti opere fati-
garetur. Is postmodum pacem reum judiciali periculo
liberavit filium victorem, quod aduersus imperium Iou-
cum hoste mangum conseruerat, securi percussit: patriam
Latino tumultu fessam, speciosissimo triumpho recre-
vit. In hoc credo fortuna maligna nubilo adolescentie
contemptu perflatum, quo senectutis eius decus lucidius
enitegeret.

S C I P R I O autem Africanus superior, quem di im-
mortales uasi voluerunt, ut esset in quo le virtus per
omnes numeros homicibus efficaciter ostenderet; solu-
tioris vite primos adolescentie annos egisse fertur. Re-
motos quidem a luxurie cunne, sed tamen Panicis

*Gell. c. 7. &
Gell. lib. cap. 7.
Valerius.*

*An. vrb. 112.
Act. vrb. 144.
Lemn. 17.*
trophæis, deuictæ Carthaginis cœrui cibis imposito iugō
tenuiores.

*C. q. v. 1. Valerius Flaccus secundi Punici belli
temporibus luxu perditam adolescentiam inchoauit. Ce-
terum a P. Licinio Pont. Max. flamen captus quo facilius
a vitis recedebat; ad curam sacerorum & ceremonialium
conuerso animo, rursum duce frugalitatis religione, quatum
pius luxuria fuit ex exemplum tantum postea modestiz
& honestatis specimen evasit.*

*N H I I. Q. Fabio Maximo, qui Gallica victoria cognomen Allobrogici sibi meret ac posteris peperit, adoles-
cente magis in lamine, n[on] eodem tene ornatus, ut specio-
sus illo leculo nostra ciuitas habuit.*

*Q. v. 1. ignorat Q. Catuli auctoritatem in maximo
clarissimum virorum preuentu et excelsum gradum ob-
tinuisse? Cuius si superior artus revoluatur, multo luxus,
multe deliciae reperiuntur. Quæ quidem ei impedimen-
to non fuerunt quomodo patre princeps ea fieret, no-
menque eius in Capitolino fuligine fulgeret, ac virtute
ciuitate bellum ingenti motu oriens se veliceret.*

*L. VERO Sulla utque ad questuræ luce comitia vitam
libidine, vino, iudiciorum amore, inquinaram perdixit.
Quapropter C. Marium Consulem moleste tulisse tradi-
tur, quod sibi aspernum in Africa bellum gerenti tam
delicatus questor forte obuenisset: Eiusdem virtus qui-
si perpetrata & directis nequit, qua oblidebatur claus-
stris, catenæ lugurtha manibus intecit: Mithridatem
compescuit: socialis belli fluctus repressit: Ciane domi-
nationem frigit, eumque qui te in Africa questorem si-
fiditerat, illam ipsam provinciam proscriptum & exulum
petere coegit. Quæ tam diuersa, tamque inter se contra-
ria liquis apud animum suum attentore compagione
expedire vexit, duos in uno homine Sullas fuisse credi-
dit: turpem adolescentem & virum dicerem fortis, nisi
ipse felicem se appellati maluisset.*

*A T Q. V. 1. nobilitatem beneficio penitentia se
ipsam ad non umbras respicere, ita aliora modo hu-
spite aulos iustexamus. Ti. Aufidius cum Aliatius publi-
ci exiguum admodum particulam habuisset, p[ro]ficitio-
ram Asiam proconsulari imperio obtinuit. Nec indigna-
ti sunt*

*trifant socii eius patere fascibus, quem aliena tribunalia
adulantem videtant. Gesit se etiam integerum & atque
splendidissime eoq[ue] modo demonstravit, pristinum que-
sum suum fortuna: prælens vero dignitatis incrementum
mortis ipsius imputari debere.*

*A T P. Rupilius non publicanum in Sicilia egit, sed
opera publicanis dedit: Idem vitiam inopiam suam
auctorato locis officie sustentauit. Ab hoc postmodum
confale leges vniuersi Siculi accepterunt, acerbissimoque
prætorum ac fagi suorum bello libertati sunt. Postea *An. vrb. 612.
Cor. Pad.*
ipso, si quis modo mutis rebus inest sensus, tantam in
eodem homine varietatem flatus admiratos arbitror.
Quem enim diurnas capturas exigente animaduer-
tent, eundem tutu dantem, classique & exercitus regen-
tem viderunt.*

*H V I C EANTO incremento maius adiiciam: A sculo
capito, Cn. Pompeius Magni parer P. Ventidiam xstate
impuberem in triumpho suo populi oculis subiecto. Hic est
Ventidius. *Geb. 1. 4.*
Ventidius, qui postea Roma ex Parthis, & per Parthos de
Crassi manibus in hostili solo miserabiliter iacentibus,
triumphum duxit. Itaque qui captiuus carcerem exhor-
tauerat, victor Capitolium felicitate celebravit. In eodem
etiam illud eximium, quod eodem anno Prætor & consul
est factus.*

*C A S V V M nunc contempnemus varietatem. L. Lentu-
lus consularis lege Cæcilia repetundarū crimine oppri-
sus, censor cum L. Censorino creatus est. Quem quidem
fortuna inter ornamenta & lesecora alterna vice ver-
satur, consulatu illius damnationem, damnationi ceniū
subiuncto: & neq[ue] bonis eum perpetuus frui, neq[ue] ma-
lis æternis ingentilere patiente.*

*I T D E M virtibus uti voluit in Cn. Cornelio Scipione
Africo: Qui consul a Poenis apud Liparas capitus cum bel-
li ure omnia perdidit, letiore subinde vijtu eius adiu-
tus, cuncta recuperata, consulque etiam it, runa creatus
est. *An. vrb. 423.
Lemn. 17.
Talib. 1.*
Quis crederet illum à duodecim securibus ad Car-
thaginem suum peruenit, catenas? quis rursus existi-
baret a Punicis vinculis ad summam importi peruenitum
saltigia sed tamen ex consule captivus, & ex captivo con-
sul factus est.*

^{12.}
An. verb. 694.
C. Attia. 2.
p. 14.

QVID? Crasso nonne pecunia magnitudo locupletis nomen dedit? sed eidem postea inopia tuerem decoloris luggillationem ininxit. Si quidem bona eius a creditoribus, quia solidam prestatte non poterat, venieuntur. Ita quoque anima luggillatione non caruit: qua euro egens ambularet, Diues ab occurrentibus salutabatur.

^{13.}
An. verb. 695.
LXXXVII.

GRASSVM causas acerbitate Q. Cæpio præcurrit; namque prætare splendore, triumphi claritate, consilios decore, maximi pontificatus sacerdotio, ut senatus patronus diceretur affectus, in publicis vioculis spiritum depositum, corpusque eius funesti carnificis manibus laceratum, in scilicet Gemoniis iacentis, magno cum horrore totius fosi Romanorum conspectum est.

^{14.}
An. verb. 695.
censor.
Cic. pro Planc.

IAM C. Marius maxima fortuna luctatio est: omnes enim eius impetus qua corporis qua animi robore fortissime sustinuit. Arpius honoribus indicatus inferat, questuram Romæ petere aulus ei: patiens adinde te-pullarum, irripuit magis in Curiam, quam venit. Intributus quoque & adlitatis petitione confimilem campi notam expertus: Prætare candidatus supremo loco in hinc, quam tamen non sine periculo obtinuit: audi-tus enim accusatus, vix atque agre absolutionem à iudi-cibus impetravit. Ex illo Mario tam humili Arpini, tam si ignobilis Romæ, tamque fasti diendo candidato, illi Marius evanuit, qui Africam subegit, Iugurtham regem ante currum egit, qui Teutonorum Cimborumque exercitus delevit. Cutis bina trophya in urbe spectantur, cuius septem in fastis consulatus leguntur. Cui post exilium consulem creari, proscriptioque facere proscriptiōnem contigit. Quia huius conditione inconstantius aut inutabilius: quen si inter miseros pollicris, miserrimus: inter felices, felicissimus reperiatur.

^{15.}
An. verb. 697.
Quint. Plaut.

C. AVITIUS Cæsar, cuius virtutes aditum sibi in ex-jum struxerunt, inter primæ iuventæ initia priuatus A-siam petens, à maritimis prædoniis circa insulam Pharmacusam exceptus, quinquaginta se talenteis redemit. Parva igitur summa clavisimum mundi fidus in piratico myoparone rependi fortuna voluit. Quid est ergo quod amplius de ea queramur, si ne confortibus quidem

quidem diuinitatis lux patcit? Sed cælestis numen se ab iniuria vindicavit, continuo enim capti prædones crucibus afficit.

EXTERNA.

ATTENTO studio nostra commemo rauimus, remis-
fiose nunc animo aliena narrantur. Perditæ luxuriaz
^{17.} Albenis adolescentis Polemo, neq[ue] illecebris tantummo-
do, sed etiam ipsa infamia gaudens, cum è coniunctu non
post occasum lofi a, sed post orum surrexisset, domoq[ue]
repetens Xenocratis philo sophi patrem ianuam vidili-
seruino prauis, vnguentis delibus, scitis capite redimi-
to peluclida veste amictus, refectam turba doctorum ho-
minum scholam eius intravit: Nec contentus tam de-
ficiat introstu, confedit etiam, ut cianissimum eloquiem,
& prudentissima præcepta temulentia lascivis eluderet.
Ottimamente, ut parerat, omnium indignatione: Xeno-
crates a vultum in eodem habitu continuit, omisissque de
quibus disletebat, de modestia ac temperantia loqui
cepit. Cuius gravitate sermonis relipiscere coactus
Polemo, primum coronam capite distractam proiecit, paulo post brachium intra pallium reduxit, procedente
tempore oris conuulsus hilaritatem depositum: Ad ulti-
mum totam luxuriam exiit, vniusque orationis saluber-
tina medicina sanans, ex infami ganeone maximus
philosophus evanuit. Peregrinatus ei lugubris animus in ne-
quitia non habitanit.

^{18.} PIGET. Themistoclis adolescentiam attingere, fine
patrem apicantis, abdicationis inuentem notam, sue
matrem suspedio finire vitam propter filii turpitudinem
coactam: cum omnium polita Graecia languinis virotum
clarissimus exticerit, mediumque Asia & Europa vel pei,
vel delperationis pignus fuerit: Ille enim salutis eum suę
patronum habuit, illa vadem victoriae afluxisse.

^{19.} CLEONIS vero incu[m]bula opinione fulvitur: fuerunt
referunt: eu[m]bula imperia salutaria Athenientes fenerunt:
Itaque coegerit eos stuporis fementi plos damnate, qui cum
solidum crediderant.

^{20.} IAHIA Alcibiadem quasi dox fortunæ partem fecit:
Altera que si nobilitatem eximiam, abundantes diui-

^{r.}
Dig. Lexis.
enata. Harat.
Ser. 16. 24.
Iam.

^{a.}
Probus.
Plaut. in vita.
Laden. Far.

^{b.}
Probus. in vita.

^{c.}
Probus.
Tine. in vita.

tias, formam prestantissimam, fauorem ciuium propensum, lumina impetu, praecipuas potentiae vites, flagrantissimum ingenium alligauerat: altera quæ damnationem, exilium, venditionem bonorum, inopiam, odium patriæ, violentiam mortem infligeret: Nec aut hæc aut illa similius vniuersa; sed varie perplexa, fredo atque calore similia.

¹ A s inuidiam usque Polycratis Samiorum tyranni abundantis bonis conspicuus viri fulgor excessiones sine caulla. Omnes enim conatus eius placido excipiebantur itinere: spes certum cupit, reuictum apprehendebant: vota nuncupabantur iurum & soluebantur: vele ac polle in æquo positum erat. Scenæ dumtaxat rulum mutauit, per quam breuiter uulnus celebra succellum; tunc cum admodum gratum fobi arcuum de industria in profundum, ne omissis incommodis expers esset, abiecit: Quæ tamen continuo recuperante, capto pice, quis eum devorauerat. Sed huic felicitatis leui per plenis velis proferunt cuius tenetem non potuit. Comprehensum enim Orones Dari regis prefectus, in excellissimo Micalenis montis vertice crucifixus. E qua parte eius artus & tabido cruento manantia membra, atque illam leuam, cui Neptunus annuū pescatoris manu restituerat, sed marcidam Samos amara seruitute aliquandiu pressa, libens ac letis oculis aspergit.

D I O N Y S I V S autem cum hereditatis nomine à patre Syracusanorum, ac peine totius Siciliae tyranidem accepisset, maximarum opum dominus, exercituum dux, rector clasium, equitatum potens; propriæ inopsiam, literas puerulos Corinthi docuit. Eodemque tempore, tanta mutatione maiores nati, ne quis nimis fortunæ crederet, magister ludi factus ex tyranno, monuit.

S E Q U I T U R hunc Suphax rex, consumilem fortunæ iniuriam expertus, quem amicum hinc Romæ per Scipionem, illicine Carthago per Aiderubalem vitro peritum ad penates deos eius venerat. Ceterum coclaritatis euestris, ut validissimorum populorum tantum non arbitrius victoria existaret: parui temporis interiecta morta, catenatus à Lelio legato ad Scipiacum imperato-

rem pertractus est. Cuiusque dexteram regio insident ^{Fab. re.} ^{Appian.} ^{folio} arroganti manu attigerat, ad eius genua supplex proctibus. Caducum minum hec & fragili & querilibusque Epilogus istum extensus crepidis sunt, qua vires atque opes his capita, manus vocantur. Afflunt subito, repente dilabuntur, nullo in loco, nulla in persona stabilitas ritua radicibus consistunt: sed incertissimo flatu fortuna, hoc atque illæ actæ, quæ in sublimè extu' ruit, improviso decursu defutato, profundo cladium miserabilitate immergunt. Itaque neque exstirpi, neque dici debent bona, quæ ut in factorum malorum amaritudine desiderium suis duplicitate propensiore favore primo delinatos, matare postea malorum camuimus opprimere solent.

VALERII MAXIMI LIBER SEPTIMVS.

CAPUT I.

DE FELICITATE.

1 Q. Metelli Macedonici. 2 Cigis Lydorum regis.

VOLVILLI fortuna complura exempla retulimus: constanter propriez admodum paucæ narrari possunt. Quo patet, eam aduersa res cupido animo infligere, secundas parcas tribueret. Eadem ubi malignitatis obliuisci sibi imperauit, non solum plurima ac maxima, sed etiam perpetua bona congerit.

V IDEAMVS ergo quot gradibus beneficiorum Q. Metellum à primo originis die, ad ultimum usque fati tempus nunquam cessante indulgentia, ad summum beatæ vita culmen perduxerit. Næci eum in viba terrarum principe voluit: parentes nobilissimos dedidit: adiecit animi rarissimas dotes, & corporis vires, ut sufficiere labitoribus posset: vxorem pudicitia & fecunditate conspicuam conciliavit. Consulatus decus, imperatoriam potestatem, speciosissimi triumphi praetextam largita est. Fecit, ut codem tempore tres filios consul-

res, unum etiam censorium, ac triumphalem, & quartum praetorium videret. Utque tres filii nuptum daserent, et unique sobolem suu suo exciperet. Tot partas, tot incunabula, tot viriles togæ, tam multæ nuptiales faces, honorum, imperiorum, omnis denique gratulations somnia abundantia: cum interim nullum fuisse, nullus gemitus, nulla causa tristitia. Cælum contemplare: vir tamen ibi tacitum flatum reperies: quoniam quidem luctus & dolores deorum quoque pectoribus a maximis variis assignari videmus. Hunc autem viræ actum eius consentaneus finis exceptit. Nam Q. Metellam ultimæ senectutis spacio defunctum, ienique genere mortis inter oculæ complexusque chirurgorum pigororum extinctum: filii & generi humeris suis per Vibem latum rogo impostruant.

CLARA hæc felicitas: obscurior illa, sed diuino splendore præposita: Cum enim Gyges regno Lydie armis & diuiniis abundatissimo inflatus Apollinem Pythium scilicetatum venisset, an aliquis mortalium se esset felicior: deus ex abdito sacrarii specu, voce milia, Aglaum Sophium ei præstulit. Is erat Arcadiam pauperius, sed aetate iam senior: terribilis ageli sui nunquam excesserat, parvuli turis fructibus contentus. Verum profecto beatæ viræ suæ Apollo, non adumbratum, oracula sagacitate complexus est. Quocirca insolenter fulgore fortune lux gloriandi respondit, magis le probare securitate ridens togarum, quam triitem curis & sollicitudinibus aulam: paucisque glebas panoris expertes, quam pinguissima Lydie arua metu retorta: & unum aut alterum iugum boum facilis tutelæ, quam exercitus & arma, & equitatum voracibus impensis onerosum: & usus necessarii horreolum nulli nimis appetendum, quam thesauros omnium infidili & cupiditatis expositos. Ita Gyges dum ad stipulatorem vox opinionis deum habere concupiscit, ybinam solidam & secura esset felicitas, dicit.

CAPT. II.
DE SAPIENTER DICTIS AVT
FACTIS.

A ROMANIS.

- 1 Ap. Claudio.
- 2 P. Scipione Africano.
- 3 Q. Caecilio L.F. Metello.
- 4 L. Fimbria.
- 5 L. Papirio L.F. Cursore.
- 6 Seneca Romano.
- 7 Ali. EXTERNIS.
- 8 Socrate Atheniensi.
- 9 Solone Atheniensi.
- 10 Euante Prenensi.
- 11 Demote Atheniensi.
- 12 Anacharsis Scythæ.
- 13 Agesilaos Lacide monia.
- 14 Herenunti Pontio Samoste.
- 15 Cretensibus.

Nunc id genus felicitatis explicabo, quod totum in habituani est: nec votis pertinet, sed in peccatis sapientia prædictus natum, dictis factisque prudeatibus entulet.

A P. CLAYDIVM crebro solitum dicere accepimus, Negotium populo Romano melius, quam otium committere: non quod ignoraret quoniam lucubratus tranquillitas statu efficeret, sed quod animaduertesceret præpotentia imperia agitatores rerum ad virtutem capessendam excutiri, nimis & quantum desiderium refutari. Et lane negotium nomine horridus, cuiusvis nostræ mores in suo statu continunt: blandæ appellations quies plurimis virtus respicit.

SCIPIO vero Africanus turpe esse aiebat in re militari dicere, Non putara: videlicet quia explorato & excusso consilio, qua ferro aguntur, admittantur opotere arbitriabatur humana ratione. Incommodabilis enim est error, quæ violencia Martu committitur. Idem negabat aliter cum hoste confusus debere, quam aut occasio obsecratur, aut necessitas induceret: & quæ prudenter. Nam & prospere gerente facultatem omittere, maxima dementia est: & in angustias utique pugnandi compulsum abstinerere se prelio, pestiferum ignavie afferit exitum: Eodemque qui illa committunt, alter beneficio fortunæ vi, alter iniuria occidere sibi.

Q uod o q. v. e Metelli cum grauis, cum etiam alta in senatu sententia: qui deinde Carthaginæ, deserte se, ad. ub. m. P

illa Victoria bonum plus an malum Recipab. atque sit assuerant. Quoniam ut pacem restituendo proficeret, in Annibalem iubet ostendendo, non nobilis occidere. Et senus transiit in Italiam, et civitates tam populi Romanis, tam exercitum: metuque debere, ne acris annos tollerat in euodem somnum reguleretur. In quoque malorum posuit, ut secesseret, vasti agros, canarium, et pueri roboris nervos habentur.

Quod illud factum L. Fimbria consularis, quamvis prius, et M. Lacatto Pythia plenide equi Rostrum index aditus de sponso, quem ex eis aduersari, quod vir bonus esset, fecerat, nonquam id iudicium pronuntiatione sua finire voluit. Ne aut probatum esset, si contra eum indicaret, tam spoliaret: auctoritate enim bonum esse, cum ea te inueniret, ibus latus contineatur.

POENITAVS-HIC, illa militibus stipendiis prudentia exhibita est. Papirius Carbo consul cum Aquilius oppugnans pectus vellet committere, pullariisque non propter exercitus nobis clementius optimum ei auspicium renunciasse, de laesia illius factis certior, sibi quidem & exercitu bonum omen datum credidit, ac pugnauit. Ceterom mendacem ante ipsam actionem constituit, ut haberent dii, cuius capite, liquidat conceperant, expiaret. Directum est autem sine eo, siue erat caelitus nimirim prouidentia, quod primus e contrario parte rostrum erat telum, in ipsum pullum pectus, cumq; exanimata propositum. Id ubi consul cognovit, fidente animo & colligere intulit, & Aquilium ceperit. Tam cito animaduertit, quo pacto iniuria imperatoris vindicari deberet, quemadmodum violata religio expanda forer, & queratione victoria apprehensu posset. Egit virum, scutum, consulem religiosum, imperatorem frenum: timor is modum, per se genit, imperviam, ymentis imperii rapiendo.

Nunc ad tenetum acta transgrediar. Cum aluerat Annibalem senatus Claudiom Neronem & Luius Saa luctorem condiles mitteret: confone et virtutibus partita inimicitias acerrime inter se dissidence videt, summo studio in orationem reduxit, ne proprie priuatis disser-

fores rempub. param uiliter administrarent. Quia con-
fimii imperio, nisi concordia iust, maior aliena opera
interpellant, quam tua edendi cupiditas, utr: vbi
vero eum petitione intercedit odium, alter alter, quam
e contrario costris utriusque certior hostis probetur.
Eodem senatus cum ob nimis apere actione existimat.
Cu Bæbrio trib. pl. p Rostis ageretur rei publicae
decreto his liberavit. Vacuum omnis iudicium meru cum
honorem reddendo, qui exigere debet rationem. nos
reddere. Par illa sapientia locutus, quæ p. Gracchum trax.
pl. Agreatam legem promulgare aitum, morte multa
mit: Idem ut secundum legem eius per trium viros ager
populo virtutem diuidetur, egregie confitit. Si quidem
gratissime seditionis eodem tempore & auctorem &
causam suffulit.

Quam deinde se prudenter in regno Massiliis gessit? Nam cum propriissima & fideliissima eius opera aduersus
Cochagantes rhas esset, cumque in distando regno
aduersorem certebat: legem ferri iussit, quæ Massiliis ab
imperio populi Rom. solutam libertatem tribueret.
Quo facto cum opimum meriti benevolentiam retinuit,
tum Mauritaniz & Numidiz, exercituumque illarum trah-
cos gentium nonquam fida pace quietem fer-
tem, a valvis sua repulit.

EXTREM A.

TEMPIVS deficerit domestica narrantem: quoniam
imperium nostrum non tam robore corporum, quia
animorum vigorem incrementum ac tuclam sui compre-
hensione. Manere itaque ex parte Romana prudenter in
administratione tacta reponatur, atque ergo que huius op-
eris exempli detur adiutor. Socrates humanitatem laudat
quasi quoddam terrena circulum, nihil ultra percep-
dam a diis immortibus arbitrabatur, quam ut bona in dimicando
tribueretur. Quia si demum teneat quid uincere possit
vile: nos autem plenius id vobis dicere quod
non impetrasse melius font. Etenim denique re-
noverat inimicis inimicorum nostar: in quam late paten-
tes etretas uictus preciosores nos largiri dimisit appre-
sus, quæ mulieris cunctio lucunt, homines concupisci, qui

complacere persuaderetur: regna regum ipsa voluntatis quodrum exitus se penumbras misteriosas cernuntur: splendens coniugis iniciis manus, at haec ut aliquando illustrata non nunquam felicitatis domos eucerunt. Utique igne stulta futuri malorum tuorum causulis, quasi felicitatis rebus iniuste, teque totam ex letitiam arbitrio permute: Quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam eligere apud illa posunt.

Lectio in vita. Idem expedita & compendiaria via nos ad gloriam peruenientie diebat, qui id agerent, & quales *videlicet* yellet, tales etiam essent. Quia quidem predicatione aperte monebat, et homines ipsam potius virtutem quam umbras eius confitebantur. Idem ab adolescentiulo quadam consultus, vxorem duceret, an le omni matrimonio abstineret, respondit virtutum eorum fecisset acturam penitentiam. Hic te, inquit, solitudo, hic orbitas, hic genus interitus, hic hares alienus exciperet: illic perpetua solicitude, contextus querelarē, donis exprobatio, affinitū gracie supercilium, garrula locutus lingua, subfessor alieni matrimoniī, incertus liberorum eucatas. Non pallus est iuuenem in contextu terreni alperarum, quasi letat misterie facit delectum.

Sicut in vita. Idem cum Atheniensium scelerata dementia tristem de capite eius lente tam tulisset, fortisque animo & constante volu posionem veneni ē manu carnificis accepit, adinoro istm labris poculo, uxori Xanthippę interficerum & lamentationem vociferans innocentem eam perimi. Quid ergo, soquit, noxēt mihi iniqui frātus esse duxisti? O immenſam illam sapientiam: quae ac in ipso quidem vita excellere blūmūcūlū potuit!

Plat. in vita. A g & e quam prudenter Solon, nequinem, dum adhuc videret, beatum dici debere arbitrabatur: quod ad ultimum si quis fatus diem aincipiū fortunae habiebat. Felicitatis igitur humanae appellationem rogas consummat, qui te incuria malorum obnūct. Idem cum ex amicis quendam graviter maleorem videter, in arcem perduxit, horretque est ut per omnes subiectorum adiutorium patres oculos circumferret: Quod ut factum animaluerit, Cogitare nunc tecum, inquit, quam multi lacrūs sub his tectis & olim fuerint, hodieque ver-

AN. sentur, in sequentibusque scelosū sint habitaturi: ac minore mortaliū incommode tanquam propria desiderio. Quia cōlatione deinde invenit *urbes esse humanarū cladem res ipsa miseranda*. Idem aiebat, si in unum locum cuncti mala sua contulissent, saturum, ut propria deportare domum, quam ex communī misericordiā accruo portiōne suam ferre valleant. Quo colligebat non oportere nos que fortuito patimur, precipue & intolerabilis amaritudinis iudicare.

Cit. Tertius. *Series de trans.* *Quat. 1. cap. 5.* *B* t a s. autem, cum patriam eius Ptenem hostes inauisissent, omib⁹, quos modo scutis belli incolu- mes abiit passa fuerat preciosarum rerum pondere onus suis fugientibus, interrogans, quid ita nihil ex bonis suis secum ferret: Ego vero (inquit) bona mea mecum porto. Pectorē enim illa gestabat, noui lumenis: nō oculis videnta, sed astutissima animo. Quæ domicilio mentis inclusa, nec mortaliū, nec deorum manibus labefactati queunt: & ut manentibus praestō sunt, ita fugientes non deserunt.

1. Ad Platonicis verbis adstricta, sed sensu praeualēs sen- *Plat. epist. 7.* *tentia. Qui cum demum beatum terrarum orbem futu-* *2. Cyprius ad* *rum predicauit; cum aut sapientes regnare, aut reges sa-* *Q. fraterem.* *pere cogissent.*

3. Stat. fam. 47. Rex etiam ille subtilis iudicii, quem furent traditum sibi diadema, priuū quam capiti imponeret, retentum diu considerasse, ac dixisse: O nobilem magis quam felicem pannum! quem si quis peritus cognolcar, quā multis locis tūdīnibus, & periculis, & misericordiā fit referrus: ne humi quidem iacentem tollere vellit.

4. Sest. fam. 32. *Plat. de bona valeriane, dimidiū atque- buant.* Quid nō, Xenocratis responsum, quam laudabile! cum maledicto sermoni quotundam summo silentio interset: uno ex his quarente cui solus ita linguam suam coheret: Quia dixisse me, inquit, aliquando penituit, tacuisse nonquam.

5. Arisoph. 2. Raw. ARISTOPHANIS quoque altioris est predeutē praeceptum, qui in comedie introduxit remissum ab interis Atheniensē Petilem, vaticinantem non oportere in urbe nutriti leonem. Sin autem sit alius, obsequiū ei conuenire. Monerentim verūcūpū nobilitatis & concitati ingenui iuuenes referentur. Nimbū

Vero fasore ac profusa indulgentia pasti, quo minus potentiam obtineant, ne impesciantur: quod si fulum h[ab]et & iuncte eas obere dure vices, quasi ipse fons.

M 12.1.1 e etiam Thales nam interrogatus an facta hominum deos fallerent: Nec engirata, inquit. Vt noui solum manus, sed etiam mentes puras habere vellimus: cum lec[t]eris & cogitationibus nostris celeste numen adduci credamus.

A c. se quod sequitur quidem minus sapiens. Vnde filii pater Themistocle[m] consulebat utrum campusp[er]fidi orato[rum] an locupleti sed patrū probato collocaeretur is, scilicet, inquit, virum pecunia, quam pecuniam virgo indecentem. Quo dicto fulum monuit; vi georū potius quam diutias genit[us] leguerat.

A c. 2. Philippi qualis probabilis ep[iscop]io, in qua Alexandrum quoniam Macedonum benevolentiam largitione ad se attrahere conatum sic increpuit: Quis tili ratio in hanc tam ranam spem indexit, vt castib[us] fideles famulos existimares, quos pecunia ad amorem compallis[es] & charitate illud praefastor. At vero ante Philippum iniuste ex parte mercator Graz[us] qui[us] victor.

A R I S T O T E L E S suum Callisthenem auditorem suum ad Alexandrum dixit: tenet monuit, recum eo aut rarissime aut quam iucundissime loqueretur: quo scilicet apud regas aures vel dilectio tutoris, vel lenitudo & elec[t]io[n]is. At ille dum Alexandum Perica Macedonum laudatione gaudientem obiungat, & ad maiorum mores inuitum resoscere perleueat, ipsius caseo iulus, sciam neglecti labbris consili periclitiam egit.

Idem Aristoteles de iunctio in neutram partem loqui debere predicabat: quoniam ligare & levare: vituperare, statu effici. Falsum est vilissimum praeceptum, ut voluptates absentes consideremus: quas quidem sic ostendit dominus: Bellas enim, penitus & que plena au[m]is nosfriti subiecti, quo minus cupide reperantur.

Nec parum prudenter ALEXANDRAS interroganti col-
dam, quisquam efficitur: Necio, inquit, ex his quas tu i[n]telleces existimas: sed eum in illo numero repertis, qui sit ex miseria constare creditur. Non enim diu[n]is & honori-

honoriibus abundans: sed aut exiguitatis, aut non ambitionis: deinde in fidelis ac peritius cultor, in recessu quam in fronte beator.

D E M A D O S quinque dictum sapientis: nolentibus enim Atheneisibus diuinos honores Alexandro decernere, Vide Suidam.
Videte inquit: ne dum ca[er]iuti custoditis, terram amittatis.

Q Y A M porto subtiliter Anacharis leges stan-
tium reli[qu]ie comparabat: Nam ut illas infimiora animalia
11 reuineat, valenti ora transmittere, ita his humiles & pa-
peres constringi, dirantes & prepotentes ova allegari vi-
debant.

N I H I L etiam Agesilaus falso sapientius: Siquidem cum aduersus terrapublicam Macedoniorum confi-
rationem ottam noctu compellit[ur] leges Lycurgi consti-
tuunt abrogant, que de indemnatis supplicium somni re-
tabant: Comprehensis auctri & interfectis lontibus,
easdem exercitio restituit. Atque utrumque simul pro-
vidit, ne latentes animadversio vel iniusta esset, vel
inconveniens diceret. Itaque ut temperette possent, ali quando non facerent.

S E N ECIO an Annonis excellentioris prudentie con-
sulum. Magone enim Cannenibus pogez exitum ienitui
Ponotum nuntiante, inque tanti successus fidem annu-
los autres trum modiorum mensuram explentes etun-
dente, qui interfectis no[n]is eius[us] destracti erant: quin-
sunt in aliquis sociorum post tantam cladem a Romanis
defecisset: Atque ut audiuit neminem ad Annibalem
transisse, suscit protinus ut legati Romanam, per quos de
pace agetur, mitterentur: cuius si sententia valisset,
neque in cuncto Punico bello victa Carthago, neque tertio
deleta foret.

N E Samnites quidem patras peccas consimilis et-
toris peperderunt, quod Herennii Ponti salutare consu-
lum neglexerunt: Qui auctoritate & prudentia certe-
tos praestans, ab exercitu & eius duce filio suo consul-
tus, quidnam fieri de legionibus Romanis apud Fatas
Caudinas inclusis deberet, inuoluntas dimittendas re-
spondit. Postero die endem de re interrogatus, deleri eas
apportare dixit: ut aut maximo beneficio gratia hostiua

Laut. in vita,
exp[er]iencia
et actione.

Conspicere
vita in vita,
exp[er]iencia
et actione.

Cu. op[er]a.

Chrestos.
Act. LXXX.
Act. LXXXI.
Act. LXXXII.

10
Vide Suidam.
Sub libro. 42.

Plat. Solone.
Sub libro. 42.

11
Act. 409. 409.

12
An. 170. 177.
Locura. 25.
Zinara.

14
An. 422. 422.
Iunius.
Fas. 1. 6. 6.

emeteretur, aut grauissima iactura vires confingerentur; Sed improuida temeritas victorum, dum vitamque partem spernit utilitatis, sub iugum missas in petrociem suam accedit.

¶ ad. Cretes

MULTIS & magnis sapientiae exemplis parvulum adiiciam. * Cretenes cum acerbissima execratione aduersus eos, quos vehementer oderunt, uti volunt, ut mala confuerudine delectentur, optant: modestoque voti genere efficacillimum vitiosum euentum reperiunt. Inutiliter enim aliquid concupiscere, & in eo perseverantes morari, exitio vicina dulcedo est.

CAPT. III.
DE VAFRE DICTIS AVT
FACTIS.

A ROMANIS.

1 Antistite templi Dia-
na.	AB EXTERNIS.
2 L. Junius Brutus.	1 Alexandro Magnis &
quodam aфинато.
3 P. Scipione Africano
matre.	2 Darnique equisone.
4 Q. Fabio Labrone,	3 Brute Prienensi.
5 M. Antonio oratore.	4 Anaximene.
6 Q. Sertorio.	5 Demostheni oratore.
7 Q. Fabio Max. Verru-
coſſo.	6 Quodam Athenensi.
8 M. Volusio Saturnino
ad. pl.	7 Annibale Gigante F.
9 Sento Saturnino.	8 Annibale Amilcare F.
10 Patre quodam.	9 Tufculensis.
	10 Tullio Attio Volfscorum
duce.

* ad. finem

EST aliud factorum dictorumque genus à sapientia proximo deflexu ad Vafre nomina progressum, quod nisi fallacia vires allumperat, * fidem propositi non inuenit: laudemque occulto magistrum, quam aperta via petet.

SER. Tullio regnante, cuidam patrifamilia in agro Sabino principiū magnitudinis & eximiae formae vacca

An. vrb. 245.
grauer.

nata est. Quam oraculorum certissimi auctores in hoc ^{Liamer. Plat.} à dis immortalibus editam responderunt, ut quisquis ^{Problem.} 2 eam Auentinensi Diana immolasset, eius patria rotius terrarum orbis imperium obtineret. Lexus eo dominus, 3 bouem cum summa fletinatione Romanam actam, in Auentino ante aram Diana constituit, sacrificio Sabinis regimen humai generis datum. De qua re antistes templi certior factus, religionem hospiti intulit, ne prius victimam cederet, quam proximi amnis aqua feableuisse. Et que alienum Tiberis petente, vaccam ipse immolauit, & urbem nostram tot circuitum, tot gentium dominam, pio sacrificii furo reddidit.

Quo in genere acuminis in primis Iunius Brutus referendus est: Nam cum à rege Tarquinio auunculo suo omnem nobilitati indebet excerpi, interque ceteros etiam fratrem suum, quod regettoris ingenierat interfictum animaduerteret, obcunli se cordis esse simulauit, eaque fallacia maximas virtutes suas texit. Profectus etiam Delphos cum Tarquinii filius, quibus ad Apollinem Pythium muneribus sacrificisque honorandum miserat, aurum deo nomine doni clam cauato baculo inclusum tulit: quia timebat ne libi celeste numen aperta liberalitate venerari tutum nō esset. Peractis deinde mandatis patris, Apollinem iuuenes consuluerunt; quinam et ipsi Romae regnaturus videretur. At is penes eum sumptuam viris noctre potestate futuram respondit: qui ante omnes matri oculum dedisset. Tunc Brutus, perinde atque calu prolapius, de industria se abiecit, terraque communem omnium matrem existimans, osculatus est. Quod tam vafre telluri implexum oculum, Virbi libertatem, Bruto primum in fatis locum tribuit.

SCIPIO quoque superior præsidium calliditatis amplexus est. Ex Sicilia enim petens Africam, cum ex fortissimis pedibus Romanis trecentorum equitum numeri compiere vellet, neque tam subito posset eos instruere: quod tempotis angustia negabat, sagacitate consiliis assecutus est. Namque ex iis iuuenibus, quos lecuerat in Sicilia nobilissimos & dignissimos, sed inertes habebat, trecentos speciosa arma & electos equos quam

An. vrb. 245.
circus.Liamer.
Dianus 4.An. vrb. 245.
Liamer. Dianus
4. & ali.An. vrb. 245.
Liamer.

celeritate expedite iussit; velut eos continuo secum ad oppugnandam Carthaginem adducens. Qui cum in perio ut celeriter, ita longinqui & periculis belli respectu sollicitis animis paruerint; remittere se Scipio illam expeditionem, si armis & equos militibus leuis erat, edidit: Rapuit conditionem imbellis ac timida iustitia, instrumentoque suo cupide nostris cecidit. Ergo caliditas ducis prouidit, ut si quod protinus imperatur, grava pirus, deinde remissio militie metu maximum beneficium fieret.

*An. orb. 153.
enim.
En. off. 2.*

Q^o d sequitur narrandum quoque est. Q. Fabius Labeo arbitrus a senatu finium confiundendorum inter Nostris & Neapolitanos datum, cum in tempore plenum venisset, ut eisque separatum monuit; ut omnia caputate, regredi modo contigeret, quam progrederentur. que cum utraque pars auctoritate VIII morta fecisset, aliquantum in medio vacui agri reliquum est. Constitutus deinde finibus ut ipsi termini auctoritas: quicquid reliqui soli fuit, populo Romano adjudicavit: Ceterum eti^m circumventi Nolani ac Neapolitani queri nihil posuerunt, secundum ipsorum demonstrationem dicta sententia; improbo tamen praefiguratum genere nouum ciuitatis nostre rectigal accessit. Eundem ferunt cum a rege Antonio, quem bello superauerat, ex fidebre isto dimidiata partem nauium accipere deberet, medias omnes fecisse, ut cum tota classe priuaret.

En. pre cluent.

I a m M. Antonio remittendum coniunctum est: qui idcirco se aiebat nullam orationem scripsisse, ut si quid superiore iudicio actum, ei quem postea defensurus esset, nocitum foret, non dictum a te affirmare posset. Qui fandi vix patenter, tolerabilem causam habuit pro perlicitantum enim capite, non solum eloquentia suavi, sed etiam verecunda abutierat paratus.

*An. orb. 153.
Fest. Strat.
Cap. 10. T. lat.
Intra.*

S E R T O R I Y S vero corporis labore, aequo animi consilio parem nature indulgentiam expertus, profectio Sullana dux Lusitanorum fieri constus, cum eos oratione flectere non posset, ne cum Romanorum uniuersitate confunge vellet, vafro consilio ad suam sententiam perduxit. Duos enim in conspectu eorum constituit equos, alterum validissimum, alterum infirmissimum;

rum: at deinde validum ab imbecillo sene paulatim carpi, iofirmi a iuuenie exstirpatum virum uniuersam conuicti iussit. Obtemperatum in perio est. Sed dum adolescentis dextera iusto labore fatigat, scito confidat manus: ministrorum executa est. Tunc barbarae coniunctioni, quoilum ei res renderet cognoscere cupienti subiicit: Equi eadē coniunctum esse Romanorum exercitum, cuius partes aliquis aggrediens opprimere polit: uniuersum conatus presterere, ecclius tradidit victoriam, quam occupauerit. Ita gens barbara, alpina, & regi difficilis, in exitium suum tuens quam villiciem autibus talperat, oculis praesidit.

F A B I U S autem Maximus, eius non dimicare, vincere facit: cum praeceps fortitudinis Nolanum petidem dubia fide suscepit, & stercor operi Lucanum equitem amore locuti depositum in castris haberet: ut viroque potius bono milite uteretur, quā in utrumque anima adserteret, alteri stipcionem suam difflamauit: altero, disciplinam paulorum a recto tenore dellexit: Nam illum plene pro tribunali iudando, omniq[ue] genere honoris proleundo animum suum a Poenis ad Romanos coegerit reuocare: & hunc clam meretricem redditum paetus, paratissimum pro nobis excusacionem reddidit.

V E N T I A M nunc ad eos, quibus filius astutus quisita est: M. Volusius adiulis plebis proscriptus, aliquipso luci habitu, per itinera visisque publicas stipem petens, quinam reversus esset, occurrentes dignocere paetus non est. Eoque Filacia genere tecitos, in M. Brutti castra peruenit. Quid illa necessitate militus, qua magistratum populi Romani abiecta honoris praetexta, alienigenae religionis obscuritate insignitus, per Vcoem iussit: incedere! Omnes autem hi fute vita, aut illi alienae mortis copia, qui talia vel iphi sustinuerunt, vel alios perperi coegerunt.

*An. orb. 154.
Liber 13. de
Meretricon.
Partem. Plur.
Potes. genit.
An. orb. 154.
Plur. Fatio.*

A L I Q U A N T O speciosiss Senili Saturnini Veltulonis in codem genere calus ultima fortis auxilium. Qui cum a triumviris inter proscriptos nomen suum propositum audiret, continuo pratura insignia iuauit: precedentibusque in modum lictorum, & apparitorum,

publicorumque seruorum fabornatis, vehicula compre-
hendit, hospitia occupavit, obuios subiugavit, ac tam au-
daci usurpatione imperii, in maxima luce, desiderias no-
stribus, oculis tenebras offudit. Id est ut Puteolos remittat, per-
inde ac publicum ministerium agens, summa cum licen-
tia correpsit naubibus in Siciliam, certissimum runc pro-
scriptorum * profugium penetravit.

H[ab]s. uno adiecto leutoris nore exemplo, ad extera
conuertat. Amantissimus quidam filii, cum eum incon-
cessis ac periculis facibus accensum, ab infana cupiditate
inhibere vellit: labbris confisi afteria patriam in-
dulgentiam temperauit. Petuit enim ut prius quam ad
eam, quam diligebar, iret; vulgati ac permissa Venere
vteretur. Cunis precibus obsecratus adolecens, intellectum
animi imperium satietae concubitus licet refolutum: ad
id, quod non licet, tardorem pignoremque alteriens,
paullatim depositur.

EX T E R N A.

CVM Alexander Macedonum rex forte monitus ut
cum qui sibi porta egrelio primus occurrit, interfici
rubet, asinariam forte ante omes obuiam factum,
ad mortem arripi imperauit. Eoque quarencie quidam
se immerentem capitali supplicio, ingegetem que addi-
ceret: cum ad excutandum factum suum oraculi praecip-
tum retulisset: asinus. Si ita est, inquit, rex alium nos
hic morti destinavit: nam asellus, quem ego ante me
agebam, prior tibi occurrit. Delectatus Alexander & illius
tam calido dicto, & quod ab errore ipse reuocatus
erat, occasionem in aliquanto villore animali expan-
da religionis repuit. Summa in hoc cum calliditate man-
fuctudo, summa quoque in alterius regis equisone cal-
licitas.

S O R D I D A Magorum dominatione oppressa, Darius
rex adiutoribus eiusdem dignitatis assumptis, pacum
cum praeclaris operis contortibus fecit: ut equis insiden-
tes, solis ortu cursum in quandam locum dirigerent: il-
que regno potirent, cuius equus in eo primus binusset.
Ceterū maxime mercedis competitoribus fortunę be-
neſiūm expēctābūs, ſolus acumine equiloris ſu[er]bi

nis proſperum exoptata rei effectum aſſectus est: qui
in eque genitalem partem demillam manum, cum ad
cum locum ventum erit, naribus equi admouit. Quo
odore irritatus, ante omnes huiusmodi edidit: Auditore
eo, iex reliqui ſummae potestatis caſidari continuo equis
delapsi: vt eſt mos Perlatum: humi proſtratis corpori-
bus Dariū regem laſtauerint. Quantum imperium,
quā paruo interceptum eſt valiſmento!

Et a s autem, cuius laſientia diuinaſior inter homi-
nes eſt, quam patria Ptolemaio, h[ab]s. R[ec]o
intra. Alioquin
adieciuntur.
Intra quare-
bet ante velum.
Ovid. de remed.
amoru. 2.

spiat: huic perinde atque extreſte vestigia tantum mo-
do extant: ita diebat oportere homines: v[er]a amicitia
verari: ve meminissent eam ad grauidimas inimicitias
peſe conueni. Quod quidem p[re]ceptum prima specie
nimis forteſſe callidum videatur, inimicorumque impli-
citat[us] qua p[re]cipue familiaritas gaudet: fed si altioribus
animis cogitatio demissa fuerit, perquam vtile repe-
titur.

L A M P S A C E N A vero v[er]bis falus vniuersaſramen-
ti beneficio coſtituit. Nam cum ad excidium eius sum-
mo studio Alexander ferretur, progressumq[ue] extrame-
ria Anaximenes p[re]ceptorem ſuum vidisset: quia ma-
nifestum erat, futurum, ut preces suas ira eius oppo-
deret: non ſacrifurum ſe quod petueret iurauit. Tunc Anaxi-
menes Peto, inquit, ut Lampacum dirua. H[ab]s. C[on]tra
Leia.
P[ro]p[ri]o. Elia-
co[lo]quio
A[li]oquin
adieciuntur.
Lamplacum dirua. H[ab]s. velocitas
figacitatis oppidum vetus nobilitate inclivum exi-
tio
cu[er]t delinatum erat, labravit.

D E M O S T H E N I S quoque aſtria mirifice cuidam
ancille ſuccurſum eſt, quæ pecuniam depositi nomine a
dubibus hospitibus accepit, ea conditione ut illa fulm
v[er]isque redderet. Quorum alter interfecto tempore tan-
quam mortuo loco ſqualore obſitum, decepia ea omnes
nummobiſtulit. Superueniente deinde alter, & de poſitum
petere copie. H[ab]s. erebat misera in maxima paupertate pecu-
nia & defensionis penuria: tamq[ue] de laqueo & luſpendio
cogitabat: Sed oportune Demosthenes ei patronus ad-
fulſit: qui v[er]a adiocationem venit. Multet, inquit, para-
tacit de poſitum ledeſſe loſtere: ſed niſi ſocum aduferis, id
ficeret non poterit. Quoniam et ipſe vociferaris, haec dicta
ſtlex, ne pecunia akerſe fine altero numeretur,

Ac ne illud parum quidem prudenter. Quidam Athenis vocatio populo iniulus, causam apud eum de capitali crimine dictatur, maximum honorum labo pesce copit. Non quod speraret se illum consilii posse, sed ut hagerent homines ubi prosecutum era, qui acerrimus esse solet, et tendenter. Neque enim huc tam callidi consilii ratio fecerit, eum enim clamore infecto, & crebro totius concionis libitius rexatus, nota etiam denegari honoris perstrictus, eiusdem plebi paulo post dictumne vite clementissima iustitia expurgeset. Quod si adhuc evulgationem timent, capitum sui periculum obiecisset nullam partem defensionis odio obsecrata auro recipiunt.

Hic et vestramento consimiles illa callidas. Superior Annibale Dafio consule natus, poecilius vietus, amansq[ue] classis armis pugnas dare, offensim auctoritate mire auctoritate. Nam ex illa infelici pugna prius quam et alii nuncius do-¹⁷nuo in peruenient, quando in exercitu complicitum & op-
eratum Carthaginem misit. Qui postquam curiosus erat intravit. Consulit, inquit, vos Annibal, cum duos Romanorum magas fecerunt maritimas trahens-
prias aduenient, an cum eo contingere debet. Acclama-
uit vox eius senatus, non esse dubium quia oportet, tuum ille. Consulit inquit, & superatus est. Ita librum non reliquit id factum ducare, quod illi fieri debuimus inveniuerat.

ALTER item Annibal Fabium Maximum in-¹⁹
stam armorum suarum viae subterraneis confectionibus
paucis ludificanter, ut aliquis suspitione trahente bello
teleperget, totius Italie agros ferro atque igni vallando,
viris eius fundens immonebat hoc inimicis genero re-
liquit. Profectus aliquid tanti beneficiorum, id est adum-
bratio, uti Romanus urbi & Fabi pictus, & Annibalis ra-
fumores fuisse non solum.

TYSCEVIANI etiam acuminis consilii incol-
mitas parta est. Cum enim crebris rebus singulis me-
tuisserint, ut eorum vibris sonitus Romani exuertere
vellent, atque ad id exequendum Furius Camillus, dux
validissimo instruitus exercitu venierit, viuacis et ergo
oburam processerant, communusque, & etenac pacis

mensa benignissime praesisterunt. Armatum etiam intra-
remoris pauci sunt nec vallo, nec habita murato. Qua-
estimonia tranquillitas non solum ad unicirca solitare
iux; sed etiam ad communione civitatis, quam si que
capierant, peccauerunt. Sagaci hec gale si simpliciter;
quoniam aptius esse intellexerat, metum officio dissimila-
lare quam armis protegere.

A. T. Volscorum ducis Tulli execrabilis consilium. Qui
ad bellum inferendum Romanis maxima cupiditate ac-
cessos, cum aliquor aduersis prebitis coticulis animos suo-
rum, & ob id paci prouiores animaduiceret; insidiosa
tatione quo volebat, compulit. Nam cum spectandorum
lodorum magna Volscorum multitudo Romam conve-
nisset, consulibus dixit, Vehementer te timere, nequid
hostile subito molecentur: monuitque ut essent cau-
tes, & probius ipse virbe egressus est. Quia rem collates ad
senatum retulerunt, qui, tametsi nulla suspicio tuberat, au-
toritate tamen Tulli commotus, ut antea noctem Volsci
abirent, decreverunt. Quia contumelia irritata, facile impel-
le potuerunt ad rebellandum. Ita mendacium versari di-
cis, simulatione benevolentiae inuolutum, duos simul
populos fecellit: Romanum, ut inlentes notaret: Volscum,
ut exceptis irascetur.

de 138. 134.
Loc. 2. Plat.
Cornaro.
Dionys. 1.

CAPUT IV.

DE STRATAGEMATIS.

ROMANORVM.

1 Tulli Hostili regis.

2 Sex. Tarquinii L.F.

3 Obsequium in Capitu-

1 Q. Metelli Macedonici.

Externorum.

Agathocli Syracusano-

rum regis.

4 M. Lutii C. Claudii Cos.

2 Annibalis Pene.

ILLA vero pars calliditatis egregia, & ab omni reprehē-
tione procul remota cuius opera, quia appellatione no-
stra sic apte exprimi possunt, Graeca pronuntiatione Stra-
tagemata dicuntur.

An. 138. 135.
Zeno.
Coss. 135.
An. 138. 136.
An. 138. 137.

138.
An. 138. 138.
Lucius 2.
Plat. in Fabio.
Front. i.c.t.

An. 138. 139.
Lucius 2.
Front. i.c.t.

An. 138. 139.
Lucius 2.
Front. i.c.t.
Camillus.

An. urb. 95.
LXXXI. 1.
Dionys. 3.

OMNIVS militaribus copiis Tullo Hostilio Fidenas aggredit; quæ surgentis imperii nostri incububula cœbris rebellionibus torpere pale non sunt, finitimique trophyis ac triumphis altam virtutem eius, spesq[ue] veteris promouere docuerant. Metius Sosfestius dux Alloborum, dubiam & suspectam semper faciens suis fidem repente in ipsa acie detexit. Detecto enim Romani exercitus latere, in proximo colle consedit, pro adiutori speculator pugna futurus, ut aut vicit insultaret, aut victores fessos aggrediret. Non erat dubium quia eis militum nostrorum animos debilitatura esset, cum eodem tempore & hostes configere, & auxilia deficit cernerent. Itaque ne id fieret, Tullus prouidit: concitato enim equo omnes pugnantium globos praecurrit, praedicas suo iulu secedisse Metum: cumque, cum ipse signum dedisset, inuaserit Fidenatum terga. Quo imperatoris artis consilio metum fiducia mutauit, pro quo trepidatione, asperitate suorum perflorat repletum.

AT ne continuo a nostris regibus recedam. Sex. Tarquinias Tacquini filius indigne furens quod patris virtibus expugnat Gabii nequirent, valentiorero armis ex cogitauit rationes qua interceptum id oppidum Romano imperio adiceret. Subito namque se ad Gabinos contulit, anquam parentis leuitiam & verbera, quæ voluntate sua perpetuus erat, fugiens: Ac paulatim vanicuulæ ficti & compositi blanditiis alliciendo benevolentiam, ut apud omnes plurimum posset, consecutus, familiarem suum ad patrem misit, in dicaturum, quemadmodum in sua manu haberet inuera: & quæsiutum quidnam habet vellet. Iuuenili calliditati lenilis albitus respondit. Si quidem se eximis delectatus Tarquinius, sed autem nunti parum credens, nihil respondit: sed seducto eo in horum, maxima & aleksima papancrum capita baculo decusit. Cognito adolescentis silentio patris, simul ac facto, causam actionis argumenti peruidit: nec ignorauit precipi fibi ut excellentissimum quemque Gabinorum, aut exilio summoereret, aut morte columeret. Ergo spoliata bonis propagatoribus ciuitatem tantum non vincitis manus ei tradidit.

LLV D quoque a maioribus & consilio prudenter, &

An. urb. 95.

¹ extra feliciter prouisum, cum Urbe capta Galli Capitoliū ^{LXXXI. 1.} obdiderent: solamque potendi eius tpm in fame obsei. ^{Quid. F. 2. 6.}

² forum repositam animadueterent: Per quā collido enim genere consili, unico persequantur irritamento vñctores spoliauerunt. Panes enim iaceentes compluribus ex locis ceperunt. Quo spectaculo obstupefactos, infinitamque framæci abundantiam nostris supetelle credentes, ad passionem omittenda obſidi quis compulerunt. Miserus est ^{Vnde impetr.} tunc profecto Iupiter Romanus virtutis, præsidium ab a- ^{P. 2. 1. 2. 6.} P. 2. 1. 2. 6. P. 2. 1. 2. 6.

³ stuta mureantis: cum in summa alimentorum inopia, tua. ^{LXXXI.} L. 2. 1. 2. 6.

⁴ proie p[ro]fusa in opere cernet. Ig[ne]r et vafro, ita peri- ^{Infat. 1.} Infat. 1.

⁵ coloso consilio futuram exitum dedit.

DE M Q V S Iupiter postea præstantissimorum ducum nostrorum sagittibus consilii propitus aspirauit: Nam cum alterū Italia latu Annibal laceraret, alterum inua- ^{4.} ^{An. urb. 95.} ^{LXXXI. 1.} ^{P. 2. 1. 2. 6.} ^{P. 2. 1. 2. 6.} ^{P. 2. 1. 2. 6.}

⁶ silebat Afrubal, ne duorum fratrum iuncta copia intole- ^{7.} ^{8.}

⁷ bili onere feñas simul res nostras vegeteret, hinc Claudi Nerois vegetum consilium, illinc Luni Salinatoris in- ^{9.}

⁸ chyta prouidentia effecit. Nero enim competito a se in ^{10.} ^{11.} ^{12.} ^{13.} ^{14.} ^{15.} ^{16.} ^{17.} ^{18.} ^{19.} ^{20.} ^{21.} ^{22.} ^{23.} ^{24.} ^{25.} ^{26.} ^{27.} ^{28.} ^{29.} ^{30.} ^{31.} ^{32.} ^{33.} ^{34.} ^{35.} ^{36.} ^{37.} ^{38.} ^{39.} ^{40.} ^{41.} ^{42.} ^{43.} ^{44.} ^{45.} ^{46.} ^{47.} ^{48.} ^{49.} ^{50.} ^{51.} ^{52.} ^{53.} ^{54.} ^{55.} ^{56.} ^{57.} ^{58.} ^{59.} ^{60.} ^{61.} ^{62.} ^{63.} ^{64.} ^{65.} ^{66.} ^{67.} ^{68.} ^{69.} ^{70.} ^{71.} ^{72.} ^{73.} ^{74.} ^{75.} ^{76.} ^{77.} ^{78.} ^{79.} ^{80.} ^{81.} ^{82.} ^{83.} ^{84.} ^{85.} ^{86.} ^{87.} ^{88.} ^{89.} ^{90.} ^{91.} ^{92.} ^{93.} ^{94.} ^{95.} ^{96.} ^{97.} ^{98.} ^{99.} ^{100.} ^{101.} ^{102.} ^{103.} ^{104.} ^{105.} ^{106.} ^{107.} ^{108.} ^{109.} ^{110.} ^{111.} ^{112.} ^{113.} ^{114.} ^{115.} ^{116.} ^{117.} ^{118.} ^{119.} ^{120.} ^{121.} ^{122.} ^{123.} ^{124.} ^{125.} ^{126.} ^{127.} ^{128.} ^{129.} ^{130.} ^{131.} ^{132.} ^{133.} ^{134.} ^{135.} ^{136.} ^{137.} ^{138.} ^{139.} ^{140.} ^{141.} ^{142.} ^{143.} ^{144.} ^{145.} ^{146.} ^{147.} ^{148.} ^{149.} ^{150.} ^{151.} ^{152.} ^{153.} ^{154.} ^{155.} ^{156.} ^{157.} ^{158.} ^{159.} ^{160.} ^{161.} ^{162.} ^{163.} ^{164.} ^{165.} ^{166.} ^{167.} ^{168.} ^{169.} ^{170.} ^{171.} ^{172.} ^{173.} ^{174.} ^{175.} ^{176.} ^{177.} ^{178.} ^{179.} ^{180.} ^{181.} ^{182.} ^{183.} ^{184.} ^{185.} ^{186.} ^{187.} ^{188.} ^{189.} ^{190.} ^{191.} ^{192.} ^{193.} ^{194.} ^{195.} ^{196.} ^{197.} ^{198.} ^{199.} ^{200.} ^{201.} ^{202.} ^{203.} ^{204.} ^{205.} ^{206.} ^{207.} ^{208.} ^{209.} ^{210.} ^{211.} ^{212.} ^{213.} ^{214.} ^{215.} ^{216.} ^{217.} ^{218.} ^{219.} ^{220.} ^{221.} ^{222.} ^{223.} ^{224.} ^{225.} ^{226.} ^{227.} ^{228.} ^{229.} ^{230.} ^{231.} ^{232.} ^{233.} ^{234.} ^{235.} ^{236.} ^{237.} ^{238.} ^{239.} ^{240.} ^{241.} ^{242.} ^{243.} ^{244.} ^{245.} ^{246.} ^{247.} ^{248.} ^{249.} ^{250.} ^{251.} ^{252.} ^{253.} ^{254.} ^{255.} ^{256.} ^{257.} ^{258.} ^{259.} ^{260.} ^{261.} ^{262.} ^{263.} ^{264.} ^{265.} ^{266.} ^{267.} ^{268.} ^{269.} ^{270.} ^{271.} ^{272.} ^{273.} ^{274.} ^{275.} ^{276.} ^{277.} ^{278.} ^{279.} ^{280.} ^{281.} ^{282.} ^{283.} ^{284.} ^{285.} ^{286.} ^{287.} ^{288.} ^{289.} ^{290.} ^{291.} ^{292.} ^{293.} ^{294.} ^{295.} ^{296.} ^{297.} ^{298.} ^{299.} ^{300.} ^{301.} ^{302.} ^{303.} ^{304.} ^{305.} ^{306.} ^{307.} ^{308.} ^{309.} ^{310.} ^{311.} ^{312.} ^{313.} ^{314.} ^{315.} ^{316.} ^{317.} ^{318.} ^{319.} ^{320.} ^{321.} ^{322.} ^{323.} ^{324.} ^{325.} ^{326.} ^{327.} ^{328.} ^{329.} ^{330.} ^{331.} ^{332.} ^{333.} ^{334.} ^{335.} ^{336.} ^{337.} ^{338.} ^{339.} ^{340.} ^{341.} ^{342.} ^{343.} ^{344.} ^{345.} ^{346.} ^{347.} ^{348.} ^{349.} ^{350.} ^{351.} ^{352.} ^{353.} ^{354.} ^{355.} ^{356.} ^{357.} ^{358.} ^{359.} ^{360.} ^{361.} ^{362.} ^{363.} ^{364.} ^{365.} ^{366.} ^{367.} ^{368.} ^{369.} ^{370.} ^{371.} ^{372.} ^{373.} ^{374.} ^{375.} ^{376.} ^{377.} ^{378.} ^{379.} ^{380.} ^{381.} ^{382.} ^{383.} ^{384.} ^{385.} ^{386.} ^{387.} ^{388.} ^{389.} ^{390.} ^{391.} ^{392.} ^{393.} ^{394.} ^{395.} ^{396.} ^{397.} ^{398.} ^{399.} ^{400.} ^{401.} ^{402.} ^{403.} ^{404.} ^{405.} ^{406.} ^{407.} ^{408.} ^{409.} ^{410.} ^{411.} ^{412.} ^{413.} ^{414.} ^{415.} ^{416.} ^{417.} ^{418.} ^{419.} ^{420.} ^{421.} ^{422.} ^{423.} ^{424.} ^{425.} ^{426.} ^{427.} ^{428.} ^{429.} ^{430.} ^{431.} ^{432.} ^{433.} ^{434.} ^{435.} ^{436.} ^{437.} ^{438.} ^{439.} ^{440.} ^{441.} ^{442.} ^{443.} ^{444.} ^{445.} ^{446.} ^{447.} ^{448.} ^{449.} ^{450.} ^{451.} ^{452.} ^{453.} ^{454.} ^{455.} ^{456.} ^{457.} ^{458.} ^{459.} ^{460.} ^{461.} ^{462.} ^{463.} ^{464.} ^{465.} ^{466.} ^{467.} ^{468.} ^{469.} ^{470.} ^{471.} ^{472.} ^{473.} ^{474.} ^{475.} ^{476.} ^{477.} ^{478.} ^{479.} ^{480.} ^{481.} ^{482.} ^{483.} ^{484.} ^{485.} ^{486.} ^{487.} ^{488.} ^{489.} ^{490.} ^{491.} ^{492.} ^{493.} ^{494.} ^{495.} ^{496.} ^{497.} ^{498.} ^{499.} ^{500.} ^{501.} ^{502.} ^{503.} ^{504.} ^{505.} ^{506.} ^{507.} ^{508.} ^{509.} ^{510.} ^{511.} ^{512.} ^{513.} ^{514.} ^{515.} ^{516.} ^{517.} ^{518.} ^{519.} ^{520.} ^{521.} ^{522.} ^{523.} ^{524.} ^{525.} ^{526.} ^{527.} ^{528.} ^{529.} ^{530.} ^{531.} ^{532.} ^{533.} ^{534.} ^{535.} ^{536.} ^{537.} ^{538.} ^{539.} ^{540.} ^{541.} ^{542.} ^{543.} ^{544.} ^{545.} ^{546.} ^{547.} ^{548.} ^{549.} ^{550.} ^{551.} ^{552.} ^{553.} ^{554.} ^{555.} ^{556.} ^{557.} ^{558.} ^{559.} ^{560.} ^{561.} ^{562.} ^{563.} ^{564.} ^{565.} ^{566.} ^{567.} ^{568.} ^{569.} ^{570.} ^{571.} ^{572.} ^{573.} ^{574.} ^{575.} ^{576.} ^{577.} ^{578.} ^{579.} ^{580.} ^{581.} ^{582.} ^{583.} ^{584.} ^{585.} ^{586.} ^{587.} ^{588.} ^{589.} ^{590.} ^{591.} ^{592.} ^{593.} ^{594.} ^{595.} ^{596.} ^{597.} ^{598.} ^{599.} ^{600.} ^{601.} ^{602.} ^{603.} ^{604.} ^{605.} ^{606.} ^{607.} ^{608.} ^{609.} ^{610.} ^{611.} ^{612.} ^{613.} ^{614.} ^{615.} ^{616.} ^{617.} ^{618.} ^{619.} ^{620.} ^{621.} ^{622.} ^{623.} ^{624.} ^{625.} ^{626.} ^{627.} ^{628.} ^{629.} ^{630.} ^{631.} ^{632.} ^{633.} ^{634.} ^{635.} ^{636.} ^{637.} ^{638.} ^{639.} ^{640.} ^{641.} ^{642.} ^{643.} ^{644.} ^{645.} ^{646.} ^{647.} ^{648.} ^{649.} ^{650.} ^{651.} ^{652.} ^{653.} ^{654.} ^{655.} ^{656.} ^{657.} ^{658.} ^{659.} ^{660.} ^{661.} ^{662.} ^{663.} ^{664.} ^{665.} ^{666.} ^{667.} ^{668.} ^{669.} ^{670.} ^{671.} ^{672.} ^{673.} ^{674.} ^{675.} ^{676.} ^{677.} ^{678.} ^{679.} ^{680.} ^{681.} ^{682.} ^{683.} ^{684.} ^{685.} ^{686.} ^{687.} ^{688.} ^{689.} ^{690.} ^{691.} ^{692.} ^{693.} ^{694.} ^{695.} ^{696.} ^{697.} ^{698.} ^{699.} ^{700.} ^{701.} ^{702.} ^{703.} ^{704.} ^{705.} ^{706.} ^{707.} ^{708.} ^{709.} ^{710.} ^{711.} ^{712.} ^{713.} ^{714.} ^{715.} ^{716.} ^{717.} ^{718.} ^{719.} ^{720.} ^{721.} ^{722.} ^{723.} ^{724.} ^{725.} ^{726.} ^{727.} ^{728.} ^{729.} ^{730.} ^{731.} ^{732.} ^{733.} ^{734.} ^{735.} ^{736.} ^{737.} ^{738.} ^{739.} ^{740.} ^{741.} ^{742.} ^{743.} ^{744.} ^{745.} ^{746.} ^{747.} ^{748.} ^{749.} ^{750.} ^{751.} ^{752.} ^{753.} ^{754.} ^{755.} ^{756.} ^{757.} ^{758.} ^{759.} ^{760.} ^{761.} ^{762.} ^{763.} ^{764.} ^{765.} ^{766.} ^{767.} ^{768.} ^{769.} ^{770.} ^{771.} ^{772.} ^{773.} ^{774.} ^{775.} ^{776.} ^{777.} ^{778.} ^{779.} ^{780.} ^{781.} ^{782.} ^{783.} ^{784.} ^{785.} ^{786.} ^{787.} ^{788.} ^{789.} ^{790.} ^{791.} ^{792.} ^{793.} ^{794.} ^{795.} ^{796.} ^{797.} ^{798.} ^{799.} ^{800.} ^{801.} ^{802.} ^{803.} ^{804.} ^{805.} ^{806.} ^{807.} ^{808.} ^{809.} ^{810.} ^{811.} ^{812.} ^{813.} ^{814.} ^{815.} ^{816.} ^{817.} ^{818.} ^{819.} ^{820.} ^{821.} ^{822.} ^{823.} ^{824.} ^{825.} ^{826.} ^{827.} ^{828.} ^{829.} ^{830.} ^{831.} ^{832.} ^{833.} ^{834.} ^{835.} ^{836.} ^{837.} ^{838.} ^{839.} ^{840.} ^{841.} ^{842.} ^{843.} ^{844.} ^{845.} ^{846.} ^{847.} ^{848.} ^{849.} ^{850.} ^{851.} ^{852.} ^{853.} ^{854.} ^{855.} ^{856.} ^{857.} ^{858.} ^{859.} ^{860.} ^{861.} ^{862.} ^{863.} ^{864.} ^{865.} ^{866.} ^{867.} ^{868.} ^{869.} ^{870.} ^{871.} ^{872.} ^{873.} ^{874.} ^{875.} ^{876.} ^{877.} ^{878.} ^{879.} ^{880.} ^{881.} ^{882.} ^{883.} ^{884.} ^{885.} ^{886.} ^{887.} ^{888.} ^{889.} ^{890.} ^{891.} ^{892.} ^{893.} ^{894.} ^{895.} ^{896.} ^{897.} ^{898.} ^{899.} ^{900.} ^{901.} ^{902.} ^{903.} ^{904.} ^{905.} ^{906.} ^{907.} ^{908.} ^{909.} ^{910.} ^{911.} ^{912.} ^{913.} ^{914.} ^{915.} ^{916.} ^{917.} ^{918.} ^{919.} ^{920.} ^{921.} ^{922.} ^{923.} ^{924.} ^{925.} ^{926.} ^{927.} ^{928.} ^{929.} ^{930.} ^{931.} ^{932.} ^{933.} ^{934.} ^{935.} ^{936.} ^{937.} ^{938.} ^{939.} ^{940.} ^{941.} ^{942.} ^{943.} ^{944.} ^{945.} ^{946.} ^{947.} ^{948.} ^{949.} ^{950.} ^{951.} ^{952.} ^{953.} ^{954.} ^{955.} ^{956.} ^{957.} ^{958.} ^{959.} ^{960.} ^{961.} ^{962.} ^{963.} ^{964.} ^{965.} ^{966.} ^{967.} ^{968.} ^{969.} ^{970.} ^{971.} ^{972.} ^{973.} ^{974.} ^{975.} ^{976.} ^{977.} ^{978.} ^{979.} ^{980.} ^{981.} ^{982.} ^{983.} ^{984.} ^{985.} ^{986.} ^{987.} ^{988.} ^{989.} ^{990.} ^{991.} ^{992.} ^{993.} ^{994.} ^{995.} ^{996.} ^{997.} ^{998.} ^{999.} ^{1000.} ^{1001.} ^{1002.} ^{1003.} ^{1004.} ^{1005.} ^{1006.} ^{1007.} ^{1008.} ^{1009.} ^{1010.} ^{1011.} ^{1012.} ^{1013.} ^{1014.} ^{1015.} ^{1016.} ^{1017.} ^{1018.} ^{1019.} ^{1020.} ^{1021.} ^{1022.} ^{1023.} ^{1024.} ^{1025.} ^{1026.} ^{1027.} ^{1028.} ^{1029.} ^{1030.} ^{1031.} ^{1032.} ^{1033.} ^{1034.} ^{1035.} ^{1036.} ^{1037.} ^{1038.} ^{1039.} ^{1040.} ^{1041.} ^{1042.} ^{1043.} ^{1044.} ^{1045.} ^{1046.} ^{1047.} ^{1048.} ^{1049.} ^{1050.} ^{1051.} ^{1052.} ^{1053.} ^{1054.} ^{1055.} ^{1056.} ^{1057.} ^{1058.} ^{1059.} ^{1060.} ^{1061.} ^{1062.} ^{1063.} ^{1064.} ^{1065.} ^{1066.} ^{1067.} ^{1068.} ^{1069.} ^{1070.} ^{1071.} ^{1072.} ^{1073.} ^{1074.} ^{1075.} ^{1076.} ^{1077.} ^{1078.} ^{1079.} ^{1080.} ^{1081.} ^{1082.} ^{1083.} ^{1084.} ^{1085.} ^{1086.} ^{1087.} ^{1088.} ^{1089.} ^{1090.} ^{1091.} ^{1092.} ^{1093.} ^{1094.} ^{1095.} ^{1096.} ^{1097.} ^{1098.} ^{1099.} ^{1100.} ^{1101.} ^{1102.} ^{1103.} ^{1104.} ^{1105.} ^{1106.} ^{1107.} ^{1108.} ^{1109.} ^{1110.} ^{1111.} ^{1112.} ^{1113.} ^{1114.} ^{1115.} ^{1116.} ^{1117.} ^{1118.} ^{1119.} ^{1120.} ^{1121.} ^{1122.} ^{1123.} ^{1124.} ^{1125.} ^{1126.} ^{1127.} ^{1128.} ^{1129.} ^{1130.} ^{1131.} ^{1132.} ^{1133.} ^{1134.} ^{1135.} ^{1136.} ^{1137.} ^{1138.} ^{1139.} ^{1140.} ^{1141.} ^{1142.} ^{1143.} ^{1144.} ^{1145.} ^{1146.} ^{1147.} ^{1148.} ^{1149.} ^{1150.} ^{1151.} ^{1152.} ^{1153.} ^{1154.} ^{1155.} ^{1156.} ^{1157.} ^{1158.} ^{1159.} ^{1160.} ^{1161.} ^{1162.} ^{1163.} ^{1164.} ^{1165.} ^{1166.} ^{1167.} ^{1168.} ^{1169.} ^{1170.} ^{1171.} ^{1172.} ^{1173.} ^{1174.} ^{1175.} ^{1176.} ^{1177.} ^{1178.} ^{1179.} ^{1180.} ^{1181.} ^{1182.} ^{1183.} ^{1184.} ^{1185.} ^{1186.} ^{1187.} ^{1188.} ^{1189.} <sup

montes, paulo post ad illos transgrediebatur. Cum interim rara suis omib[us], quam ipsi hostibus ignota erat causa inopinata eius ac subita fluctuationis. Interrogatus quoque a quadam amicissimo sibi, quid traheret & incertum militare genos sequeretur. Abesse, inquit, ista querere: nam si huius consilii nisi inferni temeritatem tunicae conscientiam fesseto, contingam etremacem subeo. Quorundam igitur ista dissimilatio erupit: ac quem fieri habuit? Postquam vero & exercitum suum ignorantia, & totam Celeritatem errore implicauit, cum alio cursum direxisset, subito ad Contrebiam reflexit, eamque inopinasam & attonitam opp[er]ebit. Ergo nisi mentem suam dolos leviter coegerit, ad ultimam ei senectutem apud incensia Contrebiam armato sedendum foret.

EXTERNA.

^{1.}
Infin. 2. Dis-
der. deres.
Alexander.

AGATHOCLES autem Syracusanorum rex audacter calidus. Cum enim: vibem eius maiore ex parte Carthaginenses occupasset, exercitum suum in Attica iactu: ut metum metu, vim visu deteret, neq[ue] sine effici. Nam repacino eius adolescenti pereculi Pœni, libenter in columnarum suam salutem ho[mo]nium remetunt pachique sunt ut eodem tempore & Attica Siculis, & Sicilia Punis, atque liberaretur. Age si Syracusanum intentia tueri perfeuerasset, illa belli malis vigeantur, bona p[ro]cessus suenda securitate Carthagini reliquiesceret. Nunc inferendo quæ patiebatur, dum alienas postulat opes, quam suas suetur: quo ex quiete animo regnum defecit, eo turias recepit.

QVI o. Annibal Carthaginis preciosum nonne prius quam 10 ad dimicandum delcederet, aciem populi Rom. complusibus affectu implicata laqueis, ad tam materialiorem perduxit exitum? Ante quintra enim prouidit, ut & solem & puluerem, qui ibi vento multis excutari solet, adueniret haberet. Deinde partem copiarum suarum, inter plumbum tempore de industria fugere iussit: qui cum a reliquo exercitu abrupta legio Romanam sequeretur, trucidandam eam ab his, quos in insulis collocauerat, curauit. Postremo quadringentos equites subornauit, qui simulata transiunctione petierunt consilium, a quo nulli

^{3.}
An. 1708. 171.
LXXXVII.
Eruct. 2. 2. 2.

h[ab]ili more transfugarū depositis armis in eleventh pugnae peritem fecerent; districatis gladiis, quos iner tunicas & loricas abdiderant, poplites pugnantium Romanorum ceciderunt. Hoc fuit Panica fortitudo, dolis & insidias & fallacia instruta. Quæ nunc certissima circumuentæ rationis nostræ excusatio est: quoniam decepti magis quam vidi fuimus.

CAPUT V.
DE REPULSI.

1. Q. Relius Tuberinus,	nisi.
2. P. Scipio Nasicus,	3. L. Cornelius Sulla.
3. L. Aemilius Paullus,	4. M. Catulus Venerius.
4. Q. Metellus Macedo-	

C ARI quoque representata conditio, ambitus famam ingredientes viam, ad fortius sustinendos parum prosperos comitorum eventus veliter instruxerit. Ut propositis ante oculos clarissimorum virotum repulsi, non minore cum spe honores, ac prudentiore cum animi iudicio petant: Meminerintque nefas non esse, aliiquid ab omnibus vni negati: cum super numero singuli conditorum voluntatibus resistere fas esse duxerint. Scientes etiam patientia queri debere, quod gratia impetrari nequ[ue]t.

Q. AELIUS Tuber, a Q. Fabio Maximo, epulum populo nomine P. Africani partus sui dage, rogatus ut triclinium sternere: lectulos Panicanos pellibus haedinis strauit: & proagentis valis Summa exposuit. Cumvis rei & straformitate sic omnes offendit, ut enim aliqui vir egregius haberetur, comitisq[ue] Praetoris candidatus in campu L. Paulli auro, & P. Africano auunculo nixus descendisset, regalis inde notatus abi[er]at. Ni ut prisa[re]nt semper contumaciam probabat, ita publice maxima cura spiculatoribus esset. Quocirca non enim conuinui numerum, sed tota se in illis pelliculis tacuisse credens ciuitas ruborem epulit, agis sua vindicavit.

P. AVT[er]M Scipio Nasica, togate potenter clavidam lumen, is qui confit liguriae bellum indixit,

An. 1708. 171.
Loc. pro Mart. Denuo apud. p. 91.

*An. vrb. 661.
C. in Brute.
Sed. impri.*
*An. vrb. 662.
C. p. Piane*

qui matrem Idæam Phrygicis sedibus ad nostras aris focosque migrantem sanctissimis manibus exceptit: qui multas & pestiferas seditiones auctoritas sue labore oppreslit: quo princeps senatus per aliquot annos gloriatus est: cum exilitatem curulem adolescentis peteret, maxime cuiusdam iustico opere duraram more candidiorum tenacius apprehendisset: ioci gratia interrogauit eum, num manibus solitus esset ambulare. Quid dictum à circumstantibus exceperum, ad populum manuit, eaullamque repulit Scipione attulit. Omnes nunc ac in stic tribus pauperiam libi ab eo exprobritam indicentes, iram suam aduersus cotumeliam eius urbanatum distinxerunt. Igitur ciuitas nostra non obilium iuuenum ingenia ab insufficiencia reuocando, magnos & rectiles cives fecit: honoribusque non patiendo eos a securis peti, debitum auctoritatis pondus adiecit.

*An. vrb. 662.
C. 662. And.
Liu. 20. C. 44.
Tint. S. And.
de Tira. M. A.
mida.*

Non tu rus error talis in L. Æmilio. Paullo conspectus est: sed tamen aliquoies frustra consulatum petit. Iomem, que, cum iam campum repulsi suis fatigasset, bis consul & censor factus, amplissimum dignitatis gradum obtinuit. Cuius virtutem locu[m] non frequenter, sed acutissimam. Quoniam quidem ipsa nota accensus, cupiditatem summi honoris ardentior em ad comitatu[m] deculit: ut populum, quia nobilitatis splendore & animi bonis mouere non poterat, pertinacia visceret.

*An. vrb. 663.
C. 663. And.
de Tora. M. A.
mida.*
*An. vrb. 667.
App. Piane.*
*An. vrb. 668.
Post. Achaea.
Iulius 14.
Zenarus.*

Qui a vt rm Cæciliu[m] Metellu[m] pauci & mesti amici, consolatus repulsa afflatum, tristitia ac rubore plenum, domum reduxerunt: quem de Pseudophilippo triumphantem viuens senatus latet & alacrem in Capitolium prosecutus erat. Achaici etiam belli, cui summa manu[m] L. Mummius adiecit, maxima pars ab hoc viro profugia fuit. Einc ergo populus consulatum necare potuit, cum mox duas clarissimas provincias aut debebat, aut erat debituras: Et quidem hoc facto, meliore coe*cine* viceret. Intellexit enim quam industrie tibi gerendas esset consulatus, quem tanto labore impetrarunt senates.

*Plut. in vita.
App. Cunio.
An. vrb. 669.
Plut. sked.*

Quem tam excellens, quid tam opulentum quam L. Sulla? Dimitas, & imperiali largius est: leges vetas absrogavit, nouas tulit: Hic quoque in eo campo catus possit.

*An. vrb. 669.
Plut. in vita.
Senec. ad Al.
binam.*

et dominus exitit, repulsa Praeture fugillatus est: omnialoqua petiti honoris, si quis modo decorum formam & imaginem huius: cuius potentissim populo Romano representasset, impetraturus.

Sed propter comitorum maximum crimen referam, M. Porcius Cato plus moribus suis præturus decoris adieciatus, quam prætexto eius splendoris sp[iritu]laturus: consequi illam à populo aliquando non potuit. Proximamente suffragia, que satis quidem grades penas eratistu pepererunt: quoniam quem honorem Catoni negauerant, Vatinio dare coacti sunt. Ergo sive a filiis volgimus, non Catoni tunc prætura, sed prætura Cato negatus est.

CAPUT VI DE NECESSITATE

1. Populi Rom. post cladem	6. Populi Africici bello
Carthaginem.
2. Cæsariatua in obfido-
ne.	EXTERIORVM.
3. Prænominorum militum
in eadem obfidence.	4. Cæsariatua a Q. Metel-
lo obfsum.
4. Populi Rom. bello Ma-
riano.	5. Numatianum a P. Sci-
pione.
5. C. Cesare ad Mundam.	6. Galaguritanoru[m] a Cn.
Pompeii.

A BOMINANDA & quoque necessitatis amarissime leges, & truculentissima imperia, tum Urbem nostram, tum etiam exteris gentes multa non intellexerunt, sed etiam audierat gravis, perpeti coggerunt.

NAM aliquot aduersis præmissecundo unico bello exhausta militari inventute Romana, senatus austrose Ti. Graccho consule desig[n]a censuit, ut publice servi aduersis propulsandorum hostium imperium cingerentur: Eaque de repet tribunos plebis ad populum lata rogaitione tres creati sunt viri, qui quatuor & viginti millia seruorum comparauerunt: adactosque iure iurando, streuam se, forteque operam daturos, Quoad p[ro]cen elicit

*An. vrb. 137.
Lomus 22.
Marsch. Sat.*

*al. trecenti in Italia, datis armis in castra misero. Ex Apulia quae & Fidiculis septuaginta atque *ducenti ad supplementum equitatus sunt empti. Quanta violencia est causa acerbi! Que ciuitates ad id tempus ingenuas quoque virginis capite censos habere milites fastidierat; eadem ciuitatis ferulibus extracta corpora, & a pastoralibus casis collecta mancipia, velut precipuum firmamentum, exercitu tuo adiecit. Cedit ergo interdum generosus fortitudo virilium, & fortuna veribus succumbit. Vbi nra iuris eligentem compita, proceros sequenti concidentemque. Cannulis autem clades adeo verbis nullam vehementer coecidit, ut M. Iunii opera dictatura tempore publicam administrantis spolia hostium affixa templis, dicorum numini concessata, instrumento militare futura conuellerentur, ac pterextari paci arma induerent: adictorum etiam, & capituli criminis damnatorum sex milia conficerentur. Quae si per se alpicantur, aliquid robori habent; si autem admotis necessitatibus visibus ponderentur, saeviae temporis consequentia prædicta videbuntur. Propter eandem cladem senatus Ottacilio, qui Siciam, & Cornelio Mammius, qui Sardiniam proprietoribus obtinebant, querentibus quod neque stipendum, neque frumentum classibus eorum & exercitibus loci praebere: Affirmantibus etiam, ne habete quidem eos, unde id præstare possint, responde, aratum longinquis expensis non sufficere. Prænde, quo pacto tam in opere succurrendum esset, ipsi responderent. His litteris quid aliud quam imperii sui gubernacula e membris abigere? Siciliamque & Sardiniam, becigallumque urbanostris nutrices, gradus & stabilitatem bellorum, tam multo ludore & sanguine in ius ac potestatem redditis, pacis verbis, resiliunt necessitate subente, dimisi.

AN. 176. 157.
L. 140. 21.

E a o 2 m Casilinates obfideione Annibalis classos, almentororumque facultate defectos, lora necessariis vinculum viribus libducta, eque levitas distracta pelle fertur reoluta, aqua, mandere voluit. Quid illis, haec citatem calus intueare, miserius? si constantiam respicias, fidelius? qui ne Romanis desciscerent, tali eibi genere uti iustinerunt; cum pinguisima artua sua ferulibus.

lissimosque campos menibus suis subiectos intueretur. Itaque Campanæ viris, que Punicam feritatem delitus suis cupide sicut, in propinquuo sirum Casilinum modo rara virtute elatum, pedeuerantis amicitia pignore impios oculos verberauit.

In illa obuidione & fide, cum trecenti Praenestini permanerent, euenit ut ex his quidam murem captum ducentis pocies denatis vendere, quam iple lenienda famis gratia coolumere malleret. Sed credo, deorum prouidentia & venditori & emptori, quemvisque merebatur existimabat. At vero eam fame consumpto, mangibus fordiu suorum frui non licuit: ex qui animi vir ad salutem impelam faciebat, dare quidem, verum necessarie, copiose cibo vixit.

C. AVT E M Mario & Cn. Carboni consulibus, bello civili cum L. Sula dissidentibus, quo tempore non recipi vittoria quarebatur, sed primum vittoria res erat publica, senatus consilio aurea acque argentea templorum ornamento, ne militibus flippendia decideret, confitata lumen. Dignissima erat cauta, hinc, an illi crudelitatem suam proscriptione cuiusdam lataveret, ut illi immortales spoliacionerat. Non ergo patrum conscripctorum voluntas, sed tua teatriga necessitas truculestra manus illi consilio itylium impedit.

11 Drv. Iuli exercitos, id soni duci invicta dextera, camarinis Mundam clausisset, aggerique extrudo materia deficeret, congerie hostium cadavera quā defiderauerat altitudinem instruxit. Esimque tragulis & pilis, quis robore iudee debeat, magistri noue molitionis accelerata vias vallant.

A T Q V A vi diuina fui mentionem calestis patris recordationi subiectam: cum cœfusurus le in nostris provincias Pachorum rex Phrygias videretur, vicinique imperio eius regiones labra indicii tumultus denuntiatione quererentur: tanta in Bosporano tractu commetas penuria incertis, utrā militibus singulis olei frumentaque modis rotidem mancipia percuraretur. Sed amarissimam tempestatem Augulti eura, tutelæ tunc tertiarū vacuos dispergit.

*An. 176. 157.
L. 140. 21.
Præf. &c.
Strab. 1.*

*An. 176. 157.
Hirritus de belo
trif. Do.
ib. 43.*

*An. 176. 157.
An. 176. 157.
excessus.*

EX T E R N A.

*An. 66. cap. 12.
Inventus 53.
Flor. 3. cap. 18.
ut p. 120.*

CRETENSIS bibil tale praesidiū affulsi: qui obdijone Metelli ad ultimam viue penuriam compulsi, in iumentorumque fuorni vrina litum rolerunt, iulius dixim, quam sustentarunt: Quia domini vincitatem, & passiū, quod eos ne victor quidem pati coegerit.

*An. 66. cap. 12.
Flor. 3. cap. 12.
Ora. 1. cap. 21.*

N V M A S T I N T autem a Scipione vallo & aggrege circundati, cum omnia, quae famam eorum māre poterant, consumpsilent, ad ultimum humanae corporum dapibus vī sunt. Quapropter capita iam rube, cōspiles inuenti sunt, artus & membra trucidatos corporis suis hō gestantes. Nulla est in his nec efficiens exculatio; nam quibus mons liquit, & viuere necesse erat.

H O R V M trucem perioriam in consimili facie ore Calaguritanorum exacerbatis impictas supergredia est: Qui quo perseverantius interempti Setoris cnevitib, obfudionēs Ca. Pompeii frustances, fidem præstare, quia nullum iam aliud in rube eorum supererat animal, uxores suas nato que ad rūsum nefariorū dapis vertentes. Quoq; diutius armata iuuentus viscera sua vilceribus lūs plicet, infelices condicuum retrahit, taliter non dubitauit. Ea vaquam aliquis in acie hortaretur, ut pro latere coniugum & liberorum fortiter dimicaret: Ex hoc nimis hoste, tanto duci prena magis quam victoria petenda fuit: quia plus vindicatus libertatis, quam virtus glorie afferre potuit: cum omne serpēcum ac ferarum genus comparatione sui titulo feritatis superaret. Nam quā illis dulcia rūe pignora proprio lūtu chariora sunt, ea Calaguritanis prāndia atque canæ exterrunt.

CAPUT VII.

DE TESTAMENTIS RESCISSIS.

1 Patris qui filium exha-
redaverat.	matris.
2 M. Annius Cæsulanus.	Terentius cuiusdam.
3 C. Tettius.	Naujanus cuiusdam.
4 Septimus Trachalorum.	Iuuentus cuiusdam.

V A C E N T S nunc negotio, quod actorum hominis & principiū cura, & ultimiē temporis: considerare, quae testamenta aut testella sunt legitime facta, aut cum merito rescindi possint, rara manescunt: quae ad alios quam qui expectabant, honorem hereditatis transtulerunt.

At q; v. ista, ut ordine, quo proposui, exequar: militaris consulam pater, cum de morte filii talium ē castris natus accipit, alii hereditibus scriptis decellit. Perpetuis deinde suspendit, adolescentis regentis, domum errore patris, impudentiaque amicorum sibi clausam repetit. Quid enim illis iuvenecundis? florem iuventae pro re publica abūmperat, matrimos labores, & plurima pericula roquerat, adiutorio corpore exceptas ostendebat cicatrices. Non postulabat, ne agitos eius lates oī oī ipsi virbi oneta possilarent. Itaque depositis armis coactus est in latro trecentiū iugredi nobilitam. Acerbe, cum improbus enim hereditibus de paternis bonis apud ceterum viros contendit: omnibusque non solum conflixi, sed etiam sententiis superior dūcessit.

ITEM M. Annius M. Cæsulanus sp̄lēdissimi equitis Rom. filius, a Sufenate auroculo suo adoptatus, testamētum naturalis patris, quo præteritus erat, apud centum viros recedit, cum in eo Tullianus Pompei Magni familiaris, ipso quidem Pompeio signator, heres scriptus esset. Itaque plus illi in iuventu cum excellētissimi viri gratia, quam cum patente cineribus negotii fuit. Ceterum quāmvis utrāque hæc aduersus eum nitebantur, tamen paterna bona obtinuit. Nam L. quidem Sextilius & P. Pollius, quos M. Annius sanguine sibi conjunctos eadem ex parte, qua Tullianum heredes fecerat, sacramēto cum adolescentulo contendere ausi non sunt: tamētū præcipuis eo tempore Magni viribus ad defendendas tabulas testamenti iniurias poterant. Et aliquantulum adiuuabat heredes, quod M. Annius in Sufenatis familiari ac sacra transierat: sed arctissimum inter homines procreationis vinculum, patris simile voluntatem, & principis viri autoritatem superavit.

C. AVTEM Tettium infantem à patre exha-
redatum, Petronia matre, quam Tettius quoad vixit, in

matrimonio haberet, natum, Diuus Augustus in bona paterna iure decreto suo iussit: patris patriæ animo visus. Quoniam Tettius in proprio iure procreato filio, summum iniquitate paternum nomen abrogauerat.

40. 116. 182. SEPTICIA quoque mater Trachalorum Arimennium filii irata, in contumeliam eorum, cum iam parere non posset, publico leni admodum nupis, testamento etiam virumque præterierit. A quibus aditus Diuus Augustus, & nuptias mulieris, & suprema iudicia imponbant. Nam hereditatem maternam filios habere reficit: dorem, quia non quærendorum liberorum causa coniugium intercellerat, virtum retinere vexit. Si ipsa æquitas bac de te cognoscere, possetoe iultus agricolum pronuntiare: Spernis quos genuisti: nubis effex: testamenti ordinem violento animo confundis: neque erubelcis ei totum patrimonium addicere, cuius possesso iam corpori marcidae senectute tuam subfringit. Ergo dum sic te geris, ad inferos rique caelesti fulmine afflata es.

40. 116. 182. EGREGIA est quoque C. Calpornii Pilonis pretoris Vrb. Constitutio. Cum enim ad eum Terentius ex octo filiis, quos in adolescentia perduxerat, ab uno in adoptionem dato exhaeredatum se querolam detulisset: honorum adolescentis possessionem ei dedit, haeredemque lege agere passus non est. Mouis profecto Pilonem patita maiestas, donum vita, beneficium educationis: sed aliquid eram flexit circumstantium liborum numerus, quod cum patre septem fratres impie exhaeredatos videbat.

Annot. 187. Quid Mamerci Æmili Lepidi consulis quam graue decretum: Genucius quidam, Marris Magni Gallo, à Co. Oreste pretore Vrbis impetravuerat, ut restituiri in bona Nauiani iubet, quorum possessionem secundum tabulas testamenti ab ipso accepereat. Appellans Mamercus à Surdino, cuius libertus Genucium heredem fecerat, prætoriam iuris dictuorum abrogavit: quod diceret Genucium amputatis sui ipsius sponte genitalibus corporis partibus, neque vigorum, neque mulierum æmetio haberi debere. Conveniens Mamercio, conueniens principi tenatus decretum; quo prouisum est ne obsecra-

na Genucii praesentia, in quinataque voce, tribunal amagistratum sub specie petitum in his polluti carentur.

MVLTO Q. Merellus prætorum urbanum seueritatem egit, quam Orestes gesserat: Qui Vecilio leonini bonorum * Iuuentii possessionem secundum tabulas testamenti non dedit, quia vir nobilissimus & grauissimus, sonac lupanaris separandam conditionem extinxit: Nec aut factum illius comprobare voluit, qui fortunas suas in stabulum contaminatum proiecerat: aut huic tua quam integrō cuius iura reddere, qui le ab omni honesto vita genere abrupterat.

CAPUT VIII. DE RATIS TESTAMENTIS ET INSPERATIS.

1 Sempronius Tuditanus.	3 Q. Cecilia.
2 Abucce,	6 T. Marrs,
3 Q. Merellus,	7 L. Valerii Heptachorde,
4 Frater Pompeii Rhei-	8 T. Barrule,
gian.	9 M. Popillii,

H^{is} rescissorum testamentorum exemplis contenti H^{ab}bingamus ea qua ratam transferunt, cum causis habent p^{ro}p^{ter}ter quas rescindi possent.

Quia si certe quia eti^m note in lauicu Tuditanus: repose qui^m populo numinos spartent, togamq; velat tragicam vestem in foro trahens, maximo cum hominum risu conspicutus fuerit, ac multa his consentanea fecerit: Testamento Osolum instituit heredem: quod T. Longus sanguine proximus, hastæ iudicio tuberoctete frustra conatus est. Magis enim centumviri, quid scriptum esset in tabulis, quam quis eas scripsisse, considerandum existimatetur.

VITA Tuditanus demens: Abucce autem, quæ L. Menenii Agrippæ vxor fuerat, tabula testamenti plebea foris. Nam cū habet duas simillimis probitatis filias Placidianam & Afraniam: anq; sui potius inclinatione

^{r.}
^{Anno 66.}

* al. Vibie-

ⁱⁱ

^{r.}
^{Or. Phay.}

* al. publice

proiecta, quam viis alterius iniurii aut officiis commota, Platoriam tantummodo heredem instituit. Huius autem Afraniæ ex suo admodum amplio patrimonio iugionti nummum legauit. Afrania tamen cum foro sua lacrumento contendere noluit; testamentumque matris, patientia honorare, quam iudicio conuellere esse duxit: Eo te ipsa iniquitatem iniuria ostendens, eam æquatore animo sustinebat.

*Festrigonum his
q. Metellus
Nervus anno v.
vix P. Clodius se-
paratus. Vix
Cic. Celsus, est
hymnus.*

MINUS mirandum errorem muliebrem Q. Mendius fecit. Is namque plurimis & celeberrimis eiuldem nominis viris in rite nostra vigentibus, Clodianum etiam familiæ, quam adhuc sanguinis vinculo continebat, florente Carrinam solum heredem reliquit: nec socii eius testamentum quicquam attenuerunt.

ITEM Pompeius Rheginus, vir transalpinæ regionis, cum testamento fratris præteritus esset, & ad coargendum iniquitatem eius, binas tabulas testamentorum suorum in comitio incisæ, habita virisque ordinis maxima frequentia, recitatis, in quibus magna ex parte huius frater erat scriptus, prælegabatur: et cœtus & quinquagies festiū, multum ac diu inter assidentes indignatione suscitos, quod ad hanc iudicium attinuit, cineres fratris quietos esse passus est. Et erat ab eo instituti heredes, neque sanguine partio pares, neque proximi: sed & alieni & humiles: ut non solum flagitium silentium, sed etiam prælatio contumeliosa videbant posset.

*Cornel. Nepos in
Actis vita.*

* al. fore
An. 378. 405.
Cic. ad Attic.
lib. 2. epist. 12.

ÆQUVS felicis impunigatis, sed nescio an terroris huc delicti testamento. Q. Cecilius L. Luculli propeissimum studio, maximaque liberalitate, & honestum dignitatis gradum, & amplissimum patrimonium consecutus: tum præ se semper tulisset, unum illum sibi * esse heredem, moriens etiam annulos ei suo tradidisset; Pomponium Atticum testamento adoptauit, omniumque honorum reliquit heredem. Sed fallax & infideli cadaver pop. Rom. certis restis circumdatum, per viam traxit: itaque nefarius homo filium quidem, & heredem habuit quem voluit: funus autem & exequias quales meruit.

N a q u e alius dignus fuit T. Marius Virbinus, qui ad iugissimo militum loco, beneficiis Dñi Augusti imperatoris

adsummos calrenses honores perdactus, eorumque virtutibus questibus locuples factus: non solum ceteris viis temporibus ei se fortunas suas relinquebat, à quo se sperat, predicauit; sed etiam pridie quam expiraret, idem istud ipi Augusto dixit: cum interim ne nomina quidem eius tabulis testamenti adiecerit.

L. AVTVM Valerius, cui cognomen Heptachœdo fuit, togatum hostem Cornelium Balbum expertus, ut pote operacius & consilio complutibus priuatis vexatus libibus, ad vitium quo subiecto accusatore capitali, criminis secularius, præteritis aduocatis & patronis suis, formam hereditam reliquit: nimis conformatio que animum eius transuersum egit, depravatus. Amavit enim fides suas, & di exi peccata, & damnationem votis expenuit: auclorem barum rerum benevolentia, propulsatores odio infecutus.

T. BARABVS Lentulo Spintheri, cuius amantissimum animum, liberalissimamque amicitiam senserat, decedas suis annulos perinde atque vaico heredi tradidit, quem nulla ex parte hereditatis relinquebat. Quantum illo momento temporis conscientia, si modo vires, quas habere creditur, possideret, a terribilis homine supplicium exegit? Inter ipsam enim fallaces & ingratæ culpa cogitationem, spiritum posuit, quasi tortore aliquo mentem eius incus cruciante: Quod animaduoceret è vita ad mortem transiit suum, & superis diis inusum esse, & inferis detestabiliter futurum.

M. VERO Popilius senatori ordinis Oppium Galbanum incunctorate familiarissimum sibi, mortiens, proximo iure amicis, & exulta benigno respexit, & verbis magnis præ le motorem fecerit, prosecutus est. Num etiam de multis, qui offidebant ultimo complexu & osculo dignum indicauit: superque annulos suos et tradidit: videlicet nequid ex ea hereditate, quam non erat adiutor, amitteret. Quos ocyus vir diligens, sed mortientis amici plenam contumeliam ludibrium, in latellum repositos & a presentibus * assignatos, diligenter * obsequiisse hereditatis illius, exheres ipse reddidit. Quid hoc tuus forte, loco inobeditus: aut quid intemperius? Senatorum Populi Rom. Cutia egredium homo vita fructibus con-

tinuo caritatus, sanctissimæ iura familiaritatis mortis
preliss oculis, & spiritu supremo aahelitus reddite, tunc
nullus fugienda sibi deluptus.

VALERII MAXIMI LIBER OCTAVVS.

CAPUT I. DE IUDICIIS PUBLICIS IN SIGNIBVS.

QVIBVS ABSO-

LVTI.

1. M. Horatius Tergeminius.
2. Ser. Sulpicius Galba.
3. A. Gabinius.
4. P. Claudius Pulcher.
5. Tuccius Virgo Vestalis.
6. L. Calpurnius Pejo.
7. Q. Flaccius Augur.
8. C. Coconius Callidinus.
9. A. Attilius Calatinus.
10. M. Semilius Scavus tenuor.
11. L. Averulus Cotta.
12. Caiusius Roncianus.
13. Clitus dux T.F. Tarra- cinae.

DAMNATI.

1. L. Scipio Afrianius.
2. C. Decianus.
3. Sex. Titinius.
4. Claudia Ap. Cicci.
5. M. Mularius, Ca. Is- lisse, L. Sextilius Marti- nus.
6. P. Villius et ser.
7. M. Aemilius Porina.
8. Paterfamilias quidam.

AMBUSTAE DVX.

1. Mulier matricida.
2. Materfamilias quida- dam.

ABSOLVTI.

NON c quoque viae que animo ancipites in-
dictiorum matus solenter, recordentur iudi-
cia laborantes, quibus de causis aut aboli-
tunt, aut damnati.

M.Hu-

CAP. I. DE IUDIC. PUBLICIS. 255

M. HORATIVS interfecit sororis crimine a Tullo re-
ge damnata^s, ad populū provocato iudicio absolvitur est.
Quorum alterum atrocitas necis mouit, alterum causa
flexit: quia immaturum virginis amorem seuerè magis,
quam impie punitum existimabat. Itaque fortissime
hostili cruento gloria haurire potuit.

ACREM le tunc pudicitia custodem populus Roma-
nus postea plus iusto placidum iudicem praestitit. Cum
à Libone trib. pleb. Ser. Galba pro rostris vehementer in-
creparetur, quod Lusitanorum magnam manum inter-
polita fide peccator in Hispania interemulset: actione
tribunorum M. Cato ultime senectus, oratione sua quā
in Origines resulit, subscriberetur: reus pro se iam nihil
reculans, patruulos liberos suos, & Galli sanguine sibi
coniunctum filium, flens commendare ceperit: Eoque
facto mitigata concione, qui omnia contentu pericu-
lus erat, pene nullus ille suffragium habuit. Milesicordia ergo illam quæsiōnem, non æquitas rexit: quoniam
qui innocētae tribui nequerat abiolytio, respectu pue-
rorum data est.

CONVENTANVM est quod sequitur.

A. Gabinius in maximo infamia iure ardore suffragiis
populi C. Meimino accusatore subiectus abrupte esse
specidebat: quoniam & accusatio partes suas plene
exhibebat, & defensionis praesidia inutilia fide niteban-
tur: qui iudicabant, ira precipiti, pena hominis cupido
expetebant. Lictori igitur & carcer ante oculos obserfa-
bantur, cum interim omnia ista propria fortuna inter-
ventu dispulsa sunt. Filius namque Gabini Silenna con-
ternationis impulsa ad pedes se Mæmii lupples pstrauit:
inde aliquid fonsentum procellæ petens, unde totus im-
petus tempestatis cooperat: Quem itaci vulnus a victor
infelix repulit, excusso è manu anno hunc facere ali-
quandiu possum est. Quod spectaculum fecit, si Laius
trib. pleb. approbantibus cunctis Gabinius dimitti su-
beret: ac documentum daretur, neque lecidarum rerum
proouenta insoliter abeu, neque aduersis propere quem-
quam debilitati oportere.

In quo proximo exemplo & que patet. P. Claudius

^{et. vrb. 15,}
^{creder.}
^{1. m. 1.}
^{De Orat. p.}
^{& Tertio. pro}
^{Marcus.}

^{et. vrb. 63,}
^{Lemni 49.}
^{De de Orat. 1.}

^{3.}
^{An. vrb. 39.}
^{Cic. ad Attic.}
^{+ ad Q. frat. 3.}
^{epist. 1.}

^{4.}
^{An. vrb. 14.}

*Cit. de dom. &c. de Nat. de-
rum. Pocib. Zonara. Isae. roane
etiam a dor-
meantur.*

neficio religionis maior, ut patet iniuria si quidem illius
vera fidelium morte neglexit, huius pulchritudinem cal-
sem amissit; iustitia populo obiectus, cum effugere debi-
tanti peccatum nullo modo posse crederetur, subito cogit
imbris beneficio rursum fuit a damnatione, difficultas enim
quaque aliam velut quis interpellantibus, de iure
instituari non placuit. Ita cum maxima tempestas causa
dictionem contraxerat, celestis fulgurum attulit.

*E. d. e. m. auxili. genere Tucciae virginis Veltia in-
cessu criminis tecum calitas infamia rubore obscurata emer-
git; que conscientia certa facientur lata, ipem fidem
ancipi argumento aula pecere est. At recte enim cribro,
Velta, inquit, si facis tuis causis semper admou manus,
effice, ut hoc haec iam Tibex aqua, & in aero tuam
perferam. Audaciter & temere iactis votis facit dotti, te-
rum ipsa natura cefit.*

An. 170. 594.

** al. Quo
conspicu,*

*L. I. M. L. Piso à P. Claudio Polichro accusatus, quod
graues & intolerabiles iniurias fecerit incolis, huius do-
bie ruinæ metum fortius auxiliavit. Nonque pericul
ipsum tempus, quo exiles de eo sententia ferebantur
recoquativa pimba incidit. Cera que prestatum humi pa-
des in eum oscillaret, osium etiò repletum. Quod
coepit totam quæstionem à leuentate ad clementiam
& mansuetudinem transfluit; quia latissim gravis cum
penas locis dedisse arbitrii sunt, hoc deductum necessi-
taris, ut abirete se tam suppliciter, aut attollere tam de-
formiter cogereetur.*

*S. V. N. G. I. A. M. duos accusatorum suorum culpa ab-
folitos. Q. Flavius Augur à C. Valerio ad populum
reus actus, cum quatuordecim tribunum suffragio da-
minatus esset, proclamauit se innocentem operari. Cui Val-
erius & que clara voce respondebat mihi sua interesse, nonen-
ne an innoxius periret, dummodo periret. Quia vis etiò di-
cti, reliquias tribus aduersatio donauit. Adiecerat inti-
cum, eundem, dum pro certo pessimum creditur, er-
xit: victoriæ in ipso victoria perdidit.*

An. 170. 591.

** al. Labertii noxocom, * Valerii Valentini accusatoris eius recensuit
in iudicio carmen, quo puerum praetextatum, & inge-
nuum*

hoam virginem à se corruptam portico ioco significau-
rat, exexti. Si quidem indices iniquam ratiunt, eum vi-
ctorem dimittere, qui palmam non ex alto ferre, sed de fe-
dere merebarur. Magis ergo Valerius in Cosconis ablo-
catione damnatus, quam Cosconius in causa sua libera-
tus est.

*A. T. T. I. N. G. A. M. eos quoque quotum falsus propriis ob-
riga et ceteris, proximorum clariori donatis est. A. Au-
xilium Calatinum Soranorum oppidi præditione reum
admodum infamem, inimicorum damnationis periculo,
Q. Maximini lugeri pauca verba subtraxerat: quibus affir-
matum, si in eocrimine toutem illum ipse compensaret, di-
reptum te fuisse affirmatam. Continuo enim populus
pene iam exploratam sententiam suam vorus iudicio co-
cessit: indignum ratus eius testimonio non credere, cui
equilibrio republie temporibus bene se exercitus cre-
ditisse meminerat.*

*M. Q. V. O. V. E. Amilius Scaurus repetundarum reus,
deo perditam & comploratam defensionem in iudicio
atruit, ut acculacor dicere, legi libi centum atque virgin-
ti hominibus denuntiare testimoniorum licete, leque non
reculari quo minus absoluatur, si totidem nominaverit,
quibus in prouincia nihil habilitatulet. Licet tam bonæ
ditione ut non posuerit, tamen propter vetustitudinem
nobilitatem, & recentem memoriam patris, absolutus
est.*

*S. A. D. quemadmodum splendor amplissimum vir-
ram in protelendis reis plenum valuit: ita in oppri-
7 mendis non laxe multum potuit. Quintus quidem
noxius, dum eos actus impugnat, profut. P. Scipio Amilius L. Cottam ad pectorem accusavit. Corus causa,
quaquam gravissima cunctibus erat confusa: lepros
aeroplata, & ad ultimum octauo iudicio absoluta est. Quia
homines lapidissimi verebantur ne principis accusato-
ris amplius damnatio eius donata existinaretur.
Quos haec secum locutus crediderit: Nolumus caput al-
terius perteneri, in iudiciis triumphos & trophæi, spartini,
ac demicatrum natum nostra deferre. Terribiliter ut is ad-
versarius hostem: enim vero latum, tanto * fulgore glorie
subauxilis, ne inlequantur.*

*An. 170. 592.
Pedius in
Sicilian.*

*Caed. Ac-
tu. q. 18.*

*An. 170. 592.
P. C. Ferr.
C. p. Maron.*

re

Tatit rebemenies hi iudices aduersus excellentissimam accusatorem, quam illi mites in looge inferioris surgnare reo. Calidus Bononiensis in cubiculo mariti nocte deprehensus, cum ob id eodem diceret: inter manus, & granulosos insaniae fluctus emulsi: rauquam fragmentum nesciatis, leue admodum genas eternis nisi aliquipus. Affirmavit enim locum amorem puerilem eo esse productum. Sub hoc erat loco: inservit corporis, inspecta manus familiari persona, suspecta etiam modo lefentis ipsius: sed crimen adulterii, libidinis iumentantantis confessio libertans.

R E A T I S - T O R T I T H o r , illud aliquoties grauioris ma-
terie exemplum . Cum - barricida - causam duos fratres
Cleli dicentes , fidelido Tarracine locutus , quoniam
pater T. Clelius in cubiculo quiete fons , filii altero leto
cubanibes erat intercepimus neque auxiliis , qui per
aut liber inventeris , ad quem suspicio ad perirent
hoc uno nomine abducunt sunt , qua in die b. blasphemis
Qum est . Illis aperto ostio intentus esse domuncles . Si
minus innoxia se mutata certissimum index militer open-
tulit . Iudicatum est enim resum naturam non recipere et
occiso patre , supera vulnera & cruentis eius , quecum ca-
pere potuerat .

DAMNATI.

PER CURREMVS nunc eos, quibus in causa dictioce, magis quam extra quilibet erant, vocerunt, quam in innocentia openi tulit. L. Scipio post speciosissimum triumphum de rege Antiocho ductum, perinde ac pecuniam ab eo acceptissimam, damnatus est. Non puto quod prelio corruptas fuerat, ut illum totius Africæ dominum & tam Europæ victoriem manus inservientem, ultra Taurum-nionem summoque et: sed alioquin vir certidime ruit, & ab hac futili punctione procul remorsus, inuidia, que tunc in illorum fratrum in clytia cognominibus habebat, resistere non potuit.

A p. 5. optioni quidem maxinus fortuna sed et
C. autem Decimo spectat integritatis viro, valens
extremum atrahit. Nam cum P. Furio iniquissime esse
pro Rofris accusaret, quia quidam iopate actions de
morte

mette E Sarat nini queri ausus fuerat : nec reū dāminauit,
¶ & insuper ei p̄zinas addictas peperdit.

*Sexto quod Tertium fimbriis canis prostrans Erat in uno
cento erat agitata a legi lata gratiosas apud populum. Tam
qua Saraceni imaginem domini habuerat suffragis cum tunc
et nota cognitio approficiuit.*

^{4.} **ADDITIONIS** his Claudio, quum infontem erit
ut, votum impium fabuerit: Quia cum à ludi doctri-
næ redieatur turbæ elideatur, optauerat ut frater hunc in insti-
tutum virtutum nostrorum præcipua factura reuinceret;
sepiusque consul factus, iufcici duclerimis magnum ve-
bris frequentiam minoreret.

POSSVMVS & ad illos breui disertione transforedi,
quos leues ob causas damnationis iocuris abirent.
M. Milius, Cr. Lellius, L. Sexilius *flumum*, quod ad
incendium in Sacra via ornum extinguerunt tredius
procurauit, ut libet die dicta non videntur in scriptione.

Item P. Villas transmunt na*stum* gos à P. Aquilio trib.
gleb. accusatus, populi iudicio concedit; quia vigilias de-
glagintius circumcidat.

A.D.M.O.D.Y.M. leuete nota & illud populi iudicium,
cum M. Emilius Porcinam & L. Caffio accusatum cri-
mine famis sublimē extructa ville in Altissimū agro, graui
multa affectat.

No n suppi renda illius quoniam damnatio , qui
pueris sui nuntio amioe contritus , rogatus ab eo ru-
ti et osculam in oceanum ferri subierit , cum pubule * ad fieri
carnis in proprio quo emende nulla facultas esset : domi-
to hunc necdo , debiderunt eius explurit . Eoque nomine
publica questione attigitus est : innocens , non tam prisco
seculo natus cicer.

P R M D V S T A B E.

Atque eos quoque recessant qui in discri-
mine Capiti adducti, neque damnati, nec ab initio
fusci. Agud M. P. nullum Lrixatui pincere o quodam
quod matrem talium intremet, nullam dixi de
qua neueram in partem ista leuissim lont. Quia a-
bunde confabat, eandem veneno negaterritibetrum
dolore conminat, quae ame sive infesta insula-

rat) parricidium ultam esse parricidio. Quotum alterum ultione dignum, alterum absolutione non dignum iudicatum est.

Eadem ^{A. 556. 57.} *hesitatione* P. Dolabellae proconsulati imperio Altum obtinens, spiritus fluctuatus est. Materiam Smyrnae virum & filium interefuit, cum ab his optime indolis iuuenem, quem ex priore viro exixi fuerat, occisum compreseret. Quam rem Dolabellae ad se delaram, Athenas ad Areopagum cognitionem relegavit: qui ipse neque liberate cedibus duabus contaminatum, neque punire eam iusto dolore impulsum, sustinebat. Consideranter, & manuere * populi Romani magistratus, sed Areopagite quoque nonnūc sapienter. Qui inberes ea causa, & accusatorem & ream post centum annos adesse inserviunt: eodem affecta morti, quo Dolabellae. Sed ille transferendo questionem, si differendo damnum diatque absoluendi inexplicabilem cunctationem insitabant.

CAPUT II.

DE PRIVATIS IUDICIIS INSL ANIBVS.

QVIBVS DAMMĀTI.	3	C. Titinius Manturensis.
T. Claudius Centumcas.	4	Centumcas.
Ius.	4	Centumcas.
2	2	Centumcas.

PUBLICIS iudicis adiccam priuata, quorum magistratus querentem delectare, quam immoderata turba lectorum offendere poterit.

CLAVDIVS Centumcas ab auguribus iussus aliquid dicendomus fuit, quam in Corlio monte labebat, summi mittere, quia his ex aere augurium capiebatur officiebat, vendidit eam Calpurnio Lanziro, nec iudicauit quod imputatum a collegio auguriorum erat. A quibus Calpurnius demoliti domum costrux, M. Portius Catoen anchi Catoen patrem arbitrium Claudio adduxit, & founium quidam vid. sibi dare facere oportet.

RET. EX FIDE. BONA. Cirove et doctus, de industria Claudiam edictum facerdotum supplicie, continuo illum Calpurnio damnauit. Summa quidem cum equitate, quia bona fides vendiderem nec commissorum suorum angere, nec incommisso cognitionem obcurare speraret.

NOTVM suis temporibus iudicium commemorauit: sed nec quod relatus quidem tam, obliteratum est silento. C. Velleius Varro gaudi morbo corruptus, trecenta milia numitorum ab Otacilia Laterensi, cum qua commercium libidinis habuerat, expensa ferrisi perfus est: *Ex confusio*, ut si decollaret, ab haeredibus eam summaro petret, quam legatigenus esse voluit, libidinosa liberalitatem debiti nomine colofando. Easque deinde Velleius ex illa tempestate aduersus vota Otacilie. Quia offensa quod ipem praedilexisse more non mutarasset, ex amica obsequenti, subito districtam legem taticem agere coepit summos perendor quos ut fronte inuercunda, ut inani stipulatione captaverat. De qua te C. Aquilius, vir magne auctoritatis, & scientia iuris cuiuslibet excellens, iudea adductus, adhibitis in consilium principibus ciuitatis, prudentia & religione sua mulierem repulit. Quod si eadem formula & Varro damnari, & aduersaria absolu potuisse; eius quoque non dubito quin surpem & inconcessum errorem libenter caliginatus fuerit. Nunc priuata actionis calamitatem ipse compelerit, adulcerum crimen publice questione vindicandum reliquit.

MVL T O animobus, & ut militari spiritu dignum erat, se in confirmili genete iudicii C. Marcius fecit. Nam cum C. Titinius Manturensis Faniam uxorem, quam impudicam de industria duxerat, eo criminis repudiatam, donec ipsi patre coquaretur: iunctus inter eos iudex, in conspectu habita questione, subductum Titinius monuit, ut nuptio desisteret, ac mulieri doceri redderet. Quod cum sepius frustrate fecisset, coactus ab eos sententiam pronunciare: mulierem impudicem & rem festerne notummo, Titinium summa tortis donis damnauit. Praefatus, idcirco se hunc iudicandi modum iecitum, quod liqueret ubi Titinius patrimonio Faniam miseras

*A. 556. 57.
excor.
M. Min. Virr.
Easq. & Petri.*

ſtrenuum, impudicæ coniugium expetile. Fannus ab
tem hæc est, que postea Marium boſtas à lenatu iudica-
tum, et noque paludis, qua exiactus erat, oblitum ei-
gen in domum tam cultissimum Minturnis deduc-
clam, ope quanta cumque potuit, adiuuit: Menor, quod
impudica indeata est, luis moribus; quod dotoles
ueller illius religioni si captiui fetti debere.

M V I. T R A S. Lerm co etiam iudicio inquit, in quo
quidam furiſſimatus est: quod equo, cuius uſas illiſ-
que Aticiam con modis fuerat, vſtione eius in uniu-
p. tēlo uocibus erat. Quid alia hoc locis quam vereco-
diam illius feculi laudemus, in quo tam inuicti a pabore
et clausis pantebaurū?

CAPUT III.

DE MULIERIBVS QVÆ CAV-
SAS APVD MAGISTRATVS
EGERTVNT.

1. Amasia Sentia. 2. Afrania Licinius Etr. 3. Hortensia Q.F.

NE de his quidem feminis tacendum est, quæ condi-
tio naturæ, & reuendicis ſola viri furo & iudicis
taceant, cohabeant non potuit.

AMASSIA Sentaria, cauſam suam L. Titio pia-
to iudicium cogente, maximo populi concurſu egi: pa-
relique oamnes ac numeros detentioſis non folunt di-
genter, fed etiam fortiter executa, prima actione, cunctis
præſentibus liberata est: Quam, quia ſub ſpecie femi-
ni virilem animum gerebat, Androgynum appellauit.

AFRANIA vero Licinius Buccius senator exat
PROMPTA ad hinc controhendas, pro te imperi agit Pro-
torem verbo f. est: non quod aduocari defiebat, iſe
quod impudentia abundabat. Itaque iniquitas furo
latribus alijs tribunalia exercendo, mulieribus calu-
m uotissimum equalis exemplum. adeo ut pro crimine
impudicis feminarum in oibis Afraniam nomen obuic-
tu.

tur. Prorogant autem spiritum ſuum ad C. Cesareum 111. An. vrb. 525.
Iterum ad P. Scruſium co. 255. Tale enim monſtrum ma-
gis quo tempore extinctum, quanm quo sit orum, me-
moriam tradendum eſt.

HO A T E N S I A vero Q. Hortensi filia, cum ordo
matronarum graui tributo a triuuitis eſſet obtritus, App. 525.
neq; quicquam virorum patrociuim eis accommodare
audebat: cauſani feminatum apud triuuitos & conſa-
ter & feliciter egi. Repræſentata enim patris facundia,
imperauit et maior pars imperiæ pecuniae hi remittie-
tur. Reuixit tum mulierbiſſi filipe Q. Hortensius, verbi-
que filia alpauit: cuius ſi virilis lexus poſteri via leui
solleſſent. Hortensiana eloquentia tanta hæreditas una
feminae actione abſcula noa eſſet.

CAPUT IV.

DE QVÆSTIONIBVS.

- HABITUS A 2. Alexandro C. Fannio.
1. M. Agriſferno. 3. Philippo Fulvio Flacco.

AT Q V I U T omnes iudiciorum numeros exequi-
mar, queſtiones quibus aut creditum non eſt, aut
temere habita fides eſt, reueramus.

M. AGRIſFERNO argentari feruus Alexandru C. Fannii
ſeruum occidiſſe inſimulatus eſt: coque nomine tortus a
domino admisile fei id facinus conſtantilime affuerau-
it. Itaque Fannio deditus, ſupplicio affectus eſt. Paruo
lo deinde tempore interfecto, ille cuius de nece creditum
era, domum redit.

CONTRA Fannii feruus Alexander, cum in iſpicio-
nem C. Fl. equitis Romani occidi uenifer, ſexages tortus * al. C. Ful.
peruegauit ei ſe culpe affinim fuſile. Sed perinde atque in
confusis, & a iudicibus damnatus, & a L. Calpuno
triumviro in crucem actus eſt.

ITEM Fulvio Flacco cauſam dicente, Philippus fer-
uus eius, in quo ſola uirtus uiebat, octies tortus,
pullum culmine verbo quo dominus perſtingeretur,
cauſa: Et cum uero uaminat: eſt: con certis argu-

mentum innocentis vnuus octo tortus exhiberet, quam
octo semel toti ptabuisseant.

CAPUT V.
DE TESTIMONIIS IRRITIS
VEL RATIS.

1. Capitulum ac Metello vnam in Q. Pompeium.	Hortensius & Lepidus
2. M. Emilius Scaurus in dieribus.	C. Cornelium,
3. L. Crassus in M. Marcellum.	M. Ciceronis in P. Clodius.
4. Q. Metellus, Lucullus,	P. Sertorius Isaurici in quendam reum.

SEQUITUR ET VIT ad testes pertinentia exempla com-
memorare. Cu. & Q. Sertorii Capitulum isdem
parentibus natis, & per omnes honorum grades ad sum-
mam amplitudinem proiectis: item fratribus Q. & L.
Metelliis consularibus & censoribus, altero etiam triumphali in Q. Pompeium A. F. repetundarum reum occi-
me dicentes, testimonium, non abrogata fides ab solito
Pompeio, sed ne potentia iamicum opprelire, deten-
tit, occursum est.

M. & T. A. M. Emilius Scaurus princeps senatus C. Meminum repetundarum reum districto tellinosis
infecutas est. Item C. Flavium eadem lege accusatum te-
stis profidit. Iam C. Norbanum maiestatis crimen pu-
blice questionis subiectum, ex professo opprimere con-
sus est: nec tamen aut auctoritate, qua plurimum posse-
bar, aut religione, de qua nemo dubitabat, quenquam il-
lorum affigere potuit.

L. Q. v. Q. v. Crassus tantus apud indices, quanto
apud P. C. Amisini Scaurus: namque eorum suffragia
robustissimis & felicissimis eloquentie stipendiis reg-
bar, eratque sic fortis, ut illa curie princeps. Cum ve-
hementissimum tellionis fulmen in M. Marcellum reum
inficisset: impetu grauis, eximius apparuit.

A. & Q. Metellus Pius, L. M. Luculli, Q. Hortensius,
M. Le-

M. Lepidus, C. Cornelii maiestatis rei, quam non onera. *Pedaneus in
Cornelianum,*
runtantum modo testes salutem: sed etiam negantes il-
lo incolum flave tempore, posse, depoposcerunt: Que
decoraciuitatis (pudet referre) vmbone iudiciali repulsa
fusa.

Quod, M. Cicero forensi militia summos honores
amplissimumque dignitatis locum adeptus, nonne in
ipsis eloquentia tuae castris testis abiectus est, dum P. *An. vir. 6. 63.
Plautarch.
Or. Dia. 17.
C. Attic. 18. 1.
Sene. Lueus*
Clodium Romae agud je fuille turauit, illos factilegum
figurum uno absentiae argumento tucere? Siquidem
maiores Clodium incesti criminis, quam Ciceronem infa-
mis periatis liberasse maluerunt. *1730. 5.*

To r. eloquentis testibus, rnum, cuius noua ratione in-
dictum ingressa auctoritas confirmata est, referam. P.
Sertorius consularis, censorius, triumphalis, qui maio-
rum suorum titulis Isaurici cognomen adiecit: cum so-
rum praetorianis testes in reum dari vidisset, *An. vir. 6. 63.
I. Flor. 1. 6. 8.
C. Terent. 1.*
loco tellis confitit: ac inter summam patronorum pariter & acci-
sorum admirationem hec oris est. Hanc ego, iudiccs,
qui causam dicit, cotias sit, aut quam vita egerit, quam-
quererentur vel iniuriae accusetur, ignoro: illud tantum
ficio, cum occurrit mihi Laurentina via iter facienti,
admodum angusto loco equo descendere nobilis. Quod
an aliquip ad religionem vestram pertineat, ipsi estimabit: ego id superendum non putavi. Indices reum,
vix auditis careri testibus, damnaverunt. Valuit enim
audir eos, cum amplitudo viri, tum grauis neglecta di-
gnitatis eius indigatio: cumque qui venetari prin-
cipes negarent, in quolibet facimus procursum credi-
derunt.

CAPUT VI.
QUI QVÆ IN ALIIS VINDI-
CARANT IPSE COMMI-
SERVNT.

- 1. C. Licinius Hippola- 3. C. Licinius Calpus Sto-
tchus. lo.
- 2. C. Marius Cor. 6. 4. Q. Varro Ibyda,

NE illos quidem latere patiuntur, qui quæ in aliis vindicantur, ipsi committuntur.

C. LICINIUS cognomine Hoplomachus, a pretore postulauit, ut patri suo bonis, tanquam ea diligenter diceretur. Et quidem quod petierat impetravit: sed ipse partiu[m] post tempore mortuo sene, amplius ab eo reliquum pecuniam latifundiaque festinanter consumpsit. Dignus hac vicissitudine p[ro]r[es]sus fuit: quoniam hereditatem absursum, quam heredem maluit tollere.

C. AVTEM Marius, cum magnum & salutarem reip[ublicam] eiens in L. Saturnino opprimendo egisset, a quo in modum regili pileum seruiti ad arma capienda ostentauit etiam L. Sull[us] cum exercitu in V[er]benam irrumpente, ad auxilium seruitura pileo sublato confugit. Itaque dum facinus, quod panicerat, imitatur; alterum Marium a quo affligeretur, inuenit.

C. VERO Licinius Stolo, cuius beneficio plebei pertendi coosalatum potestas facta est, cum lege lanius[er] ne quis amplius quam quin geora agri iugera possideret, ipse mille comparauit: dissimilandoque crimpus gratia dimidiati partem filio emancipauit. Quam ob causam a M. Popilio Lenate accusatus, prius[us] legi cecidit: ac docuit nihil alius praecipi de cere nisi quod prius quaque fibe imperaverit.

C. AVTEM Varus, propter obscurum iuris civitatis librida cognominatus, tribunus pleb[is] legem aduersis intercessione collegarum petrogauit: quæ subebat quæ[rum] quorum dole malo loci ad arma ire coacti essent, magna cum clade res publica: sociale enim prius, deinde ciuilis bellum excitauit. Sed dum ante peitiferum tribunus pleb[is], quæ certam eum agit, finis cum domitilicis laqueis confixum absumpit.

CAP. VII. DE STUDIO ET INDVSTRIA.

ROMANORVM.

1. M. Catoni marcas.
2. M. Catoni l' incisif.

3. M. Terentius Varronis.
4. C. Lurius Drusif.
5. Paulus fonsatis & l'atu Lapi.

6. Cato

6. Crassus Mucianus.
7. Q. Roscius comedi.
8. Externorvm.
9. Demosthenes Athenensis.
10. Isocrates Athenensis.
11. Pythagoras Samot.
12. Platonis Athenensis.
13. Democritus Abdensis.
14. Caneadas Cyrenae.
15. Anaxagoras Clazomen.
16. Archimedes Syracusii.
17. Socrates Athenensis.
18. Iocrates Athenensis.
19. Chrysippus Thasensis.
20. Cleanthes Agle.
21. Sopocles Athenensis.
22. Simonides Cris.
23. Solonis Athenensis.
24. Themistocles Athenensis.

fin.

QVI o celo vires industrix commemorare? cuius ascen[dit] spiritu milita spesidia robotantur, forensis gloria accenditur, fido sine cuncta studia recepta nutriuntur: quequid animo, quicquid manu, quicquid lingua admirabile est, ad cumulum laudis perducitur. Quæ cum perfectissima sit virtus, eam tamen duramento non confirmat.

CATO sextum & octogesimum annum agens, dum in republica tuenda juvenilis animo perstat, ab inimicis capitali crimine accusatus suam causam egit. Neque aut memoriam eius quicquam tardorem, aut firmitatem latens vila ex parte qualitatam, aut os habitatione immunitatem anteraduerit. Quia omnia illa in statu suo quasi se perpetuo industria continuat. Quin etiam in suo constitutim acta vita sine dilectione oratoria Galba (Cato Brute) etationem defensionem suam pro Hispania appolluit.

Item Greci literis eruditus concupivit: quam ferro, inde resuimus, quod etiam Latinas pene iam iuxta dicimus. Cumque eloquentia magnam iam plorium partam haberet, ad egit, ut iuriis ciuilis quoque esset perillimus.

CIVIS mirifica proles, propriæ ætati nostræ Cato, ita doctrinæ cupide flagrant, ut ne in Curtis quidem diuin sensu cogitat, temperaret ubi, quo immulib[us] Grecos collectaret. Quæ quidem industria ostedit, alii reponuntur, alios temporibus superesse.

TERTIUS autem Varro humanæ vice exemplum, atque spatiu[m] nominis adus non annis, quibus seculi tempus æquauit, quam stylo vivacior fuit,

An. orb. 124.
Pax 3. cap. 1.
Cato dead.

Pax 3. cap. 1.
Cato dead.

Cato dead.

Pax 3. cap. 1.

Cato dead.

In eodem enim lectulo & spiritus eius, & egregiorum operum curiosus extinctus est.

C O N S I M I L I S persecuerantia Luius Drusus, qui ex tuis viribus, & acie oculorum defectus, ius cuius populo benignissime interpretatus est: vulnusque diceret id cupidoibus monumenta compoluit. Nam ut seneca illum natura, excusum fortuna facere potuit, ita neutra interpellare valuit, ne non animo & ridenter & vigeret.

P A V I L Y S vero senator, & Pontius Lupus eques Romanus, suis temporibus celebres causarum actores, lumenibus capti, eadem industria forensia suspenditae exceptisunt. Itaque frequentius etiam a diebantur, concurribus aliis, quia ingenuo corum delectabantur, alios qua constantiam admirabantur. Namque tali incommodo perculsi fecellum petunt, duplicantque tenellas, fortassis voluntarias adscientes.

I A M P. Crassus, cum in Asia in ad Aristonicum regem debellandum consul ventisset, santa cura Grecorum notitiam animo comprehendiz, ut eam in quinque diuina genera per omnes partes ac numeros penitus cognosceret. Que res maximum ei sociorum amicorum conciliavit, quia quis eorum lingua apud tribunal illius postulauerat, eadem deicta reddent.

N E Roscius quidem subtiliatur scenariorum industria, notissimum exemplum, qui nullum inquam speciem populi gestum, nisi quem domi meditatus fuerat, ponere aulas est. Quapropter non ludicras Roscium, sed Roscius ludicram artem commendavat: nec vulgi tantum fauorem, verum etiam principum familiaritates amplexus est. Hoc sunt artenti & anxi, & nunquam cessantis studi premia: propterea que tantorum virorum laudibus non impudenter se pectora histrionis uilesuit.

EXTERNA.

G R A E C A quoque industria, quoniam nostra quilibet prototye, quem meretur fractum Latinis linguis recipiat. Demosthenes, cuius commemorato nomine, maxime eloquentiae colummatio iudicatis animo obortitur, cum inter initia inuenire, artis, quam affectabat, primam literam

nam dicere non posset, oris sui uitium tanto studio expugnat, ut ea in nullo expressius efficeretur. Deinde propter nimiam exultatem acerbari auditu vocem suam exercitatione continuo ad in arietum & grazum auribus sonum perdesse. Lateris etiam firmitate delectus, quas corporis habitus vites negauerat, a labore mutuatus est. Multos enim certis uno imperio spiritus complebatur, eoque aquila locazeli gradu scandens, promuntiabat. Ac vadofis litoreibus intitulis declamationes fluctus fragoribus, obductis, edebat, ut ad frenim concitatam concessionem patientia duratis auribus ueteretur. Fertur quoque ore ^{Vide Plat. in} duratis interris calculeis militum ac dia loqui solitus, quo vacuum actionibus promptius esset & resolutius. Per literas est contra seruum nautam & quidem victor abit, malignitatem eius pertinacissimo animi labore superando. Itaque alterum De modicinem mater, alterum industria enixa est.

A N O V A ex aliud utilem industria acutum transgreditur, ethagoras perfectissimum opus sapientiae in sua parsit omnis honestatis percipiendae cupiditate ingellos, ubi enī quod ad ultimum sui finem peruenientrum est, non & maturè & celeriter incipit. Aegyptum petuit, Ca. de fin. ubi latens gentis eius assuetus, præteriti xii sacerdotiū commentarios ferutus, innumerablem seculorum obseruationes cognovit. In de ad Persas protectus magorum exactissime prudentie le formandū tradidit, a quibus hiderum motus easculi quellellarum, & inuiscoiuque vim, proprietatem & effectum benignissime demonstratum docili animo habuit. Cretam deinde, & Lacedemonia nauigauit: quadrum legibus ac moribus inspectis, ad Olympicum certamen descendit. Cumque multiplicitas scientia maxima totus Graecus admiratione specimen exhibuerit: quo cognomine confescitur Ca. Tafel. interrogatus, non se esse, iam enim illud septem excellentiori virtute occupauerat) sed phantasie esse respondit. In Italia etiam partem, quæ tunctum Grecia appellata Tafel. &c. labatur, pererrit: in qua plurimes & opulentissimas urbibus effectus suorum studiorum approbavit. Cuius ardorenti rogum pieius veneracionis oculus Metapontius apexis appidum ethagoræ quam liquorum cicerum nobilis clarissimum monumento.

Lect. in vestis.

PLATO autem patrem Athenas, praeceptorem Sol
erat fortius, & locum & habundinem doctriu*n*e festi-
natum: in gen*n* quoque diuina intructus abundan-
tia: cum omnium iam mortaliu*m* sapientissimus habo-
re*r*, eo quidem r*s* que*v*, ut si ipse Iupiter cor*o* descendis-
se, nec elegans note, nec beatissime ficienda vires videt-
ur: Egyptum peragauit, dum i*n* sacerdotibus eius gen-
ti*t* Geometria multiplices numeros, atque exleinum
obseruationum rationem percipit. Quaque tempore
fructuolis iumentibus certatim Athene Platонem doctri-
num quartentibus p*ec*c**eb**anc*ur*: ipse Nil fluminis inexpli-
cabilis r*ip*a, vastissimosq*ue* campos, effusam barbariem,
& feruolos foliariu*m* ambo*n*us. Egyptum legum di-
uinas iustisbas. Quo minus intro*r* cum in Italiam
transigr*u*sum, v*ic*ab Achira Tarenti, a Tenuo & Arione,
& Echecate Locris Pythagorice praecepta & instituta ac-
cep*er*et. Tanta enim vis, tanta r*op*a lucarum vidique
collig*u*la erat, ut iouine*m* per totum terrarum orbem
differe*n*ta & distata*m* pollet. Altero eg*en* & octogesimo ¹¹
anno dece*n*ens i*b* capite Sophronis mimos habuisse
fec*it*: sic ne extrema quidem eius hora agitatio*n*esta-
di uoc*u*ra fuit.

At Democritus, con*d*u*m* i*ss*cent*u* profet*er*, que tan-
te*n* fuerunt, ut paternus Xerxes exercitus epulum dare ex-
sati potuerit: quo magis vacuo animo studiis inter-
runt*er* el*l* operates, parva admodum summa retenta, pa-
tronum suum patrem donauit. Athenis autem compre-
hensionis eam*m* orationis quam tempore*m* momenta ad
principiant*er* & exercitior*m* doctrinam conferens, iugos-
tus illi v*ib*i visit*u* quod ipse in quodam volumine tellat-
tur. Stupor mens adiunctione tanta industria*x*, & iam
transf*ac*atio*n*.

*Cantabili*s**

CARNEADES labiosus & dulcior*m* lumen-
tu*m*les: iquidem non agita*n* expletis annis, idem illi vi-
nendi ac philosophandi s*uo* fuit: Ita le*m* i*nt*ro*f*icium do-
ctrina*x* operibus addixit*er*, et cum eibi capiendi cauilla
recubilleret, ergo i*nt*er*m*bus i*nt*er*m*are*n*: manu*m* ad men-
suan portigere obliuiceret*er*. Sed et*m* Meliss*u*, quam ¹³
ex*or*ia loco*m* abebat, ten*u*erato inter*m* studia non inter-
pelland*u*, sed media*m* i*nt*er*m*rendi officio dexteram i*nt*er*m*
sec*el*,

processariis v*ib*is optib*er*. Ergo animo tantummo-
do vita fruebatur, corpore vero qualificatio*n* & super-
uacio circu*o*datus erat. Idem cum Chryippo dispu-
tatu*m*, helleborole ante purgabat, ad exp*er*imentum
ingenii suum attentius, & illius resplendens acerius:
quas potionis industria solidi laudis cupidis efficit appre-
tend*er*.

*Gell. 17. 6. 11.
Petr. 2. 1. 1.*

Q. V. A. T. i*n* porro studio Anaxagoram frigide credi-
mus: qui cum *è* diutina peregrinatione patria repe*u*set,
possessionesque desertas vidiser*er*. Non clem*u*, inquit, ego
i*st*ius, nisi iste perire*n*ent. Vocem perit*u* sapientiae copo-
tem. Nam si prae*d*iorum potius, quam ingenu*m* cultura*x*
v*ic*aser*er*; dominus te*m* familiaris intra penates mansisset,
rectantus Anaxagoras ad eos redi*u*set.

*Plat. in Hippie
maure.*

A. R. C. H. I. M. E. D. O. S. quoque fructuolis industria*x*
fuisse dicere*m*, n*isi* aedem illi & dedisset vitam, & ab*st*-
rulisset. Cap*u*renum Syracusis, Marcellus machinatio-
nibus eius multum ac diu victori*m* suam inhabitam sen-
serat: eximia tam*m* hominis prudentia delectatus, ut *tu* de*sp*o*ga*
cap*u* illius pareceretur, edixit, pene tantum gloria*x* in *et* Terr*u*.
Archimede feruato, quantum in oppressis Syracusis re-
ponens. At i*s* dum animo & oculis in terram defixis for-
mas describit*er*, militi qui præ*d*and*u* gratia domum irruperat,
stricto*m*que super cap*u* gladio: quinam esset, in-
terrogabat: propter n*isi* a cupiditate inuestigandi quod
requirebat, nomen suum indicate non potuit. Sed pro-
tagoras manibus poluer*u*. Noli, inquit, obicero*m*, istum dis-
turbare: Ac perinde quasi negligens imperii victoris,
obtruncatus, sanguine suo artus f*ix*e lineamenta co*ad*fudit.
Quo accedit, ut propter ideam studiu*m* modo donatetus
v*it*a*m* i*nt*er*m*polaretur.

*An. seb. 2. 2.
Liber 25.
Piat. Marcell.*

SOCRATI*m* ex*am* constat *xtate* pro*ect*um fidi-
bus*tr*aci*o*nd*u* operam dare ce*p*ile latini i*ndicant* eius
att*u*vi*nt* *le*to*m*, quam*m* aliquam percipere. Et quantu*m*
li Socrati accessio illa lucur*m* scientia erat: sed pettinax
homini*m* industria*x*, sancta doctrina*x* & diuinis et*u* Mui-
ticationis vitalium elem*ent*um accede*n*e*r* voluit. Ergo
dum ad*dis*cen*tu* semper paup*er*is credit*u*, ad docen-
dum fec*it* se locup*l*et illum.

*Plat. in Euseb.
Aphrod. 2. 2. 2.
Iacob. Serap. 2.
Heges. 6. 4.*

A. T. Q. V. a vellong*u* & felicis industria*x* quasi in ynum *ca*, *calce*,

acerum exempla redigamus, locates nobilissimum librum, qui inscribitur *Natura*, quattuor & non
genitum animum agens, et ipse significat, composuit,
opus ardenter spiritus plenum. Ex quo apparet, *confec-
tibus membris eruditiorum, iustis animis in aliis, bea-
tissimam suorum retinere.* Neque hoc ita loquimus
vix tunc clausit: *anque admirationis eius fructum qui-*
quennio precepit.

CITERORES *etatis metas, sed non posui tam
spati Chrysippi viae acies flescit: nam anno* 16
*coepit, unde quadragecum annos exactissime libri
tutelaris volumen reliquit. Cuius studium in tradendis
ingenii sui monumentis tantum opere laborisque fashi-
natur; ut ad ea *quae scriptis penitus cognoscenda, longavi-
ta sit opus.**

T E quoque Cleanthe *etiam* labore harricentem, &
tam pertinaciter tradidit lapidem, *nomine ipsius*
industrie suscepit: cum adolescentem qualia extrahen-
da a qua nocturno tempore inopiam ruan sustinuerat
diuino Chrysippi praecopsis, pericipiens vacan-
tium, eundemque ad vnde centum annos attentare
et erudientem auditores rios viseret: *Duplici emula-
bore viros feculi sparsum occupasti, in eternum reddendo*
discipulū sine an praceptor esse lavabilius.

SOPHOCLES quoque gloriosum cum rerum natu-
ra certamen habuit: tam benignae mirifica opera illa sua
exhibendo, quam illa operibus eius tempora liberanter
submittendo: Prope enim *centurium annum nati-*
gur, sub ipsum transiit ad mortem Oedipode Colono
*tereo: qua sola fabula omnium eiusdem studi poeta-
tura præcipere gloriam potuit: Idque ignotum esse po-
stters illius Sophoclis lophon noluit, sepulchro patris,
que restul, inculpendo.*

SIMONIDES vero poeta *octogesimo anno & docili-*
*se le camina, & in eorum certamen decendit: ipse glori-
tatur: nec sicut inquit, illum voluntatem ex ingenio
suo dia percipere, *com eam omni suo frumentum tradi-*
*turus esset.**

I AM Solon quarta industria flagauerit, & veribus
complexus est, quibus significat se quotidie aliquid ad-
dilecentem

discentem senescere, & supremo vice die confirmauit. *Plato Larache,*
& desq. 7.
qui ad adolescentibus amicis & quadam de sermonem in-
ter se conferentibus, satissimam preflum caput erigeret: In-
terrogatusque quapropter id fecisset, respondit: *Vt cum*
*istud, quicquid est, de quo iam disputatis, percepero, mo-
ratur. Migrator profecto ex hominibus id est, si co am-
mo ritam ingredieretur, quo eam Solo exirellus est.*

Qua uero porro industria: Themistocles, qui maxima-
ritatem cura distractus, omnium tamquam suorum
nomina memoria comprehendit: Per lumenque ini-
cuitatem patria pullus, & ad Xerxes, quem paullo ante
deinceps configere coactus, prius quam in conspectum
eius venierat. Petrus sermoni *le affuetecit: vt labore parta*
commodatione, regis auribus familiarem & allactum
suum vocis adhiberet.

CYRUS velutque industria laudem duo reges partiti *Per. 7. c. 24.*
fuit: Cyrus omnium militum suorum nomina. Michri-
dates durum & virgine gentium, que sub regno eius
erant linguis edicendo. Ille, vt sine monitori exercitum
fuerat: hic, vt eos quibus imperabat, sine interprete al-
loqui posset.

CAPUT VIII. DE OTIO LAVDATO.

IN ROMANIS.

1. P. Emiliani

2. Q. Mucio

Scandili

et alii

IN EXTERNIS.

1. Socrate Athenensi.

2. Achille Humerico.

et alii.

1. T E V U, quod industria, & maxime studio contra-
Orionis videtur, laborecti breviari debet non quo eu-
neler virtus, sed quo recreatur. Alterum cum etiam
inertibus vitandum: illicum strenuus quoque interdum
appetendum est: illis, ne vitam enervem exigit: his ve-
templiciti fabella intermissione ad laborandum hanc
vegetorem.

2. P A R, vere amicite clarissimum Scipio & Lelius, cum
amicis vinculo, tum etiam omnium virtutum inter se ian-
guis.

*Ca. destrat.
Hinc. 2. Sac. 1.*

Et societate, et auctuose vita iter aequali gradu exequabantur; ita animi quoque remissione communiter acquiecebant. Constat rurisque eos Caiet & Larentivagis littoribus conchulas, & vmbilicos lecti tasse: Idque se L. Crassus ex loco suo Q. Scæuola, qui generallii fuit, audile sapientia numero praescauit.

S C A E V O T A autem quiete remissionis eorum certissimus testis, optime pila laudis tradidit: quia videlicet ad hoc disertissimum animum suum forensibus ministeriis dissipatum, transire solebat. Alveo quoque & calculis vacille interdum dicitur, cum bene ad diuina ciuium, & ceremonias deorum ordinasset: ve enim in rebus seruis Scæuolam: ita & in scurrilibus leibus hominem agebat, quem rerum natura continuus laboris patientem esse non sinit.

EXTERNA.

*Equisate in a-
rundine longa.
Horat. 2. Sac. 3.*

IDQYE vidit, cui nulla pars sapientiae obscura sit, Socrates: ideoque non erubuit tune, cum interpolata arundine crumbas suis, cum parvulis filiolis ludens ab Alcibiade risus est.

Hab. Ovid.

HOMERVS quoque ingenii exelstis vates non alioz sensit, vehementissimis Achillis manibus canoras fides appendo, ut carum militare robur leni pacis studiora xaret.

CAPUT IX.

DE VI ELOQVENTIAE.

IN ROMANIS.

1. N. V. Valerius Max. de Z.

2. M. Antonius oratore.

3. C. Aulelio Cotta.

IN EXTERNIS.

1. Pylistratus Atheniens.

2. Pericle Atheniens.

3. Hegesia Cyrenata.

PO TENTIAM vero eloquentie est plazimum valere sumaduerimus: tamen sub propriis exemplis, quo feliciter vires eius testationes sunt, recognoscit conuenit.

*Adversaria.
Linen.*

REGIESTV exalci, plebs diffidens i patribus, iuxta ripam fluminis Anienis in collie, qui Sacer appellatur, armata

armata confedit. Eratque non solum deformis, sed etiam *Dionys. 14.* miserrimus respublicæ status: a capite eius cetera parte *Vest. Temp.* corporis pestifera seditione diuisa. Ac ni Valerii tubae *Zenarus.* nullæ eloquentia, spes tanti impunitio ipso pene ortu suo costrueret. Is nanque populum noua & insolita libertate remere gaudentem, oratione ad meliora & Ianora consilia revocatum, senatus libescit, id est, urbem viro iunxit. Verbis ergo facundis ita, consernatio, & arma celestunt.

Quia etiam Marianos Cinnanosp. murrones ciuilis profundendi sanguinis cupiditate furentes, inhibuerunt. *An. 326. 665.* Missi enim a Scæuolam ducibus milites ad M. Antonium *429. (Mai.)* obtruncandum, sermone eius obstupefacti, defrictos *Pius Maro.* iam & vibrantes gladiis cruento valuos vaginis reddi- *l. 1. 1. 1.* derunt. Quibus digressis, *P. Antonius *is enim folus* *P. An- in ambitu expers Antonianæ vocis steterat crudelissimus petrum tritulento ministro petegit. Quam ditterum *1. 1. 1.* rigor eum hunc poterat, quem ne hostium quidem *1. 1. 1.* quicquid occidere luctinat, qui modo vocem eius ad aures suas voluit admittere!

DIVVS quoque Iulius, quam celestis numinis, tam etiam humani ingenii perfeccissimum columen, vim facundie propria expessit: dicendo in accusatione *C. Dolabellæ*, quem reum egit, extarqueri sub causam optimam C. Cotte patrocinio. Si quidem maxima tune vis eloquentie quella est: cuius facta mentione, quoniam domesticum nullum manus alienum exemplum, pere- *An. 326. 676.* *Suet. Cato.* *P. 1. 1. 1.* gunandum est.

ETTERNA.

PRISTRATVS dicendo tantum valuisse traditus, ut ei Athenienses regum imperium oratione capi permitterent: cum præterea ex contraria partea maotissimum patris Solon intercessit. Sed alterius aliquib[us] erant conciones, alterius ditterores: quo euenit, ut alioquis prætentissimam libertati seruitutem preficeret.

PRACTES autem felicissimis uature increpatis, ioh Annægora præcepro summio Hugo perpatrum *Pictor. m. tota.* & instructus, liberis Atheniarum ceterisibus lugum fer- *T. 19. Brusa.* *Op. 2. 2. 2. 4.*

Eupolis ex
Iepos.

unitus imposuit: egit enim ille vibem, & versauit arbi-
trio suo. Cumque aduersus voluntatem populi loquere-
tur, uocata nihilominus, & popularis eius vox erat. Itaq;
veteris comediz maledicita lingua, quanvis potentiam
vici perstringere coepit, tam in labris eius homines
melle dulciorum leporem facebatur habitare: in que
summis eorum, qui illum audierant, quasi aculeos quendam
zelinque predicabat. Fertur quidam, cum admodum se-
nix punita concioni Periclis adolescenti intercesserit, id-
que iuuenis Pittistratum iactu decrepitum concinnationem
audisset; non temperalle sibi quo minus exclamaret. Ca-
ueri illum cives, oportere quod Pittistrati orationi final-
luna eius electoratio: Nec hominem sue astimato co-
qui, aut in orum augurium fecerit. Quid enim inter Pitti-
stratam & Periclem interfutari quod illae armates, hic
finc armis tyrannidem gestit?

*Lxx. Arct. 3.
C. T. 1. 1.*
Quanto eloquentia valuisse Hegesiam Cyreni-
cum philologum arbitramur? qui ficta vita repre-
sentabat, & eorum miserae da imagine audiendum peclo-
ribus ioleta, malis voluntate mortis oppetendit cupi-
ditatem in generaret? Ideoque à tege Ptolomeo veteris
hac de re differere prohibitus est.

CAPUT X. DE PRONVNTIATIONE ET APTO MOTU CORPORA.

IN ROMANIS.

- 1 C. Gracchus.
- 2 Q. Hortensius.
- 3 M. Tullius.

EXTERNO

VNO.

- Demosthenes Athenap-
pe.

LOQUENTIAS autem ornamenta in pronuncia-
tione ipsa, & convenienter motu corporis coiffant
quibus cum se in luce exire, tribus modis homines aggredi-
tur, aequos eorum ipsa inqualendo, hotum alteri aucto,
altri oculos permulcendo tradendo.

Sed ut propositi fides in personis illustribus exhibe-
atur, C. Gracchus eloquentia quam propotissimis
adolescentibus

adolescents, quoniam fragrissimo ingenio cum optimo-
tempore licet tueri posset, perturbare impie maluit, quo-
ties ipsa populum concionatus est, scilicet post se multa
et superbum habuit, qui occulce eburnea fistula pro-
nuntiationis eius modos formaoat, aut nimis remissos
excitando, aut plus iusto cō tacto reuocando. Quia ipsum
color atque impetus actionis attentum huncce tempe-
ramentu affirmatorem esse non patet.

Q. A. T E M Florentius plurimum in corporis deco-
rato motu repositum credens, pene plus studi in coelestis e-
laborando, quam in ipsa eloquentia affectanda impedit.
Isque nescires etrum cupidius ad audiendum eum, an ad
spectandum concurriteret: sic verbis oratoris asperciens,
& rufius aspectui verba seruiebant. Isque confitit Ello-
pum & Rolicum ludicra 273 peritis simposiis, illo cam-
pis agente, in corona frequenter attulisse, ut foro petitos
genuis in locoatu referentes.

I A M M. Cicero quantum in vitaque re, de qua lo-
quimus momenti sit, oratione quam pro Gallo habuit, An. 100. 177.
significavit, M. Calidio accusatori extrobando, quod *ad preter-*
prparatum sibi a reo venenum, testibus, chirogra-
phis, quælibetibus le probaturum affirmans, remissu cap-
vultu, & languide voce, & soluto genere orationis
vix esset: Pariterque & oratoris virtutem detectit, &
causæ periclitantis argumentum adiecit, totum hunc
locum ita claudendo: Tu istud M. Calidi nisi fingeres sic
agres?

EXTERNA.

C O N S E N T A N E V M huic Demosthenis iudi-
cium, quis cum interrogaretur, quidnam esset in dicendo *de maris*
efficacissimum, respondit, *interrogatis*. Iterum deinde *debet*
& tertio interpellatus idem dixit, pene rotundum illi de-
dere costitendo. Recte itaque Alchines, cum propter *Ca. debet*
judiciale ignotius inquit, relatis Athenis Rhodium perfel-
let, atque ibi rogoru ciuitatis suam prius in Creùphon-
tem, deinde Demosthenis pro eodem orationem clarissi-
ma & suauissima voce recitasset; admirantibus cunctis
retulique columnis eloquentiam, sed aliquanto ma-
gi Demosthenis. Quid si, inquit, ipsum audiretis! tan-
minis

tus orator, & modo tam infestus aduersarius sic intem-
viri, ardoremque dicendi suscepit: ut se scriptorum eius
perum idoneum lectorem esse diceret: expertus acer-
num oculorum vigorem, terribile vultus pondus, acco-
modatum hogalis verbis sonum vocis, effacillimus cor-
poris natus. ergo trii operi illius adieci nihil potest: tam
en in Demosthenem magna pars Demosthenis abest: &
legitur potius, quam auditor.

CAPUT XL. DE EFFECTIBVS ARTIVM RARIS.

A PVD ROMANOS.	2 Vulcana Apollinis Ple- jue Lyssippa.
3 Astrologia C. Sulpicii Calle.	3 Vulcanus Alcamenii.
2 Astronomia Sparina.	4 Verere Praxiteles.
A PVD EXTEROS,	5 Neptuno Euphranori.
VT IN	6 Agamemnon Timas- tus.
Astrologia Persica.	7 Equo Neocles.

EFFECTVS enim artium recogniti possunt aliquæ
affirme voluptrari: proutusque & quam velut ex-
cogitata fuit: parabit: & memorata dignæ res lucido in
loco reponentur, & labor in iis edendis suo fructu nos
carerit.

S V P I C T I : Galli maximum in omni genere literarum recipiendo studium plurimum republike profut. Nam cum L. Pauli bellum aduersum regem Persegen-
tentis, legatus esset, ac serena nocte subito luna defecisset
coiue veluti diro quodam monstro perterritus exercitus
nostrus, manus cum hoste conserendi fiduciam amissi:
de cælesti ratione, & siderum natura peritissime disputando,
alaretur eum in aciem misit. Itaque illi inclita Paullianæ
victoria liberales artes Galli aditum dederunt: quia non
ille metum nostrorum militum vicebat, imperator Ro-
manus vincere hostes non potuisse.

S V P I C T I : quoque in cõœlantibus deorum monitis
efficacior sciuptura appetuit, quam yres Romana volu-

fer. prædixerat enim C. Cesari, ve proximos 30. dies qua-
si fatales eruerint, quorum ultimus erat Idus Martis. Eg-
o cum forte mane vterque in domum Calconi Domiti ad
officium conueniens, Casus Sparinæ, Equisq[ue] scis inquit
Idus Martianam venisse? & is: Equisq[ue] scis illas nondum
præterire? Abiecerat alter timorem, tanquam exacto
tempore suspecto. alter ne extremam quidem eius pat-
tem periculo vacuam esse abstratus est. Veniam aru-
spicem potius augurium, quam patriæ parentem securi-
tas fecellasset.

EXTERNA.

S E O vt alienigena scrutemur, cum obscurato reperi-
te sole incolatis perfusa tenebris Athenæ: solicitudine
agerentur, internum sibi celesti denuntiatione poscen-
derentes. Pericles procellit in medium, & qua a pre-
ceptore suo Anaxagora petuentia ad solis & lune cur-
sum accepserat, discuerit: nec sacerdos trepidare cives suos
vano metu pallus est.

Q U A N T Y M potio digitatis à rege Alexandro ei-
butum est: exhibamus, quæ se & pingi ab uno Apelle, &
singi a Lyippo tantummodo voluit?

T E N E T ceteros Athenas Vulcanus Alcamenii ma-
nibus fabricatus. Præter cetera enim perfectissimæ artis
in eo præcurrentia indicia: etiam illud mirantur: quod
stat diuinitate claudicationis sub ueste leuiter vestigium
repräsentans, vt non tanquam exprobratum vitium, ita
tamen certam propriamque dei notam decare signifi-
cans.

C V I V S coniugem Praxiteles in marmore quasi spi-
rantem in templo Gaidiorum collocauit, propter pul-
chritudinem operis & libidinoflo cuiusdam complexu pa-
rum tutam. Quo excusabilior est error equi, qui vila præ-
stata equi, hinnitū edere coactus est: & casum latratus h[ab]et.
Aspetto picti canis incitatus: taurusque ad amorem &
concupiscentiam atrae rucea Syracusis nimis similitudinis
irritamentu compulsus. Quidam vacua rationis ani-
malia arte deceptam inveniunt, cum hominis licet legam
cupiditatem muri lapidis linearientis excitarem vi-
deamus?

*Suet. Pla.
in vita.*

*Platini vita.
Proclus, c. 1.*

*Ptolemy Artis.
Alexander. Plini.
et Celsus.*

*Ptolemy Artis.
Pomponius Mela.*

*Lucan, 7.
Eusebius, 2.
Celsus, 2.*

*ad. 198. 210.
Linen 44.
Pliny 14. 13.
Frust. 1. 1. 2.
Dionysius
in Paula.*

ad. 198. 209.

*Paul. Attic.
Pax. 31.*

Pax. 31. cap. 11.

*Pax. 31. c. 10.
Post. de ser.
Alexand.*

* al. exem-
plare, vel
explanare.

CETERVM natura quemadmodum se penumezo. mulam virium suarum attem esse patitur: ira aliquando irrita fello labore dimittit: quod summi artificis Euphantes manus senerentur. Nam cum Athenis 12. deos pingueret. Neptuni imaginem quam poterat excellentissimis maiestatis coloribus complexus est, perinde ac Iouis ali quanto angustioram representaturus. Sed omni in peta cogitationis in superiori opere absumpto, posteriores eius conatus sollegero quo tendebant, ne quiuerunt.

Quod ille alter et que nobilis pictor, lustrosum immolata Iphigenia sacrificium referens, cum Calcheta tristem, malum Vlysiem clamantem Aiacem, lamentem Menelaum circa aram statuisset, caput Agamemnonis inuolendo, nonne summum maronis acerbitate more exprimit non posse confessus est? Itaque pictura eius, at spicis amicorum, & fratris lacrymis madet, patris detum spectantis affectu et simanduus reliquit.

At quod ut ei olim studi adisciam exemplum: Pracipua artis pictor equum ab exercitatione venientem, modo non viuum, labore industria sua comprenderat: cuius naribus spumas aducere cupiens, tantus artifex in tam parvula materia multum ac diu frustra terebat. Indignatione deinde accessus, spongeam omnibus imbutam coloribus forte iuxta se positam apprehendit, & velut corrupturas opus suum, tabula illat: Quam fortuna ad ipsas equi nates directam desiderium pictoris coegerit expiere. Itaq; quod ad umbrare non valuit: calus imitarusest.

CAPUT XII.

OPTIMIS ARTIVM MAGISTRIS CONCEDENDVM ESSE.

VTRIUSQ; APVD
ROMANOS,
Tunc & Caſellio inue-
re Predicatoris,

APVD PTEROS.

- 1 Euclidi in geometria.
- 2 Philon in architectura.
- 3 Apelli in pictura.

1 SVAS autem artis virtus quinq; & actorem, & dif-
ſputatorem optimū esse ne dubitemus, paucis exem-
plis admonemus.

2 Q. SCAEVOLA legum clarissimus & certissimus ra-
tes, quotiescumque de iure praeditatio confidetur, ad
Furum, & Caſellium, quia hinc scientie dediti erant, con-
ſultores reuiciebat. Quo quidem facto moderatione magis suam commendabat, quam auctoritatem minuebat:
ab his id negotium aptius explicari posse conſtendo, qui
quotidiano eius via callebant. Sapientissimi igitur artis
sue profectores sunt, a quibus & propria studia verecan-
& aliena callide optimantur.

ET TERRA.

PLATONIS quoque eruditissimum pectus hoc co-
gitatio attigit: qui conductores sacrae arcis de modo &
forma eius lecum sermonem confitte conatos, ad Eucli-
dem Geometriæ iure nulli, scientie eius cedentes, imo pro-
fessioni.

GLORIANTVR Athenæ armamentario suo, nec sine
cauſa: est enim illud opus & impensa & elegantia vilen-
dum: Cuius architeclum Philocleon ita facundus ratiōnem
in ſitutions luce in theatro reddidisse conſtat, vt dilecti-
tissimus populus non minorē laudem eloquentiae eius,
quam arti tribuerit.

MIRIFICE & ille artifex, qui in opere suo moneris
aſſatore de crepida & antulis palliis de cruce etiam dispu-
tate incipienti, ſupera plantam ascendere vexit.

*Plin. 7. c. 17.
Cer deorat. 1.*

*Tun. 11. c. 10.
de apelle.*

CAPUT XIII. DE SENECTVTE MEMORABILL

IN ROMANIA.	3 App. Claudio Caco.
1 M. Valerio Corvo fer-	6 Mulerrum, Lusca, Te-
romano,	tretia, & Clodius.
2 Tullio & Caſellio inue-	IN EXTERNIS.
re Predicatoris,	3 Hicenne Sicilia, & Maſ-
	fanſa Numidia regi-
	bue.

- 2 *Gorgia Leontino.* Epimenide Cnissi.
 3 *Xenophilo Chalcidensi.* Gente Epiorum Eiso.
 4 *Argantius Gaditanus.* Danthonem quodam, &
 rum rege. Lachmonorum regibus
 5 *Aethiopibus.* Indis & duobus.

SENECTVS quoque ad ultimum sui finem proiecta, in hoc eodem opere, inter exempla industrie, in aliquot claris virtutis conspicet, separatum tamen de proprium titulum habeat: ne, cui decorum immortalium principia indulgentia adfuit, ei nostra ornata mentio defuisse existimetur. Et simus spuriaturioris virtutis, quasi si administrata quædam dentur: quibus insistens, alacritatem se respecta vetustæ felicitatis facere quis possit tranquillitatem que seculi nostri, qua nulla vacuam beatior fuit, subinde fiducia confinxerit, salutaris principis incolumentem, ad longissimos humanæ conditionis terminos protogando.

M. VALERIVS Coruus centesimum annum complevit: cuius inter primum & sextum consulatum quadraginta septem anni intercesserunt: sufficetque integris viribus corporis non solum spectosissimum reipublicæ ministerium, sed etiam exactissima agrorum lucrum culturæ, & ciuiis & patris familiæ optabile exemplum.

CIVVS vita spatiū & quævit Metellus, quarto anno post consularia imperia, senex admodum ponit. max. creatus, tutelam ceremoniarum per doos & viginti annos, neque ore in votis nuncupandis habita, neque in sacrificiis faciendis tremula manu gesit.

Q. AVTEM Fabius Max. duabus & sexaginta annis aegrustratus lacerdotium sustinuit, robusta iam & ate id adeptus: quæ verae tempora si in vacuum conseruantur, facile fecul' modum expluerint.

I AM de M. Perpetua quid loquar? qui omnibus, quoniam in senatu consul rogauerat, superstites han: septem quoque tantummodo, quos celsus collega L. Philippi legerat, & paribus conscripsit reliquos vidit; toto ordine amplissimo diuanior.

APPRI vero aquo clade miser, quia iehosum numerum annorum orbatus laminios exigit, nisi qua-

tor filios, & quinque filias, plurimas clientelas, rem deponit, publica hoc calu grauatus formidante rexulit. Quin etiam fessas tam viuendo, leciasse in Curiam deferri uult, ut cum Pyrho deformem pacem hisci prohiberet. Hunc cæcum aliquis nominet, a quo patria quod honestum erat, per se patrum cernens, coacta est peruidere?

M. LITERIVS etiam rite spatiū non minus longū in compluribus apparuit: quatum aliquas hincū recipuisse me satiserit. Nam & Livia Rutili septimum & nonagestimū, & Terentia Ciceronis, tertium & centesimum, & Clodia Aulini quindecim filii ante amissis, quintum-decimum & centesimum explevit annum.

EXTERNA.

I V. N. O A M his duos reges, quorum diuturnitas populo Romano fuit uicissima. Sicilie recte Hiero ad. Ad. An. 1. p. 1. nonagestimū annum peruenit. Massanis Numidæ L. Lucian. Mem. tex hunc modum excessit, regni ipsius sexagesima annus ementus, vel ante omnes homines robore senectez Ad. An. 1. p. 1. admirabili. Constat eum, quemadmodum Cicero recte. Fin. 7. c. 14. fuit libro quens De senectute scripsit, nullo vñquam imbre, nullo frigore, ut caput suum ueste tegeret, adduci posuisse. Eundem ferant aliquot horis in eodem vestigio perire solitum, noo ante moto pede, quam confamilia boce iuuenes fatigaret: Ac si quid agere assidentem operiteret, toto die leperumero nullam in partena conuerio corpore in iolio durasse. Ille vero utram exercitus equo insidens, nocte in dies plectunque iungendo duxit: nihilque omnino ex iis operibus, quæ adolecens sustinere alleuerat, qui in illam senectutem ageret, omisit. Venetiæ etiam via ita semper viguit, ut post sextum & octogesimum annum filium generavit, cui Methymnato nomen fuit. Testam quoque, quam vallam & delectum accepérat, perpetuo cultura studio frigiferam reliquerat.

G. R. G. I A S etiam Leontinus noctatis, & complutum magni ingenii vitorum præceptor, sua sententia Fin. 7. c. 1. felicissimus. Nam cum centesimum & septimum age. Quod. 1. c. 1. ret annum, interrogatus quapropter tamdiu velle in Fin. 7. c. 1. Vitare manere: Quia nihil, inquit, habeo, quod senectu. Etenim Var. 1. 1. usq. 1.

rem meam accusem. Quid isto tractu a statis aut longius,
aut brevius? iam alterum seculum ingressus, neque in hoc
querelam villam inuenit, neque in illo reliquit.

Biennio minor Xenophilus Chaleidenis Pythagoricus, sed felicitate tua inferior. Siquidem ut alii Aristoxenus mulieris omnium humani incommodi expersi, in summo perfectissima splendore doctrinæ extinxerunt est.

A R G A N T H O N I U S autem Gaditanus tamdiu regnauit, quamdui etiam ad faciem suam vixisse abunge-
foret. Octoginta eisim annis patrem suum texit, cum ad
imperium quadraginta annos natus accessisset: cuius te-
certi sunt auctores. Asinus etiam Pollio nō minima p̄t̄
Rom. Itali, in tertio historiarum suarum libro centum
illum & triginta annos explose comemorat: & ipso net-
uose viuacitatis hanc paruum exemplum.

H v r v s Regis consummationem anno tum minores admirabilem faciunt Aethiopes : quos Herodotus scribit centesimum & vigintimum annum transgredi. Et ludi de quibus Ctesias idem tradit. Et Epimenides Coeius, quem Theopompus dicit septem & quinquaginta & centum annos vixisse.

HELLANCHVS vero ait, quodam ex gente Epiorū,
que pars est Aetolie, ducentos explere annos, eique sub-
scribit Damastes hoc amplius adhuc manu, Litorium que-
dām ex his maximarum virium, statu reque praecipuz,
trecentelimum annum cumulasse.

ALEXANDER vero in eo volumine, quod de Illyrico traductum composuit, affirmat Danthona quendam ad quingentesimum usque annum nulla ex parte lene-
scientem processisse. Sed multo liberalius Xenophon
cuius ~~opus~~ legitur, Insulæ enim Lachnitum regem
ostingit ut vitæ annis donauit. Ac ne pater eius parum
benigne acceptus videatur, et quoq; sexcentos alibi-
que annos.

THE ROMANCES.

IN EXTENSIS.

1. <i>P. Africano maure.</i>	1 <i>Themistocle Atheniensis.</i>
2. <i>D. Bruto Gallaro.</i>	2 <i>Alexandro Magno.</i>
3. <i>Cn. Pompeo Magno.</i>	3 <i>Aristotele Stagirese.</i>
4. <i>Sallust Felice.</i>	4 <i>Pausania Macedonia.</i>
5. <i>Equite quidam.</i>	5 <i>Erosifrate.</i>
6. <i>C. Fabio Pifore.</i>	

GLORIA autem unde oriatur, aut cuius sit habitus,
aut quia ratione debent copari, & a melius à virtute ac velut non necessaria negliguntur: viderintur, quo-
rum in contemplatis huiusmodi rebus cura teritur: qui-
unque illa que prudenter animaduerterunt, facunde
contigicelouci. Ego in hoc opere factis auctores, & au-
ctonibus tacta sua reddere contentus, quāta cupiditas eius
et celo est, propriis exemplis demontinare conabor.

*SUPERIOR. Africanus Ennius poeta effigiem in monumentis Cornelii gentis colloquari voluit, quod ingenio eius opera sua illustrata nudiceret. Non quidem ignoratus quando Romanum imperium floruerit, & Africa Italia peribus esset subiecta, totiusque terrarum orbis summi columnen arx Capitolina possideret, eorum exinguiri memoriam non posse. * Si tamen literarum quoque lisenſe. * Sed illis accessibile, magis asimilans. Vir Homericus, quam regi atque impolito praeconio dignior.*

*SIMILITER honoratus aeternus erga poetam Accium
D. Beutifulis temporibus clari ducis extitit: cuius familiari cultu, & prompta laboratione delectatus eius vestitus templorum aditus, que ex inanabiliis conjecturat adorauit.*

*N*a* Pompeius quidem Magnus ab hoc effectu gloria
auctus; qui Theophanem Mytilenorum scriptorē rerum
fusum in cunctione militum curitate donauit, beneficū
per se amplius accuratā etiam & tellata oratione profe-
citus: Quo effectum est, ut ne quis dubitarer quia refer-
ret potius gratiam, quam inchoaret.*

L. A V T I M Sulla, et si ad negnitum scriptorem
acimum dixerit; tamen Iugurtha à Boccho rege ad
Mariam pediti totam sibi laudem tam cupide alle-
tut; ut annulo, quo Egnatius verbatur, inculpam il-

Iam traditionem haberet: Et quantes postea! nemini-
tum quidem gloria vestigium contempsit.

*Antric. 707.
belis. 101.
M. 15. 11.*

AT Q. V. & ut imperatoribus gloriosum militis spiritum subiectam: Scipionem dona militaria iis qui libe-
niam operam ediderant, dividenter: T. Labienus, ut
fori equiti aereas armillas tribueret, admonuit: Eoque
negante te id factum, ne castrensis houos in eo, qui
paucis ante iterūfier, violaretur, ipse ex præda Gallica
aurum equiti largitus est. Nec acie id Scipio valit: nam
equiti. Habebis, inquit, donum viri dantis. Quod vbi
ille accepit, protecto ante pedes Labieni aero, vultum
denisit. Idem ut audire Scipionem dicentem, Imper-
tore argenteis armillis donat: alacer gaudio abiit. Na-
la est ergo tanta humilitas, quæ dulcedine glorie non
tagatur.

*M. 15. 11. 12.
Lamia.
Dion. 11. 4.*

ILLIA VETO & iam à claris viris interdum ex humili-
mis rebus petita est. Nam quid ibi voluit C. Fabius
nobilitatis cuius? qui cum in æde Salutis, quam L. Iu-
lius Buboleus dedicauerat, parietes pauxilct, nomen his
fusum inscrivit. Id enim deorum ornamenti familiæ
confularibus, & sacerdotibus, & triumphis celebrimæ
decorat. Ceterum folido studio dedicatum ingenium,
quæcunque illum laborem suum silencio obliterari
noluit: Videlicet Phidias securus exemplum, qui elypto
Minerae effigiem suam inclusit: qua conuilia, tota opa-
nis colligatio loqueretur.

EXTERNA.

*Piat. in vita.
C. apoph.*

S. B. melius aliquanto, si imitatione aliena emul-
tur. Themistoclis ardorem esset emulatus: quem ferunt
flumis virtutum agitatum, & ob id noctes inquietas
exigentem, quarantibus, quidam eo tempore in publico
verberare respondisse: Quia me trophy. Miltiadis de lo-
mo excitant Marathon orationem animum eius, & Ar-
minium, & Salamis aquilis gloria ferens nomen illa-
strans facibus incitabant. Idem theatrum peccata,
cum interrogaretur cuius vox audita illi futura effegi-
tissima, dixit: His a quo artes meæ canentur optinet.
Dulcedinem gloria pene adiest gloriam.

C. pro Arch.

IA M. Alexandri peccus infatibile laudis, qui An-

xicho comiti suo ex auctoritate Democriti præcepto. *Piat. de trans-*
ris innumerabiles mundos esse referunt. Hec me inquit, quid ambo.

misericordia: quod ne uno quidem adhuc potitus sum! An-
gusta homini possellio gloria fuit, quæ dcorum omnium
domus siccio sufficit.

*Extr. verba
C. pro Arch.
C. Taf. 1.*

ET 10 15 & iuuenis flagrantissimæ cupiditatis simi-
lem Aristotelis in capellenda laude sitim subiectum. Is
nanque Theodecti discipulo oratione artis libros, quos
ederet, donauerat: molesteque posse ferens titulum
eorum sic aliœ cessisset: proprio volumine quibusdam re-
bus inservens, planius fibi de his in Theodectis libris di-
ctum esse adiecit. Nisi me tantæ & tam late patentis
scientie vetecundia teneret, dicerem dignum philoso-
phum, carius stabilendi mores, altioris animi philosopho ad-
traderentur. Ceterum gloria ne ab his quidem qui con-
tempsum eius introducere conantur, negligitur: quo-
nam quidem ipsi voluminibus nomina sua diligenter
adieciunt: ut quod proficiencia elevant, viupratione me-
motrix consequantur. Sed qualisunque horum dilemu-
lano proposito illorum longe tolerabilior est, qui dum-
modo aternam memoriam assequantur, etiam felicer-
bus innotescere nos dubitavunt.

*Diodor. 2.
Piat. in vita.
C. apoph.*

QVORVM è numero nefcio an in primis Paulianas
debeat referri: Nam dum Hermocratem percontatus es-
set, quoniam modo fabito clarus posset euadere: atque is in his p.
respondidet, frustatum vitum aliquem occidillit faci-
tum & gloria eius ad ipsam redundaret: continuo Philippum
intervenit. Et quidem quod petierat, allocutus est:
tum enim se patricidio, quæ Philippus virtute notum po-
steris reddidit.

*Strab. 14.
ad differe.*

ILLIA vero gloria cupiditas sacrilega: inventus est
enim qui Diana Ephesiz templum incendere veller, ut
opere pulcherrimo consumptio, nomine eius per torum ter-
tarum oris bene discernetur. Quem quisdam micos furorē
ecclœ impotitus detexit. At bene confusuerat Ephesi, retur.
decreto nemoniam teterrimi hominis abolendo: nisi
Theopompi magnæ facundie ingenium in historiis cum
suis comprehendiller.

CAPIT. XV.

QVÆ CVIQVE MAGNIFICA
CONTIGERVNT.

ROMANIS.

- 1 P. Africano matrī.
2 M. Catoni censor.
3 P. Scipioni Nafra.
4 P. Scipioni Emiliana.
5 M. Valerio Corus.
6 Q. Mucio Scandula.
7 C. Mario.
8 Cn. Pompeius Magna.
9 Q. Lutatius Catulus.
- 10 M. Catoni Vicenca.
11 L. Martio eq. Rom.
12 Sulpicia Sc. F. Q. Flacc.
13

EXTERIS.

- 1 Pythagoras Samis.
2 Gorgus Leoninus.
3 Amphionas Gatis.
4 Pherecne & mulier Gra-
ce.

CANDIDIS autem animis voluptatem præbuerint in conspicuo posita, quæ cuique magnifica morte contigerunt. Quia æque premiorum virtutis, arque honorum contemplatio iudicanda est; ipsa natura nobis alacritatem subministrante, cum honorem industrie appeti, & exelui grata videmus. Verum etiamsi hoc loco protinus ad Augustam dormum beneficissimum & honoratissimum templum omni impetu ferrut, melius cohiberetur: quoniam cui accessus in celum patet, quamvis maxima debito tamen minora sunt, quæ in terra tribuuntur.

SUPERIORI: Africano consulatus ceterior legitimo tempore datum est. Cui qua in vita præcipua assignata fuit, & longum est referre, qui multa: & non necessarium, quia maiore ex parte iam relata sunt. Itaque quod hodie que eximium, capiti adiuviam. Imaginem in cellulous opt. max. poliam habet, quæ quotiescumque unus aliquod Cornelie genti celebrandum est, inde pertinet, ut illius latus atque Capitolum est.

TASI hercle, quam Curia superiori Catoni. Unde effigies illius ad eiusdem gentis officia exprimitur. Gratum ordinem, qui VIII. lumen reipublicæ senatorem tam non semper secum habitare voluit, omnibus numeris virtutum diuitem, magisque suo merito, qui fortius beneficio

CAP. XV. MAGNIFICA.

189

beneficio magnum: cuius prius consilio, quam minoris Scipionis imperio est delecta Carthago.

- 1 R A R V M specimen honoris Scipione quoque Nasica obortur: si namque manus, & peccibus nodum quib[us] senatus Pythii Apollinis monita, Tellinum ac certam deam excipi voluit: quia eodem oculu[m] precepit erat, vt h[ec] ministeria Mati Deum à sanctissimo iro orarentur. Explica toto factu, constitue omnes curu[m] teuropalces, nihil tamen marum principatu specie fieri poteris.
- 2 T R A D V N T subinde nobis ornamenta sua Scipiones commemoranda. Emilianum eam populos ex candido ad litigiosum consulem fecit. Quod fieri oportere excepit lenatum literis admonuit. Ita necias virum illi plus decoris partum cōscriptorum auctoritas, ac militum cōfūmū adiecerit: toga enim Scipionem ducem a duciis P[ro]tinos circuit, arma popolcerunt. Eundem q[ui] eum quæstoriis comitus iusfrugator Q. Fabii, Maximus frater filii, in campum decessit, consulem iterum rediit. Eisdem senatus bis sine sorte provinciam, prius Africam, deinde Hispaniam dedit. Atque hic neque cuius, neque senatori ambitio: quemadmodum non solum vice eius seuerissimus curiosus, sed etiam mors clandestinus illata insidias declaravit.

M. QVOQVE Valerium duabus rebus insignibus di-
pariter atque ciues speciolum reddiderunt: illi cum quadam Gallo communis pugnanti cotulum propaginare
sufficientes: hi terrum & vigilium annum ingresso,
consulatum largiri: quorum alterum decos retulit: ori-
gini ac optimi omnis: * gens Cotuni amplectez cognoscere. al. gens
12 men viarupit: alterum lumen subiungit ac ornamento, t[ame] nostra
celeritate, quam principio consulatus gloriando.

At ne Q. quidem Sexula, quem L. Crassus in consu-
lata collegam habuit, gloria patrum illustris: Qui Aliam
tam lance, & tam forciter obtinuit: vt senatus deinceps
in eam provinciam iuris magistris, exemplum orgi-
formam offici Sexulam decreto his proponeret.

I N H A T R E N T illi r[ati]o posterioris Africani septem
C. Mari consulatus, ac duo amplissimi triumphi. Ad rogo
enim via gaudio exultauit. Qui cum spud Nemantiam

An. 100. 148.
LXXX. 21.
An. 108. 113.
LXXX. 109.
Valer. 4. c.

An. 100. 144.
Auct. de Vir.
109. in vita.
* al. tanquam
109. 109.
LXXX. 49.
C. Catina.

An. 100. 144.
LXXX. 20.

Quid. Febr. 4.

Auct. de Vir.
109. 109.

Salon. cap. 7.

109. 109.

App. L. 10.

Vind. de Vir.
109. 109.

109. 109.

App. L. 10.

Vind. de Vir.
109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

109. 109.

CAPUT XV.
QUÆ CVIQVE MAGNIFICA
CONTIGERUNT.

ROMANIS.

1 P. Africano maior.	10 M. Catoni Uticensi.
2 M. Cato censoris.	11 L. Marcoq. Rom.
3 P. Scipione Nasica.	12 Sulpicia Ser. F. Q. Flacc.
4 P. Scipioni Æmilius.	13.
5 M. Valerio Corsa.	EXTERRIS.
6 Q. Mucio Scannula.	1 Pythagoras Samis.
7 C. Mario.	2 Gorgia Leonino.
8 Cn. Pompeio Magnus.	3 Amphionas Bassi.
9 Q. Lutatius Catulo.	4 Pherecydes malueri Graec.
	5.

CANDIDIS autem asimis voluptatem præbuerunt in conspicuo posita, quæ cuique magnifica mente contigerunt: Quia æque premiorum virtus, atque honorum contemplatio iudicanda est; ipsa natura nobis alacritatem subministrante, cum honorum industrie appeti, & exultari grata videmus. Verum etiæ mens hoc loco protinus ad Augustam domum bensicentissimum & honoratissimum templum omni impetu fertur, melius cohæbitur: quoniam cui a censoris in celum patet, quamvis maxima debito tamen minora sunt, quæ in terris tribuuntur.

SUPERIORI Africano consulatus citerior legi^{mo}
tempore datus est. Cui quo in vita præcipua stirps atra fuit,
& longum est resure, quamulta: & non necessarium, quia maiores ex parte iam relata sunt. Itaque quod hodie
que eximium, capiti adiuviam. Imaginem in cella eius
opt. max. positam habet; que quotiescumque funes aliquod Cornelie geni celebrandum est, inde petitur, vniq[ue]
ilij instar anni Capitolium est.

TAM hercle, quam Curiæ superiori Catoni, Unde effigies illius ad ciuitatem generis officia expromit. Gratum ordinem, qui viii. iunium reipublicæ senarotem, tamen non semper secundum habuisse voluit, omnibus numeris virtutum divitem, magisque suo merito, qui fortunæ beneficis

CAP. XV. MAGNIFICA. 289

beneficio magnum: cuius prius consilio, quam minoris Scipionis imperio est delecta Carthago.

- KARVM Specifica honoris à Scipione quoque Nasice laboratur: his namque manibus, & penatis suis nōdum quælibet senatus Pythii Apollinis monitus, felicitate ac-
centrato eam excipi voluit: quia eodem oraculo praece-
psum erat, ut hæc ministeria Mater Deum à sanctissimo
viro prætarentur. Explice totos factos, confiteor omnes
curios triumpiales, nihil tamen nostrum principatu specie-
fuerint.

TRADVINI subinde nobis ornamenta sua Scipiones
comincioranda. Æmilianum enim populus ex candi-
dato adiutoris, consulem fecit. Quod fieri oportere exer-
citus senatum literis admonuit. Ita neicias utrum illi plus
decus patrum cōscriptorum auctoritas, an militum co-
silium adiceret: toga enim Scipionem ducem aduersus
Poenas creauit, arma poposcerunt. Eundemq[ue], cum que-
stus comitis suffragator Q. Fabii, Maximi fratre filii,
in campum delcedisset, consulem iterum reduxit. Eadem
senatus bis sine forte prouinciam: prius Africam, deinde

- 10 Hispaniam dedit. Atque hæc neque ciui, neque senatori
ambitione: quemadmodum non solum vita eius leueri-
ficus curius, sed etiam mors clandestinis illata insidias
declaravit.
- M. Q. o q. Valerium duabus rebus insignibus dii-
pariter atque ciues speciosum regididerunt. Illi cuin quo-
dam Gallo cominus pugnanti coruam propaginare
subiiciens: hi tertium & vigendum annum ingrelio,
consulatum largiri: quoram alterum decus retulit cui-
ginis ac optimi omnis: gens Coruini ample & cognoscens
11 men usurpar alterum summo subiungit ornamento, tamen
celeritate, quam principio coofulatus gloriando.

AT ne Q. quidem Scenole, quem L. Crassus in consu-
latu collegam habuit gloria parum illustris: Qui Aitin
tam lante, & tam fortiter obtinuit ut tenetus deinceps
in eam prouinciam iuris magistratibus, exemplum atq[ue]
in eam prouinciam iuris magistratibus, exemplum atq[ue]
formam offici Scenolam decreto suo proponeret.

INICASSENT illi voce postleris Africani septem
C. Marii consulatus, ac duo amplissimi triumphi. Ad rogo
enam viq[ue] gaudio exultauit: Qui cum apud Numantiam post. in vita.

sub eo ducere stipendia equestria mereret, & forte inter ce-
nam quidam Scipione interrogasset, si quid illi accidisset,
quemnam tely. E que magnum habituata esset imperator
ipsum celpicens infra se cabantem, vel hunc, dixit: Quo
augurio perfectissima virtus, maximam orientem virtu-
tem, videtioe certus, an efficacius accenderet, perpendi
vix potest. Illa nimirum causa militaris, speciosissima
tota in urbe Mario sagaces censit: omnina, i.e. Postquam
enim Cimbro ob eo delecto: iactio noctis uictus perue-
nit, nemo fuit, qui non in tanquam diis immortalibus,
apud sacra mensa fuerit presentis.

TA M - quæc in Cn. Pompeium & ampla & noita conge-
sta fuerit, hinc extensione lauoris, sicut ex frenitu iuridice li-
resarum monumentis oblii reportatur. Eque Romanus,
Proconsule in Hispaniam aduersus Sertorium, partim impe-
rio cum Pio Metello princeps exercitus missus est, ac dux
viliu[m] honor[em] auspiciatus his trium phant[om]ia maga-
strorum a lumine superiore se p[ro]p[ter]i: tertium cotulatum de-
creto senatus solus gallo: de Mithridate, & Tigrane, de
multis peccatis regibus, gentibus, plurimisque ciuitati-
bus, & predictis vixi duxit triumphum.

Quod etiam Catalum pop. Rom. vocis sua tantum non
ad fidem visum est. Nam cum si eo pro Rolkis inter-
rogatur, si in uno Pompeio Magno omnia reponere
perseuerasset, ab amproposito subiecti causis incertus, in quo
spem esset habitus: utrum coquendis acclamaretur. In te-
Vim honorarii iudicium admittibilem. Squidenti Magni
Pompeium cum omnibus ornamenti, quæ reculi, dua-
gum syllabarum latro inclutum Catulo exquirat.

POTEST & M. Catonis ex Cypro cum regia pecunia
reuerentis appulsi ad ribem sideri memorabilis: cui
nani egredienti coniules, & ceteri magistratus, & inuen-
tus, p. q. & offici gratia puello fuit. Non quod magni
ponitus aurii & argenti: sed quod M. Catonem clathra
in columnam ad eversari latus

Sic nescio an precepimus si L. Marci iustitati decoris exemplum, quem equitem Romanum dico exercitus P. & Cn. Scipionum intercesserit, vicitioque Allenensis laterram, dum eum lugoriori quo tempore talus coruavit, ut angustias deducat, nullum ambitioni locum teneat.

M E R T O virorum commemorationi Sulpitia, Ser.
Potercula filia. Q. Fulvii Flacci vxor, adscitur. Quia cum
senatus libeis Sibullianis per decennarios inspectis cen-
sa fuisse, ut **Veneris** Verticordia simul acclamare consererate
tur, quo facilius virginum malitiamque mentes a libi-
dine ad pacem traxi conuerterentur; & ex omnibus ma-
tronis centum, ex ceneum autem decem forte dictari de-
sanctissima feminis iudicium facerent, cunctis calitate
prudentia est.

E X T E R N A

Cxxviii quia sine illa diminutio Romani
maiestatis extra quoque insignia respice possunt, ad ea
transgrediamur. Pythagoras nostra reveratio ab auditori-
bus tributa est, & quae ab eo acceptata in disputationem
deducere nefas exhibuerunt. Quintus interpellans ad
teddens in cauam hoc solum respondebant, Iphum si
xiiij. Magni hoos, sed scholae tenuis. Illa virtus offici-
alis tributa est. Enix Crotoniæ studio ab eo petiverat
violenatum ipsum, qui mille hominum numero con-
tabat, confitis suis vii patenerat. Opulentissimaque
Graecia tam frequentes venerari post mortem domum,
Ceteris factarium fecit: quantumque illa vobis riguit,
& dea in hominis memoria, & horo in die religione
cultus est.

CONGIATERO Leoninii studiis literarum et artis sce-
næ cunctos prestans, adeo ut prius in conuento policeret,
qua de te quisque audire vellere auctor sit, uniuersa Grecia
in templo Delphicis Apollinis statuum solido ex auro po-
sa; cum ceterorum asid tempus annatas colloquias.

Eadem gens summo contentu ad Amputatum decolorandum incubuit; locum in quo humeris est, in formam conditionemque templi redigendo, atque inde oracula capi inservitu. Cuius cibos idem lignos possident, quod Pythier Coctur, quod dicto Dodone, quod Hæmonis fonte ducere.

PARENTES quoque nos vulgariter honesti, cui soli
genium feminarum genitio Specie lustrantele per-
missum est, cum ad Olympiam in Eusebia certam in
ingensium adiuvantes Olympionice patre regente, tradi-
bus candem palmarum auctoritatem latere eius cingentibus.

VALERII MAXIMI
LIBER NONVS.

CAPUT I.
DE LUXVRIA ET LIBIDINE.

EXEMPLA ROMANA	3	Gemellus Viatore tribunis.
S. C. Sergius Orata.	3	L. Catilina.
2 Clodius & Sops Tragaz. de F.	4	EXTERNA.
3 Mulieres legi Oppiae oppugnatrixes.	1	Annibal Pausa Amilcar F.
4 Cn. Domitius & L. Crassus cent.	2	Vn fixiones.
5 Q. Metellus Pius.	3	Xerxes Persarum rex.
6 C. Scribonianus Curio s. lim.	4	Antischus Syrie rex.
7 P. Clodius indiscimus.	5	Ptolemaeus Egypti rex.
	6	Egypti.
	7	Cypri.

LANDYM etiam malum luxuria, quam acculare aliquanto facilis est, quam vitare operi nostro toleratur. Non quidem ut vilium honestum recipiat, sed ut seipsum recognocens ad penitentiam impelli possit. Iuogatur illi libido: quoniam ex insidem vitorum principis oritur: neq; aut a reprehensione, aut ab emendatione separantur gemino mentis errore connecta.

C. S E A G I V S Orata penitus balneorum primus facere instituit: que impenitus levibus initio excepit, ad lusus aquae tantum non sequor a progrexerit.

Idem videlicet, ne gulam Neptuni arbitrio subiectam habere, peculiaria libi maria excoxitavit, astutus intcipiendo fluctus, pliciumque diuersos greges lepatatos molibus includendo, ut nulla tam sua tempeitas incidet.

CAP. I. DE LUXVRIA ET LIBID. 293

cederet, qua non Orata mensa varietate ferculorum abundarent. Ad hanc etiam Sparolis, & exculis deferta ad id tempus ora Lucini lacus preflit: quo recencio re vnu conchyliorum finueretur: Vbi dum se publice aqua cupidas immixtir, cui Considio publicano iudicium nactus est: in quo L. Cratulus aduersus illum causam agens, certe arbitrum suum Considium dixit, quod petaret Oratam remotum a laco, caritatem ostrei: nanque ea, si inde petere non licuisset, integrula repperiturum.

Hic nimurum magis Atropus tragicus in adoptionem dace filium suum, quam bonorum suorum baret. dem relinqueret debuit: non solum perdix, sed etiam fuisse luxuriae iuuenem. Quem constat caput commendabiles aureolas immanibus empsis precis in cena peco ficedulis ponere, aceroque liquatos nigrae summae uniones potionibus apergete solitum, amplissimum patrimonium, tanquam amaram aliquam sarcinam, quam elecerint a bincere cupientem. Quorum alterius senis, alterius adolescentis lectam fecuti plurimi, longus manus porrexerunt. Negat enim Cibum finitus vescitur ibi, vibratus. Inde ab Oceani littoribus attacti pisces, inde intulit culinis ostreez. Arte censibulique edendi arque bimedi voluptras reperita est.

V R B I autem nostra secundi bellii Punici finis, & Philippus rex Macedoniae deuictus, licentious viri fiduciam dedit. Quo tempore matronae Brutorum domum ante lunt obdideri, qui abrogatione legis Oppiae intercedere parati erant, quam feminae tolli cupiebant: quibus nec ueste vestri coloris viri, nec aut plus semuncia habere, nec iuncto vehiculo proprius Vibem mille passus, nisi sacrificii gratia vehi permittebat. Equidem obtinuerunt vires per continuos viginti annos feruatum aboleretur. Non enim prouiderunt secundum illius viri, ad quem cultum tenderet insoliti certus pericula fluvium, aut quo se visque effusa esset legum vestris audacia. Quod si animi maliebris apparatus iutueri potuissent, quibus quotidie aliquid no- uistatis sumptuosius adiectum est, in ipso introitu ruensi luxuria oblituissent.

S e o quid ego de feminis vterius loquor? quas & imbecillitas mentis, & grauiorum opicum negata affe-

*An. 100. 6. 26.
circiter.
Pis. 12. 1. 12.
de lib. 3. 1. 12.
Horat. Sat. 2.
ibid.*

*An. 200. 1. 12.
Lince. 1. 1.
Zenarus. 1.*

au.

ibid.

*An. 100. 1. 12.
Pis. 17. 1. 12.
Horat. Sat. 2.*

Ratio omne studium ad curiosorem sui cultum hotatur conseruit; cum temporum superiorum & nominis & animi excellentes viros, in hoc priscæ continentia ignorantum diuerticulum prolapso videam. Idque iungo ipso sum pareat.

C. N. Domitius L. Crassus college suo alteratione ora obicit quod columnas Hymettias in partu domus haberet. Quem continuo Crassus, quanti ipse domum suam estimaret, interrogauit. Atque ut respondit sexagesim festerio. Quanta ergo est, inquit, minoris fare ex illis, si decem arbores tales faciendo ipsa tristes festerio sit Domitius. Tunc Crassus: Vter ita luxuriosior est? Egoine, qui deceas columnas censua milibus numerum quoniam, an tu qui decem arbores talium vobis tristes festerio summa contineas? Seruumnam oblitus Pyrrhi, immemorant Aeneis, tamque transmarinorum Hispaniorum abundantia existente: aliquando tamen inde noctium seculorum adhuc & nemoribus angustiorer. Quoniam inchoata a te laetitia postera relinquere, quam a majoribus acceptana conservant retinere malueront.

Quod et eam libidinum principis seorum temporum Merellus dicit, rursum cum in Hispania aduentus fuos ab hospitiis suis & ihure esciri patiebatur: cum Attalicis auleis contectos patentes leto animo intruebatur: cum immixtis epulis apparat flumos interponi ludos finibz: cum palmata ueste conuicia celebrabat, demulca; Incubibus aureis coronas velut celesti capiti recipiebat: Erubuisse non in Graecia, neque in Asia: quoniam luxuria festeritas ipsa consumpi poterat: sed in horrida & bellicola provicia, cum praescitum acerrimus hostis Scythos, Romanorum exercitum oculos Lusitanis tellis perire gerer. Adeo illi patris fui Numidica castra excederant. Patur igitur, quam celeri transitu luxuria affluerit. Nam eius adolescentia priscos mores nascit, tenetus sanguis ora est.

C. N. S. I. M. I. T. I. matatio in domo Ciceronum extitit. Siquidem forum nostrum & patris grauissimum supercilium, & sibi festerities festerium atri alieni alpestris, contrachrum famosa, iniuria nobilium invenit.

num. Itaque eodem tempore, & in iisdem penitibus diebus fecula habitarunt, frugalissimum alterum alterum requiritum.

P. A. V. T. M. Clodii indicium quanta luxuria & libidine abundauit? in quo ut evidenter incipiit crimine nocens reus ab aliis eretur, noctis innotinationum, & adolescentium nobilium magna lumina empti succedit loco iudicibus erogata sunt. Quo in flagitio rata tetro, tamque multiplici, nefaria primum quem derelire, an qui istud corrupte genus excogitauit, an qui suam pudicitiam & qualiter perirem fieri passi sunt, an qui religiones stupro permutterant.

E. Q. Y. a. Bagitellum illud convivium, quod Gemellus Tribunicius visor in genui languinis, sed offici intra seruilem habitum degnus, Metello Scipione consuli, ac tribunis plibus magno cum rubore ciuitatis comparauit. Lupinatt enim dominus instituto, *Muciam, & Fulviam cum a parte, tum a viro virisque abductum, & nobilem puerum Saturnium in eo profituit. Probrola patientie corpora, iudibrio temulentia libidini futuram epulas conculcans & tribunis non celebrandas, sed vindicandat.

P. R. A. C. L. V. vero Catilinæ libido festeritas: Næ velatio amore Aurelia Oretilla cõtrecepit, cum unum impedimentum videret, quo minus nupis inter leuengerunt, filium suum, quem & solum, & ætate iam puberem habebat, veneno insulstis: protinusque ex rogo eius matrem faciem accendit, ac nouæ marite orbitatem suam loco maneris erogauit. Eodem deinde animo cuicunque gerens, quo patrem egredit, sibi paritet manibus, & nefaria attentione patrem prenas dedit.

EXTERNA.

A. T. Campana luxuria per quam vtilis ciuitati conforta fuit. In uictoriis eorum armis Aenealem illecebris suis complexa, vincendum Romano militi tribuit. Illa vigilansissimum ducem, illa exercitum acerrimum dapibus largis, abundantia vino, vnguentorum fragrantia, Venetis vialasciuiore, ad somnum & delicias euocauit. Ac cum denum fraca & contula Panica fertas sit, cum

*App. Coss. 7.
Dion. 44. Valer.
C. S. 4. 1. 2. 24.
C. 2. 2. 2.*

*Dionys. 17.
C. 2. 2. 2.
C. 2. 2. 2.
C. 2. 2. 2.*

Ad. v. 2. 2.

** ad. Mum.
miam &
Flaviam,*

Flavia,

epulas conculcans & tribunis non celebrandas, sed vin-

dicandat.

*Ad. v. 2. 2. 2.
Solin. Catil.
& ann.*

Vide Fadet in Seplesia et Albana, castra esse cetera perunt. Quid ergo his
Fusianum. &
Nec. Marsell. virtutis fridus, quid etiam damnosus, quibus virtus atteri-
 tor victoriae languescunt, lopita gloria in infamiam con-
 vertitur, antiquae pariter & corporis vires expugnat?
 Adeo ut nicias ab hostibus sine, an ab illis capi petri-
 ciosiss habendam sit.

An. 100. 42.
Ov. 4. 42. 1.
Zosimus.
Eur. 1. 1. 1.
*Cantil. de Viris
 M. 97. cap. 18.*

Quia et etiam Volsciensium urbem grauibus & eru-
 bescendis cladibus implicarunt. Erat opulenta, erat mo-
 ribus & legibus ornata. Etiam caput habebatur: sed
 postquam luxuria prolapso est, in profundum iniuria-
 rum & turpitudinis decedit, ut regnum se insolentissi-
 mate dominationi subiceret. Qui primum admodum
 pauci senatorialium ordinem intrarant, mox voce lam
 tem publicam occupauerunt. Testamento ad arbitrium
 fagi scribi iubebant: coniuncta, eorum quo in genuorum
 fieri verabant: filii dominorum in matrimonium du-
 cebant. Postremo lege sanxerunt, ut stupra sua in viduis
 paruerit ac nupris impunita essent: ac nequa virgo inge-
 nuo nubetur, cuius castitatem non ante ex numero igitur
 aliquid delibasset.

Ge. Thes. 5.

Ag. 8. Xcix opum regiarum ostentatione eximia,
 eviisque luxuria gaudebat, ut edicto primum ei propon-
 neset, qui nouum voluptatis genus reperisset. Quaenam
 dum deliciis nimis carpitur, amplissimi imperii ruina
 evanescit.

An. 100. 62.
Antioch.
In. 10. 31.
Lam. 39.

A. ANTI OCHVS quoque Syriæ rex nihil continentio-
 nis exempli. Cuius cæcam & amentem luxuriam exci-
 citus imitatus, magna ex parte aureos elatos crepidis
 subiectos habuit: argenteaque vala ad venum culinae com-
 paravit: & tabernacula tessilibus filiis adornata ita-
 tur. Anaco pocum hosti præda optabilius, quam vlla ad
 vincendum frenu mora.

An. 100. 62.
Antioch.
In. 10. 31.
Sicca. 17.
Lam. 39. 1. Sept.
An. 92. 2.

I AM Prolema rex accessione vitiorum suorum vi-
 sit: ideoque Physcon appellatus est. Cuius nequitia quid
 nequius? locutum natu maiorem communi fratri nup-
 tiam sibi nubete coegit. Postea deinde filia eius per vim
 stuprata, ipsam dimisit, ut vacuum locum nuptiis pucelle
 facaret.

An. 100. 62.
Dionys. 13.
Lam. 39.

CONSEN TAN A RVS igitur regibus suis gentis Egy-
 ptiorum populus: qui ducta Arcti clara aduersus A. Gabiniū
 incendi-

monibus viris egrebus, cum castra vallo atque fossa
 cingere iuberent: vnde etiam suclamauit, ut id opus pu-
 blica pecunia faciendum locaretur. Quapropter delitis
 tam enceras animi, spiritum exercitus nostri sustinere
 non potuerunt.

Sed tamen effeminatio multitudine Cypriorum, qui
 reginas suas mulierum corporibus velut gradibus con-
 structis, quo mollius vestigia pedum ponerent, currus
 confundere a quo animo motuinebant. Viri enim, si modo
 via erant, vita carere, quam tam delicato imperio ob-
 temperare satius fuit.

CAPUT II. DE CRVDELITATE.

1 L. Cornelii Sulla dicit.	3 Ptolemae Physconu re-
gus.
2 C. Marii Cos. 7.	4 Darii Ochi Persarum
regis.
3 L. Iulii Caesaris papa-
tris.	5 Artaxerxes Ochoregus.
4 Mamertini Flacca.	6 Atheneum.
EXTRINXIRUM.	7 Artaxerxes Ochoregus.
1 Carthaginem.	8 Atheniensium.
2 Amisbares Paus.	9 Perilli Siculi.
3 Mithridatesscopi.	10 Etruscum.
4 Numalizimbi Thera-
cia regis.	11 Quorundam barbaro-
rum regis.

*H*ATC societas vitiorum lascivi vulnus, & noue cu-
 piditatis inhabitum oculorum, ac delicato culta
 affluebat, per varios illecebratum motus volitantis ani-
 mi: crudelitas vero horridus habitus, truculenta facies,
 violenti spiritus, vox terribilis, ota minis & cruensis im-
 peris referat: cui silentium donare, incrementum est ad-
 dicere. Etenim quem modum fibula flatuet, si ne fugilla-
 tionis quidem frenis fuerit revocata: ad summam, cum
 penitentiam ut timet, penes nos sit odire.

L. S V T. L. A. quem neque laudare, neque viceperare
 quisquam latice posset: quia dum querit victories,
 Scipionem se populo Romano dum exercet, Annibalem
 repentinae lauit. Egregie namque auctoritate nobilitatis

*Ad. vob. 571.
LXXXVII.
Plator. max.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

detensa, crudeliter totam Vrbem, atq; omnes Italie partes ciuilis sanguinis flaminibus ioundauit. Quatuor legiones contrariae partis, fidem suam secutas, in Publica Villa (⁷) que in Martio campo erat nequequam fallacis dexteræ misericordiam implorantes, obtruncari iusticæ. Quarum lamentabiles quatuor status trepidæ ciuitatis aures receperunt: lacerata ferro corpora Tiberis impatiens tanti oneris cruentatis aquis vehere coactus est. Quinq; millia Praenestinorum lpe salutis per I. Cethegum data, extra incensia municipi evocata, cum abiectis armis humi corpora prostrauisse, interficienda, protinusque per agros dispergenda curauit. Quatuor milia & lepringentos direc propriectionis editio regulatos in tabulas publicas retulit, videlicet ne membra jam praedicta rei dilaceretur. Nec contentus in eos levire, qui armis & difensione etiam quieti animi ciues, proper pecunia magnitudinem, per nomenclatores conquestos, proscriptorum numero adiecit. Adversus mulieres quoque gladios distinxit: quai parum cæsibos virorum iuratus. Id quoque inexplicabilis fecitatis iudicium est. Abscisa missorum capita, modo non rutilum ac spantium retinencia, in conspectum lauum afferti voluit, ut oculis illa, cuius ore defuseras, manderet. Nam porro crudeliter leia M. Mario prætore geslit: quem per ora pulgi ad lepichrum Lutatiae gentis petractum, non prius vita privauit, quam oculos infelicitis eructet, & singolas corporis partes confringeret. Vix mihi verisimilia narrare videor. At ille etiam M. Platorium, quod ad Marti supplicium examinis ceciderat, continuo ibi matravit: novus punitior misericordie, apud quem iniquo animo scelus intueri, scelus admittere fuit. Sed mortuorum embrii latenter pepererit: Minime, nam C. Marti, cuius, eti postea hostis, quælibet ramen aliquando fuerat, erutos cineres in Anensis auleum (parvit) En, quibus actis Felicis cognomen assequendum putauit.

C V I V S tamen crudelitatis C. Matius innidam legit: nam & ille nimia cupiditate persequendi inimicos, iam suam nefarie distinxit, L. Calaris consulans & censorii nobilissimum corpus ignobiliter iuvita trucidando: Et quidem apud seditionem & abiectissimi hominis bustum:

*Ad. vob. 571.
LXXXVII.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

bestum: id enim malorum miseris tunc reipublicæ detraet, ut Vario Caesar placidum caderet. Penetanti victoriæ eius non fuerunt: quarum oblius plus criminationem, quam laudis militis meruit. Idem caput M. Antonii abscissum læris manibus inter epulas persummam antum ac verborum infoleniem aliquandiu tenuit: clarissimique & ciuis & oratoris sanguine contaminata mensa lacra pallus. Arque etiam P. Annium, quidam tulerat, in finum suum, rebeatissadis vestigis nūm alpetum, recepit.

D A M A S I P P Y S nihil laudis habuit quod corrumpet: itaq; memoria eius licet ore accusatione perlitur: Cuius iuslo prætorum ciuitatis capta hoiliatum capitibus permisit aut: Carbonisque Arianae truncum corporis patibulo offixum gelatum est. Adeo aur flagitellum homini prætructa nsultum, aut reipublicæ manifestis nihil potuit.

M V N A T I V S etiam Flaccus Pompeiani nominis: etiam quam probabilior defensor, cum ab imperatore Calazio Hispania in locis in eisbus Attagœnium obliteretur, effractam crudelitatem suam truculentissimo genere velante exercuit: Omnes enim eius oppidi ciues, quos statiosores Calaris lesoferat, regulatos, muriis precepit: feminas quoque, etiam non virorum, qui in contrariis castri grancit, ut exades contingum suorum cernerent: matrem gressus superpositos liberos trucidavit, infantemque si os in conspectu parentum homo in flagello superactatos pilis excutuisse. Que aut tu etiam intolerablia, Romano oculu, Lulitanis manibus administrata sunt: cuius gentis præsidio Flaccus vallatus, dominis operibus recordi pertinacia resistebat.

EXTERNA.

T R A N S G R E D I A M V R nunc ad illa, quibus, ut pat dolor, ita nullus nostre ciuitatis rubor inest. Carthaginenses Attilum Regulum palpebris reflectis, matrone, in qua undique præacti itinere erinebant, in clivum, vigilantis potiter & continuo tractu doloris tractu deorsum. Tortmenti genus haud dignum pallio, aut alijs & alijs

C. de Leg. 2.

*Ad. vob. 571.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

*I. Plator. max.
LXXXVII.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

* P. Antro-

*Ad. vob. 571.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

*A. Historie de
Bellis Hisp.*

*Ad. vob. 571.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

*Ad. vob. 571.
App. Cicer.
Valer. Oref.
&c alii.*

Nom. Marcell.
ex Var de vta
pop. Rom. &c.

2.
ANNUAL
INCOME.

Fig. 8, cap. 7
26 (1937).

J.
 Au. verb. 661.
 Linn. 77. 499.
 Madrid
 Plint. Dampf. C.
 421.
 W. verb. 600.
 499. Plint
 Aut. de Vire
 nius. & alii
 *f. affixat

S-Space

J.
An. verb. 629
4783387.
Linn. Ins.
and 197.
Englisch.

milites nostros quo maritimo certamine in suam pa-
testatem redactos , naibus substrauerunt; ut etiam ca-
rinis ac pondere elisi, inusitata ratione mortis batbarum
ferritate cecidere: tetro facinore polluti classibus ipsum
mare violatur.

EORVM dux Annibal, cuius maiore ex parte virtus laetitia constabat, in flamine Vergello coporibus Romanis ponte facto, exercitum traduxit: ut terrestrium Carthaginensium copiarum aequa scelerum egressum terra, quam maritimam Neptunes experteretur. Idem captivos nostros oneribus & incendiis tellos infima pedum parte luccia relinquebat. Quos vero in castra perduxerat, patia Tere fratrum & propinquorum iungens, terro decessore cogebat: neque ante languine expiebatur, quam ad vnum victores omnes redigisset. Iusto ergo illum odio, verum tamen tanto supplicio securus Prutix regi factum supplicem ad voluntariam mortem compulit.

T A M hinc, quam Mithridatem regem, qui una epistola octoginta milia ciuium Romanorum in Asia per vitibus negotiandi grana dispersa intermit: tantaque provinciae hospitales deos, iniuncto, sed non iniuncto cuorū respexit. Quoniam cum maximo cruceatu, veneno repugnante ipitatem suam tandem succumbere coegit. Simulque piacula crucibus illis dedit, quibus amicos suos auctore Gauro ipadone libidinosus obsequio, secessus imperio * afficerat.

***N**VM **V**LIX **I**N **T**HIS Diogridis filii Thracie regis
et si minus admirabilem crudelitatem gentis ipsius fer-
tas, narrandam tamen rabies leuitate facit: cui neque vi-
uos homines medios secare, neque parentes liberorum
*veloci corporibus nefas fuit.

ITERVM Prolematus Physcon emergit, paulo ante
libidinose amentiaz referentiū exemplum: idem etiam
inter præcipua crudelitatis iudicia referendus. Quide-
nū hoc factō truculentus / filium suum nomine Me-
nephrem, quem ex Cleopatra eadem foro & rato
suffulerat, liberalis forme, opemque spes portam in
conspicuit suo octodiu iulit: protinusque caput eius & pe-
des præciosos, & manus in cista chlamyde operatos pro
manere

miserere natalitio mari misit. Perinde quasi ipse cladis quam infecbat, expets, ac non infelior, quod in comitatu Cleopatra miserabiliter, certis se iniurias rediret. Adeo exco furore summa quoque effugienter crudelitas, cum monumentum ex se ipsa capiebat. Nam eum animaduerteret, quanto sui odio parta teneretur, tumori semidium felice petuit: quoque tunc plebe trucida regnaret, frequens sollicitate gymnasium armis & igni circumfederat, omnibusque qui in eo erant, parvum ferro partim flamma occavit.

Ochys autem, qui postea Darius appellatus est, sanctissimum Fervili iure jurando obstitus, ne quem ex coniuratione que septem Magos cum eo opprescerat, aut veneno, aut ferro, aut villa vi, aut inopia alimento necaret; crudeliorum mortis rationem excogitauit, quia onerofos fibi, non perrupto religiosis vinculo tollereret. Septum enim ains patribus locu[m] cinere copleuit, * lipposiisque ^{* ad super-} tigno promiscente, benigne cibo & potionc exceptos in positu eo collocabat: et quo lumen loqui, in illam insidiosam congeriem decidebant.

*Enchiridion
is. Persorum
regum dux.*

APERTIOR & terror altius Ochi cognomine
Arraxensis crudelitas, quis Ocham sororem, arque ean-
dens suctum, viuam capite defodit: & patrum cum cen-
tum amplius filii ac nepotibus vacua area deslitatum,
iaculis confixis, nulla iniuria lacellitus, sed quod in his
maximam apud Persas probitatis & fortitudinis laudem
confistere videbat.

CONSUMILI genere emulationis instituta cigitas Athenenium, indigno gloriæ lux decretu æginensium inventu polices abscedit, ut classe potius populus in certamen maritimorum virum secum descendere nequit. Non agnoico Athenas timori remedium à tristate militantes.

S A S V V S etiam illigante taurilinquentor, quo inclusi
subditis iugibus longo & abdito cruciati, magis teo
ante spiritu edere cogebantur, ne ceciliatus eorum huma-
na sonu vocis expressi, Phalaridis tyronni misericordiam
implorare posseant. Quam, quia calamitatis deesse vo-
lunt, tertiuum artis lux opus primus artificis inclusus
merito auspiciatus est.

¹⁹
Vix. 1. 1. 1.
8 de M. L. Cato.

AT ne Errufi quidem patrum scrotes in poena exco-
randa: qui viginti corpora cadaveribus aduer-
sus alligata atque contracta, ira et singule membrorum
partes singulis efflent accommodatae, rabelcere limul pa-
tiebantur. Amari virx patiter ac mortis tortores.

S E V T illa Barbari, quos fecerunt in aquacalitu pecudum
intestinis, & cibis, & egestis, homines inferre, ita ut ca-
piens tantummodo emineat, atque ut datus pene
sufficiat, cibo & potionē infelicem spiritum prologari
dōcēat intus purgati, lanataq; tint animalibus, quæ ta-
bidis corporibus inoacti soleat. Queramus nunc con-
natura returnum, quod nos multis & calperis aduersis valde di-
cūt incommodes obnoxios esse voluerit: habebutumque ce-
lestis roboris humanae conditioni de negotiis moleste-
feramus; cum toc cruciatu sibi metuā mortalis im-
pulsu cœderentis exco-tauerit.

CAPUT III. DE IRA ET ODIO.

1. M. Lilius Salinatoris	2. L. Cornelius Sulla.
<i>Cos.</i>	
2. C. Marci Figuli iuriſ- cor.	EXTERNORVM.
3. Patricorum.	1. Alexandri Magni.
4. Inuentoru m Romana.	2. Amilcaris Barba Pe-
5. Exercitus Rom.	3. Annibalis Barba Pe-
6. Pictis Rom.	4. ni.
7. Q. Metelli Macedonita,	5. Semproniana. Affi- presor.
<i>rum regum.</i>	

I RA quoque & eidum in peccatoribus humanis magnos
fluctus excitant: pro cuius celerior illa, occidit cupidio-
ne hoc pertinacius. Vixque consernationis plenus effe-
ctus, ac nonquam flagitior ento sui violentus: qui dol-
ore cum inferre vult, pariter amara solitudine, ne non
contingat vita, anxius: Sed proprietas eorum certissi-
me sunt origines, quas diu in claris personis, non dicto
aliquo, aut facto vehementer conspicit volerunt.

C V M aduersus Aldeabalem Lilius Salinator bellum
gesturus

gesturus urbe egrederetur, monente Fabio Maximone ^{An. 1. 1. 1. 1.}
ante decimam in aciem, quam hostium vires animauit: ^{L. 1. 1. 1.}
que cognosset, primam occasionem pugnandi non omis-
saram te respondit. Interrogaturque ab eodem, quid ita
tam festinans: et magnum concretore vellet: Ut quam cele-
ritate inquit, auroriam ex hostibus vicit, aut ex ciui-
bus prostratis gaudium capiam. Ira tunc seque virtus fer-
monem eius inesse le diuiserunt: illa iustitiae damnacionis
memor, haec triumphi glorie intenta. Sed nescio an eu-
dem fuerit hoc dicere, & sic vincere.

A R D E N T I S spiritus virum, & bellicis operibus af-
ficiunt, ^{An. 1. 1. 1. 1.} lucis iracundie stimuli egerunt: C. autem Figulum
maiestatissimum, pacato iuriis civilis iudicio celeberrimi-
mus, prudenter moderationisque immemorem reddi-
stutus. Consulatus enim repaire dolore accensus, eo qui-
decimagés, quod illum bis pati suo datum meminerat,
cum ad eum postero comitiorum die multi consulendi
causa venissent, omnes dimisit: præfatus, An ros consu-
lere scitis consulem facere nescis? Dicatum grauitate, &
negrito; sed tamen aliquanto melius non dictum. Nam
quis populo Romano issit lapienter potest?

I T A Q U E ne illi quidem proband, quamvis sagittum ^{An. 1. 1. 1. 1.}
rotum nobilitatis plaudore protectum sit: qui, quod Cn. Gell. 1. 1. 1. 1.
Flavius humiliume quondam loris præturam adeptus es: ^{Tus. 1. 1. 1. 1.}
rat, offensi, annulos aureos fibi interpli, & phaleras equis qui omnis de-
detractas abiecerunt, doloris impotentium tantum non ^{curvitate adstante}
luctum profecto restati.

T A L I S ire motus aut singularum, aut paucorum
aduersus populum enierum: in ultradinis autem erga ^{An. 1. 1. 1. 1.}
principes ac duces, ei simmodi. Manlio Torquato ampli-
ssimum & glorioissimum ex Latinis & Campanis victo-
ria in Veteri referuntur: cum seniores omnes levita qua-
ntes occurserent, uniuersu nemo obutum processit: quod si-
lbum adolcentem fortillime aduersus impetum suu pre-
liu, secus percutiuit. Milesq; sunt & qualis nimis asper-
pediti: nec factum eorum defendo, sed inz vnu indicuo,
que nimis ciuitatis & arates & affectus diuiderentur.

E X D I M. tantum potuit, ut vnuierum popu l Roni, ^{An. 1. 1. 1. 1.}
pedestrianum a Fabio consule ad hostium copias perleque-^{L. 1. 1. 1. 1.}
das misum, cum & zuto & facile eas licet delere; le-^{D. 1. 1. 1. 1.}
zatissima.

*An. 106. 82.
Lus. Dux.
Zemar.*

gis agraria ab eo impedita memoria immobilem retineret. Illa vero etiam Appio duci (cuius pater, dum pro fenarius amplitudine nittitur, commoda plebis acerrime impugnauerat) infensum exercitum faciendo, voluntaria fugat ergo hosti ne triumphum imperatori quereret, dare coegerit. Quosies ergo Victoriae victrix: congratulationem eius in Torquato spemendam, in Fabio pulcherrimam partem omittendam, in Appio totam fuge postponendam credidit.

*An. 106. 82.
Lus. 2.*

A g. 2, quam violenter se in pectore vorueris populi Rom. gessit codem tempore, quo suffragus eius dedicatio ad Mercurii M. Platorio primipili centurioni data est; praeferitis consulibus, Claudio quod obstitisse, quomines atque alieno suo succurseretur: & Serulio quod interceptam causam tuam languido patrocinio protexisse? Negas efficacem esse tuam, cum hortatu miles summo imperio praefatus est?

*An. 106. 82.
Lus. 2.*

No n quidem proculeavit tantum imperia: sed etiam gessit impotenter. Nam Q. Metellus cum praewictriam Hispaniam consulpius, deinde proconsule, penes totam subegisset, postquam cognovit Q. Pompeium consalem inimicum suum successorem fibi mitti: omnes qui in modo militiam suam voluerunt finiri, dimisi: commissus pertentibus, neq; caussis excusis, neq; constituto iepote, dedidit: Horcea custodibus temnotis oportuna rapiebat: acutus, sagittatisq; Cretentium frangi, atq; in armis abici iussi: elephantis cibaria dari reuunt: Quibus factis ut cupiditatem induxisse, ita magnifice gestarum gerum gloriam corrupti: meritumque honorem, triumplorium, quam irae, fortior victor, auerisit.

*An. 106. 82.
Flat. in 106a.*

Quid Sulla, dum haec virtus obtemperat, nomine multo alieno sanguine profuso, ad ultimum & suum erogauit: Puteolis enim ardens indignatione, quod Granius princeps eius coloniae pecuniam a decurionibus ad refectionem Capitoli promisedam cunctantius daret, animi concitazione nimia, atque immodestio vocis impetu conuulso pectore, spiritum euore ac mitis milibus coaguit. Nec lenio tam prospicilis, virpote lexagefiniti ingrediens annū, sed alita miseriis recipit, impoetitia furē. Igitur in dubio est, Sallane prior, an iracundia Sulle sit eximeta,

EXTR.

EXTERNA.

Nunc ab ignotis exempla petere iugat, sed maximus *Cori* *exprobare* *Vita sua* *iracundia* est: ceterum cum propositi fides excellentissima queque complecti moneat, voluntas openi cedat; dum praelata libenter probando, necellaria narrandi conscientia non debet.

ALEXANDRVM iracundia sua propemodum celo deripiit. Nam quid obstitit, quo minus illuc alligereret, *Q. Cossinius*, *nisi* *Lyginachus* *leoni* *obieclus*, & *Clytus* *basta* *traiectus*, *Arrian.*, *& Callisthenes* *mori* *julius*: quia tres maximas victorias totidem amicorum inustis credibus vicit perdidit.

QVAM vehementer deinde aduersus populum Romanum Amilcatis odium! Quatuor enim puerilis *atatus* *Proba. m. 106.* filios intuēs, eiusdem numeri catulos leoninos, in perniciem imperii nostri atere se predicabat. Digna ministrata, quae in exitium patriæ fuit, & clementi, conuertereceuntur.

E QVI AVVS Annibal mature adeo patris *vestigia* subfecitos est: vice exercitum in Hispaniam trajecturo, & *An. 106. 82.* ob id sacrificante, novem *annorum* naru, altaria tenens iurat, se, cum *primum* per *atracum* poruisset, acertrum holtem pop. Rom. futurum; ut pertinacissimus precibus instantis belli commilitum exprimeret. Idem significare copiens quanto inter se odio Carthago & Roma diffideat, in isto in terram pede suscitatoque puluere, tunc inter eas fore finem bellū dixit, cum alterutra *Vibis* in habitu pulueris esset redacta.

In puerili pectore non tantum vis odio potuit, sed in malibet quoque æque multum valuit. Namque Semiramis Assyriorum regina, cum ei circa cultum capitū sui occupata nunciaturum esset, Babylonem defecile, altera parte crinum adhuc solista, protinus ad eam expugnandam curvavit. Nec priss decorem capillorum in ordinem, quam tantam erbem in potestate suam redegit. Quocirca statua eius Babylone posita est illo habito, quo adlyctionem exigendam celeritate præcipiti tetendit.

1. M. Crassus & Q. Hortensius
suus.
2. Q. Caecilius Longinus propr.
3. L. Septimius.
- Exteri.
Prolemes Cypriorum res.
zph.

PRO T R A H A T V R etiam auaritia, lacerium in-
dagatrix lucorum, manifeste præda audidissima zo-
rato; nechabendi fructu felix, & cupiditate quærendi
miserima.

Cum admodum locupleti L. Minucio Basilio filium
testamentum quidam in Grecia subiecerint, eius deni-
que confirmandi gratia, potentissimos ciuitatis nostre
viro M. Crassum & Q. Hortensium, quibus Minucius
ignotus fuerat, tabulis hæredes inservierant. Quaque
cuidens fraus erat, tamen utrumque periret cupitus, faci-
toris alieni munus non repudiascit. Quantum culpam
quam leuiter retulit Lutmina curia, ornamenti fori, quod
scelus in inicere debebant, in honesti lucri capturacionis-
ti, auctoritate suis texerunt.

V ERYM aliquanto maiores ritus in Q. Caesio exhibi-
bunt; qui in Hispania M. Silius & A. Calpurnius occidendi
fui gratia cum pugionibus deprehensor, quinque gies le-
stertium ab illo, ab hoc sexages pactus dimisit. Atque ne
dubites, si alerum tantum daretur, iugulum quoque fuit
æquo animo illis fusile præbiturum.

CET ERV M auaritia ante oculos L. Septimaleii
præcordia posse diri: Qui, cum C. Gracchi familiaris fusi-
set, caput eius abscindere, & per Vibem pilo fixum
ferre sustinuit; quia Optimus consul agro ad se repensu-
rum edixerat. Sunt qui tradunt, liquato plumbō eam
cauamat partem capitis, quo ponderosius esset, expelle.
Fugit ille fedelius, bono perierit exemplo: clementis ta-
men secessa famis in basiisque lacentis iniurias elunis
non debuit.

EXTRNVM.

O D I V M merita est Septimaleii auaritia. Prolemes
autem regis Cypriorum, resu prosequenda: Nam cum
anxiis foribus magnas opes corripueret, proprieque eas
peritutum te videret; & ideo omni pecunia impotens
ubus,

ubus, in altu processisset, vt classe perforata suo arbitrio
petiret, & hostes præda caseret, nō iustinuit mergere au-
rum, & argenti: sed fatum fuit necis præmium domum
reuexit. Proculdubio hic non posse diri dignitas, sed a di-
gnis possellus est: titulo rex insulae, animo pecunie male-
rabilius mancipium.

CAPT V.

DE SVPERBIA ET IMPOTENTIA.

1. M. Fulvius Flaccus Cos.
2. M. Livius Drusus trib. ple-
bos.
3. Cn. Pompeius Magnus Cos.
4. M. Antonius III. Cons.
- EXTRNORVM.
1. Alexandri Magni.
2. Xerxes Persarum regis.
3. Annibalis Pani.
4. Carthaginensis & Ca-
pitanus.

ATQVE ut superbia quoque & impotentia in con-
spicuo ponantur, M. Fulvius Flaccus consul, M. Plau-
tus Hypatii collega, cum periculisissimas reipublicæ le-
ges introderet, de ciuitate danda, & de provocacione
ad populum, ecum qui ciuitatem mutare voluerint; a
ge compulsa est ut in Curiam veniret. Deinde partim
monenti, partim otium senatus ut incepto denister,
responsum non dedit. Tyrannici consul spiritus habere-
tur, si aduersis unum senatum hoc modo legilliter,
quo Flaccus in totius amplissimum ordinis contemnda-
mæstare verllatus est.

QVAE à M. quoque Druso trib. plebis per summam
contumeliam vexata est. Parui enim habuit L. Philip-
pum Confidem, quia ore lati concionantem aulus fu-
tar, obrotta gula, & quidem non per victorem, sed per
clientem suum, adcoviolentem in carcere næcipit
egisse, ut multus à naribus eius crux prætenderetur.
Verum tam cum lenatus ad eum miseretur, ut in Curiam
veniret: Quare non poscas, inquit, pieam Hoffnung
propinquam Roffris. Figit adiuvare quod soquuntur. Tri-
bunus lenatus impius despicit, lenatus tribuni verbis
paruit.

^{1.}
An. urb. 701.
Plat. in vita.
Dio. 40. Fed.
in Mys.
Cic. pro Haec.

* ad. Immo

* ad. statutū

CN. AVTEM Pompeius quam insolenter! quibaldo
egredens, ante pedes suos prostratum Hypsium ambitus
reum, & nobilēm virū, & fibrāticum faciemē reliquit,
consumeliosā voce proculebat. Nihil enim tuu a-
iud agere, q̄iam ut coniuratum suum moraretur, respon-
dit. Et huīs dicti consensu, lecūtus animo cūnare po-
tuit. * Ille reto etiam in foro non erubuit. Scipionem
foecrum suum legibus noxiis, quas ipse tulera, in ma-
xima quidem reorum & illustrium rūna, magnis loco
a iudicibus deposceret, maritalis lecti blanditus* statim
republicā temperando.

^{2.}
An. urb. 710.
App. Civil. 4.

TETRVM factō pariter ac dicto M. Antonii consi-
gium. Nam cum ad eum triumviro Cæsari Rūfū se-
natoris caput allatum esset, auctōnibus id ceteris, pro-
pīus admoueri iussit, ac diu diligenterque consideravit.
Cunctis deinde expectantibus quidam esset dictus.
Hunc ego, inquit, notum non habui. Superba de senzio-
ne, impotens de occiso confuso.

EXTRINA.

^{3.}
Cic. Oratio
ad. L. Anna. Plat.
in vita.

* ad. auxupa-

SATIS multa de nostris aliena nunc adiciantur. Ale-
xandri regis virtus & felicitas tribus insolentia gradibus
exultauit cūdētissimis. Postulio enim Philippi, louem
Hammonem patrem alscigit: tēdo motum, & cultus
Macedonici, vēstīm & instituta Persica assumptū: ipso
mortali habitu, diuinum *æmulatus est. Nec fuit ei pu-
dor, filium, ciuem, hominem dissimilare.

^{4.}
Herodot. 7.
Ifig. 3.

Xerxes, cuius in nomine superbia & impoten-
tia habuit, suo iure quam insolenter abulas est, quem
Græcie indicturus bellum, adhibitis Aliis principibus,
Nevidetur, inquit, meo tantum modo vsus confilio, vos
contraxi. Ceterum memensote patendam magis vobis
esse, quam suadendum. Arroganter, etiam si victori repre-
tere ei regiam contigisset: tam defortiniter vici, neclias
vitru insolentius dictam, an impudentius.

^{5.}
An. urb. 127.

ANNIBAL autem Canentis pugna successu elatos,
nec admisit querquam ciuium lucent in castris, nec re-
sponsum vlli, nisi per interpretes dedit. Mahasalem
etiām ante tabernaculum suum clara roccafirmarem,
proplexisse se quoniam modo paucis diebus Rome in Ca-
stello

pitolio cūnaret, aspernatus est. Adeo felicitatis & mode-
ratiōis diuiduum contabernum est.

IN SOLENTIAE vero inter Carthaginēsem & Cam-
panam senatum quā æmulatio fuit. Ille enim separato a
plebe baloco lauabatur, hic dūverso foro vrebatur: Quā
morem Capua aliquāndiu retentum, C. quoque Græchi
oratione in Plautum scripta patet.

CAPUT VI.

DE PERFIDIA.

1. T. Tatius Sabinius re-	+ Q. Serulus Cepio nu-
2u.	cp.
2. Ser. Sulpici Galba pr.	EXTERNORVM.
3. Ca. Domitii Abenobar-	1. Carthaginensium,
lippac.	2. Annibalis Parte,

OCVTRVM iam, & insidiosum malum perfidia,
latebris suis extrahatur. Causa efficacissimæ vices
sunt mentiri, ac fallere: fructus in aliquo admisso scelere
confitit. Tum certus, cum credulitatē nefariis vinculis
circumdedit: tantum incommodi humano generi affe-
rens, quantum falonis bona fides praefat. Habeatur igitur
non minus reprehensionis, quam illa laudis consequitur.

ROM VLO regnante Sp. Tarpeius arci præterat: cuius
filiam virginem aquā sacris petitiū extra moenia egredi-
fam, Tatius, yrarmatos Sabinos in arcem fecum recipi-
ret, cotrupit: mercedis nomine pæctam quæ in sinistris ^{An. urb. 101.}
manibus gerebant. Erant autem his armillæ, & annuli Plur. Romane
magno ex pondere auri. Loco potirum agmen Sabino-
rum, puellam prætimū flagitante, armis obrutam ne-
cauit: perinde quā promissum (quod ea quoque laus
gestauerant) soluens. Abiit reprehensio: quia impia pro-
digio celesti pena vindicata est.

SEB. quoque Galba summa perfidiae triū: enim Lu-
titianis ciuitatum conuocato populo, tanquam de com-
modis eius acturus, septem millia, in quibus flos inuen-
tus consiliebat, electa, & armis exuta partim trucidauit,
partim vendidit. Quo facinore maximam ei adem barbaro-
rum, magnitudine criminis antecellit.

VALER. MAX. LIB. IX.

Cv. autem Domitium summi generis, & magni ani-
mi virum, nimis gloriae cupiditas perfidiam existere co-
egit. Itatus namque Betelito regi Auernorum, quod com-
itiam, tum etiam Allobrogum gentem, se etiam tum in
provincia morante ad Q. Fabii luccelloris sui dexterans
confusore horitus est: per colloquum simulationem
acceritum, hospitioque exceptum vinxit, ac Romanam na-
ue deportandum curauit. Cuius factum senatus neque
probare poruit, neque recindere voluit, ne remissus in
partiam Belcolos bellum renouaret. Igitur cum Albam
custodio eaufa relegavit.

VIREATI etiam cædes duplarem perfidie accusatio-
nem recepit: in amicis, quod eorum manus interem-
ptus est: in Q. Servilio Cepione consule, quia is sceleris
huius auctor impunitate pœnitilla fuit: in victoriāq. eos
mecuit, sed emisit.

EXTERNA.

VERVM ut ipsius fontem perfidie contempleremus:
Carthaginæcés Xantippum Lacedemonium, cuius op-
era primo Punico bello vi fuerant, & quo iuante
Aetium Regulum ceperant, simulantes se domum re-
tenebere, in alio metierant. Quid tanto facinore petentes?
an de victoriz eorum focus supereslet? Extrar nihil omi-
nis, & quidem cum illorū opprobrio, quem sine via glo-
rie tactura inuolatum reliquistent,

ANNIBAL porro Nucerinos horatu suo cum binis
vestimentis vibem inexpugnabilibus muris cinctam e-
gressos, rapore & fumo balnearum strangulando, & A-
ccerritorum senatum eadem ratione extra mœnia eu-
cessum, in profundum putoeum abiiciendo, nonne bel-
lum aduersus populum Romanum & Italianum professus,
aduersus ipsam fidem acris gessit, mendacis & fallacia
qua præclaris armis gaudens? Quo euenit, vt aliqui
inignius nominis sibi memoriam reliquerit, in dubio,
masorne, an peior vir haberi deberes, ponebat.

CAP. VII. DE SEDITIONIBVS.

CAP. VII. DE SEDITIONIBVS. 316

PLEBIS ROM.

ADVERSUS

¹ C. Mariam Cos. 6.

² Q. Metellum censem.

³ A. Numium candida-

⁴ A. Sempronium Asel-

SICINEM PR.

MILITVM ROM.

¹ ADVERSUS

² Cratidum legatum.

³ Pompeum confa-

⁴ C. Carbonem legatum.

En vir violentę seditionis tam togatę, quam etiam ar-
matae facta referantur.

L. EQVITIVM, qui se Ti. Gracchi Eliam simulabat,
tributumque aduersus leges cum L. Saturnino perte-
bat, à C. Mario sextum consulatum gerente in publicam

¹ cultidam ductum, populus clausis carcere comulans, ^{An. 108. 633.} App. Com. 1.
capti Marm. raptum humeris suis per summam animorum alacrita-
tem portauit.

IOPRMQVZ Q. Metellum censem, quod ab eo, ^{An. 108. 511.}
tanquam Gracchifilio, censem recipere solebat, lapidi-
bus prostertere conatus est, affirmante tres tantum.

modo filios Graccho fusile. E quibus unum in Sardinia stipendia merentem, alterum infans Prænesti, tertium post patris mortem natum Romæ decessisse: neque

³ oportere clarissimæ familiæ ignotas sortes inseri: Cum interim improvida concitatæ multitudinis temeritas, pro impudentia, & audacia aduersus consolatum, & cœlitam terredit, principesque luos omni petulantiz genere vexavit.

VASANA hæc tanquam modo illa etiam eruenda sedatio-
Populus enim A. Numium competencem Saturnini, no-

¹ nem iam creatis tribunis, unoq. loco duobus candidatis
restauit, vt prius in aedes prauatas compulit. Extractum ^{An. 108. 633.} App. Com. 2.
deinde interemist, vt ex de integrissimi cuius, facultas api-

scenda potestatis tertiimo ciui daretur.

CÆDITORVM quoque consernatione aduersus ^{An. 108. 504.}
sum Sempronii Alolianis paxtoris urbani caput intole-
tabili modo exasit. Quem, qua cauam debitorum

fusceperat, concitari à L. Cassio trib. plebis pro x. de Con-
cordie sacrifici in facientem, ab ipsis atribus fugere
extra forum coactum inq. tabernacula latrantes, præ-
testatum discepserunt.

*An. 106. 661.
Linen 77.
Piso in Sib. 4.
Orf. 1. c. 19.*

DETESTANDA fuit Rom. condicio, sed si casta
respicias, & que magna orietur indignatio. Cum C. Mario
lege Sulpicia, provincia Asia, & aduersus Mithridatem
bellum gereret, priuato decreta esset: misum ab eo Gra-
tidium legatum ad L. Sullam consulem accipiendo
legionum canila milites trucidauerunt: Proculdubio in-
dignati, quod à summo imperio, ad eum qui nullo in ho-
nore vestiretur, trafiles cogerebant. Sed quis ferat militem
scita plebis exitio legari corrigerent?

*An. 106. 663.
Linen 77.
App. 1. Cons.*

PRO consule istud tam violenter exercitus, illud ad-
uersus consulem. Q. enim Pompeium Sulla collegam,
senatus iussu ad exercitum Cn. Pompei, quem aliquan-
dia inuita ciuitate obtinebat, contendere auerat: arbi-
triosi ducis ille ebris corrupti milites, sacrificare incipi-
tem adorti, in modum hostie maculantur: tantumque
seculis Curia calbris cedere fit: confessa, inulcum habuit.

An. 106. 674.

1.1.1 quoque exercitus nefarie violentus, qui C. Car-
bonem fratrem Carbonis ter consulis, propter bella ca-
uilia dissolutam disciplinam militarem praefractus & ti-
gidius astringe conatus, priuata vita latiusque duxit
maximo scelere conquinans, quam prauos ac tetros mo-
res mutare.

CAPUT VIII. DE TEMERITATE

*P. Africanus maior.
C. Caesar Cos. 2.
Exercitus Rom.*

*EXTERNORVM.
Annibalis Piane.
Atheniensis populi.*

TEMERITATIS etiam & subiti, & vehementes
fuit impulsus: quorum ictibus hominum mentes
concusse, nec sua pericula dispicere, nec aliena facta iusta
estimatione prosequi valent.

QVAM enim temere & Africanus superior ex Hispania
duabus quinqueremibus ad Supham traecit, in v-
nius Numidie infidis precordiis suis pariter & patria salu-
tem depositurus! Itaque exiguo momento maxime re-

*An. 106. 147.
Linen 21.
App. Libya.
Graecia.*

CAP. VIII DE TEMERITATE. 313
casas fluctuauit, utrum captiuus, an victor Scipio Supha-
cis ficeret.

4 IAM C. Caesaris anceps conatus etiam si cælestium cu-
ta protectus est, attamen vir sine animi horrore referri
potest. Siquidem impatiens legionum tardior is à Brun-
duio Apolloniam træclus, per simulationem aduerse
valerodinis conuicio egredius, malefacto sua levili velle
occultata, nauiculam consecradit, & e flumine maris A-
driatici seu tempestate fauces petiit. Proutusque in al-
lum dirigi iusso nauigio, multum ac diu contraria iacta-
tus fluctibus, tandem necessitatē cessit.

5 C. e. illa quam exacerbabilis militum temeritas! fecit
eum vt A. Albinus nobilitate, moribus, honorū omniū
confluminatione eius eximius, propter fallas & inae-
salpaciones, in calbris ab exercitu lapidibus obtructetur:
Quodque accessionem indignationis non recipit, oranti
aque obsecrant duci a militibus causa dicendā pot-
estas negata est.

EXTERNA.

6 TAQVE mihi apud tricem, & secundum An-
nibalis animum defensionis locum innoxio gubernatori
non fuisse: quem à Petilia clavis Africam repens fratre
appulsa, dum tam patruo ipsatio Italiano, Siciliamque in-
ter se diuisas non credit, velut insidiosum cursus rectorem
intererit: Posteaque diligenter inspecta veritate, runc
abfoluit, cum eius innocentia nihil ultra lepulchi ho-
norem dari posuit. Igitur angoli, atque refluxu mari al-
to è tumulo (peculariæ statua, tam memorie Pelori, quā

7 Punice temeritatis, ultra citraque nauigantium oculu-
tum indicium est.

8 IAM Atheniensium ciuitas ad yesaniam usque tem-
erata, que decem viueros imperatores lusos, & quidem
è pulcherrima Victoria venientes, capitali iudicio exceptos
decauit. Quod militum corpora, levitatem mari interpel-
lante, lepulche mandare non potuerint: necessitatem
paniens, cum honorare virtutem debuissent,

CAPUT IX. DE ERRORE.

*An. 106. 147.
Linen 21.
App. 1. cap. 2.
Orf. 1. cap. 2.*

*An. 106. 664.
Linen 71.
Orf. 1. cap. 2.*

*Servius in-
ferius. Pomp.
Meia. 1. c. 7.
aliter.*

*Ips. Valer. 3.
cap. 1. 4. 4.
Var. 1. 2.*

*¶ Plebis Romanae.**¶ C. Caſſus Longinus procor.**3 Satellitum Laris To-**lunianus regis.*

TEMERITATI proximus est error: quemadmodum ad ledendum parata cui facilis quis ignoscere rit: quia non sua sponte, sed vanis concitatius imaginibus, culpe se implicat. Qui quam late in pectorib. hominum vagetur, si complecti conatur virtus, de quo loquor, sum obnoxius. Paucos igitur eius lapsus referemus.

C. HELVIVS: Cina trib. pleb. ex funere C. Caſſus domum suam petens, populi manibus disceptus est pro Cornelio Cina, in quem leuiter exigitur: fratus ei, quod cum affinis esset Cæſaris, aduersus eum nefarie rapuum, impiam pro Roſtris orationem habauisset: Eoque errore propulsus est, ut caput Helvii petende, atque Cornelii circumrogum Cæſaris, fixum iaculo ferret, officiū ius, alieni erroris piaculum miserabile.

NAM C. Caſſum error à feme ipso pœnas exigere coegerit. Inter illum enim pugnat quatuor exercitū apud Philippos variū, ipsiusque ducibus ignotum evenitum; missus ab eo Titinius centurio nocturno tempore, ut specularetur quosam in statu res M. Bruti essent: dum crebros excessus via petat, quia tenebrarum obscuritas, hostiles an commilitones occurrerent, dignoscere non possebat, tardius ad Caſſum redit. Quem is exceptum ab hostiis, omniaque in eorum potestate tecidisse existimat, finire viram properauit: cum & castra hostium invicem capta, & Bruti copiae magna ex parte incolumes essent. Titini vero non oblitanda silentio virtus, qui oculis paulisper haſit inopinato iacentis ducis spectaculo attonitus, deinde profusus in lacrymas, Et si imprudens, inquit, imperator caulla tibi in ortis fuisti, tamē ne id ipsum impanitum sit, accipe me fati: tui comitem. Superque examine corpus eius rugulo suo gladium capulo tenus demissus: ac permitto utriusque sanguine, duplex victimam tacuit, Pieratis hunc, Erroris illa.

CATERVM falla opinano, nescio an præcipuam iniuriam Laris Tolumini, Veientium regis penitus intulerit. Nam cum in teſtariū prospetto iactu per iocu[m] collusori dixisset, Occide: & forte Romanorum legati interuenient.

*An. 306. 723.
Trib. L. C. Jure.
Denuo. 44.
A. 311. Cons. 2.**An. 306. 721.
P. C. Br. 2.
A. 311. Cons. 2.
Denuo. 47.**An. 306. 725.
L. C. Jure.
Ex. Philp. 3.*

revenient: sarellites eius errore vocis impulsu, interſciendo legatos iufum ad imperium transulerunt.

CAPUT X. DE VLTIONE.

*¶ Papiria tribus Tusca-**Lanorum in Poliam.**¶ Papuli Fucensis in C.**Fabium Hadrianum.**EXTERORVM.**Thamyris & Beronice**regiarum.**Iuuenium qustundam**Gracorum.*

VULTIONIS autem quemadmodum acres, ita iusti sculei sunt: qui laceſſiti concitatur, acceptum dolorem penſare cupientes. Quos latius cōplecti non attinet.

M. FLAVIVS trib. pleb. ad populām de Tusculanis retulit, quod eorum confilio Veliternos, Priueniacisque rebellaturos dicere: Qui cum cōtagiis, ac liberis Iqualore obſtit, cum supplices Romanam veniſſent: accidit, ut reliqui tribub[us] ſalutarem leuentiam fecutis, ſola Polia indicaret, oportere publice eos verberatos leueri percuti:

im bellum multitudinem ſub corona venire. Quam ob eadem Papiria tribus, in qua plurimum Tusculani in ciuitatem recipi potuerunt, neminem poſte candidatum Polie tribus fecit magistratum: ne ad eam vilus honos ſuſtuffagius perueniret, que illis vita ac libertate, quanto in ipsa fuit, aduenierat.

ILLAM vero vltionem & senatus, & consensu omnium approbauit. Cum Hadrianus ciues Romanos, qui Utica confitebant, ſordido imperio vexauerit, idcircoque ab his viuis effeſt exultus: nec quaelibet villa in rube hac de re habita, nec querela verificata est.

AN. 306. 149. *L. C. Jure.*
Gref. 1. 6. 79. *Gref. 1. 6. 79.*
7. Pedian.

EXTERNA.

C. IAR. AZ vltionis utraque regina, & Thamyris, que caput Cyn abſciſum in vitem humano ſanguine repletum dimitti iulit, extrobrans illi inflammatib[us] cruxis ſtictis, ſimilique pœnas occisi ab eo filii ſui exigenſ: & Beronice, que Laodices inſidiis interceptum filii filium,

Pelopon. Herodot.

* Imperii graviter ferens, armata currum descendit, persecutusque
* iatellitem regium crudelis * operis ministrum, nomine 4
Cenaeum, quem hasta nequicquam petierat, saxo ictum
prostrauit; ac super eius corpus actis equis, inter infesta
contrariae partis agmina ad domum in qua interfecti
pueri corpus occultari arbitrabatur, perrexit.

I A S O N E M Thessalium Persarum regi bellum ioferre
parantem, an fatis iusta vno absumperit, ambigua ex-
flimationis est. Taxillo enim gymnasiarcha a quib[us]
dam iuuenibus polluti se conquesto, permisit; ut aut tri-
cenas ab his drachmas exigere, aut densas plagas flagi-
lis imponeret. Quo posteriore viadicta vlo, qui vapula-
uerant, Iasonem interfecerunt, animi non corporis do-
lore p[re]m[er]e modum estimantes. Ceterum patuo irrita-
mento ingenui padoris maximae rei expectatio subrata
est. Quoniam opinione Gracie tantum in spelationis,
quantum in effectu Alexandri reponebatur.

CAPUT XL.

DE IMPROBE DICTIS ET SCL-
ERATE FACTIS.

ROMANORVM.	
2. Tullie Ser. F.L. Superbi regi.	7. Vxoris Petri Salusti.
3. C. Fimbriae trib. pl.	EXTERNO RVM.
3. L. Catilina.	1. Duorum fratrum Hispanorum.
4. Magi Chilonis.	2. Mithridatis regi.
5. C. Toranius C.F.	3. Saracensis Tigranis regi F.
6. Villu Annulu.	4. L. Aeli Sevani.

NVNC quatenus vite humanae, tum bona, tum et-
iam mala substitutis exemplorum imaginibus per-
sequuntur; dicta improbe, & facta sclerate referantur.

VNDE autem posui, quam à Tullia ordiata quia
tempore vetustissimum, conscientia nefarium, voce im-
probam ac monstri simile exemplum est. Que cum car-
pentio vehererat, & is qui summa tangebat, iuccusus fre-
nis constituerat, repentina morte causam requiriuit. Et

recomperit corpus patris Ser. Tullii occisi ibi iacere; su-
pra idem vehiculum duci iussit, quo celerius in comple-
xum interfectoris eius Tarquinii veniret. Quatam im-
piam tamque probrofosa festinatione, non solum se xterna
infama; sed ipsum etiam vicum cognomine scleris
commulauit.

No[n] tam atrox est C. Fimbriae factum & dictum:
sed super te xternaetur, vtrumque audacissimum. Is ege-
rat, vt Scoula in funere C. Marii ingularetur: quem ^{An. 106. 557.} postquam ex vulnere recreatum comperit, acculat ^{U. præder.} populum iustitiat. Interrogatos deinde quid de eo fecer-
dicturus esset, cui pro fanthate motum fatis digna lau-
dato redi non poterit: respondit se obiciturum illi, quod
parties corpore velum receperit. O licentiam furoris
agre a republice gemitu prolequendam!

L. VENIA. Catilina incenatu M. Cicerone incendium
ab ipso excitatum dicente, Sentio, inquit: & quidem si
h[ab]u[er]at aqua non potuero, tunc extinguum. Quem quid
aliud existinemus, quam conscientia stimulis, actum a
se inchoati particidi peregrine?

CONSTRERNATVM etiam Magii Chilonis amen-
tia pectus: qui M. Marcello datum a Cesare spiritum, ^{An. 106. 707.}
6. sua manu eripuit. Vetus etiam Pompeianus militia co-
mes, indignatus aliquem amicum ab eo sibi preferiti, ^{Cic. ad Att. 15.}
Vibena enim a Mytilenis, quo se contulerat repetenter, ^{Sulpicius Cer-}
in Atheniensium portu pugione confudit, protinusque ^{rovii 10. 4. fam.}
ad irritamenta velania lux trucidanda tetendit: omici-
tis hostis, diuini beneficij interceptor, publicæ religio-
nis, quod ad salutem clarissimi eius recuperandam atti-
nuit, acerbabiles.

HANC crudelitatem, cui nihil adiici posse videtur,
C. Toranus atrocitate patricii superauit. Namq[ue] trium-
virum partes lecutus, proscripti patris sui pretori & or-
natu viri latibras, atatem, notaq[ue] corporis, quibus agno-
scipot, centurionibus edidit, qui cum perfecti fuot.
Senex de fili magis vita, & incrementis, quam de reli-
quo spiritu suo sollicitus, an incoluntis esset, & an impe-
ratoribus satisficeret, interrogare eos cecipit. E quibus
vnu: Ab illo, inquit, quem tantopere diligis, demon-
stratus, nolito ministerio, filii indicio occidens, proti-

App. Caud.
nulque pectus eius gladio traxit. Collapsus itaque est
infelix, auctore cædis: quam ipsa cæde miseror.

C I V I TATI FATICERBACATEM L. Villius Analis fortitus;
Quicum in Campum ad quæstoria comitia filii desca-
dens, proscriptum se cognoset, ad clientem suum con-
fugit: sed ne fide eius tutus esse posset, sceleris nefarii us-
uens iuicium est. Siquidem per ipsa vestigia patris militi-
bus ductis, occidendum eum in conspectu suo obiecit:
haec particida, concilio prius iterum speculacio.

N E Vertius quidem Sallustius proscriptus parum am-
nius exiit; quem latenter vxori interficiendum, quid di-
cam, tradidit, an ipsa iugulauit? Quanto enim leuius est
felicis, cui tantummodo manus abest?

EX TERRA.

L I V D autem facimus, quia exterrum, tranquilliore
affetu narrabitur. Scipione Africano patris & patrii
memoriam gladiatorio munere Carthaginem Noua cele-
brante, duo regi filii super parte mortuo, in arenam
procœlunt: pollicisque sunt ibi se de regno precliu-
ros, quo spectaculum illud illustris pugna sua facerent.
Eos cum Scipio monuisset, ut verbis, quam ferro diudi-
care maluerint, ut regnare deberet: ac tam maior nra
confilio eius obtemperat, minor corporis viribus fer-
tus, in amentia persistit. In itaque certamine, pertinacius
impugnat fortunæ iudicio morte multata est.

M I T H R I D A T E S autem multo sceleratus, qui non
cum fratre de paterno regno, sed cum ipso parte bellum
de dominatione gessit: in quo qui aut homines illos ad-
iutores inuenient, aut deos invocare ausus sit, præ admi-
tatione herero.

Q UAN Q VAM quid hoc, quasi inusitatum illis gen-
tibus mirerum? cum Satiasfer aduersus patrem suum
Tigranem Armeniæ regem, ita cum amicis confederatis
vromos dextris manibus sanguinem miticerant, atque
eum incaecens * lacerbarent. Vix ferrent illi profaluce pa-
tentiam cruentia conspiratione fedus facientem.

S E A quid ego ita conculco, aut quid illi immor-
tum vnuis patricidi cogitatione cuncta iclera superata
cerbam? Omni igitur impetu meous, omnibus indi-
gnationis

gnationis viribus, ad id lacerandum pio magis quam Tristis,
valido affectu rapior. Quis enim amictus fide extin-
cta genus humanum cruoris in tenebris sepelire cona-
sum, profundo debita exortationis, sati efficiibus ver-
bis adegerit? Tu videlicet esterata barbaria immanita-
te cruentior habens Romanum imperii, quas princeps,
parentque noster salutari dextera continet, capere po-
tauit: Aut te compote furoris, in suo flatu mundus
mansuet: Vibem a Gallis captam, & trecentorum
inclyta gentis virorum stragem secundam, Aliensem
dicit, & oppresos in Hispania Scipiones, Thrasymerum
lacum, & Cannas, bellorumque ciuium dome-
stico sanguine madentem Æthiam amentibus pro-
positis furoris tu representare, & vincere voluisti. Sed
regulareunt oculi deorum, Edera simul vigorem suum
obtinuerunt: Atre, poliunaria, templo præstanti nume-
ne vallata sunt: Nihilque quod pro capite Augusti, ac
pattia excubare debuit, torpore tibi permisit. Et in pri-
mis auctor, ac tutela nostre incolumentis, ne excellen-
tissima merita sua totius orbis ruinâ collaborerentur, duini-
no consilio prouidit. Itaque stat pat, valentes leges, sine-
rus priuati ac publici offici tenor seruator. Qui autem
hac violatis amicizie fedenibus * tentauit subuertere, o-
mni cum stirpe sua populi Romani pedibus obtritus, et
israpud inferos, si tamen illuc receptus est, qua mer-
tit, supplicia pendit.

CAPUT XII.

DE MORTIBVS NON VULGARIBVS.

* Tulli Hostili regis.	* Cornelii Galli, &c. T.
Hateris.
† Duorum matrum.	
‡ M. V. Juventini Thalna
Cos.	EXTERNORVM.
* Q. Lucetii Carnib.	* Comæ Cleonis fugitiva-
rum duce fratre,
§ L. Cornelii Merula.	* Æschylus poeta.
¶ Herennii Siculi.	¶ Homer.
Liciini Macri.	

4. Eurypid.	8. Anacreon.
5. Sophocles.	9. Milon Crossata.
6. Ptolomeus.	10. Polydamantis Scopulai.
7. Pindari.	

HUMANAE autem vitae conditionem p̄cipue pri-
mos & ultimus dies continet: qui a plurimum inter-
est quibus auspiciois hōcetur, & quo fine claudatur: Ide-
coque cum denum felicem fuisse indicamus, cui & acci-
pere lucem prospere, & reddere placide consigit. Modis tem-
poris cursus prout fortuna gubernaculum rexit, modo affe-
ro, modo tranquilla motu per agitur, & semper minse, dum
& rapido votus extenditur, & ferre sine ira tunc consumuntur.
Nam et si eobene vi velis, etiam parvum amplissimum
efficies, numerum annorum maiitudine operum sepe-
rando. Alioqui quid attinet inerti mors gaudere, si magis
vitam exigis, quam approbas? Sed belongius eviger, li-
ber eorum mentionem facere, quin non vulgat genere
mortis absumpti sunt.

TVLVS Hostilius rex fulmine iactus, cum tota domo
conflagrant. Singularem fati sortem, qua accedit, ut co-
lorem urbis, in ipsa urbe raptum, ne supremo quidem fu-
neris honore à ciubus decorari posset, celesti flamma in
eam conditione redactum, ut eodem penates, & regiam,
& regum, & lepidum haberer.

Vix verisimile est in etiopio spiritu idem gaudium
potuisse, quod fulmen: & tamen potuit. Nuntiata eam
clade quis ad lacum Thralymentum inciderat: altera ma-
ter solitus filio ad ipsam portam facta obuium, in comple-
xu eius exspiravit. Altera cum falso mortis illi nuntio
domi macta fedet: ad primum conpectum rediens
exanimata est. Genus caluis insuffatum: quas dolor non
extinxerat, latitia consumpsit.

Sed minus miror, q̄ mulieres. **V**V. Ituentius Thalas:
collega Ti. Gracchi cōs. iterum, cum in Corsica quam
nuper subegret, sacrificaret, receperis literis decretas etia
senatus supplicationes nuntiūibus, intento illas animo le-
gens, caligine ortas, ante foculā collapsum mortuus humili-
iacuit. Q̄ē quid alud quam nimis gaudio enectū p̄tē-
mus? Enī cui Numāsa, aut Cartago excidēda trudēre!

MAIORIS aliquoq̄ spiritus dux Q. Caecilius, Cim-
brii triumphi C. Mario particeps à senatu datus, id exi-
tus violentioris: Namq; ab hoc eodem Mario postea pro-
pter ciuilis disfensiones mori iussus: recenti calce illito, -An. vrb. 518.
multoq; igni percalacto cubiculo se inclusum peregit: Plot. Marci.
Caui tam dira necellitas maximus Marianus glorie ru-
bor extitit. App. Caecil. 2.
Vener. His. & alii.

Qua tempestate reipublice L. quoque Cornelius
Merula contulati, & flamme Diuis, ne ludibrio infolen-
tissimi vīctoribus esset, in Iouis sacrario vensis incisus cō-
tumeliose mortis denuntiationem effugit: sacerdotisque
in sanguine vestris simili foci madecunt. Flor. 3. c. 21.

ACTA etiam & animolis ritæ exitus Herennii Sculi,
quo C. Gracchus, & aruspice, & amico vsus fuerat. Nam -An. vrb. 524.
eius cognomine in carcere diceretur, in eius postrem il-
luc se agite in ipso ignominia adita concidit, ac spiritum
posuit: non gradu a publico luppicio, manuque carnificis
criterit.

CONVIVIIS im petu mortis C. Licinius Macer vir
pratorius Caiui pater repetundarecum teus, dum senten-
tie diribentur, in Maenianum confundit: Siquidem
cum M. Ciceronem, qui id judicium cogebat, prætextam
ponerem videlicet misit ad eum qui diceret, te non da-
minas, sed tecum perire: nec sea bona hasta posse subici.
Ac protinus sudatio, quod forte in manu habebat, ore &
faucibus coartatis, inclusi spiritu percuti morte p̄cur-
rit. Quis cognitare Cicero de eo nisi pronuntiavit. Ig-
nitus illius ingenii orator & ab in opia rei familiaris, & à
crimine domelice damnationis inustato paterni fati
genere vindicatus est.

FO R T I S huius mortis, illorum perdidicula. Cornelius
etim Gallicus pectoris, & T. Haterius eques R. inter vium
Venetis absumpti sunt. Quanquam pectoris latissime co-
sum cauillā fara, quos non libido traxerit frigescere ihi-
natur: ratio absoltū! Fine namque vita nostra variis &
occultis cauillis exposito, interdum quedam impinguem
longiori certulū occupant: cum magis in tempus mor-
tis incidant, quam ipsam mortem accerint.

EXTERNA.
SYNTH & externe mortes dignæ annotati: qualis in

An. vrb. 515.
Littera 1.
Diss. 3.

An. vrb. 516.
Littera 2.
Fam. 7. c. 22.
diss. 4.

An. vrb. 516.

An. vrb. 517.
Fam. 7. c. 15.

primis Comæ, quem fuit maximus latronum ducis Cletonis fratrem fuisse. Is enim ad Rupilium consulem Enna, quam prædores tenuerant, in pœnitentiam nostram remacta, perductus, cum de virtibus & conatibus fugitiuorum interrogaretur, lampso tempore ad le colligendum, caput optutus: innoxiusque genibus comprefſo ſpiritu, inter plas custodum manus, inque compectu ſummi imperii, ex præca ſecuritate queuerit. Torquacum ſe miseri, quibus exanguis, quam imperiale etius est, trepidus & anxiο confiſio; quoam ratione vita exeat querentes: Ferrum acuant, venena temperant, laqueos apprehendant, vastas altitudines circumspiciant, tanquam magno apparatu, aut exquisita molitione operantur ut corporis atque animi infimo vinculo cohaerens ſacra tas diuina toro. Nihil hordam Comæ, sed intra pectus incluſanima, fine mali reperiit. Enim vero nemo ſtudis recendit bonum, cuius caducia poſſeffit tam leuis afflata ſuſcere concuſſa delabo potuit.

^{1.} **S**ECUNDI vero poetæ excessus, quemadmodum non voluntarius, sic proper nouitatem calus referendus est. In Sicilia minibus urbis, in qua morabatur, egrelfus agrico in loco refudit: Super quem aquila teſtudinem ferens clavis splendorē capitis erat enim capillis vacuum) perinde atque lapidi eam illuit, ut tracie carne vesceretur. Eoque iuctu origo, & principium mortis tragicum extinctum est.

^{2.} **N**ON vulgatis etiam Homerii mortis cauſa ferunt qui in insula quia quæſitionem apificatoribus proponitam ſoluere non posuillent, dolore abſumptus creduntur.

^{3.} **S**ED atrocius aliquanto Euripides finitus est. Ab Archebeli enim regis eternæ in Macedonia domum boſpiſum repetens, canum moribus lanjanus obiit. Crudiitas facit tanto ingenio non debita.

^{4.} **S**IC VIT illi excessus illustrum poetarum & moribus & operibus indignissimi. Sophocles etiam etiam teſtudis, cum in certamine tragediam dixisset, an epicus lenitatis etiam in certamine triuſus: aliquando autem vir laetitia vicit, canillam mortis gaudentem habuit.

^{5.} **P**MILEMONEM autem vivit illa immoderati abi tulit: Paratas et fucus, utque in compectu politas ſelio confu-

coſolumente, puerum et illum abigerer, inclamauit: Qui cum iam conefit omnis ſuperuenit. Quoniam, inquit, tam tardus fuit, da nunc in eum aſſeo. Ac procinctus vibranterem diu ciebro anhelitu cachinnorum proſecutus, lenile guttur ſalēbus ſpiritus prægrauauit.

^{6.} **A**t Pindarus, cum in gymnasio ſuper gremium pœni, quo vñce delectabatur, capite polito quieti ſe dedit. ſed, non prius decessisse cognitus est, quam gymnasia ſcha claudere iam eum locum volente, ne quicquam extiteretur. Cui quidem crediderim, eadem benignitate deorum, & tantum poetæ facundia, & tam placidum vice ſinem attributum.

^{7.} **S**ECUNDI Anacreonti quoque, quamvis ſtacum huma-
næ viæ modum ſuper grello, quem vñce pallie ſucco re-
nues & exiles virtutum reliquias ſouuentem varius grant per-
tinacior in aridis fauibus humor abſumpit.

^{8.} **I**UNA & illos, quos & propositum, & exitus patet fecit. Milo Crotoniates, cum iter faciens querulum in agro tuncis adactis filam viduleret, ſyetus viribus, accelfit ad eam, infeſtiq; manibus diuellere coſatus est: quas ab eo excuſſis cancri in ſuaro naturæ reuocata compielit, eumque cum tot gyndicis palmis lacerandum feris prebutur.

^{9.} **T**ETAM Polydamas ablera tempeſtate spelancam subire coſtus, nimio & lubito in eū ſu aque labefacta eis, attuente, tetetis comitibus fuga periculum egredilis, folios reflit, tanquam humeris iuis totius ruine molem ſubveniatur. Sed pondere omni corpore humano potentiore prellus, imbris caſilla petutam latebrum, demen-
tis fanfepulchrum habuit. Pollunt hi præbere documentum, utim robore membrorum. Vigorem mentis hebetare, quæſit abuente mentis vixne boni largitionem. Ne ſopka mortalem ſic felicitatem, eundem Valentissimum effe, ſagientissimum.

1. NV. Aquilia leg. et consularis.	2. Massilia Numidiae regis.
2. Cu. Carbonis Cos. j.	3. Alexander Phrygiorum regis.
3. D. Iunii Brutii procos.	
EXTERNORVM.	4. Diana s. Sicilie tyrannorum regis.
1. Xerxes Persarum regis.	

VERVM quia excessus est vita & fortuitas, & viriles, quodammodo rememoratio oratione attingimus: subducimus nunc aestimationi ex erucis, & efficiariis. Ut ipsa comparatione patet, quanto non solum fortior, sed etiam sapientior mortis interdum, quam vita sit cupitatis.

NVM. Aqy 11179, cum sibi gloriose posset exungui, Michridius malum turpiter ferunt. Quem ne aliquis in te dixerit Panico supplicio, quam Romano imperio digniorum & soniorum consistit utriusque approbrium publicus rubor existet.

CM. Q. TO Q. E. Carbo magna verecundia est Latios analibus, qui tertio in consilium suo iussu Pompei in Sicilia ad supplicium ductus, pertinet a militibus demissi & fribilitate, ut sibi alium leuare, priuquam expiraret, licet reiquo miserere locis viu diutius frueretur. Enique mortam traxit, donec caput eius lorde: in loco sedens absconderetur. ipsa verba rale flagitium narrantis secum luctantur, nec silentio amica, quia occulati non mereorur, nec relatione familiaria, quia dicta est studiata sunt.

QVID? Beatus exiguum & infelix momentum vite quanto dedecore emit! Nam a Furio, quem ad eum cedendum Antonius misserat, comprehensus, non solum certicem gladio subtraxit, retum etiam constanties eam prebere admonitus, ipsi his verbis iurauit: Ita yuam, dabo. O fati cunctationens arugineam! O turandi flosculi fido! Sed nos tu furores immodestata refinebas! spurius dulcedo subicit, tanq; rationis modum expugnando, que vitam dilige, mortem non timere precepit.

EXTR. M.A.

EADEM Xerxen regem pro totius Afric armata invenerunt, quod iusta centum annos esset obitura profundere lacrymas coegerit. Qui nihil specie alienum, reuersum

suum conditionem deplorasse videtur: opum magnitudine, quam aliciore animi sensu felicior. Quis enim medocister prudens mortalem se natum feneret?

6. R. E F E R A M o ntc eo, quibus aliquos suspectos habentibus exquisitorum custodia quatita est. Nec à militem, sed ab eo, qui inter paucos felicissimum suisse creditur, incipi. Massilia rex, parum fidelis in pectoribus hominum reponens, latenter suam custodia canum vallavit.
7. Quo tam late patens imperium quo tantum liberorum numerum? quo denique tam arcta benevolentia constituta Romanam amicitiam: si ad hanc tuenda nihil cano latraru, ac modo valentius duxit?

Ho o rege infelior Alexander, cuius pectoralia hinc amor, hinc metus caserunt: Nam cum infinito ardore conugs Thebes concretetur, ad eandem ex epulis in cubulum veniens, barbarum componebit nos: * Thracis, * al. Thrastricto gladio iubet at anteire: Nec prius se ibidem lecto cas, committet, quam a stipatibus dil. genere eset scrutatus. Supplum tractorum summine compositum, ac que libidine, ac que timori possit impetrare. Curus timor eadem & emulsi, & finis fuit. Alexandrum enim Thebe pelliculas ira morte intercepit.

8. A.C. 2. Dionylus Syracusanorum tyrannus huiusc tormenti quam longa fabula: qui duodecimtaginta aerorum dominationem in hunc modum peregit. Summis amicis in eorum locum ferociissimarum gentium homines, & à familiis locupletum electos prauulidos seruos, quibus latera sua committeret, subtiliter, tonsiorumque metu, sondare Elias seras docuit. Quarum, postquam adulce etati appropinquabant, manus feruum 10 horrustris coemittere: iniunxit, & carentium inglandium putaminibus barbam sibi & capillum adorescit. Nec securiorum maritum egit, quam patrem. Duarum enim eodem tempore Atticis sees Syracusane, & Ecclensis Cloridis matrimoniis illiciatus, neutrius ex quam, nisi excusile complexum petis. Atque etiam cubicularem lectum, perinde quam calita, lata fossa cinxit: in quem feliciter posse recipiebat: cum forem cubiculi extinsecus a custodibus operanti, interorem claustris ipse diligenter obiceret.

CAPUT XIV.
DE SIMILITUDINE FORMÆ.

1. Cn. Pompeii Magnum cū
Vibia & Publicis.	vixus cum Menogenio
& Burbuleo siccicu.
2. Cn. Pompeii Strabonius cū
Menogene copio.	EXTERNORVM.
3. P. Scipione Nasica cum
Scipione Sestimario.	Antiochore regis Syriae cū
Artemene quodam.
4. P. Lentulus & Q. Metellus
Cosi. cum Spinthero
& Pamphilo hispaniis
vibus.	Hybris erat eius
ferro Cymacrum pu-
blico.
5. M. Messalla & C. Ca-	Siculi pescatoris cum
preto Romano.

*Plut. de philo-
sophi platonici.
cap. 1. c. 12.
Pius. 1. 1. 2.*

DE similitudine autem oris, & totius corporis, alio-
rum doctrina prediti subtilius disputatione: eorumque
ali in ea luce opinione, ut existimarent illam origini, &
contextu languinis respondere. Nec paruum argumentum
ex exercitioribus animalibus trahunt, quia esse gigantesibus
flosilla nesciuntur. At negat certam hanc esse natura le-
gena, sed species mortalium, prout fortuita sois conce-
pcionis obtulit, attributus. Atque ideo plerique ex specie-
ris deformes, & ex robustis inusualidos partus ed. Verum
quoniam ista qualitas in ambiguo vestitur, pauca inter
alios conspectu similitudinis exempla referuntur.

*Sabin. cap. 1.
Elio. 1. 1. 2.*
MAGNO Pompeio Vibius ingenuo stirps, & Publicius libertus irasimiles fuerunt: vi permutato fatu, & Pompeius in illis, & illi in Pompeio salutari posset. Certe quoque aut Vibius, aut Publicius accesserant, ora horionum in se obserbabant, vnoquoque speciem
ampliori eius in personis mediocribus annotante. Quod quidem fortunatum ludibrium, quasi hereditarium ad eum penetravit.

*Pius. 1. 1. 2.
Ad. 1. 1. 2.*
NAM pater quoque eius eo usque Menogenis occi-
sum simile esse viuis est: ut vir, & ferox animo & pre-
potens armis, sordidum eius nomen repellere a se non
valuerit.

CAP. XIV. DE SIMILIT. FORMÆ 327

EXIMIAE vero nobilitatis adolescentis Cornelius
Scipio, cum plurimis & clarissimis familiae luce cogno-
minibus abundaret, insestiveler Scipionis appellatio-
ne vulgi sermone impactus est, quod huic nomine
victoriarum quam similis erat. Nec illi aut morum probi-
tas, aut respectus toti magnitudine, quo minus hac contu-
melia apergetur, opulata est.

GENEROSISSIMUM consulatus collegium Lentu-
li & Metelli fuit: qui ambo in scena propter similitudinem
histriorum propinquum spectari sunt. Sed alter ex quo-
dam secundarum cognomen Spintheris traxit: alter, uero
Nepos a moribus accepit, Pamphili tertiarum, cui
similissimus esse cerebarunt, habuisset.

AT M. Metella consulatis & cesotius Menogenis:
Curioque omnibus honoribus abundans, Burbulen ille
propteroris spectum, hic propter parem corporis mo-
rum, ut que scienti nomine coactus est recipere.

EXTERNAE.

ARVNDE sint haec de domesticis, quoniam & perso-
nis sunt excellentia, & non obscura notitia celebrantur.
Regi Antiocho vobis ex aequalibus, & ipse regis stirpis
nomine Artemen, per quam similes fuisse traditur. Quem
Laodice vxor Antiochi, interfecto viro, dissimulandi
legelis gratia, in lectulo perinde quasi ipsius regem ex gratia
collocauit. Admissumque inuenit populum, & tem-
pore eius & vultu coniuncti se felicit: credideruntque ho-
mines ab Antiocho moriente Laodicen & natos eius fidi
commendari.

HYBREA autem Mylaeum copiose atque con-
statate facundiz oratorem, Cymacorum seruo triginta
gymnasti colligeri, tam similem, ut tantum non germa-
num fratrem totius Asiae oculi assignarent: ita lineamen-
tisoris, & omnium membrorum comparare erant.

ITTI vero quem in Sicilia prætoris admodum si-
milem fuisse constat, petulantis fuit animi. Proconfite
enim dicente, mirari quapropter sui tam similes esset,
cum pater latus in eam prouinciam nunquam accessi-
set? Armenus, inquit, Romanum frequenter accessit. Ioco
panque lacessitam matris luce pudicitiam, inuicem su-

* al regesia, spicione in matrem eius * reiecta, audacius quam virgis & & scouribus subiecto conueniebat, vltus est.

CAPUT XV.

DE HIS QUI PER MENDACIUM SE
IN ALIENAS FAMILIAS
INFERIR VNT.

1. L. Equitius Firmans.	6. Cn. Afanius Dio falsus.
2. Erophilus medicus & quarivis.	EXTERNI.
3. Octavia furois Aug.	7. Rubria Mediolanensis falsus filius.
4. Q. Scattus falsus filius.	8. Ammarchus Cappadocia ren falsus.
5. Trebellius Calca.	

Sed tolerabilis hac, & vni tantummodo antea se
meritas. Quod sequitur impudentis genus, nec ferendam
vlo modo: pereculique tum priuatim, tum enam
publice late parentis.

NAM de Equitium Firmo Piceno monstrosum veniens
relatum iam in huiusc libri superiori parte, præterea
eius in amplectendo Ti. Gracco poterat, euideos mendaci-
um, turbulentum vulgi errore, amplissima tribunatus po-
testate pallatum est.

HEROPHILUS equarius medicus C. Marius
septies consulens aum sibi vendicando ita se exxit, ut
colocca veteranorum complures, & municipia splen-
dida, collegaque fete omnia patrum adoptarent.
Quem tam cum C. Caesar Cn. Pompeio adolescentem
in Hispania oppreso, populum in horis suis admis-
ser, proximo intercolumnio pene per studio frequentia
salutatus est. Quod nisi dominus Caesaris vires hinc era-
bescens procella obstitissent: simile vulnus res publica
excepisse, atque in Equitio acceperat. Ceterum decreto
eius extra Italiam relegatus, postquam ille calo recepera-
vit, in vibem redit, & confilium interficiendi tenaces
capte sustinuit. Quo nomine iussu patrum necatus in

An. 100. 53.
Act. 100.
C. pro Rubr.

An. 100. 708.
C. ad L. 100.
C. P. 100.
App. 100. 10.
L. 100. 106.

CAP. XV. DE MENTITIS FAMIL. 339

carceri, seras prompti animi ad omne moliendum scelus
ponas peperit.

Nec diu quidem Augusti etiamnum terras re-
gentis excellentissimum numen intentatum ab hoc in-
iure genere existit: cum quidam clarissimus fotoris eius
Octavia vero se genitum fingere auderet: propterque
summarum inbecillitatem corporis, ab eo, cui datum erat,
perinde atque ipsius filium retentum, subiecto in locum
suum proprio filio diceret: Videatur, ut eodem tempo-
re sanctissimi penates, & veti sanguinis memoria spo-
liarentur, & talis cordida contagione inquinarentur.
Sed dum pleios impudentiz vels, ad lumen audacia
gradum fertur, imperio Augusti remo publice tristem
affixus est.

REPIRVS est etiā qui se diceret esse * Q. Sertorii * ^{et} Sesto
filium; quem ut agnosceret vxor eius, nulla vi compelli
potuit.

Quidam Trebellius Calca, quam asseueranter se Clo-
diūm tulit: & quidem dum de bonis ciuios contendit, in
cessum uirale iudicium adeo fauorisibilis descendit: ut
vix iustis & aequis sententiis consernatio populi illam
relinqueret locum. In illa tamen quæstione neque calu-
ma peccatoris, neque violentiae plebis iudicariū reli-
gio cessit.

MVLTO fortius ille, qui Cornelio Sulla rerum po-
tiente, in domum Cn. Afani Dionis irrupit, filiumque
eius patris penitus expulit: vociferando non illius sed
de Diuī esse procreatum. Verum postquam à Sullana
violentia Caesarina aquitas relaxit, gubernacula Ro-
manim imperti iustiore principe obtinente, in publica cu-
stodia spiritum poluit.

EXTERNIA.

Eo nem præside res publica in cōsimili mēdaciō mu-
liebris temeritas Mediolani represa est. Si quidem cum
se pro Rubria quædā perinde ac falso credita esset incen-
dio perire, nihil ad se pertinet inib⁹, bonis interierit, nec ei
aut trači⁹ eius splendidi telles, aut cohortis Augusti fa-
tor deseret: propter inexpugnabilem Caesari costan-
tiā iusta nefati propositi abiit.

I d e m barbarum quandam, ad eximiam similitudinem Cappadociae regnum affectantem, tanquam Ariarathes esset, quem a M. Antonio interemptum luce clarus erat: quanquam pene totius Orientis ciuitatum & gentium credula suffragatione fultum caput, impensis dementer immensis, iusto impendere suppicio coegit.

F I N I S.

S T E.

STEPHANVS PIGHIVS
LECTORI CANDIDO
S. D.

VENERABILI libri amico, qui vidimus, tam manu scriptis quam impressi nobis representant Valerio Maximo hoc opus ita libris novissima distinctione: in aliquibus tamen reperiuntur cuiusdam epistome fragmentum in fine annexum pro libro decimo, prout etiam venustum & alicum ab argumento scapique librum Valerii Maximi. Nil enim aliud doceat, nisi aliquarum appellatio nunc, seu nominum Romanorum rationes. Quia quidem epistome ex alio antiquo auctore collectae est a Iulio Partide sicut nonnulli produnt radices: cuius fragmentum hoc domat atque de plurimisib[us] reportum qualam libraris priores Valerii Maximi adiunxerunt, tanquam ex eius libro exemplarum decimo contrahitum, potest apparet, quod in eodem fragmento citetur Valerius non tam Maxime sed enim non potest affirmari ex simplici ipso nomine, sicut in multis exemplarib[us] ibis reperitur. Sed Antistitem etiam unum exemplar manu scriptum doctissimi I. Sambuci quidem declarat, quemadmodum suo loco dicimus in annotationibus. Ita adiudicent alii errorum, qui C. Titium Prebum, nequaquam, ut huius epistome auctorem prouulerint id quod ex huius fragmentis sine temere deponitisse videntur. Nam ipsius prefaciuncta libratorum radice diversimodo confite palam faciunt tam ipsi style, quam quod alterius, et suo modo loquuntur abbreviatorum mentisem adserunt. Lautant duos in primis discrepantes, maxcum eadem epistome fragmenta subiungentes; quoniam clare liquet, non esse Valerii Maximi, & eis auctor verius adhuc in obscuro latet, atamen quia sapientia antiquorum non invenitur, & scholiarum loco studiosis seruire potest ad longas ac historias Romanas cognitionem, ritusque veteres descendere; id ipsum commendatum ex fide exemplarum manuscriptorum, sicut ante Valerio Maximo fuit annexum, nunc usum est Planitino nostri simul cum eodem libro recudere & publicare. Vale. Paxma Austria Idib. Ianuarii, anno salutis nostrae CC. D. LXXXV.

IN EPITOMEN SVAM C. TITI
PROBI PRAEATATO.

DECIMVS huius operis liber, qui & ultimus est, vel ex negligencia, aut malevolentia librarius, omnes deperit. Abbreviator titulos eius habebat in eis fortassis: tamen de uno taetum, hoc est de proximo nomine, epitoma representabat.

Erasc C. Titiusville. Verum alia experuntur prefationes in aliis manuscriptis codicibus, sine nomine auctoris, & in Iosa. Sambuci hoc, cum libri decimi titulus eiusdem farine.

IN CIPIT LIBER
DECIMVS DE NOMINIBVS
PRÆNOMINIBVS Q.V.E,
COGNOMINIBVS, AGNO-
MINIBVS.

DECIMVS atque ultimus huius operis liber seu studiorum inertia, seu scriptorum negligientia, seu alio quouscunquam statu perditus est. Verum Iulius Paris abbreviator Valerii post novem libros explicatos, hunc decimum sub infra scripto compendio complexus est: per quod de nominibus, prænominibus, cognominibus, & que cognominibus fuisse eundem a Valerio compositum coniectari licet. Verba quidem Iulii Paridis haec sunt. Liber decimus de prænominibus, & similibus.

Decimi huius operis libri per C. Titum Probum epitome.

DE PRÆNOMINE.

VARRO simplicia in Italia fuisse nomina sic, existimationisque sive argumentum refert; quod Romulus

EPITOMA DE NOM. RATIONE. 333

- 3 & Remus & Faustulus neque prænomen illum, neque cognomen habuerunt. Qui ab eo discontuant, si non ma-
4 treas eorum Ream Silviam vocaram: autem Silvium Numitorum: fratrem eius, Amulium Silvium: & sepe-
5 niores Albanorum reges, Capetum Silvium, Agrippam
Silvium, posterioresque duces Merium Silvium, &
6 Tuteum Clathrum vocatos. Nec contenti his ad Sabines
transgrediebantur, & Trium Tatium, Nieman Pompi-
lium & patrem eius Pompuum Pomplium: eius deinceps
7 regionis principes numerabantur, * Pirilaniem Lautianum, * al. Putilia-
8 Valeum, Metum Curtium, Album * Fenni-
num Lautianum. Ex Tusci rechans, Lattens Potensianum; ab E-
9 quicollis, Septimum Medium primorum regem eorum, * al. Sumu-
& Serrorum Resium, qui primus sus feciale instituit. In
hunc modum Varonis lenteitia subruratur.

- 10 **R**OMANOS autem arbitriodum est maxime ab Al-
banis, & Subiis multiplicandorum nominum conuen-
tationem traxisse, quoniam ab illis orti sunt. Omnia autem
qua ad unumquemque nostrum definiendum ex-
cogitata sunt, * eadem vim significandi hominis obti-
uent. Quod per proprietatem dicitur, hoc distat, quia co-
gens cognoscitur ideoque dicitur gentilium. Cetera * al. genus
ordine variantur. Nam quod præpositur, prænomen,
quod post settor, cognomen, quod ad ultimum adiungitur
agnomen est. Quorum terties non ita, ut exponit, temper-
ficiuntur est. Animaduerto enim in consulem factis, per-
plexum vnam prænomina & cognomina: fauile di-
cam, Postumum Comitium Aruncum, & Postumum
Abutum Elam, & Vespucium Iulium, & Optimum Vir-
giniatum Tricolum, & Paulum Fabium Maximum.
Quinciam quedam cognomina in nomen versa sunt, ut
Capio: namque hoc in Bruto nominis locum obtinuit.
- 11 **G**ENTILITIA nomina Varro putat fuisse inven-
ta, & prænominia circa triginta. Poetis, non priusquam
togaq[ue] virilem fumerent, peccilis, non antequam nube-
rent, prænominia imponi mox fuisse. Q. Scrutula as-
cerit. Quod enim prænominia fuerunt, nunc cognomi-
nalia sunt: vel' oldimus, Agrippa, Proculus, Cato.
- 12 **O**rigen, qui patre mortuo, suo viuo gignebatur,
Voplius, qui in vice matris geminus conceperat, altero

Con. fuerunt
AD. 170. 324.

abortu cieco, in columi seditus erat. Hostus, prænomen ¹³
fair in eo, qui peregre apud hospitium natus erat, idque ha-
buit Lucius Tricippinus collega L. Sergii. Volcro, in ¹⁴
prænomen abili, & volentibus nati liberis parentibus
indebat: quo vñus est Publius Philo. L. Larisspræ. ¹⁵
no men est semper a laribus. Tunc autem creditum
est prænomen esse: fuitque consul L. Herminius cum ¹⁶
T. Virginio Tricotto. Status a stabilitate: Faustus, fa-
miliæ prænomina sumptu erant. Et Tullius prædomini-
tus est omnis gratia, qualitatem, o. litera in u. con-¹⁷
ueria. Sertor, qui per iterationem natus erat, appellatus est.
Ancum prænomen Varro à Sabinis translatum patet. ¹⁸
Valerius Antias scribit, quod cubitum vitiosum habue-
rit, qui Graece vocatur οὐετός. Lucii ceperunt appellari,
qui ipso initio lucis orti erant: aut, ut quidam arbitran-
tur, à Lucumonibus Etrusciis. Manii, qui in aene editi erant:
vel omnis causa, quasi boni. Manian enim antiqui bo-
num dicebant. Gœsus ob insigne nœti appellatur eis:
quod vaum prænomen varia scriptura notatur. Aliorum
Neum, ali Gœcum, ali Caesum scribunt. Qui G. littera
in hoc prænomine vñtuor, antiquitatem leui videmus,
quæ multum ea litera vñsa est. Olim enim dicebant fug-¹⁹
mentum, nanc frumentum profectur: & genitudo modo
natura, legitur etiam qui in corporibus natus gigni solet,
gœsus appellabatur. Qui C. ponunt, corruptione sylla-
be delectari videntur: qui Natus, lenitatem velle iudican-
tur. Gai dicti a gaudio parentum: Auli, qui dñs alenti-
bus nascuntur: Marti, Martio mente genti: Publis, qui
prius pupilli facti erant, quam prænomina haberent: ali
omnis causa, ex pube. Tiberi vocitari ceperunt, quia ad ²⁰
Tiberim nascabantur. Titus, è Sabino nomine * Tinaria ²¹
fuerit: Appius, ab Atto eiusdem regionis prænomine. Kato-
nes appellati sunt, qui è mortuis matrib. exediti erant. Sen-
tius, qui mortua matre in utero levigatus est. Spuri, parte ²²
* incerto genti, quasi οὐετός. Numeri sola patricia gens
via est Fabia prænomine: idcirco quod, trecentos feci apud
Cremaram flumen ratis, qui vñus ex ea stirpe exierat,
ducta in matrimonium uxore filia Numerii Otacelli Ma-²³
leutrii sub eo pacto, vt quem primum filium fulfuisse, ²⁴
ex maternitate prænomen impigeret, obtemperauit.

Con. fuerunt
AD. 170. 361.

ANTIQUARVM mulierum in vñ frequenti præno-²⁵
mina fuerunt, Rurilla, * Cærella, Rodocella, Marcula, * ad. Cæfel-²⁶
Burra à colore dicta. Ita prænomina à viris tracta sunt, ita Rodocel-
la, Lucia, Publia, Numeria. Ceterum Caia, vñ super la, Mutrul-
omnia celebrata est. Fettur enim, Caiam Ceciliam Tar-²⁷
quinii Prisci regis uxorem optimam sanctificam fuisse: &
ideo institutum esse, vt nouæ nuptiæ ante Ianuam
²⁸ mariti interrogatae, quænam vocarentur,
Caiam esse dicent C. Tint.

Reliqua defunt.

* ad. Tito
Boxit, vel
Tito refu-
xerit.

* ad. iuncto

STEPHANI PIGHII
ANNOTATIONES

IN
VALERII MAXIMI
LIBRVM. I.

Prologo.

Natus Roma ex
scrutinique gen-
tium] Laber manuscripsit, quem nobis
primitus D. Iacobus Silius,
vir omnifariae eruditio-
ne virtute conspicuus, ita
exordit ut prefatione: *Populi Romani exterritorum ge-
tria facta. Quæ quidē lectio*
placet. Proprie namq[ue], magis dicimus, facta populi
Romani quam verbis Ro-
mae. Sic Linius historia fuz
exordio ait. Si res populi
Romani per scriptores non,
Sires verbis Romæ per scri-
ptos. Et Sallustius in pro-
emio de coniur. Caelim,
Statu res gestas pop. Rom.
per scribere, non, verbis Ro-
mae.

2 Mea parvitas] Vicitur
vocabulo Tullius de mi-
nuitate, sed in significa-
tione quantitatis. Quæ cer-
tā nō possent proprie pax-

nitatem. Valerius autem
pro militate seu humilitate
ponit. Quæ in significa-
tione eius primū par-
vus, siue veteres fuit vñ.
Huc contraria vox est grā-
dias Tulli usurpata in Bru-
to pro Demosthenica or-
atione, id est, granditate ver-
borum.

**3 Paterno autoque syde-
re] Iulium & Augustum in-
telegit, nam ambo conte-
cerat post mortem, ut au-
ctores iunt Suetonius, Plu-
tarchus, Dio, Plinius, & alii.
Qui item Bellum civile in
consecratione Iuli Cæsaris
vilem eminuerunt:**

*Ecce Diogenes processit Ca-
saxis ab Iulio Virg.*

*Micat inter omnes
Iulium fidet, velut inter
egressus*

Laminiiores Horat.

**4 Multum ceremonia no-
stru mœstra claritatu accep-**

sit] Quemadmodum fastos correxerint Julius & Augustus p̄tifices maximi: Et q̄ facia ceremonia vel nouas introduxerint, vel veterata aboitas in vnum reuocarint: quaq̄. itcū ades feras, ac tempa restaurant, vel nouas fecerint, latius intelliges ex Dion. Suctio, Plutarcho, Ovidii Fastis, & aliis.

CAPITI L

1. *Maiores nostri statas solennesque ceremonias*] Extorditur a primis ceremoniis Romanorum fundamētis: quem locū haud dubio Valerius ex Cicero's oratione de Aruspīcum respōnsis est mutuatus. Ita que cum rara & obscura eius lectio repetitūr in exemplarib⁹, vulgaris illa rectecta, qui statas solennesque ceremonias pontificata: rerum bene gerendarum rerum auctoritatē, augurum obseruatione. Apollinis p̄dictione, vnum libris, portentorū depulsi, Etrusca disciplina explicari dicit, probare hanc malim, quæ Cicerois sententiae & verbis quam maxime conuenit, & quemadmodum ipse Cicero quatenus sententiam clausulis finit. Age nunc vniusque auctor-

atis verba per dictas clausulas singulatim conferamus, ut vero lens in lucem producta, ex altero quantum fieri potest aliter contingatur. Valerius quidem sic habet, *Maiores nostri statas solennesque ceremonias pontificum suarum bene gerendarum rerum auctoritatē, augurum obseruatione, suppliciū postea additū explicari voluerunt. Sed istius Corradius, antiquitatem legit, sed placeciputatis ille numerus in aliis item clausulis ab utroque auctore observatus. Eodem fere modo has primis exprimit Cicero, ubi se prium habere dicit auctiores ac magistros religiōnum calendarum maiores suos. Qui statas (inquit) solennesque ceremonias pontificata: rerum bene gerendarum auctoritates, augurio, supplice (ut postea additū) continuāp̄tarunt. Sed h̄c de priobus clausulis: iam sequentes duas conferamus. Ciceronis verba sic continuantur. Fatorum restres p̄ditiones Apollinis, vnum libris portentorū explanationes, Etruscuū disciplina continēti putarunt. Que eadem breuius hoc modo refert Valer. Apollino-*

nis predictiones, statum libri, portentorum depulsa, Errusca disciplina explicari voluerat. Depulsa, procurations appellat, mala enim quæ portentus designabantur, lacribus, precibus, ac suppliciis & aruspiciis (quæ Etruscorum disciplina est) ordinatis procurabātur, depellebanturq. Quod vocabulum me sollicitat etiā sentiam, in Ciceroe potius (expiations) quā (explanationes) legendum est, licet de diuinatione libro primo vrumque aruspiciū disciplina doceri velit, mōstrotum quippe interpretationes, & procurations.

2. *Cum inquirendū vel eatū vel sorribus, impetrō*] Adrianus Turnebus impetrato corrigit, quod sane rectū ac augurale est vocabulū. Festus dici vidit quā impetratum, hoc est, firmū ac lecurum, immo stabile, tētū in petra fixum, sicut ali interpretantur. Hinc ſatē impetrata in inquirendis rerum esentibus, ante oracula, auspicia, vel fortelligia fiebant, conciliandorum omnium casū, ut certa firma ac lecuru pertributus denuntianterent. Itaque & auguri Ciceros hoc ipsius ſuū verbum reddi debet de Diuinatione 2. cum dicit:

impetratum, manuaria ſt. quās adiunxit auer.

3. *Gracchans interita pol. lutum*] Sic plerique, immo omnes vulgati codices legunt, ut nō temere dubitet Gracchus, quoniam Ceteris cēplū Gracchano interitu pollatum fuerit cum Tib. Gracchus in Capitlio, Caiusque in Ioco Fausti trans Tiberim accedit, vi auctores sunt Linus, Plutarchus, Appianus &c

ali. Porto Cereris templum cuius ad Cincum Maximum ex Tacuilib. 11. & P. Victore cognoscimus. Hunc igitur scrupulum a scolo, nescio quo qui auctoris mentem non intellexit, inductum nobis extinxunt manucripta exemplaria, in quibus verba illa interstut pollutum, minime habentur. Campane enim exemplar ita legit: *Gracchano tumultu moniti ex Sibyllinis libris*. Aliud Theodori Pulmanni eadem hoc modo prodit. *Gracchus motu moniti Sibyllinis libris*. Tertium collegi Winckeliani, *Gracchano motu habet*. Auctoris autem intentione est, hoc toro paragraphe exemplis probare, veteres Romanos externorum etiam religiones non squaluisse. Exuscam didicile, Cereris facidotem Grecam à Velia accepisse, & ciuitate (vt addit Cicero) donasse. Cuius deo licet in urbe pulcherrimum haberent tempulum, Gracchani tamen tumultus tempore moniti inter alia ex Sibyllinis libris, vetustissima Cererem placandam esse. Non am potius (vnde sacra eius ova credebant) decemnum os ad deamne propriae mandare voluisse. Idem Lactantius

dicitur Institutiones libro secundo tradit. Denique Gracchani inquit ite, posibus turbata rep. ieditationibus & ostensis, cum repetum esset in carminibus Sibyllinis antiquissimis Ceretem debere placari, legatis sunt Enna missi. Multo eniam luculentius Cicero de signis Verrina extra haec refert: Itaque apud patres nostros auctori ac difficultate reipub. tempore, cum T. Graecho oculo magnorum periculorum metus ex ostentis - portenderetur P. Mucio, L. Calpurnio & coss. adiutum est ad libros Sibyllinus, in quibus inuentum est. Cererem antiquissimam placue oportere. Tum ex antiquissimo collegio de censoriali facerdotes populi Romani, cum esset in urbe nostra pulcherrimum & magnificentissimum templum, tamen risque Ennam profecti sunt. Tanta enim erat auctoritas & vetustas illius religionis, ut cum illicarent, non ad aedem Cereris, sed ad ipsam Cererem proficiens vicecentur. Hec Cicero, ex cuius item verbis colligere est, pro 15 vixi, 10. vitiosia Valerio respondet: Nondum enim aucto collegin, ex 10. vixi facrum, 15. vixi eo tempore

potest facilius: quando adhuc Matianus bello ac Cinianis temporibus 10. viii fauerint, idque anno verbis 670. L. Scipione, C. Norbanu & coss. quibus conflagratam est Capitolium, ex Dionyli Halicarnass. lib. 4 manifestum est.

+ *Confimata ratione post P. Caelius, M. Cornelius, M. Cethegus* Manuscripti Codicis omisso vocabulo (post) haec ita legunt, *Confimata ratione P. Caelius Siculo, M. Cornelius Cethegus*. Et recte: nam antea haec cogitare, quae de T. Graecho resulant. De P. Caelio Siculo nihil me legisse metuini, modo non si sit, qui anno verbis 375. inter tribus milibus nominatur in libro 6. M. Cethego, & Q. Sulpicio flaminum ablatum, circa verbis 532. annum, ex Plutarchi Marcello colligere est. Idem quoque Cethegus non multo post adilis curialis est factus: deinde praetor, censor, & consul. De C. Claudio Dali flamme abdicare iusso refert idem Livius libro 26. quod quidem anno verbis 543. factu fuisse constat. Ceterū haec expla Campane exemplar sub uno titulo non inepie connectit.

+ *Maxime vero Virginis Amilia disciplinam* Mem. doce. Reperiatur enim in manu scripto Campensis, atque etiam Gemblacensis monasterii vultu codice, que vir optimus atque doctissimus Augustinus Hunnus nobis procutuit. *Maxima vero Virginis Amilia disciplinam*. Corricta quidem. Dicebatur enim virginis Maxima, quae vel senior istu collegio Vestralium praedebat, vel diutissime in co-facerdotio fuerat: cuius erat instruere ac docere reliquias. Maximorum vero virginum statim plures ad aedem Vesta honoris causa Romae faciunt postea, quatum bases matronas & insculptis titulis adhuc reperiuntur, e quibus hoc loco adduxisse vnam sufficit.

COELIA, CLAUDIA-
NAS.

V. V. MAXIMAE,
A. DIIS. ELECTAM.
MERITO. SIBI. TA-
LEM. ANTISTITEM.
NUMEN. VESTAE.
RESERVARE.

VOLVIT.

COELIA. NERVIANA.
SOROR. VNA. CVM.
PIERIO. CONIVGE.
AC. LIBERIS. SVIS.
ORANTES. VT. PER.
SACVLA. FACERE.
DII. PERMITTANT.
Sic Suetonius in Domitia-

- no, Mox Corneliam virgi-
nem maximam absolutam
olim, debinc loego inter-
vallo reperitam, atq; con-
iectam defudi imperauit.
Tacitus in sue lib. 11 pro
maxima vetustissimam ap-
pellat. Et Vibidiam [inquit]
virginum Vestalium vero
stultissimam orat pontificis
maximi aures adire; cle-
mentiam experere. Hac
Tacitus de Melfallina à
Claudio iā damnata. Dio-
nysius Halycarnass. lib. 1. de
Æmilia eandem quam Val-
erius refert historiā, eam-
que tunc ignis custodiam
voce nouitas adhuc car-
moetas discenti communis-
se dicit. Hinc Valerius Æ-
milia discipulam vocat.
6. *Carthaginum, quoniam opti-
mum habebat*] Pulmanni
codex, atq; Geiblacoensis,
Quoniam optimum habebat.
Item est, que enim ma-
sculino singulariter reperi-
ti Cachalos ac fomismos,
pluraliter in neuro, Pho-
cas, Probus & Caper tra-
dunt. Nonius docet carba-
num esse pallium, è serico,
vel tenue lino, quo summa-
dities amitteruntur.
7. *Ita se humanaeum re-
rum futura regne*] Magis
placeat pulmannianum exem-
platis lectio: *Ita se huma-
natum regnum velut curam*
- gerere existimantia. Que
quidem sententia palechior
& nitidior videtur.
8. *Cerete oppidum prou-
xit*] Correcte magis in an-
tiquo; *Care in opidum per-
sevit.*
9. *C. Fabius Dorsuo*] Dors-
uo videtur scriberendum, ut
Mento, Pedro, Gulo, Fran-
to, Capito, quæ item eos
genitus cognomina sunt.
Quidam manuscripta ex-
emplaria perpetam dorsi
suo habent. An vero hinc
Fabio cognomen, quod fa-
cra dorio ac humeris per
hostium castratulerit?
10. *Ne statutum Fabie gen-
te sacrificii interrupserit*] Attributensis collegi man-
uscriptus codex. *Statu* Fa-
bie gentis sacrificium. Quæ
antiqua lectione viderunt esse
remanens ite in Geibla-
coensi. Stata sacrificia vocat
Festus, quæ certis diebus
sicut debet, citaque M. Ca-
tonis verba in L. Veturium,
cum si equum censor ad-
dimeret. Quod tu, quod
in te fuit facra stata solen-
nia, capite sancta desequi-
sti. Quid vocabulo & Li-
uio refutari poterit, vbi de
hac eadē reſcribit libro 5, legendum que ita. Sacri-
ficiū etat statum in Quinti-
nali colle Fabie genti.
11. *Numa Pompili filii*] It-

- terna potius referri debet.
12. *A Turilio prefatio Anto-
niu*] Turiliū vocat manus-
cripti codices, & Dion Cal-
sus Historiarum lib. 51. p.
Turiliū, referē eadem &
quæ ad illud strandum hoc ex-
emplum pertinet, aempe inter
Cesaris dictatores percu-
sores proscriptū, postea bel-
lo Acciaeo partibus Antoni
adhæsisse, & ab eodem
iam vīcto, & gratiā sibi met
ambiente prodidi ac tradit-
um Augusto fuisse, cuiusque
iussu in insula Co (ebi lu-
ci) Asculapii classis parāde
causa succiderat velut in
vinclis numinis occisum
fuisse. Scribeigitur in Vale-
rio eum in lucum, pro eum
in locum. Atque mox, effe-
ctusque Deus ut efficitque est.
Ita enim volat veteres lib.
13. *Tegulas Locorum reporta-
das curavit*] Pulmanni co-
dex habet *locorum reportan-
das, fortassis legendum de-
correspondas*. Neque enim
nomē loci Linus ipse ex-
primit, ex quo viderunt Val-
erius de sumptuose hanc his-
toriā. Et sicut constat Laci-
oia Linonis celebratimū
illud templum, non Locis
fuisse, sed ad Crotonem,
vix paullum milibus sex ab
urbē distans, quod ipsorum
polachritte describit idē
Linus libro 34. Meminisse

Strabolib. &c. Virgil. Aeneidos 3. ac commentator Serenus; item Stephan. de Vrbibus, &c. alii.

29 Decretus, circospectissima facultate Campestris exemplar. facultatis circospectione, nec quidem fasis apte. Hoc tamen ea varia-

tione colligitur, priorem illam lectionem puriorum fore: si pro facultate, san-

dione, leg. 16. Decreta enim ac leges sanctionibus qui-

bustam firmari ac muniri

solent, scilicet, vel poena ali-

eu adiectione, vel adver-

sarum aliarum legum expressa

derogatione. Cuius pul-

eberrimum exemplum extat Rom. in eius Lateranensis ecclesiz tabula.

30 Tercium genere mor-

bicconsumptus est. Aliz, ge-

nere mortis. Linus libro 34,

in Tollianum seu inferiorē

postea carcere demissum

atque necatum iterbit: cum

de urbe per seletatos ho-

mines incendenda habui-

se concilia competens esse.

Sed huc Linus ex Clodii

Licini resum. Rom. lib. 3,

refert: aliis mortuum prius

in vinculis, quam de eo po-

poli iudicium perficeretur,

volunt.

31 Quae quid ad Pleminum

saturnus? Leg. ex V. C. Quod

guidem ad selenius facinus

pertinet bene à patribus

conscripto sacerdotum est.

Externo hoc paragraphe

incipiunt exēpla culta vel

neglecta religiosis, ut in

Palmanniano codice annota-

tum quoq. inuenio: igitur

eo loco interferendus est

titulus.

32 Mafnissa rex Numi-

darum] Numidarum non

habetur in manucriptis,

nec tēna in Cicerone. Qua-

propter è Scholis irreputile

in contextu Valerii suscipit.

33 Factum Mafnissa am-

mo, magis qm. Punico san-

gumne conuenienter] Campestris

exemplar. Mafnissa plus

anno quam Punico sangui-

ne conueniens. Recedit una

suppletur oratio.

34 Quid affirmaret, non

convenire patrem Apollinē

in berberim, ipsius vero bar-

barum confici] Pulmanni

codex: Quid affirmaret Apol-

linē patrem in berberim,

& ipsius barbarum confici

non posse. Sed lenius est

idem.

35 Idem mensas argenteas]

Vide an ita ne legendum

quoque sit in Cicerone, ubi

habetur, iam mensas argen-

teas. De natura Deorum 3.

36 Consilio sibi alter] Pa-

rister, melius in manucriptis.

In fine eiusdem exempli

verbis huc, manibus ce-

nundina-

mundantiam creptam, in

vulgatis libris defederetur,

que suo loco restitutum, ex

Palmanniano libro & aliis.

37 Perse mille manus

numbris] In quibusdam ex-

emplariis huc duo exempla

de Peris atque Athemis-

tibus non reperiuntur, in

normillis quoque ter-

ribus Diomedone non

habentur.

38 Procedit pugna Cam-

penis codex: Quae Argina-

ca dedit pugna.

39 Cum iam ad meritum

supplicium acceditur] Idem

codex: Cum ad immunitum.

Recite nam indeinde ac ini-

uste cum collegis praetoriis

dannatus & occulus

fuit Diomedon.

CAPITE II.

1. Finisque monies se, que

accepte ait, &c.] Duo sunt

exemplaria, que huc ita

fuerint potest. In Cam-

penis autem adscriptum

(alias simulato) quod sius

placet, modo non omo-

no vocabulum hoc aufer-

re vilium fuerit. Atqui a-

pud Romanos sacra Iouis

Sabazij, huc priore seculo

damnata, ac prohibita, à

posteriori tamē recepta fu-

se, docent eius Dei pulu-

naria, Domitiani tempo-

re facta: quæ adhuc Romæ

viluntur cum his titulis:

CAPITE III.

2. Bacchanalium sacerdos-

mis] Quinam codices huc

exemplarij opus capiti simu-

late religiosi annexunt;

aliū proxime sequenti de

autipsis. Ad neutrū tamē

pergitur et ex eo clau-

rum est. Scholijs magis-

nales exemplaris Cam-

penis, quæ pro titulis ex-

pe ferunt, in suspicio-

nem me deducunt, ad titu-

LOVI. SABAZ. Q. NVNNIUS
Q. NVNNIUS ALEXANDER
ALEXANDER DONVM. DEDIT
V. S. L. M. LOVI. SABAZIO.

Littere singulares sonant, Votum Soluit Lubens Merito,
vt hoc obiter imperitorum causa adiiciunt.

CAPITE IV.

1. *L. Targumum rex]* Hoc loco incipit caput de auspiciis, precedentia enim exempla (ut dixi) spectant alio docentque alienigena facta in bene institutis ciuitatibus admittenda non esse.

2. *Cum ab Decio Accio Nasus]* Campensis exemplar *Decius* omittit, & omnino superfluum est. Alioquin variatur mirum in modum huius auguris licet celeberrimi nomen.

apud auctores, de quo non displicebit, vidisse, que *Sigonius* adfert in p̄mum *Liani*. Nos autem hoc ex veracissim exemplaribus restituimus. In *Valerio* volgato mox ita, *Possesse fieri*, quod ipso mente conceperat, ubi discrepat *Campensis* exemplar, in eodem tam sensu permanet. Habet enim sic, *An id fieri posset, quod animo cogitaret*.

3. *Possesse fieri dicente* [Idem exemplar *hac copiosius*: *Ea*, *augurio capto, posse fieri dicente*. Sic enim & *Cicero* de *Diuinat*. 1. de eadem re scribens, illa augurio capto

polle respondit. Mendosae tamen in vulgatis Cicetorianis, augurio acto legitur, Dein rursus in *Valerio*, *Quia Decius allata, corrigere, qua Atissa allata, quemadmodum est in Campensi*.

4. *Partem regula decus* [sunt ante ipsum postulatur] *Campensis* codex, propaleraunt. Reclus, nam *Plutarchus* coetus in stolidio pugnantes tegulam dimotam ante pedes eius protulisse refert.

5. *Classem repetitare amissit, damnationisq. ignominiam* [Truncus hoc loco *Valerius*, ut ex *Campensi* colligitur exemplari, quamvis etiam incorrecto, in quo sic: *Populiq. iudicio damnatus* habet signum in *Voluntaria morte* praeservat. Hec diligenter considerans, quidam decise haud dubio videbatur, non enim lunius iam tam damnatus ignominia puzenite potuit. Quare locum Ciceroni dum conservo (ex eius libris de *Deorum nat.* 1. scilicet *Diu.* 1. *Valerius* *huc haussile videatur*) venit in mentem de verisq. can-

folis exitu auctorem nostrum cum Cicetone loqui, suppendamusque hoc modo sententiam illam esse: *Quorum ille populi indeco considerat, dannosq. his ignoramus Voluntaria morte praeservant*. Accedit & illud argumentum, quod idem codex hoc duo de Claudio & Junio consulibus exempla voce copulativa connectat, que perperam in impensis libris separantur, quam tamen causa tempore & cau sunt eadem.

6. *Architectus Democritus* *Democritus* convocant alii. Et paulo post, *Lineamenta deductissima* in manuscriptis, *dissidet item, Primo lucu proximo lucu*.

CAPITE V.

1. *Vrbe a Gallie detuta]* Manuscripti codices, disjecti legunt. Quod sane non displicet, non enim prorius detuta, sed incendiis erat vrbis passim vastata, ac ruinis disturbata. Dissecitque rates Virgilius.

2. *Credo singulā dū existimantibus* [Libri Campensis alia lectio est, nec adeo contemnenda: *Credo singulā dū existimantibus*, existimantibus Romanus nomen proficeri auspiciis ortum *Veientane*, &c.]

3. *At Cecilia Metelli]* An-

tiquo more loquendi, ut Cornelia Gracchi: *Et si in Mausoleo non procul ab urbe ad viam Appiam*:

CAECILIAE.

Q. CRETICL. F. METELIAE. CRASSI. Intellige, viror. At in nonnullis manuscriptis codicibus hoc adiungitur, quod tamen ex interlinearibus scholiis irreprobis in certum videtur; nam ille loquendi modus receptissimus apud anticos fuit. Cuiam Metello Cecilia hoc fuerit nupta, non indicat Cicero de *Diuinat*. lib.

1. Ex quo *Valerii* hoc excepit, presumptum omnino videri. Ex relatione L. Flacci flaminis *Martialis* le hoc scribere testatur, quic consulem ferimus fasile anno verbis *xxxi*. ut hinc facile colligi possit, eius tempore hoc contigisse, quo Metelli quatuor Macedonici filii aliquique plutes fuerunt. Ipalam vero Ceciliam

Q. Numidice sororem fuisse, ex auctore de *Viris illustrib.* est colligere, qui cap. 62. scribit *Numidicum sororis suz virum Metellum laudate noluisse*, quod is olim suum iudicium & leges detrectarat.

4. *Sole revera relinquere* *cogit* Corige cogret, &c. c.

emplatum manuscriptorum consensu. Ceterum de C. Cassio scribit Dion historie Roman. 47. ipsum Rhodios nauali prælio superatos non solum armis, nautibus ac pecunia spoliasse; verum etiam statuis sacrificiique donariis omnibus, nihilque ex his præter Solis currum reliquise.

3. *Arragantia instinctu*] Pulmanni codex, *Arragan-*
ta instinctu. Atque illud etiam recte. Sicut enim Cicer-
o, que instinctu diuino funduntur, de divinitat. &
alibi sepe. Max eodem lo-
co, *sibyllam ei de cœsis gra-*
tia miserunt] Manuscripta
exemplaria cymbalam non
sibyllam legunt. Nec pro-
fecto incepit, nimirum, pro-
classe cymbulâ ierisus gra-
tia militare fecerit intellige-
re. *άλογος* namque videtur
arque absurdum, feminam
voam in auxilium mettere.
Duo ali codices, quos con-
suli, lembunculum posu-
re pro cymbula, que vox
librariorum europa procul-
dubio ex interlocutibus
annotationibus in locum
alterius irrepsit. Omen aut
acepsisse Prieneles videtur
ex ipso nauigii nomine; est
enim *άλογος* Græcis non so-
lum lembus vel nauicula;
sed etiam caput, vertex, fi-

dacia, ac summa rerum,
κόπεια, οὐ κεφαλαῖς. At-
que ita cymbulam illam
interpretari Prieneles li-
benter receperunt, at-
que etiam victoria du-
cem habuerunt. Frantau-
tem Samis in vnu cym-
biremes, à Polycrate ty-
ranno primum inueniente,
formatere totunda & con-
caujo alii prope exigiem
fabricatae. Duditis opusac-
figebentur. Samias appellabant;
ex quo genere
militiam voam fuisse veri-
simile videtur. Memine-
re Samenarum Sudis,
Plutarchus, & Athenaeus,
qui Samias item vocari di-
cunt.

6. *Æante*] De hoc flumi-
ne Steph. de Vrbibus, Plin.
lib. 3. cap. 23. Sirabò lib. 5.
& 7. E Lacmo Pindi pro-
montorio erupere, ac per
ter Apolloniam fluere in
mare Adriaticum: Aoum
quog; vocari ab Heceto
aliisque antiquioribus. Ex
quo quidem nomine suspi-
cio Apolloniatas omen ac-
cepsisse. *aus coim* falsus, vel
medela est.

7. *Successum suum omnes*
acceptum referentes] Ma-
nuscriptorum codicimile-
ctio magis placet, *Success-*
sum suum in omni ac-
ceptum referentes ex tunc *Æ-*

anti *Et deo immolaverint,*
& deinceps in omnibus pre-
lio. Vti ducem confinie-
rant.

CAPITI VI.

1. *Qua aut aduersa, aut*
secunda acciderant] Re-
clus melioteque ordine
manuscripti libri huc pro-
ducent. *Qua aut secunda, aut*
aduersa. Atque eodem or-
dine depictum prodigio-
rum exempla Valerius.

2. *Seruum serua natum*] Plerique codices habent,
Seruum serua natum, o-
milio Tullii regis pronomine;
ad quod ipsam al-
lusionem non est inepita,
si recetas. Idecirco enim
Seruum appellantum esse
tradit. Dionysius quod è
serua matre natuisset.

3. *Ab una parte ora*] Pul-
manni liber, & Gembla-
ensis, *ab una parte*: Quod
placeat. Cicero enim de Di-
uminat. 1. ex quo forsan hoc
exemplum Valerius defum-
psit; scilicet: Ab infinita atra
cum subito anguis emer-
geret. Plutarchus cum ad-
uersus vibem ab Nola ex-
ercitum ducaret, Sallus pro-
digium hoc euuenile scri-
bit.

4. *Carmis quoque in mo-*
dum nimbi dissipatae parti-
secedentes, quatuor ma-

tem numerum prospes de-
rispere ares Campenæ ex-
emplar hæc prodit, Car-
nes quoque in modum nim-
bi dissipatae cediderunt, qua-
rum maxorem partem pre-
pater. *Et* Alii codices ita
habent, Carnes quoque in
modum nimbi dissipatae ce-
derunt in partes, quarum
maiorum numerum, *Et*.
Eum in modum pro cuiusque
libidine exemplaria diversimode transcripta sunt.
5. *Infantem semestrem ne*
foro Baario triumphum pro-
clamasse] Littus lib. 21. in
foro Olitorio contigit
scribit. Atque hic varians
exemplaria. Pulmanni sic
habet, *Puerum infantem*
semestrem in foro Baario lo-
catum triumphum proti-
lisse, Winchelianum vero
sic, *in foro Baario triumphum*
locutum. Littus infantem
semestri dicit. Terrena igni-
tuz vox illa puerorum, cum sit
superflua, et scholus in con-
textu Valerianum irreptus.
Atque hic mihi videtur Va-
lerius ab indecto aliquo
in epitomen redactus. Nā
plura prodigia que diuer-
situdine temporebus, si-
quam eiudem temporis,
sub uno exemplo concise
ac temerte cogita animad-
uerimus: que Valerium
stalia eius capitii prodigia

sane exstimo meliore ordine copiosas enarrasse. Nos autem ea que extant tempora diuersis, annotatis singulatim annis, ut digno-
re possent, suis interallis distinximus.

6. *Etsam metentibus crue-
tas* [non cruentas meten-
tibus spicas in corbem deci-
dile, Laius & Plutarch⁹ in
Fabio tradunt, non in Sici-
ba, relata ex vulgatis Valerii
verbis colligere est. Quapropter loco etiam, quod in
exemplari Campensis non
habetur. *Ante reponemus*; vel potius verba duo pre-
termissa dicere, quorum
vestigia habemus in Pul-
manni codice, vñ sic legi-
tur, *Etsam apud Aritium
metentibus*, &c. sed scribendū
erit nō sicut ac habet
Orosius, apud Antium me-
tentibus cruentas spicas in
corbē decidisse. lib. 4 c. 15.

7. *Cum Lanum sacrificia-
re facere vellet* [Manuscrip-
ti codices, Lanum legunt.
Recte Pullo enim auctoritate
in proximam sylvam scri-
bit Valerius, & Iul. Obsequens in sylvam Laurenti-
nam, que Lanum erat, non
Lanum, vide que nos de
Lanum in anno verbis 413.
in Magistratum annali-
bus.

8. *Quia primatrunco, &c.*

cunda nimis late] In uno
manuscripto sic: *Quater-
partiam trifia, secundatā
late apparuit lego itaq;
tam trunca*. Item Laius se-
cundū trunca & turpia ex-
ta nimis late dicit falso.
In Gemblacensi codice sic:
*Quia secundum truncatum
late*. Quia lectio Lu an
quam proxime accedit.

9. *Intergauissimas Roma-
ni imperii rururas* [Com-
penele exemplar noſtri im-
periū, quemadmodum fre-
quenter Valerius, ut noſtri
ciuitatis, noſtri extremo-
nus.

10. *Vellem quidem plati-
dissim, sed relatu verum est* [Nec Badus, nec Glareanus,
lemer plane hic expli-
cant; abrupta enim & ob-
sculta est sententia. Tria ex-
emplaria Susanum, Gem-
blacense & Campense, vno
addito vocabulo, hanc ita
illustrant, *Vellem quidem
placidius sed quad relatu
verum est*. Hoc est: Vellem
quidem placidius ac leuius
me de his posse loqui, sed
quad relatu verum. Et mox
sequitur: *Sic deorum for-
ti praeonitus excedebat* [Pulmanni codex legi, sic
deorum fortitius excede-
bat. Sunt autem: *sic di-
ffret*. Quod habet nō
quid manifesta amplius,
& epi-

et epiphonema hoc requi-
rit.

11. *Sed iniuriae leges nec-
fitudinis pestis aliquam
procul ab amentia remo-
tum* &c. necessitatis legū,
& magis proprie. Deinde
illud procul superfluum est,
nec in manuscriptis exat.

12. *Eidem montem Atton
iuxta idam transgressus* [Loc-
cus hic haud dubie corru-
pus ac disturbatus est, cu-
ius sinceram lectiōnem ex
Atrebatenis collegi codi-
ce, ordinem ex Campensi
restituimus. Ex Herodoto
namq; liquet, non diu post-
quam Helleipontum trans-
iisse Xerxes cum copiis,
prodigium leporis ex equa
nati contigit. Legendus
est itaque locus hoc modo:

*Leporem editum constat es-
dem monte Atton sic tran-
sitem transgressus. Quo genere
anseris*, &c.

13. *Nam qui mare classi-
bus, terram pedestris operum
extremū, si fugax animal* [Campensis exemplaris di-
venia est lectio: *Nam qui
mare classib; terreat terram
equis, si fugax animal*, &c. Nec in iudicio con-
temenda est.

14. *Onus auro & ar-
gento gatū poniunt* [Pile-
tendo manuscripta lectio,
Onus auro & argento ga-

*to. Item in sequenti exem-
pli: ille cum caduce ac
fragili, & solida & aerea
felicitatis induit] Non fra-
gile, & in vulgaris. De felici-
tatis enim diversitate lo-
quitur, non indicum.*

CAPITI VIL

1. *Non est inter patrem &
filium illius res compara-
tione fieri* [Abrupta & con-
cisa dictio est. Cauitū li-
ber itaq; legit. *Non est ope-
ra inter patrem, &c.*

2. *Ab hactentum modo pen-
dente mutationem statim
cognoscit] Omnes quos vidi-
mus manuscripti codices
independentem habent, quod
tuagis placet.*

3. *Prusquā pompa indu-
ceretur* [In Gemblacensi &
Atrebateni prusquā che-
ma induceretur. Quod vo-
cabulum, si auctoris est i-
plus, significat apparatus
atq; ornamenta ludorum.

4. *Latino homini ex ple-
be* [Is Latio. Plutarch⁹ &
Dionysio vocatur T. Lati-
nus, Macrobius Saturna-
lium 1. cap. 1. Anonium no-
minat. Lictant. diuin. In-
flic. 1. cap. 8. Ti. Atinium.
Arqui correde. Autiova
enim & plebeia est familia
Atinia.

5. *Si animo in somnū pro-
fuso* [Is, in manuscriptis nō

habetur, & commode ab
eis potest.

6 *Pt es fato nra perire]*
Veteres libri, *Ne eo fato nra
periret.* Quo loco particula,
Ne, simpliciter *p.*, ut possit
tur. Mox lequitur, *Quare pte
accidisset?* Plenius hec in C.
peni. Coloniensi & Win-
cheliano. *Quo ipse propul-
sus e Capitalia occidisset.*

7 *Parnulum admodum re-
pro accedit] In manuscriptis
pletisque, *Pauillulum ad-
modum tempore integrasse.**

8 *Primo vestigia nulla in
partem secundus oculi]* Ob-
scurus & manusci est sensus
eius loci, qui in hi quidem
ex Campensis exemplari
scholiis interlinearibus
restitus posse videtur. An-
noratum enim supra, *nul-
lam in partem*, sic, supple
motis. Iude in coniectura
venio vocabulum hoc so-
lum desiderari. Quare si
hoc modo legamus, *Primo
vestigia nullam in par-
tem motis sequunt' oculi,* scien-
tia erit integra, & ma-
nifesta, arque etiam Livia-
na narratioi conueniens.
quem eandem ita perlequi-
tur. Proinde lequeretur,
neq; vixquam a se deflecte-
ret oculos, pauidum primo
nusquam circumspicente,
aut respiciecentem sequitur.
Hoc est, ut Valerius sit, nul-

lam in partem motis occi-
si fecerit.

9 *Quamquam Cresus]* v.
c. *Quam quidam Cresus.*
Et deinde: *Sacrifici expas-
serat [In r. expassit, inclinat
se] Himeria quidam]* Atre-
bentis codex. *Himera
quidam.* Legendū. Himerae.
Rursum postea. *Himera et
mania]* Lege. *Himera et
mania;* ut gentile sit, non
proprium nomen feminine.
Sic Steph. de Vrbibus in-
eg. *videt' sunt' ius, & oration
incipiat.* Ex Hecani Euro-
pa.

10 *Tutioris somnia mater]*
Lege. *Tutioris somnia mat-
ter.* Sic enim est in Cam-
peni.

12 *Superusen' domna-
nit, & lectum ac somnis
repetit]* In Cauchiano co-
dice huc diffusus. *Super-
usen' domna' aut' ali' si-
sum p' nibilis ducet' lectum ac
sommis' repetit.* Atque isti-
dem fere verbis huc Cice-
ro. Deinde, inquit, cum
se collegisset, idque viam "p'
pro nibilo habendum esse a-
duxisset, recubuisse. De
usnat. i. ex quo loco Vale-
rius exemplum accepit.

CAPITE VIII.

1 *Manilias Octavianus]* At-
tributus exemplar *Ode-
sue* habet, ut non genit
vel

vel familiæ sit nomē, quod
est Mamilius. ita enim re-
de appellatur Liuto, Dio-
nylio, & manuscriptis aliquo
Valerii nostri exemplaribus.
Mamilius vero
gentem Tusculo oriundam
est à Telegono eius virbis
cōditore docebimus alibi.

2 *P. Faustus]* In manu-
scriptis *P. Valerius*; appella-
tur à Cicrone, P. Va-
terius. Adeo nomen hoc in-
certum reddidere libratit.

3 *Simulacrum Iunonis Mo-
neta]* Valerius congruit La-
ctantius lib. 11. Plutarchus
Iunonis quidem simulacrum
à Camillo translatum scri-
bit, sed cognomen non ad-
dit. Liuius Iunonem Regi-
nam appellat, & late referit
historiam, deoq; in Auen-
tino monte qdā a Camil-
lo factam scribit. Cuius re-
pli arque facrorum memi-
nit item lib. 27. Astipulante
item P. Victor, qui templū
Iunonis Reginę veii capi-
tus à Camillo dedicatum,
in Auentino 13. virbis re-
gione collocat. Atqui Mo-
neta Iunonis zedem in Ca-
pitolio fuisse ex voto L Ca-
milli dictatoris, qui lupe-
toris M. Camilli filius fuit,
post victoriam de Aurense
positam. Linus idem lib. 7.
Ouidius Fastori s. & Ma-
trobius tellantur. Vetera

antea quoque priusquam à
Gallis vrbs caperetur, ro-
cem ex aree Capitolina ab
axe Iunonis audicam scri-
bit Cicero de Divinatione
primo, atque ideo Iuno ē
illam appellatam Moneta, à
monendo. Eadem forte
ob caullam & haec Regina
Iuno, quae apud Veteros erat
loquuta, à Valerio nostro
Moneta vocatur.

4 *Non semel, sed bis locu-
rum consistit, praece his ver-
bus. Rite me, &c.]* In Siliano
habetur, his prius verbis. At-
qui abepta videtur senten-
cia: nam si priusita, quo-
modo ergo locutum secun-
do est: Plutarchus autem ac
Dionysius tradunt eadem
loquutum fuisse. Legēdum
igitur esse opinor, *hī pene
verbis*; non, *hī pene verbis.*

5 *Quid Martis auxilium?* Mi-
cor Glareanum de hoc
historia dubitare, ac velut
fabulofam rei crede, quod ei-
us memoriam in Litanis
reliquis non reperiatur, cum
tamen habeat suffragato-
rem Valerius noster Am-
miratum Marcellinum. Sed
vide quz nos de his in ma-
gistratu annalibus, Thuri-
os autem Martis in tu-
teli fuisse numimi anni-
quissimi eorum declarant,
& nos alibi docebimus.

6 *Penates deus]* In Cäpua-

6 & alius manuscriptis Penetralies vocantur, quem admodum à Catullo quoque. Vnde idem Festus Penetralia deorum Penazium sacraria esse docet. Nec multo post, *Fidem auditori vendicent*] In Atrebatensi vendicent.

7 *Atque hoc quidem hominis illud tamē ore ipsius Apollinis edatam*] Magis placet Sufiani libri lectio, *Vt que hoc quidem hominis ex ea sua id ore ipsius est.* Et amplius quis est in Campani. *Atque hoc quidem hominis tantum, illud autem ors.* &c.

8 *Viribus namque impetrati Achaea praeerat*] Inepte, sed multo melius distinguunt illa parenthesi in manuscriptis libris, *Viribus impetrati namq. Achaea praeerat* Ap. Claudius enim Achaiam administrabat procos, erantque in eius provincia Delphi Itaq. viribus impetrati cogere auctoritem oraculi Delphici potuit.

9 *Igitur impulsu captiuus missus*] In Cauchiano correptionem, quod approbo, & priorib. dictis congruerunt. Transfertur enim pulchre hoc vocabulum à corpore ad mentem ac animum.

10 *Ebusa cellum obirembo*]

In Atrebatensi ac Gemblacensi correctissime, *Celam*, & postea *Cela*. Nomen enim est regionis in Attica. In Cauchiano, *Cobelam*, atque in alias *Celam* legimus. Quid sequitur deinde, *Lecum pro sepultura possedit*] v. c. habent. *Locū sepultura.*

11 *Q. Claudiis statua Campestris, Winchelianum, & Coloniensis duo exemplaria, quæ his diebus ad me misit lo Metellus luri confob probitatem atque etiuditionem mihi charifimus, Q. Claudiis produnt, atque optime: Eius enim Claudiis statuam fuisse existimo, quæ Matrem Deam Pessinunte aduectam in urbe induxerat atque excepserat, ut Auctores Liusius 29. Cicero de Atufi responso. Ouidius Fastorum 4.*

12 *Aulus etiā Ausiliatoris*] Lege, *Acoli*. Hunc consulatum mortuum scribit Plinius. *Ahabemus* NV. Aciolum Ausilam consulem ultimo anno Claudi Augusti, sed prior hic esse debuit, cum Tiberio Celeri dedicauerit opus hoc sibi auctor. Quare necesse est saffectum consulem ante fasile Ausilam hunc sub Augusto, vestigibus in Annalibus nostris.

13 *In eum potissimum is-*

tum, quo maxime lectibatur] *Locum*, non habetur in manuscriptis, & superfluum oculumque est vocabulum.

14 *Fortis & clarioris orgo*] Mancus est sensus; qui unius vocabuli mutatione restaurari potest: si legas, *forte & clara fuit orgo.*

15 *Non tanta ex ipso genitrici rego lucem, sed etiam cunas affectuas*] In Sufiano recte omissitur. *Non tantum*, concubat enim sententiam. Et reliquum patius item extat in manuscriptis omnibus hoc modo: *Ex ipso genitrici rego lucem & cunas affectuas.* Quæ lectio reprobari non debet.

16 *Ardentissimo rego*] In manuscriptis *Ardentis rego*. Sic etiam Cicero de Divinatione 1. Quā condescenderet in regum ardorem.

17 *Quem in labore Tyrorum sentimam haerentem*] Mancit adhuc in scriptis codicibus vestitus lectiosus vestigia quedam. In Campani enim legitur, *Quem in dextro latere dñe Tyrorum.* In Pal-

manniano autem, in texere Timbrum. At in Atrebatensi, Cauchiano, & Gemblacensi: *Quem in dextere Tyrorum.* Ex his quidem legi debere colligo:

Quem in hexere Tyrorum, Penteres enim, hexeres, & hepteres appellatur tam Latinis quam Græcis auctoribus naues, à remorum numero vel ordinibus. Hexetis autem meminit & Liusius 37. Regia a

classis septem & triginta a maiori formæ nauium erat, in quibus tres hepteres, & quatuor hexetes habebat.

18 *Alendag schola communione*] In Wincheliano melius, *ascundaque schola.*

19 *In liberis patentissimi regis*] In v. c. *patentissimorum regum*. Recte, significat enim Prusiam & Mithridatem. Iam quæ sequuntur. *Aut in rege clarissimo*] vel omnino sunt adulterina, & superflua, vel demonstrat exemplum vno miraculi naturæ in rege aliquo istic deesse.

STEPHANI PIGHII
ANNOTATIONES

IN
VALERII MAXIMI
LIBRVM II.

CAPITE I.

Tituli capitum huius libri plerique perierunt in libris vulgatis, quos suis locis ex v. c. fide restituimus.

1. *Opus est enim cognoscere* v. c. opera est.

2. *Videlicet quia magis ad rem pertinet* Itanice videtur hanc rationem adferre.

3. *Qui post deposito Virginitatis cubile, in publicum egredi necesse est* Post in manu scriptis non habetur: At qui nolle deputatus est locus: Qui tolerabilius erit, si legas. *Qui deposito Virginitatis cubile pudicum egredi necesse est* Et paulo post, *Quae sibi legimus* H. v. c. illegitimus.

4. *Subsessoris aliorum matronorum oculi metuebantur* Ita Sustano codice habemus, *subsessorum aliorum oculi metuebantur*. Subiecas Vegetius initibus instinere positas appellant.

5. *Inter necessarias personas* In Cauchiano melius, *inter necessariis*.

CAPITE II.

1. *In ordinem senorum electi* In manu scriptis reclusione

IN VAL. MAX. LIB. II. 357

diffime, in ordinem senorum allelum Et reliquatem sic legenda sunt, que mox sequuntur. *Quo modo his qui tam prius homines regesserant, non ut vulgatius, etiam ut que cum homines regesserant.*

2. *Etiam erat & alterum* rep. petrum cura silvestrisque subiectate munis] Omnes veteres libri, pro cura, certe scribunt. Nec male, namque apertissima copiacione. *Curiam*, in qua tractantur consilia, p[ro]c[on]sul[ar]i[us] recip[us] appellat. At questa legendū esse, verba eius sequentia demonstrant, cum dicit, *Cuius item intrant, &c.*

3. *Imperio pondus & auctoritate donari* v. c. domari, legunt. Optime.

4. *Damnandas rigore crucifixim* Crimina lapidest, nec habetur in Cauchiano codice, videturque ab aliquo iudicagistro institutum operi.

5. *Cospicua felicitatis Arginae* Lege, Argina. Municipium enim illud commendat, quod C. Marum, & M. Cicerone produxerit, illum contemptorem, hunc fontem literarum.

6. *Idem a senatu legatus missus ad filium consulēm Suessam* Cogobrigetum conqueri de temeritate ac

imperii libratorum, qui ut contraherent in angustum historias, duorum fabiorum Rulliam & Verrucosissimam acta tempore diutissima errore vel discordia eidem adscripterunt: atque auctorem nostrum velut & aliis ipsarum locis frequentissime male multati mutilauit, ablatis aliquot verbis, et de priore Fabio Rulliano intelligeretur, que de posteriore Verrucosissimo haud dubie scrip[er]unt, atq[ue] ex duabus exemplis unum compingeretur. Campene exemplar nobis vicinum detegit eius uoluisse cicatricem quandam: in quo sic habetur, *Idem praefuit Fabius a senatu legatus ad filium Cos. missus*. Indicat tandem & manifeste Cauchianus codex, cum dicit, *Idem qui a senatu legatus ad filium*: vbi particula, quis, de alio Fabio loqui Valerium docet. Ex his omnino coniuro, vniuersi vocabuli additione plenum Valerii sensum restituiri posse, si legamus. *Idem praefuit ille Fabius quis a senatu legatus ad filium consulem Suessam missus*. Atque eo modo Valerium de Q. Fabio Verrucosissimo loqui intelligemus, qui ut refert item Iauius filio consuli le-

gatus ad Sueciam in castravenit bello Punico secundo. Prior autem Q. Fabius Rullianus octuaginta circiter annis ante filio coluli Fabio Gurgiti legatus fuerat bello Samnitico, velut ex-aquoibus constat latius.

7 Extra manus oppidi processisse, indignatus quoque quod ex lictoribus nemo] In manuscriptis hac melius, Extra oppidum processisse, indignatus, quod ex vocatione lictoribus nemo. Nam de numero lictorum etia Luius ita. Præter undecim falces equo præuestus lenes, ut confundam animaduicere proximum lictorem iussit, &c. Vix quicquam dubito, quin ex Luiu Valerius haec ambo exempla desumperit, sed pri de Q. Fabio Rulliano tempore iniuria cum undecimo libro historiæ Luiianæ intercidit.

8 Relatis Q. Fabii laudibus] In Atrebatois aliquibus manuscriptis, Relatis Fabii laudibus, legendum, Relatis Fabiorum laudibus.

9 Intimisq; prætoribus evr autiqui moris respectus] In manuscriptis aliquibus, Intusq; legitur. In Campen rectissime, Intusq;

quemadmodū & in Cemblaeensi.

10 Qui ex consumpta granissima sentitur] In Wincheliano copiosus, granissima mafatur & sentitur.

11 Illustribus quag, susse] v. c. Ita tribunis.

12 Quam sacra manus] In manuscriptis omnibus, Quam sanctas manus. Recte. Sanctus enim inter alia significat integer & incorruptus.

13 Cuncti omnes polluti] Omnes, in manuscriptis plerisque omissi, & octofum eo loco est vocabuli.

14 Quis comitia in humilium eiusq; potestate redacta accesserat] In manuscriptis omnibus, ascendens, legitur. Pulchritudo elegas. Quis comitia in humilium eiusq; potestate redacta accesserant. De ieditione enim loquitur, quem forensis turba pletumque comitis excitabat. In eadē significatione Virgilii vocabulo virtut: Martemque accendere cantu.

15 Quo r̄ salubre resp. sa-
go] Libri manuscripti oīs resp. omissi. Et quidē vi-
tetur à ludimastro annota-
tū ieropisile in contextum.

CAPITIUS III.

1 Iungere se equitati-

bus] In Campensi, iungere se equitatu. Quæ lectio præferenda.

CAPITIUS IV.

1 Exigitatio namque] v.c. exigitataque. Melius pertinet ista ad priorem sententiam.

2 A bellacis operibus] Profecto Cauchianæ lectioem, A bellacis operibus. Et rufus pollea, v. que ad id tempus, pro ad id tempus.

3 Venerabilib. erga Dées obsequiis iuueniunt] In manuscriptis fere omnibus, Erga deos verba, habetur. Et postea profite adiicit, no ut vulgo dedit. Profecto nō iuste. At enim iuuentum addidisse verbis gestus ad imitationem Ludionis Etroli. Idē dicit Linus 7.

4 Ita. Imitari deside eos iu-
uentus simili iucoditis inter
se iocularia fundet versi-
bus corpore, nec absoni à
voce motus erant.

5 Et quis Ludius apud eos Hister appellabatur, se-
nica nomen histrionis eratā
et] Quid si legatur Hister, quemadmodum habet Luius. Quia Hister Tusco verbo Ludio vocabatur, no-
men histrionibus indicium.
Quo loco restitue histrionis, v. est in Valerio. Arqui Plutarchus in Problemati-

ab Histro quodam sic vo-
cato scenicos omnes hi-
stiones appellatos scribit.

6 Ad Satyram modos per-
sens] Manuscripti persigfit,
palcha metaphora a recipi-
bus, quæ paulatim proce-
dunt, sumpta. Virtus voca-
bulo Columel. libro 8. cap.
15.

7 Speciem suorum oculos &
animas] Veteres libri o-
mnes omissunt, oculas c.,
nec admodum requiruntur
verba.

8 Verba antiqua agrique
Gastarēne] Bene. Glareau-
nus, Verbs aq; agri corexit;
manuscripti libri oēs fera
legunt, Verbi agrique Gastar-
restur, non male.

9 Petita aqua calida quā
ils defiderat, recreasset] In
Campensi rectissime, Pet-
ta calida recreasset. Reliqua
omittuntur, & videntur è
scholiis marginalib. infer-
ta ab imperio quopiam;
nam in aliis manuscriptis
x̄ que non habentur, sed in
his pro calda, supponitur,
qua, q; interpretatio vocabu-
li veteri tota se insinua-
uit textui Valeriano. No-
bis antiquam atque elegi-
tem illam dictiōnem Val-
erio reddere vīsam est,
qua item vīuntur veter-
es auctores frēquentēs, &
Mart.

*Frigida non decrit, non
decrit calda petenti.*

Oracula eiusdem verba sic
leguntur apud Zosimum His-
toriarum 2. ἀπογένεται τὸ ζε-
ῦ προτελεόμενον τὸ τικη-
κανον θεόποιον αὐτὸν τὸ Τί-
χεπίστημα, ἵνα τὸ μὲν ὄντος το-
ποῦ φέρει τὸ γένεσθαι τὸν πολε-
μὸν τούτον.

9. Propter vicum Sabina regio-
nis Heretum [In Atreba-
teni concreto, Propter Ge-
rum Sabina regiois Ere-
tum. Sic Ovidius Propter
hum volitant. Et Te-
rentius Adelphis, His pro-
pet hunc asilite. Freti me-
minit Virgilius Aeneid. 7.
Stephano etyma dicitur,
Dionysius & Straboni Ere-
tum.

10 *Pertinax spiritu flam-
mam exanimat.* Optime &
paullo post, *Qua pota*, le-

gendum; non *Quia potest.*
Et *Potest* & *principi* In
manuscriptis melius, *Pot-*
tergere & *principere*. Erde-
inde, *Lectio ferme iudicior.*

ea, vbi de Spartanis lege
Lycurgi ab Asia exulanti-
bus. Audierat enim launia
inde, & immodosi sum-
mersi & omnia non necessa-

12. Omisso emenda proposito. In Arcobatenii alioq., emenda atra proposito. Idq; apertius.

13. *Religionem ludorum
coſcenib; opib; ſecuta
lauita eſt.*] Quamuis nulli
accendant manuſcriptorum
librorum calculi; pro laſ-
ta tamen repono lauita.

14. *Claudius Pulcher ſciam
Varicata*) In Arrebatensi;
Gembacensi & Suliano;
C. Pulcher, in Campeoli *C.*
Pulcher. Recte. Patrius e-
niam fuit P. Ciodii, de cuius

vim namq; dictionis non intellexerunt sciohi, qui illam mutarunt. Non enim solummodo lautiā estis epulis, verum etiam in omni cultu atq; apparatu rete, quam Gr̄eci ~~σωστής~~ appellant. Sic Q. Horren-
fius orator apud Nonium,
Quæcunq; sit Laetitia, cui
victoriam eleganter magis-
fice, neq; minus quam de-
ceret, colere insit uilem.
Sic lautos vocat Verris co-
mates Cicero Actione 2.
hoc est, splendides ac sum-
ptuosos Appositissime agi-
tur Valerius noster lautiā
disci ludorum; narra-
re volens breviter ac suē-
cincte quinam Romano-
rum ludis suis solito maiores
sumptus, profusiorē
que magnificientiam adie-
cerint. Nec aliter ipse pos-
ea, vbi de Spartanis lege
Lycurgū ab Asia exulans
bus. Audierat enim lautiā
inde, & immodicos sum-
ptus. & omnia non necessa-
ritate voluptratis genera fu-
isse. Atqui Valerio familiare
est vocabulum, lautiā,
item laetus.

14 Clandus Pulcher sc̄nd
Varicetū In Atrebateni,
Gembelacensi & Suliano.
Cl. Pulcher, in Campeoli C.
Pulcher. Reete. Patrius e-
nimi fuit P. Ciodii, de cuius
ognati di-

*ornatissima adilitate vide
quæ nos in magistratum
annalibus. Et sane duo fue-
runt fratres Claudi Pul-
chri ludorum magnificen-
tia ambo celebres, quorum
meminit Cicero *Offic.* 2.
& de *Atrispicum* respon.
15. *Versatiles* fecerunt Lu-
cini & *Cinna* locum, quem
argentatis] Contaminari si-
mus et locus hic atq; sce-
de pueribus interpretati-
mentis conspurcatus, que
nemo tamen quod lezū ha-
ctenus emundauit. Nos
manufacteriorum librorum
auxilio veram lectionem
reperire videamus. In Ca-
pensi autem & Gemblace-
si legitur, *Versatiles* fece-
rant Lucani argentatis *cho-
ragis*, &c. Cetera omnia
que in vulgaris habentur
ut supposititia etienda, a-
troq; stylo conficienda sunt,
neque enim in viliis manu-
scriptis extant. Nam in
Wincheliano, *Pulmannio*,
& *Caychiano* sic legi-
tur, *Versatiles* fecerunt lu-
cum *argentatis*, &c. At in
Atrebateni, *Versatiles* fe-
cerunt *Lucani*, *argentatis*,
&c. *Sulfianus* autem liber
hoc nomen velut vitium
ac incognitum præterit. Ex
his colligo restituendum
aque legendum esse, *Ver-
satiles* fecerunt *Lucretius*,*

47. *M. & Decius filii Brutus* [Malo xv. c. M. & *D. Iu-*
nus Brutus, atque is modus
scribendi antiquus. Quo
loco & prænomen conflu-
lis Fulii effecorrigendum;
sicut in annalibus admone-
ni. Perpetram tursum in
vulgatis, *Gladiatorum mu-*
nuis quod gladiatorum Li-
tio aliisque dicitur; non
enim gladiatorium illud
munus erat, sed eius qui
gladiatores pugnantes po-
pulo exhibebat.

CAPITE V.

1. *Ipsé dedicauerat compos*
tori factus | Hic denovo pla-
gam infixit Valerio libera-
torum ignoranteia, quam
ex Lilio, atque Campestris
exemplaris feboliolis ita fa-
nandam arbitror, *ipsé dedi-*
cavit, quia pater copos *voti*
factos. Sic enim Lonus:
"Quæ prima omnium in
Italia est statuta aurata, pa-
tri Glabroni posuit. Is e-
rat qui tam voverat, quo
die cum rege Antiocho ad
Thermopylas pugnasset.
2. *Centum septuaginta nu-*
merum compleuerunt] v. c.
expliquerunt.

CAPITE VI.

1. *Non necessaria volupte-*
ti generis] v. c. melius, *Non*
necessaria.
2. *Punicea in prælio tuni-*

cis] *Lege Panicos*, ut supra.
Mox sequitur, *Non ut ipsa*
affettiue earum terrorem [In
manuscriptis optime, *Nou*
ae ipsiæ affectione eam terrare.

3. *Eiusdem verbis* & *sanc-*
tissimum confidimus Arci-
pagos [In Campensi, Coloni-
ensi, Wincheliano & Cauchiano,
Et & confidem ver-
bus *sanc-tissimum concilium*
Arcopagos, sibi quisque &c.
Causa lectionis remanent
etiam vestigia in Pulmanniano:
quæ quidem praefe-
renda videtur. Atrebatenis
collegii codex, *Arcos pa-*
gus haber cum Græcimo.

4. *Diligentissime in qua-*
re solebat] inquiri, legen-
dum ex iam dictis.

5. *Quæ domi scelerum*
cerro] In manuscriptis o-
mnibus *domus*.

6. *Sine lamenatione, sine plé*
atu, sine luctu funeriis dies] In
manuscrip. quasi omnib. ne
legitur, *Sine plantu luctu*
funeriis dies. In Campensi
autem, *luctu ac funeriis dies*.
Quæ tolerabilis est lectio;
attameo pterero Cauchia-
nam, *Sine plantu luctu*
funeriis dies.

7. *Quid attinet humana*
doloris indulgeret] Veteres li-
biti habent. Aut humana
doloris indulgeret. Recete, vi
sequentibus respondet.

8. *Mari sit illa expectan-*

da] In scriptis melius expe-
tende. Et postea, *Vsi fortu-*
na] pro, *Vsi*.

9. *Quod illam etiam in in-*
fula Cœa seruari animad-

vers] In manuscriptis cor-
rectioribus *Cœa* vel *Ceo*
legitur, in aliis *Chio* vel *Coo*.
Duetas autem insulas esse
Ceos, vel *Cœos*, *Chios* &
Cos, cosmographorum o-
mniū contentū & demon-
stratione manifestum est.
Ex his *Cœos* olim terrapoli-
m fissile, postea duab. ur-
bibus *Cœlestis* Pœælaque
mati deuoratis in duas re-
liquas *Ialida*, *Cartharam*
quæ habitatores earum mi-
grasse, *Strabo* & *Plinius*
tradunt. Sed tunc con-
funduntur apud auctores
tam *Graecos*, quam *Latini*
dictarum insularū no-
mina idq; libeariorum ne-
gligentia: ut in Stephano
de *urbibus*, *Ialida* *videtur* ca x̄
v̄. Etrusci *Kœstria*
p̄m & c̄ x̄ v̄. *Cauchianus*:
cum utrobique legi debent
c̄ x̄ v̄, quemadmodum re-
cte nominant *mus* popu-
los *Menandrianis*; rectius le-
gem seu coniunctudinem
hanc properande mortis
predicantes. Quos ipsos,
quia ad intellectum Vale-
tiane huius historiæ fa-
ciunt, non prætermittam.
Leguntur autem in Stephano

no & *Strabone* hoc modo:
Kœstria t̄ x̄ v̄. *republica* 351
Pœæla
è p̄i *duo* p̄p̄i *tertia* x̄ v̄, &
x̄ v̄.

Permittebat autem illa lex
Ceicolium maiores annis
sexaginta natus *duo* x̄ v̄, &
hoc est, aconito vita finire.
Sic legendū, non à p̄p̄i, &
vt habetur in Stephano.

10. *Tibi, inquit, Sex. Pam-*
pepi [In manuscript *Tibi* quidem,
inquit: De hoc *Sex.*
Pomp. Atiq procos. vide
nostros annales.

11. *Duae filiae* & *Genus*
nepote gregē *reluctura super-*
fratrem permuto] In Winche-
liano, Cauchiano, & Cam-
pensi, *Duae filiae* & *septem*
nepotum gregē *superstitiosa*
reluctura permuto. Quæ le-
ctionem approbo. In Atre-
bateni quidē & *Sufiano* le-
gitur *Uno*, *Pulmanni*, & *Coloniensis*
codices numeralem notam 7. habent, quæ
perpetram à libratis in *Uno*
vel *Genus* mutata est.

12. *Dare quia p̄ficiam ha-*
beaverit [Places lectio Win-
cheliani libri. *Dare solito;*
quia persuasum habuerunt.

13. *Conditionis nostræ ha-*
bitum præsidit] In Atre-
bateni alisq; peruidit. Magis
apte. Sic enim Horatius:

Cum tua persuasas acu-
li male leppas insulæ,

14. Si ea mortua aliquanto esse felicior ac beator fuisse reperiatur] Ea mortua, infecta videtur e glossemate alienius eorum, qui de vita spiritus ac morte carnis indies differunt. Et in Wincheliano exemplari haec verba omittuntur, in quo sic, *Si esse aliquanto felicior ac beator fuisse reperiatur*. Quam lectionem minime spernēdam arbitror.

15. Eta enim fanum Veneris est] In manuscriptis *Secca*, atque ita appellatur ea colonia à Plinio.

16. Atque inde procedentes quaque datus corporis iniuria contrahebant] Multo eleganter in manuscriptis, *Atque inde procedentes ad quaque datus corporis iniuria contrahebant*.

CAPITE VII.

1. Nam confit] Nam superfluum est, & in Campeno ac Suhano non habentur.

2. Qui necessitudinā prærupti vinculis] Manuscripti perrupti habent. *Quod melius*.

3. Quid eius culpa ager incensus] In Campeno, Atrebateni, ac Palmanniano, ager, multo rectius, Agger cemum & vallo muniebantur castra, quibus

incensis pene capta fuerat. Atqui ex qua uis materia aggeta siebant aggetes, siue terra, lapides, tubae, fasces, eislen, siue hæc simul coeterata. Quid idem notet Valerius: anne Iulium Cesarem, cum armis Numidam clausisset, in altectus materiæ inopia ex cadaveribus aggerem extruside scribit? lib. 7. cap. 6. Abipulatur hunc nostre contentionis item Iulius Frontinus Strategematum lib. 4. & quia hoc ipsum exemplum discipline militaris ex isto Valerii loco idem pene verbis translubile uidetur, non incongruum erit hic adiungere: idem, inquit, Cotta P. Aurelium sanguine fibiunculam, quæ obiunctioni Lepatarum, ipse ad auspicia repetenda Melianam translutitus praefecit, cum agger incensus & pene capta castra essent, & virginis casum in numerum gregalium pediem reficeri & muneribus fungi uellet. Atque hic quidem Frontini locus non solum Valerii verba declarat, sed etiam in iis aliquid doceat, videtur iudicare. Nam ubi ait, militia munere interpedites fungi coegit, profecto minus hisclus & obsecutus erit si locu ex Frontino

non suppleamus ita, gregalis militis munere interpedites fungi coegit. Viliissimum gregales milites erant ad quæcumque opera militis supplenda subiecti, & ex centuria in uictima decuris in quis minoris preci & animi milites concratabant, quemadmodum etiā Cicero in orationibus suis indicat, per contemptū Cariline, Clodii, ac Antonii seditiones ac viles affectos eorum gregales appellans. Inter quos pignominia reticiebatur etiam illi milites, qui ob culparum aliquam ex ordinibus luctu expungebantur.

4. Tam digna ex exemplarum breviter] Non placet diplatinis ille vocabulū. Nam eleganter hæc in Suhanio, & Palmanniano. Nē digna expla que tam breviter, usi manuscribū ergo referentur. Et in aliis exemplarib[us] manet quædam indicia eius lectionis.

5. Inserta gravuladi prius, an lugendis officio fungentur] Sex manuscripti libri habent, an aliquando officio fungentesur. Que ipsifinali lectione antiqua est, quia scilicet vnu eius verbo non intelligentes mutantur. Alioquin enim non ioli coguntur, hoc est, ad aliquantum

6. Affinum & cognatorum nota, & fratribus filiorum, fratre] Suhanum exemplar uta, *Affinum & cognatorum, & fratribus nota*

filiorum fratre ignominiosa
caesaria exortatio. Quo sane
nobis pulchritudine anteceden-
tium exemplorum or-
dinem designant.

9 *Litterum se Verberibus
lacerandum probab] Pers-
placet Campenii libri hęc
lectio. Litterum verberibus
lacerandum. Non enim se
prabit, sed ante quam spoli-
ateretur, et magis effugit.*

10 *Precibus deinde suis ex-
ercitus] Melius sūs, ut est in
Atribarē. Exercitus enim
intercessit, pccibusque,
cum se supplicio oppone-
ret, occasionem fagiendi
Fabio dedit. Vide Licium
libro 8. qui hęc pulcherti-
me.*

11 *Tribunorum concede-
re potest] In manuscriptis
Tribunaria, antiqua loquē-
di formula.*

12 *Fugitivorum multitu-
dine hostiem circumvenientis,
arma his tradidisse] Hostiū
etiam agiltri dictatis assu-
tus est, & in Sufiano non
habetur. Deinde in Cam-
penii Armatum sūs, lege
arma cum sūs. Quo lectio-
ne viratut duplicatio parti-
culę his turma quoq; eius,
qua sum illa arma tradidicerat
potest subire.*

13 *Quoniam quidem id e-
git Piso] In Campenii. Quo-
niam quidem id egerit, Me-*

lius nam repetitio illa co-
minis Piso superflua est.

14 *Seniore satis severitate
coegerit] Liber Sufii severis
non habet.*

15 *Quo ubi ardentissime
deficerunt] In manuscriptis
ardens tenore. Vicitio
& ante viorpata vox est.
Quo minus religionibus
suis tenor, suaque obserua-
tio redderetur. Libro i. c. 1.*

16 *Valentini militari dis-
ciplina fuit] Lege. Valen-
tius militare disciplinam quid
senatus fuit, ex Winchel-
iano & Cauchiano.*

17 *Vita mortalem con-
ditissimum in omnibus manu-
scriptis, Ultra mortuus
legitur. Et recte.*

18 *Senere excubuerit De-
torta locutio est. In Cam-
penii, Palimannio & Su-
fiano, Se senerum exhibue-
rit, legitur.*

19 *Erosusque nullum se
pultura mandari] In manu-
scriptis optime, Erosusque
corpora sepulta mandari.*

CAPITTE VIII

1 *Nisi sūs ducta Tuncia
clavis effet oppressa] In Cam-
penii. Ni sūs ducta Tuncia
clavis effet. Veritas sponte-
nis formula est, qualis
apud Ciceronem Officio-
rum 3. Ni vir bonas effet.
Et postea alibi similes ac-
cidentia.*

manniano, ac confundit, non
habetur. Videruntque
eccliam, immo glossemā
primę vocis consummata.

CAPITTE IX.

1 *Accedit etiam ist, quod
in Fortuna longam prae-
fundi huiusc munera vacatis-
num effos affectu] Conta-
minatus ac oblitus est lo-
cus iste, qui ex manuscrip-
tis codicibus nostris ita
emendatur. Accedit his quod
etiam Fortuna longam prae-
fundi huiusc munera ad-
vacationem effos affectu. Ap-
perta ac clata nunc est sen-
tentia, aggrauant enim cō-
fores accusationem, quod
fortuna vitam longiorem
adepti, tam diu à procrean-
dorum liberorum officio
conlumpis in cassum an-
nis abstinuerint. Ceterum
pertinaci consensu veterum
exemplarium moueor, ut
pro vacacionem, repou-
stum advacationem; verbum
verus, sed hac significatio-
ne raro, atque idcirco à
posterioribus extermina-
tum.*

2 *Carthagini imperio ru-
pta Hispania] v. c. abrup-
ta pulchritudine, cū energiā.
3 *Moderatum pre se fe-
rensi gaudium] In Winchel-
iano, Colonienfi & Atriba-
tene, Tantum moderat-
um pre se ferens gaudium.
Forte, Tantum non, Stylo
Valeriano, Masis & ceteris.
4 *Cum confundimur ergo
confundita potius sua tri-
umphum ducere] In Pal-***

*fecta Catoni] Pre-
terenda Cauchianus codicus
lectio, sic M. Porcius Catō.
Nequam enim incipit ex-
plum, atque una nobilissi-
mo Catoni suum prae-
men restituitur.*

5 *Auctoritate fratris eius*

Teti Flaminii] Ex Pulmanniano, Atrebacensi ac Sulfiano, legendum esse colligimus, *Auctoritate fratrum eius*, v.c. *T. Flaminini*. Sed note singularares non intellecte penerant. Hinc perpetam in nonnullis codicibus *C. Flaminius* legitur.
** Nec indignum pensu-
xerat*] Manuscripti libri, excepto Wincheliano, omnes quos vidi, *Nec pen-
suerat*, habent. Atque hec vetusta Romana phrasis, qua & Sallustius, Neque di-
cere, neque facere quicquam
penitus habebat. Et alii saepe,
Penitus habere vel dicere id est,
quod *discreverat* dis-
cernere, petpndere, estimare,
magni facere, pode-
rate, nō posse. Vox, *indignum*,
ē dictatis aliquius ludima-
gistris haud dubio assuta est.
*s. Influctus animo amula-
tione animo diffidens*] Duo codicites Pulmannianus &
Sulfianus veram lectionem refecunt, que non perum
antiquitatis redoleret, *Influi-
ctum autē amulacione ha-
mo diffidens*. Influctere enim impedit, implicare, ac cōpescere est: qua in significacione veritur eo Catalus, ad se ipsum dicens:

*Quia te animo adfirma-
te, et instringe, redinque.
Et dies multa definie esse
miser.*

Alia quoque exemplaria eius retinacut lectio-
nis vestigia: nam Campen-
se, *Instrictum autem amula-
tione animo*, dicit; & At-
rebacente, *instrictum me-
doce*. Ait itaque Valerius patonomastia non illepidia,
instrictos amulacionis ha-
mo ceniores destrictum ut
habetur in Atrebateniū
mulegide censuram, decer-
tam, iustum ac emundam,
metaphora à destrigentibus
le in balneo sumpta,
qui fortes corporis lacinia
fragilive derigunt, aut
abradunt.

*6. Quod ut intellexit Nero, & tuus collegas Crat-
ma & equum vendere val-
fit*] In manuscriptis, *Quod
vobis intellexit Nero, & tuus
collegas, & equum vendere
vulst*. In nullo quidem re-
peritur. Et armis, *Quod la-
ne, & Grecio vocabulo dic-
cam, glossargi aliquius co-
mentum est*. Neque enim
hoc habet Lilius, ex quo
Valerium desumpta hi-
storiam utrumque confe-
renti patebit: Nic etiam à
censoribus notati equites
Romani arma vendere co-
gebantur: sed equum pu-
blicum, quem iure ordinis
accepterant, & publica nu-
tritum impensa ten-
bant.

Ca-

CAPITE X.

- 1 *In Linternae villa se
continebat*] v.c. *In Linter-
na villa se tenebant*. Rocco.
- 2 *Latus appropinquat, &
clara vox annulata & expre-
sa, Non vita viva hostes*] In
Atrebateniū, *Latus appro-
pinquat clara vox & nu-
ciantes, non vita viva*, &c. Que lectio ob breuitatem
& continuum sententie du-
cam magis placet.
- 3 *Prunde fecit se no-
bus proflandum peccare ne
granetur*] In manuscriptis
rectius *proflandum peccare
ne granetur*. Atq. in Cā-
peniū insuper erauia particu-
larsib, qui sane imperau-
ta erit, ac perpetam infesta
videtur, ex glossmate ali-
quo.
- 4 *Ad lares proprios re-
verterunt*] In manuscriptis
omnibus, *Ad lares rever-
terunt*.
- 5 *Hoc quidem viro Scipi-
one*] Vetus liber omnes
habent, *Ethes quidem viro
Scipioni*.
- 6 *Cum cum adolescentem*] In Campenī, *Cum enim*,
Sed inclusus in Atrebateniū,
Eamus enim.
- 7 *Nec fuisse temere as-
piciunt syllae villarum cum
preferimus ipse Marius eis*,
&c.] Hoc loco quæda de-

esse manuscripti libri de-
monstrant, quamvis & hi
varie mutati sunt. In Sul-
fiano & Pulmanniano legiti-
tur. Nec fuit hic timore as-
perrima Sulla Victoria, ne
in eis conservatio *Marii
Viceliceretur*. Sed reliqua mi-
nime omittenda desidera-
tur. In Campenī ac Win-
cheliano frequens illa re-
petitio nominis *Marii*, li-
brarium immixto effen-
dit in quibus ita, *Nec fuit
hic timori asperrima Sulla
Victoria, ne in eis conserva-
tionē eliceretur, cū prefer-
tim ipse Marius contire*.

*8. Quod cum ex Fauno
amicissimo sibi una sedente
egressus esset*] Hoc loco in Cā-
peniū atque Atrebateniū co-
dicibus Valeniano contex-
tui insettum est Martialis
poem epigramma:

*Nostri vero se sacrum cum
dolce Flora,*

Fessusque latus, &c.

Quod ipsum studiosus ali-
quis in margine annotarat.
Hinc collige lector stupide
libratorum negligientiam,
qua temere bonos auto-
res depreuarunt.

9. Et si quis sanctum] In
manuscriptis omnibus ma-
gis eleganter, *Et quis
quis sanctum*,
&c.

CANTIL. — nomé consuls est en

¹ *Datus gel' reforá [In Cau-
chiati o. Gemblac. & Atrebat.
Datus gaflas: legitur epistola.*
² *Aberratur sc̄ cū inde] Cā-
pentis liber, Colemēlis, atq;
Atrebatēlis, Lewatam abe-
rātū inde se, nījī precib. obse-
peraret. Elegantiū aliquācō.*

nomé cōsulis est correctissimū. Vid. Anselm. magistratū.
¶ *Ne casrorū quidē fūrū patientē esse posse.* [est] In manuscript potere. Recte, nō filiorū.
¶ *Equisumq[ue] ducis clamans.* [est] Educit, habetur in manuscript. omnibus. Non male, pugnabatur enim extra vallem.

CAPITULO II.

2 Sed etia meus patris soluit.
Viris puella lumine [accusat
preferenda] Capensis Atticba-
tensis; codicū lectio hic per-
placet, sed etia meus passus
puella soluit, viris lumen virtu-
tu preferendus. In aliis itē exē-
pliatis huius verē lectionis
exāmē duxit vicitur.

v.c. Ne C. Acciūm. Ita etiam nominat à Plutarck & Suet.
I. M. Scœus In Cápēi alifq; manu scriptis libris ceteris
minus hiūs non v. p. plene exprimitur, *M. Cæsari Scœus*, acq;
iz in Sueton. restitvndū, ubi
Cælius Scœus legitur. In Ap-
piano ité Alexárdio Min-.

*e Quis imitari Romulūs elicit
In Arrebatēs & Gēblacensī.
Quod Romulūs imitari salutat.
3 Et plebē ad forū susinēdos
caſus suos puncarēt in Win-
cheliano sic. Susinēdos caſus
suo vīgore puncarēt. Que p-
fecto in vulgāis suppledā vi-
detur Ita in oīt in alio exple-*

cius Sequa, non minus mede-
sc. Quo nomine si est rore in su-
per accidit. suspicor, ut ibi
de duob. vno Scæsus & altera
Minucio hæc historia scribi
videatur, quam vno confessa
Cæsar, Lucanus, Suetonius ac
Valerius eis adscribunt.

+ Redicatur et nunc Romana
in iunctus debito glori-
tial Q. Catulodépono Attra-
mico consule. Vnde legem, Redic-
tum est, nunc Romane in-
iunctus debito honor et glo-
ria terculis que C. Séprono At-
tracino consule, ita parum in
W'nebelano & Gblacensi,
parum in Attributis in quo

*femore saepe ocreo cruce, i.
ta 120. utrius per se p[ro]p[ter]a apparet
Non simpliciter media etiam
natus est loca. At nullus au-
ctoriorum huius rei mentione
fuerunt, in e[st]o prelio persisse
Sexu scribitur quod tam[en] ex
Valerii verbis colligere est.
Lucanus quid[am] labore ac vif-
acrib. detecta ac extinguita*

comilitonib. pugna elata
canit, cu[m] a C[esar]e subiuncta
castello p[ro]tulit mitteret.

*Nam sanguine fuso
Vices pugna dabat, labo-
rem surda fucrum.*

Excepit ac humeris defensum imponere gaudebat.
Plutarchus item iuxta amplexibus tuto relatum dicit. Suetonius scilicet odia portae comitis castelli retinuisse. Cesar eius opera castellum magnaque parte costruitum, ideoq; virtutis ergo Scævula primipilatu milibusq; armis ducientis donatum refect. Atque Valerius ipsum corruiisse, corporisq; eius vulnus multo saucium apparuisse ait, et vulgariter sonat exemplaria: sed in manuscriptis omnibus dictio *corp^s*, omittitur, que pfecto videtur ē glosis inlata. Nam in Salliano, Pulmanniano ac Wincheliano legimus ita, *Cuius capite, humero, femore saucie, oculo eructo, scutis, etc.* Itē in aliis simili sit: nisi quod, *saucie*, in his habetur, atq; in Cauchiano, *cassum, ipso saentum, in Aretabacum, sedū, in Campū vero fernū.* Ex quo audiē varietate colligo, duo vocabula utrū perperā in unū combaci libra rū reliqua etiā mutari occasione debile, omnemq; texū cōcupēdi. Nam qui legi deberet exiret ex securis totamq; tentatiā taretur, tuendā cibis, & suo tam aliorum meliorē iudicio, oīnamur. *Cuius capite, humero, femore saucie, oculo eructo, scutis, etc.* & *viginti testib; leuato perforato, custodiā portae comitis castelli retinuit.* Atilius nausus ad Massiliū pfectio iniecta in puppem hostium dextra & ab illa, memorabilē illud apud Græcos Cyrrugia exempli imitatus, rorulans in nāue vmbore obatus agens. Hec Suetonius
so Tamen vero Scævula in expirubilem sp. f. junc

dose rursus, nam in manuscriptis omnibus, Scana, vocatur, videturque de eodem adhuc loqui Valerius, quem Lucanus scribit in Gallis sub Cæsare ex gregaria militia ad centurionatum multo sanguine promovet fuisse:

Scana sors nomen, casorum in plebe merebat

Ante ferias Rhodani gentes, ibi sanguine multo

Promotio Lassum longo gerit ordine sicutem.

Hec Plutarchus ipsum militem Cæsaris in Britannia centuriones ab hostibus in palude oppresos feruisse refert, & si Plutarchus non errorne sit, non in aliis & vobis@innotescitatis scriptis, neque quibus in aliis, cognoscimus eam posse, autem illas probare possunt. ut in aliis eis posset, &c. Quia eadem Valerius, hoc loco, non igitur huc exempla diuersorum sunt, ut vulgati volunt codices.

11. Bello non que Gallos
Gallos ex Ieholus influxit in textum orationis: quod
ipsum Campense exemplar demonstrat, in quo auto-
tator adhuc inter lineas viderit. In Atrebatenis ite & Wincheliano non ha-
beantur.

12. In Nodum transiusta-

cili redigit.] In manuscri-
ptis, transiuncta facie. Melius,
13. Eostidas Spartanius sy-
bis occurrit] Legi, Spartanius
nobilis occurrit. Sicut-
im in manuscriptis.

14. Sed melius & aliis inca-
miciis] In Cauchianico
codice, aliis inca- m. Sane
elegerit, addit enim. Nam
Vester Epaminondas na-
tus, quia sic inscribitur. Con-
stat autem nascentia augeri.

15. Roddenby, ferus publi-
co, qui eam tradidit. Ver-
bo lectio remauit in Atreba-
teni, Gemblaceni, Suffano,
& Pulmanniano, Rendens
que feru publicus, qui can-
tradidit, subintellige. di-
xit in Wincheliano, Radef-
que, legitur. Atq; huc con-
ueniunt Ciceronis oenatio-
veribus, qui de eadem re ita:
Quo somni reddito, arti-
dens. Proprio hoc [inquit] "
pulchro Critiq; qui in eum "
fuerat teterimus. Reside-
re autem est leue ac fallsum "
ridere.

16. Cum omnes eius cives]
Erat, incepit infumum exan-
notationibus, libri manu-
scripti non habent.

17. Ecce mortis amans ac
flammissus, ad Gloriam flami-
ssiam flammissimam] Ex
veretur libri cui contentu le-
go, Oeis abs flammis, ad gla-
ciis scissis flamu immersis.

CAPITE III.

1. Perseus enim dexterā suam Legendum, Perseus,
ex v. c. contenta.

2. Pompeius et 7. Libe-
la Virtus] Q[uod] am hic

Pompeius fuerit agarus, à Gentio rege intecipitus,
obscurum fane nobis est. In
Italo quidem nulla eius
mentio nisi in eius bella hi-
storia libro 44. interrupta,
mutilataq; perierit, vbi M.
Perpernam, & L. Perillium
Rom. legatos à Gentio re-
ge mislos in custodia sci-
bi, & postea rege capto à

L. Anicio prætor liberatos,
& forte hoc loco, Perperna,
pro Pompei, legendum.

Pompeia quidem gens eo

tempore admodum obcul-
ta adhuc fuit, quem almo-
dam ex Cicero colligere
est. Nobile tamen illud fa-
ctū Pompei merito viam
ad omnes honores aperire
posset. Paolo post deest vo-
cabulum, quod hoc loco ex
Gembelacensi aliusque resti-
tuit, sic, Desperationem tor-
mentum quoque ex se ergo-
noscendi. Dictio tormenta,
non habebatur in vulgaris.

3. Et quibus non turibulo

accepto ante ipsius astutis]

Velites libiti omnes, arce-

prolegunt. Non incepit, vi-

detur enim puer turibu-

de que attipuisse, atque id-
eo carbonem excidisse in
eius brachium.

4. Solito enim sacrificant
dentias] In omnibus manu-
scriptis habetur. Consulta
enim, quod magis placet.

5. Totum in felice curva-
re numinamento conformat,
potentiusq; metu & dolore
facit] In Suffano & Pal-
manniano magis dilucide;
Terror in soldado virtus mu-
nimento conformat, poten-
tiusq; metu ac dolore facie.
Cuius lectionis extant & in
aliis vestigia.

6. Dum terra conditione,
ambitum mare] Manu scripti
codices omnes, habi-
tum mare dicunt. Sic Vir-
gilius Georg. 1.

Cultusq; habitusq; lo-
corum.

7. Anaxarchique non vi-
tem modo deserunt, sed mor-
tem redidit clarivorem] Pla-
cet Cauchiani codicis lec-
cio; Anaxarchusq; vitam
non moda non deseruit, sed
magis reddidit clarivorem.

8. Pretusq; efficere] In ma-

nuscriptis, Efficere potest.

9. Cauchemorus gelido ri-
gore] Plures libri habent, gla-
ciis regit. Non minus ele-
gitur, ut luscanis, glaciale
Oceanum dixit.

CAPITE IV.

1. Quo euenter & humili

*Iaco nati] In Wincheliano,
Quo sepe eamur. Hoc hic
translatet eodus quarti capi-
tuli ritulus, non mox suo
prefationula quadam tran-
grediens ita illud arguit
tum, hic exordit.*

*2. Quæ quidem planiora
sunt exempli redditus, ac
prius de se ordinatæ] In Susti-
no aliisque. Quæ quidem
planiora sunt exempli red-
ditus, ut primum de se or-
dinatur, Ego.*

*3. Senectus excellentissimus
ernancenti decorata, in ex-
cellētissimo museo statu
figuris fulgit. Minulcriptu libri
omnes, in excellētissimo, prodūt
Rōte, ne subito vox eadē
repetatur.*

4. *Alienum, quod ex adū, alienum, quod utrō Corinthus: falfidendum, quod mercatorē genitū; erubescendum, quod etiam exulte Demarati natum pars De Tarquinto Prisco Rego loquitur, rerū prodigie in epiſtis annotationib. intermixtis est deprecurus hic locus, qui idcirco variatq; etiā in manuscriptis, ē quibus Sufi & Pulmanni exemplaria uno ore recitauit hęc verba, quod ex adū a seniorē. Nec immixto, videntur enim alienissima, ne velut per somniū interjecta. Xē Campense nō ag-*

Cato Originum secundo dixit, quod aduerbiū ab induſtrosis deducitur. Citat Catonē Scipio pater. Ple-
raque Gallia duas res induſtrosissime persequitur, rē militarem & argute loquā.
Vnde colligo nomen hoc
iplium quoque apud veteres in vīo fusile, quamvis apud nunc extantes vix ter-
petariat. Nec adeo quidem
renicēda videtur liberti Cauchianā lectio, que sic habet,
*Cetera rati propterū con-
ditoris sua ceterum induſ-
tria sua prouincialis glorio-
sum reddidit.*

*e. Dilatavit enim fines Ro-
pop. | Leg. ex Cai penti am-
perior facie. In aliis codicibus
tantum legitur: Dilatavit
enim fines, cultu decorū &c.
7. Quod regē de finiōis
potius mutuata esset, quā de
fus elegisset | Hic elegatus
in Palmabianio, Colonei-
fi, & Susiano; Quod regē
de finiōis potius mutuas-
set, quā de fus elegisset. Mu-
tuare namq[ue] etiam mutuo
accipere significat. Sic Ca-
cili: Ad amicos cuiri: mu-
tuatum, nū uiget causa mea*

8. Scruti cognomine Cognitio appellatissime perplexus.
Demonstrat hoc idem in antiquissimis Capitoliniis marinosio, triumphorum eius nataliis.

SER. TULLIUS. REX.
Quo titulo & statuam in-
cipia fuisse autem. Cum
gite nil prater praenomē,
SERIUS, Trillio adiunga-
tur, id ipsum teste cogi-
tare dixit, eo quod nemini
figitur. Nam si rectū aliud
accederet, **Serius** preno-
men diceretur, ad differen-
tiā alterius tertii, quod
nunc cognomen. At quia
nomina nobilitatum cum
fuerint, Antonio teste; Ser-
ius rex ob ignobilitatem
duo dumtaxat habuit, argi-
tare his alterum seruile con-
ditionis indicent.

*Sordidissime mercus capti-
tu in quinque solitu]o nullo
vetatum codicem, inqui-
nus, reperitur. At pro solitu-
in Atrebatenfi, solitu]. Ve-
rū correctius in Cauchia-
no legitur, altra Melius in-
quit Diomedes, dicitur 2-
litus, quam altus, vitande
ambiguitatis gratia. Paulu-
poli, pro veris populi Re-
man]i quidam libri, veri
republica, legunt. Rufas
mox sequens copularium,
quoniam, omnino superflui-
ci, & manuscriptis exultat.*

10. *Vt grassissima cladus auctori dilatatura differetur.*
Veteres libri habent, dilatatura etiam deferetur. Re-
etc.
11. *Mess. Papia. Ipe-*

Commentarij ejus Papia lex de peregrinis rite pelleudis, cuius Cicero meminit officiorum tertio, primum latata fuit anno urbis 688. ut auctor est Dion libro 57. additque eadem exceptos fuisse peregrinos Italiam incolentes. Quomodo igitur Perperne pater lege Papia damnari potuit, qui seculo fere banc praeceperat? Et quomodo i Sabellis, qui montes inter Sabinos ac Matros incolebant, quibusque cum aliis locis ciuitatis data fuit bello Marisco confecto, viginti amplius annis ante legem Papiam latam? Vel igitur alia fuisse Papiam legem dicamus neccelle est, molto ante Mariscum bellum promulgatum, cuius alii auctores non meminerunt; vel, quod potius autumo, nomine hoc in Valerio corruptum esse a librarioribus, quilibet obsecuta nomina in celebriora solerter mutare. Fuere quidem & aliae prius leges de peregrinis pelleudis late, ut ex Ciceronis codem loco constat. Penni legem de peregrinis nominat Festus, latam, et automar. Carolus Langius noster, vir ingenio singulari atque eruditione summa praeditus, a M. Iulio Penni tribuno plebis

anno v.c. 627. quo quæ flor C. Gracchus fuit, atque ipsæ ciuitatis accipienda locis ab ipso iniiciebarat. videlicet contra funiam legem Gracchus tu dixisse videatur, quæ ad medium Festus indicat, atque etiâ Tullius in Bruto. Quia funia legem potius, quam Papia, quæ nō erat, Perperna patrem mortuo sito cœulari quadriennio antea, i Sabellis repetitum fuisse verisimile est. Attactione ex platis Valleti omnia Papiam legem vocat, lector sequatur quod fibivium erit.

12 *Absolutum animum suum in ratione condonans, humana, &c. in secussum pedem reposuisse affectus scutari cogit.* Rectius ac platinus in Campensi aliquique. *Absolutum animu' intima condonans humana ac in secussum pectoris, &c.*

CAPITI V.

1 *Flagitis disces?* In Atrebateni, Pulmagoniano ac Sufiano, disces, habetur. In Campensi, Coloniensi, & Wincheliano, disces. Compositum verbum ab icer. Quam lectionem animaduertit etiam Gifanius noster, cuius correctiones in Lucreti poeta nuper prodierunt. Et ante hoc verbum restituit

restitutio. Pierius Valerianus, legendum que esse docuit, Disce compotia pacem. Aeneid. 7.

CAPITI VI.

1 *Augendo exercitū trahendō, in Africam?* Lege vi in manuscriptis omnibus, *Augendo trahendō, que in Africam exercita.*

2 *Confitebaturque in illis labor eius, in quo remissio laborum?* In manuscriptis, *Confitebaturque in his laboribus, in illis remissio laboris.* Reute.

3 *Myrtica vasa est?* Libri scripti habent. Myrticas per vasa est.

4 *Incolytum ex Asia ducenti triumphantum?* Indicum, in manuscriptis legimus, pro *Incolytum de Indis triumphe bacchii fabulis poetarum est notissimum.*

CAPITI VII.

1 *Asinusve prosser?* veteres libri omnes, prosser, legunt. Quemadmodum Cicero de Rep. 5. Deinde est hominum generi prospetus & salutaris.

2 *I' soleto ab eo libro? v.c. preslatum ab eo libro.* Melius.

3 *Nequis enim adhuc putat malitiam venit?* Non male in Wincheliano, Ne-

que enim huc puto malignitatem venit. Sic etiam legitur in Gemblacensi & Coloniensi.

4 *Quandoquidem fiduciam?* In manuscriptis, *Quæ quidem eruditam.*

5 *Qui ingenti frequentia?* In manuscriptis, quo Recens, vi referatur ad diem;

Deinde. *Hoc ego, inquit, Quisiter, veteres libri, ego non habet, & oculosa vox est.*

6 *Maiorem autoritatem eius?* Libri correctius haec; *Maiorem eius autoritatem.*

7 *Eterna memoria autoritate tradidit animos?*

vox autoritate, in manu-

scriptis omittitur, & falsa sententia absit potest.

8 *Fiduciam nō solum fortem, sed pene etiam temerarium, quia dubius, &c.*] *O fiduciam,* In Campensi rete legitur, ut sic exclama-

tio cum admiratione. Cu-

ius item lectionis extraria-
dicia in Atrebateni, Gem-
blacensi, Coloniensi & Win-
cheliano, in quibus libris
vox exhibebatur, omittitur, quæ
profectio ex dictatis alie-
ni assuta est.

9 *Nam cum ex confuse?* In Atrebateni, ex consulatu, Melius, nā illa phrasis Go-
thica pene est.

10 *Quaenam scit se laude meritum, eam etiā ab aliis*

*imperat] In manuscriptis
hac rectius: Quamq[ue] scit se
laudare mereri, eam est ab
alio non imperat.*

*11 Hoc Versus Grecos ad-
dicat] Grecos ex annotatio-
nibus itreprisi; quare euclie-
dum est e contextu, in ma-
nuscriptis enim non habe-
tur.*

*12 Illa se Versibus quasi
magistro s[ecundu]m] In Sulfiano
quasi magistra. Non male.*

13 Tenuoribus exemplis]

*Veteres libritibus contentu,
teneroribus legunt.*

14 Breuster 23 absisse]
Absisse veteres libri habent.

*15 Hispanias duxerat po-
puli Romani & Galliarum
ac Liguria viri] In Cam-
pensi h[ab]et ita; Hispanias er-
ptas populo Romano Gallie-
rum, &c. Quia magis pro-
banda lectio viderunt.*

CAPITIUS VIII.

*1 Aptū & animosum ba-
ne fiducia pectus] Sulfianus
codex rectissime, apertum
& animosum.*

*2 Quasi debitum opus su-
perest, coftatis reprobant are
naturam. Natura enim sic
comparatum est.] Locus in-
teriectis glostulis mire de-
pauatus; Vera tamen le-
ctiois retinent vestigia
manuscripti libri. Nā Co-
loniensis, Campensis, &*

*Winchelianus sic habent;
Quasi debitum opus super-
est constans representatio-
ne. Cura enim sic compara-
tum est, &c. Conguitatem
Atrebatenis codex, nisi q[ui]
reprehensione, legat, per re-
presentacione. Sulfianus ac
Pulmannianus, licet non
nihil interpolati, veram le-
ctionem nobis produnt,
reiectis us quae perperata
inserta sunt, hoc modo;*

*Quasi debitum superest opus
constans. Natura enim
comparatum est, &c. Atque
haec pulcherrime, mox ei-
num rationem reddit, cum
de fiducia sui translat ad
constantiam.*

*3 Tandem culpa hostium
ta iustus estimator] In ma-
nuscriptis melius. Tam
deinde culpa hostium iustus
estimator. Mox lege, Cap-
uum senatum, ex v. clita et-
iā Cicero & Luius frequē-
ter Capuanos Capuanos vo-
cant, & ipse Valerius Ca-
puan, Campanam vibet, lib. 7. cap. 6.*

*4 Eng[ra]tio Calenā trans-
gressus] In Atrebateni, Col-
oniensi, Cauchiano & Capē-
si, Calenā trāgessus. Recte.
5 Sic ut trāditas repre-
sus] Melius, retinuit, ut Sul-
fiano Pulmanniano & aliis
habetur.*

*6 Sape etiam s[ecundu]m bene ge-
renda res obliterata] In Atreb-
ateni, Campensi, & Sulfiano
legitur, Sape etiam specie
elegati locutione, ei enim
ex q[ui]s, hoc est, simula-
tio, atq[ue] appetitus quedam,
species aliq[ue], &c. Cicerio de
a auctoritate: Quo est enim illa
securitas? Ispes quidē bla-
bā, sed recipiat a te multis lo-
cis repudianda. Auctor de
a Viris illustrib[us] cap. 64. Na-
tūra ut inuidiz subtilitatis
etur, per speciem legatio-
nis io Atiam abiegatus est.*

*7 Successisse Sifus est] In
Pulmanniano, Atrebateni,
aliisque successit Melius.*

*8 Tiquinus de manus
tribunorum pro Rebus Pro-
colatior] In Campē aliqui-
que. Tantum nō. Optime
ponit enim pro, ferme
vel quasi, & Valerio famili-
lare est aduersarium, Gre-
cis praecepit.*

*9 Quia quid tam absisse
recessit] In manuscriptis o-
mnibus absisa, sicut ante.*

*10 Nullus obviam ire au-
detibus] Veteres libri, Nulli
obviam ire audent.*

*11 Cum clam imperita
multitudinis obstreperet]*

*Maior, ut in manuscriptis suis,
Clamore imperita multitu-
dinus obstreperet rotum fieri,*

*&c. vel ut in Gemblacensi,
Clamor imperita multitu-
dinus obstreperat.*

*12 Ut aut Caesaris miles
definiam, aut tuus esse incor-
poram] In Sulfiano & aliis, Ut
Caesaris miles esse definitam,
& tuus esse incipiam.*

*13 Dumi aliud forte cor-
roboratur legendum, curia
in cura, ex v. c. contentu.*

*14 Quidqua incredibile
existimat] In manu-
scriptis. Quod quia & in-
credibile videbas. Etiam
poterat. Et dictabatur ab ini-
mico, pro, sicut dabantur.*

*15 Adeo perseverans con-
fidentia sua propugnat ex-
istat] Multo inclusus in Cam-
pensi atque aliis, sententia
sua.*

*16 Quia quid alio male
consuluerat, b[ea]tū gesserat;
felicitus illud existimat, hoc
sapientius. Tertiusque cum
temeritatem casus invenit]*

*Omnia admodum variantur
in exemplaribus nostris. &
quibus hic prefato Capen-
te, si habebat; Quia quod
alio male consulerat, bene-
cessitas felicitas hoc existi-
mans, illud etia sapientius;
Blandū animū facere temer-
itati casus facit. Hic ledio-
ni magna quoq[ue] ex parte
stupulat Coloniensis, Win-
chelianus & Atrebatenis,
in quibus h[ab]et; Etiam sane
blandū animū temeritate
casus facit. Atqui videtur
quis cogitūs h[ab]et verbaz[us]*

dum animum, obscura forsan lectu, mutalle in, plerumque enim, deinde reliqua his accomodasse. Mox sequitur,

17 Vix prauo confusio proprieas sitat] In Campensi, Pulmanniano aliis, proprietas. Recke meo iudicio. Erratus in Campensi, insperatus prodest, non desperatus, ut vulgo.

18 Aliquando prestantius persecutantia exemplum] In manuscriptis, aliquando praefrantius. Et paulo post, errore infinita, non infraida, ut in vulgaris.

19 Proximum & si non eiusdem splendoris est, tamen constantia certum haberi potest experimentum, efficacis opera forensis, fidei non latenter] Mire & haec periodum variant exemplaria, ex his Sufianus liber plane diuersus est, & vix quicquam prodit laes. In Wincheliano sic legitimus; Adesque certum constantie experimentum, tamen efficacis opera forensis, &c. In Aribateni item male: Adesque cer-

tum constantie haberi posse experimentum, efficacis scire, &c. In Campensi inde sic. Adesque certum constantia haberi potest experimenterum cum efficacis opera, tum fides non latenter. Ex his itaque meliorem hanc lectionem elicimus adiungendo vulgatis particulas a librariorum omnibus;

Tame adeo certa constantia haberi potest experimentum cum efficacis opera forensis tum fides non latenter.

20 Victoriam nescio laude, an tormento maiore partem] In Sufiano, Wincheliano, & Pulmanniano tormento maiore consecutus. Recke. Et postea in fine exempli, scriptum sicut Ephaltes. Nomen Ephaltes omittitur, quod e glossis affutum.

21 Subito deinde ex nimio haustu, rigore obstupefactus acruus] Legendū ex v.c. Ex nimio haustu rigore. Non enim bibit aquam Alexander, sed immetus rigorem haustus corpore.

STEPHANI PIGHII ANNOTATIONES

IN

VALERII MAXIMI
LIBRVM IV.

CAPITI L

1 Quis populi maiestatem generando Publicola cognoscere affectus est? Manuscripti omnes, Publicola nomen legunt. Evidem-
niam aduerzo, Valerius aliquique veteres fere quocunque proprium, seorsim patrum, simpliciter nomen appellate; si alterum iungatur eidem conuentens, quod gentis vel familie non est, cognomen; si tertium, quod ex his gentiliis praeponitur, praenomen dicere. Ceterum Publicola scribitur in vulgaris, ac manuscriptis ubique antiquissima tamen marmoradent, Publicola scribendum esse, quibus stipulatur ipse Valerius, affirmans Vale-
rium populi maiestate collendo hoc nomen assecutus esse. Sed vide annales nostros.

2 Arque ideo à consule in concusa publica duces sufficiunt, claritate excellentibus infirmis personis, rebusque circumfusis, utrumque pra-

uius. Quare prætorem hic Valerius consulem appellare videtur.

3 Eadem ipsum duci] In Wincheliano, eadem ipsius duci. Recke.

4 Solemnē esse precatio, nec carmine praret] In manuscriptis, Solemnē ex precatione carmine praret. Multo melius. Sic Lautus praetoribus exercitabile carmen sacerdotibus. Cicero pro Milone, Ut vobis voce praarent.

5 Ne ego in tua persona & accusatoris, & teſtu, & censoriis, & iudiciis partes egisse videar] In quatuor manuscriptis ita: Ne quod in tuam personam & accusatoris & teſtu & iudiciis partes, &c. Et censoris superperficiunt est, quod in vulgaris libris assutū ex glossis temate aliquo videtur.

6 Sed enī magna mihi & multa breviter dicenda sint, claritate excellentibus infirmis personis, rebusque circumfusis, utrumque pra-

flare non possum] In Wincheliano & aliis apertius hoc & elegantius experimentatur. Sed cum & multa breviter dicens sint de clavis excellenter viri, seruo insinuari personis, rebusq; encunfusis strumq; praeflare non potest.

7. In qua, cum ei forte latet Tristibus spectat litera redita esset. Sic etiam in manuscriptis, exceptis Coloniensi, Cauchiano exemplaribus, in quibus Ludos theatralis spectant, habentur. Et sane nomen loci illius dicitur mode proditus. Luius enim Rhodi exalaſie Numidicum scribit, Auctor de Viris illustribus, Smyrnae.

8. Porciū nomen. Velut expers busus & gloria silentio prætereundum se negat, posse viri Cato non parvo, &c. Tunc locū illē ex veterum liberū consensu colligere est. Plura enim exēplia sic habent, silentius prætereundum se negat fieri debere. Cimpe autem, silentione prætereundum, &c. Equidem puto particulam scilicet oculam esse, atq; eius loco substituēdam interrogatiois notulam, ea que ratione Valerii integrati sūz restitui posse, si legamus; Tse familiis in-

quo generā clavis enumerata in Porciū utrum velut expers busus & gloria silentio prætereundum? negat fieri debere posse viri Cato, ne purus summa moderationis fissus indeco.

9. A Gabiniānū militibus Egypti occisō cognosuit] In Campeniā Gabiniānū militib; occisō effe cognosuit vox Egyptiāne superabundat.

10. Inimici offensio magnitudo] Libri manuscripti habent, inimici loco maledicti. Non repanda lectio, quoniam delatores inimici vere poliant appellantur.

11. Seque porius Gehemester aduersariō vergi, Coloniensis & Wincheliani collegi liber, Gehemester. Recitus.

12. Tyrannidem & ciuitatis Mytilena delatam] Mytilene vox in nullo veteri libro repetitur. Atque hæc eis generis plurima se ex interlinearibus exemplariis glosulis operi insinuantur in contextum Valerianū orationis negligentes aliorum admissa.

13. Hoc fortunam dulces emisse dicente] Manuscripti libri tres, Hoc se fortunam traxit emisse dicente. Recite, at enim versiculus tractat pīlatores.

14. His verbis Gracis] Vox Gracis, glossemū est, quæ quidem in manuscriptis nō repetitur, i.e. pīlato, etc. nequitem oraculū rectius ille prior. Unde colligo Valetrium solūmodo posteriorem, quo Apollinis responsū continetur, potuisse prioremque addidisse postea librarios ex Diogene Laertio, qui ambos versus recitat.

15. Tu illi confessus Thalæti mensam] In Campeniā & Cauchiano, Tuū Milesia confessus Thalæti mensam.

CAPITIUS II.

1. Transgrediamur ad egregiū humani animi effectū, quē ab odio ad gratiam deflexū] Due voces, effectum quem, à letolis sunt inservit perperam, quæ in manuscriptis non habentur, plurimumque obscuritatis exterminante secum abducunt, sententiamque Valerii nostri non solū eleganter, sed etiam ex nubila claram ac strenuā linquunt, si legamus:

Transgrediamur ad egregiū humani animi ab odio ad gratiam deflexum, & quidem cum lato stilo prosequamur. Nam si placidum nrae ex aibis, & si bellū pace mutatum &c.

2. Atq; in animū induxit,

& inducit, & pratorē, & testē Vesta ad eam intuens amicum Lentulo agere, intra quam illē salutem eius] Lucas est corruptissimus, cuius quidē vera lectio remaneat in veteribus libris, qui pars loffragio voce testis recta, haec in pdit. Atq; in animū induxit, & induces, & pratorē, & Vesta ad eam intuens, amicum Lentulo agere, inter quæ illē salutem eius, &c. In pulmanniano & Suliano habentur, & iudicem & pratorē & testem eadem intuens, sed perseram. Quæ quidem lectio videtur vulgatos itēlibros deprauasse.

3. Factum propter nimia & eximiam humanitatem] Duo verba, nimia & veteres codices non admittunt, & quidem octo lata sunt.

CAPITIUS III.

1. Ibi iniuria dominatur, infamia flagrat, igitur contrarios his tam diris] Delideratur quidā verba, nām plenius hæc ita habentur in Campeniā, Coloniensi, & Cauchiano: Ibi iniuria dominatur, infamia flagrat. Quibus longius relēcti, contrarios tam dirū fatus mōri commōmemorant. Cuius lectionis extant item vellagia in Attrebacusi libro.

2 Totius Graecie verbis] Veteres libri, Tot. Graecis, Actis Campaniis, Tot. egyptia verbes. Quid non displacebit, subiicit enim potestatit. Caronis non solum Graeciam, sed & mariam partem Africam civitatis opulentissimam inclivit.

3 Druſum etiam Ciceronicum eximium. Claudio familiis gloriam, fratre Tiberio patriciis rauum ornamentiis] Glossemata est fratre Tibero, quod exlepiem manuscriptis omnino excluditur.

4 Idque fastidiosus perspectissimum specimen] In Iota. Cauchii libro, perspectissimum specimen. Melius.

5 Ac ligno catino canisteros] Campanis illicet aliquæceter. Atque ligno catillo canisteros. Eleganter rem eam attenuat ipsa dictio diminuta. Aquam bibere catillo, Plinius dixit lib. 30. cap. 6.

6 Decem ars, & quinqie pondo argenti totidem seruas fibris missis] Gellius libro primo cap. 14. huius histoniam me misit ex Iulo Hygino, sed non exprelata summa grandem pecuniam dono isolatam scribit. Verum quam tecuis hac summa Valerians? quæ proculdubio, numerorum non ins-

terueris, est depravata; at tam ex manuscriptis quod adferat inclusus non habeo, Gemblacensis liber 15. podo argenti prodit.

7 Qua tunc confusus erubuit] In Wincheliano, Colonensi, & Gemblacensi recte. Qua tunc confusus erubuit. Et retrahent eius quoque vestigia in aliis libris.

8 Q. Fabius Gurgi, C. Numerius Fabius Pictor, Q. Vgolinus se subscripterunt]

Mirifice corvæpetunt hæc legatorum nomina librarii, que item varians in manuscriptis In Iacobii Subtili libro posteriores dovoluntur Q. Numerius Pictor, Q. Ogolius. In Pulmanni nem codice modo. In Cauchiano, Colonensi & Wincheliano, Cu. Fabius Pictor, Q. Vgolius, In Campaniis, C. Numerius Pictor, Q. Vgolius. In Arebatenii acque de Gemblacensi, Numerius Pictor, Q. Ogolius subscripterunt. Ex his omnibus reliqui possunt hoc modo nomina: Q. Fabius Gurgi, C. N. Fabius Pictor, Q. Vgolius subscripterunt.

Atque ita etiam antiquis Romanorum fastorum tabulis respondebat. Cenit Fabius Pictor cum Q. Ogolius consul fuit, Numerius

ius postea cum D. Iunio. Meminit huius abstinenter Annalium secundo Zonaras, sed legatos non nominat. Vide Annales nostros.

9 Sed abunde erit ex his duo exempla longe intercedendum facilius retulisse. Hæc alio ordine in manuscriptis, sed abunde erit, longe inter se distantius facilius duo ex his exemplis retulisse. Utique bona lectio, sed haec vincit librorum veterum contentu.

10 Haud scio maiore cum

gloria huius verbi armis,

quam moribus repulsa sit]

In Campaniis aliisque. Huius verbi moribus quam ammis. Eam lectionem non video quisnam improbatæ poterit.

11 Vdigi manusibus deripiendas abucessent. Libiti vecetes, obiecissent. Melius.

12 Qui exinde luctu prædatæ petret in Pulmanniano, & Campaniis. Qui è coulæ ractura. Eleganter allusione facta ad illam tempestatem tripl. quam procellæ vocat.

13 In perugilis Phryne noble Athenarum scortum iuxta cum vino græcum accubuit] In manuscriptis, Ita & extensis, hodieque amplissimum est panarium. Pulchre.

14 Et saluum habuit. Sed

co laudius Fabius] Vice-

sue sic moratur] In Wincheliano recte.

15 Confluentissimum eius contractum] In manuscriptis, abstinenter. Recte, nam paulo ante idem vocabulum occurrit.

16 Si Dionysius adulare celer] In manuscriptis simul omnibus. Si Dionysium adulare veller. Et postea, Non adulores Dionysium. Antiquæ dictum. Sic Lucretius lib. 1. de canibus:

Longe alio pacto gannitu vocis adulant. Item Accius Prometheo:

Pinnata canda nostrum adulat sanguinem.

Atque Columella libro 7. cap. 12. de canibus: Quid illi quoque furem adulant, ut in v. c. patroni optimi Marcelli Cesarini Pot. Max.

CAPITVS IV.

1 Ornamenta sua pulcherrima seculi illius ei offendere] In Wincheliano & Pulmanniano, Ornamenta sua seculo illo pulcherrima offendebat.

2 Ita extensis, hodie quod amplissimum est] In manuscriptis, Ita & extensis, hodieque amplissimum est panarium. Pulchre.

3 Et saluum habuit. Sed

res libri, salini laetior, ob-
bet. Quod pferedae est: Cm.

4. *Imperat utrū accersobat*
Afferebant, in manu scriptis
corinibus. Et in sequenti ex-
emplis, secundum accersitum
videtur. Cotidie domini ut
est in Gembiacensi, Secunda
spargentes videbantur.

5. *Anxii dimicarii com-
paratio* In Campeli, Win-
cheliano, aliquique, Ninis
anxia. Recto.

6. *Er agram ali salico co-
lendum locas*] Manuscripti
libri aliquot habet. Er agra
ad illo colendum locas.
A: in Campani, Gembia-
censi, & Atribebati optime;
Et agram, scilicet illo colen-
dum lacare.

7. *Iaq. maximo circu Flaminio* [speciebus locas] Legi
ex veterum librorum con-
tenso. Inq. maxima & Flaminio.
De viroque cuius
circu, qui duo tunc Romam
erant, loquuntur.

8. *Filium ei nupti deder,*
causa pecunia tam scimus
penates videbat] Vetus li-
ibri multo hec elegantius;
Filium ei nupti deder, cu-
tis penates tam scimus pe-
cunias videbat. Sic Plautus
Calina. Ut actur nupti no-
stro villico.

9. *Acquellam nupti deder*]
Nuptiae, in manuscriptis,
sicut & antea.

10. *Vt T. atria Casini filii*
Accia, in scriptis cor. eius.

11. *Quia cura quaginta
milibus aris*] Magis placet
numerus qui est in Win-
cheliano. Quia cum qua-
ginta milibus. Alter e-
num nimis amplius esset
pro eius iaculi paupertate.
Nam modum dotis maxi-
mae milia decem tuochu-
fedicit.

12. *In hac enim illi pecu-
nia futuri senatus prin-
ceps*] In Atribebati & Su-
fiano. Hac illi pecunia. Ma-
litiamque vici Campeli.
In hac pecunia illi futuri
senatus princeps nutritus est
spiritu.

13. *Nullum autem vel ad-
modum pandens argentum*
Veteres libri, Nullum aut
admodum parvus pandens ar-
gentum. Melius.

14. *Indigentia domitiae
impensa funera*] In Winch-
eliano & Sulfano. Indigentia
domestica impensa funera
male. In Campani, Indige-
ntia domi impensa funera.
Vnde colligo legi posse re-
ctius: Indigentia domi, pu-
blice impensa funera. Nam
videntur duas voces domi
publice, in unam domestica,
comitatu libri.

15. *Quia ergo mendic
futu*] In manuscriptis me-
dia fortunam. Rectissime.

CAPITI V.

1. *Efficit, si acres deorsū
ex modestia ipsius moribus
impudenter*] In Sulfano,
Campani, & Atribebati, si
ares, habetur. Rectius in
Cauchiano, si clades.

2. *Nec nū est maxima ve-
recundia preceo Scipio tuni
honorē adeptus est*] Du-
plex exemplaria lectio est,
neutra quidē contēnenda.
namque in Sulfano & Pul-
manniano sic. Tuor etiam
si maxima verecundia preceo
Scipio tuni honorē adeptus
est. In aliis autem ita. Nec
minimū est verecundia pre-
ceo. Scipio tuni honorē
adeptus est. Et hæc quidem
lectio in hi Valeriano stylo
vicinior videatur. At polte-
riores libritari ex duabus v-
nam vulgatam fabricari,
nec minimū, mutantes in
uer, non, & reliqua ex altera
priori lectione accommo-
dantes.

3. *Nos digneas quo son-
etrum, nisi a Calare*] Pulchra
allusion est ad illud Virgilium:
At Magni Eneas de-
traxid. Nam & Iulus ab
Eoca trahet originem.
4. *Quo dimidius floruitus
mortali secerebatur a cor-
pure*] Libri veteres omnes,
discernebatur, habet. Et re-
cte: nam proprio discerne-
re significat separare & di-

uidere. Unde discerniculū,
acus qua capilli mulierum
ante frontem discernuntur,
Varrone ac Nonio
Marcello auctōribus.

5. *Vt inferior pars corporis
testa collaboretur*] In Ca-
uchiano. Vt inserviat parte.
Melius.

CAPITI VI.

1. *Principiū Georgie fidei spe-
cimen tantum nosfrā o-
fendet scđu*] Tantum non,
omittitur in manuscriptis,
& superacuum hādī du-
bio est.

2. *Quo Spartana cunctas
reflexa Tyndaridarum*] In
Wincheliano plen⁹. Quo
Spartana cunctas recipit re-
flexa Tyndaridarum. Et
Iaq, parenthesis in sequen-
tibus non est opus.

3. *Coniuges eorum illustris
sanguinis*] In manuscriptis
no, illustris ibi sanguinis
Velut allocatura pertinet
maritis.

CAPITI VII.

1. *Itaque celestis sine re-
prehensione propinquū acci-
dere, quam amicum quia al-
tera diem p̄sū dīque in-
iquitatis, alter aleatoris in-
imicis subducit*] In manu-
scriptis hec elegans ut le-
guntur. Itaq, celerm est sine
reprehensione propinquū mer-
tere quam amicis, quia altera

discrepatis iniquitatis, alteris
etique lenitatis crimum sub-
iecta est. Ait enim propin-
quam auertere, iniquitatis;
amicum, leuitatis etiā esse.
Utique hoc loco non solum
copiet, sed auget quoque.
Quemadmodum & Tul-
lius utitur ea dictione. Nam
& Pilat satisfacendum est,
& utique Attica, lib. 12. E-
pist. ad Atticum.

² Quis etiam non sapien-
tem] In manuscipus, *Quis*
non etiam. Reſte.

³ Quoniamque volumini cō-
fiantem] In Cauchiano, T.
Volumen. Quod p̄ennōne
in aliis exemplarib⁹ inter-
cidit.

⁴ Quoque illum mirabi-
lissem redderer] Lege mis-
erabiliorem, sic enim omnia
habent exemplaria, & sen-
tientia erit illius.

⁵ Logatur nunc Gracie
neſandus P̄ischoi amoris
ſubſcribentem] In Cauchiano,
Campeni, Scalii; Lo-
gatur Gracia P̄ischum ne-
fandus P̄ischoi amorib⁹ ſub-
ſcribentem. Meliorē ordine,
vt & taliq⁹ que ſequuntur.

⁶ Partium inclite ame-
cita auctor par gloria portis
affrēenda eſt] Praefero At-
trebatensis ac Sulfani libri
lectionem, que Valerianū
ſtyli antiquitatē caput: Par-
tium & mifte amicitia

aucto par gloria portis affre-
renda eſt. Et in Sulfano Cī-
pentique extant eius lectio-
nis reliquiae.

⁷ Ita alterius fato fore-
cordia, alterius pretar cau-
ſam præbuit] In Winche-
lano, alterius fato magna-
miseritas. Malo melius.
Voluit enim moti Cæsars,
ne in hollum veniret po-
tentati: mago animi regi-
tur, que victori viciū ſu-
ffriteri non paffa eſt, mortis
cauſam præbuit.

⁸ Oret ergo ab illa la-
Pulmanniano & Sulfano,
Prodeſte ergo.

⁹ Alterum virorum alte-
rum deorum maximum a-
mīcam] In tisdem libris, Al-
ter virorum, alter deorum.
Reſte.

¹⁰ Edemque caput ſuas
ſubſcriberat] Campeni exem-
plar, Et eidem, habet: alia,
Edemque Melius.

¹¹ Ultima culturū benevolen-
tia] In Winchelano, ve
una In Atrebatenſi, ſtrama,
perpetua. Legēdū puto,
intima culturū benevolentia.

¹² Quod p̄ſuatum quia,
merito vincerat] Hęc quidē
superiori exempla ſunt co-
nectenda, velut etiam de-
monſtrant exemplaria ma-
nuscripta. Non enim ſe cū
Pompeio ſuo velut exem-
pli amicitie adducit, quod
quidem

quidem facere sine arrogā-
tie nota non poſſet. Verum
amicitia Alexandri Magni
sq; Ephesiorum occasione
ſimilem clarissimi vii Sex.
Pompeii erga ſe benevolen-
tiam ac humanitatem
gratitudinis cauſa reſtaſtatur.

¹³ Gratia meam qua-
ntumque fuat que ea in ho-
buerat partis] Manuſcripti
libri hac meliore ordine
luculentius exprimitur hoc
modo. Gratia meam qua-
ntumque fuat, cum his qui
eas voluerant partis.

¹⁴ Ne sit alius malus]
Particula, vt, ſuperflua eſt,
que in v. libris omittitur.

CAPIT. VIII.

¹ Adproprium rempro-
eū] Lege, ad proprium de-
larem, vt eſt in Campeni. In
aliis perperam habetur de-
larem, in aliis, ardorem.

² Dabo autem iſi gratia
& magnitudo ſua] Super-
est copula, que neque ha-
betur in Pulmanniano vel
Sulfano.

³ Si animo prorogante]
Erigant, Optime, vt in
Campeni & Cauchiano.

⁴ Cum ad infīgē ſtellā-
culum] Ad iſthmū, in
Atrebatenſi alioquin. Sic etiam
Plutarachus in Flaminio.
Liuſtamen, Nemea
dicte fulle.

⁵ Quintus Flaminius] Le-
gēdū in ex v. c. T. Quintus
Flaminius.

⁶ Non ſolum quod ipſe be-
nigne tribuit, ſed etiam quod
alio tribuente ſenſit, comme-
morari] Dictione vna omiſſa
deprauatus eft locus, q̄
inter lineas in Campeni eft
annoſata. Vnde hoc modo
reſtituendam eleſt opinor.

⁷ Non ſolum que ipſe benigne
tribuit, ſed etiam quia alia
ipſo tribuente ſenſit, comme-
morari. Excutat n. Valerius,
quod nimis horſan verbole
gaudium ac gemitus Greco-
rum in excipiendo date li-
bertatis nūcio delcriperit.

⁷ Ut enim illuc commemo-
rata, ita hic redire laudes
comendatio eſt] Placet Win-
cheliani & Colonienſis co-
dicum lectione, vt enim illuc
collata, & reliquam Cam-
peni libri adiungo, ita hic
repetere laudes commendatio.
Ex quibus primū verbis
hauiſes veram Valerii len-
tientiam, que quidem per-
nit ad anteſtātā excuſationem.

Ait enim Gracos
in conſerenda Romanis ob-
libertatem datam laude, ſe
quidem in eadem scriptis
repetenda comēdari debere.
Laplū profecto ſupi-
ne librarius priorem ſentē-
tiam corrupce ſcriptans nō
intelligens; & ſic error er-

torem traxit, qui ex inepta
repetitione verbi *comme-*
mori, si potest colligi.

8 *Trecenta milia modio-*
rum tyticas, ducenta hordes,
autem ducenta & qua-
dragata pondo] In Atreba-
tensi, Gemblacensi, Pal-
manniano, & Coloniensi
sic Trecenta milia modiorum
tyticas, & ducenta milia hor-
des. Plene ac correcite: Au-
tri autem pondo fuisse Luius
dicit ecclxx. modo non
fallant numerales note.

9 *Liberisque anima an-*
nnona subsidia tribuebantur]
Vetusti lectionis prafero,
qua est in manuscriptis
omnibus. *Liberisque an-*
nnona subsidia oriebantur.

10 *Dores vergubus pau-*
perante pressu subsidio, destruc-
torum incursum quassatu
solatio ergobantur]
Tolle vocem, *subsidia*, que
haut dubie oculis super-
est, atque ita lege ex v. c.
Dores vergubus pauperante
pressu, destrutorum in-
cursu quassatu solatio ero-
gabantur. Solatum pro
subsidio posuit etiam L.
Florus, auctor non conte-

mnendus: cuius verba, quia
in vulgaris libris non ha-
bentur, adiungam. Sunt
autem libro 2. cap. 7. Vbi
de Rhoditis, Aderant, in-
quit, Rhodi nascitus po-
pulus. Nam Rhodes op-
erarissima insula, & locus
Altæ insularum metropo-
lis cum pene omnibus Cy-
cladibus arma pertinentes
Romano iam diudum se fré-
deratam populo illi coün-
xerat, & nauali bello fa-
laria condonabat. Pulchre
opinazimam vocat Rha-
dou: quod victorias Ro-
manorum opinati ac quasi
pondere potuerat, quia So-
li sacra insula est, prouiden-
tia ac diuinationum pra-
fidi.

11 *Agrigentia ciuitas* in
Atrebateni codice: *Agrag-*
entia habetur: Ante que
& Graeco more. Reperi-
mus enim argenteos num-
mos cum titulo huius ciu-
tatis **A K R A G A N T O Σ**.
Et Plinius Agragentium
bitumen dixit lib. 3. cap. 8.
Item Virgilius **Æneidos** 3.

Ardens inde Agragato
stendit maxima longe.

STEPHANI PIGHII

ANNOTATIONES

IN VALERII MAXIMI LIBRVM V.

CAPITE I.

1 *Tantua hostium exer-*
cuum dimissem Debet v-
na dictio, que quidem est
in Coloniensi, & Campen-
si, sic: *Versum tantum ho-*
strum &c. Sunt eius vesti-
gia in Atrebateni, in quo
perpetram, *Explicacione re-*
rum, pro. exp. plene. I. etiam.

2 *Quibus ipse gene ac tu-*
to cum suis in Africam tra-
nsieret] In veterib. libris:
Quibus se bene ac tuto cum
suis in Africam transieret.
Sic D. Beatus ad Ciceronem
Familiar. i. lib. Si se Alpes
Antonius traecett.

3 *Pro quo fortissime ga-*
gnans] In manuscriptis da-
miciens.

4 *Quid de Q. Crispino lo-*
quar, cuius humanitatem?
Legendum ut in veterib. libris:
Quid de Quinto Cris-
pino loquar, cuius mansue-
tudinem, &c.

5 *In quo scieles exercetas*
arma] Melius scieles. sicut
in Campensi, Wincheliano,
Coloniensi, & Atrebateni.

6 *Huc fallere per eiusdem*
viri humanitas Hoc qui-
dem loco diorum Scipio-
num acta perpetram vni Am-
iliano adscribuntur, nam
exemplum hoc posterius
Licio teste non ad Amilia-
num, sed auctum eius supe-
riorem Africanum, qui eo
humanitatis edico exam-
plo Malanissam, rum ad-
huc hulcem, Romanis pri-
mum concusauit. Atqui
hunc tam pudendum erro-
rem, non imprimis vel ne-
gligentiae auctoris adscri-
bo, qui immensitate saepe va-
polat ad doctis, sed eorum
temeritati arque ignorantia,
quibus hoc tam con-
cinnus opus destruere, at-
que in epitionem contrane-
te vilam fuit, sicut & antea
conquestus sum. Constat
autem consuta huc exem-
pla esse vel hoc indicio,
quod in Campensi legatur.
Huc facta per eiusdem au-
toris humanitas Verisime,
nam de superiori Africa-
no hic loquitur Valerius.

sed quihoc exemplū priori connectere voluerunt, *cis*-*dem* versi scripserunt, atque finem exempli insuper accommodantes pro sua libidine mutarū, cum legi debeat hoc modo: *Eos igitur Victoris maximos frumentarii Romani, diu templorum ornamenta, regibus sanguinem suum restituere, quemadmodum in Campensi legitur.*

7. *Sermoneque grato ad spem exhortatus est.* Recte in manuscriptis. Et Graco sermone ad spem exhortatus est. Atipulatur Luius lib. 41. Idem referens. Hac(ju-
"quit) Graco sermone Pet-
-ro Latine deinde suis. Nec ocole hoc annotatum ab historicis velut in humanitatis ac benignitatis indicium, cum alioquin ex maiestate Romani populi aq; auctoritate magistratum soleat esse Gracos, exteriores quin si Latine alloqui, ut ipse Valerius libro secundo, cap. 11. auctor est.

8. *Lateris suo proximum in consilio sedere fecit.* In manusciptis sedere iussit. Melius.

9. *In summo terrarum orbe.* Lege ex manuscripto libitorum consensit: *In suo modo terrarum orbe.* Quod approbo, nō enim sine lale

hoc dictum existim, nam paulo ante imperii Rotiani summam Pompeius cō-sensu senatus rexerat, atque etiam tribus suis triumphis de toto tertiarum orbis triumphalis vulgo ferebatur. De quo vide nostros Annales in eius triumpho Asiatico.

10. *Corpori frigore duplicitum.* Cottige. Complicatio, ut habent veteres plerique codices.

11. *Quia autem illam sculares non curaret.* Veteres libiti, non cureret, quod habet maiorem emphasm.

12. *Eam ex tyranni ore de humanitate manasse.* Recte in Cauchiano, Gemblacensi & Palmanniano; *Eam ex tyranni ore manasse.* Reliquum est glolema superfluum, atque omnino reuiciendum.

13. *Audierat apud quosdam in conuenientia Tarentinorum parum honoratum de se sermonem habuisse.* In manuscriptis ita: *Audierat quosdam Tarentinorum in conuenientia parum honoratum de se sermonem habuisse.* Non contemenda lectio.

14. *Ipsa cum armati equitum extra portā occurrit.* In Wincheliano, & aliis: *cum armato equitatu.* Recte.

15. *Orbigne & truces ba-*
biunc

finum mollescedor.] In Cauchiano, Toruofque. Melius.

CAPITULUM II.

1. *Gratas vero animi si-gnificationes, & ingratia fa-ciliter vnde subvenire.* Ut Vero ac virtute iusta meret. Hac meliore ordine in Campensi ac aliis. *Gratas vero ingratiaque animi si-gnificationes & facta lebuit senis subvenire.* Ut virtute ac Vero, &c. Actali ordinem prosequitur.

2. *Qas laudem, quam quis reprehensionem meretur.* In manuscriptis *Qas laudem, quam que reprehensionem.* Etc.

3. *Qas Quintio & Minni-
-tio consolibus.* Vesperam;

non enim collegiū hoc cō-folum ex seculo reperitur. At in Campensi recte: *Nau-
-tio & Minnito.* Et in aliis exemplaribus eiusdem nominis remanent reliquiae. Nā in Atrebateni & Coloniensi, *Nuccio*, in Wincheliano, *Nattio*, & in aliis *Genatio* legitur, pro *C. Nuccio*. Sed dilicet in historia Valerius à Luvio & Dionysio, alios forte sequutus annales; hi enim triēio postea Tusculanis datum auxiliū tradunt, verum his coss. iuuentutem vltro arma cepisse cōtra Sabinos.

4. *Quinque consulatus* salubriter resp. administrati. Veteres libri legū, Salustianus. Vocabulum Ciceroniano saeculo non insuerum.

5. *Fabis autem etiam in-
-coluntur.* Legendum, Fabis alteri etiam incoluntur, aliquis enim Rulliano, cuius ante meminit, hęc adscribi videbuntur.

6. *Geminum ea re decus* imperatoris Correctius hec in Wincheliano, & Coloniensi, *Geminatum eadem decus imperatoris.* Atipulantur & alia exemplaria quamvis depravatae scripta.

7. *Quam alius Victoris cognomen affectus.* Non puto Q. Metellum victoris aliquod cognomen affectum fuisse, ut hic Valerius videtur dicere, sed Numidi patris per iniuriam pulsi reditum: continuis lachrymis & precibus efflagitando Pii cognomen meruit, velut eram auctor de Viris illustrib. cap. 63. scribit. Legendum igitur, ut in Campensi, aliisque manuscriptis habetur, *Tam clarum la-
-chymis, quam aliis Victoris cognomen affectus.*

8. *Q. Callidus pratore can-*

dedito] Q. Caecilio prætura
candidato, recte in Cam-
penis.

9 Quia pater in ciuitate re-
stiteretur] In manucri-
pis, pater eius.

10 Dictator enim priuato
Pompej] Lege ut in Cau-
chiano & Wincheliano,
Dictator enim Pompej et
iam priuato.

11 In summo splendore et
iam fordebus gratus locus] In
Campensi & Coloniensi,
fordebus. Recte.

12 Beneficio enim Scipio-
ni & persuasione regni modo
liberius auctus] Locus est
mutius, ut exemplar Cau-
chianū demonstrat, in quo
sic Beneficio n. Scipioni, &
Romanorū amicitia, et Per-
fici regni liberaliter auctus.
In aliis, vero exēpliāb, ha-
betur, Pernasi regni modo
liberius. Mendose vobisq.
nō enim Persei, sed Sypha-
eis regno auctus Massanisa
fuit. Quare legendum ar-
bitror, & per ampli regni
modo liberaliter auctus.

CAPITE III.

1 Incrementum latissimum] Latissimum in manucri-
pis. Eleganter sane. Si lat-
tas legeres eriam rufici di-
cunt, ut Cicero de Otacore.

2 A Luce enim Apuleio; Cauchii liber recte, Sigil-
dem a L. Apuleio.

3 Carthaginis dominum] Immo Africu, ut in Palmi-
niano & Sulfano.

4 Ciuitati ignobilis cum
ac deserta paludes accolam
fecerunt] In Campeli, Cau-
chiano, Coloniensi, & At-
trebatensi, Cives ignorab-
eum, In Wincheliano, ve-
ci ignobilis eum. Vt in
que modic. Legendū itaque,
Cives facie ignobilis
cum ac deserta paludi ac-
colam fecerunt. Non enim
ciuitas Ligernum, sed Cam-
paniæ vicus obscurus alio-
quin.

5 Fancibus oppressam ré-
publicam] Opinor legendū
esse fancibus apprehensam.
In Campensi legitur appre-
ssam, quam vocē sciolū im-
perie mutarunt in appres-
sam.

6 Hale vero cum magi-
strum equitum Sp. Melium] Legi sic. Alala vero, cum
magister equitum. Ipse enim
magister equitum non Sp.
Melius erat. In Coloniensi
vocatur Hobala.

7 Quo enim numero, quo
procœlla verborum] Nimbū
verbō nescio an quis di-
xerit. Malo itaque legere
ut est in Atrebatenſi. Quo e-
num id est, quae procœlla ver-
borum. Nam dñi tē iugū
quod dicitur, id est, a profundi-
endo. Archilocharum pro-
prio

prio rabies armavit tam-
bo Horn.

8 Quid L. Caesarē C. Ce-
sarem, Manuscripti codices
appellant. Recte, fuit enim
C. Caesar orator a cliente
fuo proditus, & in villa oc-
clusus, cum adīlis curulis rā-
tum fuisset, frater L. Caesar
consularis & censorius ad
buſtum Varii occulat, vt
idem noſter libro 9. cap. 2.
afficerit, utrinque capita C.
Marius victor in roſtris ex-
poni uifit, ut Cicero de o-
riatore tertio, & Appianus
civil. primo.

9 Vrpoz hæcneſ ſauire
aduersus optimè meritum a-
bandone duxerūt] Falla atque
imperfecta eſt lenit̄cia, led
aliquāto melior in Sulfano
& Palminianino. Sed ut puto,
hæcneſ ſauire aduersus
optimè meritū, ſatis abunde
duxerūt. Cōſtabit omnino
ſi per negationem finitur,
altero aduerbio, quod lu-
perflū est, abiecto, ſic. Sed
ut puto, hæcneſ ſauire ad-
uersus optimè meritum abū-
de non duxerūt.

10 Quae ad parendū hono-
rem potenteriſime iudicatur,
clemēria & liberalitate in-
ſtructissimus] In Campensi
& Atrebatenſi, ad parendū
hominē. In Palminianino, &
Sulfano, ad parendū homi-
nū genū, mendose. Sed in

Wincheliano legit, ad pa-
tendum hominem. Hinc
puto restituū posse, ad pa-
tendum hominem. Deinde
pro clementia & liberalitate,
Campenisi libet habet
eloquentia & integrat̄ta,
quæ virtutes in Phocione
laudat mirifice Plutarachus
& Probus, alioq. auctores.
Liberalis, in hec ele. nō po-
tuit esse, cum pauperinius
ſemper fuerit.

11 Sime quo via vita homi-
num extat] In Campensi,
Sulfano, & aliis, vixit homi-
num conflat. Melius.

12 Discordes ſoſt ut paci
que diuidua tuaria Gracie
ſella ſunt columen. Luret
Marathos Persicus trophai] Locus eſt valde incorrectus
& obſcurus, cuius vetū le-
ctionem ex scriptis exēpli-
tibus quod imodo elicim̄.
Nā in Cauchiano, paci. q̄
ſcribitur, pro paci. Deinde
in eodē & Sulfano aliis
que, pro Gracie habetur. O
Gracie. Itaq. legendum eſt
loc⁹ hoc modo, diſtingue-
dusq; quemadmodum tres
scripti codices demōſtrant,

Discordes ſoſt ut paci di-
uidua tuaria o Gracie ſa-
lla ſunt. Calmē lucet Ma-
rathos Persicus trophai. Et
13 Vbi vixerunt? Obvia-
cēt ſeſpōde] In Atrebatenſi, &c
aliis ita; Vbi vixerunt, vbi ia-

ecent responde. Placet magis fine tot interrogari cuius.

14 Cum interim cincisibus nostris] Vestris, in Pulmanniano & aliis. Recte.

15 Honore atra decoratis cincis sacrosanctiores coloſſi] Cincis in nullo veterum librorum habecur. Atqui hæc emendatissime in Sufiano & Pulmanniano: Honore atra decorata, quæſi ſacrosancta coloſſi. Oedipi enim oīla intelligit, novis intta ſeptum Arcopagi, & oīla co Thibis translata fuisse ſcribit & Pausanias in Attica.

16 Tacent muta ſombra fatis neceſſitate conſtricta. At immemores beneficiorū Athēna reprebencione, lingua fermeſtis lucis ſoluta, non vident] Locus hic etiā corrupturn atque luxatus ſclerotum inciftia, cuius duplex reperitur in libris veteribus lectio, quarum altera in Pulmanniano hæc: Tacent muta illorū ſombra, fatis neceſſitate conſtricta, at immemores beneficiorū Athēna reprebencione, lingua fermeſtis lucis ſoluta noſ carer. Altera Caſchianii libri eſt, que mihi quidem viderunt elegantiō: Tacent muta illorum ſombra fatis neceſſitate conſtricta, at immemores beneficiorū Athēnas omnis lingua fermeſtis lucis ſoluta noſ carer.

prebencionem ſoluta noſ carer. Atque huius lectionis veſtigia quædā in aliis eis exemplaribus remaneſte.

C A T I T E IV.

1 Ibi breuiffime ſummuſis adeptus eſt imperiū. In manuſcript. ibi breui ſummuſis,
2 Quam ſibi filius affixit proprieſtatem amens matris complexum petuit. Ibi ea precibus in iram Verſatilis, Sime, ſet priusquam complexum accipiat, ſciamus an ad hoſtem, an ad filium veneſum: captiuane an mater in caſtri tuu ſim. In hoc me longa huius, & infelix ſentia transiſſet exelem, accide te hoſtem viderem: Pſuſiſi populus hanc terram que te genuit, atque alioz: nige te peperiſſim Roma non ſpugnaretur. Multaque inſuper addidit, quib. ex ore, ac parvulorum ſcribut motus, matrem complexus) Expugnare inquit, &c.] Hæc omnia diuobus ſemicirculis incluſa negotiis aliquis ē Linio quath ad verbum deſumpta Valerio in texuit, quæ in melioribus libris manuſcriptis no habentur, in aliis poſtea in margine adiuncta ſunt. Atqui prius mihi videbar tam verboſa hæc alteratio Vetturiæ matris ab exempli breuitate diſcedere, atq;
ad de-

ad demonſtrādam Coriolani pietatem non admōdum requiri, verum ut ve teribus libris penitus excludi, atq; nō Valerii, ſed fe

re Linii ipſuſima eſſe verba animaduerſi, hinc proſuſis eliminanda putau, tanquā q̄ ſedes alienas occuparant.

3 Precibus huius admoſtuſ, cuius ſteter conceptus ſum, te, qui ſuſi merito mihi inuifim dono] Dicit ſe donare partiam, ſed non cui, vel quanam re. Hæc item verba ſane inſarcito gloſſmate ſunt depreuata, que pure atque eleganter in manuſcriptis omnib. Pre cibus huius admoſtuſ, cuius ſteter te, quamvis merito mihi inuifim, dono.

4 Vix dum annos puber tatis ingreſſū] Prefero cal culis omnibus Winchelia ni ac Coloniensis exemplariſ electionem. Vix dum annos puerilitatis egressū. Cu ius adhuc maneat item veſtigia in aliis libris. Nam Campenſis & Atrebatiſis, puerilitatis ingreſſum, produnt: & e contra, Sufianus & Pulmannianus puber tatis egressum. Vtrobio perperam. M. Varro de liberis educandis, puerilitas dixit, pro pueritia, cuius verba ci tate Marellus, Velim me hercules (inquit) ſpīle via

magni puerilitatis formu lam audi.

5 Duplaci gloria conficiu coronā] Rectius, conſpicuā, legi poterit ut in Campenī.

6 L. Manlii Torquatus de e ad populum] Temere huc ex gloſſulis inepitis contextui ingestū eſt Torquati cognomen, quod nunquam L. Manlii fuit, qui Capitoli nus & Imperioſus vocabatur. Nec ipſe filius Titus, cum hoc exemplum pietatis ederet, Torquati cognomen habuit, poſtea ſingulari victoria ſibi ſuisque ilud adeptus. Quapropter ipſa veritas efflagitat, ut hoc fallium ac ſappofitum no men historiæ extinamus. Cōſtar autē diligenter ad uertentibus, ex Ciceronis Officiorum 3. huius exempli filium à Valetto tradiſſe, qui patrem L. Manliū A. F. vocat. Linius & Capitolina marmora L. Manili Imperioſum, q̄i cognomē imprimis loco Torquati reponendum hic arbitror, atque etiam poſtea ebi legitur perperam. Eoque eſſet illum eſſe ne Torquatus ca ſam dicere.

7 Quod occaſione benefi ciendis bellū] Inepita ac Sorbonica locatio, benefice re bellum. In Atrebatiens collegia libro habetur, be

sufficiendi bellis, sed opinor legendum esse, bene confundere, vel bene finiendi, ut sit in Grimblacensi.

8. C. Carbonem a quo partem eiusdam uas sacrarum in manuscriptis omnibus, Cn. Ca. bo vocatur, & ex temporum ratione videtur filius Cn. Carbonis ter consuus. In Dionis tamē 15. C. Carbō legitur, sed fallere potest hoc nūcūm exemplarū in p̄nominiūm notis, atque ideo multorum consensus p̄ficerri debet.

9. Protractumq; remissio dies affluit] In Campenii Peractumq; Recte. Peragunt namq; reus cum tandem daminatur. Et ut censet Paulus ICrus, Destrīctile videatur, qui intra definitum accusationis a p̄side tempus team suum non peregerit. Sic Lutus lib. 4. Vos autem si recum perago, quid acturi estis? Vide Budaxum.

10. Ad necessarium magis speciosum urbē locum. Multo teclius in manuscriptis, Ad necessarium magis, qua speciosum urbē locum. Caccerem namque vult dicere.

11. Quām receptam] In Atrebateni, Grimblacensi ac Colomensi: Quām receptam.

12. A pratore ad consulē iudicium] In manuscriptis, ad consilium iudicium. Optime.

13. Idem predicatoris p̄petrate eius exfishator] Variis hic admodum exemplaria. Campenii de picare primum male, item in Atrebateni, rīus. At in Wincheliano alia est lectio: idem fecisse p̄predicatur. Atque aadem est annotata in Campenii libri margine paulo aliter. Idem de picare. Persa exfishatur. Quod vulgate lectioni magis conuenit. Nomen hoc apud Propertium legimus lib. 3. atque Horatium Odyl. 11.

14. A filio patrī pali est] Hic denuo glossulari reputat, sicut in vecissimib; libris sic: A patrī a pali. iuuat & interclusis annotatio libri Campenii, Paciaco, id est, ea parentela. At Atrebateni exemplar, quod in propriis nominibus fere correctius scilicet peripo, habet a Paciaco. Aliquis ictiolus, vt minus obscurab; esse essent, non solum nomen verum corrupit, sed & intermiscat suas glossulas scribens. A filio patrī paciaco. Est autem Paciacionum familia etiam nō nobilissima apud Hispanos, quam & quam C. Calanus tempore fuisse illūstis. Epistola Ciceronis ad Leptam familiarium 6. docet, in qua Paciaces curvidam meminat,

meminat, qui bello ciuili Pompeianas partes fecutus videtur. De Hispanis [in quis] noui nihil, magnum tamen exercitum Pompeium habere constat, nam Caesar ipse ad nos misit exemplum Paciaci literati, in quo erat, illi undecim ex se legiones. Quociam loco corrīgendū hoc modo nomen illud esse existimo.

15. Sed etiam brenus ac fortis exuta clausiss. Esdem enim mambus Patetio, Vitionem, Epaphropanam, genitoribus numeris] Hæc ita elegantius atq; correctius. In Wincheliano, Sufiano, Atrebateni & aliis. Sed etiam brenus & fortis exuta clausiss. Hisdem enim manus Paciaco, Vitionem, Epaphropanam, genitoribus alimenta, scilicet gloria fata p̄p̄oristi.

16. Ad ultimā iam solitudines peruenient] In Cipenii, Wincheliano. Coloniensis, & Atrebateni: Ad ultimā Asia solitudines.

17. Ut poliorba, sed non & meliora fuisse ingentia: quoniam quidē sola virtus nascitur] Manuscripti libri, Ut poliorba fuisse, non & meliora fuisse ingentia: quoniam quidē sola virtus. Et.

18. Pinensem iuxta uocat, Plutonem stat cognome Atre-

CAPIT. V.

1. Et fortissimus, & bellū gloria excelles, laudes inopij] In Campenii, Grimblacensi, & Cachiano hæc ita: Et fortissimus imbelli, & gloria excellens laudes inopij. Venuta collatione Africani fratris p̄ficit.

2. Inlytā pugna Heraclea & Venetis, superatus] Veteres libri obscura veltigia veræ lectionis retinent. Sufianus enim & Atrebatenis ita: & amici & Venetibus. Winchelianus alioq; duo: Et amici & Venetibus, mendole semper. In Campenii autē legitur, & amici, sed corrīgendum tibi opinor, & quicoli, bellum enim tunc temporis continuum fuisse cum

Aquis etiam, ex Lioni & Dionyti historia constat; cum Erucis tamē eucento illo p̄celio fuisse pugnatū iam dicti quoque scribunt.

3. Obuis pceder: iusta, & ut impatus salutaretur, præcepit, & in dextrā parte p̄ceptū et flatus] Hæc meliora

ordine in manuscriptis: Ob-
niam procedere iussit, & im-
perator salutarietur. Prace-
pit etiā dextera in parte, &c.

CAPITI VI.

1 Quia eversa domo in-
ternum rupi, statu manere
posset? Aliqui codices inter-
dam omittunt, ac vera Cau-
chiani libri est lectio: Quia e-
versa domo intepatruerit rupi,
statu manere posset. In A-
trebatensi & Gemblacensi
quidē incorrecte habetur,
Intefat? rupi statu, sed ve-
teris lectionis aliquam no-
tam p̄ se fuit vox, *intefat-*
tus, licet mendosa.

2 Urbis ruita penates o-
mnes secum trahunt necesse
est] Lege ex v. c. Penates o-
mnum trahunt secum neces-
se est.

3 Ut aliqui salutis sui im-
pendo testati sunt] In Cau-
chiano aliisque: Ut aliqui ea
salutis sua, &c. Melius.

4 Vt ergo mortis rupi Sul-
tenebillas. Quatuor veteres
libri mortis rupi Sulcato, le-
gunt. Sic & Virgilio dictum
Vulnificaque chalybs. *A-*
enid. 8.

5 Cum autem in mediam
partem fors] In media parte,
melius in manuscriptis.

6 Genitio Cippo pratorum
Legendū, Genitio Cipo. Nā
ita scribitus cognomen in

argenteis bigatis antiquis
fimis. M. CIP. M. F. Vide
Annales nostros. Atque dē
confirmant verus codices,
Atrebatensis, Gemblacensis
& Coloniensis.

7 Veluti cornua emer-
rare] In Campensi & Atre-
batensi legitur *creferunt*,
in aliis *experunt*.

8 Caputa effigies crepen-
te, qua excesserat, inclusa
est in aqua Randusculana,
quod alime rauda era dice-
bantur] In Cauchiano &
Campensi: Capita effigies
area. Recede non enim area
fuit porta, sed area vincula, ut
ait Festus, vel area, scit
Varro. Hinc astigilans O-
vidius:

Cornuaque statu miram
referunt formam.

Postibus insculpunt.

Metamorphol. 17.
Ariofedum ait Cincius de
verbis priseris rufusculum
dicit. Iacussi apud xdem Ap-
ollinis ascōfatum, id au-
tem rodus appellatū rete-
res. M. Varro quidē & Fe-
stus & omnes raudas vel ro-
dus appellari, & in estimatio-
ne centotta & infectum
rudus. Jam vero Valerius
noster, vt vulgo legitur, o-
lim area rauda dici sole
scribitur in manuscripta ex-
emplaria uno colensi ran-
dera produnt. Quam op-
me

me. Frustra n. artis, aut etiā
ales, signative nūmī arti,
randera vel ruderā vocarūt
antiqui; quod Lauri austro-
tiat probabo, n. lib. 26.
n. Artis acciū (inquit) quam
ruderā utilites religione in-
ductriarēs, post p̄ficio-
neum Annibalis magni in-
veniunt. Non refragor, rau-
detiam hi legi posse, sed
colens exemplaria non
nihil hic vincere videtur.

9 Genitius laudis inurus
successionē Elios pratoris tra-
dudidit] In Campensi, Win-
cheliano, Gemblacensi, Coloniensi & Atrebatensi
suppli erit locus truncatus
hoc modo. Genitius laudis
huius quo major excoegerat
vix potest successione Elios
pratoris tradidit. Queritur
libratis quoddam scribi-
di cedio prēterisse opinor.

10 Decē & septē milites fa-
milia eximia fortitudinis vir-
um] Depeauat' est locus, qui
vante item legitur in liberis
veterib. In Campensi: Decē
& septē milites familiam,
mēdosc. In Salinno & Pal-
manniano: Is decē & se-
ptē eximia fortitudinis vir-
um cum familia. Non adeo
male. As que in Winchel-
iano, Coloniensi & Atre-
batensi, vulgo: lectioni
magis accedit, Decē & se-
ptē milites cum familia ex-

imie fortitudinis viror. Pa-
to tamen legendum esse:
Decē & septē milites sua
familia eximia fortitudinis
viror. Nam idem fere scri-
bit Frontinus: Ipse cum le-
p̄tēdecim Aliis, ex ca-
dem familia, in proelio est
occisus.

11 Virtus habuerit De-
cios, an amiserit] Manucri-
pi libri: Vt, nos habuerit
Decios ducet, an amiserit.

12 Quod quidem non sol-
lum toro Athemussum cas-
tris, sed etiā contraria per-
cebrunt] In Cauchiano, &
Gemblacensi libro sic. Quod
quidem non solū toro Athemus, sed in castris etiā con-
traria percebrunt. Que le-
ctio non reicienda est.

13 Ita & rbi non tam stu-
ta atque eversa Alexander,
quam restituta Ariofedus
necum est nobis] Quamvis
hic parum adiuvent exem-
plaria, locum tamen hunc
ex Diogene Laertio & Pla-
tarcho restituendum puto:
Itaq. non tam & rbi Stage-
ri eversa Alexander, quam
restituta Ariofedus necum est
opus. Quam lectione spero
studiosos nō reiecturos. In
Cauchiano quidā sic: Ite-
que nō tam & rbi frater, &c.
in aliis exemplariis nihil
fani.

14 Mirificum vitium ex-
Cc

*emplorū clara mundi sub-
scripsit libertas] Non pla-
ceret hoc libertatis emis-
tor, in Siliano rigitur &
Pulmanniano rethorice Le-
remaudi subscrifuerat ver-
itas.*

CAPITE VII.

1. *Sed nunc bella p[ro]p[ter]a affe-
ctus & placida affectus pa-
rentum erga liberos mal-
gentia] H[oc] multo corre-
ctius in manuscriptis. Det
nunc bella p[ro]p[ter]a placida af-
fectus parentum, &c.*

2. *Omnibusque & virtu-
tibus & vita emeritis stupē-
dias] Depravatus est insi-
gniter locus, non enim vi-
deo, quam te[st]e virtutes cu[m]
stipendiis emeritae dicantur,
& quoniam referendum illud,
& vita, sed ut lupinū
hunc errorem libratorum
utique detegunt manu-
scripti codices, ita ex his re-
stitutum vera lectio sic potest.
*Omnibusque & virtutibus &
vita emeritis stupēdias, hoc
est, vehementer admiran-
das. In qua h[ab]itacione
vixit hoc verbo etiā Tel-
lus de Finibus seculi dicit
cum loqueris, nos Vanto-
nes stupemus, tu videlizet
recomi ipsi tides.**

3. *Pene ipso per se duntur at
anno sine corpore milita-
turis] In duobus codicibus
Silius & Pulmanni non ha-*

*bentur dictiones per se, &
omitti sine postlato, cum
nullib[us] sententie leniant.
4. *Falsa clamore oratione]*
Magis placet ut etiam Arte-
batensis & Cauchiana fa-
sor clamore oratione ante-
pet.*

5. *Faciebatique antroburno
letatio] Venit autem, &
glossis traxit, & eis rete-
ndit, nam in manuscriptis
non habetur.*

6. *Causa cu[m] ipse tribunal
comprendit] Et dictio nem
ipse ob candide causam h[ab]et
euse.*

CAPITE VIII.

1. *Brutus per gloria Ro-
malo elegitus hac in Coloniensi, & Wincheliano.
Per Romulo gloria L. tra-
tine.*

2. *Quatrebusne pleb[us] Est
tasie legendum, Qui con-
tributio pleb[us] Alioquin
adieclararunt veritati hi-
storie Callus enim contul-
tunc fuit, & patricius, non
trulus plebis, id c[on]tributio
comodum plebos querenti-
bus tunc contulit adiuvium
legem perfecte ad. non
adeo retrahens proliximus.*

3. *Confessum deponit
pater variatur, & sicut, in
Cauchiana Rech[er]che, atmo-
quid[em] iudicio rectilime, si
ne, Confessum a[ccusa]re nec
pater*

*pater variaret. Et ipsa fore
verba haec Secundus patris fu-
isse videntur, quæ filium ad
mortem adegerit,*

CAPITE IX.

1. *Omnibus honoribus ad
tenet[ur] am[bit]us que defundas]*
Vix, glossula est, que di-
ctione veteribus libris non
habetur.

2. *Cum trimma granissi-
ma defile su[n]u[n]c[er]a comis-
sum flig[er]u[n]d[u]m] Legendū, cum
nunca commissum flig[er]u[n]d[u]m
vix in Campeni.*

3. *Seductam & vix supplicia
suppliciter rogauit. Conta-
minarunt hunc locū sciolū
inserido incepta glofema-
ta. cenus duplex est iecho in
manuscriptis libris, nam in
Pulmanniano & Siliano sic
habemus. Seductam & vix
supplicio rogauit. In Acre-
batensi, ac Gemblacensi ve-
to sic; Seductam & vix sup-
pliciter rogauit. Quæ lectio
mihi preferenda videtur.
4. *Nec ultimum celaret si
ne illam adolescentem sub-
recossa] Quatuor scripti co-
dices h[ab]ent plenaria: Nec
ultimum celaret, sed diceret,
sine illam adolescentem, &c.**

5. *Solitudinem sanguine
melioram] In Campeni. O
solitudinem Rechte. Exclama-
tio, namque auctoris
est.*

CAPITE X.

1. *No patri magis quam
p[ro]p[ter]a partes offere vide-
tur] Truncalle Iclos exē-
plum, codex Winchelianus
atque Colonensis demon-
strant. Noue enim oratio-
nis inuenit aliquid ita. Ne
patri in ego quam pontificis
partes offere videbatur, Iclos
inquit, cadaver. Que verba
Hoc autem confutis sunt, sed
reliqua delicta eius perio-
di, ideoque alterius iudicium
x. vniuersitas quedam de-
siderari. Velut & ipse lenius
indicat. Suppleri quidem
sententia sic potest. Tolle,
inquit, cadaver, n[on] ille, ut
adirent, exceptam rite pre-
cautionem p[ro]ferat. Hoc idem
ex Lilio cognoscimus, ex
quo Valerius hoc exemplū
lumpille videntur: nam de
eadē re ille sic, Nihil aliud
ad eum nuncium, quam
ut cadaver efficeri subiectet, &
reniens postle p[re]cautionem
peragat, & dedicat tem-
plum.*

gitur, sed cum M. Catone censorio nepote, qui Africam iocundus consul in ea provincia est mortuus, ut polchite declarat Gellius libro 13. cap. 18. Filius Q. Marcus solus postea consularum gefit anno rebus DCLXXXV. ut doccebunt annales nostri. Partem itaque superiorum Marcium regem differentiae causa vocat Valerius, quare ita corrigendus est locus: *Q. Marcus Rex superior*, Ga-

- truis in consulatu collega.*
 3. *Xenophontus est pars religione immobile fuit.* In manuscriptis, Xenophontus corpus religione immobile fuit, & summae in consilio prudentia stabilitas manu, Recete, cum loquatur de corporis & animi consilientia.
 4. *Ita liberos pescrando] veteres libri, ita libera-
effe processa-
doi.*

STEPHANI PIGHII ANNOTATIONES

IN VALERII MAXIMI LIBRVM VI

CAPITE L

1. *Sanctissimum quo Indus genitalem thororum.* In Campaniis, Sutiano & Pulmanno, Indus genitus genitalem thororum legitur. Quid placet, impudentilime enim adularetur ajoquin Valentius, cum lulis Angoli filii, & Tiberi uxori libidinis atque adoleris tota orbiter terrarum fuerit infamis,
 2. *A Sen. Tarquinio regis superbris filio.* Legest in A-

- trebatensi, Wincheliano & aliis; A Sen. Tarquinio regis Superbris filio.
 3. *Fannio Saturninus.* Corrigendum, Fannio Saturninus, ut in Atrebateni, Capenii & aliis.
 4. *Eiusdem pessas a filio da-
bia castitatis, & punto pe-
poidis voluntarii servitū ex-
spectum patris erando, la-
ticeere denuo irreligolas
manus Valerio nostro au-
daci, totamque senten-
tiā*

- tiam hanc proslis mu-
tarū. Cur enim quælo pre-
terit, qualib[et] à filio pessas
exegerit Fabius, quod ma-
xime exempli causa dicere
oportebat. Cur itē inutix
ille pater sibi met exiliū in-
dixit? an quod cum paro-
tueris scurratus in filium
fottallis cingendo vix bone-
ficiorem? Profecto alienum
à magnanimitate & cōstā-
tia clarissima gentis Fabie,
aque euam Serruliano in-
dignum, cuique tunc hono-
ribus spacio didissime gestis.
Iam etsi quidem valde fri-
gidum & ineptum mihi vi-
tum fuit hoc exemplū, ve-
rum nunc exemplaria re-
tera conscienti veritas ipsa
semper infinita, eam repe-
terem in Sutiano libro hæc
lectionem: Exegit a filio pu-
nico, sed corrige, vero pessas
dubia castitatis, & eas
pependat, voluntarii secessu
confessum patris secundo.
Eadem est in Pulmanniano,
præterquam quod mendacio
vocabuli, Panico, cor-
rigere quis cupiens, in pa-
nis mutari. Alius deinde
teatulit vocabulum, vt lux
opinioni sententiam accō-
modaret male intellectam.
 5. *Se cogi non posse, ut ad-
effet, quia sacra sanctam po-
testatem habere.* Particula,
ut adesse, in tribus exem-

pliis non repperitur.

6. *Cn. etiam Furius Bro-
chus quem deprehenderat.* In Campaniis contra, Cn.
etiam Furium Brochus. In
aliis, Cn. etiam Furium Bro-
chum qui deprehederat. Tu
vide lector quid tequi ve-
lis. Illam vero lectionem
pluta confirmant exemplaria;
Brochus Anniorum cognomen est; & apud Fu-
rios reperi, denarii anti-
qui testantur etiam. Itaque
legeret malum. Cn. etiam
Furium Brochum quidam
deprehendit, & familiæ fu-
prandum obicit.

7. *Præmissa vnde humus
repulente mandictum ad
hoc tempus tumulo contegit?*
Manuscripti libri sic, Pra-
missa vnde humus, &c. tu-
mulus contegit. Recete. Tu-
muli namq[ue] sunt memo-
riae caesi, eius & gloriam
Grecia laudibus suis cele-
brauit.

8. *In quem consulis insuff-
centorio.* Verba consulis
russa, fallit aliquod glo-
fema est, manuscriptis e-
nim meis libris, demptis
Wincheliano & Colonien-
si, excluditur omnibus, aque
etiam historiz Lituanor[um] a-
liorumque scriptis aduersa-
tur.

CAPITE LI.

9. *Ingenius & studiis san-*
Cc 3

gum] In Pulmanniano, Sutiano & Wincheliano, Inge-
niti Iuliis finguimus. Recite.
 2 *Qui cum sedis nos libertates cedebant, armis sum-
pserant exasperatos patrum conscriptorum animos ver-
bois inflammaverat.* Alia est lectio: ex veterum codicu-
m, que magis placet: *Quam
meret, quae se dignos liber-
tate sudicant. Verbo arma
sumperant, exasperatosque
patrum conscriptorum animos
exasperaverat sed plausus
confitit.* Nec plura legati
verbis refer: Luius, ex quo
desuntiam historiam cog-
noscimus. Interrogatus,
inquit, a quodam tributoris
sententia auctore, quam
primum meritos priuera-
ris conferret, Eam, inquit,
quam merentur, quae li-
bertate dignos censem.
 3 *Quid i helippum de in-
cursum pro tutum libertare-
biqui Lege, vni v.c. Quid
populum, &c. Emiliani-
num liberrime castigavit
populum non Philippi.*
 4 *Et eque expeta patientia est.* Deputata sententia
est, que rectius in Atreba-
tis aliisque: *Et eque exper-
ta est patientem.*

5 *Causa della* Melius, cui
dicto, in manuscriptis.

6 *Diciturq; Carthaginu-
spolis habuit* Rectius in

Couchiano, Barau, &c. *Adu-
xeris, loquunt enim de
victoriis Africani Maioris,* qui annus Emiliani fuit.
*Qoxidem vetera exemplaria
adiectionum illud omittit.*
 7 *Tunc ratius scripsi premi-
ter ora clausa erunt.* In Cam-
peni libro, *fors frumentis.*
Elegater, ut Virgilius:
Cundis amul ore fremebat.
 8 *Quoniam amum genera
homini licetra ludibrio
effici quiescere potest.* In Sut-
iano & Pulmanniano sic:
*Quoniam qui omnis generis
homium licetra ludibrio
effici quiescere potest.* Qui,
pro, ut, Tertianum est.

*Non quis argum: cui a nar-
res, sed qui malevoli*

*Veteris poeta maledicta
respondet.*

In Andrie Prologo.

9 *Studio ad accusationem
prosecutus.* In Can p̄t, Cau-
chiano & Atrebateni: *Stu-
dio accusationis prosecutus.*

10 *Da iniqui fides resp.* In Campeni aliisque, pra-
des. Recite, predes enim pa-
pulo vel recip. se obligant,
interrogati a magistrato in
publicū vī præstār. Aucto-
res Varro & Festus.

11 *Efficaces futurae pro-
xios submissus casus quiescens*] Cauchianus hinc ita: *Eff-
ficaces futurae pratinus sub-
missus casus.* Duo item vici-

cessitud, p̄ nos, nō habebit.
 12 *Obdulia tam vetus* et
cœtricibus] In Atrebateni
perpetrat, *vetus cœtricibus.* Verum in Cauchiano
quam rectissime, *veteris cœ-
tricibus, eleganti epitheto.* Est enim virtus, ut Fe-
tis interpres aut, languidus, finevi, putris ac natu-
ralibus priuatis virtibus.

Tercet, Eucho:

*Hec est virtus, vetus, ve-
terosse senex.*

Item Plautus in Mercat.

*Acherontius senex, ve-
teros decrepitos.*

Vetus igitur cicatrices ap-
pulsiue vocat veteres qui
deci, sed patres ac male cu-
taras.

13 *Victoria enim bene-
ficia! Victoriae beneficia,* habetur in Sutiano & aliis.
Quod glacie.

CAPITI III.

1 *Potissimum imitari capi-
tis] Legē, mutari: v. eti in
manuscriptis.*

2 *Parindignatio aduersior
bp Cassium crupi]* Veteres
hinc plenus, *par inde-
gnatio ciuitatis aduersi, etc.*

3 *Quid prius damniculum
potentissima fari fuerat?* In
Capenii, Wincheliano atq;
Atrebateni aliisque legituri
impostori fari Recite, ligni-
ficat enim impotens nimis

potens, auctore Donato,

admodum, unde Luius im-
potentem decemvirorum
dominatum dixit atq; im-
potentissimum tyranum
Quorilianus.

4 *Quo in flisa supplicium
tristis ad posteros peruenire!* Preferenda puto Winche-
lianii aliorumq; trium co-
dicum lectionem. Quo in
flisa supplicio notitia ad poste-
ros perueniret.

5 *Exigere exhortissent.* In manuscripsis perhorrisus:
senex. Ciceroni frequens vo-
cabulum.

6 *Liberatis adiunctoribus* Et index scuritas, sed pro
dignitate etiam ac pro dis-
iplina aque gravis. Hec in
Cauchiano plenus ut fe-
cundus. *Liberius rigida*
ad huc cibus, Et index fe-
critis, sed pro dignitate ac
disciplina aque gravis in-
uenta est.

7 *Inq; Cornelius propter
vitæ in honestiū actum, sine
silo provinciali ministri, tamen
repetudarum lege da-
mnaturus est.* Probabo vi exstat
huc partim in Cauchiano,
partim in Atrebateni aliis:
que: *Inq; quæstor Cornelius
propter vitæ in honestiū actum
silo provinciali ministri re-
petudarum lege damnatus est.* Tantū
non sit, p̄ termē vñpat,
vt tepe Suctoni⁹ ac Luius

8. Ne bello Italico militaret, abscederet? In Cauchia-

no, sibi abscederat nō male.

9. Cum aedictum fobitum educere coactus esset] In manu-

scriptis fobito educere.

Sic Lilius, Edicere conuen-

tum, Edicere dicere.

10. Interrogatumque quo-

modo eam bestiam confes-

ser] Rectius in Siliano &

alio: Interrogatumque quo-

telo, Responsum namque,

venabulo. Atrebatenus li-

ber habet. Qui eam bestiam

confesseret. Et sic fere Cicero-

nisi iunt verba, Quem ille

Dominiū, qui tantam be-

stiam percussisset.

11. Iteratum post pralium

triūm Curatiorum conditōne

pugna omnium Albariorum

cātor] Aliter in manucri-

ptis: Horatius Ennius pralio-

triūm Curatiorum, ac con-

ditione pugna omnium Al-

bariorū cātor. Pulcherrime,

12. Fuisse percussam inter-

emit. Autim affirmare nos

hic vii glossatore provera

& antiqua dictione auto-

ris, quarmus hanc vocem o-

pinionem patum adiuvent

manucripta exēplaria vul-

garat lectioni rnovelut ore

concinnatio. Attamen in

Atrebaticis collegi codi-

cipius libram manu iux-

ta hunc locum in margini-

ne allsciptum reperio huc

verba, Nota Fustim. Qꝫ

eadē annotata quoque pu-

to fuisti in exēplari ex quo

hic codex est descriptus.

Confermat meam cōcūta-

ram Gemblacensis codex,

in quo tenepe fuit, Fuisse

percussam. Sed adfuit corre-

ctor velio quis, mutavitq;

vocem in, Fuisse, velut ipa-

rata liquide inōlitrat. Vn-

de colligo antiquum atque

elegans hoc aduerbiū i-

plus olim Valerii nostri

fuisse, sed postea ean uile

ex eius opere, multique le-

culis exultare immitato,

propter libratorum: go-

rantiā, qui hoc tanquam

obsoletum atque inutiliū

reducere, cuique loco glo-

bulam recipere malueret.

Verba quidem ipsa Valerii

huc fuisse autumo, atq; in

locum hunc restituendum

esse: Quod vixum libesset,

fuisse interemis. Sunt enim

plerumque verborum adie-

cītia, hæc aduerbia à so-

minibus deriuata, quæ mo-

dum agendi significant. Eä-

dem formula Lilius pun-

ctim magis quam cōfim

petere hoītem dixit lib. 11.

Pugio hinc dictus est, au-

ctore Festo, quod eo pun-

cītum pugnatur. Atque eius

genetis aduerbia quæ plu-

rima occurruunt antiques

scriptores reueluenti, equi-

bus

bus pauca notasse latiſ e-

tit. Amosium, id est, regu-

littere, ab armis deduci-

tur, ut idem Festus tradit:

Morūcātū lūtānt, Var-

to: Qui collim̄ ecclat. Pau-

cas dixere, sicut apud No-

nū legimus, Insuper, Mu-

tronātū, filiatū, postera-

nterātū, aliaq; simili-

apud Charismū, Lucet-

ūtū, catētolū que repeti-

m̄. Iam vero expenden-

dūtū lectōrū relinque, num

& fūlū legēdū sit ap-

pid Plinii libro 11. cap.

13. ubi hoc idem adiicit

exemplū, matritūque

Egnatū Maccenūm vō-

cōt. nesciō an errore libra-

ti, inueni mus inquit, inter

exemplū Egvari Maccenū

vōcē, quod vīnum bi-

būtū ē dulio, interfectam

fuisse à marito. Corrigit

Sigismundus Gelenius ex

Gellio, interfectam fuisse,

cum tamē nihil tale apud

Gellio legēm. Evidētū

ex Valerio fūlū, scribi

posse existimō.

14. In sufficiōne ē cōimi-

ne bōrēat necessit̄] In A-

trebatēnti, subhērat. Apid-

simē, attenuat enim non-

nihil verbī vīm p̄zpositiō,

quēmadmodū in, sub-

hōrētū, sublūcidū, sub-

lūcēre.

CAPITIUS IV.

1. Anius autem Campe-

nus etiam confidētū alterū

Capua cōcūtē debēt asse-

verabat] Insignit̄ etatū

est à scolēs in hoc exem-

plū, non enim habet adeo

lūpinā ignorāntiē cul-

pm̄ auctōni imputare. A-

nitadūerto nūque in libris

veterib⁹ studiōsos Vale-

re.

rianis exemplis similes, vel eaide aliis verbis historias commentariorū forma adscripsiisse: vnde suspicor libratorum imperia perperam variis locis multa esse, opere commixta, multa item confusa distracta, ut diligentius Vale-
rium legenti luce claros constabat. Sepius enim videtur a ventore historie proflus aberrare, quemadmodum hoc imprimis lo-
co. Tradunt enim Livius alioq; autores L. Annium Setinum Latinorum principē anno urbis c. xxi, postulare auctum fuisse, ut consulum alter, & dimidia pars senatus ex Latio crea-
retur, acerimeque restitisse T. Manium Torquatum confidem 1:1: qui rebel-
lantes tunc Latinos insigni prælio collega P. Deciole-
iner deuouente, cogordit. Seculo ampli⁹ deinde postea post Caenensem cladem idem aucti sunt postulare Campani cum al Annibalem deficere vellent, ut idem Livius ex quibusdam annalibus refert, non per Annium sed per legatos suos: eodemque anno a Sp. Caruilio de Latinorum, non Campanorum principibus in Senatum recipiens re-
latum fuisse, ita quecum

relationē agerimne audi-
tam à patribus, tum acerbissime à T. Manlio Tor-
quato consulari, stupore eius
viro qui Latinos olim re-
putesar, sufficere selectam. Ac
noster hic Valerius Annū
illum Campanum facit, ac
T. Manlium eius aduersarium,
Torquati illius qui
Latinos ante teicecerat filiū, cū ne nepos quidem
eius, spacio centum viginti
amplius annorum interpo-
sitione poteuerit. Sed his
simileque errores sciolotum
proculdubio temeritati sunt adscribendi, qui
vel exempla male exemplis
conneccido, annotationes
neque operi inferendo per-
quam surpiter deformarunt
hunc usum storem, ut viri
sui similis videatur. Atque
hunc loco nifere indici remanere vera lectionis, pri-
terquam in Campeo co-
dice, quamvis hic admodum
depravato, qui ita, Annū
iste Campani etiam, Ec.
Quid si igitur legamus hoc
modo? Vt Annū olim,
Campani etiam consulem
distrum Caput creari debet
re affectuerabat. Facilius au-
tem lapides esse potuit inter
haec verba, Vt Annū, A-
nnū: olim ille igitur ve-
ritati atque historie haec
lectionem recte congruen-
tem

tem admittere visum fuit,
donec certius quid reputa-
tur.

2. Tunc Manlius Torqua-
tus filius erat qui Latinos
ad eferens] Duximus tem-
potis ipsorum protius ad-
uersari, ut eius potius est
eius filius, cum ab illo Man-
lio ad hunc centum viginti
amplius numerentur anni.
Legendum igitur opinor,
nisi plane hoc loco Vale-
tiū dormitiale velutinus dicere. Tunc Manlius Tor-
quatus stupus eius qui La-
tinos, Ec. Sic etenim La-
tinos. Et præcipue Manlius
elegit etiam nunc eius stupis
vitum dicentes, ex qua quon-
dam in Capitulo consul
minatos eslet. Quem La-
tinū in Curia videllet, cum
lata manu se interfestu-
rum. Adhuc deinde, ut
et ergo si aliquis ineptus,
qui vocem stupi vel stupis
in primo calu lumens, et
Seiuios & Solipater fieri
posse volunt, filium inter-
pretatus est, qui glosa de-
indein ipsius opus irrepit
libratorum culpa, qui ex-
pe minus obscura reiectis
ignitis solent substitue-
re.

3. Ad ius ciuitatis nobis-
cum exceptendum] In Gem-
blacens ac Atrebencis a-
lisque melius, ex qua-

dum. Ita Cicero, exequare s^e
precio omnia iura dicit,
Verina 4.

4. Non sit patria armis ita
verbis suis fracta cessit] Su-
perior ille lapidus vreasula-
retur, alium hunc errorem
induxit, cuius & aliam quo-
que causam arbitror, suffic
compendiofam illam scri-
bendi formulam P. R. in
veteribus libris frequenter
obuiam, in qua interpretā-
da librarios fidelissime la-
plos lepe reperimus, nō ha-
bita quod oportebat, totius
sententiae ratione, ut perperā
ali quando cum populi Ro-
mani est nota, prætoris vel
patris esse existimat, at-
que etiā scripterint. Quod
idem hic accidisse suspicor,
cum in antiquis libris fer-
iumpum fuisse putem iam di-
cta verba; Namque si P.
R. id est, pop. Rom. ar-
ma sua verbis illius fracta cessit.
Quæ glosiographus duo-
bus Manlius patri (ut puta-
bat) & filio accommodare
cupiens, ita interpretatus
est, Namque si P. R. id est,
patris, arma, ita verbis il-
lius, id est, filii fracta cessit.
Et in Campeo quidem
exemplari, supra vocem
filii annotatum extat il-
lius.

5. Par illius quoque Mana-
lius gravitas, cuius cum conju-

Latere omnium confessus deforesur.] Hic iterum error etiam dicto fonte profluxit. Legendum autem ex Lilio ab illo que, nisi falsa delectetur historia: *Par confidem quoq; Ministris grauitas, cum consularia omnium confessus deforesur.* Non enim hic alius, sed is ipse, qui post Cannensem cladem Latinos in curiam admittere noluerat, sicut ex Annalibus nostris manuscritum est.

6 *Alter nihil habet]* Reete in manuscriptis: *Quia alter nihil habet.*

7 *Quapropter felicitatis cognoscere]* Lege ex Cauchiano libro, *Felicis cognomen.* Quod habuit L. Cornelius Sulla.

8 *Melius sine dubio homines nostri sanguinis haec dixissent]* Manuscripti libet sic: *Melius sine dubio istud nostri sanguinis homines daxissent.* Et paulo post, *In his grauitatis vestigia] non, ha- si, ut vulgo.*

9 *Cum Athenis causam diceret]* In Cauchiano re- etiis, *arcturus* esset.

CAPITE V.

1 *Camillo confuso Phale- seos circumfederare]* Lege Fa- liscorum enim antiquo mo- rescibunt hoc nomen. In Campensi & Cauchiano,

Patrissos legimus, etiam re- obe, quemadmodum in An- nilibus nostris demonstra- sumus.

2 *Ea re cognita senatus censuris]* In manuscriptis fe- re omibus nihil aliud ha- betur quam: *Eare senatus censuris.* Pato igitur dictio- nean *cognita* est glostulis ir- repulisse, & insuper propositionem expulisse. Nam Va- lerium puto vetusta dicen- di formula vnum fuisse, quā plerumque in s.c. pre- xam reperimus. De eare fe- natus censuris. Et quia vul- garis erat, singulis fere lite- ris notari soleret.

3 *Erat in codem pedestre insimicis, & Domitius & dominus diversa estimatio- ne nefariorum iudicium per- pendens, sufficiat tamen vi- ter odium]* Praefero lectio- nem quam in Sustino & Pulmanniano habemus, ac partim in Campensi: *Erat in codem pedestre Domitius & insimicis et dominus, diversa estimatio ne nefariorum in- dicium perpendentes; suffi- ciat tunc odium.*

4 *Sed aliquanta Charon- da Tyrus praefactor atque adficeret iustitia]* Legen- dum, Charonda Thoro. Hic enim leges scripsit, Pythagorae discipulus cum Zaleu- co, ut ex Laertio constat.

Aristoteles

Aristoteles & Scobzes Ca- tanicum fuisse tradunt.

CAPITE VI.

1 *Integerrima vari sancti- tatem reipub. Sibut & sa- cris comparata]* In manus- criptis reipub. Sibut & sa- cris operatum. Elegans- simus. Operari enim dicun- tur proprii, qui ipsi rei re- pub. laborant, ut Litus li- bro 4. Eo tempore quo cor- pus addictum atque opera- tum reipub. esset. Operari item dicuntur auctore No- nio, qui deos religiose, & euan summa venetatione sacrificis litant. Pomponius Præcone posteriori: *Ad Veneris profectus est mane vexus votum ut fol- ueret, ibi nunc operatus est.* Africani excepto; Simul ocium horcabatur ut ope- ratum ille Dianæ degere sanctum dicet. Lucilius lib. 50. Aut operatu' aliquo in celebri cum æqualibus fa- no, Iuuenalis Satyr. 1. 12.

— Longos exercit iuris- ramos

Et maxime operatur febularcerus.

Conqueritur item Propri- tius lib. 2. Cynthiam suam Idus facili operari, atque ideo a concubita abstineere.

2 *Trifolia iam redactum ite- rum foliolum subiit,*

Cynthia iam noctes est " operata decem,

Atque etiam Nilo per " ea qua faciat repente

Misit matronis Inachus " Aufonius.

3 *Ingentes Panorum clas- se circa Siciliam deducta]* In Sustino & Pulmanniano melius deuicta.

3 *Quia manus his insule- rant, per febiles reddendos curauerunt]* Mutulus est loc- us ac ieune contractus, quem hoc modo restituere debet docent manuscripti libri, licet incorrecti non nihil varient: *Quia manus his insulerant, per febiles Culeo præter ex S.C. deduc- des curauit.* Constat autem ex Lito Q. Tertiū Cul- leoem tunc prætorem pe- reginum fuisse, ex quo in- telligimus perpetua in scri- ptis exemplaribus Claudio præ legi. Sed vide Annales magistratum nostros.

4 *Ita etiam in sacerdotum quoque animis]* Etiam, in- periret, nechabetur in ma- nuscriptis.

5 *Post duorum in Hispanie Scipionum]* Misticæ mendacem fecerunt hunc librum scisci, non enim post Scipionum eludem ab Annibale oppressa Sagunto est, sed multo ante. In Campensi legimus, Num-

post duxerit. Immo ex Lilio,
Polybō aliquis halteris
omnibus legendū esse pu-
to. Nam ante duxum in
Hispania Scipionum, si à ve-
ritate distaret nolimus.
Corrupt locum historie
Romanae impetrat aliquis
librarius aut Indi magister,
et Ne a soricata nostra
desercerat. In Sutiano libri
desicerent. Recke. Sic e-
tiam Lilius libro 6. & alibi.

7. *Lusia desicere a nostra
amicuitate soluerant* Melo-
res libri, desicere nostram
amicuitatem, hoc est delictu-
te. Quidnammodum Var-
ro de Re rustica 3. Ne deli-
ciant auctum.

8. *Cateram permisum est
eis, ut facerent, quod tristis-
simis involuntate eorum
videtur* | Legendum puto
ut in manuscriptis. Cate-
ram permisum est, ut fa-
cerent, quod videssent in
columnata ipsiusura videtur.

9. *Omnique erat imbelli
verbis egista, quo tutius ar-
mati faram traherent* Magis
placet vero Pujianianio,
Coloniensi, S. Iano, &
Cauchiano. Omnicque ate-
te imboldi verbis eius, quo di-
versis armati faram traherent.

10. *Itaque Annibale non
Petilius, sed fiducia Petilia*

sepulchrum expere contigit
In Atrebateni & Cauchia-
no legitur, sed fides Petilius
ne sepulchrum. Scribebat
tamen antiqua forma fides
Petilius. Petelinos eam
vocare, atque urbem Peteli-
liam, antiqua marenora,
qui adhuc extant demon-
strant.

CAPITIUS VII.

1. *Mater Cornelie maria
C. & T. Graecorum* Infa-
cite annotationes sunt,
maria C. & T. quas peni-
tus erat das actuomo, cum
neque in quatuor scriptis
libris habeantur, in quibus
dumtaxat: *Mater Cornelie
Graecorum.*

2. *Ne domitorum orbis Af-
ricanus scimus magnus
virum impavidum eum a-
geret* Lege velut in Ca-
uchiano & Campani eft.
Ne domitorum orbis Africani
scimus impudicitiam eum
ageret. Reliqua item sunt
inflata ex glossis. In Colo-
niensi habentur; *Ne domi-
torum orbis Africanum fa-
mina reuin ageret.*

3. *Ne Lentulum Crusti-
liensis virum scimus* | Cog-
nominem alterum Crustellio
in Cauchiano, Coloniensi
& Wincheliano non ha-
betur, & mihi quidem nō
dolum videtur.

* Kilts

* *Nihilominus familiars
veste sumptu] Nilius, fa-
miliari veste, et eis in Cam-
pani & Gemblaciensi. Sic
Cicero Tusc. 1. de Codro.
2. Qui se in medios immisit
"hoites, familiari veste, ne
"pudet agnoscit.*

CAPITIUS VIII.

1. *Omnum enim accusato-
ri] Loge accusationis, ut est
in manuscriptis.*

2. *Cum quo morte deßima-
nerat* In veteribus libris,
comuni Recke.

3. *Quem scirum prosequi-
bantur* | Elegantius in manu-
scriptis: *Qui miseros per-
sequebantur.*

4. *Quid urbani Panapiu-
ni* | Legendum Frobini Pa-
naponti. Sic enim in Atreb-
ateni aliquid manuscriptis
libri quis baldam: Atq; et-
iam in Macrobius, Vibiniū
appellatum legimus.

5. *Maximum fidei esse e-
molumentum eius, a quo tam
praeceptoribus erat salu-
tis vendicavit* | In manu-
scriptis hec correctius: Ma-
ximum fidei emolumentum
eius a quo tam praeceptoribus
erat salutem vindicavit.
Atque ordo hic lucen-
tiorum quoque facit orationem.

6. *Ne halterius bencus-
tentia proficit* | In Atreb-

teni; *Nec felum bacillus.*
Recke,

7. *Matrona rogo intenderet* |
Veteris libri, intentans,
legant.

8. *Vt Antius flatum qua-
renda in columbarium occa-
sionem affqueretur* | In tribus
exemplaribus hacca: *Vt*
Antius flatum querenda
in columbarium hac occasione
affqueretur. Valeriano sylo
congruentior est lectio,
atque eleganter.

CAPITIUS IX.

1. *Perpetua infelicitatis se
damnare*; *Ipseque, qui*
*etiam incerta ratione faci-
tur, interdum certam in
desperationem concurrit* | In
Pujianiano, Coloniensi
ac Sutiano hæc multo lu-
culentius; *Perpetua infelici-
tatis se damnare ipseque,*
qua etiam incerta reile
fauerit, &c.

2. *Vt a patre Manlio am-
plissimo Vero* | Veteris libri
addunt pronomen, a patre
L. Manlio Recke.

3. *In hoc credo fortuna
nubilo* | Wincheliano li-
ber, fortuna maligna nubilo.
Non contemnenda lec-
tio, que eadem in Ca-
uchiano est.

4. *A. P. lacrimis ponit max-
flamen factus* | Legendum
arbitror, *Flamen* usque

Quemadmodū & Luius loquitur: Ob adolescentiā negligenter luxuriosamque C. Flaccus hamen caput a p. Liciño pont. max. erat. Non solam virgo vestalis capi à pontifice maximodū dicuntur, sed flaminis etiam Diales, temponifices & augures. M. Cato contra Galbam pro Lucretiis: Ego me nunc volo ios pontificis cum optime scire, iam ea causa pōtīfex espiat? Si votū lo augurium oportet teneat, ecquis ob ea rite au- gurem capiat? Vide de his Cellium lib. I. cap. 12.

1. Argue ut nobilitate be- neficio penitentia] Tradic ad mutationē fortunę ex tenui in ampli, subneclit que exempla, loquuntur ante de motu mutatione ex malis in bonos. Ad idem igitur hæc caput pertinet, quemadmodum enī manucripti codices demon strant, neque in duobus capita secunda sunt, sic ut in vulgaris librīstastum videamus. Nam hæc exempla omnia simul cum exterois ad unum caput mutationis morum ac fortunę pertinere sicut ad libri exti finens, ipsa per se docere possent, etiamē veterum exemplarum suffragia nō accederent.

6. Cum Asfatu publicani extoriam admodum particulae habuerit] Depravatūr qui dem locum ī eis, qui tamē finetus remansit ī Campeni, Wincheliano, Coloniensi & Arrebatensi exemplaribus, in quibus Asfati publicani legitur. Vestigia enim populi Rom. Publicū appellat Valerius, non fecas ac Cicero ad Q. fratre scribens. Hic te ita versari, vt & publicanis latifacias, præ fertim publicis male redēptis. Ut etiam Tacitus lib. 13. Ergo editi principes, ut leges cuiusque publici, ac culta ad id tempus prolicit berentur.

7. Merq, id modo demo strans, præstiora quam sua factura præfata, hinc dignitas incrementum moribus ipsius imputari debet] Elegatis in manuscriptis, Eo modo decolorant præstium quodlibet suum for tana, præfata vero dignitas incrementum moribus ipsius imputari debet.

8. Sed operam publicans dedit] Veteres libri multi tudinis calu, operas, dicunt, ut etiam Cicero ad Atticū 13. libro. A te peto puerum qui est in operis eius facie tatis, omnibus suis officiis, atque omni liberalitate utare, eure, que ut eius opera quam

qui gratissima sunt locis. Diurna ferentia vocat ope ras, quæ conducticiū in ex gendis portant, præstabat.

9. Cn. Pompeii Magister pa ter, p. Venetianum statu parberem in triumpho suo] Leg endū puto, statu impabe re, ut laetus in magistratu m. Annalibus demotrauit.

10. Caſum nunc contem plens varictorem] Ob huc præstatu, inculcam quibusdā vitam fari, adic̄to titulo & hic nouit, pura constitutre, utrum videlicet corpus in tres particulas perspera diſlocando.

11. Ad Carthaginem sum, pecunias re catenas] Perseruatur, melius in manuscri ptiis.

12. Tuerem decoloris superlatorem intinxit] Pin tes libri veteres, superlatio nem inoffici, legit. Superlatio, utriusque, adiectio superbi nominis hoc loco.

13. Arpinatis honoribus indicet etiam inferior] Lege Ar pinis honoribus, ex Campeni codice, h. ruris postera.

14. Prætoria cædulatu su premo loco inkast] Id est, ultimo loco inter sex præto res creatus est. Nam hoc idem declarat Plutarchus his verbis: ἡράπεδος τε πολιον πατέρας, οὐαρά πολιον οὐαράς.

15. Abducatis insungetem nostram] In Cauchiano elegimus abducioni insu nentem nostram. Quæ locatio receptissima est.

16. Mediumq. Europa & D. 4

mariorū auctoribus dixit, dixit
13. dñus ac p. Etat autem nonnulli ignominiosum ultimo, seque econtra honoriſcum primo loco intet tot collegas reunianti: qui idcirco prætor primus apellabatur. Quo nomine gloriae fratre M. Tullius, quod anno suo prætor pri mus frequentibus populū suffragiis sit factus.

17. Ex illo Mario tam humi lles Arpinate tamq. igno biles Romæ] Lege, tam humili Arpinis et ignobilis Romæ, ex Arrebatensi, Gemblacē si & Cauchiano. Ex compara tione namque dissimilū locorum rem ipsam auget Valerius.

18. Quid est ergo quod am plus de caro querantur? De eis et querantur, in veteris codicibus. Rette Loquitur enim de fortuna.

19. Neque illebris eius tantummodo] Eius, superflui est, neque habetur in scriptis libris.

20. Omisſare, quam diffe rebat] In Wincheliano & Cauchiano, Omisſi de quibus differebat.

21. Abdicatis insunget em nostram] In Cauchiano elegimus abducioni insu nentem nostram. Quæ locatio receptissima est.

22. Mediumq. Europa &

- 15 *Afia vel fia, vel desperatio-*
nus pignus] Campensis li-
 ber habet Mediamq; Afic
 & Europe. Qui ordina-
 gis lucidam reddit oratio-
 nem lequentem
- 21 *Nec aut hac, aut illa s-*
uaria, sed caria, perplexa,
fretu atque estus similitudine] Tolerabilis quidem lectio,
 sed in Campensi, Coloniensi
 & Wincheliano, tenaci vi-
 detur, correctior est. *Nec*
 aut *hac* aut *illa* *simili-*
uaria, sed carie perplexa,fre-
tu atq; estus similitudine.
- 22 *Sed hunc, iusus felici-*
tas semper plenis scelis pro-
feru cursum tenuit. Orato-
res Dantis reges profectos] Magis placet Cauchianis libri
 lectio, que sine paren-
 thesi minus labiosa est, at-
 que magis plena. *Sed hunc*
felicitatis semper plenis scelis
proferu cursum tenere non
potuit. Comprehensum enim
Orantes, &c.
- 23 *Equitatu potens*] Libri
 manuscripti, *Equitatu po-*
 tens, substantiae, hoc in
 pore, ut Linus i. Iudicem
 iam esse dicto tantu ac regni
 potestem. Item Tacitus,
 An ipse imperii potens, an
 Silius priuatus esset.
- 24 *Vt validissimum pa-*
 pulorum non tantum arbi-
 ter, sed & iudiciorum existere] Depravatus est
 turpiter locus à sciolis, que
 ita repurgauimus ex Cam-
 po, non aliisque reveribus ex-
 emplaribus. *Vt validissimum*
populorum tantum non
aliter sciolis existere.
- 25 *Caduceus uimurum &*
fragilium] In scriptis libris,
 Caduceum nimis hec & fra-
 gilia puerilibusque confor-
 mance respondunt sunt, que
 vites atq; opes humanae ve-
 cantur. Optime. Epilogus
 hic est totius capitis ornata
 tentatio, quem pleriq; locis contaminatum ema-
 culauit, atque in fine inu-
 luum auxilio veterum libro-
 rum suppleui hoc medo.
- 26 *Itaq; neque existimari*
 neque discidebent bona, que
 sit in fluidissimum malorum a-
 maritudine desiderium sui
 dupllicant, propensio favo-
 re primo delinios, maiore
 posse a malis sua curulis op-
 primere solent] Manuscripti
 codices nostri licet, *Unam et*
ram censorum atri triumpha-
lem. Recte, atque Ciceronis
 sententia, qui de Q. Metello
 Macedonico haec ea-
 dem fere libro de finibus §.
 Q. Metellus inquit, qui
 tres filios consules vidit, e
 quibus unum etiam & cen-
 tem & triumphantem,
 quantum autem praeferent,
 eosque filios reliqui. Quis
 auctores demonstrant L.
 Metellum Macedonicum filium,
 quam ante patris mor-

STEPHANI PIGHII ANNOTATIONES

IN
VALERII MAXIMI
LIBRVM VII

CAPITE I.

- 1 *Confusus & propria-*
 tia] In Wincheliano & Gem-
 blacensi, *Confusus propria-*
 tia. Multo melius ac rectius.
- 2 *Ad summum beata vi-*
 tecumulum perducere] Le-
 ge, culmen. Atque mox;
Nasci cum in Urbe terra-
rum princeps. Nogivalgo,
Nasci enim.
- 3 *Fecit ut eadem tempore*
 tres filii consulares *Unam et*
*ram censorum, duos tri-phi-*la*,* & quartum praetorium
 videbat] Manuscripti
 codices nostri licet, *Unam et*
ram censorum atri triumpha-
lem. Recte, atque Ciceronis
 sententia, qui de Q. Metello
 Macedonico haec ea-
 dem fere libro de finibus §.
 Q. Metellus inquit, qui
 tres filios consules vidit, e
 quibus unum etiam & cen-
 tem & triumphantem,
 quantum autem praeferent,
 eosque filios reliqui. Quis
 auctores demonstrant L.
 Metellum Macedonicum filium,
 quam ante patris mor-
- re cōsul fuerat, minime tri-
 umphalle, neq; Dalmanicū
 appellari debet, Capitoli-
 ni triūphus altipulat, quo-
 tum fragmentum super è
 tenebris eritum nos docet
 Dalmanicū, L. Metelli Cal-
 ui fusile filium. Ex quatuor
 igitur Q. Macedonicū filiis,
 de quib; hic Valerius
 loquitur, fuere, Q. Metellus
 Baleaticus, consularis, cen-
 sorius ac triumphalis, alet
 L. Metellus consularis, tet-
 tius M. Metellus, cum pater
 moreretur, anno 638, con-
 sul, & postea triumphalis;
 quartus C. Metellus praetorius
 ac parte mouente
 candidatas cōsulatus. Que-
 admodum ex Aeneibus
 nostris luce clarius consta-
 bit.
- 4 *Tres filii nuptus due-*
 ret] Veteris libri. *Et quae*
 tres filii nuptum daret. Stylo
 Tercretiano acque Plau-
 tino.
- 5 *Parsuē raro fructibus*
 ac voluptriosis conceperat
 ac voluptricem, filium ex

annotationib[us] est, & libet[er] omitt[ur], quando & in Wincheliano non reperiatur. In Coloniensi habetur, & sensu ruris finibus contentus.

CAPITE II.

1 *Possessa ignavia adserit existum. In Campensi aliisque, possessorum ignavia adserit existum. Non minus recte.*

2 *Index addicte de spacio, in quibusdam libris, addicte legitur; mendosum etiam. Legeadum, adicte. Adeunt enim iudicia ac iudices. Sic Cicero ad Ap[olloniu]m famili. 3. Cum ad me, adicte esset ab iis qui diceb[er]ent, &c.*

3 *Non proferatibus autem optimum et auspicium renunciaver[er]e. In Wincheliano & Coloniensi, Emittens optimum et auspiciu[m], &c. Quemadmodum Luius liberio Pullarius auspiciu[m] meatisi ausus.*

4 *Id est cognovit consulfidente animo, & renasit Aquiloniam & cepit. Truncelle sententiam ex Luiana historia colligimus. Non enim occidit pullarius in expugnatione Aquiloniam, sed ante in prælio. Recius itaque in Campensi, atque ordine luculentere, id est Confut cogauit, fiducie a-*

nimo & hostis invaserat, & Aquiloniam cepit.

5 *Vbi concordia in medijs? Omnes manu[m] p[ro]li[bus] libri habent. Nisi discordia inest.*

6 *Vbi vero pars non intercedit ad eum, adicte alioz que[rum] certa via castra cetera non possunt proficiuntur? Altera haec in Suidano unique, atque non minus eleganter, Vbi vero etiam personas intercedit editio, alioz alioz quare & contraria castra & trique certa via possunt proficiuntur.*

7 *Vtrum & verem decreter, an se omnis matrimonio ablinuerat? In manuscripto, Verem decreter, in se omni matrimonio ablinuerat? Vt tri quoque superfluum est, ex annotationibus alioz alius sursum. Eleganter enim adverbium an, secundo loco ponitur, & priore intelligitur. Cic. Verina 5, Errant ut an potius insinuat A[ntoine] pronitus?*

8 *Qui se incusus malorum obicit? Veteres libri, incusus malorum. Reste.*

9 *Remissum ab infuso Atheneus, cas Persicam! Tumplissime pallium, tunc neptuata propria nomine in hoc auctore, ac plurima etiam filio supponit. scilicet qui hoc opus vel cotulisse, vel in compendium condidisse*

valuerunt, de quorum mercere fugias dignissima temeritate atque impudentia, quoniam non conqueri posse es. Superioris apophthegma Xenocrati scribit, quod Plutarchus & Stoixos Simondi poetæ. Hic autem ab inferis resuscitatus Pericles nomen in nichil cui Aristophanis in Ranis hanc sententiam Aeschylus attribuit. Eius verba sunt haec:

On[us] p[ro]p[ri]e t[ra]nsfusio[n]e n[on] p[ro]p[ri]e.

Malumq[ue] d[omi]nante p[er] m[od]um q[ui]d[am].

Hoc contra p[er] te, m[eu]s q[ui]d[am] t[ra]nsfusio[n]e.

Quis versis eleganter Eratinius translatit?

Catulum ne alii leamus in republica.

Ac maxime ipsum ne lessonem alias ibi.

Quod si quis alius; obsequendum maribus.

10 *At ille dum Alexandrum Macedonem Persica salutatione gaudenter obsequat, & ad Macedonias mores inuitum renovare benevolè perseruat! Locus (ut ita dicam) non in loco de pranatis glossemati vitio, que passim semet ingesserunt impudentissime. Euclidea in primis vox ociosa, benevolè, que in Win-*

cheliano & Campensi non habetur, item legendum ex veterum librorum omnium contentu. Dum Alexander Persica Macedonum salutatione gaudenter. Perle quidem ex more seu ista semper prostrati adorabant reges iucundos, igitur & Alexander vicerem non impetravit, sed hoc idem fieri a Macedonibus, sique insolentis gaudere Alexandrum, in imagine latum. Rursum cum ita le vetus habeat lectio, & deinde in Campensi scriptu sit, & ad Macedonum mores, ne eadem vox fastidiose repetatur, puta fuisse olim in Valerio, & ad maiorum mores, atque glossographi deinde aliquis interpretationem nempe vocem Macedonum fuisse suppositam.

11 *Nam & illa informiora animalia retineri dentur, & transmitti, ita his humiles & pauperes constringi, diuines & prepotentes non alligari. Addit in fine videtur liber Campensis velut glossulari ultimo verbo lupestcriptam. Quod vocabulū istuc deliderat, quisque si fallit iudicabit.*

12 *Sed nescio an Annos excellentissime prudenter cōfisiū. Excellentioris in Campensi. Reste, comparatione facta inter duos, Ageilaū*

scilicet & Annōne, ut mo-
re suo exemplā inter se co-
harent.

CAPIT. III.

1. Proximo deflexo ad va-
sci nōmē progressum] In ve-
teribus lib. aliquibus fū-
sione in aliis *Sufice*, quibus
dam *Vafex*, vel *Vafema*.

An verus Deus nōmen, vt
Mucia, Srenia, Cunina,
Furina, sic *Vafia* vel *Va-*
fina videant docti, an ne
lateat paronoma quēdā?

2. Et fūsque eam *Auen-*
tineſi Diana] In manu-
scriptis, *Auenitineſi*. Rechte,
velut *Hippanitensis*, *Sardi-*
lis, quæ cognomina corū,
qui ea loca seu prouincias
incolant, et *Solipacē lib. 1.*

3. *Mallandam* in *Auen-*
tino ante aram Diana con-
stituit] *Mallandam* in ma-
nuscriptis sbeſt, quæ vox
per regulib[us] ex annotatione-
bus alioquin affluta est.

4. Quā proxima se aqua
abluſſer] In *Atrebatis*, *g-*
runam aquam, mendole.
In aliis, proxima manes a-
qua, verum rectissime in
Cinchiano, proximi amnis
aqua. Uelcendit itaque ex
Auenino ad vicinum *Ti-*
bensalem, ut se abluſſer.
Quā p[ro]p[ri]a *Liuus* quoq[ue]
libet.

5. Ad sc̄. *Locareſe*] Hęc ver-
ba cum iō scriptis codicis
bus non habeātur, arq. sal-
ua sententia abesse possum.
eradere vīlā est.

6. Ad oppugnādām *Car-*
thaginem aducturam] Ma-
nuscripti libti, *aducturam*.
Rechte.

7. Regredi controvēſia,
quām progreſſi mallent] In
manuscriptis quinque exé-
plaribus, *Regredemodis con-*
trouēſia, *Cicerō Flacciana*,
Volūlti magnum agri mo-
dum cēſſere. Ita ſe p[ro]mo-
duſ pro agrī mensura.

8. Qui ſe dix[it] prudens] In
manuscriptis pudens, e-
leganter. Itē *Teret. Heaut.*
Animi podēris ſigna dixit.

9. Aliquatoſ ſpeciosum ſco-
ticeſ ſat. nōne iſtud in
ſuſiōni *Sulfano*, *Winchel-*
iano & *Pulminiano*. Aliqui-
toſ ſpeciosiſ ſaturnini *Vetu-*
lens. *Corradus legit.* Ali-
quantoſ ſpeciosius ſentis ſa-
tūrniſ *Vetulans*. Sed idem
hoc narrat *Appianus Ale-*
xanderinus de l'ōponio quo-
dam. Locus hic haud dubie
contaminatissimus est, ac
merito notandus afterſicos;
ſed nihil auxiliis in exé-
plaribus eſt.

10. *Salubri eſſilioſ*] In *Win-*
cheliano & *Coloniēli*, *Sal-*
ubri eſſilioſ affutia. *Melius*.
11. Infelices animis impetu-

refolatumſ] *Elegatiū in ill-*
dem codicibus, infelice a-
nimiſ impetu ſatidate con-
cubitus lucis refolatumſ.

12. *Aſmarū forte ſc̄i ob-*
uiam factum] *Plenius in A-*
trebatēli, Coloniēli, Sulfia-
no, aliisque, Aſmarū forte
ante omnes obuiam factū.

13. *Sordida magorum da-*
minatione Perside oppreſſa] *Veteres libri recte omittunt*
vocē Perside. *Res enim ac-*
cidit Magis iā oppreſſis &
occisiſ, ac Perside liberata.

14. *Sex reliqui ſumma po-*
teſtatu continuo equis dela-
phicidatū] *Et mos eſt Per-*
ſarum, &c.] *Fallit eſt ordo,*
qui melior ac v[er]ior in ma-
nuscriptis. Sex reliqui ſum-
ma potestatu eadēdati cōt-
nus equis delaphi, et mos eſt
Perſarum, &c.

15. *Demosthenes ei patro-*
nus adſuit] *Elegātē, adſul-*
ſi, in manuscriptis: namq[ue]
p[ro]pter ſpēm adſuit, cum iā
de laſpendio cogitaret. Sic
fortuna adſulget, que p[ro]p[ri]a
ſpē propitia aduenit. Li-
uus lib. 30. Et mihi talis a-
liquando fortuna adſillit.

16. *Mulier auquit, parata*
eſt depositi ſidiſ foliariſ] *Sal-*
ubrefidam, eſt tumpere ſi-
dem, *Terentio in Andria*.
Rectas igitur veteres li-
bri dicunt. *Depositis ſidiſ foli-*
arie, vel foliū refracta in cō-

ſolitumſ] *Annibal a Diuillo con-*
ſule in Sulfano, Colonien-
ſi, & Pulmanniano optime;
Superior Annibal, ac diſcer-
natur ſc̄i ab illo, qui le-
quitur & bellum ſecundum
Punicum gelit, Amilcaris
filio. Henc Orobius ſeniorē
Annibale invocat. Polybius
& Zosimas Gilgonis filium
*appellant, qui primo Pon-*ico* bello fuit dux quidē ce-*lebris, sed infelix.**

18. *Quendam ex amicu-*
compositum & ornatū Car-
thaginē mīſt] *Locus etiam*
in exēplaribus contami-
natissimus, qui oſcio
*an recte ſanari adhuc pote-*rit.** In *Cinchiano* & *Wī-*
neliano legitur, Quendam
ex amicu compositum &
*ſubornatum, in aliis omni-*bis.** *Compositum & for-*
matum, forte legendum;
confitim ſinformatum, ſed
qua nihil certi, nihil etiam
mutare volu.

19. *Iſidem Annibal Pa-*
biūm Maximum] In *Win-*
cheliano & Colonienſi. Idē
Annibal male. In *Atrebatis*, &
Gemblaſeani, & Campeſi, item Annibal,
concile, dieſt enim dictio,
q[ue] rem illa in Pulmanniano
& Sulfano, e quibus libris
colligo, legēdum elle. Alter
item Annibal &c. la enīm
de Amilcaris filio lequitur.

20. *Insidiosa adumbratio eius*] Vox cum superflua est, neque habetur in Sufiano & Pulmanniano.
 21. *Furiosus Camillus maximus dux*] Maxenius, glori-
fema est, quod Coloniensi & Wincheliano excluditur.
 22. *Ad communionem ei-
uariae usque penetrauerunt*
In Cauchano plenus; eu-
tatis, quam usque cuperant
penetrauerunt.
 23. *Quantum aperte esse intellexerant*] Omnes libri
veteres, apicis, legunt. Non
incepit.

sum. Cum enim verbe capio] Non dissecat orationem li-
ber Campellis. & melius in-
cohæredit sententia. Et certus
feliciter prouidum, cum verbe
capta Galli, &c.
 3. *In fane corum regiata*] Sufianus & Pulmannanus
recte, in fane obfessorum re-
positaria.
 6. *Pergam salido genere
eoslibri Romanis*] & incooper-
fuerant. Noua periodus,
qua ita rectius in Attibat-
tenfi, & quoquo a iis ex-
emplibus: *Pergam salido
eum genere eoslibri vanci pri-*

CAPITRE IV.

- 1 *Illa vero calliditas egregia, & ab omnibus prouisus repre-
hensione, procul remota.* Magis placet manucripta lechio,
*Illa vero pars calliditatis e-
gregia, & ab omnibus reprehensio-
ne procul remota.* Cicur-
lus enim aduerbiorū prou-
fus, & procul, non parū of-
fendit.
 2 *Quemadmodum cuncta
in sua manu haberet?* Ele-
gātior Wincheliani lib. le-
ctio. *Quemadmodum in sua
manu haberet universa Sic-
etiam in Coloniensi.*
 3 *Causam altius argumē-
ti percurris?* In manuscriptis;
 alterius argumenti, malum,
 altius argumenti.
 4 *Et exinde scilicet prou-*

superabundant.
 7 *Quam ab utriusq[ue] su-
itate proficeretur?* In So-
fiano, Wincheliano, & Co-
loniensi; *Quam ab utriusq[ue]*
preferneretur? Opime.
 8 *Punica calliditas Ro-
mana clusa prudētia An-
nibalem Neroni, Agarbo-
lem Salinatoris decipendum
tradidit?* Falla est oratio ar-
que etiam manca, quam ita
restituimus ex Suliano &
Pulmanniano: Ita illa res
terrarum orbis insania Pun-
ica calliditas frustrata
fuit; Romana prudētia An-
nibalem Neroni, &c.
 9 *Agarboles autem Syra-
cusanum mansi si tueri pe-
severasse?* Inepte repertus

hic nomine *Agathoclis*, quod ex dictatis ludimagiistris infernum veram lectio ne vi- tivit. Placet igitur ea quae est in Atrebaci, Gembla- eni & Cauchiano. Agesil

*Synecdotum vocum facies
perferre esset. Cumus ite re-
miseremus indicia in Winche-
liano & Cam. pensi.*

19. Quid Annibal Cannensem pop. Romanum, aciem fge-
vulatus? nonne prius quia ad
denui, undum decesseret, co-
pluribus astutis complicata
laqueo? Hec multo elegan-
tius in manuscriptis libris,
enamis nonihil interleva-
tent, veria nialiorum minus le-
ctionem praece ferunt, &
hanc sciolorum temeritate
depravatam demonstrant,
atque hoc modo corrigen-
dam esse: Quid Annibal
Cannensem prius? nonne prius
quam ad dominandum de-
cesseret, aciem pop. Rom.
compluribus astutis impli-
catam laqueo? Sc.

CAPITOL V.

- ¶ Epulum populi Romano] Vox Romanae & glofis intermixta est, exular enim ex quinque veteribus libris.*

¶ Repulsa inde abser notatus] In Pulmanniano & Sulianeo: Repulsa inde notatus abserit.

¶ Quæsirca Verba nostra] tellexit Valerium non hic viuus res geltas, sed totius eius domus præclatiora stigmata adducere, ut monstraret, quam bene merita familie leui de causa repulsa labem populus intolebit. Plagam denuo (inquieris) apertusisti, sed adhibe nunc

remedium. Quod cum nihil inuenit manucripti codices, profecto difficile accidit ne presens esse fateor, nisi illud ex ipsa sumamus historiae veritate. Qui paucis verbis interiectis ita, si conjecturæ locus aliquis est, restituendam Valerio suspicor. P. autem Scipio Nasica tota potentia clarissimum lumen, pater eius qui cōsul iniquithat bellum inductus, cuique nepos, qui matrē Idam Phrygicū sedibus ad nostras aras faciisque migratōrē sanitissimis manus excepit: ut ipse qui multas & perilesas sediciones auctoratus sua robore appressit, cum pars principis suatus aliquot annos gioratas esset. Non video qua meliore via electionis vulgata falsitas declinari posset. Sed iudicent docti: ipse quidem nihil mutare sine veterum librorum auctoritate voluit. Cur autem existimem de P. Nasica Serapionem loqui auctorem, non pauca sunt rationes, quas in Annalibus nostris in eius hac sedilitate latius expulsi, & reliqua quzdam orationis verba ex codicibus scriptis ut emendaverint, legendam ex omnium suffragatione, tegatae potentis clarissimum lumen: non ut vulgo, clausum.

bustus, vñ sunt veteres. Liusus indifferenter has distinctiones usurpat, nam afflati incēdio dixit lib. 30. & ambo bustus damnatione, lib. 22. 7. Eundem de Pseudophilippo triumphantem, &c.] Non diffimili qua prius audacia in hunc quoq; locum gravissimi fuit scio. Constat enim Q. Metellū Macedonicū triumphasse de Pseudophilippo, bellumque Achaium gelissime ex præcau- prius quam consulatu petere. Atqui haec verba sonant, post repulam consulatus triumphasse, Achaiūque bellū profligasse Metellum. Quod plane fallum esse vel solus auctor, qui de tuis illustribus scripit, abunde docet cap. 61. Hoc patet nobis bonos auctores deformauerunt gloslographi. Verè tamen lectiois vestigia quzdam remâtere in Campesi libro, cuius initium tale hoc modo prosequendū opinor. Quem de Pseudophilippo triumphantē universus senatus letum & alacrum in Capitolium profectus erat. Achaei etiam bello eis summam manū L. Mummius adiecit, maxima pars ab hoc vero profligata fuerat.

¶ Cui mox duas clarissimas prouincias aut daturas erat, aut debituras, Achaiam & Macedoniam. Nō dabat tū prouincias populus, sed eas senatus decernebat magistris sortiēdas. Alio cīt lectio in Campensi, Cui mox duas clarissimas prouincias aut debituras erat, aut debituras. Mendose legendum enim puto aut debebat, aut erat debituras. Debebat enim illi Macedonia, cum negaret consularū, & debituras mox erat Hisp. eiteriorem, quam post consulatum Celtiberis subactis in potestatem rededit. Hinc pulchre L. Florus libro 1. cap. 17. Metellus ille, cui ex Macedonia cog. nomen, meruerat & Cei. tibericus fieri. Nominare vero prouinciarum quæ lequantur in vulgaris exemplarib. Achaea & Macedonia scilicet, in Campensi erafunt, & non male profecto, cum ex falsis annotatudinibus sint fortassis assuta.

CAPITE VI.

¶ Senatus auctore Tib. Graccho cōsule censuit] Legendum: Senatus auctore Tib. Graccho eis design. censuit, in Campensi.

¶ Per trib. pleb. apud populū facta reparatione] In Cauchiano aliisque, apud populū, rece- præstissima apud antiquos for- mula.

3. *Viximis tauriora confusa
legeris, speciosa sequens con-
cedendum est.* In Campestris
aliquaque, *Nisi tauriora legerit
confusa, speciosa sequens co-
cedendum est.* Recte.

4. *Vixibem nostram Scher-
mēter contendit, & opera M.
Iunis dictaturam res publicas
admirantur.* Elegancies
in Atrebatenis aliquaque ve-
teribus; Vehementer confu-
dit &c. *M. Iunis opera dicta-
tura res publicas admiran-
turst.*

5. *Ad dicatorum etiam.*
In manuscriptis libris, *ad-
dictorū,* legitur. Addicti ap-
plic autem dicebantur, qui
in temporariam feruitate
proper debita creditoribus
sententia prætoris ad-
dicebantur, qui alio nomi-
ne nesi vocabantur, ut Var-
ro de lingua. Plaut. Poenul.

Vix in eis vicerit;
*Addicet prætor familiam
totam tibi.*

6. *Tam multo sudore &
sanguine in potestatem redi-
bas.* Melius in Sufiano &
Pulmanniano; *in me & po-
testatem redibas.*

7. *Fauca Verbis, ita scilicet
necessitate iubente dimis-
so.* In manuscriptis; *Te scilicet
necessitate iubente. Eleg-
gans apostrophe, quam &
in sequenti exemplo perse-
quitor.*

8. *Casilinum moderatum
Virtute, claram percutientia
amicissia pigrius; Me-
dialis locus qui ita correkte
in Campestris, Gembacensis
& Atrebateni; Casilinum
medio raro surrect. In Win-
cheliano, Colonicab, Sul-
iano & Pulmanniano. Mo-
rata Virtute claram. Quæ
lectio item non displiceat.*

9. *Sed credo deorum pro-
videntia effidium, si ex re-
dorsi, &c.* Verba effidium
et, non male omissum
in manuscriptis.

10. *Sed terrena necessi-
tatis truulentia manus illi
confusa [lysum suum impressum]*
In manuscriptis hec deuso
per apostrophen, non in-
prete. *Sed sua terrena ne-
cessitas truuletia manus illi
confusa lysum impressum.*

11. *Eius lula exercitum, id
est, in multis duco multa de-
terra.* In Atrebateni & Gé-
blaceni correctius, *idem in-*
muli ducis, &c.

12. *Vix milibus denarii
singula casula elefrumatisq;
modis totide mancipia per-
mutantur.* Longe alia est
lectio in Pulmanniano. Su-
fiano & Atrebateni, meo-
que iudicio verior, atque
correctior. *Vix a milibus,
singulis olei frumentisq;
modis totidem mancipia per-
mutantur.* Libratus per-
petuum

per lesipscere, milibus, pro
milibus, locis addidere
glorias, locumque pro in-
dictio suo deputauit.

13. *En quem aliqui in acie
bortaretur?* Sufianus & Pul-
mannianus per interroga-
tionem protinus hoc in-
dico. *Eamus inquamus aliquis
in acie bortaretur.* Lamenti
tem intelligit. Sequitur lo-
cus asterisco notatus que
non intelligo. *Quia plus
vindicatio, &c.*

CAPITE VII.

1. *Adolescens domum pe-
tit error patris caputentia
amicarum domum sibi chem-
fam et proprie[.] Incepta repeti-
tio eiusdem dictio[nis]. Qua-
re melius in Sufiano & Pul-
manniano.* Adolescens re-
uersus domum errore patris,
impudenterque amicorum
sibi clamare repperit.

2. *Testamento etiam bre-
ve patre] v. c. Testa-
mento etiam breviterumque pra-
terit.*

3. *Si ipsa aquitas hoc de re
exposceret patruisset, in istis ne
aut gratias presentaretur.* In
Cauchiano haec eleganter,
Si ipsa aquitas haec de re expo-
siceret, patruisse inflatur aut
patruisse pronunciare?

4. *Causa polluta iura cor-
poris.* In Atrebateni, Gé-
blaceni, Cauchiano, Colo-

nieni & Campeni, pollin-
do legitur. Atque elegan-
tissime. Et enim, pollinci-
re, planto, alijs; veteribus,
cadaver augeare, & Pollin-
cios vocant, & funerum "

"Quod milie pollinctor de-
serat, quemcum pollincentur.
Pollinatum igitur corpus
funis appellat morti & ro-
go vicinum.

5. *C. Calpurnis Fisoni pre-
felle urbis.* In Atrebateni &
Campeni recte, pr. Gr. id
est, prætoris urbani.

CAPITE VIII.

1. *Filius etiam Aphronie
ex adiutorium amplio patri-
mosio virginitate manus le-
gantur.* Hæc multo corre-
ctius in Wincheliano alius
que manuscriptis, *Filius am-
bitus Aphronia ex suo admo-
dum amplio patrimonio ve-
gentis nullum numerum lega-
nit.*

2. *Aphronia tam cum
fratre sacramenta contendere
renuntiavit.* Legendum. Af-
ronia tam cum fratre sua,
&c. Quid ut sacramento
contendere, & quo mihi hoc
fiebat, pulchre M. Varrone De
lingua Latina libro 4.

3. *Negat sanguinem thegi-
nare.* Quia non est plati-
na, sanguine patruis legunt.
Winchelianum, paterna.

Atrebatense pagno, mendole; ex qua voce quidam Rhegina fecisse videtur. retum ut hic à patre, patrus fangus dicit, ita & a Cicero patrus mos, & à Lucretio poeta, patrus paucorūbito.

*Dolus vulpibus & fuga
cerus.*

A patribus datur, & pa-
tris paucorūbita artus.

*Nominum conseruatio
animum eius transuersum
egit.* Mutilatam sententiam
perpoluerat postea studio-
ri. Quæ sic integrarūman-
sif in veteribus quinque ex-
emplaribus. Nimsa conser-
vazione quæ animum eius
transuersum egit depravatus.
Quos Oppositorū diliget. In
Gebilacenti: Quod faciū-
male. In Atrebateni: Quo-

socius. Legendum, Quo-
cias: ut est in Colonieatis.

*6 Senator populi Romani
Curia egressus, homo vita
fructibus consumi carissimus
sanctissima uora familiarita-
tatu.* Magis placet vnius
v.c. lectio, quæ totū perio-
dum reddit circulum. Nam
sichabet in quarto calo, se-
nare necepsit Rom. Curia
egressum homo vita f.c. cari-
tates, sanctissimaque uora
familiaritatis, &c. At c-
enam Valerius, nūl inchoe-
stus huius; quam senato-
rem è curia venientem &
sanctissima familiaritatis
iura fugilianda ibi delin-
dere; & nūl incepstus,
quam hominem mox mor-
tituram fallere & illude-
re, ut tum fecit Popilius
ille.

STEPHANI PIGHII ANNOTATIONES

IN VALERII MAXIMI LIBRVM VIII.

CAPITE I.

*1. Quam in Originib[us] re-
tinetur Melius in Originis,
quemadmodum Cauchianus,
Gembelacensis ac Atre-*

batenſis habent. Et Cicero
eodem modo dixit in Bruto,
velut Linus in An-
tles: non secus ac retete in
tabulis dictitas.

2. Et

*2. Et Galli sanguine con-
sumulum filium.* Veteres lib-
ibri. Et Galli sanguine sibi
consumulum filium. Tullius de Oratore primo, C. Sul-
picio Galli propinquū suū filiū
papillum in humeros
extulisse scribit.

*3. Et qui indicabant, sis
pereti panam homines cu-
pide expectabant.* In manus-
criptis sis precipiti panam
homini cupide expectebant,
Eleganter.

*4. Quæ confusa certa syn-
cretista sua.* Libri scripti
habent: Quæ conscientia cer-
ta sinceritatis sua.

*5. Q. Flauius a C. Pale-
stro ad ipsud populum reus
alio.* In Pultmanniano &
Suliano, Q. Flauius Augur
appellatur.

*6. Tam bona conditione &
tenor potuerit.* Magis plae-
cit Wincheliana lectio, at-
que Colonienſis. *Licet tam
bona conditione sit non po-
tuerit, ramen propter certa-
tissimam nobilitatem,* Et
ut sit noua periodus.

*7. Tum eos actus impug-
nauerit, profiteri impugnat.*
In Atrebateni & Cauchiano,
recte. In aliis impugnaret.

*8. L. Scipio Ameliansus
Cottam apud populum ac-
cusauit respectum hoc lo-
co Scipioi Ameliane pre-
nomen Cottæ est attribu-
tum. Vel tonsoribus enim
notū est P. Scipio ac ap-
pellari debere, quemadmodum etiam vocatur
in Campensi libro, atque
in Wincheliano, non ma-
le: P. Scipio Africanus. Sed
quid? Cotta ad populum
accusatus Minime. Non c-
timoris magistratus (quod
& vir doctissimus Carolus
Sigobius obseruauit) accu-
lare ad populum solent.
Itaque scribendum, velut
in Atrebateni codice legi-
tur, L. Cottam ad præto-
rem accusauit, non apud
populum, ut vulgo. P. Scipio autem priuatus accusauit
Cotram, cum iam bis colul-
& censor fuisset, ut testatur
Cicer de Divinatione, at-
que item in Murzeniana.
Bis consul fuerat (inquir.)*

P. Africatus, & duos terro-
res huic imperi, Cartha-
ginem Numantiamq; de-
leuerat, cum acusauit L.

Cottam. Post secundum

vero coofulatum P. Afri-
caus nullam magistratū
gessit, debuit itaque

priuatus accusuisse, atque
non ad populum, sed ad

prætorem de repetendis,

lä enim multo ante que-
stiones perpetue erant co-
stitute.

Sicut ex no-
stris annalibus manifestū

est. Eros autem prope-

uit in Valerii exemplariis ex literis suagloribus que adhuc remanent in Pulmanni libeo, in quo scriptum apud pr. inductus libellus legit, et siplique apud populum Romanum, quae lectio adhuc restat in Campaniis exemplariis. Restituendus igitur hoc pacto iocus, *P. Sestio Amilianus L. Cossium ad praetorem accusantem*. Offendit insuper ita legendum esse Valerius ipse in fine exempli, ubi & iudicium mentionem facit, quemadmodum & Cicero in Muriana: Nolebant (inquit) sapientissimi homines, qui tum cum illam iudicabant, ita quenquam cadere in iudicio, ut nimis aduersarii in virtibus abieciunt videbentur.

Quod miratur Valerius cu dicit, *Quia boni nec verebantur, sed malum ut in Campaniis, Quia homines sapientissimi verbantur.*

9 Sed ob arcana pueri sunt esse perdiditum. Veteres libiti habent, pueri serui. Rebec.

10 Sed criminis libidinis confessi intemperantur liberantur in Campaniis. Sed criminis adulterii libidinis intemperantur confessi liberantur. Elegans illime.

11 Et insuper ex penas ad celas peperant] In Atreba-

teosi, Wincheliano, Colonensi & Campani, ad celas.

12 Suffragis cum rottacio oppressit] In Pulmanniano & Sulfano, recte cognitio, sed rectius in Atrebatis, recte cognitio, legitur. Cognitionem vero pro iudicium collegio ponit. Damnam, enim fuit, ut ex Cicer. Rabiriana intelligimus non a cognitione populi, sed in eis tribus Romanis penes quos tunc temporis erat iudicium.

13 Quia in celo non est crimine, quo accusabatur Natura iniquum subiuria] Individua patet verba, quo accusabatur, quae haec dubio et gloriemate fuerint alio in tersta. Ob nullum enim crimen accusata fuit Claudio, sed ob petulantem linguam arque improbum dictum multum, ut in nostris annalibus latet.

14 M. Altilius] In Atrebateni aliquis veteribus libris M. Altilius. Recte. Inde nomen ponti Mulao, ut apud Ciceronem ad Atticum 13. Vnde & Muliana pita dicta, ut apud Plinum.

15 Quorum alterum ultione, alterum absolutione non dignum iudicatum] Muleo rectius hoc in Pulmanniano & Sulfano. Quorum alterum ultione dignum, alterum

alterum ab solutione non dignum indicatum est. Hic enim ex duobus patricidiis beneficiū ultione dignum quidem fuisse; cedem vero non dignum ab solutione. Quam lenitatem ex vulgaria lectione non colliges, cum dicat alterum patricidium, nempe veneficium, ultione non dignum fuisse.

16 Post centum annos ad seruarii iusservant] In Campani, mendosi item adesse renerti iusservi. Hinc colligoglossema esse renerti, atque auctor posse. Gellius tandem ex Valerio nostro referens historiam, ita quod que dixit: Centesimo anno adesse iusservant.

17 Inexplicabilē cunctationem mutabant] V. c. mutabant.

CAPITIUS II.

1 Quorum magis aquitas questionum] Leg. Quarensum, ex Sulfano & aliis.

2 Arbitrum cum Claudio adduxerit, ut formidam deret, quid sibi de care facere oportet] Malum ut in Capenii, Gemblacensi, Atrebateni, & Cauchianio, Arbitrum Claudio adduxerit formulamus. Quicquid sibi dare, &c.

3 Publica questione iudicandam reliquit] In manu-

scriptis vindicandum. Melius.

4 Seductum Titini monstrosus] In Pulmanniano, Colonensi, Sulfano, & Wincheliano, Subductum Titinum, legitimus. Recte. Est enim subducere, clanculum segregare.

CAPITIUS III.

1 Ametia pratorum sententia rea] Locus mendosus, qui in plenisque scriptis libris, Ametia sententia rea. In Wincheliano, Ametia sententia rea, ubique vos preturam, omittitur.

2 Motuq, omnes ad nos, nisi defensionis] Multo elegans haec in manuscriptis, Parte q, omnes ac numerosi defensionis.

3 Causa Afrania Liciniis Brundjan exor, Colonensis & Winchelianus muliere praemones omittentes correctius hec produnt. Afrania Licinia Bucconis senatrix exor. Atque eodem modo Cauchianus aliquis fecerit omnes manuscripti, Buccones à bucca dicti, quemadmodum Labcones à labris.

4 Non quod aduersatio deficeret] In veteribus libris, aduersatio deficeratur. Cic. Cluentiana Confilio ac traitione deficitur,

⁵ Ad C. Casarem tertium
itemque M. Servilium Con-
falem] Mendose citantur hi
confules, sicut ex annilibus
nostris constabit. Hoc au-
tem loco sunt ita restituend
it. Ad C. Casarem iterum;
et que P. Servilium confales.
Quod etiam ex manuscriptis
potest colligere est.

CAPITI V.

- ¹ Cum in banc suspicione
Gensis] D. Chio haec, octo-
faet, nec habetur in Win-
cheliano.
² Septies tortes] In scriptis
libris omnibus, sexies legi-
tur.

CAPITI V.

- ¹ In Q. Pompeium Aus-
diuum] Legevit in Gembla-
centi, Acrebateni, Campé-
fi, & Wincheliano, in Q.
Pompeium A.F.
² C. Cornelii maxillatis
reto modo se fessos operari,
sed etiam salutem negantes
illo incolumi stare temp. pos-
se depositi fecerunt] Hec in ma-
nuscriptis p. interrogatio-
nem, atque ordine etiam
commodiore. C. Cornelius
maxillatus rei quam non o-
nerarunt tantummodo te-
stis salutem sed etiam nega-
te, illi incolumi stare temp.
posse, depositi fecerunt?

³ Ibo sacrificium & fla-

gitum] Melius in Colo-
nienti & Acrebateni, ali-
isque sine copula, illa sacri-
legum flagrum?

⁴ Ac per summam inter
patronorum potest & ac-
cussorum administrationem
scoffas] In Campéfi, Win-
cheliano, Coloniensi, &
Acrebateni, accussum
nam patronorum potest
& accusorum adminis-
trationem sic oritur cfr. Opti-
me.

CAPITI VI.

¹ Ampli ab eo relatela
sufficiunt] In Campéfi, Am-
plam ab eo relatam per-
cuniam lat. undiqueque, al-
aque eius lectionis que-
dam indica sunt in Win-
cheliano, Acrebateni, &
Gemblacensi. In Colonié-
si vero sic habemus, Am-
plam ab eo relatam sibi
pecuniam festinante con-
sumpsit.

² Ad auxilium feruntur
piles superlati confusi] In
manuscriptis, piles fablatae.
Correcte.

³ Legem aduersus inter-
cessionem collegio non pres-
paue] In Acrebateni codi-
ce perragauit. Optime.

CAPITI VII.

¹ Quia cum perfectissima
firmitate durans in suo con-
firmata

² Rematu] Dilucide atque
eleganter in Cauchiano, Ca-
peni & Wincheliano, Quia
cum perfectissima sit Virtus,
eam tamen duramente fas
confirmat. Quae in vita
in vulgaris lib. desideratur,
veniam in Acrebateni, in
quo tamē confirmatur.

³ Humane vita exemplio
& spacio nominandus] In
Campéfi. Humane vita
exemplum, atque spatio.
Vox nominandus non ha-
betur, quam tamen facile
fero. Tradidit autem Plinius
libro 29. cap. 4. M. Varro
etatis anno LXXXVIII.
adibz scripsisse de aspidi-
bus. Idem Varro de hebdo-
madibus scribens se quo-
que iam duodecimam an-
notum hebdomadae in-
gressum esse, & ad eum
sem septuaginta hebdo-
madas librorum confer-
pisse. Ex quibus aliquan-
tum p. scripsisse est, di-
teptis bibliothecis suis non
comparuisse, ut apud Gel-
liu liber. 3. cap. 10. Procri-
pus quidē fuit à triumui-
tis, tamquam iniquus do-
mineatu, verum seruatas
amicorū opera, ve Appia-
nius auctor est Civilium
quarto. Mortuus autē post
bellum Actiacum fere no-
nagesimus, ve Eusebius in
Chonico.

⁴ Namque alii incom-
modopercuti secesserunt] Sei quoquam incommodo
non dicit. Legendum ita-
que: Namque talis incom-
modo percussi. Sic enim in
Campéfi, in quo tem se-
quēterbo additur copula
fie, duplicantque tenebras.
⁵ Patientia durata atri-
bus in actionibus exercetur] Verba in actionibus Win-
chelianus coherz nō habet.
Itaque duplex est eius lo-
cutionis, hoc scilicet Win-
cheliana. Patientia durata
a tribus exercetur nō quidē
contingenda verum altera non minus elegans,
que in codicibus omni-
bus dempto Wincheliano
repetitur. Patientia durata

actionibus & ceteretur. Est autem actio ipse oratorius gestus, tam in pronunciatione, quam in motu corporis consistens; atque ut ipse Cicero in oratore definit, quasi corporis totius quedam eloquentia, cum consit ex rote atque motu, quam in dicendo unam dominari affirmat libro 3. de Oratore. Tales igitur tuas actiones. Demothebes patiebantur ac labore durate ac stabilitate voluit, ut contra clamores ac frenitum obstrepetis populus constantes ac firmas haberet.

6. *Et tenacissimorumque res proprietatem & effectum Legendum ex libris manuscriptis. Et tenacissimisque sim proprietatum & effectum.* Non enim vniuersaliter iisque rei, sed syderis vel stellae vim proprietatem & effectum a Magis didicisse Pythagoram scribit.

Dacili animo sumpsit
In Campensi & Pulmânia-
no, *scipii*, male in alis for-
ppti. At in Cauchiano, & in
Colonieni, *Dacili animo*
haesit. In Wincheliano au-
tem, *haesit*, vel *sorpsit*. Va-
de colligo vnum alterius
esse interpramentum e
glossis adiunctum. Vtro-
que tamen verbo vritut
metaphorice & Cicero,

Philip. ii. Quid cum non "forbete animo, quid non "haurire cogitatione, cuius "laoguinem non bibere cœ-
scetis.

8. Maxima tata Graeca admiratorem ac specimen exhibuit. Veteres libri habent Maxima totius Graecie admiratione specimen exhibuerunt.

9. Non se sapientem (nam enim illud septem sapientes viri occupauerat) sed amatores sapientia ad eum. Grace. Petrus est edidit] Lotus turpiter scolorum annostaticulis maculatus, qui patitur remansisse in Wincheliano & Coloniensi videretur, Non se sophum (nam enim illud septem excellentes viri occupauerant) sed phulosophum esse respondavit.

io Cuius ardenter rogum
plenum venerans scilicet
Metapontius aspergit, operi
Lythagore quam suorum
cinerum nobilium clarissim
monumentum] Correctius
hec in libris manuscriptis,
maxime in Sufiano: Cuius
ardenter rogum plenum ve
nerans vultus Metaponti
us aspergit appidum Lytha
gore quam suorum cinerum
nobilium clarissimue monumentum.
ii Sub capite Sophrone am
meror habuisse fertur] Lege,
Sophronis minime, quemad
-

modicet in Atticatore, &
Wincheliano aliisque. Fuit
enim mimographus So-
phron, velut tefitatus Dio-
genes Laertius in vita Pla-
tonis, & Suidas.

17. Idque ignoramus esse po-
steris filium Sophocles nolunt
Sophon | Egidium Filium
Sophocles Iophon nolunt. Ita
eum appellat Suidas, Iophon
(inquit) Aegidius traxit,

17. *Epulum defensabile posuerunt* [Manuscripti codices, ex facilis habent. Sic etiam Plinius libro 3. Eorundem enim ex eo deontibus iniecerunt : ex facilis eos cadere coierat id est, proponeruntur. 18. *Per summam namque iniuriam patris pulsus*] In manus rebus. *Per sum-*

*et sine molesta.
13 Temperato inter studia
animo] Vox animo plane
reoscienda est, aludim agistro*

aliquo inepie astuta, quæ
item exular è libris vetebus.

14 *Quantum in oppressis
Syracusis hostis repones] Libri
manuscripti vocē hostis
nō habent, & abesse potest.*

*Nisi, inquit, obsecro i-
sum circulum distractare]*
Dicitur circumsum ex globose-

mate item irreput in contextum, ut scripti libri demonstrant. Formas metras traxisse cum iō paluere scribunt Liuus, & Plastatus, non determinante circulos.

¹⁶ *Captum ante quadrageſimum: hoc eis Melius in veteribus libris. Captum unde quadrageſimum. De Chryſippi libris, vid. quæ Biogenes Laertius.*

CAPITI VIII.

*1. Ociu[m] quid industrie,
& studio maxime contrari-
am videtur, prae*que* sub-
nelli debet] In Cauchiano,
Coloniensi aliisque, Et ma-
xime studio contrarium vi-
detur, subnelli breviter de-
bet.*

² *Neproprie futura incertem exigit] Vox proprie, abest in Wincheliano, Colonieni & Cauchiano, in quibus ita, Nevitamne necum exigit.*

*3. Vagis litteribus cocha-
las & calculos leritis affe* In
Wincheliano; conchulas &
Gembilicas; Nec male meo
iudicio nam altera vox hu-
ius est glossema perpetam
insertum cōtexui Valensi-

no. Librarii nō intellegentes vocabulum, eius loco interpretationem scribere maluerunt. Desumptum enim ex Cicero, hoc exemplum, qui de Ostat. lib. 2., ait, Ita sole narrare sequuntur conchas eos & umbilicos ad Caietam & Lucriniū legere conculcile. Umbilicos à fortia vocat peritos ac rotundos. Iculos in littore sparsos. Si credendum collegi Atrebatenis exaplati, Valerius nō umbilicos, sed obeliscos dicit; atque ab obelorum similitudine sic appellasse videtur teretes & oblongos lapillos, non secus ac rotundos Ciceroniū umbilicos. Quæ lectione nō minus arrideret, quæ Wincheliana. Discrepant in nominandis locis hi auctores, nisi in alterutro sit error, Caietum & Laurentum prodit Valerius: pro Laurentio Lucrionum Cicero. Quileucus Caietum vicinior est.

¶ Alio quoq; & calculis vacasse interdum dicuntur] In Campeniū, Gembalēciū, Wincheliano, & Atrebatenis melius. Alio quoque & calculi. Nam alea in honesta est.

¶ Ut enim in rebus seruis Scruulium; ita & in scurribus insib[us] haminem agerat? Quomodo? scruuli-

bus ne losibus deletabatur. Scruula vir grauius? Sane suspectus est locus. Scripti libri quinque etiam seruis insib[us] produnt. Pulmannianus, p[ro]ficiens. Coniecte lector quid esse relit. Forte legendum, inferius insib[us], id est, non seruis. Adhuc interpres, qui p[ro]nubis explanavit, quod deinde maturatum in securulis.

CAPITE IX.

1. *Districtor tam & vibrator gladios.* In manu scriptis. *Districtor tam & vibrans gladios.*
2. *Siquidem maxima tamen eloquacia queflacit?* In Atrebateni, & Cauchiano. Maxima tunc sibi eloqua- tia queflacit.

CAPITE X.

1. *Confusat Abyssum Rerumque ludicra artu per-*
terissimum. In Cauchiano & Wincheliano, itaque ius-
pae Abyssum & Rerum
ludicra artu perterissimum vi-
ros. Numetobore periodo.
2. *Respondit iuste;* Campeole exemplar circumlocutione Latus rem exprimit hoc modo. Similis decors non optime futurum. Forte legendum itaque. Respondit, iuste;

hoc est, similis dixerit non optime futurum.

CAPITE XI.

1. *Et cum forte mane*
terisque? In veteribus li-
bris. *Eo cum forte mane,*
Melius, ut referatur ad eum
Idum Mariarum.
2. *Trepidare eius suis fa-*
cuum metu passus est? Io-
nianus scriptus correcit, *Vano*
metu.

3. *In tamquam certam*
proprietatemque denotam? In
Atrebateni & Cauchiano;
Ita tamen certam.
4. *Itaq; pulura eius gru-*
scissus, & amissus, & fracta
lachrymu madet? In Cauchiano melius. & amissus.
Vlysses namque & Aiae-
tem intelligit.

CAPITE XII.

1. *Et auctorem & dispu-*
tatorem optimum esse? In
Wincheliano, & auctorem.
Cicero in Bruto. Et auctori
summo causarum & ma-
gistro.
2. *Q. Scuola clarissimis*
legum sacerdos, & cevensimus,
quotiescumque de iure pre-
toris consuebat? Hinc me-
liore ordine & correctius
in manuscriptis. Q. Scuola
legum clarissimus, & cla-
risimus sacerdos, quotiescumque
de iure predicatorio consu-

lebat. Sic etiam Cicero
in Balbina. Cum de iure
predicatorio consulebatur,

3. *Qas conductrici facta*
are modum ac formam eius
secum sermonem conferre co-
natur? In Atrebateni, Win-
cheliano & Pulmanniano;
De modo ac forma eius ser-
cum sermonem conferre con-
atur. Sed quoniam haec atra-
tanti molimini ac opitis,
ut de eius structura conci-
picoda tot confilis fuerit
opus? Locus valde multus
suspectus est. In Wincheli-
ano, conductores sua san-
ctæ legitur, atq; etiam me-
doce, si fallor; nam puto
legendum esse, conducto-
res facta areæ, ut intelliga-
mussu florem loqui de ar-
ce Mineræ, celeberrimo
atq; magnificentissimo An-
theorarum edificio, cuius
sapienteminit Paulanias in
Attica, in ea omnium san-
ctissimum Mineu signum
de celo delaplum dedicatum fuisse scribens. Memi-
nitez item auctor Valen-
tius lib. 5. cap. 3. & lib. 3.
cap. 1.

CAPITE XIII.

1. *Et nostra ornata men-
to defuisse exstiterit?* In
manuscriptis recte. Ena-
stra ornata, &c. In Susi-
ano & Pulmanniano, Ne-
stra ornata mentio, &c.

² *Cuius inter primum & sextum consulatum quadraginta sex anni intercesserunt*] In Campensi & Cauchiano, quadrageinta & septuaginta. Beue ac numerate, tot enim annos ponunt inter primū & ultimum M. Cocci consulatam fasti Capitolini.

³ *Quos in senatu rogaerat*] Veteres libris sic, *Quos in senatu consul vocauerat*. Malim tamen ut Plinius, qui hoc exemplum à Vale-
rio mutuasse videtur, quos sententiam consul rogaue-
rat, vel quos in senatu con-
sul rogaerat.

⁴ *Et Clodia Auli filia*] In Atrebateni, Sufiano, & Pulmanniano, *Clodia Auli* meudote, sed puto legendum *Ausili*. Nam Plinius Clodiā Oſili vocat, quod idem est. Formula loquendi antiqua est, qua mulie-
res adiunctis maritorum nominibus notabatur. Sic Iulia Rustici, supple vxor, Terentia Ciceronis, Iulia Pompei, Cæſilia Crassi, Calpurnia Cæſatii.

⁵ *Quindecim filii ante e-
xix*] Plinius quoque cui-
zam quindecies scribit, re-
tul Capensis, Gemblacensis
alique veteres libri. *Quin-
decim filii ante amissi le-
gant*. Quam lectione pro-

bare malim, non enim hic fecunditatis excipia que-
rimus.

⁶ *Ac si quid agi a sedente*] Veteres libri, agere assiden-
tem.

⁷ *Quo minime senectutem*
ageret] In Sufiano & Pal-
manniano, *Cum senectu-
tem ageret*. In Atrebateni,
*Quoniam illius senectutem a-
geret*. Sed legendum existi-
mo, *Quoniam illam senectu-
tem ageret*. Ita Cicero ad Atticum, Agere quieram
senectutem dixit, libro
14.

⁸ *Cum ad imperium sexaginta annos natus accessi-
ser*] Manuscripti codices,
quadrageinta annos, produnt
quemadmodum & Plinius,
& Cicero in Catone. Lue-
nus ex Anacreonte, pifil-
lor, poeta ceterum quinqua-
ginta annos vixisse Argan-
thonium tradit, sed puto
Valerium sequi in his Cice-
ronem, & Plinius utro-
que.

⁹ *Centum illum & tri-
ginta annos explesso com-
memorat*] Legi, vt in Sufia-
no & Pulmanniano, *Centu-
m illum & Viginti annos*
explesso. Astupulant enim
hunc numero Herodotus,
& alii iam dicti auctores,
Cicero & Plinius.

¹⁰ *Et ipse numero & summa-
entia*

etiam haud parvum exem-
plum] Incepit dictum nu-
meros viuēcitas, cum pro-
prie significet naturalem
viviendi vigorem numeri
non capacem, cum in singulis
rebus via morte fini-
tiatur. Rectius itaque in
Campensi, Cauchiano, Gé-
blacensi, & Atrebateni, Et
ipse nero se viuēcitas
haud parvum exemplum.

¹¹ *Centesimum & trigesimum*
annorum transgredi] Legi, centesimum & Vigesimum,
vt in quinque vel
sex manuscriptis exemplari-
bus, atque etiam Herodo-
to, qui etia nisi dixerit
interior prodit.

¹² *Quosdam ex gente E-
piorium*] Winchelianus, ex
gente Eliorum. Item recte,
nam Stephanus de verbis
Elios vel Eleos olim à rege
Epeo appellatos Epios fuisse
evidē patronymica voce
dictos Endymionidas, qd
Epeus Endymonis filius a
quibusdam diceretur.

¹³ *Pigre subscrribit Da-
niates*] Damashes, in ve-
teribus libris vocatur, item
a Plinio. Fuit Helleponi-
cus historizum scriptor
patria Sisenis. Deinde qd
sequitur, *Hoc amplius for-
mans Latorum quendam*] Legi ex manuscriptis, *Hoc*
amplius affirmans Lito-

rium quendam, Plinius Pi-
ctorum vocat.

¹⁴ *Xenophon cuim &*
zips legitur] Corrige, vt in
Campensi & Wincheliano
est. Citatur item a
Plinio Xenophon in Peri-
plo. Mox que sequuntur
valde sunt depravata, *Te-
nem Latinorum regem adm-
gentis vita anni donauit*,
Legendum enim, vt habent
veteres libri fere omnes,
In insula enim Lachmiorum
regem, &c. Corrigendum
item ex hoc loco Plini, vbi
mendose maritimorum re-
gem habet, pro Lachmio-
rum.

CAPIT. XIV.

¹ *Si tamen illus literarum*
*quog, lumen accessisse, ma-
gno estimant*] In Cauchia-
no, & Wincheliano, *Sed in*
*manus literarum quoque in-
veni illus accessisse magni*
estimant.

² *Dulcedine glorie pene*
adsecit gloriam] Non mi-
nus placet lectio veterum
codicium, *Dulcedine glori-
e pene adsecit gloriam*;
Pulchre atque arguta di-
ctum.

³ *Qui contemptum eius*
introducere esnantur] In
Wincheliano & Cauchia-
no, *intrudere esnantur*,

vocabulo magis violento. Atqui difficulter glorię cōteroptum homini quis inculcarit, cuius dulcedo tam amica naturę est.

4. Quid dum aeternam memoriam efficerentur] In veteribus libris. Quid modo aeternam memoriam effekeruntur.

5. Nomen eius per totum terrarum orbem diffundebatur] Cauchianolegimus, diffuderetur. in aliis autem exemplaribus scriptis omnibus, disceretur; antiqua vocē, pro dispergeretur.

CAPITULUM XV.

1. Superiori Africano consulari eius exterior legitimo tempore datus est. Quod fieri spontere, exercitus senatum literis admonuit. Ita noscitur funeris illi plus decoris patrum conscriptorum autoritas an militum consilium adiuvaret. Toga n. Scipionē ducē aduersus Panos creauit, arma poposcerunt.] In Campenī, arma poposcerunt eundem. ex qua vnicā dictione hic adiecta colligo totam hanc historiam de literis ab exercitu ad senatum missis perpetram à libratis hic infermat esse ab exemplo inferioris Amiliani translatam, cum & ibi illa dictio

reperiatur aperte posita, hic superflua sit. Cui mea intentio suffragatur historiae veritas, acque Appiani Alexandrinī auctoritas, qui tale quid de Amiliano refert, crebris quippe militum literis ex Africa scriptis ipsius Romæ commēdatum fuisse, quibus petebatur ut in Africam consul mitteretur. De superiori Africano Luius quidem scribit (cuius istuc historia integrum habemus) eum ante tempus ingēti omniū fauote consulē factum, sed de literis militum profus nihil. Quapropter omnia verba iam annotata ab exemplo hoc excludenda putto, arque postea suo loco, ubi de Amiliani consulatu verba facit, inscrenda esse, ut tunc dicemus. De superiori autem Africano hic ita legendum arbitror.

Superiori Africano consulari eius exterior legitimo tempore datus est, cuius in Veteris principia assignata sunt. E.

2. Itaq; quod hodie quoq; eximium eius memoria caput adiuvat] In Atrebatenī. Quod hodieque eximium capit adiacet. Mendacē. In Sufiano, Wincheliano, & Pulmanniano, item. Quod hodieq; eximium capit adiuvat.

siam. Legendum ergo, itaque quod hodieque eximium, caput adiacet. Reliqua sunt absurdā ab iis, qui depravatā lectionē corrigerē voluerunt, ac velut imperfectam supplete.

3. Quoq; quiescunquam eius aliquod Cornelie generi celebrandum est] Lege, funus aliquod. Paulo post enim dicit Catonis quoq; effigiem ē Curia ad eiusdem generis officia exprimari solere. Acque auctor De Viris illustribus capite 47. scribit M. Catonis imaginem foneris causa produci solere. Sed unde non dicit: Quare locas ille imperfectus videtur. Omnimē enim illostrium producēbatur funebri poppa imagines; sed hoc ratiū, quod Catonis imago ē Curia non ex atto dolum primitur. Legēdum itaque, Imago eius funeris causa produci ē Curia solet. Magis sic profecto, arque eximium vnicū que genti funus aliquod celebratur, eum ex more pompa imaginum familiaritoris producere debent, Cornelios P. Africani maioris imaginem ē Capitolio: Porcios M. Catonis maioris ē Curia, non ex atris suis petere possit.

4. Tam hercle, quam Curia superioris Catonis effigies ad eius generis officia exprimitur. Nouum hic incipit exemplum, vt Pulmanni codex demonstrat. Arque hic locus item nullus atque mendosus. In scriptis codicibus restant vestigia veræ lectionis, nam in Pulmanniano & Gemblacensi habemus. Tam hercle, quā Curia superioris Catonis, in qua effigies illius ad eius generis officia exprimitur. Incorrecte. In Campenī autem, Vnde effigies illius ad eiusdem generis officia exprimitur, vel, ex qua effigies illius, si Pulmanni librum sequi velimus.

5. Quam Scipioni imperii delata est Carthago] Lege,

Quam minoru Scipionis imperii. Ad differentiam alterius. Que vox item in Cā-

pensi libro glosse modo est

annotata.

6. Verum specimen honoris a Scipione quoque Naso, adoratur] Transiit denū a Porciis ad Scipiones. Cx, terum Atrebatesis ac Pulmanni codicum lectio non minus placet, Rarum speciem bonorum. Rarissimum eam atque vniū hoc deus, publico iudicio vir optimus celeri.

7. Ut hac mysteria matre

deum à sanctissimo viro praefarentur] Non proprieditatem, praefarentur mysteria. Multo rectius in manuscriptis libris, ut hec ministeria matris Deum à sanctissimo viro praefarentur.

8 Nihil tamen in coram principatu speciosus repueret] Nec aperte dicitur hic fastorum curraeum triumphalum principatus. Sed optime in manuscriptis libris, Nihil tamen in oratione principatu speciosus repueret. Praefert enim virtus sanctitatem rebus gestis quibusunque Valerius.

9 Aemilianum enim populus ex candidato adiutatis consulem fecit. Eundemque cum questoriis concurrit. Et hoc loco sunt repentinae verba quæ diximus librarios perpetram transfluisse ad exemplum Africani superioris. Quam culpam ignarus ludimagiſtri attribuo, qui aliquando exempla duo similia in compendium contrahere conscripsi sunt, quæ quidem alii postea dispergunt. Locum autem hanc ita rursus iisdem verbis interpositis supplendum, atque restaurandum esse existimo, Aemilianum enim populus ex candidato adiutatis consulem fecit. Quod fieri spontere exercu-

tus senatum licet admis-
nuit. Ita neficias, utrum illi
plus deinceps patrum conser-
vatorum auditorias, annullis-
tum consilium adiecerit.
Toga enim Scipionem du-
cem aduersus Paros crea-
uit, arma poposcerunt. Eun-
demque cum questoriis co-
mitio, &c. Hec omnia vere
de Aemiliano dici, velleuti-
ter in historia versato mani-
festum est.

10 Eadem senatoribus sine
ferte prius Africam, deinde
Hispaniam dedit] Abrupta
locutio, atque male secura.
Posset enim intelligi bis
Africam, & bis Hispaniam
sine forte datâ fuisse. Mu-
ltio igitur apertius, atque etiam
elegantius in vet. li-
bris, Eadem senatoribus sine
ferte provincia prius Afri-
cam, deinde Hispaniam dedit.

11 Atq. haecq. cuius cupido,
neg. senatoris ambitio] Placet quatuor codicum lec-
tio, Atq. haec neg. erat, neg.
senatoris ambitio. Ni vox
alia, cupidus superflue addu-
cta videtur, e dictatis aliqui-
tius ludimagiſtri.

12 Quorum alterum decus
vetustus virginis optima ho-
minis] Quamvis exemplaria
sic habeant omnia, ma-
lum tamen dicere. Quorum
alterum decus vetustus arti-
ginis ac optimi amans.

13 Gens

13 Gens Corinna ample-
xa cognomen [superat] Inc-
ipe ac improprie dictum,
gens Corinna, cum gens
Valeria diei debeat. Valde
mihi suspicetus est locus,
quem sane more suo scoli
contaminarunt. In Are-
batensi atque Campensi le-
gitur gens Corinna ample-
xa cognomen. Corrigendu-
m puto, gens Corinna
amplexa cognomen. Et sub-
intelligitur Valeria; quæ
profecto consulatus prin-
cipio gloriatatur, propter Po-
pholam, atque etiam cel-
eritate, propter hunc M.
Valerium. In Campensi co-
dicit isdem verbis super-
notatorem, nostra. Que di-
ctio si inservatur, minus hu-
milia atque obscura erit ora-
tio; atque in super demon-
strabit auctorem Valeriu à
Messalla Corinno oratore
originem ducente.

14 Quemnam resp. aque
magnum habentura esset im-
peratorem? responsum je-
superatum cubantem] Minime
lyncea lectio est. Pre-
fero Palmannianam, ac Su-
bianam, quæ hec, Quem-
nam respub. aque magnum
habentura esset? Imperator
ipsum responsum infra se-
cubantem.

15 An efficacius acciderit] In Cauchiano, acciderit.

Reste, inflammanit enim
virtutem Marci hac sua vo-
ce Scipo, vt etiam testatur
Plutarchus, T. 8. l. 2. Ma-
rcus (inquit) ictu mortis hi-
zetas mox subiret. Quare, as-
sim ictu mortis ictu eius
actis rito celebratur.

16 Appulsus ad ripa Ti-
beris memorabilis [videt] In manuscriptis, ad ripam
verbi, videti memorabilis.
Rara quidem locutione, sed
tamē vera. Non enim con-
sules, magistratusque ri-
pam Tiberis Ostia appellen-
ti occurrerunt, sed cum
nausio, vt ait Plutarchus,
urbem intraret. Ut tamen
ingense faciat, neutra fa-
cilitas facilis, illa enim mihi
glossema videtur, hac
autem licet non sincera, ve-
re tamen lectionis notam
præ se ferre puto, eamque
fuisse, appulsus ad verbum
videt memorabilis. Qui
cum nauagio fiat, glosso-
graphi exposuerit, ad ri-
pam verbi, vel ad ripam Ti-
beris.

17 Hoc solum responde-
bant, nō rite] Manuscripti
libri Græca verba non
habent, sed Latine producunt
ita, Hoc solum respondebant,
Ipsum dixisse. Ea verba
Græciā scolies immur-
tag volunt.

- 18 Post mortem domum vium fecit, quantumque illa esse Cereris sacrarium fecerunt, namque illa Cereris fuit. In Atrebatis & Wincheliano, alisque, Post mortem Cereris sacrificium fecerunt.
- 19 Certamen ingressum] Veteres libri ingressum. Multo certius.

STEPHANI PIGHII ANNOTATIONES

IN
VALERII MAXIMI
LIBRVM IX.

CAPITIUS I.

1 Quia non eratate mem-
sa & eratate piseculorum ab-
undaverunt] in Palmannia-
no, Sufiano, Atrebateni, a-
lisque. Quia non Orata men-
sabari eratate piseculorum ab-
undarent. Melius.

2 Confidit publicans in-
dennum actus est] Veteres
libri omnes. Cuius Confidit
publicano iudicium nactus
est. Kaste. Iudicium enim
cum aliquo nancisi, est in
controveriam vel conten-
tionem venire.

3 Aesopae tragediae] Ex-
emplar Atrebateni & Ge-
blacense. Aesopae tragœdia.
Plinio, tragœdia dictum est
sit. Sic Luius Antiquum
tragœdiæ etiæ vocalibz. 14.

4 Secundum fecuti, longius

manus porrexitam] Deest
vox nra, que in Sufiano est,
Sed iam secutis plurimis longue
manus porrexitam.

5 Inde insuffit culinis ar-
ca, censibusq; edendi atq; be-
bendi soluptas reperit est] Magis placet Wincheliana
lectio. Inde insuffit culinis
ostrea. Arte censibusque edendi atque bibendi. Et.

6 Quo ergo eam (inquit)
missa fore alios?] In
Cauchiano melius. Quoniam
ergo eam (inquit) missa
fore existimam.

7 Et quoniam infe-
quentium (culorum) adi-
cione. Et memoribus augu-
stioris ritum introducerit.
Atq; racheatam a felicitati
posther relinqueret, quia
amoris virtus acceptam con-
tinuerit.

timentum recinere melius-
erunt] Locus varie corru-
pus pro curulisq; ingenio,
quot enim sunt exempla-
ria, rottere repetiuntur di-
versitas, quas omnes hic
comparare prolixu ac ex-
diotum foret. Annotabi-
mus itaq; verba duntaxat,
è quibus veram lectionem
elicere poterimus. Et quâ-
to tamen melius in Cauchiano,
Aliquanto tamen.
Rita introduxerunt. Ver-
ba haec perpetam à scolis
interpolata, in Sufiano li-
bro penitus omittuntur: in
aliis, quem vel quam intro-
duxerunt, legimus. Atq; in-
choati. In Cauchiano, atq;
inchoati. In Sufiano corre-
cte, Quoniam inchoatum.
Vera itaq; lectio ex duob;
iam dictis codicibus haec
colligitur. Sermonem obli-
tu Pyrrhianum memorem Au-
nibalism, tamq; transmarina-
rum spiperarerum abunda-
tia osculari, aliquato tamen
in sequentium faculoru
adspici & nemoribus an-
gustiorum. Quoniam inchoa-
tam à se lauittam, Et.

8 Metello & Scipionem consu-
libus] Collegū hoc con-
sulum in factis non reperi-
tur. In Wincheliano & A-
trebatensi habemus, At-
tello & Scipionem. Autem
secunda est copula, scribo-

9 Tum a patre tum à ve-
re Vrangu inclitam] In
Campeni, Sufiano, & Pal-
manniano legimus, Vrangu
deductam, forte abdu-
itam. Atrebatenis codex
& Gemblacensis habent;
Vrangu viceriam, Win-
chelianus sedetam Vrangu;
Locus non sine mea-
do est.

10 Anteches quoque Sj-
rie rex nibilis contemptoria
exempli] In Campeti, Win-
cheliano, & Atrebateni,
controversi exempli. Puto
tamen legendum, controve-
rsior. Plutorus Afranius-Sic-
cum, frugi, continentem. Ci-

„ cero Paradox. In quo equi-
„ dem conuentissimorū ho-
„ minum maiorum noltro-
„ rum sipe requireo pruden-
„ tiā. Linus epist. lib. 5. Est
„ enim tam parcus & conti-
„ nens, ut nō solum delicias,
„ serum etiā necessitates va-
„ letudinis frugalitate re-
„ stinguat.

CAPITE II.

1. Ac delicato cultu afflu-
„ entis perg. Varios illecebra-
„ rū motus volitantis animi] In manuscriptis hæc corre-
ctius ita. Ac delicato cultu
affluente, per Varios illece-
brarum motus volitantis a-
nimū.

2. Truculentæ species, vio-
„ lenti spartus vox terribilis,
„ omnia minus & cruentus im-
perii reserta] Prolopopogra-
phia est crudelitatis, præfe-
ro itaque Campensis libri
lectionem. Truculentæ fa-
cies violenti spartus, vox ter-
ribilis, omnia minus & cruentus
imperii reserta.

3. Dum querit Victoria, Scipionem se pop. Rom. dum
exercet, Annibalem repre-
sentauit] In Campensi &
Wincheliano. Dum exercit
exercit. Recte, nam simul
tacite fuggillat Annibale,
quod Victoria vii nescierit.
Sulla autem Victoria suas
exercuit crudeliter, vrbem
cepit, imperium occupavit,

proscriptione fecit, faciem
omnem reip. pro arbitrio
inmutauit. Non immērito
igitur nobilis leuissimus
appellatura Tacito lib. 17.
4. Quid ad eum suppliciū
examini occiderat] Liber
Cauchianus habet, Quid
ad Marii supplicium. Bene
ac magis expresse.

5. En quibus actis felicita-
tis nomen asserendum putar-
uit] In libris scriptis, En
quibus actu Felices cogni-
mētum assequendum putauit.
Recte L. Sulla. Felix enim
appellatus cum deuictis in
partibus dictaturam reip.
confitua dæ accepit, at-
que omnia ex arbitrio suo
gereret, sibi quidem felix
inimici oppressis, sed ob
nimiam crudelitatem reip.
infelix, ut habet versiculos.

Aspice felicem sibi, nsm
tibi Romule Sullam.
Quo huic etiam Tiberius
Cæsar propter crudelitatem
comparatur.

6. Cuius tamen crudelitas
C. Marius iniuria lessit] Melior lectio est veteri co-
dicum, cuius tamen crudel-
itas C. Marius iniuria lessit.

7. Apud seditionesq[ue] E[st] obiectissimi hominis Varr[us]
bufus] In manuscriptis cer-
tius arque elegantius, apud
seditionesq[ue] E[st] obiectissimi

mi

mi hominis bufus. Nomē
enim illud hic superfluum,
atque ex annotationibus
assuetum est.

8. Id enim malorum misé-
rie traxi reip. decras & Va-
rin Cesar piaculo caderet] Muito eleganter hæc in
Campensi, Cauchiano aliisque,
Id enim malorum mi-
serrima tunere ip. decras, &
Varro Cesar piaculum ca-
deret. Virg. 6. Aeneid.

Sedibus hanc refer ante
fus. Et condit sepulcro.

Duc migras pecudes, ea
principiacula sunt.

9. Idem caput M. Antonii
ab' eissum suis manibus in-
ter epulam] In manuscriptis,
ab' eissum latet manibus.

10. Homo infagi, alios su-
periactos pilis except infagi] In Atrebateni & Winche-
liano, humo infagi, alias
fugitachos pilis except infagi.
Recte.

11. Eadem crudelitate q[ui] in
milites nostros, Martis
certamine in suam potestati-
tem reditos, namibus sub-
strauerunt] In Campenia
huius melius, Eadem q[ui] in
milites nostros, quasi maritimo cer-
tamine in potestatem, E[st].
Meminit Varro de Vira
populi Rom. libro 4. Cui
Pœnas (inquit) in fretum

obuiam venisset nostris,
& quodam cepisset, crude-
lissime propalangis carinis
subiecet, quo metu debili-
litatem nostros. Citat verba
hæc Nonius Marcellus in
voce Palange.

12. In flumine Gelo corpo-
ribus Romanis post facto
excavatum traduxit] Cam-
pealis, Cauchianus & Atre-
batenus, In flumine Gello,
legunt. alii libri Gallo,
Winchelianus, Sigello. Re-
stitui verum nomen ex L.
Floro, qui scribit libro 1.
cap. 6. pontem è cadaueri-
bus iusti Annibalis factum
in torrente Vergello.

13. Ut aquæ terrestrium sce-
lestum Carthaginem eis
copiarum egressum terra] Or-
do melior ac dilacidior est
in Campensi, & Cauchiano,
ut terrestrium Cartha-
gensem copiarum aque
scelestum egressum terra,
E[st].

14. Et isti eis fessos iam
prima pedum parte succisa
relinquebat] Malius ut in
Campensi. Et isti eis fessos
infima pedum parte succi-
sa.

15. Pedes præsis & ca-
put] In manuscriptis libris,
Præsumusque caput eius &
pedes præsis.

16. Cui monumentum ex
scopla reperit] Melius in
Campensi, Subiano, aliis-
FF

que, Cum munimentum ex
scipia capie.

17 Quis horum nunc sibi in
Cauchiano. Quae granes se-
bi. In aliis, Quae onus. In
Wincheliano, Quae ono-
sus. Quae lectio magis pla-
cat.

18 Qui corporum corpora
eadem tribus aduersa adver-
sus allegata] In Campeach,
Gembaceri & Winche-
liano, Qui corpora.
Recte. Nam sicutiam Vir-
gilius de Merentio tyrano:
" Mortua quis etiam rur-
us gebat corpora eius,

" Componens manibusque
manus atque uribus ora.

19 Denecintius putrefacti
Lantati sunt ab animalibus] Elegans in manuscriptis,
Lantatus sunt animalibus,
que tabidae corporibus in-
nasci solent.

CAPITE III.

1 Omnes consulere fecit,
consule facere necessari] Win-
chelianus codex per inter-
rogationem hæc ita: An vos
consulere fecis, consulem fa-
cere necessari? Nec incepit in-
calitus enim est: qui per in-
terrogationem pugit acius.

2 Et omnium populi
Romani equitatum] Lege,
pedaturus, et in Campensi,
& quod modum Licius
stipulatus.

3 Quoties historie videtis]
Elegantius per interrogatio-
nem, Quoties ergo histo-
rie videtis in Campensi.

4 Totam fugi proponen-
dau rededit. Veteres libri
melius, Totam fugi postpo-
nendam credidit.

5 Namque Metellus cum
Viramque Hispaniam con-
sol prius decide processul
pene iam subegressus in Ca-
uchiano & Camperi, Nam
Q. Metellus cum proxima
Hispania consul prius de-
mide pro consule pene totam
subegressus. Recte, in enim
trisque Hispaniam, sed cre-
tiorē proximam duxisse
obtinebat Metellus Mace-
donicus.

6 Sed alia miseria popu-
li Romani impotensia fu-
rente] In manuscriptis, Sed
alita miseria res publica im-
potentia.

7 Neque ab ignotis ex-
empla petere videntur, Et ma-
ximus viri exprobare vita
sua verundam est] Tres libri
veteres habent, Num
ab ignotis exempla petere
videntur, sed maximum viri,
Et. Quo loco ignotus pro
peregrino vel extero su-
mitur.

8 Tres maximis vula-
nac totidem amissorum in-
clusi cadibus soldar edidit]
In Sullano, amissi a cadibus
deinor.

deterpauit. In Pulmannia-
no, tam haec exhibet V. C. Tore
reddidit. Se l. legendū pu-
to, Vider perdidit.

CAPITE IV.

1 Protrahatur etiam in
medium auaritia. Verba
medium, quinque exempla
ria non habent: Quapro-
pter afflita videntur ex ali-
quo glosinate, cum talia
sententia absit posse.

2 Quis in Hispania Silio
& A. Calpurnium] Veteri
libri habent pronomina
in vulgaris omisla, M. Si-
lium, A. Calpurnium. Hir-
trus de bello Alexandro
Q. Sextum suggestit pro
M. Silio.

3 At quod dubitet] In A-
trebateni metus, Atqui
ne dubites.

4 Odio merito Septimini-
lii auaritia] Legendū pu-
to, sicut est in Campensi, Su-
llano, Atrebateni, & Ca-
uchiano, Odium merito est
Septimiliis auaritia.

CAPITE V.

1 Parum enim habuit L.
Philippum eos, quia se re-
terpellere concubante auxilio
fuerat. Magis placet Win-
cheliana atq; aliorum co-
dicis lectio, Parum enim ha-
buit L. Philippum ei, quia
interfari concubantem an-

fuerat. Sic Limii 36.
Quos dicere exibit con-
sul interrogatus. Item Plinios
epist. 13. Et quem interfari
necas esset.

2 Diuum caput am-
alans est] Dicton caput,
in Wincheliano non ha-
bitur. Et quidem conta-
minatus est locus. In Cam-
peri, Pulmanniano & A-
trebatensi. Diuum ca-
put lacus, scribitur, in Su-
llano autem, Diuum cu-
cupatus est. Quia sine le-
gio non adeo contemne-
da videretur.

CAPITE VI.

1 Quid ea que laui ge-
flauerant in inanicipis;
Quid ea quoque laui ge-
flauerant, bluis. Recte, per
parenthesin.

2 Tresnamque Petrus
regi] Corrigendum. Beta-
nis ex fide antiqui marmo-
ris quod triumphi de eodem
hoc rege nobis re-
presents, fasis Capito-
linis inservendum. Hoc i-
plum inuenit studiosus in
nostris Annalibus.

3 In alto mererunt] A-
trebatensis & Wincheliana
habent, in alto mari
mererunt.

CAPITE VII.

1 Sed se violentia &
Pf 1

seditionis] In Atrebatis libro, sed *ut violentia seditionis*. Sine copula mendose. Legendum tamē puto, *sed ut violentia seditionis*.

2 A Mario quintum consolatum gerente [Lc. A C. Mario sextum consolatum gerente, error ex notarum lapla in numero prouenit. Marius enim in sexto consolatu Apuleianam seditionem est passus.

3 Pro imprudentia & audacia] Recke in manucriptis, *pro impudentia*. Notat enim equitum.

4 Inque tabernacula latitantes] Lege ut in Campani manucripto, *Inque tabernacula latitantes*. Sic etiam Appianus.

CAPITE VIII.

1 Temeritatis etiam ita subiicit, ut vehementes sicut impulsus] Manucripti codices habent, *Temeritatis etiam & subiicit, & vehementes sunt impulsus*.

2 Nec sua pericula respicere] Legendum dispicere, ut in manucriptis. Est enim dispicere, per omnes partes ac numeros considerare, vel mente prouidere. Cicero in *Tul. 3. Tamen acte mentis dispicere cupiabant*.

3 Itaque exiguo momento maxima resip. casus fluctuat-

tus eff. & strum interficitur, an captiuus Scipio Syphacis fuerit. Locus est, valde deprauens, quem e Pulmanniano atque Sufiano vitemque corrigemus; è quibus primū ita legendum existimmo. Itaque exiguo momento maxima res casus fluctuat. Deinde reliquias ita produntiam dicti libri, & strum captiuus, an captor Syphacus Scipio fuerit. Que quidem verba multum discrepant à vulgata lectio, vero tamen leisu prouident. Non enim Scipio interfector Syphacis, quem captiuū, postea in carcere mortuum scribunt omnes.

4 Nam C. Caesaris anci-

tonatus, & scutellum cura

protectus est, tamen vir. &c.]

In veteribus libris hæc in,

Iam C. Caesaris canatus et

tempi calceatum cura protec-

tus est, attamen vir. &c.

5 Nausicula confundit

& flumen, ac mare Adriatici

sua tempestate facer posuit. In Pulmanni & Sufii exemplaribus, Nausicula confundit, & i flumine maris Adriatici, &c. Recke, in Apollonia nauem colendet, & secundo flumine in mare Adriaticum aduersit que ventis Brundusium tenebat. vt Plutarchus atque alii auctores.

6 Igitur angusti atque affusi mari ex alto tumulo specularum statua] Manuscripti libri, Alto et tumulo specularum statua. Eleganter.

7 Navigatrum oculis collocata indicum eff. In manucriptis, collocatum, at in Campensi, expositi. Melius.

8 Qua decem imperatores fuisse v. etiati codices habent. *Qua decem unius est imperatores fuisse.* Quod quidem verba multum discrepant à vulgata lectio, vero tamen leisu prouident. Nam, etiam Cicero, Qui loquitur de vniuersis, nihil excipit.

CAPITE IX.

1 Laetitia Tolumni Ve-

reni regis Atrebatis excep-

plas. *Laetitia Tolumni Ve-*

reni regis. Correcle.

CAPITE X.

1 Tribunus plebis M. Ful-

lineus] in Wincheliano, M.

Fulvius. Quemadmodum

appellatur etiam à Lio.

2 Quam ob causam Pap-

ilia tribus Idē Winchela-

nus codex Papitiā tribum

vocat. Recke, nam ita etiam

Lius. Nec quenquid ex Po-

lia tribu candidatū ferme

datum Papitiā fere soli-

tum.

3 In qua plurimum postea

Tusculani in ciuitatem re-

cepit potuerunt, neminem

enique candidati Polix tri-

bus fecit magistratum] Tu-

sculanū ciuitati accepere

cum M. Furium Canillum

agros urbemque totū ho-

stiliter inuaderem pacē se

fide constanti nullis oppo-

scitatis amice accepit ūi-

omnia potellati Romano-

rū spōte sufficiētes. Qua

obedientia nō solum ami-

citiae, sed & ius ciuitatis me-

rcere, ut auctor est Lius

libro 6. quodque etiam te-

statutū ipse Valerius libro 7.

cap. 3. Quod quidem acci-

dere anno urbis 373. Hac

autem de quibus nunc lo-

quitur Valerius sexaginta

amplius annis postea. Mu-

ltiō situr prius quā hēc da-

mnatio contigie. In ciuita-

tem recepti fuerant Tuscu-

lani, velut etiam stipula-

tur in Plautiana M. Tullius,

scribens e Tusculana fami-

lia Iuventia primū adi-

lem curulem plebeii Ro-

mē creatū fuisse, quod an-

no CCCCLXXXVIII. fere

cōtigit, quinquaginta plus

minus annis ante diēm

damnationē. Si magistrus

in tribū gerebant Tu-

sculanū, procul dubio iam ci-

ues erant. adeo non postea

cum reos damnasset Polia

tribus, in ciuitatem rece-

pti dicentur, ut hæc proptere
se ferunt Valerii verba.
Transferendam itaque proptere
vocem posse, arque ita
legendum esse. In qua plu-
rimum Tusculani in ci-
tatem recepti posuerunt, ne-
minem posse candidatum
Policis tribus fecit magistra-
tum. Indicat quodammodo
hanc lectionem Cam-
pense exemplar, in quo sic,
littere in recte. In qua plu-
rimum posse Tusculani in
cittatem recepti posuerunt,
neminem posse cundeda-
tum. Sc.

4. Quoniam hæsta ne quis-
quam pertinet] v. c. quem
hæsta. Melius.

CAPITE XI.

1. Nunc quarens vite hu-
manæ cum donis, tum etiam
milia substitutæ exemplo-
rum imaginibus prosequa-
mus. In manuscriptis qua-
tinus persequimur. Recte,
separantis temporis verbo, nam adverbium cau-
fale est, atque per tertiam
vocalem scribitur in veter-
ibus libris omnibus. Ut enim
ancor est Felius. Quatenus significat, qua fine,
non lecus ac hæstenus, hac
fine: verum quatinus si-
gnificat quoniam; sicut hoc
loco, atque apud Iuena-
lem:

Quoniam hic non fuit

ne canales elephanti.

2. *Conscientia nefaria vo-
ce monstri famile exemplum
est] In Cauchiano aliisque
plenus, voce improbum se
monstris simile.*

3. *Cum carpento Vehicet
ur] In Sufiano & Pulman-
iano. Quia cum carpento
Vehicetur. Magis apte,
nam exorditur istuc narra-
tionem.*

4. *Quid de eo scens dictum
est, cui pro fauilitate mori-
fari digna? Laudatio reddit
non posse] Secus illis per se
polium significat idem
quod, non telle; ex vulga
quippe antiquis formulis.
Recte ac leuis. Cicero Ita-
toniana. Itaq; semper ma-
la significationis est, fibo-
ni quid opponatur; & e
contia.*

5. *Quem quid alioz existi-
memus, quam conscientia
similis actum simulacrum
a semibasiparricidi pere-
gisset] Locus glossemate
turpiter conspurcatus. Adum
inchoati parricidi di-
xit eleganter Valerius, & fa-
bulis theatralibus lumpa
translatione, v. Cicero Ver-
rina 3. Itaque primum il-
lum actum istius vite tur-
pissimum prætermittam.
Et alibi, Quartum actum
improbatis vocat prætu-
ram Verbi Siciliensem, in*

qua

*qua graviter personam quo-
que latae egent, non lecus
ac primum in qua tuta, le-
cundum in legatione, &
tertium in prætura, eodem
modo quam poicherrime
Valerius Catilinam con-
scientia similis, adum in-
choati a le parricidi pug-
fedicis. Quoniam enim no-
ticipa, voluntate tamen co-
ceptam a le tragedia per-
agere non destitit. Glosso-
graphus aliquis locum in-
terpretari volens, lenitus
actum, id est, simulacrum.*

*Quam vocem deinde con-
textu libratorum impe-
riata adiunxit, vnde omni-
no expungenda est, quan-
doquidem in veteribus lib-
bris non repertatur, in qui-
bus ita legitimus. Quoniam quid
alioz existimemus, quam
conscientia similis adum a
se inchoatis parricidi pere-
gisse.*

6. *Vetus amicus & Pom-
petiana milite comez] In
quatuor exemplaribus ita.
Vetus etiam Pompeianam
milite comez, in quibus vox
amicus non extat, & abesse
potest lata sententia.
Aut te compote fures in suo sta-
tu mundus mansisset? Sic
Terentius in Eunucho. Aut
ego deliciabam quorū tu-
nes?*

7. *Cuius fatus acerbitatem
L. Tullius Hannali fortis-
tus cum in Campū in manu-
scriptis. Cuius fatus acer-
bitatem L. Tullius Anna-
li fortitas. Quia circa in*

*Campū quæstoria, &c.
Recte.*

8. *Vt verbas contendere
quam ferro dimicare mal-
lent, sicut regnare debe-
re] Veteres libri habent,
Vt verbas quam ferro dimi-
care mallerent. Eleganter.
Dimicare enim istuc quod
barbati Gallica voce di-
cunt appunctare. Sic Cice-
ro ad Atticum lib. 14. No-
stras coeteriores respubli-
ca diuidicabit. Idem de Fi-
nis 3. Eamque controuer-
siam diuidicabis.*

9. *Pra admiratione habe-
tur] In manuscriptis qui-
bulam. Pra admiratione
habet Mendoza. In Cam-
pensi, heret. In Sufiano &
Pulmanniano, pro habet
vel heret legitimus, non dif-
ficio, quod glossemate vide-
tur esse. Forte scribendum,
Pra admiratione harco.*

10. *Haud te compote furo-
res in suo statu mundus ma-
nisset] In Atticateni atque
enī Géblacē eleganter hæc
per interrogationem. Aut
te compote fures in suo sta-
tu mundus mansisset? Sic
Terentius in Eunucho. Aut
ego deliciabam quorū tu-
nes?*

11. *Prybem & Galli ea-
ram, & trecentorum incli-
tagentis in eum frage fa-
ciam, Aliensem dico]*

In veteribus libris habemus, *frage sedatum*, Aliensem diem, recte dispunctatis locis; licet mendosum scriptum sit, *frage sedatum*, cum debeat scribi, *fragem sedam*. Cōstat enim ipsum loqui velle non de Aliensi p̄cilio sed Cremerenī, in quo trecenti eiusdem gentis nobiles Fabii cecidere. Legendum itaq; existimo, Vrbem a Gallis captam, & trecentū inclita gentis fragem sedam Aliensem dicit & oppresos in Hispania Scipione, Trasimenum lacum, & Cannas, &c. Omnes enim istic insigniores populi Romani clades bello acceptas enumerat, quas una futila cogitatione Seianum representasse atque vicisse dicit. Verum ut lectori studioſo scopum huius exempli clarius aperiatur, quem minus attigisse commentatores video, cognoscimus ex historia Valerium hoc loco inuestiuxa ſue macronem stringere aduersus L. Alium Seianū Tiberio Cæſari prius familiaritate coniunctissimum, sed postea ob ſuspitiones inimicum factum. Quem principis amicitia illudrem fecerat, atque ad summos honores euexerat, adeo ut eius natalis pu-

blice velut Cæſaris celebretur, ſtatue omnis generis atque etiam autem paſſim ab omnibus poneantur, coleanturque, veque rādem apud ſenatum, omnięque populi maiore in autoritate, quam ipſe Tiberius eſſet. Itaque nimis exaltatum, iamque inuenitum, aſtu ac dolo ſubuerit; ſpe etenim affinitatis, atque tribunitiae potestatis obiecta deceptum, nibilq; fioſtri ſuſpicantem ſubito aggreſſus, velut res nouas aduerſum tempore publici atq; ſe molientem, longa & circumloqua epiftola ē Capriis (vbi tum manebat Tiberius) ad ſenatum ſcripsa infenſillime accusauit. Seianus mox ab omnibus defecitus in illo ſenatus in carcerem raptus cum omni stirpe ac familiis occiditur. Cadauera triduo publice ludibrio habita, denum in Tiberim proiecta ſunt, & acerba inquisitio contra eius familiares & amicos eſt instituta. Ipsiſ nomen non diu antea consulis, tamquam pop. Rom. hostis è fastis ac monumentis publicis erat, ſtatue paſſim deiecta atque confata, atque memoria decreto ſenatus abolita eſt. Illoque in cauſa, quod Valerius

ſerius cum non nominet, licet acerbe in ipsum, Tiberio placere cupiens, inueniatur. Ideoque etiam non velut ciuem inter domeſticas ſceleratorum exempla, ſed velut hoſtem inter peregrinos & externos extremo loco collocat. Igitur ex his etiā animaduertere eſt, eodem anno quo Seianus occiſus, Valetium huc librum nonū conſcripſe, 12 Bellorumque ciuilium domeſtico ſanguine manantes ſuorē] Wincheliano co- vnam lectionem hic ſrendā autumo. Quæ l. 12. Bellorumque ciuilium domeſtico ſanguine manantes ſuorē] Amathiam. Notat eum utramque bellorum ciuilium procellam quæ in Macedonia olim Amathia appellata detinuit, primū in Pharsalicis campis, auctore Catiale; deinde in Philippicis, duce Auguſto. 13 Sidera ſuum vigorē obtinuerunt] In Wincheliano, Sidera ſimil' vigorē ſuum obtinuerunt. Atque hec dicere videtur, quod futurū praefagus, & peritus matheleos fuerit Tiberius. 14 Torporem ſibi permisit] Elegantius in Sufiano, & Pulmantiano, Torpore ſibi permisit. 15 Et in primis auditas ac

tutela noſtra incolumitatis ſuprē] Vox ſuprē, in melioribus exemplaribus nō habetur, & profecto ſcioli alicuius commentum eſt. Non louem enim iſiſ, ſed Tiberium, cui ſemper adulatur, auctorem acutelam publice incolumitatis appellat.

16 Omne cum ſterpe ſua pop. Romani viribus obtritus] In Campensi, lapidibus obtritus. Puto legendū eſſe pedib. obtrit⁹. Dixim⁹. n. tri- duo iacuisse in publico Seiani filiorumq; occitorum cadauera ludibrio vulgi expoſita. Et pulcherrime his Valeri verbiſ confonant Iuuenalis poeteſ versu Satyra 10. vbi multa de hac Seiani damnatione atque infortunio canit:

*Curramus precipites, &
Dum tacit in ripa, calce-
mias Cæſari boſtem,
Sed videant ſeruit, ne quis
neget. & pavidum in iua,
Cernice aſtrita domi-
num trahas. His sermones*

*Tunc de Seiano, ſecreta
hac mormora fulgi.
Sed vide que nos in An-
nalibus in eius conſula-
tu diximus, locum enī
hunc non parum illuſtrauit.*

CAPITE XII.
1 Sed ne longum eniger,

osrum mentionem faciam]
In Campeni, Wincheliano,
aliisque. *Libereorum men-*
tionem facere. Bene item.

2. Estamen idem Galus]
In Sulfano & Pulmanniano,
Et tamen potuit.

3. M. Iuuentus Tullus con-
sol collega Tiberii Gracchi
consulus, cum in Corsica Le-
gendum ex manuscriptis,
atque fastorum Capitolini-
norum orthographia, M.
Iuuentus Thalna collega
Trib. Gracchicos iterum cu-
m in Corsica. Etc.

4. Dum sententia ducro-
tus] Sufi & Pulmanni co-
dices habent. *Dum senten-*
tia darentur. Male in Ca-
uchiano, ordinaventur, glo-
firma est. Sed in Gemblae-
si legimus dixirentur. in
Atrebatensi autem, derun-
tentur. *Quae lectionis an-*
tique sunt vestigia. scribi-
di enim autumo; *Dum senten-*
tia dixerentur. Est autem
distribere, distribuere, vel
secernere. Vnde distribu-
tores appellantur iudicis, qui
ternas singulis iudicibus
tabulas distribuebant, ab-
solutionis unam, damnationis
alteram, ampliationis
tertiam. E quibuscum
enam quisque iudex pro
sententia in fiscellam conie-
ceret, eas denovo collige-
baat, secernebantq; intres-

partes, quarum maior vel
absoluebat reu vel damna-
bar, vel ampliabat. Venit
verbo frequenter Tullius,
ut in Pisonianus. An ergo ex
pectem, dum de te quip; " &
septuaginta tabellae di-
ricebantur? Et libro 3. epi-
stolarum ad Q. fratem v-
bi de Gabiniiano iudicio.
Cato diribitis tabellis de
circulo se subduxit. Sed per-
petras in Aldinis, disruptis
tabellis. Item in Planciana.
Nihil iam est quod populo
supplicetur, nihil quod di-
tributio, nihil quod suppli-
catio magistratum, ren-
ciatio suffragiorum expe-
ctetur. Etiam enim & in co-
mititis diribentes, qui po-
pulo centuriatum tabellas
diribebant. Vide quae de
his Nicolaus Gruehius in
libro de comitiis disserit.

5. Inter Sufum pueris Ve-
nernis absumpsi sunt] Vox
puerilis, in Cauchiano omittitur,
nec habet eis Plinius,
qui hoc exemplum è Vale-
rio haud dubie desumit. Et
sane impertinens atque in-
decora videtur, cum auctor
ipse mox eorum hunc ext-
erum excuset.

6. Intervidum numerentia
supremi fasti titulum occu-
pant] In Atrebatensi, & Ge-
blaensis. *Intervidum que*
sumuntur in Campeni-
fi recte,

recte, quadam imme-
rentia.

7. Maximilatronum du-
cus Diogenes] In Campeni,
Fleonus, sed in Wincheliano
magis correcte, Cleonius.
Sic enim hunc ducem ap-
pellat etiam Luius lib. 56.
Cleon quoque alter lerus
ad septuaginta milia seruo-
rum contraxit.

8. Enimvero minimo su-
diodi retinendum bonum] Ali-
liter in Sulfano & Pulmanniano.
Non enim nimis stu-
dis. Quae non prorsus repro-
banda est lectio.

9. Vixit ac testudinis car-
ne deficeretur] tradenda di-
ctio, restudinis, que in ma-
nuscriptis non habetur. Et
supersticua est, nam paulo
ante eam expellit.

10. Cum in certamine Tra-
gidianum dimissemus] Magis
placet Wincheliana lectio.
Cum in certamine Traga-
diam dimissemus. Prior atque
apertior est, eiusque extant
vestigia & in Atrebatensi &
in Gemblaensi.

11. Paratae es ficos] Ma-
nuscripti libri, sicut habent
in quarta declinatione.
Sic Iuuenalis: *Si vis aliam*
" decerpere sicum. Satyra

14.

12. Quem bis tantum hu-
mane vita modum super-
gressum] Legi. *Quamvis*

saturnum humana vita modum
supergresso. Sic enim prodit
Winchelianus codex.

13. Dum passa sua facio
tenues & exiles virium re-
liquias soueret] Melius
in Campeni, *Quem sua*
passa facio tenues & exi-
les virium reliquias souer-
tes. In Wincheliano, *dum*
omittitur.

CAPITE XIII.

1. Marcus Aquillius cum
sibi gloriosam mortem con-
fessore posset] In Campeni,
Wincheliano, & aliis. *Ma-*
rinus Aquillius cum filiis glori-
ose posset extinguis. Elegans
autem ac brevius.

2. Quem quis non imme-
rito dixerit] In manuscriptis
per interrogacionem.
Quem ne aliquis merito di-
uerit?

3. Eo & q; moram trahet]
In Campeni, Cauchiano, &
aliis. *Eoque moram traxit.*

4. Ita cuniam dabo. Cum-
trationem fasti arumnosam]
Elegantius in Campeni &
Wincheliano, sicut & in manu
dabo. *O fasti cunlationem*
arumnosam. Etc.

5. Qui miki in specie alio-
mare vera suam conditio-
ne deplorasse videtur] In Atre-
batensi & Wincheliano. *Qui*
miki speciem alienam. In al-
lius, *Qui miki esse alienam*

Legerem, *Quis mihi specie alienam re vera suam, &c.*
6. Referam nunc eis [No-
num caput hic incipiunt vul-
gati codices, ob illam in-
ductionem Valerii, Refe-
ram nunc eor, &c. At ali-
quot manuscripti codices
superiori capici, De cupidi-
tate vitae, annexuntur, nec
male, ut mihi videtur, cum
omnia exempla sint exter-
na eiusdem argumenti.

7. *Masfinissa rex Numidarum, & pop. Rom. amicissimus parum fidei in peccatis hominum reponens.* Veteres libri sic, *Masfinissa rex parum fidei in peccatis hominum reponens.* Reliqua sunt absita ex aliquo glossemate ocioso.

Quo tantum librorum numerus? Quo denique tam arcta benevolentia confitit. A Romana amicitia] Veteres libri per quartum casum hæc profertunt: Quo tantum librorum numerus? quo deniq; tam arcta benevolentia confitit. A Romana amicitia? Recte quæ admodum Horatius:

*Quo mibi fortunam, si
non conceditur vita?*

9 Tonsorum quoque me-
tu tomare filias suas ed-
cuit, quarum ipsarum, post-
quam, &c.] Glesematibus
contaminatus est locus, qui

nitidior in manuscriptis,
Tosorumque metu tonde-
re filias suas docuit. Qua-
rum postquam adulce. &c.
to. Ut carentium iuglan-
dum aut nucum putam-
nibus] Verba aut nucum, è
glossemate adiuncta vidē-
tur; et enim nucum genus
iuglans. Cicero Tusculana
5. istud pene verbis hęc
dicit. Et tamen ab illis ipsi-
cum iam essent adulteri-
rum remouit; insituitque
ut carentibus iuglandū
putaminibus barbam fibi
& capillum adurere.

CAPITOLIO XIV.

*Generosissimus consul-
tus collegis Lentulus & Me-
tellis fuit] Veteri codices le-
gunt, Generosissimum con-
sulatus collegium.*

² Sed alter ex quodam seclarum cognomen Spintherus traxit, alter, nisi Nepos a moribus accepisset, Pamphile retinuit, cui simillimum esse cerebatur. habuisset] Legendum ut in manu scriptis habetur, ex quodam secundarum cognomem Spintherus; alter, nisi Nepos a moribus accepisset, Pamphile tertiarum, cui simillimum esse cerebatur, habuisset. Sic etiam Plinius rem explicat, qui hoc exemplum a Valerio desunxit. Sicut Spinther

Spinther secundarum tertiarumque Pamphilus collegio Lentuli & Merelli consulum. Loquitur enim Valerius de his trionibus non de gladiatoriis, inter quos tertiarum nomen est; sed in scena quidam dicebantur primarum, vel secundarum, vel tertiarum actores, quemadmodum Græci *θεατρικοί*, & *τριτοπαιοί*. Itaque Cicero Verrina prima: *Vt in actionibus Græcis fieri videamus sepe illum qui est secundarum aut tertiarum partium, cum possit aliquando clarius dicere, qui ipse primarium, multum summittere, ut ille princeps quam maxime excellat.* Vide que istic Pædiagnus.

gymnasi colligebat. Sunt autem strigmenta fordes, quæ deterguntur e corporibus athletatum vel exercientium se in gymnasii. Utitur vocabulo frequenter Plinius, ut libro i. capite 4. *Oleivsum ad luxuriam vestere Græci vitorum omnium genitos in Gymnasio publicando.* Notum est, magistratus honoris eius octogenis festis strigmenta olei vendidiſſe.

+ *Tam similem ferunt, et tanquam germanum fratrem totius Asia oculi affigunt.* Vetus codices ita, *Tam similem ut germanum fratrem totius Asia oculi affiguntur.* Recte.

† *Inuicem suspicione suam traximus recte.* In Canc-

3 Gymnicorum seruo strumenta gymnasii colligente] In veteribus libris corrente, Gymnorum seruo strumenta gymnasii colligente.

CAPITE XV.

1. *Illa tamen questione*] Rectius verutu libri, *In illa tamen questione*.
2. *Quis Cornelio Sylla re-publica potuisse, in domum Cu. Afridiensem intravit*] Multo correctius in Arribatensis aliisq. scriptis libris. *Quis Cornelio Sylla resi potuisse*

CAPIT^E XV.

s illa tamen questione]
Rectius verius libri, *In illa*
tamen questione.

*¶ Qui Cornelio Sylla re-
publica patiente, in domum
Cn. Afridionis irrupit] Mu-
to correctius in Atrebaten-
si alijsq; scriptis libris. Qui
Cornelio Sulla erit patiente*

*in domum Cn. Afanius Divi-
nas invaperit. Sic paulo post
legendum. Sed se Diana esse
procreatum non assidisse.*

*3. Ferum postquam a Syl-
lana violentia Caesariana
equitas relaxit gubernacula
la Romanorum imperii infeste
principem obtinente rempubli-
cato.] Excessima verba rem
publicam, in verbis codi-
cibus quinque non extans.
Et abesse fata sententia
possum, legendo relaxit,
pro relaxit, hoc modo, Ve-
rum postquam a Sullana
violentia Caesariana equi-*

*tas relaxit, gubernacula Ro-
mans imperii infeste primi-
ceps obtinente. Quae forma
loquendi à Valerio non si-
liena est, nec adeo ab ipsa
veritate: constat enim post
Sullae dominationem non
statim impedit gubernacula
la ad Caesarē esse reuelata.
4. Credula suffragatione
soffultum caput. Fultum in
manus epitis. Sic fultum
gloria imperium, dixit Ci-
cero Officior. 3. Item Plin.
in epist. Præterea qua " "
gratia, quibus ami- " "
citis fultum? "*

STEPHANI PIGHII ANIMA D V E R S I O N E S

IN

EPI TOME N DE NOMINVM RATIONE,

*Veterum codicum collatione facta ad exemplar
impressum Anno vverpie anno M.D.LXVI
Per Philippum Nucium.*

*1. In epitome suam C. Ti-
ti Probi prefatio.] Hic titu-
lus in multis veteribus li-
bris non habetur, & in ali-
quibus, ut dixi, sunt aliae
prefatiunculae librariorum
arbitrari composiz. At in
Campensi codice nulla est*

*prefatio. Quemadmodum
enim in aliis noui Valerii
Maximilibris, ita & hic fo-
lummodo prefiguntur tituli;
quos abbreviatorē Iulium
Paridem omisere dicunt lib-
rariorū prefatiunculae, &
sunt quidem tales;*

De

*Denominibus,
De pronominibus,
De cognominibus,
De agnominibus,
De appellacionibus pot-
estatuum.*

*De verbis Romanae hi-
storiae.*

*Ex quibus facile colligi po-
tent, librariorum fragmentum
sitad epitomes de nominū
ratione non solum: sed &
alia quædam collectanea
veluti appendices ad decla-
randum Valerium eius li-
bris adieciſſe, ex antiquis
quidem auctoribus de-
prospta, sed quæ posterio-
res pro suo iudicio male
conflicinarunt, mutarunt,
& detruncarunt. Nam huic
fragmento de nominibus,
quod continue post titulos
illios sequitur, in Campensi
codice annexa est alia quæ-
dam epitome de appella-
tionibus potestatum, & de
Rom. historiæ vocabulis;*

*velut arguunt etiā ex dictis
titulis duo postremi. Atta-
men hæc ab alio recentio-
re videtur esse composita,
& vix digna luce, nedem
Valerio Maximo: qualis-
cumque tamen est, non mi-
nes prodelle fortis posset
imperitoribus, quam il-
la que ex Pomponio iuril-
consulto de origine uris
ac magistratum non ad-*

*modum fideliter est com-
pilata.*

*2. Decimi huius operis li-
bris per C. Titum Probum
Epitome De pronomine] At-
que hæc item inscriptio
non habetur in manuſcri-
pto Campensi, nec in aliis.*

*3. Quid Romulus, & Re-
mus, Fasculatus] Decimale
ta copula. Nam in Cam-
pensi v. c. & alijs manuſcri-
ptis sic legitur. Et Remus,
& Fasculus. Ceterum
Vattonis opinionem i-
stam sequitur item Appia-
nus Alexandrinus, scribens
Romanos ab initio r̄los v-
no nomine, dein duobus,
postea tribus.*

*4. Rheum Sylvatum] v. c.
Rēam Sylvām. Quæ or-
thographia antiqua est Ro-
mana non Græcisans;
quippe sine aspiratione vel
y in Silvotum nomine.
Mox sequitur, Amulium
Sylvatum] v. c. Amulium
Sylvatum. Nec adeo male,
nam præsca hæc facere præ-
nomina apud Albanos. A-
mulius, Romulus, Numitor,
Tutor, nec non Romes,
Remus, & alia qua post-
modum non viuita ob-
soleuerunt. Deinde ha-
betur, Agrippam Sylvatum]
In v. c. Agrippam Sylvatum.
Item antiqui simplici p.
Nam ab æquo partu pre-*

nomen inuentum est. In Sambuci codice hic omittitur.

5 *Tutorem Clodium*] v.c. *Tutorem Cloclum*. Recte. Nam Cloelia g̃es à Clodio. *Añex* comite appellata est Dionysio & Feito testibus. Quæ apud Albanos in Latitio inter antiquissimas, & nobilissimas fuit. Post Sylviā etenim in Numitorē deficientē eius regni principatum & gubernacula tenuit sub Numa, & Tullo Hostilio regibus; & deinceps Alba, sub Sufficio dictatore diruta. Cloelii Romanū à Tullo sege cum omni alia nobilitate traduci etiam sunt, atque inter patres lecti, sicut Licius, Dionysius & ali scipiere.

6 *Pompeium Pomplium*] v.c. *Pompum Pomplum*. In Lilio, Dionysio, Valerio Max. patrem Numar regis Pompeum Pomplium appellatum legimus, in Plutarcho autem *Pomponium Pomplium*. Atque hæc varietas librariorū negligenter impuranda est. Ceterū prénominis antiqui formā magis retinet illa, *Pompus*, vel *Pompo*: tertium Pomponias, gentilitium nominē potuisse est, quam prénomē. Postea sic legitur, *Pustulanum Lanianum*] In quibundā

manuscriptis, *Pustulanum Lanianum*, in Sambuci libro *Pustulanum Lanianum* habemus. Sed & que obscurat hęc immo, ut Verri placit verbis dicatis, intermotuā, & sepulta iam sunt rocabula.

7 *Valesium Valentium*] v.c. *Valesum Valeſium*. Prénomē hoc exst̄ ita quoq; *Valeſius* in antiquissimis marmorei fragmēto Romæ apud Maffeiōs.

P. VALESIUS. VOLEST.
F. POPULCOLA.

Verū in marmoribus Capitoliis, *Valesus*, non *Valeſus*, scribitur. Priscū valde in Sabinis fuit, & genit *Valeſius*, quæ deinde *Valeria* dicta est, vel aene Romam conditam familiare, quo item *vīla* est primi Populcolæ pater. Hinc appetet primū *Voleſios*, postea *Valeſios* dictos esse *Valeſios*: & hoc loco *Valeſium Valeſium* legendum esse. Hic enim ille videtur esse princeps gentis *Valeria*, quem cum T. Tatio tege Ronā transtulisse domiciliū, tradidit Dionysius Halicarnassus & Plutarchus. Proximus locus, *Allum Sunniflatum*, nihil habet lani. In v. c. *Allum Sunniflatum*. Sulpicor duos hic nominati &

ri & adduci pro exemplo, si licet prénomine & nomine. Allas enim prénomē priscum est, unde gens Albia nuncupata. Reperiuntur veriusissimi nummi argentei eam Apollinis capite, & biga Diana, quæ certiū sunt trahunt, inscripto titulo c. A. i. i. Sic etiam ab Aulo prénomē gens Aulia nomen accepit, atque multe ab aliis. Niñ fortasse quipia hic Talū Turanum adferri velit opinari, quem etiam cum T. Tatio tege Ronā Sabinis habitacū scribit Dionysius libro secundo. Sed in tam oblecto, & lubrico loco pedem figere difficile est.

8 *Hetrū* successuerunt *Laretum* *Porsenam* ab *Fenicis*; *Septimum Mediom*] Correclitus, & dilucidius hæc ita habentur in v.c. *Campēfi*, & *Sambuciano*. Ex *Tusci* recens *Laretum* *Porsena* nō, ab *Fenicis*, *Septimō*, *Modium* primum regem eorum. *Septimus*, etiam quidem prénomē: sed eiusdem tamen rationis ac *Quæclaus*, *Sexi*, *Ochonus*, *Decimus*: quæ ab ordine nascendi imposita fulle affirmat M. Varro. Ius nomenclationis respeto apud Liciū libro 23, fine, ubi auencim

illum equitē Rom. qui Scipionibus occisis in Hispania reliquias exercitus levauit appellat. *Marcium Septimi filium*. Ita namque legendū quando constet mortis esse Romani, prénominibus solis patres ac avos nosse. Et ab eodem gentilitum quoque nomē prouenit *Septimiorum*, sicut ab aliis etiam *Quinctii*, *Sexti*, *Octavii*, *Decimi* sunt appellati. Modiae quidem gentis meminit etiam Cicero, M. Modium equitem Romanum nominans actione in Verenti 4.

9 *Quod ad Gladium dicitur*, agnomen - quorum, Et. j. v. c. adiungit agnomen est. Unde colligimus legi debere. *Quod ad Gladium adiungit*, agnomen est. Que becuis, & apta defensione agnominis.

10 *Pustulum Cominiū Aruntium*, & *Pustulum Eburum Helvum*, & *Vapiscum Iulium*, & *Opertum Virginum Triculum*, & *Paulum Fabrum Maximū*] Hec nomina varie admodum exprimuntur in exemplaribus: at in v. c. non male omituntur aspirationes, quæ antiquitas omitti solent. Sic & nō ea contulimus ex fide

veteris orthographiæ, quæ adhuc residua est in Capitoliniis marmorib. & nummis antiquis.

11 *Gentilium nomina Varro putat sufficere numeros, & prænomina circa triginta] v.c. Gentilium nomina Varro putat sufficere in numero. Sed esse legendum supponit, Gentilium nomina & varroputat sufficere in numero, & prænomina circa triginta.*

12 *Vt Postumius Agrippa] v.c. Postumius, Agrippa. Atque hoc quidem sufficie in patribus gentibus quibusdam antiquis prænomina, fasti consulares demonstrant. Nonne Postumus reperitur in Comitia, & Aebatia: Agrippa autem, in Meenia, & Furia; sic Proculus, in Iulia, Gegania, & Virginea. Quæ prænomina, vt & alia, postiores plebejæ paterum gentes quedam pro cognominib. acceptarunt. Postumus enim in gente Vibia, & Rabacia cognomen est: Agrippa autem in Fonteria, Vibilia, Vipiana, & Afraria: item Proculus in Licinia, atque Plautia. Ibidein additur, Cesar & Opere] Admodum confute. Sed in manuscriptis plerique copula ocnitutur, nec male. Nam in*

Opere significationes prænominalium incipiunt expondere: quod ipsum quidem sufficere cognomen, non liquet. Porro, Cæsar, Iuliorum cognomen esse constat; sed an prænomina ante tenuerit, obscurum quoque nobis est. Adiungit tamen us, quæ ex personis minibus cognomina facta sunt. Atqui Cæso venus prænomen esse cuiusdem originis & significationis ac Cæsar cognomen Iulie gentis plures opinantur. Aut enim Plinius libro 7. capite 9. Primum Cæarem a celo matris veteri dictum, eademque de causa & Calones appellatos sufficie.

13 *Hoff prænomen fuit] in v.c. Hoff legitur, item mendote. Verum ex Latio, Macrobius, Caius Iulius, marmoriibusque Capitoliniis colligere est, Hoffus legi debere, quemadmodum libro tertio Annalium in ritus Laetitia, qui hic adducitur, consolata demonstrauit. Insuper ita tabula ostendit peregrinos omnes olim appellatos hostes sufficere quod enim Cicero, & Sex. Pompeius annocarent. Ex qua voce deducitur istud prænomen, quo illi iuri primi*

Hoff.

Hostili: & ante urbem ceditam; Lucretia item gens, sicut ex fastis consulatisbus constat. [ibidem paulo post, Lucretius Tropicus] Tropicus legendum est ex auctoritate marmorū Capitolinariorum, quibus nihil est certius.

14 *Volero eum in premenabut] v.c. Volero in prænomen abut, sine causali coniunctione, quæ superflua est. Deinde sequitur, Quia volentes nasci libet parentibus videbatur v.c. Et uolentes nasci videbatur. Sed malum, Lat. Laris, ad differentiam Lat. laris. His enim duas voces ita distinguuntur etres grammatici. Piscianus, Solipater, & alii, ut Lat. si familiariter deum significet, genitium Laris, locutus in prænomen, ut Tolonius, vel Poisenus, qui Ercuscotum Reges fuerunt, faciat Laetus. Iam que sequuntur, sunt protinus ab imperiis historie libraris confusa & male distincta, qui ex gentilitione nominis, Herennius, inauditus prænomen, Herennius, fingeret voluerunt. Quod enim luceti tristes ex ita latrone vulgata? Tolonius autem credidisse est, ut quæ consularis Herennius ex prænomen Tito Virgenes Lat. ut manuscriptis libris annul fore dat*

lucis, nisi quod in quibusdam legatur (*autem*) pro *ante*: quodque distinctiones illæ vulgare sint omittit. Ceterū studiosius animaduertenti palam fiet, duas voces itas (*et prænomen*) traalpositas esse perperam apud Herminium, ut hoc prænomen heret, & eodem errore simul alia quedam esse vitata. Nam si duas voces illas transferamus alterius, & consulum nomina corrugamus ex fastorum fidem, meliusque leontentia distinguamus: officeret se vetior & multo correctior periodus illa, in hanc modum. *Tuscam autem reditum est prænomen a cœlo, sive que consul Titus Herminius cum T. Vergiano Tricotto.*

16. Statius a stabilitate] Lege, *Statius*, & paucis postea, *Tullius*, pro *Tullius*. Ita enim in v.c. Neemale, nam prænominia hæc sunt ex omnina sumpta, non secus ac Faustus & Aulus: item *Vibus* ab omnino vitæ, quod ad differentiam alterius appellati per bi. scribitur. Cæterum *Statius*, *Tullius*, *Aulus*, *Vibus* gentilitia sunt nomina, non prænominia. Ibidem, *vbi vulgo legitur, Prænomen eoperunt]* v.c. noster habet: *Prænomena sumpta erant*. At legen-

dum esse iūsponor, *Prænomena sumpta erant*.

17. Natus est, appellatus *c. 61* v.c. melius, *natus erat*. Igitur hoc prænomen ex eorum genere est, quæ à tempore nascendi sumpta fuit: veluti *Lucius*, *Marius*, *Marcus*, ita &c. *Sextus*, qui sationis tempore natus est.

18. Valerius autem scribit] *Ieannis Sambuci codex*, item alijs manuscriptos habet, *Valerius Attius scribit*. Et facile credo librarios cognomen hoc ipsi inflatum mutasse, existimantes *Valerii Maximi* inicationē hic fieri.

19. Cneus, ob insigne re appellatus] In nostro v. c. hoc multo emendatus habetur, *Cneus ob insigne natus appellatus est*. *Natum enim in scalam antiquitus Gorizum vocari solere, mox etiam ipse dicit*; sicut item *Sex. Pompeius affirmans*, *Cneus, corporis insigne & prænomen esse*.

20. Ignotus etiam qui in corporibus giganti solerit, Cneus appellatur] *Plenus & correctius hoc in veteri codice nostro*, *Qui in corporibus nascens giganti solerit, Cneus appellatur*.

21. Qui Natus, leontem

peram hoc, & mutile: sed melius, & distinctius in C. p. s. manu scripto *Qui Natus, leontem* *Vel leontem* *Vel leontem* *Gau didi a Gaudio parvum*.

22. Qui ad flumen Tiberim nascabantur] v. c. *Qui ad Tiberim nascabantur*.

Deinde, *Titus a Sabini nomine Tiso fluxit*] v. c. no-

sterita: *Tiso est Sabini nomine Tiso refluxit*] Idem meadowe, sed aperit tamen aliquantulum. Non enim verisimile est, *Titum à Tito fluxisse*, quando idem prænomen sit, sed potius alio nomine, velut *Titorio*, sive *Titilio*. *Sex. Pompeius* autem, *Titus prænomen octoem scribit*, a *Titulus* mitibus, ita dicit, quasi cultus, quod patrem sueruntur.

Vnde & Tituri gens nomen traxisse videtur vniuersitate mutatione, quæ valde prisca in Sabini

fuisse, demonstrant antiquissimi numini argentei cum effigie Sabi dei. Eos

sunt in scripto indicat cu-

los esse à L. Titurio Sabino. & representant insuper ex his aliqui raprum Sabinorum mulierum, & aliqui

Tarpeian virginem in Capitolo scutis oppressam: idque in primi cum Romanis bellum memoriam, & cō-

sorti per affinitatem coa-

ctri. Quos numerimus in

principio fastorum suorum Hubertus Grotius ex Lau-

tiniensis bellissime delineauit. Fortasse igitur legen-

dum est, Titus & Sabino no-

mine Tisus fluit, vel Tito

fluxit. Evidem autem

originis & significacionis

est gentiliciū nomē Titus.

23. Appius ab Atto] Sam-

buci codex habet, ab Atto.

Quæ vox maiorem for-

man prænominis præfert,

vnde Atteia gens dicta esse

videtur, & Atta: que deinde simplici consonate scri-

bicceperunt.

24. Quæsi Epopea] In Cam-

penisi, Epopealis: in Sam-

buci libro, Erosopas arque

train omnibus alijs codicibus

hic locus admodum monstroscorruptus est, ut

hactenus nemo eum cor-

rigere potuerit. Mihi autē

in mentem venit opinari,

librarios impetratos ibi in

Grecam vocē ex OTO i. id

est, semina impegit: Ideo-

que Latinis characteribus

imitando Z. in E. & F. in p.

item o. in ce. vel x. perpe-

rat mutasse. Constat enim

antiquissimus Spurios vocare

solere, vel vulgo vel adulterio

conceptos, & veluti temere

sparta semina, patre incerto

natros. Atque idem

vulgo veteres iurisconsul-

tos etiam affirmasse, Pla-
tarchus scribit in Proble-
matibus; nam volunt ita
natus a vero & genuino pa-
tre præter seumen nihil esse
reliquum. Adiecta autem
vox, aliice, vel ante, fane vi-
detur ex variarum lectio-
num notis ē marginē. In
axile in contextum, & prior-
itas nihil esse. Verum qua-
sequitur, varie partim an-
notationibus conspersa,
partim mutata sunt: que-
fic in vulgaris leguntur. Nu-
meri, sola patricia familia
sua est Fabia. Et ita in quib-
uidam manuscriptis, in al-
lis autem vox familia, le-
vit. In Ie. Sanbuci libro
sic: *Numeri sola patricia*
tantummodo sua est Fabia.
Vbi redundat vox tantum-
modo, ex annotationibus,
ut apparet, inserta, & aliæ
definit. in Campensis autem
clari ex clemente tales anno-
tationes. nam sic habe-
runt: *Numeri sola patricia*
gens familia est sua Fabia
prenomen est. Ibi nempe
moltatur alia soppotitiva
vox, Familia, quæ omni-
de restienda est. Loquitur
enim hic auctor de tosa
genti Fabia ad Cremeras
ex aliis non de una Fabiorum
familia, quorum postea plu-
res familie prenomē Nu-
meri acceptarunt: sicut pri-

14

mū Vibulani, deinde Am-
busti, Pictores, & Buteo-
nes. Posset tigitur ab his es-
toribus ita vindicari loris
iste, & recte suppleri. Nu-
meri sola patricia gens sua
Fabia est praenomine. Vide-
lacet auferendo voces dñe
superfluas, & murado. Nu-
meri, in Numeri, & Fabia
prænomen est, in Fabia prænomin-
ne. Fabiam vero genetum
inter patricias primam ful-
le, que Numeri prænomine
adiecerunt, etiam Sex. Pompeius
scribit, & cædem ad-
 fert rationem.

25 *Numeri totalem Mal-
lementani] v. c corvette, Nu-
meri Ora, in Mallementi-
ni. Sic quoque nominat eti-
dem Sex. Pompei.*

26 *Et Numeri prænomen
imponeret] v. c materni aoi
prenomen. Recte. sicut &
Sex. Pompeius, institutum
enim erat apud Romanos
prænomena parte mater-
na accipere.*

27 *Rauilla, Casellia, Ro-
docilla, Matriolla.] In v. c.
nostro, Rauilla, Casellia, Ro-
docilla, legitur. Et veterum
prænominum formam hæc
magis repræsentant. Sex.
Pompeius Casellam voca-
ri dicit, à casis oculis; &
Rauillam à tanis, quod
postea cognomen in Cal-*

*fa gente. Pro, Matriolla,
Sabuci codex habet, Mar-
ecula, atque id diminutue
fortassis à Mureus, cognomi-
ne virili. Sequitur, Bur-
ra a calore dicta juc. a colori-
re. Nec male. Burros enim
Romani appellavunt filios
ac rubicundos, quos
Græci τύφφες. Hæc quidem
iā dicta prænominia à pro-
prietatibus definita trans-
fuisse deinde in cognomina
reperimus, sicut & Rutilio,
teles Sex. Pompeio, qui di-
cit rutili coloris studioſas
etiam antiquas mulieres
fusile, atque inde etiam tra-
xisse cognomina. Rauillas,
idque etiam Africanum fre-
quenter indicare.*

28 *Publia Morea] In Sä-
buci libro, Publia, Nu-
meria. Et hæc quidem præ-
nominia à viris sumptuosa sunt.
Varro tamen putat Mac-
cam & Numeriam mulie-
bri forma nō dici. Luciam,
Maniam, Postumam, ut mu-
lierum prænominia agno-
se libto 3 De linguis Lati-
na. Ergo fortasse Mania,
hic legendam erit pro Morea.*

29 *Catam esse se dicentes]*
In Campensis, Catam es-
se se dicentes C. Titu. Dicin-
de sequuntur, finis opus a
de nominibus historiarum

*Ex exemplorum Romanorū.
Quid autem ex his colligi
potest, videant docti. Mi-
hi quidem fitpicio obser-
vatur librarios quosdam re-
miserit hæc aliter distinxisse
hoc modo, C. Titu finit e-
pitoma, &c. atque inde o-
pinione barbam C. Titum
actorem esse huius epitoma-
ris, sicut nunc in impre-
fis exemplaribus proditur.
Præfationula tamen, licet
a diuersis diuersimode fa-
briicata, nullibi hoc indi-
cat; sed in quibofidam co-
dicibus, ut dixi, Iulius Pa-
ris abbreviator decera li-
brorum Valerii nominatur,
quorum decimi epitome
hæc est de nominum
ratione. Sed cuius quoq[ue]
Valeri? nam ad Maximi
argumentum ne puncto
quidem vno accedit. Ita-
que videtur potius esse alterius
allicius & veteris, qui de-
cem libros non exempla-
rum, se de Lingua Latini
scipit, quos Iulius Pa-
ris in Epitomen rediget:
& eorum decimi epitome
properea à libratis Va-
lerii Maximi libris nouem
adiecta est appendicis vi-
ce, quia breuer & suc-
cincte Romanorum no-
minum rationes explicit,
quo melius Romana Vale-
ri exempla possint intelligi.*

ab imperatoribus. Quo si-
ne & alia illa epitome in
Campensi libro post hanc
adiuncta est, de Appellatio-
nibus magistratum & vo-
cabulis historie Romanæ.
Quis autem hic Iulius Pa-
ris, fateri necesse est, non
liquere: quamvis ex no-
minis forma colligi fere
possit, libertum fuisse do-
cēum aliquem domus Ju-
lia, quibus ut solent grā-
maticis, vel pädagogis, vel
anagnositi. At multo ma-
gis obscurum est, quis fuerit
C. Titios Probus hic vel-
ut auctor epitomes in im-
pressis libris præfixus; que
ego quidem in manuscri-
ptis veteribus nōdum rep-
peri, præterquam in rnis,
vt dixi, Campensi calce ad-
iectum; atq; ita, ut ad ipsam
extremam fragmenti illius
sententiam possum pertine-
re, quam auctore eius no-
tare videatur. Nam si re-
spiciamus ad solemnes illas
ritum nuptiarum, cuius ibi sit mentio, & quem
eritiam pulchre Plutarchus
in Problematis exponit,
profecto non inepit noua
nuptia ex more interrogata
lemet sponsumque suum
bene ominate domando.
Casam se esse dicebat C.
Titii, vel C. Titii Probi, vt
videtur habuisse quidam

codices, ex quibus nomina
auctoris illius translatum
est ad prefationem illam
primam. Inter præcas enim
nuptiarum ceremonias &
illud erat, quod auspiciatum
habebarit, spōlūm vel spō-
sam ab initio nuptiarum
nō tam propriis, quam be-
ne faultis, ac ominatis ap-
pellare nominibus. Que
admodum & virgines Ve-
stite fierandas, pontifex ma-
ximus cum caperet, nō suo
nomine, sed Amatas vo-
care solebat. Quin & pos-
ta, ut idem Plutarchus re-
statur, ad sponsum deducit,
& profat: *Viu tu* Caius, ego Caius ita scilicet
de paciendo fortunatum
Facultatum; omnes si com-
munionem: quasi dicaret,
vbi tu dominus ac herus, e-
go domina & hera: vbi tu
gaudebis, ego gaudebo.
Quam paritatem coniugii
duobus semicirculis signa-
runt antiquitus, ut dixerit
maritum, finister votum
representet. Qui coniugii
copia connexi circuli ab-
soluant, id est, rem omnib.
numeris integrum & absolu-
tissimam contineant. Hinc
ni fallit, ortum est, ut
antiqui prænomen, Ca-
ius, C. &, Caius, litera ea-
dem inueniatur, sic, nota-
tiati;

rint: quæ circulum iunctæ
constituant, eodemq; inuid-
us, coniugum, generatio,
& æternitas hieroglyphice
significabatur. Catos autē
agaudie; Titos, ac Titios a
tertudo nuncupatos volit,
vt ante dictum est: que id-
circo nomina habebantur
auspicata, ut & cognomen
Probus. Arque ita occa-
sione fortassis ita vsu vul-
gata sunt, vt iurisconsulti
in suis scriptis quoque
fere ritos, vel Caios, vel
Titios appellarent: & qual-
cunque mulieres, Caias
vel Titias: cum de contro-
versiis inter personas oitis
diferunt, & casus exem-
pli causa propo-
nunt.

I V S T I L I P S I

B R E V E S N O T A E

A D

V A L E R I U M .

N his Notis, Vir-
tute amico Pighi, scire
te & alios, volo
quibus auxiliis sum vsus. Ab
ingenio nostro pleraq; esse
fatores: quod tamen sepe in
viam veri duxerunt libri.
Li mihi bini manuscripti:
quos Ultraicto benignae
curarunt Viri Clarithini
Lambecus & Hadrianus
Vanderburchi, eximium
pari fratum, docti ipsi & in
doctos valde prou. Præ-
terea veteres editiones in-
spximus: quas hic & in aliis
scriptorib; nihil detec-
tores inuenimus manu-
scriptis. Tu aliquique ère ipsa
iudicabitis,
Opera nobis hac inanis,
an in usum impensis.
Ad illam enim ego traleo.

P R O T O G O .

Pag. 1. *Ab illis libris ele-
cta auctoriis deligere con-
fitemur. Displicer geminatio.
Elegere. Scribam o-
missis verbo altero. Ab il-
lis scriptorib; deligere.*

Pag. 1. *Mea parvitas, et
inistis ad suauorem tuu de-
curreris. Seculisi sermo &
cellatus. Ego sane parui-
tate eam ablego è Valerio,
scribamq; expūctis duabus*

vocibus: ego iustus & f. t.
decurredro.

LIB. I. CAP. I.

Pag. 3. *Decem principum filii*] Constat Erroris populis duodecim fauisse. itaque cum pro numero eorum, singulis populis singulos principum filios attributos vellit: vide nū. *Dux decim principum corrigit*, magis è re & veritate sit. Cacero tamen De Divinatione, in hoc facto, denarium duntaxat numerum (si & ipse corretus) agnoscit.

Gracchano tumultu] Venerates editiones. *Gracchano mutu*, placet, motu, ut & tu Pighi alibi repperisti. Non enim Gracchana illa feditio, proprie Tumultus.

Pag. 5. *Obruitur sacra illius illustribus consularibus*. *L. Furius*] Distinctus apud que scribo, etiam tam rem, Consulatis. Nam de Marcello testulerait quantum consule. Itaque recte consularis multos: nō patiter, Consulares legeri. Nec enim plures praecessere.

Quare agresti illud est *fondidum plaustrum capax*] Libri veteres, Quarum referunt. *Lego*, *Quarum*, & ad sacra refero. In idem, *fondidus plaustrum*. Puto, *fondidens*, suille.

Pag. 6. *Vixi ons est sine*

complures. *Pensum iuno*: *nisi pensaventur*] Reseca particula lego. *Vt se vno*, *impus* nūbi alter ille ferma.

Merito sibi infelis deo *reneretur*] De diis parum apta hic mentio: nec si fane Regulo infelix. Alii, hōges, sublītūtūtēgo eos, vetum coneo, ut ad Carthaginem se referas.

Pag. 8. *Fatū Maſanissi* plus animo quā Punico fan-
guini conueniens] Ita tu ē Campenū. Alii libri. *Maſanissi animo*, magis quam Ego utrumque adiecitamē-
tum arbitror, & verū esse, *Maſanissi animo*, quā Punico, quomodo & libri mei scribunt. Sileti & intelligi illud. Magis, crebri & pulchrum in oratione Latinis. Exempla mihi ad Tacitum cumulata.

CAP. V.

Pag. 16. *In omnibus pro-*
lis vīs inducuntur confituerunt] Preoptem vi in prisca: duce
vī iustus.

CAP. VI.

Pag. 17. *Vetus in potesta-*
tem populi Romani ventu-
ros [Liber vetus, futuros. Et quis ambiget? Vetus & se-
lectum sermonis genus de quo iampridē A. Gellius in Noctibus.

Pag. 18. *Angues duo ex*
recculta

recculta protulit] Veteres, angue: dos, & glōsa. & gen-
n' magis in hac voce ambat.

Pag. 19. *In quod metus* *augurii traxit sine fratre sua* *aut* [Prisca lectio, in que me-
tus augurii.

Pag. 20. *Inniita legi ne-*
cessitatu] Eadem, necessita-
tus proba.

Sanū abdūtū delubris edi-
tū [An potius, abdūtū delu-
bris. Sic Remota repli, in C. &
fate lego: & adyta significati-
na ac penitentia tēpli scim".

Pag. 21. *Non consentaneas* *ſuis trāſlūſij videat*] Parū expōta mihi appollata lenit-
tia in voce. *Nō lega vīſū*. hoc acutum: id ep̄nū iſi-
p̄tor iste mirū quantum a-
mat, jū de Diu Iulio dix-
tim, inquit, glaudi Roma-
na exēpla, nec oculos p̄tū
decore transferant ē celo
icetum ad terram.

CAP. VII.

Pag. 22. *Divino munere* *efficit*] Vetus, diu numine,
Ego diuino numine, cuim-
no malim.

Pag. 23. *Vtrīus autē dux* *copias boſtīm aggrediceret*, ſu-
perque ea ſe ipſum devo-
uiſſer] Quod in prisca edi-
tione verbū *aggrediceret*,
abest: valde probo: Et fane
additūtē est. Nā hoc elūio
clatū deuotionem hanc ita
cōcipi solita, ut ſe in quaque

hostes Diis manib. ſacrātē.

Prīusq., pompa induc-
retur] Verib⁹ & tentētia ad
ī. Circēlē aptazamē ne-
lēo quid me fitē & illigat
veni lectionis, quā crōma
inducretur, utq., nūc ex-
pedio.

Pag. 24. *Capillo demisso*] *Reclī vīt̄ capillo immisso*.

Pag. 25. *Proprietib. līneis*, *ſcrita aliis ſannis certo enē-*
tu admodūtē est [ixi vere in
2. Electorū nūper, legendū
admodūtē cīl̄, metaphorā
ā Circo ut alibi clare dicam.

Pag. 26. *In defertū arena*
ſſacerat] Auctior prisca
ſcripta, defertia & ignota
erant.

Pag. 27. *Dux prānuntiatio*
ſannis] In vīt̄ dios prānun-
tios. Ego vellem, deos pra-
nuntiatio ſannis.

CAP. VIII.

Pag. 31. *En locūtū confi-*
tu, hō ſe verbū] Ita tu Pi-
ghib⁹ ignoſce) me abſente.
Quotium n. aut cui ſentē-
tū illud, pane? Nā lane illi-
p̄fis verbis locūtū rult, non
ambigue talibus aut ad eā
ſenſum. Abi etiā ab omni-
b⁹ libris prisca: ruis alienisq.;
qui referūt, prius hō ſe verbū,
Ibā in coiecturā: ſed verità
tē, nī fallor, ſabuci nobis
codex ingerit, canus mīſtrād
nos Excerpta, in eosq; hē
laecuſa explīta: hō p̄t̄ ſer-

bis, RITE ME MATRONA-
NAT VIDISTIS. deinde,
RITE DICAS TIS. Vult
enim omnino Valerius, bis
id signum vocem edidisse,
eiusdem meatus, verbi tam-
men viuis immutatis. Scio
Dionysium, Plutarachum, Au-
gustinum etiam 4. De Ci-
uitate scribere, iteratissi-
lunonem bis eadem ipsa ver-
ba sed Valerium ab his abi-
re (et sepe) testari verbum.
Videlicet potest, quod aliis
illis oculum. Si improbas;
politis non inepie legi, pri-
us has verbis, id esset, si-
ngulis articulatis eis verbis.
Sive etiam confitit patri-
bus his verbis. Ut vocē pa-
tribus, truncata scriptam
faisse coeleamus.

Pag. 32. Non audenteribus
Romani pralia congregati
Veteres pratum ingredi c-
leganter.

Pag. 35. Cuius salus ab
imminenti exilio defensa,
ruina quoque subtrahita est.
In vet. officio, pro, exilio.
male. Sequentia connexum
lego, defensarumque sub-
tracta est. Nec enim aliud
aliquod exiit Simonili
imminuit, qui hoc ipsum
ruine.

Pag. 37. Patrimonii etia-
posseundi adendez, schola-
la communione consundez;
Vt, alendez, scolae, ma-

lim, habendaque rituacōs
docuisse significet.

*Ne ipsa quidem artificis
Naturarationem rerū redi-
diceret.] Compositius hac
principia editio, artificis ratio-
num rerum Natura. Illud
rerum, sane iungendum cū
Natura est.*

Pag. 38. Cum sciamus
recte ab ea] Prisea lectio, ra-
tione ab ea, quasi dicat, iure
ab ea vindicari.

*Dicit bellus etiam corium
c. xx. pedes longum in orbē
missum.] Beccius antiqui:
bellus corium c. c. xx pede
in orbē missum.*

LIB. II. CAP. I.

Pag. 39. Insciam filum
tam nos diri verbis, quoniam
terram genitum prīmū ac
memorabilium institutum.]
Sambuci codex, mortis fili-
um, quid esset, quasi initium
aufisciumque filii capato.
Sed probolente.

*Disciplina continet.] Ex
senatu, disciplinam.*

Pag. 40. Multorum ma-
trimoniorum experientiam,
quasi illegitima custodiam
intemperantia signum esse
credentes] Imo vero legit-
ima intemperantia. Vult
tales viros feminas ad
pudorem rationemq; pec-
cate, adlegem tamen ou-
bere. Itaq; velut legitimis,
qua-

BREVES NOTAE AD VALERIVM. 477

qualsdam adulteras esse. Si
multis rei in Martiale locus:

*Quae rora nubis, non nu-
bis, adulterales est.*

*Offendit mœcha similes
esse mihi.*

Pag. 41. Brevis, proges-
si moriarum in locum vir-
tutum & exercitū. Et labo-
ris meditatione ipsi dactiores
eunt] Contaminatis plane
& depositis, re iudice Pi-
ghi, locus quem vide an at-
tollam. In meis libris est,

breue processu item ve-
recunda, pro, verecunda. A
tenui hoc auxilio, commo-
detamen expeditius: bre-
ue processu armis in la-
com virtutum verecunda &
laborosa meditatione, ipsi
dactiores erant. Sententiam
toram lege, vide: probabis
valde.

*Reducendi etiam officio
fungere] Vetus, officiū,
prospero.*

*Definita. Seruum cursu
etas] Prisea scriptura, Gis-
cus cursu. Numquid Norris?*

CAPIT. II.

Pag. 43. Imperio pondus
& auctoritas donari.]
Lego, donari.

*Credo ne diligenter in-
genii exercitatione patueret
tus seruus transfiga exiles
[Car, feruus transfiga] q
an non transfigunt es lib-
eti? Beot, emendo seruus*

*transfiga. Senex, inquit, ta-
Mati, & post duplices triū-
phos Graecam linguam di-
lacerat p̄fundi, ne fero velut*

*transfigio te eaoq; tuos
dehortillares. Sed & liber
vetus auctor, patiu ritus
Graecus.*

Pag. 44. Hostiarum exta
ad Quæfures erant delata
venient] Lege, veniebat,
pecuniam scilicet ex iuré
dis in publicum redige-
bant.

*Sub magnis autoribus
celebrabat] Displi et lectione:
nec tamen quod præpon-
deret nunc repetio. An au-
toribus?*

CAPIT. III.

Pag. 45. Memor, semi-
literat ignavia humilitate
fformare perficiunt, igna-
vix vox haude docuit, legi
commodius si militaria si-
gnare & perficiarent.

*C. Nauis certioris è pe-
ditios letter expediti corpora-
re, brevibus & incurus so-
piti, armatis hastis, parus
tegmine manuus] in hinc
hic de institutione cultura
locus, sed quem mēda ob-
sider non vna. Primum le-
gitim, brevibus & incurus
hastis an teste? aut cœlestis
hastis illas ad iactū incur-
uis suis? ego scio resili-
mas, nisi si copis de ferro.
Vetus lectio, brevibus & in-*

turnus. Eleganter & vultiter
emendo *siffrans*. Describit
videlicet vultares illas hastas,
& pinnam ait breves fuisse
(quaterrum enim tantum
pedum, ut Linus vulnus sive
dum cubitorum, ut Polybius)
deinde addic & insinuat,
id est, ligno tensi &
minime crallo. Adhuc
Polybius, qui lignum hoc
te atque os invenerit
et, ut in annis dicitur, ex
facit et, *longitudine* qui-
dens omnius becubitalis, ex
fisse saltus digituli. Iure
igitur nodos, supremum.
Sed amplius his luctuum,
partes tegmine marentur.
Quod autem hoc regnum
paratur indehinc scri-
piam non impeta. Leggo par-
me tegmine. Linus enim
differe libro 26. & 32. par-
mas tribuit velutibus, Po-
lybius item, & Frontinus
lib. 4. Sed & Varonius frag-
mentum est: cum rotundis
velutines parvus. Deni-
que in clausula exempli:
Id ergo auditor eius Nauis
adire bonos eis habentes.
Quod illud adhuc in me-
nebat aut representabatur
bonos Nauis ad Valen-
tianum aequum ruga. Scri-
bo, a deo. Expressere &
imitari, ut lepe, Linum vo-
lant, quidem locato, su-
strem pedum equi mi-

scendrum centurionem Q.
Nauis servant, honorat
id est apud temperatissimum.
Quod ab imperatore sigil-
honoré ei habitum Linus
scriptus, id a Duce Valentius.

CAP. IV.

Pag. 48. *Cuius genera*
minus circa usitata est [uno
sero luctuum luctorum
(deinde loquitur) origo occi-
ta, meliusque omnino libri
pulsi, ministrata. Satis sim-
ili quidem circaque tradi-
tio, at nō adaeque vulgaris.

Habitabat enim in villa
sua] illud sua ad luctum
videtur.

Pag. 49. *Videlicet si iug-*
mous, quis necis deorum [Libri duo & meis: in formis
anæciso quo locorum statua-
que pratorum & praecipue Regi-
æ, ut opus sit, certe ad Zosimini
mentem, qui lib. 2. &
num alejazas magnum su-
rum & diuinis formis
preferentem, apparuisse vultu-
non, ut vulgata Valentiana
lectio suaderet plures.

Ad 20. pedum distan-
tiam] Ata hæc fossio, re-
tius facie, densum pedum.

Translatum autem Pa-
nicae industria tunc] Creda
verum, Translatum
id est, crebra in receptum.

CAP. V.

Pag. 50. *Cum inter paler-*
tas primæ & q[uod]q[ue] fortis, & dia-
na

ne personis sedo capite, &c.]
Quid aut. *Actiones*: quæ
aut quales in ludicra et ti-
bicinum? Hunc quoque lo-
cum feliciora spongea elui-
mus, rescribimusque: pa-
publicas primatasque feratio-
nes, compulsi in unam vo-
cibus, que perperam didu-
ctæ: statimque, auctore et
iam recte libro, *concentus*
est: copula etiæta, que ad
saltemandas Actiones fal-
tem immixta.

Ideo in sacrificio multa
qua vocabatur] Quæsimo-
la exolevit et Valentia ævo.
Scribe, Socratus.

CAP. VI.

Pag. 53. *Omnia antiquæ*
confuctitudinis momenta fer-
enda] Seruat vetus editio
antiqui sermonis normam:
monumenta seruandum, nec
ius pervertere.

Pag. 54. *Sime planis tu-*
dis funeris deo] Cofus le-
uiter & leviter ordino: sime
planis, luctus, funeris die,
domesticis sacris, &c. conser-
vatur. Hæc in te ante dixit, æra
prænominis pendere ius-
serunt. Id more suo Valen-
tius alludens, ite, ait, prodi-
te numerofam ripem in v-
sum numeris posterratis.

Nec penitus duces, sed am-
maginibus adscribere Vox in
pleriisque libris interiecta, nec
magnum pensi duxerat, nec
arbitrio, non croquenda, sed
velut exclamatio, teatim

capienda, cum vulgata, si
placer, parenthesos nota,
ne*c. indigenum* [ponsi duce-
rat. Valerius & Annus
Florus huc talia usurpant,
imo adfectant sepe.

Pag. 70. Eaque adiecisse
fassi erit] Vetus, invenisse
quasi, strinxisse, delibal-
iecte.

CAPITI X.

Pag. 71. Integratorem tā-
ti vespucii litteris perspe-
di] Libri aliquot eis, litter-
is perdi, ex quo ego prodi.

LIB. III. CAP. I

Pag. 76. Expressa est ita-
que illa vox hominem. Gra-
tuleremur nobis Latini, &c.]
Scribo, illa vox homini. De
Poppedio enim ipso capi-
dum, qui vix narratione
Valerians & clarus est Pla-
tarcho apparet, auctor v-
nius honorifice huius in
Catone vocis.

Ipsius Marium sequit es-
tis plausifex] Abicit vnu-
vos sequi. Lego iugiter con-
tinuus: Ipsum Marium co-
loci, plausifex.

CAPITI II.

Pag. 72. Nam neque al-
titudine deiectione quaestus-
us, neque ponderis armorum
pressus] De Coelito sermo
est, qui è ponte iux Tiberim
precipitauit, audaci & felici
fatu. Sed aptius omnino

legeris, altitudine deiectione
quaestus, neque &c. De-
iectione altitudinem, siue deie-
ctione scape.

Eadem enim tempestate]
Et iologica illa particula-
rem non habet hic plane
locum. Muzem, & scribam,
Eadem ea tempestate, Ea, vi-
dejicer Cicerio.

Pag. 81. Quo spectaculo
attromiti hoiles postero die ad
eum supplices pacem peten-
tes venerantur. Hec classula
tota rei falle & absurdum est.
A Catonecum tum admodum
iudicem, nullum imper-
ium, nullum manus pa-
blicum fungente, pacem pu-
blicius petitam? Numquid
factum, nulquam scriptum.
Aulacio medicina huic lo-
co facienda, ne tam lat-
eulæ exemplum sit. Exem-
plaris scriptor. Lego iugiter,
ad Paulli supplices. Quid
ad historiam est: quia vici
versi Macedones illo biduo
(Plautius auctor) in fidem
Paulli Emilii se per-
miserunt.

Tib. Cracchus, profusa
Legationibus, favore populi
occupata Malum occupari,
patendi significata, ut alias
notari.

Pag. 84. Ego certe aut spe-
ciolam ipsius mortem, aut
felice undam exitum] Scri-
bo omnino: aut speciosam
opponam

BREVES NOTAS AD VALERIUM. 481

appetam mortem. Eelectio
ex mente viri fortis.

Pag. 86. Capitali suppli-
cio afficiendos indicaret] Il-
mo, cum id enem, ita ma-
xime supplicio eos afficie-
bat. Bene igit tut vetus, adfi-
ciendo vindicaret.

CAPITI III.

Pag. 90. Edito gemita
regis auerba adspicere] Le-
go iugiter.

Pag. 91. Non ergo fasti-
dioso aditu virtus excitata,
ingenia visuenda ad se pene-
trare patitur] Commodius
hac legas & distinguas: Nō
ergo fastidiosa adors virtus,
excitata ingenia ac nimida
ad se, &c. Nō habet, impunit,
fastidiosum aditum virtus,
quælibet ingenia, modo o-
eria & vina admittit.

CAPITI IV.

Pag. 94. Vernam hunc for-
binatum, regē dando] Ver-
bata recta recolligo & re-
pono. Vernam natum, hunc
verbis regem diendo. Vibores
videlicet nati ferui, quam
facti. Plautus ad correctio-
nem nostram apposite, de
Mercurio & Solia:

Satus est me queri illa
modo ferunt utem hodie.

Qui faciem liberi hic qui
Vernam natum est queruntur.

Pag. 95. Ab his indolis
erroris abductum ani-
mum] Legendum videri ab

huius erroribus, monui
secundo Electorum.

CAPITI V.

Pag. 96. Qui in maxima
e ingenuorum cuius, &
amplissimum prout] E-
mendo, & ingenuorum, &
cuius amplissimum: ipse
ext.

CAPITI VI.

Pag. 97. In cultu, cetero-
que ritu] Auctores vo-
ce antiqui, ceteroque vita
ritu.

CAPITI VII.

Pag. 100. Quoniam ne il-
le quidem in consimili gene-
re virtutis edendo fastigatus
est] Parum sapiebat phra-
sis, Edere genus virtutis,
Adiuit, & duxit ad veram
lectionem scriptura prisca,
generi virtutis sedando. Ex
quo ego: sedando, veraci-
ter corrigam.

Pag. 104. Non patientur
metitius illius exempli in-
sistere fortissimi dices. Ve-
tates tenebrosibus exempli,
magis rectius, qualitas e-
nim sermoni decor exan-
thethis Teneriorū & For-
tissimorum.

CAPITI VIII.

Pag. 105. Quasi debitum
super est apud confitata, Na-
tura enim comparatum est,
&c] Libri mei, & plerique
etius Pighi, consuetu repre-
sentatione. Cura enim &c.

Vetur ego censeo; consta-
tue reprobatio. Natura
enim.

Pag. 106. *Dilectus ei*
Magnorum equitum Minu-
cum iure impiorum Senatus
equanuerat Hoc de Senatu
plane & perspicue fallum.
Non taceunt, non appro-
barunt id temerarium & no-
num patres: plebs & vires &
Tribunorum haec sanctio,
hic error. Itaque laetus di-
sette Plebiscitorum appellat.
Nec aliter Plutarch. Quia
iste ipse Valerius lib. 5. c. 1.
Dilectus ei, inquit. *Magni-*
ster equitum Minutissimi &
triplos aquatus. Nec uit
Valerius? corruptos illi
librorum potius, à quibus
infarta vox Senatus. Ego
censeo illum scripsisse, sive
impiorum aquanuerant. Satis
enim primum intellectu,
quos in illegat.

Speciem specie bene pe-
renda res oblate Malo, spe
bene gerenda rei, atque ita
priscus liber.

Pag. 107 *Depulsus protra-*
fisque manuco unum partibus,
Sabine Vetus diffusus, id est,
difficilis dissipataq., quod
probo. Sed & voculum, in-
miserum, libens sic ex-
panserim, immidam ab
iis qui Partium nonne
quid valerer patrum capie-
bant.

Pag. 108. *Sine collatione*
gibbi nobilium animos
& idem constantia propo-
stum scimus C. Manius]
Placitumq[ue] lectio antiqua
cum voce inserta, nobilium
animum offendit, idem con-
stantia, &c.

Et Caesar miles esse de-
finiam, & tuus esse inci-
piam] Coacessus conce-
ptus in pilico viri fortis ver-
ba: Et aut Caesar miles
definiam, aut tuus esse inci-
piam.

Pag. 110. *Quem Syracu-*
sianus Diva diversitate ex-
cepit programmat] Bene opinio-
no liber vetus, severitas
exempli. Nā prius exempla
amarorum est & tenerum:
hoc seruum, severum.

Pag. 111. *Quicunq[ue]* ad
nam possem sententias di-
ressent] Vetus. *Quicunq[ue]*
cum ad unam. Legegitime
& lequentia, sententia di-
ressent. Nō citum hodie,
sed prīce eleganter dicen-
digens. Et lane frequens
illis, verba haec agentia ad
nentierum quasi ordinem
figurationemque transfor-
me.

LIV. CAP. I

Pag. 115. *Censo cum la-*
prosum condens inquisitio
fieri sacrificio, scilicet pa-
blicetabili, &c.] Dando
verbo,

BREVES NOTAE AD VALENTIUM. 483

verba, solito fieri: & iure.
Sordent enim, imo & fal-
lunt. An solet olim fieri
id factum, non Valerius quo?
Imo etiam tunc ius, quoties
conditum luctum: Vetus prieziat mihi ad no-
tabilem emendationem, in
quo lego solita & vix. Non
ambiguitate optime Celit,
quam Solitaurie, ieribend-
um sit: quod sacrificium
proprium omnia lucta-
tionum & triumphis Cen-
soriz huius lapis Romæ pul-
chre, in quo apparatas o-
mnia istius sacrificii, cum
triplici holtia, lue, oue, rau-
to, Censore faciente. Vide
si libet, quae nota uimus ad
Historias Taciti.

* *Hoc a magno Curacio*
restatum iam est, per epa-
bolam nubis index Th. Cen-
terus.

Pag. 116. Ita sibi crederet
portere, se & aliis idem affe-
nerentur. Prīce editioes
negotiationem inserunt finis
& aliis, talis, ut tu muta, si
moda & aliis & rem ha-
bes.

Vnius testimoniorum aliquo
credere, pessimis effet exempli]
Exdene: cum altero ē ma-
nuis patris mei, aliquem ce-
dere. Si verum censeo, aut
esse, sedere, dicit, perdet
aliquem & aliis grec.

Quoniam angustiæ ambitus

[*orationis amplectar*] Vetus,
quam brevissima.

Sed cum magna & mul-
ta breviter dicenda sint [Pla-
ceret optima lectio, cum ma-
gna flexione, & multa bre-
uiter.

Sermo infinitus perfo-
nus rebusque circumsueta,
utrumque praefare non po-
test. Itaque proposuit quo-
que nostri rati. Et j ab-
est antiquis pietatisque vox,
Sermo: & leuentia illa
sic concipiuntur, utrum-
que prædictare proposuit ne-
quaco quoque nostre rati.
Citrino & dirigo. Utrum-
que prædictare nequoco. Pro-
positi quoque nostre rati.
Secundum illa vox electa.

Pag. 117. *Vbi maximo-*
rato discum & ciuismi tan-
torum togata prola Vetus,
tantum non togata bene ad
meum leniorum.

Pag. 119. *Plebis scutum,*
nim interposuit Vetus &
vera ieritio, plebeis enim
scutum.

A pescatoribus in Mile-
siæ regione verriculum tra-
honis] Piscatio, re-
ticulum trahens. Au &
reticulum.

Hoc fortunam tractus
se emissus acente] Aliilibi,
duci, aut, tractus: duo ē
meis, radiis, quod æque
placi.

*Quia conditio propter
naufragium ad insuersionem
populum delata.]* Omnitio
scribendum quia cognitio-
ne.

Pag. 110. Arg. Et Theo-
pompe] *Vetus. Aque in Le-
go. Argum Theopompe. &
statim vocem sita, quam cum
primus. ex eodem libro.*

CAPITIUS III.

Pag. 124. *Demeipex in
secundus, quorum annos,
&c.]* Psephon veterem le-
ctionem, *Demeipex in se-
cundus.*

*Cn. Martius, cui Coriolis
Volscorum opidum castigia
cognomē adiecit] Vetus, ca-
puum cognomen. &c; adie-
cerunt. Legio igitur, Coriolis,
Volscorum opidū, capi, suū
cognomen adiecerunt.*

*Arque ligno castello ca-
nentem] Prisci, equi ligno.*

Pag. 128. *Poti sensi ani-
mum illecebris pollicere non
potuisse] Sambuci codex,
post sensu a.i. polliuere.*

CAPITIUS IV.

Pag. 129. *Cum Campana
nam etiam apud illam be-
ficiam oratione sita illo se-
culo pulcherrima ostenderet]* De inendo laudia hic ini-
hi inicta primus, quia
cum verbo hoc sit e Collectorum libris Pomponii
Refi, antiqui scriptoris, nec
procul adeo à Gracchano

*xuo: vix cōueniebat illum
vt de remotissimo euolo-
qui, illo saeculo pulcherrima.
Auxie trium librotum ve-
teram lectio, quae illas se-
culi, prefert. Ex quabella
michi nata correctio, illius
ecclie nec ego quidē de ve-
ritate ambigo. Certe, vt
Campanus laxus tunc fuit,
omniaculo pulcherrimus
videri potuit muliebris ille
mundus.*

*Quia dominium rēi col-
labora solet, bona mentis sur-
pato, &c.]* Sambuci codex
voces aliquot ingent, ita:
dominium rerum collab so-
let, bona mentis prefector de-
nitus, cuius suspicio, &c.
Purior trahivulgata est.

Pag. 130. *Tres consula-
tus acceptissimos populo Ro-
mano gesse] Vetus, acceptis-
sime accipio.*

Pag. 131. *Solidi laudi
expians. Magis placet pri-
or iectio, cupido.*

*Primi beli Punica gloria
elatōque maxima.]* Acutus
videatur & virtus, quod in
prisci gloria, quia clades
maxima.

Minus multo cultores]
Sensitua vult, multis.

Pag. 132. *Ideo Senatus]*
Vetus, idem Senatus, &c; &c;

CAPITIUS VI.

Pag. 137. *Quoniam ibi fa-
ciunt*

*Sum sculpiatum, Tarenti
etiamcum conficitur] Vox
Tarenti, à gloriula est. dele.
Nam deinde ea ante statim
leismo, & nunc addit, ibi.*

*Cuncti alienigeni amores
iusti, obscuritate ignorantia
nos obruit, &c.]* Vt ceteris mey-
ben? & virtus alienigena,
mores inecures, & obcuritate,
&c. Domicule, facio.
sed Valerium ne noscet, aut
hac agnolce.

CAPITIUS VII.

Pag. 139. *Istaque celerius
est sine reprehensione propin-
quum auferre, quam ambi-
cum: quia altera diem pto
iniquitatis, altera & que le-
uitatis criminis subiecta est]*
Primum, lego, celerius &
sine reprehensione propin-
quum auferre, deinde cum
in veteri sit, quia altera de-
lectio iniquitatis, malum
scribere, quia altera defi-
ctio iniquitatis, tamē in Vi-
travectino altero, deserto,
quod & que probum.

Pag. 141. *The exilium in-
dicet: adeo blando & toris
imperio, quod is supplicium
honori pratulerit. Parū La-
tina aut pura hexiue flura,
veteribus abest, vocula, si-
item, Pratulit, in iidem,
non pratulit. Ego con-
cino, tu exilium radice-
tes: adeo blando & toro impe-*

rio supplicium honori pratulit.

Pag. 143. *In ista ponenda
bitum spuma tenebris fu-
rari conabatur]* Quis spi-
ritum furatur & me arbit-
tro, parum apte dictum
aut scripsum. In veteri fu-
rari. Ex quo bella meta-
phora erimus, furari, lu-
cari videlicet & produ-
cere ad tempus latibulo illo
spiritum. Brutus vole-
bat.

*Te statim benevolen-
tiam Prisci liber restitu-
rem, recte, si benevolentia
rescribas.*

Pag. 144. Arg. Et illarū
ades, sacra domicilia] Me-
lius, ades sacra, domicilia.

Pag. 145. *At quo secessu
quidam fugeris, aut qua-
bus infidelis misericordia per-
mitteris, non cobibebis ne
alenos mala permade ac bo-
nis suis latentur]* Veteribus
nullæ sunt duas ille voices,
non cobibebis. & spernen-
de omnino, sic tamen ut
totam clausulam interro-
gatione deinde alleces.

CAPITIUS VIII.

Pag. 146. *Si animo erro-
gantis]* Scribes animum, si
tu animum ad priora ret-
tuletis, à quib.hæc pendet.

*Alter enim quod prestat,
potest fallor, aut argutior
præca lectio, quod potest
prestat.*

Jam qui hac praecepue-
gotiacione delectantur] Ve-
tus, negatione. De te r-
furatio loquitur, eaq; inho-
nesta: cui nimis honestum
Negotiationis verbū. Cred-
dum facile fuisse, numma-
tione.

Pag. 147. Sed etiam qua-
alii ipso tribuente sensit,
comemorari] Laberi & nu-
bem huic loco veteres adi-
munt, id quibus sic, que a-
lii tribuente sensit. Transi-
tum enim & velut viam
fibi facit / solitum id Vale-
rio / ad exemplia Externa
sequentia: in quibus non
Romanorum in alios, sed
aliorum in Romanos libe-
ralitas expressa. Eam au-
tem, inquit, commemo-
rari quoque interest Ro-
manæ laudis, quia me-
tituit.

Quod nollent accipere]
Glossam hoc sotum la-
pit, dele, aut referibe, ne
nollent: sed dele magis.

LIS. V. CAP. I.

Pag. 151. Cum & cor-
bus corpori, & animi
fortute aliquanto esset su-
perior] Puto vocem exci-
disse, terribendumque, vi-
ribus corpori par, & ani-
mi, &c. Nam animo saltem
excelluisse Romanum vult,
cum cetera parerent.

Proinde in eis prolio Se-
dens obstruncatus est Quo
prolio? non certe lingua-
lat illo occubuit. Itaque
voculam eo delendam cen-
sco. Postea scilicet pugna
aliqua ceciderit.

Pag. 152. Signis ignarus
fir affixissit] Lege, viri.

Amicitia regis fratris
populo Romano] De Mila-
niis loquitur. Atqui ille
cum id contigit, infelici-
simum Romano noui hostis.
Itaque parum at-
tentia Valerii mens huc
scribentis.

Pag. 153. Eam ex tyran-
ni ore manusse] Pierisque
libris additum, ore de hu-
manitate manusse. Re-
cens ea verba, Pighi, è li-
bris aliquot scriptis: & re-
cite. Nec male aut impo-
rite tamen si quis legat,
ex tyranni ore & immor-
tate.

Sermonem habuisse] Ve-
tus, habitum. Si recte:
tum paulo ante rescribe,
quondam, ubi, quondam,
legis.

Pag. 156. Ad patrem
propagatione laborantem]
Veteres duo, propagato-
rem laborant. Si suspectus lo-
cus, eo magis, quod duæ ex
voce alteri manuscrito
absit. Ant tamen propigner
re laborant?

CAP.

CAP. II.

Pag. 157. Coriolanum
patram oppugnat conser-
tam] Vetus, Patria inter-
stu perficie conserat. Quid
si, interstum? Vulgarum
si roturare, displaceat: quia
non oppugnat conatus
saltato Martius: sed re-
cta oppugnat. Si reti-
nes, malum expugnat.

Senatus matronarū or-
dinem] Addunt veteres, Se-
natus gratitudine mēsus
matronarū ord.

Vesperanis feruā viri ce-
derent] Idem, de feruā.
Plautus: cedam ego illi de
viria de feruā.

Pag. 158. Vacasse inter-
to gaudio Patribus Con-
surgit duabus bursulis
faminius referre gratiam, ne-
dum tam praetextu, mi-
randum] Sententiam haud
malam ex his elicitas. cum
tamen in veteribus duobus
legam, nedum taxa
propter se talisse: ambigo
an non scribendam nedam
tam properiter retrahisse. Ce-
leritas enim beneficii, be-
neficium auger.

Pag. 159. Quidquam de-
cessit] Priscus codex, arce-
fisi. Pollio legere, abscessit.

Pag. 160. Quorum Lau-
dem adiecta lege coditio au-
get magis quam extenuat]

Quæ hoc conditio adie-
cta lege: fructus quætas.
Scribe, abjecta. Hec est
mens Valeriana: Libitina-
tis, inquit, eti lego & mo-
te abiectum ac vile id ge-
nus, tamen, &c. Sane in
viibus habiti semper video,
que mox etiam appellat,
Contemptum pregena.

Sed dum honesti actus et
iam ab infinito editis memo-
riis non intercedunt] Absit
veneri, actus: & post, infi-
nitus, inlettis, offis. Ego le-
gamus dum honesti etiam ab
infinito fortis editis memoria
duret, &c. Statim etiā ma-
lim, & nec illi adiutor, nec
huius prelator: ordine mutato
& cum malim, vides.

Pag. 161. Quorum quo-
niam religiosum cultum in-
stituimus] Imo vero insti-
tutus. Iam enim dicit de
Gratitudine & locum cum
velut peragrat.

CAP. III.

Pag. 162. Ar, inquit, ar-
ario] Lege, inquis.

Pag. 164. Quoniam lam-
bo, qua procella verborum]
Haud displaceat de lambo;
nec item quod in veteribus
nimbo.

Pag. 165. Ille dicatim
Hb. 4

dispersos ciues suos in unam urbem conseruatis] in veteribus est, ille locatus. Neutra vox ad verum, & facile ex hac inconstancia odoror suppositus illas pro germanista, pagatim. Athenienses enim ante Thesea in pagis habitarunt. Plutarchus. & clarissime Liuius lib. 31. Delubra sibi fuisse [Athenies] si loquitur, qua quondam pagatim habitantes in parva illa castelli & iisque consecrarent. Idem de illidein. Tempia deum que pagatim sacrata habebat. Adeo, quæ mox addam.

Pag. 166. Abunde non duxerunt] Negatio absit veteri: & tollenda.

Hanc hereditatem paternam solam se fortitum] Optime vetus & ex veteri formula, solam se creuisse. Hereditatem cernere pertinet iam & notata aliis dictio.

Hes doribus, que ad partendum hominem parentis, sume indicantur] Displetare, pacandum, & fallum scio. Veteres duo, partendum, tertius, perendum. Tentem ex eo, Partendum homini. Esi malum per regendum, aut eius sententiae verbum proprio quis.

Pag. 167. Discordes fecerunt, paucis dividua ruguria,

Gracia fuisse sunt. Ceteri moniles Marathon, &c.] Corvus locus, quem tentasti, Pighi, dirigere, sed tenuisti. Nos, nisi fallor, proprio Phœbzi filio sanamus. Vnde unus habet, & paucis aliis aliquot, & pauci. Lega & pagi. Hoc primum. Sane quo referenda haec sunt ad Theseum, qui pagatim habitantes Athenieles supra dictum fatus: & hic locus priori illi firmando item valeat] in urbem conductis, nemo ambigeret ex athenata hac priorum repetitione. Jam sequentia ex prisco libro sic concinno: Et pagi dividua ruguria tua, Gracia fuisse colunca. Luce Marathon, &c. Athenieles iplos adfauit & increpant. Per nos, inquit, tua ruguria & pagi exculeti, in caput Gracie vetterunt.

Honore ara decorata, quasi sacro sancta colis] Veteris vobis, sacro sanctiores colis: alii, sacro sanctiora. & omittunt re, quasi. Allegendū, decorata, sacra sanctio colis? quod esset, sacra quadam lege & decreto colis.

CAP. IV.

Pag. 169. Expugnati iniqui, & subiit iram meam, patria, precibus busus, &c.] Confusa

Confusa haec mala. Scribo: subiit iram meam patru, precibus busus admoti, causa tenebra te, &c. O patria, aut, iam animu meu viesti telo hoc maternu precu.

Pag. 171. Quod necesse est animo quoque cuenire, aliquanto efficaciori pectora iste rerum. Vetera pra recentibus admonitos recordari] Locum habes, Pighi, inter mamillos: ego inter malos. Imēdāt posse censere nonnulla admonitione uncula libri, qui habet Vetera prudentib[us]. Vnde ego, Vetera à prudentibus admonitor recordari. Disperge, nec fugiet te sententia, Involuta autem huiusmodi multa in Valerio: nec minor sepe in tam tenebris sententius offendisse excipitores.

CAP. VI.

Pag. 175. Quia cuersa domo, intemperante recipiat manere potest] Placuit ita tibi: Pighi, & Cauchiano. At in duabus meis est, interdum propria recipiat. non male certe. Quod si Cauchiana scriptura preferrenda est: malum ex catastrophis intercererat.

Pag. 176 Namque in capite eius subito veluti cornua emercentur] Vacillant valde libri. Alii, cornua emer-

cent: ali, exasperant: neus palam exercent: oue, sed vere. Exercent, absolute ea forma dictum, qua ante notauit. Dixerunt. Sic Minuerunt, Auxerunt, Sedarunt, Posuerunt: id est, minuta, aucta, fedata, posita sunt, veteres pallim dixerunt.

Cui ius dicendi, cum in capite p[re]m[er]e confidisset] Bonariem prisalectio, Cuius iudicentur.

Damus ipsius statum felicissimum] Veteri, factum felicissimum, probem, statum felicissimum.

Vacuum talis imp[er]ficiens esset] Samibuci codex, sellamca esset. Anne spectat?

Pag. 178. Ac populatum boſtium globo] Exaudem codex palantum.

CAP. VII.

Pag. 180. Stratomeces in finio amore corripuit] An infrastrato amore? Certe de stolido, improbo & impudenti adscitu loquitur priuigni in nouercam.

Pag. 181. Excitatiorem anhelitam] Fallo. languidior enim anhelitus, & velutabiens cum illa abeunte fuit, quod ipse Valerius sapit, quincrebuisse anhelitum ait illaintrante. Veteribus est, excruciatorem,

Vox accommoda haud mihi nunc accurrit.

CAP. IX.

Pag. 185. Sed n̄t̄ tale debere suspicari persuasus] Non est in veteri vox, debere. Ego vero illud, sc̄. etiam deleo, & lego, n̄t̄ tale suspicari persuasus.

LIB. VI. CAP. I.

Pag. 188. Unde te Virginiū pariter ac feminarum principium firmamētū Pudicitia innocem?] Scribendum est, euocem. Varia enim eos domicilia recenset: & velut ambigie, ubi potissimum habitet. Vocē etiam Firmamentis (nescio an non calide) mutem in Ornamenti.

Sanctissimumque Iulius gentis penitalem eborum infidus statio[n]e celeb[us] Inf[er]nis plane restitutio, quam tamē libris debemus: quibus fere vox, gentis, absit. Et qui expeditis alioqui h[ab]e sententiam: Quod te, a[gen]tis Iulie genitatis aliquis thorax? imo singulorum is est, nec n̄lī matronārum. Itaque de Iulia hoc cpiendum sive Ligia Augusta: cui fertiliter, vt & Tiberio alias, adulatur, tamq[ue] pudicitiam eius facit, ut numen ipsum inhabitate velit Genialem eius

thorū. Porro Iulium nō men post adoptionem vulgo datum Liu[is], docui in Commentatio ad Tacitū eius rei inobseruātā locū hunc sed dāmū.

Pag. 189. Atque hanc illatam iniuriam non tulit Virginis plebejor generu[is]. Et.] Scribe & distingue: Atque hec illatam iniuriam non tulit Virginis. Et. Claudit exemplū p[re]cedens, & transit ad alterum: atque hec Lucretia, inquit, illatam iniuriam vta est ferro: Virginius etiam inferendam.

Deductam in forū puelham occidit] Imo iam in foro erat pueria ad Appii i[n]bunal. Legō, sed illam in foro. Ica res ē Liuio, alioque: qui seductam puellam a patre pueriam, & tunc interfectam clate scribunt.

Pag. 190. In qualicunque enim statu positam Romanis sanguini pudicitia] Melius posita.

Pag. 191. Aequa similitudinē exitus sequitur illud, similius, infarcitum est.

L. Orlacium deprehensum versus contundit] Sam[us] buci codex, pernix contundit, unus ē meis, protinus contundit: ali, pag[us]. Ego h[ab]eo.

CAP.

CAP. II.

Pag. 194. Multi metus verbis atque Italia frusti erant plebs Romana libertatis Scipionis libera non fuit] Nihil h[ab]et postremū ad eam clausulam. itaque amore, & copula cum lequeonū exēmpio, hoc modo: Plebs Romana libertatis Scipionis libera non fuit. quapropter minus mirari, &c.

Pag. 196. Idem cum multis de temporibus Caesaris libertas loqueritor] Veteri deit vox, Cesars; & pro temporibus legit patriss. Tu non an biges quin, partibus, vera lenitio sit, voce etiam illa tecēta. Patre se fēlū quē supra notauit.

Pag. 197. Itaque in mensu si tu fueris absimptus] Dele illud, simul, fide libri.

CAP. III.

Pag. 200. Pollux que proxima exierat] Mallem, que prima, atque in his vocibus sepe commutatum.

CAP. VI.

Pag. 212. Falsum legatorum nomes amplexi] Vetus, vocabulum amplexi. Aufiance, Galabulum?

CAP. VII.

Pag. 213. Nē domiterem

orbū Africani feminā in-
pudicitie rem agret] Impudicitiae vox nō in vi-
rū convenerit, eumque qui libidinose agit, sed qui que-
ne patitur. Latini quidem
ita. Exemplū hic contra,
Glocus rectus. In veteri-
no est, incontinentie, inal-
terio, impudicitie, ex quo ex-
go describam, impudicitia.
Neris, inquit, qui potens tot
hostium, parum potuisse in
le coercēdo videbor. Pro-
ba omnino correcțio.

CAP. VIII.

Pag. 214. Cuiusdati res
salute subuerit. Argus for-
tuna, &c.] Codex meus co-
cessit aliquid inferit bonas &
germanas, subuerit & do-
minum sua fide & constan-
tia liberavit. Argus, &c. Ma-
lum tamē summa fide. Paul-
lo item ante legitum. Plus
minus etenim laceratus ver-
beribus

Pag. 215. In cubiculum
ac lectulū recipit] Prisca edi-
cio, ac lectuculum. Legō, le-
ctulū. Is titus, vt lectu-
culas haberent non ad so-
mnum sed ad decubitum,
in quis lucubrarent, scri-
berent, quiescerent. Suetoniu[m]
in Augusto vide.

Pag. 216. Contētū effem
huius generū exemplū] Pri-

sci libri inserunt, essent ex his huius generis. Fuisse censcas, exsimis huius generis.

Nec solum battens be-nivolentia processu] lugula vocem solum auctore libero. Proprietatem verbi hacte-nō copere, qui addidere,

CAPITE IX.

Pag. 217. Nam cum aliorum fortunas spectando] Vetus, fortunas & pectora. Ego verillimū centeo, fortunas & decora. Statimque, quid aberit, non obseruit, ex veteri.

Pag. 219. Sed opera pu-blicana dedit: idem solitu-mam insipiam suam, &c.] Scribe, id est, solitam ritio in libris crebro. Sententia hic postulat, non enim aliud aliquod manus obisfe-narrat, sed hoc idem inter-preatio vilescit & absicet.

Victor Capitolium felici-tate celebrantur] Detrium-phante loquitur. Anne felici-dape: ut de solemnissimo triumphantium conuicio in capitulo capias.

Pag. 220. Tarpem deca-ctorum superlativum insin-u-xi] Puto fuisse, appellatio-nem. & depravatae vocem adhæsi litteræ sigma è fine alterius.

Pag. 221. Eiusdem ful-tilia impetu salutaria] Scul-

te interposita vox Scultitie, quam tolle, natam clinea prior. Nam illud eiusdem, ad Cimonem plane refe-rendum fuit.

Pag. 223. Impressio de-cursu deflatus] Veteres duo, recessu, quod appro-bbo.

LIB. VII. CAP. I.

Advexit animi rarissimas dores] Recte, quia tamen in veteri lego, animi non rarissimas dores, ambiguo in numerosissimas non fuerit.

Pag. 224. Nam Q. Metellum] Duas voces i-stas, Q. Metellum, clatum à gloslographo esse. De illo ipso enim omnis hicconu-nenter sermo.

CAP. II.

Pag. 226. Is vobis consul cognovisti] Vetus, id sic com-sul. Legi, id sicut consul.

Tam circa animaduictum] Nihil hic de celeritate priuidentia tota consideratio est. Itaque scribo tam fate.

Pag. 229. In sequentibus que facilius sunt habituari] Germanior scriptura libet, siue sequentibus facilius.

Quae fortuito patimur] Malo fortuito. & sententiam magis explicat.

CAP. III.

Pag. 230. Sordida magorum dominiōne oppressa, Da-rius rex adiutoribus eiusdem

dem dignitatis assumptis]

Mire inuolutus locus mihi quidem. Darii vocat, atqui candidatus regni faltem erat, & de eo agitur, quomodo & qua fraude regni adeptus. Sed

& adiutores ciuidem dignitatis appellarunt. Adiutoriae regni immo contra, adiutoriis eius, & quique sibi spondebat eam dignitatem. Aut nihil video, aut grandis & audax deprava-tio: quæ necio an sit leuāda (nam vt tollam proflus, finiblibris vix sperē.) Darii rei adiutoribus eiusdem as-sumptis. Historia sane talis - & ii qui coniurauit in magos, coniunecte si-mul in hanc conditorem de regno.

CAP. IV.

Pag. 240. Omnes pugna-tum globos praecurrit] Ve-tus recte, percurrit. Mala sit se globis, non praecurrit.

CAP. V.

Pag. 243. Ita propositis ante oculis clarissimorum, &c.] Tota haec circumdu-ctio melius & compotius concepta in veteri: Quia propositis ante oculis clarissimorum Regnum repulsa, et non missus cum sibi ho-norer, nisi prædictore contra-nimis iudicio potest.

CAP. VI.

Pag. 245. Quartuor & ve-ginti milia seruorum com-parauerunt] Legendum vi-deri, quartuor milia seruo-rum, & cauillar erroris do-cui in 1. Elector.

Pag. 248. Famine & inqua-aliquis in acie bortatur] Veius optime, En, quem aliquis, in foro illo & dif-fundiunt genere sermo-nis.

CAP. VII.

Pag. 250. Summa cum ini-quistate posteriorum nomen abrogauerat] Prisca lectio, nomen iurgauerat. Fuit o-minino, nomen curauerat.

C. Calpurnii Pisani Pre-tori vrb. constitutio] Libri plenique omnes, prefecte vrbis. Referre ad Pilonem prefectum sub Tiberio con-nabar, cui dare se Valerius voluerit arcessito hoc ex-eplor: sed illi Lucium prez-omen fuit.

Terentius ex oculo filii] Mentis meæ oculus hic, ni-si legas, Terentius cum oculo, excurrunt.

CAP. VIII.

Pag. 251. Testamento se filium institutus becedem] Si filium instituit: quomodo Ti. Longus id subuenit: & quomodo is lenguine ei proximus? clara peruer-tio. Emendauius nuper,

Testamento. Opifium, & propinquus eius, cui vobula nullum est.

Pag. 253. *Quid hoc loco inbanctus? Scribe, rogo, non, loco.*

Vita fructibus continuo carmine] Sambuci liber, vitis sibut, ac sybuth: puto.

CAP. VIII. CAP. I.

Pag. 255. *Forti paucis et levata fratri dextera] Verum est, Libram.*

CAP. II.

Pag. 260. *Aequitas que- restrum delectare] Vetus, quatuor. Forte, quatuor. Tunc, que quatuorum.*

Pag. 262. *Tam minuti a pudore excessus] Vetus, tam minima Legio tam minima, sicut alias hic locutus.*

CAP. VII.

Pag. 270. *A Timo, & Arione, & Cato Locri praepos Pythagori accepere] Theodorus Caeterus a*

micias meus, & harum ar- tium diligenterius, per epistolam me monuit, rep- periisse le in veteri libro, Arionem & Echecratem, ex quo apposite facit. Eche- crat. Nam Ceti Pythagori- ter inchoo aliquam, nec in Lambichi quidem Catologo. At Echecrat. etiam Cacero minime. De Finalibus, ubi pseuclaccip/a

Valeriana: Cur ad reliquias Pythagorae, Echecraten, Timen, Atone, Locror, &c. CAP. XI.

Pag. 279. *Athena solici- tudine ageretur] Melius aegerentur.*

Pag. 280. *Desiderium pi- hōis cogit explore] Mar- gines tui praeferant, neque exemplare quod in meo est libro. Verbum ignotius fuit, in quo turbant: & me iudice, exemplare: quomo- do & Adimplere dicimus, aliaque compositione ge- mina.*

CAP. XII.

Pag. 281. *Confecta est] Legi est.*

Ei nostra ornata mentis defuisse exsistet] Ambi- gebam priorem de loco quia superbet illud de scrip- tum, ornata nostra men- sis Sambuci codex subue- nit pulchrit: et oratione no- stramentum defuisse.

Et simul sed diurniorum vita, Legi: pfer.

CAP. XIV.

Pag. 286. *Dulcedinem gloria pene adiecit glorio- sum] Ita tu Pighi, ex omnibus manu scriptis. Nam ante legebatur, Dulcedens gloria, & gloriata. At ego letibonam tuam ipsam 12- centem erige. Dulcedens gloria pene adiecit gloriam;*

Velut

Velut exclamat, & o dulce- dinem, inquit, gloria, tan- tum non dixerim, gloria- lam! Acumina & senten- tiolas Valera nosisti.

LIX. CAP. I.

Pag. 293. *Inde infusa cur- lus ista. Arte censibus que edendi atque bibende voluptas reperta est] Abest si offesa, a plenisque omni- bus libris & tollo lane ego, ac reservo: inde infusa cu- lini artes, censibusque, &c. Sententiam egregiam elici: & bine, inquit, reper- te culinariæ illæ artes, & patrimoniorū pretiis em- plico coqui.*

CAP. II.

Pag. 298. *In publica villa [qua in campo Martio erat] Vide ne totum hoc glosse- marium sit, nisi forte do- cendus aliquis Valerii tuo, vbi Publica villa esset.*

Pag. 299. *Inclusi me- nibus Atticuensium] Ve- teres, Abicuensium. Scri- bari, Atticuensium. Atte- gaa notum Hispanie op- dum est.*

CAP. III.

Pag. 304. *In Fabio pul- lerrimum partem missen- dum] Legio, pulcherrime pars, & ad victimam referto.*

CAP. IV.

Pag. 306. *Eius denique conformato gratia] Pixa-*

to scriptam lectionem: e- infidengue.

CAP. V.

Pag. 307. *In Hostiliam proponquam rostra ad me venit] Vocem libiti interle- runt, rostra idem ad me. Lego, id est, ad me. Quo modo vocis eius superbe indignitas magis elutet.*

Pag. 308. *Vestem & in- fitata Persica assumpsit: spatha mortali habitu diu- num annulatus est] Verbi aliquid occultoris hic de- littere docent libri, qui valde titubant. Quidam, deu- num auctoratus est, ali, de- sunum caput simulans, &*

qui proprius ad verum, ca- put latum est. Credam fini- te, diuum caputatus est, pro- capitatus. Cebrii valde hoc genus antiquis: & infra, cap. 8. vbi vulgo, Itaq, ex- gresso momento maxima res casus fluctuant: libri mei tres fluctuatus est.

Iam Xerxes, in cuius no- mine superbia & impoten- tia habebat, suo ture quam insolenter abusus est, cum Graecis, &c.] Absunt à meo libro illa, abusus est, me- dice, mento, scribo & dis- flingio: superbia & impote- nta habebat suam, qua in- solenter: quod Graecis, &c. Ita enim vetus, non cū Gra- cis. Tu vide.

CAP. VI.

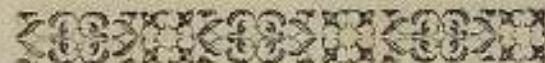
Pag. 310. Cum binis Se-
fimentis urbem egressor] At
in Lilio hac plia narrante,
singulis vestimentis egrif-
los cos leges. An igitur hic,
cum prius vestimentu que
corruptio eadem & corre-
gio alibi in Lilio mihi no-
tata. Niū si Lilius singula
vestimenta capit, unam To-
gam, unam Tunicam, quo
respectu recte & Bona &
Singula dixesis.

CAP. XII.

Pag. 323. Imbris causa
petram latibram] Scriptis
meis abeit, causa acca-
retineodx est.

CAP. XIII.

Pag. 324. Ita si viuam,
dabo] Scribe, ita viuam lu-
tandi formula, quam
infixa vocula per-
seruit.

CHRISTOPHORI COLERİ

AD

VALERIVM MAXIVM
ANIMADVERSTIONES.

De inscriptione.

LAC VIT cruditis viris EXEM-
PLORVM MEMORABILIVM
titulo hoc Valerii opus insigne;
ductis haud dubie veterum codi-
curnsuorum auctoritate. Ego vero cum & ca-
pitum distinctiones inscriptioneque & titu-
lum quoq; huius libri minifice pro lolo Gram-
maticorum captu & arbitrio variatum fatis
competum habeam, nullum potius vindican-
dum duxi, quam illum, quem Agellius, anti-
quissimus

quissimus scriptor citat lib. 12. cap. 8. *Scripta*
hic historia est in libro Valerii Maximis Fallo-
rum & Dillorum memorabilium. quum En-
regi plu ipse adeo Valerius noster agnoscat istis
verbis: *Populi Romani exterarumque gentium*
Facta simul ac Dicta memoratu digna. Memo-
ratu digna, sunt memorabilia, *et quoniam uita*.
Glossarium vetus *Aliqua in uita Commemora-*
bilis, Memorabilis. Simili titulo usus olim Ver-
rius Flaccus, nimirum *Rerum memoria digna-*
rum. Ceterum quod viti doctissimi putant *Mem-*
orialia & Memorabilia nihil differre mihi fi-
dem nondum faciunt. Recte Cuiacius *Mem-*
orialium seu, ut mihi placet, *Memorialium* librum
Massuri Sabini, qui citatur L. 144. D. de verb.
signif. complecti ait *et quoniam uita* seu com-
memorationes varias antiquitatum. Arnobius
lib. 6. *Ridetis temporibus priscis Persae fluvios co-*
luisse, memorialia ut indicant scripta. Hoc & *eme-*
memoria dicta; apud Agellium & alios. Minutius
in Octaviano: *Memoria & Tragœdia vestra in-*
cestis gloriabantur. Memorialia itaque scripta nihil
aliud sunt quam commentaria antiquitatum,
sive antiquitates, quas Varro indigitauit. Un-
de liquet *Memorialia & Memorabilia* ita
differre ut *et quoniam uita* & *et quoniam uita*.
Hieronymum illum Rhodium *et quoniam uita*
libros scripsisse testatur Lactius.

Ad Prefationem.

Pag. 1. *Felicis superiorum*
filio] Magnavarietas lectio-
nis in libris manuscriptis, quos liberalitati sieglati,
nobilissimi Bongartii Ora-
toris Regii acceptos refe-

20. Vnus Petri Danielis V.
C. norma praeceptum ha-
bebat, quo retulit orem a
lum aut meliorem nullum
vidi. In eo legebam: *Felix*
superioris filio in altero Bon-
gatis. Felix seculi filio.
Quid dicam? Vulgata le-
cio omnino refutat supe-
riorum illorum correctio-
rum infelicem filium. Ve-
ra, et fallor, scriptura *Feli-*
ci seculi filio. Quintilianus
dialogo de Oratorib. Ceter-
um felix illud. Et more
nostro loquar, auctorum feci-
tum. Sed et item docti.

Accapacuitas] Es parui-
tas hec barba Liplio v-
deatur, ramen contra tot
veretur libeorem fidem
hanc sustulerim. Intelligit
Valerius p[ro]p[ter]eas pas-
periorum ingenium suum,
scit parvum ingenium apud
Plinum, nescio qua episo-
di. Nam parvus etiam pa-
perficie egens dicitur. Phi-
laryrus ad illud Virgilii
—ris *Delici paucis.* Vel
puer vel pauper, ut Horati-
us — pars procerum &
amplissimis distinet. Scripti-
cum decucurrit, & quia
nunquam aliter eumodi
preterita scripta repens in
lib. Dan.

Pag. 2. *Quod vetera O-*
mitur optimes liber Da-
nielis Quid nec video quid

eo facias. Sic igitur legen-
dus hic locus fuerit: *Nam*
si prius Oratores ab Iane
Opi. Max. bene orsi sunt, si
excellenterissimi vates a nu-
mine aliquis principis trax
*actus est, mea parvitas con-
fines ad favorem tuum do-
cuerunt, severa diuinatio-
nis mea.*

Presenti fide] Sic lib. 9.
cap. 1. Tuberum acutans:
Ara pulvinaria, tigula pre-
sents numina Vallata fuit.
Horatius *Præfuerit tibi ma-*
turus ergo in honores. Fi-
lus lib. 4. de Augusto: *Si*
sedecim iam tunc, dum colit
terras, ipso nomine & titulo
consecraverit. Plautus apud
Seruum Daniels. *Vnum*
præcens: namque hic Deus
præsens adiutor.

LIB. I. CAP. I.

Pag. 3. *Bene gerundam*
serum Tantum nou verbas
Ciceronis, ut foler. Orat.
de Harusp. respon. & L. de
nat. Deorum. De eadis
disciplina exactissime scripsit
Varro in libris antiquatum
ut testatur Augustinus.
Citat[ur] & illud Varro
in contra Exilipices: *Nos*
alium oras sed foras illi-
mos traximus Deos si in terram
et infernum frequentissima sua
excederunt confusa hinc-
ubus ab insano sacerdotatu-
bus

tibus manifestanda. Mul-
tus Varro in reprehensione
cerimoniarum & Deo-
rum, inde Romanum Cy-
neum vocat Tertullianus.
Apud Numium aliquet
citatur *Pseudelo Apolle-*
ne, ubi nos dubitem legere
Pseudopollina, in quo lib-
tro puto Menippze acer-
bitate argueta talimonia
oraculorum. Potro Ethio-
teas disciplinas Tagetus &
Bacchensis quindecim ru-
laminibus explicante et
iam Labeo, teste Fulgentiu-

Portentorum deponit ne
diverget aqua, tunc, ut Cicero
Expiationes.

Decim præcipuum filio] Cicero lib. 1. de Divinit.
Quocirca bene opud mar-
tiri nostris senatus tunica cum
florebant imperium, de reuict
Si de Præcipuum filio his sex,
singulis Etruria populos in
disciplinam tradecuntur. Sic
enim venustissime Lupius cor-
rexit. Notum est duodecim
Etrurie populos fuisse: &
tamen illam Serui locum
non tempore mihi quin ad-
setibam: Proprie duodecim
populos Etrurie. Duodecim
enim Etrumones, qui reges
sunt lingua. Tuscarorum, ha-
bebant. Ha, et idem Seruius
aut, etiam Tuscani ducas ha-
bebat, quasi effectus se sed no-
minus populis principiantu-

Mitius possidebat. Hec Ho-
noratus nominatus ille, q
super publico bono vulgaris
tus est a Cl. V. Petro Danieli
le Aurelianensi.

Mors Grata] Hinc Gre-
ca facies dicta. Feltus: Grata
facies, etia Cicerone & Cratia
translate. Cicero pro Bal-
bo, etib. 2. de legibus.

Colliphrenum] MS vnes
Colliphrenam, & ita Cice-
ro appellat.

Erosus virtus perire] Ni-
mis superstitione veteres
titus & Deos tuxta col-
abant. Seruius ad 2. Aeneid.
Cautes fuerunt & apud
Alchemenses & apud Ro-
manos ne unum nimis intran-
disceret religiones. Unde &
Socrates damnatum est &
Chaldaei vel iudei inter se fuit
p[ro]p[ter]eas. Idem de Gracchis
Prudentius lib. 1. contra
Synesius.

Iam quid p[ro]p[ter]eas per-
currat carmine Gracchis

Ture potestatis fultos, &
in arte senatus

Principis simul, tra De-
sum sufficeret:

Ennam 1. lib. Dan. Ben-
nam, male. Ceres Eumenis
que & Catinenis dicta La-
ctaria. Arachio Ennam 1. p.

Mulier tristis] Lib. Dan.
dicta. Confutat Varro:
Multæ a pecunia quis a mu-
eris tristis.

Pag. 4. *Publius Coclus Seculus*] Titi Coclus aliquot noctes Lutio: nullus Publius, nisi *Publius Coclus Crassus Tibi mihi Cons. pot. anno V. C. CCLXXVII.* Legitur in Codice altero Bongaris: *Tot Coclus Scripteris fortissimam Valerius nollet: Confimis ratione posca, Coclus Seculus Praeponit raro addit Valerius.*

Ocentus autem] Prefatio lectorem veterum meorum. *Ocentusq. fuisse Plautus non Fab. Maximo, sed Minario hoc sit accidisse. Vnde de Plini lib. 8. cap. 57.*

Flagro admonsuetur] Lib. Dan. *Admoneretur. Recit. sume. Flagro admonere. Latinidebant proculigare. Monuit Nominis ad illud Virgilii lib. 10.*

Ienacque et pernospendens in Sorbera aula Admonuit bisugos.

Seneca L. 1. de Beneficiis: *Verberib. admonere. Et ad monito fustium L. 7. D. de Pennis*

Amelia discipulum] Ita Pigarius. Sed vulgariter legione in tectorum Muzaleus.

Pag. 4. *Tot cœsum*] Placet lectio Liphiana: *Tot temq. illibribus consuluisse.*

Collegi Saborium] Seruini Daniellis ad 8. Ann.

*Sabii sunt, qui tripudantes aras circumibant. Saltabant autem ritu veteris armis post victoriam Tiburtinorum de Volscis. Sunt autem *Sabii Martis & Herculis*, quoniam Chaldae felici Marte Herculem dicunt quos Varro sequuntur, & Tiburteri saltantem dicuntur. Quodlibet a saltu appellatus tradunt, quod alia a *Numa* institutus, ut arma ancilia portantes saltarent. Ex his bene a saltu appellatis: herum numerum Hostilium addidit, nam duo sunt genera saliorum, scit in saltibus *Carmenibus inveniatur*, *Gollis & Quirinalibus a Numa instituti ab Hostilio vero *Nauoris & Palloribus* instituti. Habuerunt fame & *Tusculani Salii ante Romanos*. Abiebunt *Sabium* quendam Arcadios fuisse, qui Trotanis tunctus hunc ludum in sacra imbutuerat nonnulli eam & has a *Dardano* institutis *Sabienti*, qui Samothracibus Dicitur sacerdotio perfolocerant. Quodam etiam docent *Salios a Morris Rege Veientanorum institutos*, ut Alesius Neptuni filium eam *Carmen laudaretur*, quae insidem regis familiæ antea ultimus fuit. *Vetus Gillo* trium *Sabium* habens a me devenit ex a *Pragianus* loco, pessime. Ade festum.**

Futura

Futura regimen] In alto-ro manucripto, *Ita se re- rum humanarum curam ge-re, fidemque potentie. Magis ad triu Valerii. Illud sa- de *Excellimantia et regla glo- fa.**

L. Albinus] Italib. Dan. Florus & Linus L. Albi-nus. An rectius erat Albi-nus?

Cere in opidu] Lib. Dan. *Care opidum quod agnosco lubes. De hoc opido Linus, Plinius. Agillam olim di-ctum fuisse multis docet Seruius. & Aeneid. Strabo lib. 5.*

Sacra ceremonias voca- ri] Ita & Petrus Pompeius. Alii a Cere, ut vetus Glos-sarium: *Ceremonia Arme-aria*. Melius Scaliger a Ce-re, que vox aetem significat. Ceremoniam Autonius, sacros mores appellat: *Quis sius & aquil & sa-turos mores negligunt.*

Perinde ac floribus] Lib. Dan. *Perinde ac floribus. te-ctus: ut ad Cereranos re-feratur.*

Agrebo illud & sedi- dine] Lpisi correccio ex-i-mis: *Sordidans.*

C. Fabius Dorso] Manu-scripti aliquot: *Dorso suo*. Vel *cicco* apparet legen-dum esse: *C. Fabius Iber-jus. Dorso suum dicebantan-*

tiqui pro Dotium. Hinc Dorsovia innata apud Catoneon. Glotix veteres: Dorsovia N. ap. Diogo.

Gabinus eru] Seruini: *Gabinus crudus est togas sic in humerum recta, ut una cum laciniis renunciat hemi-nem cingat. Hoc autem ve-stimenti genere veteres La-tini cum secundum armis ha-berent praecinctis togis bel-labant. Vnde etiam milites in praecinctu esse decuntur.*

Hoc rursus celebratur conful-bella indistinctus, ideo cum Gabii Campana etiaca la-cris operatissima bellum fabi-to excusit. Tunc cruce cincti togis, sive ab ari sunt ad bella projecti & adepti vi-tiorum propter quod omen-tali habitu semper celeb-atur in bellis. Adde Idiorum lib. 19. cap. 24.

Pag. 6. *L. Petillius*] Lib. Dan. *rob geminat i. me-llus. Itatabulz Capitolina:*

Q. PETILLIUS c. r. Q. n. Est enim à voce Petilius, quam Nominis tenue & exile exponit. Lucilius. *In-signis variis cruribus & pe-tillis apud Festum perila su-a. Horatius tamen gemino il proenunciavit metri causa lib. 1. Sat. 4.*

—mentis si qua-De Capitolini fueru misse-Ba Petilli.

Multo post Post belum Cimbricum & viatorum Martii, auctor Florus, & Orosius lib. 7 c. 16.

inflos Deos] Abel vox posterioris lib. Dan. & abest iure. intelligit Carthaginenses.

Pag. 7. *Candidam inducere*? Ruum prictum Ouidius tenet lib. 10. Metamorph.

Festus pia Cereris celebabant annua matres,
illa quibus nuda Gelata corpora dederunt.

Intra annum] Festus intra diem trigeminum, cum Valerio fecit Servius ad. 8. Aeneid. in sacra Hercules nec ferunt interrarent nec libertates. Et Appiae qui sacra bac transfluit in liberis, vel si quidam volunt, in ferros publicos & carceris oculis & intra annum omnem familiam perditos puerorum. Item Servius ad illud Hercules eus Pinaria templo intra breve tempus exstinctos fuiscit. Post Valerio fecit nomen Potius prope interisse. Fuerunt omnes interisse.

Superantibus impunissem Videntur Nitaleio legendum immorari. Nec enim euerit tunc tam praeponens benevoli, sed etiam ita ita omnes alii & incaetas a futili inopia suas deina-

ceps immunesq; praefare.

Pag. 8. *Tegular illos*] Querere libertate cur easte tegulae transflulerit Falinus. Rationem reddit Servius, ubi de nomine & templo Iunonis Laciniis lib. 3. Et in hoc templo illud miraculo frusse dicitur ut si quis ferrum regula templo ipsius nomine incidet, tandem illa scriptura manaret, quamdiu hoc homo fuerit, qui illud incidet.

Sanctane Lib. Danielis. Sanctitate Repte, mea opinione Decreti illius sanctitatem in ipso centuris optime opposuit.

Scorpionis Deest in libro Daniel.

Plus animo Deest in opere. I. Dan. plus. Et ita Lipsius correcterat, itemq; ex libro Bamberg. Fr. Modius in Nouantiq.

Pag. 9. *Hicrō*] Lib. Dan. Gello. Gelo is fuit, fatis notus ex Cic. h. 5. de nat. Deo. Clemens Alex. tribuit hoc Diomysio filio.

Bousrum Deos] Grecis οὐρανοί, διώστηρες, et Latinis Magni, Pores, Bosi Dei, de quibus lege Servius ad 1. Aeneid. & Aeneam.

Dingar philosophus] Cic. Suidas, Alianus, Hinc, & alios φυσικούς defendit Iustians Martyr. Apolog. & Cle-

& Clemens Alex. Protrept. Minutus Octavianus.

Pag. 10. *Phidias*] Atqui Plin. ex ebor. & auto Minervae statuam scribit constitisse. Autem meminit Thucydides, & Plutarchus in bell. Phidiu nomine suum scripserit. Quid. etenam & ebore & faciliib. 4. de Pöt.

Archaeatis vel ebura vel arcuatu.

Bellica Phidiaca fuit Dea pulcherrima.

Strabon & *Stephanus* in inservit amorem & qd' ad *Phidias* impiorum & mortuorum.

CAP. II.

Sacri obligatio Servius ad 6. Ernest. de Nom. Qua ferociam populi a bello ad sacra constulit. Unde eterna Numedellum est deus & nemus ab invictione & constitutio-
ne legi. Adde Plutar-
chum.

Pag. 11. *Phye*] Quidam lib. bei Er. Sei Phye dictor etiā Polyxeno Strat. lib. 1.

CAP. III.

Hispaline Lib. Dan. Hispanales nomes ipsorum Cornelii, tabula Capitolina CN. CORNELIVS L. P. L. N. SCIPIO HISPALVS.

Inconscientes] Liber Danielis Inconscientes. Idem paf-
fin radior, obicit, concit.

Sabazii Iouis] Non men-
generale, quod & Boccho

tibulum. Strabo libro 10.
Diomedes Siculus libro 4.

Stephanus, ubi de Sabis Aristophanis interpres Ve-
spis, qui proponet in causa Zela,
douces nubes, & r. & d. & g. &
caecari. Mibi tamen pri-
mus credamus quasi rebus
fuerit. Atticus libro 4.
d. r. & r. mutationis ritus
quibus Sabazii nominantur.

Iridi & *Serapidi*] Dixi

Egyptus, sed culti plim Romæ. Quod Varro indi-
cavit & exigit opinio aliquis locis libro 4. de Lingua Lat.

Ipsi & *Harpocrates* 132
terque significat illi. Idem Eu-
menidibus. Et medea Serapide. Et alibi. Ho-
ffes quid amas amoris cu-
rare Seraphim! Quisque
se tua curat tantidem Ar-
istoteles. Augustinus libro
13 capite 5. De Cantic. Del.
Atas horum Deorum pen-
itus euerterunt Piso &
Gabinius & coss. Testulanus Apolog. capitulo.

Serapalem fidem & Mar-
paccarem eam ius. Lyndac-
philo capitulo proibitatum
fors, id est, curia Deorum pufsi. Piso & Galanus
coss non erit Christiani
eiusmodi etiam arti eorum
ad dicendum, cur piso ex
perfitionum errorum via
cabulatur. Serenus ad illud

8. Annid. *Omnigenumque Deum monstra & larvor*
Anubis idem monstra dixit,
qua sub Augusto nec dum Romant Egyptia sacra suscepserant.

CAP. IV.

Pag. 12. *Ab Atio Nauo]*
Vulgo legebatur: *A De-*
co Atio Nauo. sed rectius
Micalearius Decimo cinen-
dat, quem vide.

Ita pedens offendit] Iuli-
lius Obsequens cap. 86. Et de
pedum offensione Cic.
libro 1. de Diuinat. Plinius
lib. 2. cap. 7. Planarchus De-
metrio, Crasso & Tiberio,
Tibullus, Ovidius, alii.

CAP. V.

Pag. 14. *Cæcilia Metella]*
Nota vtrique Cæcilia Metelli & Cæcilia Crassi de
hac vetus inscriptio: *CAR-*
CILLIAE Q. CRITICI
P. METELLAS CRAS-
ST.

Pag. 15. *Nauticulam con-*
fendit] Liber Manuscript.
Colmatiensis: Nauticulam
descendit, lego: ascendit,
moniti in nonis ad luguribus,
Sallutii nostri.

Pag. 16. *Vriducem] Cor-*
rigit Lipsius: Vriducem infor-
tuens. Probe.

CAP. VI.

Flammam coniuste] Ser-

uius: Cum Tarquinus et
pisset Ferociulanam ciuitatem,
ex captiva quadam in
dama eius natus est. See-
uimus Tullius Hostilius, qui
cum obdormisset caput eius
subito flamma corripuit,
quam cum bello extingue-
re Tarquini reges uxores
gutorum portas intellegunt
angustum prohibuerunt. Flam-
ma puerum cum somno de-
seruit.

Pag. 17. *P. Rom. Secun-*
do] Lib. Dan. Future, opti-
me. & ita Lipsius. Vide
Agell.

Prolapsum anguum] Set-
*petum aliapis multime-
gans uris salutis fuit o-*
minis. Aureliano Imp. apud
Vopiscum. Maximino, apud
Iulium Capitolinum.
Augusto ipso apud Dionem
lib. 47. Eo Virgilius spediat
lib. 5.

Dixerat hec, adiutor cum
lubricus anguis ab uno
Septem ingens gyro septe-
re colummati transit,
Amplexus placide tumu-
lum lassisque per aras.

Pag. 19. *Veteri institutu-*
De quo Laius lib. 4. post
Polybiu, qui lib. 15. hoc in-
stitutum ab illo versu Ho-
merico: *αγριον μετανοοντος Λα-*
υος ποιει νον, ον γριπον, deduci-
cit.

Pag. 20. *Vix connelle] Ser-*

uius

Seruos Danielis, qui mul-
tas superioris sui librationis
culpas arguit: *Vellere*
proprie dixit inquit, quia
Romanus signa gloriantur in
astris. & ea ad bellum can-
dam facisse captaris angu-
rum auxiliebantur e terra,
*nam alibi ea signa non li-
cerent. Sed inter angustias etiam*
hic habebatur, si anellen-
tem facie sequerentur: ade-
to ut eum filius Orodus bello
sit Graecus occisor, qui stu-
tus ad Partibam auxiliare
signa via portuit, quod etiam
Flaminius contigit, qui cum
imperiorum signa tolli, eaque
non posset moriri, effossa
solo in qua erant signa, &
magna extrahit precepit.

Sex milia capti decem
militia fugata] Rectius lib.
amplissimi Petavius Sex
capti decem fugata sunt.

Necessitatis] Vetus edi-
tio Vedera: Necessestude.
Ita sepulchre Salustius &
prixi reliqui: licet vulgo
dicatur necessitudo *κατά την*
τέλος καθηγετος, ut ex-
ponit vet' γλωσσα γραφος.

Sub Cesari statua] Iuli-
*lius Obsequens, verbis Val-*erii: Plutarchus, Dio, ipse*
Cesar. Philippus Poeta E-
pigrammatius laetum
*enatum non palnam scribit:**

Φοῖβος πονηρίαιν ποτὶ^{τόπῳ}
δέρεται, ποτὶ αὐτοῦ ποτὶ^{τόπῳ}

Κομψοὶ ποτὶ βασιλέων ποτὶ^{τόπῳ}

ποτὶ αὐτοῖς ποτὶ^{τόπῳ}
Sed Philippus nihil penit
habuit, modo victorix si-
gnum ponet.

Opimo bone] Hanc si be-
ne coniicio. Feltus, pulchra
vocat. Pulcher boi appellabat
ad eximium pingue
decim perditur. Sic pul-
chrys claves apud Horatii,
que M. Varro bona dicu-
tur.

Pag. 21. *Confestantes*
vespa] Amendai Lipsius: Fe-
ste. Sane acute.

Medi Gero] Cicero I. 1.
Diuin. Älianuſ libro 11.
cap. 1. de eodem 15 ipſe
Älianuſ libro 13. cap. 1. De
Animalibus.

Apes Platoni] Cicero
lib. 1. Diuinat. Plinius lib.
11. cap. 7. Älianuſ lib. 11.
Iulus Firmicus. Tertullianus
de Anima: Sed nemo
unquam runciantis de exi-
ta anima mollassa aquam
de eloquio Platoni infu-
dit.

CAP. VII.

Valeritudinem] Libro Da-
nielis Valeritudinem. & ita
alibi. Nec praeceps a val-
erius, valitudo. Horatius si-
bi aliquid permisit & di-
xit Valerudo e producta

vnde puto ista scribentium varietas ora. Sed valetudo scribit vetus etiam Glosatam. & plerique lapides antiqui quod monere volui ob quorundam in his minutis duris illagimus.

Pag. 22. *Dissimil. mune-*
re] Omnino vere in vct.
edit. Veneta : *Dissimil. ex-*
mune.

Pag. 23. *Aggraderetur]*
Tolli hanc vocem super-
vacuum censura Lipsiana.

Victriam habiturum]
Modus ex lib. Bamberg.
restituit: *Victriam abituria-*
cus sententiam probant
et sequuntur.

Prisquam pompa] Pighius ex Genibacensi &
Atrebateni: *Prisquam Gra-*
ma introduseretur. Verbu
quidem pompa ad rem Cir-
censem & ludicram aptum.
Lipsius enim fatente. Sed ad
illud *Grama* metrico substitut
Lipsius. & is quidem cl-
rist. & doctri. vir. quid id
verbi sit. nobis cogitandum
relicet. Existimo igitur
legendum: *Prisquam*
acroama. ipsos ludiones &
ploras fabulæ vocat *acro-*
ama. quod eos astutantes
audiamus siue auscul-
temus patem. Ciceropro
Sexto: *Ipsa illa maxime*
ludus non solum spectator,
sed et acroama. Nozat.

iam acroama consueta
haec Agelio. Cicero Ver-
tina quarta: *Hic quibus*
scitorem accrasma. ne fi-
ne corollario de *croasmo* dis-
cederet. ibidem *casuus*
infectantibus. emblemata
auelanda curvantur.

Prisquam] Globi re-
vertes: *Prisquali* à se rasa-
cere *prisquam*.

Lectica] Manuscrip-
tua: *lecticula*. quo magis
exprimitur lectica homi-
nis plebei.

Pag. 24. *M. Cicero]* Sum-
fit ex Cicero lib. 1. de
Divinitatib. vbi neficio quis fac-
pius hoc de Cicione lib.
narrasse Sallustium ait: Sal-
lustium, inquam, non illum
Crispum noctiam. sed Pub-
lichum. quem admodum
Ciceroni familiarem fuisse
apparet ex eius epistola.

E Capitulo] Non habet
hunc cod. Dan. Et agnito
anotamentum cuiusdam
pedotribus.

Capillo demissa] Lib. Dan.
nisi immisso. Rectus. Ser-
vius ad 5. Aenid. interpre-
tatur *immisso* barbam
nec ullam & impexam. Si-
lenus lib. 3. hyst. *Complures*
mensis barba *immisso* &
inclusa capilli. Scrutus ali-
bi: *terres non solum canes*
ornabunt. sic enim barbam.
et nonnullas videmus pa-
tueri.

tus. Sed immisso capillis
enam Ouidius dicit Meta-
morph. — immisso ead &
collecta capillis Sic enim ex
vetustate brana. qui pe-
nes me est: iam pridem e-
mendaueram.

Eurolovia] Legendū
est *eurolovia* lectio
commirabilissima: *xanthopeltatus*
enim nō ipse malus Genius
dicitur. sed q̄ in malo genio
exagatur. Sic ille Bruttus: *et*
secundum Bruttum eadem eadē.

Pag. 25. *Vesta scrutatis]* Imitatio Sallustiana: more
humani ingens. cupido igno-
rare & omnia animorum ver-
tit. Sic & Petronius: *Vesta*
genitum humane concepit
sive quis aut quid faceret.

Pag. 26. *Desertus arenæ]*
Auctor verbo lib. Dan. *In*
deserto & *ignora* *accusa*.
Virgilius 5. Aeneid.

Nodus magnus Palma-
reticulus *accusa*.
vbi Scritus ignoramus are-
bati peregrinam ante novi-
vitam interpretari. Hoc
Simonis lomijano Cicero
et cetero a Stoicis artem
memorari. Simile aliqd
de Simonide memini me
legisse apud Placidum fa-
bulatorem.

Pag. 27. *Duo prenun-*
cios] Legit ex quodam ma-
nuscripto Cl. & eruditiss.
Bongarius. notis ad Iusti-

nū: *duo prenun-*cios* sonnia.*
Iustus vero Lipsius: *Deo*
*prenun-*cios* sonnia.* Magis
aridet lectio Bongarii.

Lentigenosus] *Glossa-*
rium: *Parvus* *Lentigeno-*
sus. *parvus* *Sumpthilie*
quicunque *excessus* *excessus*
ex Terenti Heaut. *Rufam-*
ne illam *Seruentem*. *infans*.
parvus *ore*. *aduance nato?* *vbi*
Grammatici *spartum* *os latum*. *si* *Dis* *placet*. *interpretar-*
tor. Doceo itaque con-
tra pedagogorum factiones
spartum os esse *lentigenosum*.

Pag. 28. *Areades]* Cicero
non est. quies Chrysippus
sumit. cuius locum Suidas
commemorat in verbo *nu-*
meris.

CAP. VIII.

Pag. 30. *Mamilles Ode-*re-**
nas] Ita Pighius. Cic. 1. de
nat. Deor. deserte Odeianū
Mamilium.

Diuturni mali] Repeto
locutionem Valerianam ex
lib. Dan. *Diuturni mali*.

Pag. 31. *Supereminentes]* Lego ex codice opti-
mæ notæ libio: *Supereminen-*
tes excellē magnitudi-
nem palmam arborem dif-
fusam & sita eleganter va-
cat excellē in agrestinis.

Iunonis Moneta] Cauf-
sam nominis Cicero explicat.
& Ouidius & Faſt. Hr.
vulgo nota illa non item.

Glossarium: *Moneta Mis-
periorum*. Lixius quoq; An-
dronicus maerem Musarū
facit: *Nam Diua*, *Monetas*
filia docuit. Videatur mihi
Virgilius Erato in stilo, &
Monogryphulus sic Monetam
in animo habuisse cū istuc
scriberet: *q. Aen. Tu faciem,*
tu Diua mone.

Muliebris] Preterautro-
res à Pighio citatos adde
Augustinum lib. 4. de ciuit.
Dei cap. 19. Tertullianū de
Monog. Laetitium lib. 1.
cap. 5. *Semulacrum Fortuna*
muliensis nō semel locutum
esse traditur. ipsa verba Va-
lerii, quæ sane faciunt, vt
ita irreptiū pūcē apud Va-
lerium sed bū. Nam Latini
non semel dicentes, puto a-
liquando ampliorem desig-
nant numerum, quam bi-
narium. Sic *Tertullianus*
de *Monogam.* *Illene semel,*
isti non semel nubunt. Sed
quod isthuc: Verilima le-
gio relictuta à Lypio, ex li-
bro Sambuci: *Huius prīmo ver-
bis: Rite me matrone vide-
sti. demde, rite dicas.*

Pag. 32. *Pratio congregata*] Lib. Dan. *Pratum ingredi.* Sic & Modii liber. Appo-
bat Lipidius.

Pag. 34. *Concepit numeris*] Lib. Dan. *Caper numeris.* Illud rectius videtur.

Enbre calum] Ita & O-

rosius lib. 6. c. 16. apud quē
tamen legitur *Enbre calum*,
viciose, pro Eubœz. Idem,
que Cala interpretatur si-
num Euboicum. utrumque
autem dicebant sūs Eōs
in agorā, ut Strab. lib. 10. Et
sicut agorā Eōs, ut Pro-
lemeus. ut Philostratus:
Eos agorā interp̄gat ut eōs
Eōs Eōs vīsū. Simili-
ter dicitur καὶ οὐδέν. Eu-
bœz calam circumstibbe-
re conatus est Lucanus li-
bro 5.

Arsilicetia Aniole] Pli-
nius lib. 7. cap. 51. vnde
summis Sereius ad illud Ma-
ronis. 6. *Encid. pars Lutice*
calidos.

Sepulturae] Lib. Dan. Se-
pultura. Intane bene.

Miraculorum loco posu-
Vlteria vox abest lib. Dan.
Et ita concile loquitur
Valerius.

Pag. 35. *Mirabilis ta-
men* Duo Manuscripti Af-
ferabilis tamē. Recte Mi-
ferabile enim fuerat Athe-
nensem illum omni litterarum
scientia & dulcedine
spoliacum fuisse: miserabi-
lis hoc, matrem ad fortu-
tum illum conspectū place-
obmutuisse. Stabilimentū
hunc correctionis pendet
etiam ab illis verbis: *dormi*
*malignumque culum in a-*nimo* percussit.*

Ex ipso genitrici] Lib.
Duo egregi: *Tantum non*
ex ipso genitrici rego. quo-
modo cereberrime loquitur
Valerius.

Exitio] Lib. Danielis *Offi-*
ce, quod quid libi velit nō
dom video. Vulgata lectio
magis nihil probatur. Exi-
tium enim appellat immi-
nos illud naufragium, de
quo supra cap. 7. In altero
Manuscripto naufragiū le-
gitur. Sed id est a curiola &
maleferiata manu.

Pag. 36. *Daphnis*] Libb.
Manuscrip. *Daphnide* Sed
ne quid mutē iuader. Suid.
apud quē legebā: *Δαφνίς*
δομακεῖται. Strabo *Δαφ-*
νις γραναργάρη comme-
moratib. 14. hanc ab simili-
bus acerbatis hominem.
Apud Cic. igitur lib. de Fa-
to: *Daphnis* corrīgēndi.

Eiso studi] Sophistam
intelligit, cuiusmodi lusit
olim Socrates apud Platonicę
Gorgia. Ciceroni sunt, qui
ostentationis aut quæstus
causa philosophantur lib.
4. Academ. Latinis cauilla-
tores dici possunt. Closariū
vetus. *Εἰσὶ καυλαῖ*. Hinc
Valerius subiicit: *ad Dens*
γραναργάρους dementis
animi. Sophistæ etiam ho-
noriōris appellationis o-
lim. Nam ante Pythagorā
• τοῦτο τὸ τοῦτο inde-

Suidas: *τὸ τοῦτο*, ἔθη-
κε & εἰσὶ οὐλαῖται. Hinc
& Homerius & Hesiodus
Sophistæ dicti a Cratino in
Archilocho, telle Diogenes
in p̄fatione. Tandem et-
iam artuum professores &
doctores, Sophistæ dicti.
Suidas: *τοῦτο τὸ τοῦτο*
εἰσὶ οὐλαῖται, οὐ σφίζεται.

Nomen erat equus] Alter
Strabo lib. 14. qui montem
hunc non Equum, sed Tho-
racæ dictū fuisse scribit. vnde
& prouerbium extitit
φοινίκιον εἰσὶ ηλέκτα.

In capulo gladii] Cicero-
nis locum Ciceronis cauilla
adscribo, ex fragmento de
Fato. *Ant Philippos hæc in*
capulo quadrigalas vītare
monēbatur. Ottosum &
superiuscum videtur illud
Hæc. Proin quæri posse
ad rectius legatur Hæc.

Equid aut māderet] Lib.
Dan. *Si quid*. Optime. Ita
supra locutus est: *Sic se-
tusque est, si quem talis ha-
bitus aut intraventus cubicu-
lum aut exventus evasisset.*
Sed ipse Cicero rem & ver-
bum Valecio praixerat:
Cumque Alexander cum
rogaret si quid sciret.

Pag. 37. *Arifromenus*
Messenus] Sumit ex Paula-
nia Messeniciis. De codena
Antipater lib. 3. Antholog.
• αἴρεται αἴρεται.

Quod Atticenses? Iimo Lacedemoni, teste Paulus. Rhodiensem mortuus est. Cyprus vero à Lacedemonis lacus & clausus. Videtur Paul. lib. 11. c. 37. Septuaginta vocatur. admodumque schola] In magna antiquitate parte posuerunt illimodo communione. Condicipulatum vocat antiquissima legationis formula apud Fabritius. Lipsii emendationes fixit ut probem hoc loco.

Pag. 38. *Reče ab ea Lipsi maturi p̄tici lectione: ratione ab ea no sine ratione, rite à compēdio scribendi.*

Dicitur] I tabulae periodus ex lib. Dan. sic legēt: Belus corū 120. pedum, et vobis missum. Ita enim itas gloriatorū quāquias quasi venti spolia quedam uno spiritu diffusa & dispergenda censimus.

L. II. C. I.

Pag. 39. *Assūfus] Scrutiū ad 1. Aeneid. Seruandū Romanū locutus est, qui nū nisi iugis tūcū faciebant. Et præcipue nuptias. Tertull. exhortat ad Cantic. Monogamia apud Ethicorum summo honore est, Et si singulis legitime nubentibimur, proibit adiubentur et si suscipiuntur.*

Vestigia surpant. Mortis & ceremoniarum verum

neglectum exprobata Romanis dicitur oratione Arnobius lib. 2. Prodeatus contra Symmach. lib. 1. Et eodem id Varronis dictum apud Noniū. Hec Numa Pompilius heri il videt, letet laorū institutorū nec voluit nec vestigia eritare.

Pag. 40. *Quāfī illegi- me] Manuscripti plenior, & vetustis Dan. quāfī legi- time Nil verius. Nam legi- tima quādam intemperā- tia, sive plora matrona, quod maledicuntate- ritudinibus Tertullianus legibus enim non prohibe- buntur. Extusione Seneca diuinitus legitimus adulterio vocat. Tertullianus politi- te: *Constituta legem ante- paucis honorat. Iuxta re- perit illa nō cogitat, glari- getur. Illa arbitriū habet hoc modum. Martialis:**

Quā toties nubis munu- bis, adulterio lego est.

Offendat macha simile- ore minus.

Repudium] Agellius lib. 4. cap. 3. Memoris traditione est, quāpēdī fere amissiō Rōme conditam, nullarū re- exortis neq; astrores neq; cautions in urbe Rōma aut in Latro suffit seruandū Dio-

niſ. an. V. C. xxii. hoc factū & ita Agellius dicit. Sulpitius supponit. Curig- turiae Agellius Lingua

*premissū: Audio & auctorū Cuiac. emendante Agellius. Ex Sexcēs fore cui iubilari- bit Tertullian. in Apolog. Ibi est illa felicitas matri- moniorū de maritis uti- que profferata, qua per an- nos ferme sexcentos ab orbe conditiorū repudiatione do- mus scripsit. At idem lib. de Monogamia. Ad eum repu- diū a primordio non fuit, & apud Romanos post an- num sexcentesimum Urbis conditae id genus diversa commissum denotet. Por- to Repudium & Divortiū dicitur. Hinc matrem suā discrēta apud Agellianum. Glosse veteres: *Divortium* dīmēs, *Divulvū* jōpū & 200000 & omnes. logo: *Divulvū*. Minus prouulga- te. Dicidium dicitur diuor- tiū. Glosse: *Dicidium*, *Divortium* dicit *Divulvū* zeus, an legendum. Dever- tum dicit / vt sit dicere di- uortium: **HABETIS** IRES TVAS. Scribitur & diuortium. Tertullianus lib. 2. aduersitas Marc. Max- sis propter duricium corūs. Sullenus præcepit libellum re- pudiatrice. Et alibi: Nulla repudium domus scyphit.*

Sp. Carvalius] Mēc va- tiant auctores in hoc no- mine. Agellius Sp. Car- valium Rogam appellat. Pla- tarchus in Romulo. Sp. Ser-

*vilium. Idem probl. cap. 13. Carbūbum. In compa- ratione Numæ & Lycurgi Sp. Corvinum sed legendū ibi: *Karquinus*. Plens' Canu- liū & Carbiliū promiscue.*

Contingens fides] Hoceſt. q; Cic. dicit lib. 6. de Rep. Ma- teres nostre firmiter stabilita matrem suā effe soluerunt.

Corpua eius adstringere] Ri- tū iungit Festus. Matrona à magistratib; non submene- bantur ne profani correcta- rēs videbantur.

Stola] Tertullianus lib. de Pal- lia: Habet spectare q; Caci- na. Scutum grauster senatus imprestiti MATRONA SINE STOLA IN PUBLICO.

Fine vñus] Petter cate- res lege Arnobium lib. 2. Tertullianum Apolog. c. 6. Huc & illa Varr. frag- mena refer lib. 1. de vita pop. Rom. Quantopere ab- flamus mulieres voluerint effe vel ex uno exemplo ge- refi videbant. Et iterum: An- tiquas mulieres matres nar- bibebant locam aut sapori- aut defensum, aut passum quam muribimur quada- plautū appellarū putant. Sa- tisberiū Pollicetinob; 8.

Aucti subdant] Quo- sum iugitor illi Tertullianus Apo- log. c. 6. Cum auctor nulla no- si præter via coniugioque p̄fusus opponat, raffer propon- et annūs, sed Tertullianus

de ultima antiquitate lo-
quuntur. Nam postea prae-
cipuum mulierū gestamen,
aurum. Varto lib. 1. de vita
pop. Rom. Auri pondo duo
millia accepimus ex aliis
scatis. Et matronarū orna-
menta, a quibus postea id au-
rum. Et torquea aurea multa
releta Romi arg. cōsecrata.

Videns sancte & aspice] Tertullianus de Virg. ve-
landis: Eiusdem libidinis
est videri & videre. Itali-
bi: Mancula feminina videre,
quam videri. Ouidius:
Speciatum venient, ve-
niunt spiculatur virgines.

Pag. 41. Prater cognator] Cognationis ranta erat æ-
stimatio, ut caritatis nomi-
ne pleramq. insigniretut.
Hiac in veteri Glossario:
Cara cognatio Tiberianus.
Iego: Tispius cognitio.
Martialis lib. 9. Epigr. 55.

Cara daret scilicet tibi
cognatio minuta;

Nec frater vobis, nec prior
effet aucto.

Inter necessarios.] Sar-
beriensis legit: istace nec-
cessaria personar.

Aliquæ ex paribus] Vi-
xisse etiam maiori ex parte
adolescentiæ cum seniori-
bus uentur, indicat Varto
apud Nonium, cuius lo-
cum vulgo corruptum sic
Iego: Multo prædicti pudore

& pudicitia adolescentiæ
exserunt cum manu re parte
eris gradus ante quam fi-
pendia facerent. Vitoles et
iam scriptum fuerat Varto
lib. 2. de virtut. Rom. pro
lib. 1. Nam lib. 1. de Par-
ibus letipiter: secundo, de
victu pop. Rom. ut ipse
profetus alibi Varto: Pri-
ma de re familiariæ ac patru-
bus, secundo de viciis con-
suetudine primigenia, ter-
tio de disciplina præf.

Voluntaria flatione] Sta-
tio pro vigilia uiae excubis
prophragmatis. Nam apud
Suetonium & alios pro ex-
cubis militaris accipi-
tor, ut & à Modestino Cro-
L. 3. ff. de remil. Haud vul-
gari significata: statim ha-
reditatum dicitur in recti
lapide. PETRONIAS.
SABINAS. FILIAE L.
PETRONI. SABINI.
PROCURATOR. AVGG.
STATIONIS. HEREDI-
TATIVM.

Brenig, progressu] In lib.
Dan. & editione Venetiana
ferribilitur: Brenig, processu
moratur in lucem cornu
suavum. Secundum labores
meditatione ipso doctores er-
ant. Sed placet magis le-
ctio Lipsiana: Brenig, pro-
cessuarum cornutum secun-
dum & laborosam medita-
tionem, ipso doctores erant.
Apud

Apud Sarberensem ta-
lis lectio: Brenig, processu
in lucem cornutum faurum.
Secundum labores medita-
tionem, &c.

Superiorum opera] Hoc
vnicū priusq. illorū Italorum
Historiarū & Annalū
genus, nec canere tantum,
sed etiam narrare solebant
pueris maiorum fortia fa-
cta. Seruus ad 1. Æneid.
Apud Veteres Historie hor-
genos fuit, & maiores natus
ante eam apostoli ei indicarent,
quod hic indicat lacus. Lu-
caneus apertos cum esset de
Antav. scaturitus est cogni-
ta per multos docuit rudda
incola patres. Idem Hispani
olim factitiale in pro-
cinctu, docet idem Seruus
ex Salustio. De Germanis
Tacitus.

Invenitum alacriorem] Sarber. eis lib. 8. cap. 8.
legat: Venerem alacriorem.
Superiorum] Lib. Dan.
nichil, danum dicitur. More
Salustii. Enim origine illud
trepsit. Sarberensis etiam
citatur dicitur.

Defensio cornutum certa] Sarberensis: Defensio
cornutum certa: Non salutare.
Cela claviger] Sar-
berensis salutare: Non
ris est. Quod si invenitur
superiorum cornutum. pag.
Plautus: In superiori qui

habito consculo. Et Ennias:
Consulat cali, dicit.

CAP. II.

Pag. 41. Quo modo] Au-
torib. Dan. Quo modo
etiam h. Illud no-
rum, senatores à censori-
bus legi solitos.

Pag. 43. Ne Graecu-
quam] Tiberius etia prin-
ceps huius mosis ita fuit
obscurans, ut sensu ne-
ficio quid Graece dicturus,
veniam petierit, teste Tacito.
Simile de Claudio nar-
rat Suetonius. A pretori-
bus Decreta Latine inter-
poni debere ait Trypho-
nius l. 48. D. de te iud. addic.
Cic. 4. Verrina. Tantum o-
mnino lux lingue tribue-
runt Romani, ut beneficii
loco eius viam alienigenis
expensum tulerint, quod de
Cumanis apud Linium le-
gimus.

Lingua Colubilis] Glo-
farium verus: οὐδὲ λαζας
Lingua Colubilis.

Pallium roga] Tertullia-
nas: Tamen in qua sit aro-
ga ad pallium?

Comari] Satin' latine?
huius roto lego ex lib. Dan.
Indigenam esse existimantes,
illibet. Et saurantur his-
cas, ut impensis pondus &
adornacione dimittantur.

De una vestigia] Pal-
cinctio. Et solum in Li-

II.

plus emēdat & supplet. *Credo* ne alienigena ingenu exeritatio patruiret. *Ei* lingua seruus tr. insuga existeres. *Cōspicua felicitatis* Omnia loci huius membra mutis, sansbo tamen cum proprio *Aesculapio*, una vocula traxi posse. *Conspicua felicitatis Apinum* Enicūm siue literarum glorioſissimum contemptorem. Laudat Apinum opidum, quod literarum glorioſissimum contemptorem Mariam, & exaudirem abundantissimum fontem M. Tullium produxerit. Non videtur hunc loci intellexisse dextre Ioh. Sariberiensis lib. 8. c. 12.

Dumtaxat] Non sileo, in veteribus libris semper fere scribi *Dumtaxat*. *Ei* vīn denotat vetus *Glossarium* au-
tor. *Dumtaxat* agorā, *au-*
gōz, *tau*, *tau*, *tau*, *tau*. Vocabu-
lum in formulis olim fore
fibis visitatissimum. Vnde &
notis plerisque scribatur.
Festus: *Vnum* *ebi* *nunc*
est adi Concordia inter Ca-
pitoliū & forum, in quo sole-
bat magistratus D. T. cōfē-
moriens deliberares. Erat ibi
Simpludaria funera sunt,
quibus adhibebatur D. T. iudi.
Valer. Prob. in Notis D. T.
Dumtaxat. Apud Festū etiā
eiusdem scriptam repert.

Pag. 44. *Connexum*] Lib.

Dan. Connexus Cōsuetum
globolum, rotundum atq.
adeo firmū exponere posse
soibi videot. *Glossarium*
Connexum κατηφίσι, πε-
φίσι. *Connexus* πεφίσια,
πεφίσια. *Circulus*, *conve-*
xitas.

Eo loci] *Lego* cū lib. *Dan.*
Eo loci *peragebant*. Er paulo
post, *Hodieque*. Quem pot-
to locum intelligat Valer.
mini non liquet. Nam tria
fuisse Romæ Senaculum
statutus *Festus*. *Vattro* lib. 1.
devita pop. Rom. locutus
fuerat opinor de senaculo,
vnde haud dubie sumit
Valerius eius & illa ex eodem
libro citantur apud
Noium. Itaque propter eu-
ram locum quoque, quo suam
quisque senator confert, *ca-*
ritam appellant. Senaculum
ergo proprium senum itapo-
rt. Græcis *Foruma*. *Glossa*
veteres *Foruma* *Ha* *senacu-*
lu, illud obiter addo, etiā
Græcos locū quendam appelle-
batis *Eus* m. plētiū *Con-*
stitutopitanos. *Codinus*:
en rō *Eus* dī, dī alios, hī
dī dī. *T. Codinus* *us* *qua-*
si *legat*, *ca* *us* *yo* *si* *me*
us *ka* *pa* *us* *os* *as* *ys*, *us* *Ko*
ndit.

Senaculum] *Isaacius Pon-*
tanus, iuuent eruditus lo-
git Notis ad *Macrobius*,
Senaculum.

T. litera

T. litera] Que nomen
Tribunorū notabar. licet
postea notariū maluerint
duabus literis Tribuniciū
nomen designare. Sic enim
in Notis Probi: *T. C. L.*
Tribunis Celeris. Et alibi:
T. A. R. *Tribunis araris*.
T notariū abolitionis
fuit, unde *Salutaris* a Cice-
tore pro Milone dicitur.
Asconius ibi. Rationē redi-
dit Hieronymus in Ezech.
Non defuit Grammatici qui
T crucem interpretentur.

Pag. 45. *Quæstori ararii*]
Lib. *Dan.* *Quæstori ararii*,
verumque probum. *Quæ-*
stori erat pecunia ex rebus
venditi contrahendē cuta.
Glossarium: *Quæstor* *mu-*
ñere. Er alibi. *Confiscator*
exponit.

Supercalū mos] De quo
Plutarchus in *Romulo* &
Antonio. *Varro* lib. 5. de li.
idem devita pop. Rom. 1.
apud Noium. *Ouid*. lib. 2.
Fast. Linius lib. 1. *Festus* in
voce *Februarius*. *Augustin*
lib. 13. cap. 34. lib. 18. c. 17.
de *Ciu. Dei*. Plenilime autem
ex variis auctorib. *Seru-*
ius ad 8. *Æneid*.

Fuander Archonus] Lib.
Dan. *Archonus*. Sic *Plautus*
Amphit. *Naturi Archonus* ex
Archopatre. Non ut vulgo,
Archonus ex *Archopatre*.
Idibus tulisi] Meminere

Liu. lib. 9. Dionys. Hal. lib.
1. Plin. lib. 15. cap. 4. Auct. or
de viris illustrib.

Transfuebū] Divisitud in-
stitutum negligētum fuit.
Augustus deum reduxit
& excoluit. *Sutroinus*: *E-*
quintum turmos frequenter
recognovit, post longum in-
tercavatum rediit more
transfuebū. Sed neq. de-
rabi *questuum* in trans-
fuebū ab auctoratore paf-
fusis quod fieri solebat. *Pa-*
clum id aliquando fuisse in-
nuit *Plutarchus* in *Poppio*,
& *argumento* est. 1. D. de
in ius voc.

CAP. III.

Pag. 46. *Se militaria igne-*
ata. *Obstura bacilliflat*
non nihil. *Lipinius*, *legendor*:
Memory, si militaria signa
brevitatem pfernere desidera-
rent.

Accessus] Lib. *Danielis*:
Accessus. *Antiqui* & *recti*.

Q. Naevius] Locum per-
plexum & aliquot modis
viciatum dextre & crudite
emaculauit *Lipinius*. *Q. Ne-*
vius *Centurio*: e pedibus
lectos expediti corporis brevi-
bus & infirmis septent. ar-
mati habuimus regimine.

Adhuc bracces] Curci
illud adducit logo ad hoc,
preterea insuper, in ore *Sal-*
lusti.

Kk 1

Pag. 47. Urbana castra]

An quia conciones etiam in theatris fiebant olim, ut in castris. De sis Dio lib. 39. Mos ex Grecia hanc dubre. Danno ex illo. Valerii loco sapra cap. 1, in theatrum, ut est consuetudo. Graecis, introductis legationem, quibus accepserant verba, peregerunt.

P. Scopione Nasica [Plini⁸] lib. 36. cap. 17. Horatius epit. 68. Augustinus de Civitate Dei lib. 1. cap. 31. Tercullianus de spectac. cap. 6. Nam sepe censores renascentiam maxime theatra defruebantur, moribus consulentes. Vbi obitter legendum: renascente tum maxime, ut apud Valentum lib. 1. cap. 7. Corpus enim suum a corpore trucidatum, tum maxime plauso ad partam ferri.

Serranus [Lib. Dan. Sarranu] Cū vulgata lectio ne facit Virgilius & Servius.

Absorbingens [a] Voclam possema omittit lib. Dan. Glosarium ab origine non expungendum.

C. Sulpius Petrus [Lib. Dan. Petrus. Confites L. Genutium & Q. Serullum,

Vfz. [Re]cte deest hec vobulam lib. Dan.

Confundens homines [Vi-

de Liuū, Dionysium, Elorum, Feitum, sed præcipue Tertullianū lib. de Spectaculis & Prudentium contra Symmachum, Augustinum lib. 4 de ciuitate Dei.

Pag. 48. Historia [An veterius lega? Hisper, voce Heztrauca, ita Liuus sed Plautus à quadam Histro omnibus Histriones dicitur autem. Pestus & Ibditus Histrionis nomen ex Histria deducitur. Glosarium Histrio nesciupus. Pantomimus qui non tantum manus, sed toto corpore gesticulatur. Vnde Tertius lib. de Iohann. Histriones versu non manibus solus, sed toto membris dictum elaborare.

Satyrarum modus [In Msc. Colmarrensis] Satyram more.

Poeta Liuus [Andronicus dictus, Calvinius liberius] de quo Agellius lib. 17. cap. 11.

Neg, tribus insector [Ldem. tradit. Liu lib. 7. Sed neq; personam deponetib; si minus placet] Et ceteros Histriones facere necesse erat, ut scribit Felius. lego Aug 8 de Curiat. Lib. lib. 2. c. 27. Anubilum lib. 7. Or. in somno Scipioni.

Manuscerta [Legges lib. Dan. amictus: manus trum notissimis titulis a-

tia, quales amat Val. Sed ita Lippius quoque corixerat.

Eretum [Male in libro Dan. Eretum scribirur. Servius: Eretum opidum est dicatum a sunone id est ipsa quæ illuc colitur.

Succurrere [Liber Daniel. Subsuccurre quod in contextu ex oratione editionis Pighi, recipiendo prædem arbitriabitur. Glosa recte. Grec. colat. Subsuccurre proponit.

Terentum [Lib. Dan. Tar-] entum. Male item. Terentum Ovidius vocat. & Martialis libro 10.

Bis mœsi Romano spectata est [Vita Terentio.]

Eidem Terentius lib. 1.

Capit Maxime Pana qua sollebat

Nunc offendere Cantum Terentior.

Lib. 4. Epigram. 1.

Et quia Romulus sacra Terentius habet.

Aulonius:

Trina Terento celebra- ta triuox i. ludo.

Estratigatur vir magnus Ludosius Viues, idemq; doctissimus & eloquentissimus Hispanorum, qui ciuitatem Tarentum pro Terento illo in campo Martio accipit, tertissimus illic commen-

tarius ad Augustinum de Curiat. Dei. Felius: Terentius locutus in campo Marcius &c.

Pag. 49. *Quos mescio Des-* rō] Lib. Venetus: A mescio quo Desrum, pro qua Zolinus itat libro 2. Historia noue.

Portergi & precipi [i.e. dit. Venera. Conferuntur Liphius, Modius, & ego quoque mirifice.

Parua holia [Fefius: Paruum bonum id est nigra immolabant asceru.

Quia tandem fuit [Lib. Colimatiensis: rotundum lib. bre. Rectius, meo animo. Fuerunt enim duo filii & vox filia.

Vloris Umbraeclus [Hoc opus Q. Catuli, cum capitulum dedicaret, ut scribit Plinius, Servius: Scena vero non exiit, apud antiquos una thuri scena parietem non habebat sed de frontibus umbraeclus quarebant.

Cneui Pompeius [Noto hoc de Pompeio, quia certum alibi hand facile reperiatis. Hinc etiam Circi irrigatio, de qua Frontinus.

Vacuus ante [Præfero scripturam lib. Daniel] Vacuus ante picturam tabulis extenuit, id est, vacuis pictis tabulis extenuit.

Auro Petreius [Alexander ab Alexandro lib. 5. cap. 16] hunc locum Valerii. scribens legit auro Tribo-

nus. Vetus commentator Valerii annotauit in vett. exemplarib. scriptum fuisse *P. Cerbegus*. & in altero *P. Recus*. Multi placet vulgata lectio. De Antouio Cicero pro Murzene.

Argentatus choragus [Plinius ac Lintulam carbis na in theatro vela duxisse Iudis Apollinaribus.

Transflatum [Pighius exp. Ludionum infimam & vulgarem illam turbam. Lipsius legit *Translatiam*, id est, re. eptum & crebrum cui paze adiutor. Hinc Phaedro, fabularum Alopatrium interpreti lucem facio, lib. 5. fab. 88.

Aula missa deuoluta to utriusque.

Di sunt locuti more trahitato.

Mores trahitato, id est, mo te in fabulis seu Comedias recepto.

Paniceus [Russatis, teste Iudor lib. 19. cap. 11. Greci γαρδίτης maniculatas, vel maniculatas. Vox ea corrupta apud Iudorum loco citato. A genu dicitur geniculari vel geniculari, geniculati ut in veteri Glossario sic à manus, maniculati manus, maniculati & maniculata, i. in u. verso, δέκατοι. Hinc maniculata tunica apud Plautum: *Manicula*

*tum tunicam hominem habere addecet. Quid enim perfidem omnium Grammaticorum, quod hactenus vulgatum fuit, manulecta? Corrigendus Seneca locus Epist. 33. *Apud me vero Epicurus est & fariss, licet manulectus sit.**

M. Scaurus [Plutonum hic ad scenas ornatum coctulit. Hinc titulus Varonianus. *De scenis Originibus* sive *Scaurus*, quem librum citat Serenus ad 1. Aeneid.

M. & D. Brutus [Flores tantum Decium nominar, in Epitome: *Decim Iunius Brutus in bonorum defuncti patru munus gladiatorium eadis primus.*

CAP. V.

Pag. 10. Et scribae [An Ædilitius fortalis, nam & Ædiles suos scribas a que ac Praetores & Consules habebant. Piso in Annalibus Cn. Flavianum Annii filium, eumque ait, scriptum fecisse phras antiquaria. Scribam Lucilius Scripturarii appellant apud Nonium, si bene memini.

Festos penitentia [Pomponius IC. librum vocat, qui Ias civile Flavianum postea nuncupatus fuit.

Cretensis

Centū septuaginta [Orosius ampliorē numerā colligit, nimirū CCC LXXX. hic quidem duplo maior. Augustin. lib. 3. de ciu. Dei cap. 17. supra fidem multas feilis scribit.

Primitusq. serias [Eminentius Lipius: *Inter publicas primitusq. serivationes. Et deinde concentricae, omisa copia. Verumque insane bene.*

Pag. 11. Pultus q̄s [Varro *egregi diu in his*: Sed simul manibus trahere lamen, nec non simul oculis obseruare ullam pultria ne aduocatur. Plinius legendus libro 18. cap. 3. Hinc exteri pulifagos dixerunt Romanos. Plautus Mostellaria: *Pulifagis spix operafici barbarus. Et Panulo: Pulifagonides*

Quam panis [Panis sigillatus vius nonnullus. Varro libro 1. de Vita populi Roman: *Pronde ē elixum panem ex fave ē aqua frigida fringebant.*

Mola qua vocabatur [Editio Veneta: *qua vocatur melius. nam & Valentini quo mola dicebantur. Glossarii: Mola falsa & baldi nō solum uero.*

In summa parte [Antiqua lectio, qua in marginacharet proba mihi vide-

tur: *Tertium in summe vico tempore de templis Eccl. bus lege Minutum Octi us. Augustinum de Civitate Dei libro 2. capite 14. Prudentium contra Symmach. Ciceronem librum 3. de natura Deorum, Älianum in variis.*

CAP. VI.

Pag. 12. Mensa ponenda [Abevit vox posterior à libro Danielis, sed à Bambergense etiam absurde testis oculatus Modius. Proinde abicit etiam pollicie à Valerio.

Srenue hostem invadere [Aliam longe caullans ex Thucydide adducit Agelius. Vide Plutarchum in Lyconicis, & librum de Musica Älianum libro 12. cap. 50. Aristotelem Problem. Clementem Alexandrinum modus. 1. capite 4.

Ponicos [Idem factitiale Numidas & Peras, testis Plutarchus in Attaxerxe & Xenophon libro 6. cap. 29. Ino Romanos quoque. Iudor. lib. 10. cap. 11. Russatis quam Greci Phaniceam vocant, nos coccineam, reperta est a Laccide, monito, ad celadum coloru similitudine sanguinem, quae tis quis in arie subiicit.

Kk 4

retur, contemplanti aduersario animo augesceret. Hac sub consulibus Romani se sunt milites, unde etiam rufati vocabantur. Solebant enim pridie quam dimicandum esset, ante principis apotropaicis admonitione & iudicium fatura pugna. de hac Tunica vide quae Lipsius dicitur De Militia Rom. lib. 4. Dial. 52.

Pag. 53. *Libertus ingratuus*. Idem Atheniensium institutum tangit lib. 5. cap. 3. Atque vocant arescere. Aristoteles lib. 3. Polit. cap. 8. Lylias apud Aristodemum. Imitati hoc ut alia speciosa Atheniensium, Romanorum. Tacitus lib. 13. Annal. Instic. de libert. l. 1. D. de jure patr.

Sacerdoties custos] Magna Massilienium laus, ob quam merito ipius gloriari licet. Nec parcus eos Cicero laudat, imo vero aliquanto etiam luculentius, Orat. pro L. Flacco: *Neque vero te Massilia prater, que L. Flaccum misere Quæstoremque cognoscit, curu ego exstutus disciplinam atque gravitatem non solum Graecie, sed hanc scio an cunctis gentibus anteponendam inire dicam, qua tam procul a Graecarum omnium regionibus, disciplinis lingueque*

disiisa, cum in ultimis terris cuncta Gallorum gentibus barbaris fluctibus aliquatur, sic optimatum consilio gubernatur, ut omnes eius instituta laudare faciliter possint, quam amulari. Strabo etiam inter alia præcipue frugalitatem & temperantiam Massiliensem commendat, lib. 3. Iustinius lib.

44. *Ilic bene instituta non temporum necessitate, sed rebus faciliis consuetudine servatur. Tacitus in Agricola: Parvulus sedem ac magnam studiorum Massiliam habuerat, locum Graciamitate & prouincialis pars monasterium. Major itaque vehementer de tantamq; sancta ciuitate Prouerbia sublata & resuens eis Massiliis. A Plauto etiam Moates Massilienses in ipsis Romanis urbis theatris traduci fuere. Quid Athenaeus? Moestripietum, inquit, ipsius Graecorum, ei tunc autem eis "Iaponi totus indecorus dissidente rumpit, exasperans qd' aliis tunc exinde pugnantes, dicit nequam præmoxanderis. Nisi hac unica loci infecti fuerunt, traxeruntque eam à Graecis scilicet. unde Graeculam urbem appellat Florus lib. 4. Graeculam ciuitatem, non pro mollitia veniente & Gallum caderet & in-*

cendere mactinas ausa & congregati nauibus. Seruus: De Cretensibus accipimus, quod in amores puerum intemperantes fuerunt, quod postea in Iacomes & in tota Graecia translatum est, adeo ut Cicero dicat in libris de Republ. approbatio fuisse adolescentibus, si amatores non haberent. Vizio Massilienses trilingues dixit, quod Graece, Latine & Gallice loquerentur, teste Iudicio lib. 15. cap. 1.

Adsum in scenam] Cistar Satiberensis libr. 2. cap. 1.

Momenta seruanda] Reete Lipsius ex vet. edit. Monumenta seruandam.

Pag. 54. *Sexcentus*] Strabo; Σέξαρτος καλογενεῖς quidam. Eodem nomenque appellabant.

Pag. 55. *Pecunias multas*] Mela lib. 3. cap. 1. ubi de Druyibus: *Dacent multe nobilissimae gentes clavis & du. vicens annis in specie aut in abdito saltibus. Unumque usque præcipunt in fuligine effusis, videlicet ut forent ad bellum meliores, alteras esse animas ut amq; alteram ad mares. Itaque cum mortuos cremant ac defodiunt, apta suauitibus & limnegotiarum ratio etiam & exilio cedunt defereba-*

tur. De istac exactione nusquam legi, præter apud Valerium & Melam. De reliquis Braccatorum sine Druydarum placitis conuenienter tradunt: Strabo lib. 4. Diodorus, Ammianus, alii. De Pythagora, nulli nota magis domus est sua, ut ait Iuvenalis.

Animi praefontia] Manuscripti duo: *animi praefontia*, id est, constantia & virtute animi. *Vetus gloriosum: Praefontis insuper, & magis & & gaudere. Locutio frequentissima apud Valerium, sed ubiq; fere corrupta in animi praefontiam.*

Thracæ vero, Thracibus hoc commune cum Agathyrnis, Cæsis Heniochis, Indis. Herodotus lib. 5. Xenodotus in collect. proverb. Pomponius Melalib. 2. cap. 1. Idem de Caufianis scriptus Nicolaus apud Stobæum: *Kaucaianæ rati apud Thracos Thracum, rati de m. & rebus Kaucaianis. sed profecto videtur illo loco legendum esse Kaucaianæ. Sic enim de Albanis Strabolib. 11. viciōnebat rati de rati, ut pugnas propositis Albaani, & ut & alii, ut & pugnas pugnat, relungantur & ex ossis puerisque & de m. pugnantibus.*

Sic cive] Lib. Dan. addit;

*Sic est mortua est
hercules intpte.*

Pag. 56. *Sicca* Lib. Dani-
elis *Carta* Libri veteres ex-
eust: *Sicca*. Sed alii omnes
scriptores Latini *Siccam*
scribunt. Solius capite 19.
Sigam Grecorum more.
Sic n. Strabon vocat lib. 17.
Stephanus. *Sicca*, *se*, *mis* 22.
Grec, *se* *Sicca*, *se* *mis* 22.
Emendo sane ex Stra-
bonis loco *Sicca*, *mis* 22. Ide
Stephanus hanc *Polybium*
Sicca appellasse scribit. Ego cum *Sicca* eandem
facio & distinguo loca in v-
num contrahenda. nam va-
rietatem hoc nomen scri-
bentium annotare voluit
Stephanus, quod facere co-
suevit.

*Quæsum dotes] Malo eñ
lib. Dan. Quæsum dotes, Sic
Iustinus lib. 18. de Cyprus
virginib. Mos erat Cyprus
virgines ante nuptias statu-
tae diebus dotalem pecunia
quæsitoras.*

CAP. VII.

P. 18. *P. Rupilius*] *Rutilius* is fact, non *Rupilius*. *Nostissimus* hic *Rutilius* in tota antiquitate Romana. Nec notti olim *Rupilius*, contra *Rutili* *Festus*. *Rutili* *Rufus* significat, cuius coloris fluviosa etiam antiquae mulieres fuerunt. Unde transvenerunt cognomina, *Vermidicat*

frequenter Afranius. Sic enim locum obites emendauit Valerius supra de priscis feminis: Sunt enim dilectionis et pilla cinere rutilant. Cato apud Seruium. Mulieres nostre cinere capillum conserbabant, sed rurales effecit crux.

Milieae munera] Lib. Da-
nielis *militiae munera*. Opti-
me & latinissime.

*Agger incensus.] Male e-
dit. Veneta : ager incensus.
Placer conjectura Lipsiana
Agger incensus. Nec mea dif-
plicet Agger escens. Sic
apud Eonianum. Atque atque
escendit muri Romanae in-
uenientiae.*

*Copulato societate Lib.
Dan. Copulatae societatis ge-
nere et magnum. & deinde
postea: aut communione
nomine. Facile praece-
vulgarer.*

Pag. 59. *Q. Fabius Rullianus*. Alii *Kutilianum*. male. Plutarchus in *Fabio & Pomp.* *Rullum appellas*, quoniam Romae haud ignoratur. In veteri *Glossario* exponitur *Rullus* medicus iugurtha. P. 5. *Larvandus* Lib. Danielis *litterarum se* *verbicibus* *lacerandum* pralust.

Papinius in exigēda] Ad-
do ex optimo cod. Danielis.
Papinius in exigēda pa-
na. Non est ē triufo locu-
tio illa : ut persuerant
ideo

ideoque ea à scolis extirpata. Notaream opud Ciceronem & Iustinum.

*Sed populo Romano] Vox
victima tollenda, auctorita-
tate lib. Dan.*

Lacinius abscessus] Hanc
pernam postea instaurauit
Augustus, antiqui morti
amantissimum. Suetonius
Pro cetero delictorum gene
re Scattis ipsam nimis affect
Etflare per totum diem ue
beret ante pretorianos: inter
dum tunicatos discinctio
que, nonnunquam cum de
cempedibus vel etiam cestis
portantes. Herodianus lib
2. tali usq[ue] duxit i[n] casis i[n]stauratis
q[uod] o[mn]i[us] co[n]sul[er]at i[n]f[er]no[rum] q[uod]
q[uod] i[n]f[er]no[rum] a[re]a[rum] q[uod] i[n]f[er]no[rum] p[er]tinet,
m[an]us i[n]f[er]no[rum].

*Consilium; Meosse intellige. Vetus Glellatum
Consiliorum & Consumentorum
Tomeo. Alii Exponunt.*

Balnearum. Hinc appro-
te balneos eis aliquando
& milites, sed Scipio quo-
que viam balnearum su-
militibus interdixit, ut re-
dit Polyzeus lib. 8. frater
Philippus iuste Macedo-
Tarentinum qucadam i-
uantem confiscatus, pri-
cipio munere militis p-
nus illi adiunxit, &

Cap. VIII

Pag. 64. *Lege cantică* cf.
De quælegit Dionem iii. 37.

Pag. 65. *Et ne Valerius*] Lib. Dan. *Sed ne Valerius.* more Saliustii. Seruius ad 10. Aeneid. *Sed, modo incep-* *psus particula est, Et se-* *Sallustio sapientis.*

Pag. 66. *Non pro recuper-* *atis*] Lib. Dan. *Non pro re-* *cuperatis.* An ita dictum, ut *pro rata*, id est, portione? Dubito sane.

Qui ex deserto] Glareanus. Lucullum & Pompeium pugni hic putat. Argute.

Sunt omnes aut curru] Seruius ad 4. Aeneid. *Pro-* *prie quoque est minus trium-* *phus. Qui enim quationem* *meretur & non equa vellit* *& a plebeis vel ab equitib.* *Romanis deductetur ad cap-* *tolum & de eiusdem sacrifici-* *ate vnde & quatuor dista.*

Pag. 67. *Consummata*] *Auctor lib. Dan. Consum-* *matum atq. cōfida sententia.*

CAP. IX.

Pag. 68. *Caiſber*] Camilli legere postea in cen- fura sua denuo promulgauit Metellus Numidicus, ex cuius oratione citat Agelius lib. 1. cap. 6. Afranius Voplico: *Mores nostri in* *enipidoſes liberum facere.*

Nodoflam exfoliorū] Nihil mutandum celico. Scripta- rhæc omnium librorum. sic existim: ut nodus ali- quid difficile dicitur & in-

tricatum, ita siquem sexa- geniariorum istorum nodo- lam eleganter dici posse, id est, difficulter animalque prompsam. Sic Cicero ad Brutum, in opere respecu- nariis nodum in Rep. ap- pellat. Nodosus ciuiusmodi eleganter tricinctus numeraris olim Lucilius vocabat.

Nec penſi] Edit. Venet. *Nec dignum penſi.* Hinc li- benter amplectos Liphi cor- rectio em: *Nec (indignū)* *penſi duxerat.*

Pag. 69. *Luscinius*] Agelius, & quædam editiones Valerianus Lucinius appellat. Lucinius quidem Latine dici recte puto, ut Lucius. Et apud Prudentium *Lucius hora.* Sed & Luscios in va- teri Glotario extat: *Lusci-* *nus dicitur.*

Dēcem pendo] Lib. Dan. V. P. Solebant ponderum numeros non literis, sed li- terarum notis exprimere.

Vasa argentea] Hec mo- uere quem poterant, ut a- pud Agelium legendi cre- deret: *Quod dēcem pondo* *argentis facta haberet.* Sed Agelium, ut antiquarii hoc loci non facile collictauer- im.

Freni sunt iniciti] Decla- matoris haec ingerit suis verbis Valerius, ut paulo ante de Camillo & Postha-

mio Co. 5. *Sane hinc aucto-* *rato hoc libro Rhetorum* *colores conjecturatur.*

Iunctum] Lego ex libro vec. *Summum oblique ver-* *bum in frustrum.*

Pollam] Imito Pollini, ut in lib. Dan. & apud Liuium.

Pag. 70. *Martianum*] Lib. Dan. Martianus Nihil venit. Festus: *Martia tribus a qua-* *dam castro sic appellata.*

Philus] Male in edit. Ve- neta: *Philippos De L. Furio Philo* hoc ipso agit Cicero in Brutus. In lib. Dan. & ap- pad Augustinum lib. 1. de exultate Dei hodieque legitur: *Pilos.*

Censori pafmo dñ] Nec micum cum tabulis etiam ad Dictaturam aditos. Ma- tierico Amilio non absunt nota censoria, quo posse Dictator crearetur.

Cap. X.

Pag. 71. *Honorū*] Deest in lib. Dan. & est reuera fo- dissimilatio, orationis istis: *honorū esse sine honore.*

Perpendi] Male prudi Lin- phius corrigit. In lib. Dan. Peadi. Perplacet hinc. Nam pendere dicebant, pro per- pendere. Hunc verbi signifi- cationes aliquot collegit veteris Glotarii auctor: *Prudo* οὐδέποτε, οὐ προμηθεῖ, οὐ παριστά, οὐ τίθε- μενος δοκίμησην.

Pag. 72. *in Luerna Val-* *la*] Eum diligenter descri- pit Seneca epist. 87. quam ipse posse posse dicit.

Pag. 73. *Quid damnatio* *videtur illud Ciceronis* in mentem fuisse Valerio: *Misera est ignoratio iudi-* *ciorum publicorum, misera* *misera est bonorum misericordi-* *um existim. Oras prohabit.*

Exalare aliquem] Sic Flau- rus lib. 1. cap. 2. *Quid aliud* *quam cultus de veteribus,* *atq; etiam, quis Cartago* *non cesserat, de fortuna tra-* *sumphant?*

Ades admirabilis] Lib. Colaniensis: *Generabilis.* Quod magis placeat.

Dicas extrahere] Sic Ilo- castus est Catilin lib. 1. de bello cui Catone vero acer- vime repugnante & pri- fissa consuetudine entra- decim dies extrahe-

nte. Hoc Agelio est, diem eximere, cuius locum ita lego: *Catus Cesar consul M. Catonem sententiam ro- gavit Catonem, quam con- solebat, quoniam non e Ro- mae subebatur perfici nubuit. En- tis res prætulit oratione* *tribebatur extrahere, discon-* *do dico. Eximere igitur* *diem, est totum diem discon-* *do quād auferre & obla-* *tere. Contrafrangere die-* *cis, dimidium diem abla-*

merit. Horatius libro 2. od. 7. *Cuius quo moran-tem sepe diem nero Fregi.* Hoc veteres luteconsulti Diffidere dicem dicebant, utin formula Prætoria: *Hic*

D I E S D I F F I D I V S es-
tis, quando omisso reli-
quo dicti patio, iudicii dif-
fiderbatur, ut docet Doctor
ille iuris uiculus lib. 12. obs.
cap. 18. Sed & discide-

re diem pronunciatis veter-
es constat, quod nihil ali-
liud quam luteconsultio-
rum illud Diffidere. Glos-
si veteres Diffidendi qua-
tioe, in tu tuisus tui dico.

Nisi etiam ex Fastis veter-
ibus Dies incisi & interce-
si. Fabricius ex Horatia-
no exemplari Saxonico ci-
tat: *Dies alii sunt Fasti,*

*ali Solidae, quibus laboran-
dum est, alii incisi. Hic in-
cius, opinor, solidis oppo-*

*nuntur, ad quod respe-
xit Horatius: Nec pariem
solidi denare de die, Seneca epist. 84. Hodie nos dies
solidas est. Insignis locus*

*est Agellii libro 14. capite
2. in quo tamen moustro-
sum magis an ridiculum
mendum inhaeret hodie-
que: Atque in rerum qui-
dem diffusionibus, compe-
rendinationibus. Et alii
quibusdam legitimu in re-
bus. Audacter corrigo: At*

*que in diem quidem dif-
fusionibus, comprehendinatio-
nibus. Quia enim, rerum
diffusiones? Si hac corre-
tio nula laudem non me-
rui, culpam deprecor.*

Pag. 74. *Reuocare] Li-
ber Danielis Reuocant.
Sic id eoder supra: Sena-
tri peragebant. Aulimne
huc ad Pedotribicum tri-
bunal adficeret?*

*Sub nomine Catonis] Ter-
tuianus Apologet. cap. 21.
Quia ex illis dies veluti gra-
uer & sapienter. Lassus:
Iustior & militaris. Scopo-
ne: Iuuenialis: Tertium ec-
clie cedens Cato. Cebriobac
schemate Catones vocat
Martialis. Prudentius con-
tra Symmach.*

*Exultare Patres Videar,
pulcherrima mundis*

*Lumina, conciliumque
sernum gestive Catonum.*

Lis. III. Cap. 1.

Pag. 75. *Aemilius Lepi-
dus] Consimile proflus li-
cinus L. Tarquinii filii a-
pud Macrobius libro 1.
Seruus ad 9. Aeneid. Hic
loco puerum ideo posse fe-
cit armari, quia loquitur in He-
llasia, prius de bello glo-
riam reportasse. Filium M.
Drusus amori sexdecim. Cir-
spic filium C. ifossus in Cor-
sica cu fugeret exercitus sp.
Carnili Consulit, bellum re-
fuerisse.*

*Reuocare. Apud Soram bello
Iulico ab Herennio puerum
in aciem edulsum a quo ho-
stem occisum spoliatusque.
Lucis Tarquinii filium, que
ab hoc poster aurea bulla pra-
terea, donauit. Hæc Ser-
vius ille P. Danielis.*

*Vix spectator] Nam de-
cimo leto demum anno
militabant, ut notat Ser-
vius ad illud 7. Aeneid.*

*Ante verbem pueri & pri-
mario flore iuuentus*

*Exercitantes equis domi-
nantq; in puluere currus.*

*Latinorum] Liberi Dan.
Latini. Hinc legerim: La-
ti principi.*

Pag. 76. *Illa vox homini*
Verba sequentia ex ore Po-
pedii esse testatur Plutar-
chus. Itaq; recte Lipius em-
endare videtur: *Illa vox
homini id est, Popedio.*

*Tam paruum] Nescio
an delenda vocula tam.
Nam pars etiam pueri di-
cuntur.*

*Ipsum Marium] Breuius
& concinnius quidam ve-
teres: *Ipsum Marium eo lo-
ci statuisse.**

Pag. 77. *Mandato] Lib.
Daniel. Mandatu. Non re-
uicio.*

Cap. II.

Pag. 78. *Desclusus quassa-
tus] Lipius corrigit De-
sclusus.*

*Ab his exemplis] Ter-
tius hic in ordine est, qui*

opima Ioui Feretio dica-
uit, ut & à Fefto adnotatū,
& Virgilio quunque Aen. 6.

*Adspice & insignis spolius
Marcul' opimus invadatur.*

Pag. 80. C. Atilius] In a-
liv. M. Atilius Lilio & Plu-
tarcho M. Papirius is est,
non Atilius,

*Capi ergo Virtus] Teo-
gnis:*

— ap̄t̄s 3 p̄iz̄ xdī
m̄t̄ idem.

Quo fortean respexit
Plautus Amphit. *Qui per
fortutem peribat non in-
terit.*

*Patientia decessu igno-
rare] Pulchre simile sapientie,
pene dicam & religiose.
Sic enim prorius Paulus*

*Apostolus ad Corinthios,
Epist. 1. c̄s 7 d̄p̄t̄ s̄c̄s
d̄x̄p̄ḡt̄ inquit. Quod
Augustinus vetrin: Dilectio
non debonofatur. Quod
paulo oblicuus Tertullianus*

*verer, aere illi libel-
lo da patientia. Dilectio no-
proterit. Quo igitur illa ex-
iunq̄s Vt letas, lege & co-
sidera illa eiusdem grauissimi
& doctissimi scriptoriis:
Nam dilectio summum*

*Fides sacramentum, Christia-
ni nominis thesaurum, quam
Apolliniata viris, sancti
spiritus commendat, cuius
m̄t̄ Patria discipulis er-
adatur. Dilectio iugurta-*

*gnatimis est: Ita Patientia
sumit. Beneficis est malum
Patientia non facit. Non
amuletur: id quidem Pa-
tientia proprium est. Non
proterium sapit modestiam
de patientia traxit. Non in-
flatur non proterit: nō cum
ad Patientia pertinet. Quid
illustris ad ilium Paulio-
cum apponi possit? Vique
adeo nouellorum Theolo-
gorum commentariiscula
magis magis: inhiu-
lescant, quoties actuum e-
rudita illa & salutari veter-
um Patrum lectione pa-
sco. Sed patientia suadet, ne
de corrupti seculi nostri
moribus aliquid amplius
conquerat.*

*Debitus boni] Nimirum
placeat scriptura Danielis &
reinorum veterum: De-
bitus gloria titulus. Nec ri-
deo quid impulerit Pighiā
vt illud male facti libra-
ti annotamen inferirent.*

*Incertis discessuare] Ego
discedo, quilibet Daniels
aut fugatus ad vetram opinos
lectioinem: Primum nolle
dixim, sed tunc ad vit-
am eras abieras.*

*Rutilianus Lib. Danielis
vt supra Rutilianus.*

*Pag. 81. Animis praefac-
tis] Legio vt supra ex co-
dem codice: Animis praefac-
tis. Sit postea. Praesentia &*

*nim animi sui sensum &
equivalentem ordinem ad vin-
cidiam exigendum impulit.
Et alibi: Bellus & hac praefac-
tis animis.*

*Pag. 82. Vebementi persi-
cuto] Libri duo: Vebementi
parvulo petetur. Ad or-
tam libri Danielis: Vebemen-
teri tragula: legerim: Ve-
bementi silva. Aliud quod
probem, aut adletam non
habeo. Nam ex eo istu vel
impetu verisimile est gla-
dium vagina clapsum esse.*

*Postero die] Liphius: Po-
stero die ad Paulum supple-
ter. Nam illud contra veri-
tatem Historiae est Demost-
rat ex Plutarcho idem Li-
phius & ego non disimu-
lo, plane mihi videtur iofisti-
tia illa duo verba ad eum.*

*Fauore pop. occupato] Ni-
hil mutandum centico. Oc-
cupatio pro auxiliario sa-
tis visitate dicitur. Contra
auxilior pro oculor & si-
milia notavit Priscianus, &
Nonius ex Plauto Attio, Ti-
tinnio, aliis.*

*Pag. 83. Qui Rempublicā
fatuam] Hanc formulam in
euocatione militum habi-
tatorum usurpatam fuisse
scribit Hildorus lib. 9. cap. 3.
lege Appianum libro 1. De
bello Caucasi. Locus praefer-
tae Valeii non sincerus
milia videtur. Nam quid il-*

*la fibivalunt? Ac deinde le-
nam manum aperto roga
circundedit. Appaus di-
fete scribit, lacrimam roge
in haumerum & caput rese-
cise. Laborvi emendem.
Ac deinde lana humerum
parte roge circundedit. Nā
& in libro Danielis expre-
ssum est: pars roge.
Sed & Serum mitifice ad
meam emendationem fa-
cit, dum ita ad s. Aenei scri-
bit: Cunctis iniquitate Gabi-
no, id est, roga parte caput
velati, pars succincta.*

Pag. 84. Optatus mortem]
Liphius ex mente viti fortis
morturi: spesq̄am appetit
mortem.

*Q. Catius] Lib. Danielis:
Q. Ocius. Alii Q. Octavi Col-
marialis: Q. Terius. Hinc
suspicabar legendū esse Q.
Cadius. Sed suspicabar zit-
atum. ille n. Panico bello pri-
mo strenui bellatorē egit.
Nō min' igitur mihi de hoc
nomine liquer, quam olim
de fortissimo auxilioribus.
Plinius libro 7. capite 18.*

*Fortitudo in quis maxime
existens, immensè que-
stiones eff. Etique si recipiat
Poetica fabulositas. Q.
Ennius T. Cicilium Ten-
tum fratremque eius pra-
cipue moris" propter eos sen-
tum adiecit Annalem.*

Achilles cognominatus]

Hoc tamen cognomen Agellius L. Sicionio Dentato tubatum scribit lib. 4, cap. 11. Et festas in voce Oasidionalis.

Parvus in gloriā nostrīa] Suetonius quoque cum aliis auctores nō habent, sumit ex Valerio nostro: quod inde colligo, quia idem exemplū cū Cynægyri Athemensis confert de quo p̄cet Herodotum & Iustinum iēge Ammianū lib. 26, qui & Callinachum nonnatum fuisse scribit.

Pag 83. *Influerūs*] In libro Daniellis: *Influerūs*. Monstrum verbū, pro quo non erubetico aliud requiriere. scilicet Valerium nomine illius praefecti Pompeiani exp̄filiis, quod à Plutarcho, Appiano, Suetonio, Lucano minus sc̄tum.

Mitteremur] Idem liber intercurrit. Quod omnibus modis amplector.

Femore sauci] Pighius fiamantilocum, sed non perfranciat. Mih. omnino probabilius, quia in lib. Dan. capite humero femore sauci, oculi exerto fractura. Non debuit Pighius & ceteri Valero oggerere.

In tenebris p̄ire, Emen-
datus & Antiquum & di-

stinctum in libro Dan. *In
tra parte rerum natura
qua admiratione persquar
tēscio, quoniam* &c.

Pag. 86. *Centum & Ge-
ginti*] Ita Appianus quoque. Maiorem numerum apud Cælarem & Plutar- chum legisse me recordor. Fioris quoque libro quarto numerum Valeria- num adserit.

Vigiles] Liber Danielis *Vixit*. Et ita Plinius libro 4 capite 5, & libro 7, capito 28. Iterum libro 22, cap. 5. Agellius lib. 1, cap. 11. Dionylius lib. 10, apud quem male scriptum *Emissus pro
Exiūs*.

Torques CXXXII.] Delendus numerus centenarius. Sic enim Agellius & teliqui.

Armilla CIX.] Agellius: *Armilla plus centum se-
xagenaria*. Porro ex Varzone hæc sunferat Valerius, quem & Fulgentius compilavit in libello de pri-
ceromone. Verba eius sub-
lenbam: *At apud Roma-
nos Varro scribit Sexagesima
Dentatum conties & his
eius pugnasse singulare cer-
tamime, cunctrices habuisse
aduersari quadraginta quin-
que post terciam noctem,
coronae accepisse. XXVI.
armillas CXL. Crismoprys-
ma*

Imum sacrum scivis Mar-
ti. Mendosus locus, lege:
armillas CIX. Dehac Si-
cione existat breuiarium in
Antiquarib[us] Fabritii.

Propter Campanam] Pro-
bo librum Dan. *Pro Cam-
pana perfida*.

Afficerdos iudicaret] Lipius rectius: *Vindica-
ret*.

T. Iubellius Taurea] Male quidam *Taurea*, li-
cer apud Suidam legitur *Taurice, ētaea xvīs*, sed ita fortissim Græci suo modo. Monet me hoc no-
men loci cuiusdam Plau-
tini, vbi quidam mina-
tur Saurea seruo, se eius
nomen commemoratur: quā dicit ī effectūrā vni
ex Saurea fiat Taurea. Al-
lasit tone ad vocem *Tau-
rea*, que locum etiam flagel-
lum significat, quod Plautus alibi *Tergiūm*
appellat, Græci magistri
ἀγριόγανον exponunt. Ad-
do Tertulliani locum ad
Martyres: *Alii inter ve-
natorum taureas scapulis
patientissimis membris* cu-
rserunt.

At me inquit Liber Da-
niellis. *Ad me, inquit. Ele-
gantissime, ita tape Plan-
tus, Varre, ihu.*

Pag. Neptunus] Vnde He-

rodotum. Iuvenalis: *Ipsius
expeditus qui funerat En-
nasigum*. Ester libro 2.
Paulatius in Lacon. Oros-
ius libro secundo, capite
nono. Diодорus Sicu-
lus.

Calotenebra] Nihil hic
moveat, nisi me moneret
liber Danielis, *Et abo te-
nebras*. An legendum re-
bus tenebris? id est, calo-
bus: *Cobras Poeta ex-
iūs discerunt a chaos, &
quo putabant celum esse
formatum*. Sed cui per-
suadebo Valerium ex vi-
tientia illa antiquitate repe-
rito verbo vnum? Alio
pro hoc valorem empla-
titio opus. In libro alio
Parisicus, quod Lauernu
cuiusdam nomen præfere-
bat, *setiprum inuenit. Et
celochas ministrantem*. Aut
ego vehementer fallor, aut
aliquis sciolus ex F-fili
loco ad chaos, illud &
alios adscripter ore liberti
Danielis. Hinc adeo fa-
cile colligas chaos germanam
esse aoud Valerium
lectionem, cui aliquis
ebrio illas etiam tenebras
abduxerat. Nam chaos te-
nebras diruntur. Glosa-
tum: *per tenebra*. Nec
admitit hic dicere Xer-
xes per chaos sive tenebras

intelligete nimbus sagittarum. Nam id quilibet adsequitur. Huc trahit, quod idem Valerius infra scriptit cap. 7. Referente quodam sagitta Persarum solem obscurans solere. Xerxes omnino Heileponto, Neptuno, Soli malum minatus fuerat. Motes etiam in planum deduxerat, conuera vallum exquicierat, matia pontibus stranerat, ut Iuslini verbis dicam. Meminist eis & Antonibus lib. 1. aduersus gentes. Et memorabile est Epitaphium Alpheti:

Ospitatus qd. nisus tauri
torquens zygophore

Kai piste apophorizeta
Mazyrge Aresidio,

Aeneas te fratrem nol-
peperis.

Mirram desparationem]

Prater laudatos à Pighio auctores, addo Polyaxium Statag. lib. 7. In numero occisorum non conueniunt. c.c. fuisse ex Herodoto Valerius & Seneca. Idem Cicer. 2. de Fin. Alianus, & Fronto. Ex quorum vnauctimi coalentu pene labor, ut Diodorum, Iustini, Orotum corrigendos ceasam. Sed isti omnes Herodotum fecerunt. Ut. Eregit quoque memor summi illius Plutarchi. qd. qd. H. pederis zygophore.

Otrbyades] Herodotus, Plutarchus in Parallelis Strabo, Suidas auctores. Paulianus quidem huius orbiu sive οὐρανοὶ μεμinit. Addo & Seneca locum, qui exstet in Suafuris: *Otrbyades* pene a sepulchro Victor digitus vulnera gessit. *Sterophas Lachonum inscriberet*, & dignū Deo in Spartana sacramenta, virum, cuius ne littera quidem fuisse sine fundagine. Locis male diligenter & correctus. Sic legi: *En dignum Deo, &c.* Non omitti illud Cniggora adscribere: *Otrbyades Σπάρτην τὸ μῆτρα εἶσε*.

Pag. 88. *Clarum edere sonum*] Graci usq. & scolar dicunt, quotum & hic nos proprius, de quo doctissimus Liptius in Antiquis.

CAT. III.

Pag. 89. *Obiecti*] Et. Madius ex libro Bambergensi restituit: *Subiecti*. quod & ego verbum in Lauerniano repeti.

Pag. 90. *Viderunt*] Lib. Dan. *Inuiderunt*, quantum precili electio & omnibus modis Valerio vindicanda. *Inuidere* est intueri, inspicere, vel ut Cicero interpretatur, nimis intueri. Vnde & Inuidiam ait esse ambiguum

guum verbum, quasi enim intuitum innuat significatio. Citat in id Attu versem;

*Florem quisnam mortalis
liberum inuidit mosum?*

Sic enim verius ille redintegratus ex Nonio.

Ipsum quoq. Persenam] Alii *Persenam* appellant. Sed Virgilius quoque medium cooptipuit. 8. Aeneid. Et Martialis:

*Hinc spectare manum
Persena non potest.*

Præter Histonios Matii huius meminere Plutarchus, Augustinus libro 4. cap. 10. Tertullianus aliquot locis.

Pompej] De hoc & sequenti Macedonicu exemplo nihil equidem dicere habeo. Illud tantum dico, Gentium illum Illyricorum regem longe longeque ante Ca. Pompeium vixisse. Cogitadim igitur de alio Pompeio.

Afferget] Libri Veteres: *Exafferaret*. Verbum ad lesum autem Lucretius latius audacter *serra fridorem acerbum* dicit.

Confulta] Ita legit Pighius. Ego in editione Veneta deprehendi: *Confusa*, quod sane placet.

Pag. 91. *Inbonefis argue
mutis*] Eximia Philolophia laus. sic eam ferre delectabunt Stoici. Horatius de Homero:

*Quis quid sit sapiens quid
tempe quid erit quid nescit*

*Tleatus ac inclitus Chrysippus & Crantore dicit. Si-
miles Philosophie laudes
apud Ciceroem occur-
sunt, ut lib. 1. de Orat. Tuse.
Quæst. libro 5. Epistol. 23.
libro 12. & libro 15. Epist.*

3. *Zenone Eleate*] De hoc Varto Eumenidibus: *1. 61* dicitur *primus Zenon no-
nam heresim nous pasto-
lo suspensus*. De butus *Agapanthon* Tertullianus Apologeticu capite viii.
& *Despectaculis*.

Eiusdem nominis] Summit ex Heraclide quod colligas ex Laett.

Nearcho] Alii Diomedontem vocant, teste eodem Laettio.

Opportunum tempus] Liber Danielis non habet tempus. quod & de sue Bambergensi monuit Modius. Sic *opportunus inua-
ris*, & alia. Opportunes Græcis inuidos, & amicos.

Anaxarchus] Aliud & horribilis exemplum de eodem celebravit Diogenes Laertius, & Cicero

Tusculacis. Tertullian. Apologetico : Anaxarchus cum in extum p̄fisane p̄lo contundetur tande tunde aiebat Anaxarchi follem.

Pag. 92. Quia tam] Veteres mei rectius: Occidit gloriosus, quam virgat, qui a tam fortissime. Fortitan alioſt his verbis Valerius ad eius nomen, quem ob anachoritam & angelum in eo bis, denuo usq; dictum fuisse Diogenes scriptum reliquit. Paulus post legendum ex veteribus libris, Anarchique.

Titulus namque sapientia] Nam γνῶντες appellabantur. Tertullianus Apolog. Neg, eam Brachmann aut Indorum Gymnosophistam, sicut filiorum Et excederat.

Vixit excita] Valde placet distinctio Lipsianar. Non ergo sapientis aditio vixit excita ingens ap. Sallito.

CAP. IV.

Pag. 93. Vernam buse verbi] Rechte idem Lipsius transp̄lavit: Vernam natum, buse &c.

Pag. 94. Cognoscit alio] Modus substituit: Solito, nimis argute. In libro Danielis cuius ego fidem magnifico, legitur: Sallito,

rectissime, si quid iudicis. Sic Sallito cedanera apud Sallustium. Orthographia docet Diomedes.

Porci Catoni] Addic Mic. vnuſ: Porci Catoni, Porci nominationis priuatis. Quod non infuperhabendum duxi.

Disciplina militaris] Spectant huc ad libros Catonis De re militari, quos sexpius Festus citat.

Marmorario] Actio est ius calix. Glossarium: Marmorario Magistratus, Αγαλακτοφόρο. Alibi: Μαρμάρεος Marmarus.

Pag. 95. Inductio] Ignatius etiam correctionis Lipsianæ, malit: Delta. Doclos estores eleganter vocavano quādam scientiarum Mathematicarū. Ambitum autem illum disciplinae Mathematicæ non minus proprie quam facete erroris indigitas. Diogenes Cynicus Mathematicos πλάκης per iocum appellatissime legitur apud Stobæum.

CAP. V.

Pag. 96. In maximo] Lipsius ingeniose: & magnitudinum & eritum amplissimorum, & quis dubitet an etiam vere.

CAP.

CAP. VI.

Pag. 97. Ceteroquerit] Additib. Danielis, cetero que vita istu.

Palliguo] Tertullianus de Pallio: Saror quidem ciuitas sucepto arbitrio mutare properauit. Et ad palam Serpionem iemante de habitu salutaret.

Duilius] Liber Danielis Duilius. Utrumque dici opinor. Ilud minus pernigatum. Bilium etiam scilicet dictum, qui alias Duilius. Si Duius. Duinus. Duicentus, Duidentis, pro Bis, Binus, Bicebus, Bidens efferebant. Fetus: Dus das habet significaciones, nam & pro bis ponebatur, & pro dederis. Glossarium vetus: Duicensus: Dens. Dubius, dux, duximus, & phis, vbilegism (ignorat Scaliger) Dux &c. Nam & Dubicensis dicebant, interiecto h. Fetus: Dubenus dicebatur apud antiquos qui nunc dominus. Et hi magis audio qua a sculto Scaligerum. Corrigit is: Dubensis minus inquam vere. Nam legendum in dubio apud Petruum. Dubenus dicebatur apud antiquos, qui nunc geminus, vel certe, qui nunc

binius. Subiectis idem minime vulgus glassebat: Dabinius &c. Conrugabat ad haec frontem nonnulli lat leto. Sed corrugent etiam ad illa Cicerois libro de Oratore: Quidcōcō licentur inquit, quam quod hominum etiam nomina contrahebant contrahunt, quo efficit aperta? Nam ut duellum bellum, & duabus: Sic Duellum cum quo Panos classe ducitur, Bilium nominaverunt, cum superiores appellari essent semper Duilius. Hoc doctiorum ducitur, at magistri locorum pus & vniuersitas me longius abstrinxerunt. Nunc ad propositum.

Funalem cereum] Petrus Faber supcans hanc esse glossam legit: Funale, quemadmodum & Cicerio vocat, & auctor de virtutib; illustrib; de eodem Duilio loquens.

CAP. VII.

Pag. 99. Speculatoris] Σπεκουλατος. Glossarium: Speculator innotescit, nascit, & censes, & censes. Potestor etas barbare sculentes appellavit, ut ducer Cincius libro 6. Obseruat cap. 32. Cetero Polyxenous

quoque hoc exemplum cōmemorat libro 8. adiūcēs *exconsulatus* illos Knappedon-
per te coquere p̄fittere.

Pag. 100. *Magna speran-*
tem] Recte Modius emen-
davit. *Magna sperantem.*
Emendo & ego Ciceronem
libro 1. Tusc. *Nondum gu-*
flauerat inquisitum esse sua-
nitatem, hic autem satis sperabat
magna. Haec tuus editur;
sperabat.

Ruboris causa] Apage il-
lad *cause*, quod nec Modii
liber, nec Danielis habet.

Capere eū tamē] Lub-
bens huc aprem illud Pe-
tronianum; *Ibat inuentus*
cepto dum Troiam capi. Et
Seneca ad caudentia faciem:
Marines ducebant exercitum,
Marium ambitus.

Pag. 101. *In senatu*] Lib.
Dan. *In senatu*.

Ex consulatu] Glareanus
editit. Ex consule id est post-
quam consul fuisse. Duo
Manuscripti *Exconsul*. Sic
exhēres, ex iudex dicebatur,
nēc tamen quomodo mihi *Exconsul* iste à Val-
terii seculo videretur abhor-
tete. Huc facit *Sidorus* lib.
9. *Exconsules dicti quod inā*
a consularu extinxit sine dif-
cessum pasto vixit sine anno.

Varissu Sacerensis] Pla-
cket admodum scriptura re-
terum editionum & aplius

Dan. Varissu Sacerus Sacer-
ensis. Quis ad Quintiles:
la locutus de homine ob-
scurore.

Julio Casari] Glareanus
legit. Sex. *Julio Casari*. Qui
eum Dicator ille potuit
esse. Pighius C. Casarem
Stabonem accipit.

Pag. 103. *A contempnu*] Prudenter dictum. Simili-
ter Cicero ad Q. Fratrem
in simili causa: *Coffator esse*
noli: & illud *Practe res* non
noli putare ad arrogantium
minuendam saltem esse de-
cūm. Verum etiam *irrgona*
nostra noximus.

Antigenidas] Suidas est
γένοις μακάροις αὐλαῖς φί-
λοισιν. Meminit esulēm
dicti Cicero 1. de Claris O-
rat. Plin. & Agellius. Idem
nomen Arogenida redi-
dendum Apuleio in Flori-
dis, apud quem baccheus
scribitur, Antigenes. Locus
iam in memoriam non est.

Zenonis amicis] De hoc
Cicero, Plinius, Plautus Pe-
nula, de eius morte Fefius
in voce Pictor. Feccile He-
lenam istam Agrigentinus
Plinius scribit. Cicero,
Crotoneatis.

Iouis Olympi] Nota ei-
iudem Minerua & Neme-
fis ex Plinio. Sed & Iouem
cōmemorat Tzetzes. *pe-*
gatis insipiēt mīmā, nō igno-
pīmā

gīo aspīdā, nō ērō dīgīcē
ēcī tīlō p̄lōkēpīm, ījālō
āgītōrōs Fēdīkīpī tī tīgīrō
tōcī Pāpīnōlō ījālōgīgī Nē
muītō, dīcītē, &c. De eius
Ioue Olympio legere eit a-
pud Quintilianum lib. 12.
cap. 10. Plinii 34. cap. 8.
Tertullianum libro de Re-
surrectione Carnis.

Pag. 104. *Tenuioribus*] Recte legitur in libro Dan.
& editionib. quibusdā: *te-*
nūorib. Teneri Poete
dicuntur amatori, respe-
ctu Heroicorum, qualis
Catullus, Propertius, Cali-
machus, Anacreon & alii
tales fuerū. Aufontus:

Seforsū tener ausus est
Catullus

Magnū mittere paffērem
Maronū

Apud eos fordeſſimū] Quod propriū huic Rei-
publice fuit. Romæ mu-
nus id erat Cenorum vel
Adilium. Apud Iados &
Aegaeos, ut scribit Strabo
lib. 15. Dicebantur apud
Thebanos *trīmētrī*, eorum
minus fuisse. *trīmētrī* &
cōsiderat p̄p̄tūrū & p̄p̄p̄tū
dīcītō. *trīmētrī* scribit
Plutarchus in Praecep. Po-
lit. Apud nonnullos Greci
populos dicti sunt *trīmētrī*.

Corys] Posit aliquis si-
spicati legendum eis. Co-

thīo, ex aliquot locis Sta-
bōnis, qui & libro 7. scribit
peregrinum hoc & barba-
rūm esse nōmen.

Pag. 105. *Vir eiusdem*] Agetilaus is est, si credimus
Plutarcho.

CAP. VIII.

Pag. 106. *Magistrum E-*
quatum] Iam pridem do-
ctissimus Lipsius, alte influi-
ctum vulnus huius loci fa-
nauit: *Magistrum Equatum*
Minutum iure imperia-
guauerant lexitans, Addo-
tantum egregiū illud mo-
numentum d̄c̄ebus à Fab.
Maximo gestis. Q. *TA-*
BIVS. DICTATOR. EIS.
COSV. CENSOR. SACROR.
II. AED. CVR. Q. II.
TR. MILITVM. II.
FONT. AVGV. PRI-
MO. CONSVLATV. II.
GVRES. SVRGIT. EX.
IIIS TRIVMPHAVIT.
TERTIO. ET. Q. VAK-
TO. HANNIBALEM.
COMPLVRLEVS. VI-
CTORIIS. FEROCIM.
SUBSEQVENDO. CO-
ERCVIT. MAGISTRO.
EQ. MINVTLIO. QV-
IVS. POPVLVS. IMPE-
RIVM. CVM. DICTA-
TORIS. IMPERIO. AE-
QVAVERAT. ET. EX-
ERCITY. PROFLIGA-
TO. SVRVENIT. ET.
EQ. NOMINE. AB. EX-

MICITY. MINUTIA-
NO. PATER. APPEL-
LATVS. EST. COS.
QVINTVM. TAREN-
TVM. CAR PIT. TRI-
VMPHAVIT. DVX.
AETATIS. SVAS. CAV-
TIVS MVS. ET. REL.
MILITARIS. PERI-
TISSIMVS. HABITVS.
EST. PRINCES. I N-
GENATV. DVOBVS
IVSTRIS. LECTVS.
EST. Hoc ex lapide antiquo, qui dicitur apud nobilem quandam Florentinum repertus. Similis Ari-
mini exitate legitur apud eos, qui talia collegere. In Attimoniensi legitur: P A-
TIR. PATRIAE AP-
PELLATVS. quod ego
ab exercitu Minutiano non
factum & contra verita-
tem Historicam scriptum
puto. Patrem quidem, mo-
re militari, appellatum fui-
se, liquide fidei est. Sili⁹ lib.
7. de exercitu Minutiano:

*that cassus Fabriumque
deus Fabiumq; salutem*

*Certatum & magna mem-
morabat voce parentem.*

*In amore | Lib. Dan. In
amorem. Probe & Latine.*

*M. Palican⁹] De hoc Sal-
ustius in Hist. M. Attilius
Palicanus humili loco, Pi-
cens loquax magis quam fa-
cundus. Meminit ciuidem*

aliquoties Cicero.

Pag. 107 *Dopulsis] Legio
cum lib. Dan. Doppulsis, id
est, disiectis, distractis. Et
ita Lipsius.*

*Quid famina] Malierem,
moic Romanorum pecu-
hari, comitens foroq; cate-
refoliti, fuis est notis. Nec
alio arrogari poterat, vt
doctet Agellus lib. 5. c. 19.*

*Prisca conjecturam] In o
ipſe leges. Idq; elegan-
ter Valerius alibi scripsit:
Legem vtilitatem cedere. Ea
*cauta Scipio obstatu le-
gis impedit si non est pa-
lus, cum priuatus patefecit
exaratum. Ea causa contra
legem Porciam Catilinam
in carcere necati sunt.**

Pag. 108 *An abige de-
bet Pontine] In aliis editio-
nibus *Titus*, non *Pontius*
legitur. Ego vero legetum:
Titus Pontius. Is ipic est de
quo Cicero de senectute:
*Nec vos quidem T. Pontio
centurionis sires habeo-
num idcirco ille est prophan-
ter Nobis?**

*Vt Caesar miles] Con-
cinnus ex lib. vet. Lipsius:
*Vt aut Caesar miles defi-
nam, aut tuus esse inscribam.**

Pag. 110. *Plebejita] In li-
bro Daniel. pallium: Plebe-
jita.*

*Maximus, concionis] La-
ertia scribit fuisse Socri-
tem*

*tem in usq; iugra & in usq;
noluer.*

*Scipionem Cicer⁹] Additlib.
Dan. Ephesites. uccellario.*

*Discretate example] Pa-
cer Lipio versus Icriptorat
Severitate ex ampli. Et ita
res ipsa postulare videtur.*

Pag. 111. *Qui inuid
nam] Placer eisdem do-
cibilissimo Belgiam, ut ex
ductu libti veteris lega-
tum: *Quorum cum ad vi-
nam pacemque sententia de-
rressent. Directissim passiu-
me, led visitare.**

Ltr. IV. CAP. I.

Pag. 112. *Populicola] Ni-
hil mutandum. Quoniam in ve-
teri Gleſario integre scri-
bitur: *Populicula dācūs
ēsūs, pco, populicola.*
Prudentius eundem plebi-
colam vocat.*

Pag. 113. *Quia maior na-
tu] Hinc mos ille in multis
annos durauit, ut major
non conul folces haberet.
Quod ramen ita inseligo,
maiorum etate consulem,
tantum priori mensa hanc
prioratū habuisse, nam
mentile lequēti sumime po-
testatis ille folces in collegā
transferebat, atq; ita singu-
lis mensibus alecrinabant &
quasi reciprocabant hęc in-
signia. Sueton. de Cæsare:
*Antiquum rectulit morē, ut
quā mente folces non habe-
ret, accensus ante illius ret,**

*Vbi hoc amplius antiqui
mortis de accentu primum
aduersas. Verum postea le-
ge lata non nata maior,
tēdū extitidū liberorum
superiorū conul priores fu-
sces ritebantur. ac quo re
Agellus lib. 2. cap. 15.*

*Multo enim multeq; E-
legans locatio & handic⁹,
an cuiquam obliterata ad-
huc. Ego & Velleio Pater-
culo restituite non dubito
lib. 2. In his monito molles
certatum est. Vulgo pel-
lunt multo mutusque.*

Pag. 114. *Daret] Legio ex
lib. Dan. Darent.*

*Illustris] In lib. Dan. ex-
preſſe Icriptum: *Illustris*,
quod equidem Iuris Lan-
non fecerim.*

*Ad primum] Preretalias
honores Scipioni & pop.
Romano habitus, ille erit
singularis aereſit de quo
Plinius lib. 2. cap. 3. Flor. &
quidem pop. Romana hono-
rem Scipioni tantu habuit.*

*P. 115. Gracch⁹ admissibile]
Pulchrum atq; liberale at-
que magnanimum hoc fa-
ctum vocat Agellus.*

*Inq. solito fore] Lib. Dan.
Inq. solita fore sacrifizio. Loc-
cus si quis albus in hoc feti-
ptore flagitiosissime & li-
beracis tractatus. Ego qui
primū impexi Miser. codi-
ces ad margine Icriptis
solitacis sacrificis, atque*

istiusve emendationis testes laudare possum Cl. viros Jacobum Bongarium & Dionysium Gothofredum, amicos. Atque equitem non arbitratus, puerile aliquid me reperire, ecce tibi paucis post diebus eundem Valerii locum à Cuiacio principe emendatum inueni lib. 24. Observatio, cap. 7. Et ab ipso etiam Lipsio in Notis ad Valerium. De hoc sacrificio scripsit Alexander ab Alessandro & Lipsius ad Hist. Taciti, quorum scripta non compilo. Hoc tantum addo uno nomine fusile appellatum. Festus, Varro, Luius, & Gloiolarium vetus Solitaurilia scribunt. Cato, Suonitaurilia appellat. Alii Solitaurilia malunt. Seruas ad 9. Aeneid. Suonitaurium appellat, cuius verbabes ex egregia & nouitia Daniellis editione subscrivo: *Ious de tauro non immolabatur, nisi cum triumphi nomine Suonitaurium faciebant.* Ritum sacrificii sue lustrationis illius graphicè admodum Lucas descripsit.

Mox inbet & totam parvam acciubibus verbem

Ambori & febo purgantes manu lastris,

Longa per extremas po-

maria cingere fines.

Pontificis factos, quibus est permisso aperte festas,

Turba minor sequitur tuus occidit a Gabino:

Vestigialem, chorum ducit vestata sacerdos,

Trojanam soli cuius fas v. difficilis Minervam.

Pr. Pop. Romani] Puto & illa adiecta fusile in carmine sollemini: Vt Senatus Populoq. Romano animu Dñi augerent, vt hostibus obliuionem ac terrorē insicerent, & alia nonnulla que ex Macrobio & Servio obseruare licet.

*Pag. 116. Quoniam Venus testemans] L. 20. D. de Quæst. Liguris. C. de se- stibus. Senecalib. 7. Controuert. *Vnus etiam de minore scelerre non creditur.* Quæ omnia faciunt ne credamus, qui apud Valerium legere postulant *cedere procedere.* Vno rameo teste damnatus Scantinus, teste Valerii lib. 6. cap. 1.*

Angustio] Lib. Dan. In congruo. Annotata aliquis pro interpretatione angusto.

Breviter dicenda] Edit. Venet. fridum secunda fuit. Illud gloiam lapit. Itin. pro breviter Sallustianum est.

Sermo infinitus] Vox sermo

mo deest in edit. Venet. & rectissime. Merito itaque etiam excta est à Lipsio.

Pag. 117. Non forte] Alter Plinius libro 7. cap. 44. Si quidem liberu dixit: His filii, celebitate exequias nūquam eius massis funeris videbunt.

*Cinuum terrorum] Incepit & messe auge piz lectione libri iam coties à me laudari, in quo scriptū inveni: *Maximorum tumulum & cūcum tantum non rogata pætria.* Tantum ad hoc salutis bonis auctoriis, à libris veteribus debetur.*

Negat fieri debere] Lib. Dan. Negat se posterior Vulgaris lectio manum (parca redoleat. Negat, inquit Valerius, posterior Cato le pretereundam esse.

Competit exponi] Legge Plini eleganter illa & oppido quam doctam præfationem ad Vespaſianum.

Pag. 118. Archytas] Cite in Tūculanis. Illud ex eiusdem Hortensio citatur. Sed initio Archytas illum Tarcentinum, quem ad villa Semifus. & amica aliis offendit, ut susserat.

*Pag. 119. Plebiscitum enim] Lib. Dan. elegantissime: *Plebei enim scitana.**

Apanuswas] De hac nulli. Eam laudabiliter repe-

tuit, singulati decreto Autelanus, teste Voplico.

*Amaritudine odis] Alca⁷ Piracū Σαργιπέδη vocita- bat Suidas: Σαργιπέδης δε τοις Αλιάσαις Πίταρος το φήμες θεού, διότι μηλωνια είναι και συγειτε πόλη Latinī & Σαργιπέδη Plancum reor vocant. Feſtus: *Plancus, plau- lantus, qui supra modum pedestris planus sunt. Globariū; Planus πλακτός.* Plācos erit Plancos fusile di- cōs Feſtus adfirmat. *Pla- ti* inquit *appellatur, qui sunt plani pedestris.* Unde & *Fœta Accius, quia Umbri Sarsinas erat, a pedū plantie initio Plotus, postea Plau- tia et dicitur ea quia verbis festine officias verbū Plac⁷ Umbriæ proprium fusile initio. Nam postea Ro- manos Plautum appellav- e, quem alias Plancum dicimus ex Plinio ducas libro 11. capite 45. illi spū tamen & sua lingua Plau- tū vocabant canem, lati & pendebat auribus: Feſtus: *Plauti ap- pellantur canes, quorum aures languida sunt ac flaccide & lati videntur patere.* Gloiolarium vetus *Plautus* Beſburus. Hinc Plautus Comitus cum la- tranti nomine dictus in prologo Catius, in quo**

loco exponeando magnisivi-
ri laphi sunt. Ad Pitta-
eum redeo, quem Lacti-
tius scribit, illis etiam a-
cerbissimis vocabulis ver-
beratum esse ab Alceo,
nomina cumq[ue] Xylophyllo,
Paegea, Pterea, Ge-
spora, Zaphenidias, A-
pampes, de quibus verbis
eruditissimi Casabonius.

Verriculum] Liber Danielis. *Verriculum*. An v-
trig[ue] dicitur? Horat. lib. 2.
Sat. 5. — tu p[ro]p[ter]e hiberno
ex quo[rum] servis. Sed cuct-
riculum Cicero nem dixi-
se testatur Nonius. Sed
genitivus dicit de Verre
Cicer[us], haud me hercu-
le inscit[us]. Quid inquam,
iudice, huiusmodi encry-
culum illa in prouincia
fuit? Nomen Verris apet-
te alludit. ut & ilio lo-
co: Quod die Siciliam tetti-
git[ur] oviatae satrapae paratus ex
illo omni[us] urbano ad exer-
cendam prouinciam (ven-
erit) statim Messana littera-
misit. Sic libro 5. de Na-
tura Deorum: Inde in-
discrim publicum re ipsius
telege Latovia. inde exerci-
culum maiestatis omniarum,
indiscrim de Dolo male. In-
dictum de Dolo male ex-
erciculum maiestatis ap-
pellat. quomodo potius re-
nuntius? Haud ad similitu-

gata, idem Romuli sepa-
tum distillimus dixit Fe-
rumpurgare, quem tamen
locum Manutius (foras
spores legens) mirifice
coniputare constat. Orat.
pro Sextio. Plautus Tru-
culento, incertum magis
h[oc] illustrer[et] an magis ab
his illustretur, dum inalo-
quitur:

Qui bona sua pro fieri
re habet, foras subet fer-
metus.

Publicos mundissimum
fit, pars sibi cuique est adi-

Domi quidquid habet,
Verritur[ur] ē. Eadem fabula;

Is cum anima ad eam
habentiam venire coheret,

Traulus] Liber Danielis
Ductus. Ductum pilicium
dicit, non ambigo. Plautus
Truculentus:

— res impedit

Pisces q[ui]que adeo domi-
cum edax foras. Sic ar-
rundine pisces ducent mem-
bris me apud. Ovidium
legit[ur]. Hic impegerat Pa-
ghius.

O[stendit] Sopha turris] Inte-
grum responsum tale est:

Ego[us] Maxima q[ui]m[od]o
alii pisces sunt;

Tot[us] E[st] q[ui]m[od]o m[od]o
tot[us] tot[us] q[ui]m[od]o adi[bi]t.

Sic enim hos versus re-
ficitur et iudeamur. Cetera
q[ui]m[od]o m[od]o adi[bi]t. Cetera
bona

bonus. Oraculum sic ver-
to:

De triponde ex triponde
Phabi, Milefie, querit

Quem penes est sum-
mum sapientia? Delphicam
habebat.

Pag. 120. *Atq[ue] Et Thea-
pompo*] Recl[er]e Lipsius: At-
quin Theopompo.

Viribus suis modū] Gra-
uis sententia; quam mihi
ad Thaleis dicta formalis-
se Valerius video[rit]. Is e-
nīm de optima Republica
ita pronuntiavit. r[ati]o p[ro]p[ter]e
meritis lexim[us] ē[st] p[er]t[inent] p[er]
meritis voluntatis.

CAP. II.

Pag. 121. *Primatis sedis*] Salutare p[re]ceptum, et
collega, in quocunq[ue] mu-
ere, int[er] natus & amici-
ci. Cicero in quadam ad
Appium: Quid illibet andem
popularia? Reditus ille-
bris in gratiam! in quo ne
per imprudentiam quicunq[ue]
exaripserit, sine suspicione
peruidex amplissimum sacerdo-
tiu[m] collegiu[m] in qui non mo-
da amicitiam violari apud
maiores nostros facinoraret,

sed ne rosp[ec]tus quidem sa-
cerdotem licebat, qui en-
quame ex collegio esset insinua-
tus. Quid Cicero de col-
legio sacerdotum, hoc ego

de omnium munerum co-
sortio dicendum arbitror.

Quia speciosissi] Pul-
chritudo est, etiam beneficio
ionitiam compensare. Nos
vero, qui Christum Salva-
torem nostrum sectamur il-
lud eidē salutis nostrar[um] au-
ctori acceptum ferimus;

ies et ergo in r[ati]o de his
est suauior, et p[er] iusti et q[ui]d
r[ati]o auctor, interpretare et
studiosissimus Tertullianus.

*Verberans te in faciem et
cum alteram genia obireta.*
Pag. 122. *Culsi vero*] Est
ille, si fallor, curus epilo-
gic existant ad Ciceronem et
legacionem & doctrinam.
Orator fuit in paucis. Plini.
libro 7. capite 50. M. Ceci-
lium Rufum vocat, culpa
non sua, sed libertorum.
Scripsit Cæcilius pro Cor-
neliis & contra in bonis au-
ctotibus male scriptum. in
Seruio et alii aliquoties Gel-
linus pro Cæcilius legisse me
scio.

CAP. III.

Pag. 123. *Nam quo*] Di-
gna sententia: quia in pris-
tanam integratatem refitatur
ex opt. libro Danielis.
Nam quis ista genitio hu-
mani certissime p[er]stet pen-
etraverint, iniuria domi-
nat[ur].

Tot[us] egregia[us] Greci] Ita

Pighius. In libro Dan. repetit: *tota Graeca verba. Quid* scripturā opponere autem emendationē Pighianae.

Pag. 124. *Dem: apes in vocemus* Longe diuersa letet in lib. Dan. *Deinceps in vocemus*, quorum animus aliquis in momento ponendi pecuniam nusquam vacanit. Prodit se Valerianum acutum, & nescio sane unde illæ vulgares ineptiæ iterpletior.

Anct reges) Hoc etiam de Marcis dicitat Cesar in laudatione Iulie amittit hoc, in hac verba: *Amatores Iulie maternum genio ab regis oris paternum cum Diis immortalibus coniunctum est. Nam ab Aeneo Marcus fuit Marcus reges.* Ouid. lib. 8. Faistorum.

Marcia sacrificia deducunt nomen ab Aeneo.

Mercurius) Placeat lib. Daniel. *Elegans*. Elegans enim Coriolanus ho/patis salutem & equum.

Perfectissimum lib. Daniel. *Perspectissimum speciem*. Iudicet lector.

Malo hominum) Senex Plautius: *Ode regis aurum, multa multa, sepe suavit perperam, Receptigatur Tacitus de Germania: Aurum proprie an iratis Dii negaverint, dubito.*

P. 125. *Modica desiderare* Acutū Cleanthis respōsum, qui percontanti, quomodo quis dilecere posset, dixit: *Et nō cultu adīn invēt. Valetius iusta: Omnia habet, qui nihil concupiscentia quidem certum, quam que cuncta possidet. Quodamnum rērum collab̄ solit, bona mea in surpato, nullum tristitia fortuna recipi incusat.*

Cognomine Catum) Scribit lib. Daniel, cognomine Gentilium alius: *Catulum*. Edie. Venet. *Catulum*. Sed huc omnia à nuguendulis librariis. Is: gicat Sextus Alius Catus est, de quo verius Ennius facit:

Egregie cordatus homo Catus Alius Sextus, quem verius bis citat Cicerō. Idem epistola quādam ad T̄rebarium eundem S. xrum Ālium vocat, non et ibi corruperunt, Āmilium. Fuit hic Alius laureatus cuius Tripartita laudat Pomponius IG. D. de origi. Meminithimus Plinius quoque lib. 33. cap. 11. Vixit aliis Catus Alius Angusti anno, quem non dubito ilium esse, quē 1333, homines in Thraciam duxisse suo tempore Strabo tertius lib. 7. Nec postea adhuc cogitatione illa

villa indipisci, quid causit facerit, quare crudelissimos Casabonus hunc Ālium penitus ignorare se admisit, & pro eo substituit Liciolum Carrum, nimis libera correctione.

A ferme vix] Lege Pliniū libro 33. cap. 10. & II.

Confidit vix non erubuit] Omittit nō erubet Danielis res testis & eleganter.

Pag. 126. *Eadem vix*)

Inquit Catonem Maiorem. Plinius libro 14. *Idem Cato eum in Hispaniam missus rediit. Nonad eum tripli rediit. Non aliud, inquit, Seniū bōbi, quam remiges.*

Mirabilis) Scribo, ut sup̄. ex lib. Dan. *Miserabilis.*

Consuetudo) Cato ipse contra Theorem: *Ego iam a principio parsimonia atque in duritate omnem adolescentiam meas abstinui, aero colendo, faxi Sabiniis sacerbus repastinandi atq; conserendum.*

Pag. 127. *Aptas fuis munera*) Varro lib. 2. de vita populi Romani: *Qua abstinentia viri mulierisque Romanis fuerint, quid a Regis munera eorum voluerit ne mos accipere. Intelligit Pythagorū regio.*

Perinde ac lib. Danielis. *Perinde ac se. Nō vulgari elegancia.*

Pag. 128. *Pratorem non folium*) Ο. Σεφαλης, ac Gratus, τοι φίσαι σπωτρι, οὐ μέν τοι τὸ κύνεγαλλον τὸ πόδι εὔφραζε πάρι ματρίδαι, Virtutis Cicero libro 1. offic.

At enim Pratorem, Sophocles decet non solum m. crux, sed etiam oculos abstinentes habere. Nam & oculis pudicitia delibatur. Vnde ab eodem Valerio alicui matrem suam subfessore appellatur. Florus libro 1. capit. 6. De Scipione: Ne in conspectum quidem suum p̄fissus adduci: ne quid de Virginitatis integritate delibasse saltē oculis videatur.

Potens sensus astutum) Lib. Venetus. *Potens sensus. Vetus Sambuci apud Lipsiū: Posse sensi. An legendum? Deposse sensi, id est, ebrii, phrasi Plautina Paulo post probo ex libro veteri Polluere pro, pellicere.*

Siquafibi vellet) Varro Maccipore, Diogenes Kynegi, qui ab Alexandre Regi iussu optare que vellet, sed facturum.

CAP. IV.

Pag. 129. *Maxima ornamenti*) Ob id honor etiam nō minus quam viris olim ei tributus; vnde & liberis honorari, quoties peperif. dicebantur, ut Iustin. 3. De senatu consule Te-

tuū, & apud Vip. fragmen-
tis 29. adi si iubet Parerga
mea cap. 13. Scrinus : & ha-
zaria cest moe laurak dū-
quoy contz tēz motmot. M-
turbatēz te zelua mōgōz
o jāzog kōtōz tēz se. Qua-
daz lāzene muliere, que
mundum ei siam lanium
qēntubat. Nīcissim liberes
fors mōstraut, subueces.
Meus vero mundus tales
erū.

*Pomponius Rufus] Quis
hic Pomponius Rufus sit,
quarto. Vix ille facit, de
quo haec inscriptio in Re-
gione Romæ Transube-
rana : DEDICAV-
ERUNT. IDIBVS. O-
CTOB. C. POM-
PEO. FERO. LI-
CINIANO. COS. C. TOM-
PONIO. RUFIO.*

*Collectorum libro] Liber
Dan. laborum. Hinc cen-
sem omittendum si lib-
ra. Alii collectanea vo-
cant. Dicta collectanea
semperat Caesar, teste Sac-
tonio.*

Secundus] Sic edit. *Venera*, & alii. *Liphius* inde
acute fecit: *Secundus* illas
oculis, ego verbis. *Secundus* il-
lum etiже sequitur ab *postulis*
instituta ceteris, autem
per olim a *celio* quo li-
brae polo.

Dissimilans *primum*. Quod

*etiam non nemo sapientem
statuit:*

ପାତ୍ର କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

In vicino miseriaturus
Nescio quis vetus Poeta
clamat:

Οὐκ εἰ περικέ οὐδὲ
θλιψτεστ

Tales Poetarum lentem-
tias frequenter alludit Va-
lerius.

Pag. 330. *Fastorum lib-
lud columnæ*.] Poplicolam
Fastorum columnæ indig-
tit, quia primus cōs. fut.
aut supremo loco in Faſtis
potitus. Prudentius lib. I.
contra Symmachum:

*Quamlibet illustres me-
ritas & famae clari*

Pramula heterotoma, *titulus*
& C. heterotoma *auget.*

Ardisia reticulata, Fass.

*Annates propos signa
rit nomine christi.*

*Atque inde vetere et
numerositate est ali.*

In capite septuaginta
Planius libro usq[ue] ad mortem
Capite decima. Quod
Agrippa Mencenio sustan-
tibus id non statimque
propter pauperitatem Agrip-
pa non longius usq[ue] ad
Meumini Apuleius in

Apologia & Seneca ad Albinam cap. 12.

www.sagepub.com/journals

Paterum eorum | Li-
ber Dan. eleganter tran-
ponit: *Patellam eorum.*
Vtique. inquit, eorum
patellam & lacinum ha-
buit. Plinius libro 33 ca-
pite 12. *Fabritius taquam,*
qui bellissimi imperatores
plus quam paternas esse
lacionum ex argente habere re-
tabat.

Cornu pedicale] Liber
Danielis *Pedicularis*, Lauer-
nii lib. *Pedicularis*, Glofserum
tetus *Pedicularis*, et *Glof-*
serum *Pedicularis*, *Glof-*
serum *Pedicularis*, leg. *Pedi-*
cularis. Et fortasse *glof-*
serum. *Suidas*: *glof-*, *glof-*
serum.

Qui ab aratro Plinii
libro 18. capite 5. *Ipso tempore*
tunc imperatorum mani-
bus celebantur agri. Et sic
et credere gaudiente terra
Somere lanceate & trium-
phali aratore. sine illa ca-
dem uite semina tracta-
bant, qua castra. sine hor-
bio manusibus omnia ieiuni-
provenient, quicunq[ue] & cu-
riosissimi finunt.

Pupinia solum [Eustis] Schedis: *Pupinia* tribus a
agri nomine dicta, quae *Lam-*
pinus appellatur, circa *Lam-*
pinus *sylvestris* v. *bem.* Dicitur tan-

Valerius ubiq. Epiponita, nō
Papirus.

Affirmative Response

in libro Daniellis arcifess
hant. nec Fighius mora
re debuit. Accellebant
enim priisci illi ex agri ad
imperia. ad magnificatus.
Plinius : Tali tunc stilo
scriptores erant. quod ipsorum
nomen indutum est subin
dicato ex agri Senatorum Con
cessaque arcifessentibus. Vi
dendum an legendum sit
apud Plinius : Quod et
plum nomen indecum est?
Sic idem Valerius inque
sti exemplo : Qui ad eum
arcifessandum a Senatorum
erant.

Pag. 151. *Eburnes sive*
*Scutum sive ger-
hamen consuata scipio e-
burneus. quod diu igno-
rabo. Talior an illud ab
Hieroleis habent Roma-
gari. Scrbit enim Diony-
tius Halicarnassus libe-
tatio. nullos Hetrulos
Tarquinio insignia. qui
bus iros Reges canare so-
liti erat. colonam. sel-
lam eburneum scutum
que in futurino habens
guilam. Mitor nihil de-*

*Boc te apud Lition. L. gr.
Aquadie iecpro. impositio
remittit. Profectus in
Hyndoo Roman. Manu-
script.*

*Cum consulatum iussit,
Et verne solent,
(Pudet fateri) siare pul-
los pastores,*

*Aquila ex eburna sumit
arrogantiam*

*Geflatur cives, ac superbit
bellua*

*Deflatus offe, cur figura est
alitis.*

*In vet. memb. legitur; Et
vernes solent. Imo & laue-
nalis Sat. 10. Da nunc &
volucrum sceptro que surgit
eburno.*

*Natum mercenariū Lib.
Danielis naudum deponi-
vit.*

*Ex hisque tria] Hinc Plinius libro 18. Aranea qua-
tuor suā ingera in Vulcano,
qua p̄tēta Quintia appelle-
lantur Festus. Quintia pra-
tra trans Tiberim a Quintio
Cintunato, cuius fuerant,
descension. Augusti si quo-
que ad libro 5. De Cau-
te Deicap. 12.*

*Anxillse habitate] Sic
dictum illud Flori libro 1.
cap. 11. Tibur numi fabur-
banum & affine.*

*Quinque] Duo pondo
fusile ait Plinius. que illum
ad supremum vitę diem re-
tinuisse.*

*Pag. 152. Unde recipiterit]
Cato. Mulier & magna dat
dote, & magna pecunia res-
pet. Vide Agell. lib. 17. c. 6.*

*Patria eam rem] Venus
Poeta: Commoda præterea
patria sibi prima putare,
non haec tamen ubique legi-
tur prima.*

Ad virum decem milia]
Omittit recte milia libet
Dan. Sic Decies centena ap-
pud Horatium & Lucretilis,
id est, decies centena milia.
Martialis:

*Centena decies, qua rīa
dedit dotti.*

*Quā summa, ut & hoc ad-
dam, maximam dōtem a
pud Romanos faciebat le-
ge doctilium. Turnebū
libro 18. capite 30.*

*Optimam gloriam] Apo-
leius Apolog. Cu Fabricius
Cu Scipio, Maelius Curius,
quorum filii ob paupertatem
de publicis donib[us] donatae ad
marostos rerunt portates glo-
riam domesticam pecuniam
publicam.*

*Quo de vita sua] Hos
libros ad Lucium Fufidium
miscerat, quos legendos cé-
fuit Cicero in Bruto. Tres
fuisse idem scribit. Cui
evidem Plinius libro 13.
capite 1. & Alconius. Hoc
etiam mox, locum Cice-
ronis corrigendum esse &
tollendam enculari ait.*

*Pag. 153. Publice impensa] Hec
lechio à Pighio est. Mihi
magis sincera est qua in
libro Danielis & in duo-
bus*

*bus Pighianis: Indigentia
domestica impensa funera.*

*Hisque pars et cetera] Illo-
ratus libro 1. Carm. od.
12. — Fabritiusque.*

*Hunc & in meipso Furi-
num capillus.*

*Vt siem bello culit, & Ca-
millus.*

*Sicca paupertas. & aus-
tus apero.*

Cum lare fundus.

*Præstis temporis memo-
ria] De veterum Romano-
rum paupertate multa Plinius,
ex Varreni, si fallor,
cuius & illa De vita populi
Romani libro 1. Pecunia
qua erat patens ab ea pa-
upertas dicta. eius paupertas
reformans est. Idem
eodem libro, fortassis non
longe post. Quid inter hos
lives interficere est qui ex
marmore, ebore, aurum nunc
sunt, posse animo aduertere
& horum temporum au-
tias & illorum paupertates.*

*Fidibus] In re ipsa Apo-
leius Apologia: In hoder-
nū Dñs immortalebus sim-
pulo & carnis fictili sacri-
ficavit.*

CAP. V.

*Paxens honestis] Alii hā
nigrius nimis astringunt,
vt ait Iamblichus.*

Pag. 154. Scriba Ciceronis]

Scriba fuerat patris Africana-

ni, ut supra Valer. lib. 4. c. 6.

*Pag. 155. Modestus in
calamitate] Suggillat Poem-*

*ps superbiā in rebus se-
cundis. Nam quis inquit
dignitate sua hī tam non
poterat. Quis est verus an-
dīa. Celarium magis
esse, quam Pompeianum
Valentum, ubique animad-
uetas.*

*Hunc & in meipso Fur-
num capillus.*

*Vt siem bello culit, & Ca-
millus.*

*Sicca paupertas. & aus-
tus apero.*

Cum lare fundus.

*Præstis temporis memo-
ria] De veterum Romano-
rum paupertate multa Plinius,
ex Varreni, si fallor,
cuius & illa De vita populi
Romani libro 1. Pecunia
qua erat patens ab ea pa-
upertas dicta. eius paupertas
reformans est. Idem
eodem libro, fortassis non
longe post. Quid inter hos
lives interficere est qui ex
marmore, ebore, aurum nunc
sunt, posse animo aduertere
& horum temporum au-
tias & illorum paupertates.*

*Fidibus] In re ipsa Apo-
leius Apologia: In hoder-
nū Dñs immortalebus sim-
pulo & carnis fictili sacri-
ficavit.*

CAP. VI.

*Paxens honestis] Alii hā
nigrius nimis astringunt,
ut ait Iamblichus.*

*Pag. 155. Deserta futu-
ra]*

Quesatio erat apud

vereres, an amicitia nā-

M m 3

tura an ab imbecillitate re humana orta esset & pro natura quidem Cicero preclarus disputat in Latio.

Pag. 140. C. Blasius] Cicero vocat C. Blasium. Evidendo abique illa hæsi tatione: C. Blasius Campanus, non, Cumanius Pro me est Cicero in Rulliana; Hunc Capus Campanus su perclus ac regio sforzatum Sideratum, Magis. Blasius subiudebar illis redere ac tubellis. Iane Blasii spiritus vel ex hoc exemplo non vulgariter.

Pag. 144. Pompeium mihi. Aufido ne adhinc re hunc illum Pompeium eile Macrum, bibliothecarium Augusti, de quo Suetonius: Ad eam & illa Quidum seripissime in Tribibus autumant cruditi.

Ecquid ab impressa cog no[n] cognoscere.

Hac sibi Nasinem servare verba Maceri. Sed hic vixieram sub Tiburio vi gavent. An igitur potius filius eius Pompeius item Macer, de quo Tacitus libro 1. Hoc profecto labientius crediderim: quod quasi tam aduersum aut potius incertum Pompei fiduciam hic dolenter fer

re noster Valerius. Malos autem sub Tiburio il lultres vitos cum sponte sua, tum coactos intermis se cognoscere licet ex Tacito, inter quos & frater Pompei Praetorius.

CAP. VIII.

Pag. 145. Proptertumnum tum] Omnes enim eo tempore facis altera hi gebant, omnia mucus bantur. De qua te diffide Sallustius: Quibus rebus permota ciuitas atque immunitata facies urbis erat. ex summa latitia atque le fuscia, que diuturnaque peperat, repente omni uigilancia inuagit. festinare, trucidare: neque loco, ne que homini cœquante fatis, credere, neque bellum gerere, neque pacem habere: suis quisque metu pericula mactari.

Publica confusione] Se ditions, tumultus. Glof farium; Confusa Tazza; I.; Tazza Turba, Turba, Tumultus.

Non cuius sanguinis] Egregium facinus & perpetua memoria dignissimum. Cuiusdam autem sanguinem appellat totam substantiam eiusdem ob

geraeorem. Ita loquitur risberiensis libro 8. capite 4.

Pag. 147. [Illiunicum] Caue etiolas Pighio, qui sit Iunum scribere. Nemea hos finit Iudos. Nam Iunus potius tenit Nemex hos Iudos fa cios. Nemex ciuitatis meminit Strabo libro 2. & ex eo Stephanus. In ea Iuli Illyrici aliquando celebant hanc, donec postea Corinthum transla ti, scribit Strabo. Horatius libro 2. Cum hoc forte Nemea in theatro Lam quenamlibus Iudis specta ne caneret. quo extenuere plausu: quid floruit in confidem prouiduerunt.

Liberas atque immu nes] Idem Horatius. Bas ille scriptoris libro 2. capite 7. Graeca vero Go terem statum reddidit. Et legibus sonaret suis & a uera libertates finire tur.

Tot capitularum] Li nius libro quadraginta quarto, Praebuerunt Illiuni transpha capitibus rati se cati, qui servitute excepti fuerant.

Alius opus] In libro Venerio: Alia tribuense sensu. Sic & Lepidus.

Ducenta & x 1. pondō Min 4

Liber Dan. *L. Pondo*, & ita
nonnulli alii.

Quod nolent accipere] Ut
Lipius conjectura emen-
dauit, in impressum olim
Venetii: ne nolent ac-
ciperem.

Gilliame] Unus manu-
scriptus *Gilliame*, lego:
Gilliame; quoniam Athe-
naeus scribit *Tiburtium* lib. 1.
vbi & de quingentis illis
equitibus. Hanc Historiam
de Gellia ex lib. 15. Timxi
sumptam esse, ait eruditissi-
mus Calaubonus.

Pag. 148. *Contrabenda*
Lib. Dan. *Corripienda*. Non
abicio possit tamen & ele-
ganter: *Corrienda* Sed cor-
ripienda habet etiam Sa-
risberiensis.

Crato populi oculus] Lib.
Dan. *pupillorum oculus*. Pro-
batem, nisi veterum illa
que sequuntur: Et cum hac
enuncijs. Apud Sarisberie-
sem lib. 8. qui hunc locum
ex Valerio exscriptis legi-
tur: *publius oculus*.

LIB. V. CAP. I.

Pag. 149. *Ex ipsorumumi-
ne*] Inceptiolectio. Lege ex
ipsorum homine. Nomen enim
humanitatis est ab homi-
ne. Sic Terentius: *Homo
sum, humani ē me nihil ali-
uum puto*. Et Gracis est
Qui amamus.

Obsequijs | Liber Dan.
Obsequijs

Pag. 150. *Tiburtiu-
num*] Merore mortuum
esse scribit Appianus lib. 1.
Verum Polybius & Zona-
ras Albæ decepsisse adfir-
mant. quibus non iurata
adsentio. Eo enim custodie
causa mittebatur illustrio-
res. Eodem ablegatus Be-
nictus Attuernorum Rex re-
fle Valerio lib. 9. cap. 6.

Decoffjer] Certior fama
est inedia mortuum. Plu-
tarchus sit illud etiam vul-
gatum fuisse, a militibus
custodibus insomnia ne-
catum. Quod & Silla-
nius scribit in Hist. orat.
Michridazis: *Personae deinde*
Philippi filium, post multa
et varia certamina, apud
Samothracas Deos acceptū
in fidem, callidi repertori
perfidia, quia paulo vitam
dederant, infamia peri-
dere.

Musicanes] Liber Dan.
Musicanes. In edit. Venet.
Musicanes.

Duplicata erga nos] Duo
postrema verba mihi valde
fuit suspecta.

Quæstorem illa] Ira paulo
ante de Cornelio Scipione
Quæstore. Idem Quæstor
munera nomine Senatus
offerre solebat. Hzc in so-
cio & amicos pop. Rom.

Quid

Quid si ignotus Princeps
vel Legatus ad dentare? Ex-
ploratores mittebantur,
Quid venissent? Dein per
minorem magistratum, cau-
sa cognita, vel admis-
tebantur in urbem vel di-
mittebantur. Consule Ser-
uum ad illud Virgilii:

— illæntia teat a vocat
Imperat.

Pag. 151. *In eopatris*] Po-
telt in eo prelio occu-
bus sic, licet non in angula-
rio. Itaq; non video, cur
tollat voculam *et* Lipius,
quam in omnibus vecustis
libris reperi.

Pag. 152. *Concordiam*] Florus Vectobrigas vocat
lib. 1. cap. 17. Plinius Vecto-
brigæ. Eadē civitas Con-
cordia quoque Iulia dicta
fuit, refe Plinii lib. 3. cap.
1. Serie que dicitur *Fama
Iulia*: *Vectobriga*, *Concor-
dia Iulia*. Hodieque nobis
illisilla Cypri Famagu-
sta barbare pro *Fama Au-
gusta* dicitur.

Pag. 153. *Occurrit*] Am-
phipolim ductum & ibi à
Paulo conuentum scribit
Zonaras Annal. 1.

Crato sermone] Human-
itatiss & clementiss cauf-
fa. Nam alias Larine sole-
bant, pura maiestatis cauf-
fa, ut alibi Valerius.

Iacere supplicem] Florus

lib. 2. cap. 5. plura eius hu-
manitatis exempla enum-
erat: *Ignorans Iberis*: *pe-
perit Albanus*: *regens Col-
chorum*, positus sub splo-
Caucasocastri suffimpla-
ne descendere, iuste Plu-
tarichum.

Diadema] Plutarcho &
Zonaras *Ridiculis* cfl. Arme-
niz & Ponti regum pro-
prum geltamen. Alio no-
mine Tiara nuncupatur.
Suidas *Ridiculas*, i. e. naga-
re.

Pag. 154. *Frigore com-
plicatum*] Utinam macum
abstinuisse hic Pighius; e-
legancissima & acutissima
locutio non periret. Ediri
nonnulli typis & eximus
ille Danielis iure adierunt:
Corpus frigore duplicatum.
Corpus frigore duplicari
militis vocat senio confe-
cti. Nam seneculus per se
frigida est; duplicatur fri-
gore, accedente extenso il-
lo & biemali.

Solum regum] Liber
Laurenii eratam solum
habebat vocem *solum*, &
quasi *solum* supercriptam.
quod æque valet. Ennius
lib. 3. *Tarquinio dedit im-
perium simul* et *soleregni*.
quæ verbum exponens Sta-
ti interpres Lucilius ait
significare sola solium. Sie
alibi Ennius:

regis stabilita sci-
mnia colunue.

Pag. 155. In re tyran-
ni] In simili iustitia eius-
dem mira humanitate con-
diram responsum iegē a-
pu Senecam lib. 3. de iu-
capite 11. Non enim vide-
tur idem exemplum de
Thrasippo.

Honore bel memoria]
Recte libet Danielis Hon-
remoria. Etita edit. Ve-
netz.

Fructum] Liber Danie-
lis fructum. In eiusdem
margine : Scic tum.
Quid referendum, non
dum excoxitam.

Pag. 156. Propugnazione]
Lib. Dan. Propugnatore la-
borantem. T' propugnatore
tollendum & ad geminas
vinci trabendum censeo.
Cetera scriperat Valerius:
Ad patrem laborantem, ita
de militibus in pectio sa-
tagentibus loquuntur Hi-
storici.

Immemor humanorum
Hoc ad formulam veteram
testamentorum spectat: HY-
MANAE IMPRECILLI-
TATIS MEMOR. De qua,
ni fallor, Serinus.

Iahumatu et acore Lau-
datus etiam pro funere, si
non magis Poetica, quam
Historica fide ista scripsit
Silius lib. 10.

— Tamque annibal-
enus

Sat decoris laudatores erat,
fulgentia pingui

Murice lassipans insit
Velamina. E euro

Intextam clamydem, ex
supremo affatur bonire.

Hunc locum Valetii non
tacitus præteriit Plutar-
chus dum sit: Tadra ap-
er et Kyprianos Nemi et O
valias Melange 1594.
1595. Alter narrare at ibi-
dem Lixum & Cefalem
Augustum.

T. Gracchum] Idem Si-
luis lib. 12.

Namque per infidiles im-
fandum E ab hoste rei
Colloquum E promulga-
perit dum perfida gentis

Lucane Gracchus, cero
certamdatu affit

Occiderat seudem E
ibi rapiebat humanae

CAP. II.

Pag. 157. Vestigiaque
aurum] Liphius ad 3 An-
nai. Tacitilegit cruxum in
symbolis, cui nondum insi-
scribo. Inaures intelligit
quarum usus perantiquus
& haud dubie à Gracis.
Dependebant margarites
& uniones. Abulus postea
mitis, & magna luxuria
earum profusus. de quo
Plinius libro nono, capite

trigesimo quarto, & libro
undecimo, capite trigesimo
septimo, Terrullianus de
culta Femin. Scrupulosa
Dese auribus Culatra in-
ruler, & multa labunt hexa-
trone operis sui. E' cruciatum
infusso tunc primum dole-
ta, & ex illis ad ferrum nati
corporis escatibus, grana
necio qua, penderent. Si-
militer Cyprianus de habi-
tu Virgin. Et hi qui-
dem lucti & granuli-
fuit viri ad imitationem
Pauli Apostoli, qui ad Tri-
matum obutgandus scri-
bit: Κοντας εγενεται πα-
χας οι γολγοθαι τριπλασια, πε-
νη μετει επιφανεις νε-
μαιονται, οι ου πληγαι
εις η πρωτη & προβατη, η
η μετει πρωτη. Pet
margaritas nihil aliud quia
inaures intelligendum icil-
licet. Elenchos etiam ap-
pellabant. Clolla veteres
περιπετημιας. Margarita,
Elenchi. Iuunali-
lis, Centorius ille va-
tes:

— E cam

Auribus extersu magnes
commisit Elenchos.

Plinius ita decerbit: Elen-
chos appellavit figura lo-
quitudine, alabastrorum si-
gnata pleuorem orbem de-
sinentes. Hoi dicens sus-
pendere E' binos ac ter-

nos auribus famularum glo-
riat.

Nonum sive] Ad descri-
men puto earum quibus
virgines nobetres & Vestales
vestibant. Ouidius de Syl-
via lib. 3. Fall.

Ignibus illuc adaderam,
cum laevis capilla

Decidit ante facros le-
nea vita focos.

De vita nuptiali intelligo
illud Isidor lib. 19. cap. 31.
Vitta est qua corona vir-
etur.

Pag. 158. Purpurea ve-
ste] Dicit hoc nebulorum
fumis agnum gessum Rom-
anicum fuit. Attenuatus: Kne-
el ab ι κλασικη εις αδεια,
ιδειησε οις περιποτε-
εις δικληνει αποκληησε-
ει η περιποτε, ιδειησε
ιαντα.

Eo loco] Via latona, ad
quintonum miliare, Valerius
lupus lib. 1. cap. 8.

Vellus Opida] Liber Danie-
lis Opida. Lauernianus:
Vestigia Opida. Ad ier-
bennium: Vellus, Velli-
lia cuiusdam Romanorum in-
licet memini: Plinius lib.
7. Paulus post ex libro Dan-
lege: mater famula.

Era se rufissi Liphius:
tum properiter retulisse. cum
in veteribus ieropium esse
tam propter. Facile adven-
tor.

Natus & Minucio Coss.]
Manuscriptus Dan. *Natus & Minucio*. Natus is fuit Sp. F. Sp. N. Rutulus.

Sic se conscripsit] Liber Dan. eduxit. Lauernianus & Colmariensis: Conduxit. quod non abiicio. Hoc enim prope est, vitro sua nominamilitari sacramento offerre. Plantus dupli compositione dixit Adconducere. Seruus Daniels: *Plantus Pyrgopolinice*: *Rex Seleucus me opere oravit maximo*, Ut ei adconducere latrones & confiscrerem. Nota. Pyrgopolinem vocari hic fabulam, que vulgo Miles gloriouſus.

Scroplebi] Lib. Dan. ut supra: *Scroplebes*.

Pag. 159. *Culæ*] Liber Dan. Culæ. Ita & Nonius scribit. *Glossarium*: *Culæna*.

De Philipporege, Plutarchus de Nabide. sed male. Cum Valerio entit Laius. Eutropius lib. 4. cap. 1. Orosius lib. 4 cap. 18.

Metellus vero Piso] Plinius lib. 7. cap. 43. & 44. Solinus cap. 7. *Paterculus* libro 1.

Nam C. quidem] Reetus Dan. *Iam C. quidem* Maro.

Aduersus conditores]

Fœdus illud Cameritium æquissimum & sanctissimum fuisse dicit Cicero.

Etsam primitu [Sallustius 3. Histor. Quibus de causis Sullam Dictatorem in Victoria eque descendere, sibi ons affurgere de felia caput aperte solutum.

Pag. 160. *Sordida*] *Sparia* lectio, vel abfugib; libro Dan. est, legerem *sordida*.

Exequiarum apparatus] Lib. Dan. paratus. ut ex suo codice annoveruerat olim in Notis Velleianis Iacobus Schegkijus ICrus nuper pessimo litterarum dentus.

Quorum Iudicium] Lipsius malit: abiecta loge.

Vrbem & insulam] *modi ipsorum* ei a Dario tractant, scribit Herodotus. Strabo vero ob *Sylofontis* locum desertam fuisse assertor cl.

Circumueniri] Lib. Dan. Circumuerat, alii plerique circumscribi, quod sane non ab illis indecis libari, sed ab eruditissimo pectore, hoc est, ab ipso Valerio videtur. Circumscripti significat, circumueniri, decipi, minari, *Glossarium* vetus: *eratque circumscriptus*. Cicero: *Ne summo Patres conscripti circumscripti patentur*. Anuid est circumscribere apud Iureconsulitos.

Iureconsulitos. Apud Ciceronem 2. Casil. Circumscriptiorem interpretor fatus, & qui nonnulla intellectam debeat. locus ille est. *Quia testamentorum subiectus quis ex eius scripto? Nā circumscribere interdū significat suo arbitrio scribere & emendare*. Ita Tertul. est locutus lib. 1. adnefus Marcionem: *O Deum Versator praeparatores, sensisse sua circumscriptorem*.

Testamento Ita Velleius lib. 1. Orosius lib. 5. cap. 6. Epitome Lusiana 18. Iulianus lib. 36. Strabo lib. 13. Florus libro 2. cap. 20. qui hanc hereditatis additionem inusitatam & incognitam quandam felicitatem non dubitat appellare. Non pollum quia emendat Plini illum locum: *Eadem Asia donata multo etiam gravissimus afflictus mors, mortuorumq; vi- tiorum illa hereditas Attalo rege mortua fuit*. Ita legunt, qui catos & doctos audire se postulant. At mili verius est: *Eadem Asia donata, finiunt precedentia & sequentia verba*.

Pag. 161. *Romanarum amicitia*] Lib. Dan. & Lauenni: *Romanorum amicitia & permissi regni modo*. Vari etiam modis modis tales ces Piglii. Militaris delectio, quam aucti scripti, præ ceteris omnibus. Et enim quis Piglii correctionem toleret? aut illud admittat: *Perfusa?* vel quis denique perfici nomen hoc loci intrulum non rideat? Persuadere vero Massanissæ, ut regnum accepere quid opus fuit? Perusatum itaque regnum rectius dicatur, quod affluit bellorum incuriosibus penetratum & vexatum. Hinc in iure nostro *Perfusione*, de qua vocem non olim ad Caffiodorum difseruit eruditissimus Fortenius.

CAP. III.

Pag. 162. *Ferræ sententiæ*] Rigidis, immutabilibus. Sic Ferrea Fara apud Prudentium contra Symmachum lib. 2. quois ferrea Fera cogunt ad facinus. Ouidius lib. 15. Metamorph.

intrae lices ipsa ferororum
Tella trium, cernes illius
molimine saffo

Ex ore & solidi vernu
tabularia ferro

Deserra paluus] Silenus lib. 6. de Literis. Scipionis tido:

Hic dum flagrōspectat
templumque domusque
Literi

Pag. 163. *Voluntarum*
filii] Verba excusans ea Se-

neca conceoit epist. 87. Nihil volo derogare legibus, nihil inserviant, aquam inter annos duas has sit. Vtere sint meo beneficio meo patris. Causa tibi libertatis fuit, et argumentum. Exeo, si plus quam tibi expedire, exeo.

Pag. 164 [ambob] Ita Pighius princeps correxit. At nihil ego mutarim. Equis enim vel in medio Latro erubet, dicere nūmberum ac procēllam verborum?

Hic populus] Sic & reliqui. Salus Plutarchus, homicidium hoc Heraclio centurionis adtribuit.

Certe salutis] Liber Danielis & edit. Veneta: Cetera Galabritatis studio profectione officia.

Pag. 165. *Aleus Cicero*] Amulius est illud de Ciceronē elogium Lui Patavini: Si quid tamen virtutibus virtus pensaret, non magnus, acer memorabilis fuit. Et in causa laudis secundas Cicronē iudicatore opus fuerit.

Vitiosum virum] De hoc multa Plutarchus, Herodotus, Dionysius, Iustinus libro 3. & 12. Strabo libro 8. & 10. Tertullianus, Clemens Alexandrinus, Augustinus libro euquod, capite decimo sexto,

Velleio quidem Paterculus est *Disciplina conscientissima*. Vir. id est, vestissima, unde & Valerius sit eius leges *salutarissae excoegeratas* esse. Non immēto igitur hic *laudes* ciuiū suorum dicitur: sicut Attīlides dixerat, Epaminondas post teles Epicetus.

Primitus oraculo] Scimus aliter, scribit enim ob iniuriam viribus sue Baccho inflatam a Ioue electurn esse, sed isthac fabula sit.

Separatum] Alii: Sparsumque. Vnde Danielis: *Passimque*: *Vetus Glosarium*: *Agri passim* Συνεχῶς, lego: *Vage passim* lictum: *Passim* παραγέγονται, *A nobis*, *ad nos* uirus, *Αριστος*, Sallustius: *Sedibus incerto vagabantur*. Et in lugurib. *Vagari passim*. Remotior conjectura Lipsii: *pegarum*, quam tamēn confidemus illo Thucydidis loco libro primo de Lacedemoniōrum virbe: *Kαὶ τὸ γέγονό τοῦ μάλου τὸ ιδεῖς οὐκανθίστω*. Hanc tamēn habitandi confundendam maxime Arbenensibus exercitatam fasile idem scribit libro 1.

Pag. 166. Post trecenta milia Persorum Iustinas ducenta milia barbarorū in ea

in ea pugna occidisse scribit. Herodotus εἰ διανοήσας εἰ πρεπέσσος οὐδεις. Videtur hanc hic myriadum numerum amittisse.

Ex fortitudo] Liber Danielis: *Solem se crevissit*, quomodo & Catoctus emendauerat libro 4. Observatur capite 14. Modius eandem lectionem produxerat ex lib. Bambergensi.

Patria exceedere] Plutarchus, Probus, Cicero pro Sesso & Tusculan. quinto, Officio libro 3. Iustinus libro 1. Miltiades apud Scobium: *αἴδη* εἴσαται.

Ad paciūdum hominem] Ita verillime Pighius emendauit. Similiter locutus est Valerius libro 9. capite 3.

C. autem Figulum mansuetissimum, pacato turis causis indicio celeberrimum. Praefixa est conjectura Lipsii.

Eloquentia & integritate] Testes sunt Plutarchus & Probus. Hinc illa vox Demosthenis concionans: *εἴ τις τόπος εφοργεύεται, νομίζεις οράσις οράσις μαλλές* & *αστία aduentat*. Auctor Lambichus, apud Scobium.

Pag. 167. *Dandi & accepiente*] Seneca: *Beneficiaria fit vel datur*.

Vix vita] Valerius in ea

capite 5. *Merito primum a mortuorum culū dicitur pluma & maxima beneficia accepisse*. Democritus: *πάντα ποιητὴν πεπειρατεῖς*. Bios adspiciuntur. *Les dandi & accipiendo beneficii cōmentum humarū & vita imponit*.

Ingeniūm & garrulū] Sallustius Camlin. Athēnensium res gestae, sicutus ego existim, satis ampla magnificaque fuerunt: *verum cīquanto minor est tamēn, quam suā seruntur*. Sed quia prouentre ibi scriptorum magna ingenia, per terrarum orbem, Athēnēs facta pro maximis celebrantur. Ad hanc lege Augustinianum libro decimo octavo, capite secundo *De Cūitate Dei*.

Paucis diuidis] Libri Manuscripti. *Pauci diuidis* tuguria. Lipsius: *Et pauci diuidis tuguria Graeca facta sunt columnā lacet &c.* Quid potius ad hoc magis nisi iudicium, nisi illud Horatianum exclamat: *Fulbre, bene, recte*.

Exhortatione] Liber Danielis: *Exulta Nihil multo*. Orotius libro secundo: *Nihil asthemēs fibi prater inueniē urbem reliquit*.

Ibi uent] Iba de sepulchro antiqui. Idem

de Philenis. Feliciter sicut
Horatius: *Omnies compositus
felices.*

Arreopagē] Pausan.lib.1.
Apulej.lib.10 Metam. Mar.

*Apulei lib. 10. Metam. Martis indicium appellat. Iuuenalis Curia Martis. quia à Marte dictum illi para-
l. 6. 15. 1. 5. 1. 5.*

*Debuit iudicium
integritate tantummodo Pro-*

uerbia sunt sublata. In causis perorandis neque Exordia audiabantur, neque cōmiserationum affectus illi admittebantur, cuius res initium fecerat Hyperides Orator, ut scribit Quintilianus libro 2. capite 17. &

libro 6. cap. 1. Cicero gra-
uitatem & constantiam se-
natus Romani quae nunc
Areopagum appellat lib. 1.
ad Atticum. Senatus A puos
qui sunt nihil constantius, ni-
hil scutarius, nihil fortis.

Excellens presidis] Milaterrus legit. Et ecclesiam Praesidis Minerue arcam. Significat autem Mineru[m] maxima temp[or]is restitutum Athenas.

CAT. IV.

P.168. *Parentis*] Lib Dan.
Parentium. Erat hoc libro
bis tunc.

Pag. 170. *Claudia*] Hxc

illa ipsa est, de cuius pudicitia alibi Valerius & Plinius libro 7. cap. 35. Augustinus libro 10. capite 16. De Cognititate Dei.

Patrem suum Suetonius scribit fratrem fuisse, sed cā Valerio Cicero quoq; sentire pro Cælio.

Pag. 171. *Diligere parentes*
[Hic etoles Parentes du-
cibusq; inviis non quis
vocitabat.

*Idem de pietate] Coone-
nit lib. Danielis fere cum
Pighianis. Idem predictus
de pietate alterius existi-
matur. Cimonis nomine hue
adscendit perperam ex
inferiori exemplo vero si-
mile est.*

*Filiis Pacieci] Daoliber
Pighii: Pacieci, quam le-
ctionem vindicat Mitale-
tus ex Plutar. & Cicerone.*

Pag. 72. *Anaphonitem*
& *Anapus*. Vide praece-
Strabonem & Paulaniam
Aelianum in variis, qui-
men *Φλανγές* & *Κάλας*
vocat, citante etiā Stobeo.
Solinus capite 11. scribit
Catanienses adserere *Ana-*
phium & *Anaptonum*:
Syracusanos, *Amathianam* &
Critonem. Ego illam litera-
ambitiosam pēdere fino la-

edit. Vener. legitat Anaphorae, sed Anaphorum Claudianus quoque celebrat.

*Cum non amphioxus, cum
non tibi fortis As. apes?*

*Pattens & matrem] E-
bianus mospinus. Solinus: Pa-
renses.*

*Scythia libenter] Iustissimi-
mi enim à veteribus habiti-
funt. Idē de his scribit Ni-
colaus ad iū. Homerus:
Πλάκα φέρεται Αβίσσον
ποιεῖ τοῦτον καὶ οὐδὲν άλλον.*

*No Cræsius] Ωδεῖα
μὲν κτῖστος Κραιστοῦ, ut habeat
Herodotus.*

Cap. VI.

Pag. 173; *Etrusci & Venetibus lib. Danielis. Et amicis & Venetibus. Forte legendum; Etrusci Venetibus. Sed Orotius quoque Vesentes & Hetrules lib. 2. capite 4.*

¹ Pag. 174. *Fraternum ins-*
gnosia] Alibi dicit agnoscere
se. Præstare ad. Autem hunc;

*Vix Tullius & Matreccum sufficiant equale
signum. Theocrites alcubu-
tus Cid.*

Matato subinde equo] Plinius: *tribus vehiculis*. Id est, tribus equis. De eodem illud incensurabile: *Drusum fratrem in Germania ammisit, cuius corpus pedibus rato pragdictis cor, Romam signe peruenit.* Suetonius in *Tiberio*.

*Frequētias defactūm] Lib.
Danielis adfectus, An re-*

Intentatus] Lipsius ex duabus veteribus: *Interdis propriis lo edit.* Veneta: *Intersum Republice Halito.*
Illum] Liber Dan. illum. Intelligitur.

Pag. 176. *Fruges incer-*
tent] Quia Tellurem Ce-
scetem esse credebat. Hic
autem frugibus placabant.
Ouidius 2. Fast.

Prisatum habuit] Mi-
nustius: *Testis & Curtius,*
qui equi sui vel mole vel bo-
rebus hiatum profunde vor-
gini coagauit. Fallit igitur q. Festus prodit, de lacu
Curtio.

Hodie Referbo ex libro
Danielis, Hodieque.

Inauditi] Non plane
inauditi. Cornutus et
iam Acteon fuerat, quem
& Plinius adiungit Cip-
po.

Cornua emerserunt] Ve-
re Lipsius ex libr. vcc. cre-
xerunt. pro erecta sunt, sur-
texti sunt.

Ares] Lego. arate. Qui-
dius libro decimoquinto
Metamorph.

Cernuas, eratii miram
referentes formam

Postribus insculpunt, lon-
gum manu rapere aut Val-
go & quod in oris ea edit.
Antiquaria excidit: *an-*
teci. Exporta & Raudin-
icula dicta Varro in libro 4.

de LL. Festo Rauden-
ica, quod raudo, id est re-
vincta. Vetus Grossium:
Raudus Balus, καρπος
χαρπης ανεγγαστος, ης γη-
ραπος.

Quia maior] Verba illa-
ta. Quia maior excoquisti
vix posset in perantiquo &
opinno libro Danielis indu-
cta & circumscripta esse
testor. Quid quod & in
edit. Veneta protus sunt
omissa. Erunt ergo ab in-
pro aliquo librario, cuius
impudentia maiore excoqui-
tari non posset.

Causa dicens] Lipsius
concede: *causa tua de-*
censu.

In contrarium] Aliter
Plinius: *Respondere vatis,*
existim imperio portendit, si
dimittetur: at si ex am-
matur, *Prator.* Et ille au-
tem proutus excepit, Vbi
transiens emendo. Et ille a-
uenem protinus. Sic Valerius
Eusebius p. am. mortu.

Denotare simile] Cicero
lib. 1. Tali tertium etiam
addit qui vitam pro patria
fortiter pugnando fuderit.
Alii tantum duorum me-
minere, vt & Serenus ad
1. Aeneid. Florum alter Ita-
lico, alter Gallico bello se
deouit pro Republica.
Nonius citat Atteum &
neadis sive Detio.

Fam

Vim Gallicam obducere cō-
tra inesse exercitum

Paratum hostili fuisse

sanguinem sanguine.

Etsi & illud Atti: Patrio ex-
empli mediebo: animam
deonorabat hostibus. Formu-
lam sic carmen deuo-
tisibus, immenso exem-
pli suzitate durasse te-
tur Plinios libro vigesimo-
octavo, cap. 2.

Matronas ornamento] Nelio se hoc pertinet
Varonis fragmentum li-
bri 1. De Curiate pop. Ro-
mani: *Ancepsa dies mol-
lia accepserunt ex adibus fa-*
*ceris & matronarum arna-
mentis, a quib. posse id au-
sum & torque auxes mul-
terelata Romanam arg. con-
ficerata.*

Pag. 178. *Hostium* Delo-
ponentium iuxta Paeaniam
& Orosium lib. 1. c. 18. Pa-
terculus adserit. Lacede-
monios. Docietis Herodo-
tus lib. 5. & Justinus lib. 2.

Atticarum regio Lib. Danie-
lis: *Marricarum regio* quod non
capio. Cetera lege apud
Seruum ad illud reg. 5.
Aus. Alconis habet laudes,
aut nigræ Codri.

Familarem cultum] Re-
quiliime scribitur in libro
Daniel. *Familare cultum,*
id est, seruum obsoletum,
& vi latius in hac ipsa re

praeponsum. Sic ista de Sul-
pacia Valerius: *Nihilemmus*
familiaris vesti sumptu. Et li-
bro 9. cap. 8. *Seruum vesti.*
Ouid. lib. 25. *Metamorph.*
Familiaria tuta; & Sallust.
familiaris copias extulit, si
dextre ibi centat.

Thraibuli quoq. De hoc
Iuttius lib. 5. Diidor. Si-
culus lib. 14. Xenoph. La-
kannus 3. Paeanias Atticus.
Nominatus hic sicut Tugis.
Notior est, quam hic Thra-
ibulus Milesius.

Tauri sanguinem] Plin.
lib. 28. c. 9. *Tauri inquit*
(sanguis) *recidit inter Genes*
*et Idem latus rei causâ ex-
plicit alio loco. De obitu*
civis Plutarch. Probus, Thu-
cydides, Anthologia lib. 3.

Margine agri Lib. Dan.
magro agri. Quod mihi pro
moistro. Erat in margine co-
decis scripte adiecit modo ut
Horat. — *molas agris in*
ita magis. Timide aliiquid
contra vulgarislectione ad-
seruerim. Isidorus: *Margi*
efficiuntur sibi loci. At qui
Margus quoq. sive Margos
dixit Latinos mones ve-
tus Grossarium. *Margo* &
Margos Karalis. Ad hoc pro-
xime accedit lib. Dan. *Margi*
agri pro marginae. Ho-
dieq. Germani certum agri
modum sine mensura voca-
wimus Margi sive Margos.
Na 2

Paulo post lege ex manu-
script. preservare.

Pag. 179. *Carthaginis alio*] Virg. 4. En. - tu nunc Car-
thaginis alio Fundamenta
locis Scio quid Secuius. sed
ego altam pocius interper-
tor ant: quam, a longiora
memoria condit. Attius,
Arinorum iudicio: *Carthage tam ex alto p. tiffis diffi-
cili*? Sic lego, non appetuisse,
Fuit hanc Carthago 72. an-
nis ante Romi condita; si fi-
des Iustino, Philius & Ap-
pianus, etiam ante Troiam
capram fuisse adhuciant.

CAP. VII.

Pag. 180. *Extremorum*] Poenit. evrot. lego: *Exter-
num*. Extremus & dome-
sticus hostis opponuntur.

Infinito amore] Diana
Lipii diuinatio: *Infranita
amore*. Certe vulgaris scri-
ptura nimis vulgaris &
infranita videatur. Muleus in
priscis illis vocabulis Vale-
pins.

Pag. 181. *Erastrati*] Clini-
cus fuit, discipulus Chrys-
ippi Medicis, Aristotelis ex-
filius nepos. Plinius maxi-
mum Medicum vocat.

Exstastorem] Langui-
dorem & tam quasi deli-
tigatum. Habentis la-
tia quadam Valerius. Paul-
o post Vegetorem opposuit.

Frustra sicutur quætas cum
Lipio aliud rebum. Dein
logitur in lib. Dan. recipera-
re, ex quo faciendum pat-
uula mutatione reciprocata.
Ita sensus postulat.

CAP. VIII.

Pag. 182. *Filium*] Sp. Cal-
fum Vincellum, qui cor-
ruptio opinor apud Ciceronem
Becclius hodieq; scri-
bitur.

Necari suffit] Plinius lib.
34. cap. 4. *Roma simula-
crum ex are factum Cerere*
primum reperit ex peculis
Sp. Caius, quoniam regnum af-
ficiantem pater ipsius inter-
emerat. Hunc intertempo
domum etiam supetieciā
fuisse tradit Valerius lib. 6.
cap. 3.

Manlius Torquatus] Pö-
ponius de orig. iuris: *Post
hos faciunt L. Manlius &
Brutus & Manlius* [lego
& Manlius] qui fundau-
runt Ius civile. Memist
hoius Manlii Cicero lib. 1.
de Finib. Quid nec ab Ho-
tomanno, nec Caiacio a-
nimaduersum.

Pag. 183. *In prima e-
duca parte*] In atrio, fuit
cauedio. Vide Plinius lib.
35. cap. 2. Senecam lib. 3. de
Bene. Juvenali Sat. 8.
Cicero variis locis, de ma-
gnisibus siogulatis libres
consci-

conscripere Pomp. Atticus
& Marcus Varro teste Plinius.

Conspicuum] Ergo for-
mula illa fuit peculiaris,
qua partes filios abiciunt:

E CONSPECTV MEO
ABRVS. Sic Torquatus
paulo ante: *Et Republica
eum & domo mea radi-
gnum induco*, protinusque
E CONSPECTV MEO
ABRVS IVDEO. Sic
libro 6. capite 1. de Q. Fa-
bio Maximo Seruilliano:
*Exegit a filio unico penas
dubia capitatu*: si eas pe-
pendit, voluntario secessu
confundam parricidando.

Filium] Sallustius in Ca-
tilin. Exequori ordine M.
Fulvius Nobilior.

CAP. IX.

Pag. 184. *L. Gellius*] Lib.
Lauertii: *L. Agellius*. Gel-
lium tamen rectius vocat
Cicero de legibus & in
Bruto. Agellius libro 5. ca-
pice 6.

*Infectaque diligenter
caessa*] Alter non liebat.
Sic nec feruum sine judice
ad bestias dare liebat.
Modest. lib. 11. D. adl. Con-
nel. Sic non nisi principe
coosulito & iubente puni-
tur homicidi⁹ reus centurio
apud eundem Modestum.

Admississet magis] Nam
potest potestas in pietate
debet magis, quam in atrocitate
coexistere, ut regie
D. Hadrianus apud Mor-
tanum lib. 14. Instit. in que-

Suis temporibus] Omni-
bus ferme orationibus atatu-
sus, nisi M. Tullio, clauso
Agelius libro primo, ca-
pite 1.

Ambitus reum] Leg. Li-
cinia, de qua Cicero pro
Plancy.

Pertrumurum] Trium-
viris cura & custodia erat
carceris. nec ea tantum,
quin & in reos copias a-
nimadoerabant in carcere.
vnde Capitales dicti
Plauto & aliis. Sanguinei item, & Prudentio.
Quod in carcere reos pu-
niciunt planum ex Vale-
tio sic hoc libro cap. 4. &
lib. 6. cap. 1. Sed & extra
carcerem animaduercebant,
hoc esti, apud columnam
Mentiam teste Alconio.
Duebant porro & aliquā-
do etiam duci iubebant, ut
P. Munatius apud Pliniū
libro 21. cap. 3. Maleficos
conquisiuit ex hoc qui-
dem Valentii loco didici, cui
adiungo Vartonem lib. 1.
de ling. Lat. *Quæstores a
quarrendo*, qui conquirerent
publicas pecunias & male-
ficiaque Triumuri capta-

les nunc conqueruntur. Dehis præterea libros Iuris consule. Glosſatium. Triumvir. *magister hæc, etiam deinceps.*

Pag. 185. Sed diceret] Omitit recte hic glosſatium lib. Dan. Quæ enim illæc mollescere & garrulitas: nō celaret, sed diceret?

Se nibil tale debere.] Lib. plus. Nil tale sufficiat perſuader. Mihi vero omnialia verba vñq. ad vocē perſuader de glosſa sunt ſu- ſpecta.

Lutrone] Non intellige, viarum inſefforem \approx la- cer, fed ſicarium *Ερυθρο-*, *αστροφίον*. Vulgo ſtipar- tem vel militem significat. Virgilus noſe pro ven- tori poſuit, telleſte Scruio, quod haſtenus ignorarunt noſtri vocabulari.

CAP. X.

Pag. 186. Horatius Pul- vilius] Meninero præter Historicos Seneca de conſolat. ad Marciam cap. 13. Cicero pro Domo.

Tolle inqueſtus] Deſunt hæc in antiquis meis. In Sene- ca eitem & Cicerone. Subſcribo tamen lubens ſen- tentia eruditissimi Pighii & lagacitatem iſam lu- bens agnoscere. Scruius pau- lo aliud: *In eo est polluta,*

quod ait, casuque animos concuſſus amici. Nam ipſe impianus qua agnoscuntur. Unde in Lutro habemus Horatium Pulvilium, cum capitolium dedicare veller, au- diſſe ab inimico mortuum ſili- lum: & ne pollutum dedica- re nō posſeret respondere. CA- DAVER SIT.

Abundauerat] Lib. Dan. Ambulauerat, q̄ luce lu- beos recipere. Ambulare, est etiam aliquando imper- be & pompe ambulare. ve inceneri. Scruius: Ince- dere proprie est nobilium per- fectorum hoc est, cum aliqua dignitate ambulare. In ius ambulare phrasis est comi- ca, hoc est, lute agere apud Praetorem; ad quam mihi adduſſe Cicero videtur ad Atticum lib. 4. Maloqne in illius ſedecula, quan- habet ſub imagine ſcripta ſedere quam in gloriorum fel- licaturis: tecumque apud it ambulare, que cum eo, que cum video, eſſe ambulandum.

Cum in maximo] Verba ex oratione Paoli, quæ peſi- ſimo exemplo tractarunt iſi. Digna luce antiqui- tatis & veritatis caria, quæ ex optimo Danielis codice reſtituantur: *Cum in maximo prouentu felicitate noſſe, Quidam, tem- rem, ne quid mali Fortu-*

na moliveret, Ionem optimus maximum funerem, Re- gina m̄ Mineruam pre- catus sum, totum in domum meam redireteret. Quapropter bene habet annuendo enim votū meū id egerunt, Et hoc potius meo caſu da- leatu, quam ego vestro inge- niuerem. Longe alter tuus, aliter eatus erit. Nimi- tum quantum oberrat vul- gata lectio ab ita sincera antiquitate. Molivit primo dictum pro malcretre, ut apud Ennius dicitur. Apud Turpilum proficie- ret. Conuerteret pro verte- retur, iam quoties à Criti- cis inculcatum est: Getera ex eodem libro bona fide adſcripsi.

Pag. 186. Etiam nunc] Apage illud nunc. Vno etiam, id est, vno adhuc, lege Scruium et. Aeneid.

Superioris Catoni] Di- citionem superioris morbo- niam abire iudeo, adectā ſelicitate amaleficiat & glos- fatoribus, qui m̄hi olio in caput Valerii contulit vi- dentur. Agellius lib. 13. cap. 18. M. Cato M. F. M. N. Is- fatus Schēmens Orator fuit, multasq; orationes ad exem- plum aut ſcriptas reliquit & enīlum cum Q. Marci Rege fuit, inq; coconsulatu in Afri- canam profiliuit, in ea pro-

vincia morte obiit. En tem- dationis meæ auctorem & fundam portiſum, scripto- rem luculentum. Marc' Cato Marci filius, Marci Nepos inquit. Ergo non Cato fu- perior.

Pag. 187. Olympis ſocii] Ita Pericle vocauit Aristopha- nes Acharnensibus: ca- ſuorū ipſiā mēchania ē ū- mō. Vide eius interprete. Plin. lib. 34. c. 8. *Olympicus Pericles*, dignū cognomine. Vterq; Olympiū ſimpli- ter dictum fuſſe vult. Er- go ex culpedi vocula ſauit.

Proximus à Platone] La- cettius: *παλλάνης* \approx Aris- tiū Mēm̄ yūnēvñl mēipu- vise. Idem Platont.

Nomine Gryllum] Pre- ter exteros lego Scocciam conſolat. ad Marciam c. 12.

LIB. VI. CAP. I.

Pag. 188. *India genti*] Vox poſtellor in lib. Dan. non habetur, vt & in aliis ubiſſe intelligo. Quæ ad hunc locum Lipius di- xit, mēalunt oracula. At Liuiani in iulium nomen tranſiſſe; idque mēalū de- monſtrat in immortali illo ad Tacitum commenta- rio. Nec vero Liuia tantum, ſed etiam Juno appellata fuit Liuia. Prudentius lib. 1. contra Symmachum No 4

Adicere sacrum : fieret
quo *Lissa* *Inno.*
Gensalem thorum] In eū
mihi videtur dehinc cetero Prudi-
tus ibidem:

Nodum maternam par-
tu vacauerat alium,

Conceptamque viri sabo-
tempitutu agerebat

Pronuba, iō grāuidē ful-
cram genitale paratur.

Hec ardens ille & pīlissimi
zeli plenus Poeta : quem
scilicet emendatorem, quā
hactenus circumfertur, ali-
quādo edi. Est in reis leti-
natis antiquissimus mem-
branaceus eius codex, quē
lubens communscabo, si
quis illi Coafūlati admo-
dum adhuc argotanti ma-
num adhibete voluerit. Po-
terit eius bonitas, vel ex his
quē subserbam, facile cog-
noscit. Lib. 1. contra Sym-
machum:

Mox patre deterior filius
habitur Olympi
suppter inseſta ſpurca-
ur labe Læcnam.
Mic. *suppter inseſta ſpurca-*
uit Melius sequitur:

Nunc bone subiectam
xapregi ad crimen amataam:
Mi. *boe* sic de eodem loue
post: *Eſſe boē pradass aquila-*
lam, confingere Cycnum.
Sequitur flaram: *Et numis*
ſcreto eō gremium penetra-
re puella. Vulgo male: Et

numoficiſi. Serere in te Ve-
neria vītatū. Post lati
longum interualum.

Nocturnisque equites pol-
ſe duo numina Rome

Impendenti retinente ſilo,
magnique triumpho.

Nunca, ſuffiſo ſigunt
veſtigia plumbō. Longe aliter
medius horum veriū
in meo libro ſcribitur, & ni
fallor, lōge melius: Impedit
retinente queveri. Hallos
ſcilicet eſſe Caſtor & Pol-
lucem. Illud nēcio quād
ſequitur an probare dēci:
Dux Salus tenuiſque bi-
frons. Pro Dux Itaīna. Post
verius decem: Morſy queſi-
nebroſa viroſa in ſecula fu-
xit. Cottigo ex membrana:
Mosque tenebroſus ſentioſa
in ſecula t̄c. Verla pagi-
na: Quāquid impone, pei-
gius, calum mirabile pignunt

Id duxere Dēs. Mic. in-
duxere Dēs. Longiſculo
iliſi abſunt: Incoſſum argue-
re iam taurea facrā ſchēmī.

Funditur humana Lat-
tialis in munere ſanguis. De-
terior lectio Mic. tam tu-
ta in ſacra. Nam luciuitati-
ta intellige appetit. Sed
poſteriori veriū melior ſcrip-
tuра in ML. Latianis in mu-
nere. Pagina tequenti:

— no ille impune dolorē Pre-
didit ante conſeffa nimis fa-
ſtria traxi. Mire in ML.

cenſe-

Touera animiſuſſeria. Pau-
lo post de flatuis: — haſc pal-
cherima noſtra ornementa

ſuſt patria. Vulgaris aliaſ:
cluſt patria. Sub fine huſus

libri: — obſtructus age reti-
nentia cultri. in ML. Obri-
toſ, i. negiectos, deluetos
& ſpietos. Terrio poſt veriū:
Poſthene ad populum co-
uerte oculos, qui in ſcē eſt.

Quā loui ſuſteſtam ſanſe no-
deſſinat ſerbum. Legiū in
membrana: — — — quā
pari eſt Quā loui ſuſteſta.
Sed quoque exerro: Ex
his facilis eſt conieclura,
quanto melior Prudentius,
quam à Gicelino emenda-
tus, concinnati poſſit. Ego
nunc tandem in viam ſedeo.

Lucretia] Factum hoc
Lucretiæ diſerte & eradic
diſputat Auguſtinus lib. 1.
capite 19. & libro 3. cap. 13.
de ciuitate Dei Meminat &
Tertullianus in exhort. ad
Caſtitat. & in libro de Mo-
nogam. ibi Lucretiam 197
ſecunda matronam Romanam.
Vide & ſeruum 8. Aeneid.

Pag. 189 Arque hanc il-
latura [Iphius]: arque hac.
Nil vicios.

Vergilius] Cicero libro
5. de Poibus: *Noſtrā Re-*
publica & que per Simob-
latum ſuprum voluntaria
morte luueri inuenienti eſt. &
qui interficeret ſuſam, ne

ſuprareetur. Intelligi hunc
Virginia.

Seruilianus] Macrobius
librum huīus de Feris ci-
tat.

Pag. 190. *Sacrefamiliam*
poteſtatem] Tribunos ple-
bis ſacrefamiliatos elle Cato
ſingulare oratione adferuit.
Idque lege ſancitum. Vide
Liuum libro 3.

Non enim factum tunc]
Vt fieri olet legitime. Nā,
vt ait Vlpianus, cogitato-
nem penam nemo patitur.
Addo Alconii in Milonia-
na. Seruius ad illud: Aufor-
meni immane nefas aufor-
poris. Et qui fecerunt inguis
& qui conati ſunt. Dicit au-
tem ſecondum Romana ſuſ-
ritum, in quo non tantū ex-
tus puniunt ſed & voluntas.

Pag. 181. C. Lufciū ita
legendum, non ut pizice
alios Danielis: C. Cluſium.
C. Lufciū huīus meminat
Cicero quoque in Milonia-
na. Meminat & C. Lufciū cu-
iuidam Alconii, atq; eſ-
tutionem Sullanum trifle.

Nerius contundit] Liber
Dan. perniſ. Placet magis
vulgaris lectio. In adulterio
deprehētiſi flagellis ſe-
re ſue loris credi ſolitos le-
gimus. Prinde hoc loco
teruos pro loris accepio. Ita
Sallustiū loris bene eſſam
Agellius ſcribit.

Brochus] Lib. Danielis
Brochus. Cicero pro Ligario *Brochus*. Contentit vetus *Glossarium*: *Brochus* εἰς τὸν ἀνθεῖτον. Nonius scribit *Brochus*. Erata apud Plautū legitur Mīlēt.

— compenam aut brosum filium.

Sed max̄ iste scripture. Suidas: *Brochus* καυνίστη. *Brochorum* familię nōmē *Fatiorū* fuisse, indicat Ful. Vitinus. Ita etiā scribendū esse docet eiusdem numismatica rebus. L. F. V. A. V. C. N. S. BROCHVS. Emendo verbum *Laciliū* apud Nonium:

Brochus *Bouillanus* dēte aduerso eminendo vno,

Hoc est Rhinoceros.

Salse vocat *Brochum* *Bouillanum* ob eminentem vnu dentē *Rhinocerota*. Ita *Amphibius* Martialis:

Eruperti naſum Rhinocerotis habent.

Familia stuprandum] Possit haec p̄na parum iusta & legitimam videti. Sed ita est ut *Papianus* ait: *Qui occidere poter aduterum multo magis coniunctus potest iure adfere.* Ita castrationis quoque p̄na olim talio fuit.

Pag. 192. *Videtur trophaea* [Libet Danielis *Tro-*

pea. Varr̄o *Bimarcus*: *M. eo fuga hostium vocatur Grace tēp̄m. Hinc fuita capta, fixa in stipulis, appellantur Trophae. *Glossa* Tropeum tēp̄m, tēp̄m.*

CAP. II.

Pag. 193. *C. Carbo*] C. Filius, de quo Cicero lib. 3 de *Oratore*, *Pertorius* fuit.

Pag. 194. *Iure casū*] Flotus tamen libro 3. cap. 14. Arḡita ducē *Scipione Nasica* concubato in armis populo, quasi iure oppr̄m̄tus.

Festivitatem] Rebus in lib. Danielis *Fremūtum* & Pighius corrigit. Populus Romanus in concionib. *fremere* dicitur, quoties aliquid non approbat. Cicero de *Res p̄p̄is* *Harrupicū*: *Reffusum Harrupicum hor recens de fremitu in concione recitauit.* Hinc recte *Senecā* ad 1. *Aeneid*. *fremere* expōsūt recusare. *Caius An̄nāl.* *Ne quod regnum occupares, si plebs nostra fremitus imperio exp̄sset.* *Caius lib. 8. Epist. ad Ciceronem*: *Habebis stuprum, fremitus, clamor, tonsura & rudentia fibulae.* Ex quibus verbis nescio quis mihi antiquitatis odos ad narces adiulat.

Varr̄o Rudentisfibulum aut scissile *Pacuum*, vnde colligo huc *Cælii ex Pacuio sumptu*

sumptu esse, & emendandū hand dubie apud *Cœlum*: *Rudentisfibulae*. Apud *Seruum* quoq; — 1. *Aeneidos* lego: *Pacuum Teuca;* *Armanerium fardor & ru-* *dentisfibulae pro invenientum* *fibulas.* *Virgilii Pacuum* emoluntur.

Infiguntur clamor, ve- *ram fridorigerque invenientum.*

Masculum Crifum] Ab hoc teor lex illa *Mascula*, procurata *Cn. Pompeio*, de bello *Mithridatico*. Conjectura sic auguro, quia *grana Pompei* subnixum, ostendit *Veneris*. *de hoc* *Paterculis* libro 2. *Mansi-* *lina Tribus* *Plebis* *semper* *venialis & aliena minister* *potentia.*

Renovatio] Cic. *milles* *coalescere* est dicere.

Cæsellus] Lib. Dan. *Pæ-* *sellus*, in veteribus *Codd.* *Horatianis* *Cæsellus And.* *Pædætus* *Flotentus* *Cæsellis*.

Pöponius: *Ex his Tres artis* *peritor Cæsellis*, *Cæsellus* *Tribus* eloquitor profic̄s̄t̄ *est* *est*, *Ostium* *verog*, *doctor*.

Senectus *Voltrina*] Curac hoc exemplū *Iohannes Sat-* *bergenensis* lib. 7. c. 25.

Temporis Cæsare] *Muta-* *tio* *ad Lip̄i* *conquête* *no-* *possum*. *Quod venustus* 4 *tempora* *Cæsare* *appellare* *singulare* *illud imperium*.

P. 197. *Spiritus coniugij*] *Nimis* *qui* *el-ganter*, 1. *So-* *cietas* *v. v. tēp̄tē appona*.

P. 199. *Notitia*,] Lib. Dan.
Notis. Glossariū: *Notis* &
glossarīe, sed differunt alias
Notitia & *Notio*. *Notio* &
glossarīe, *Notitia* & *glossarīe*.
Hinc Bonorum malorum
que notionem leges apud
Ciceronem lib. 4. de fin.

*A Q. Catulo] Cicero de
domo Fulvii nō flacci hoc
predicat. Orat. pro Domo.*

Derobore] Quod genus carcens si fueticulus ex Plauto & Lucretio docuere. Sed quomodo de Robore precipitatus est?

Pap. 100. *Sinistra manus*

Fuisse quosdam in Italia,
qui nemilitarent, sibi digi-
tos praecidere solerent, no-
tauit Ammianus Marcelli-
nus; eos Murcos fuisse di-
ctos scilicet. Hinc factum
ut hominem ignavum &
vecordem Murcidum vo-
rarent. Augustinus lib. 4.
cap. 16. de ciuit. Dei: Deam
Musciam, que pratermodū
non mouerat ne faceret ho-
minem, sed ut Pomponius,
Murdidum id est, nimis de-
sidiosum & inactuosum.
Fuit aliquid, ut legendū
putarem apud Augustinū
Pompeus pro Pomponius,
Festum intelligendo, qui
vocem Moscidus interpre-
tatur ignavum & stultum.
Muscis merminiceria Ter-

trillianus & Attobius. Ser-
uius Daniel. ad 8. **Æ**ocid.
Ideo Muria dicta quia qua-
dam vicinum morte Mar-
cum sicutum sollet, alii quo
famam Veneti Vettuvardie
ibi fuerit, circa quod nomen
Marini fuisse, inde mutante
litera Maritium appellante
& quia ibi addit.

M. Curio Alii C. Curie vocant. Sed Vatro eius
Manū Corium Pueridæ-
onibus. *Manus Curio Cori-*
en Capitoliis cum delectum
haberet, nec cestas a tribu
eius respondisset, scandit
tenebris.

Quae proxima] Malit Li-

*Quo res] Insignis plane
& palmaria lectio è libro
Danielis: Quæcum bellum
confecisset. Cuius digniores
sunt interpolatores illi, quæ
bonus ille pastor. Sic autè
& Cicero de quo mutatus
est Valerius: Quæfisi Do-
mitium, qui tantam defiam
perverbiū.*

*Edicatur.] Ait Marcus
Tullius post deceplum A-
quili omnia instituta sibi
edicta Praatorum fuisse e-
iusmodi. Ut ne quis cum te-
lo seruans esset.*

*Quam illa aetate] Non la-
ne quis pater aetatem, sed
quia praecepit pietatem, le-
genem inaque. Quam illa*

Petrar. Cicero s. De Invent.

*is animaduertit soror suā
de fratrū morte noī laboratē,
spōsi autē nūmē appellantia
stentidē. Curiatu canage-
mita ob-lamentatione.*

*Page 301. Incessu Visu] Libri
duo manuscripsi: incessu Vis-
su. ali incessu Visu. Nugae.
lego: Incessu Visu. Incessu-
sus annus.*

Fussum interemisit] Dan.
lib. *Fussum percussam interemisit*. Sane Piebus **percussam cur fultulerit igno-
ro. Non enim puto ad ca-
nones Latinicatis a que co-
venire fussum intermire &
fussum percussere. Veileius lib-
ro 2. *Ob responsum ex parte fu-*
gam fussum percussit. Porro
Egnatius Meconium vocat
Plinius. Tertullianus &
alii. quem Valerius (vino-
lic opinor) Egnati Metellum.
Nam Metelli Cæciliæ no-
minationis fuere.

*Immoderat appetit] Ter-
tullianus: Sub Ramulo vero,
que vinum adrigerat, impu-
ne a Meconio masticis truc-
kata est. Quid? vinum nec
adrigerat? In obibetatio-
pinorego. Nisi si quo quida
more, adrigeret dixit pro
bibere. Apud Varrum lib. 1 de
rita pop. Rom. Quantopere
abfemias multires volen-
tibus esse, sed ex uno exemplo
potest viderer.*

*Capite aperto] More virginis. Tettu illi sed virginem
volunt sola capite nuditate.*

*Quibus formam] His fi-
nibus oculos uxoris inclu-
dit Paulus apóstolos, Ter-
tullianus de cultu fœm.
vix nulla deformis est suo
marito, sicut placuerat eum ele-
cta est, seu moribus seu fer-
me commendata.*

Sempronius Sophus] *De hoc Pomponius* IC. tit. de orig. iuc. Falluntur qui plus tibias hoc econome tibusse.

Pag. 203. *Ludos assem
bleatrici*) Atque ludos leco-
cos & gladiatores olim fe-
minis spectare licitum. li-
cium per magistrarū, non p-
riaritos. lege eruditissimum
Calabronum ad Sueton.

*Parum verecundum] Nō
tantum acerbus, sed etiam
abſens fuit. Eiusdem
etiam nō
tangit Suidas.*

Sarmo proximum] Suidat: *Meruus* nomine, Per-
fumum haud dubie Homerum intelligit. pro cuius
scopulo armatur etiam egregius ille Mufarū miles Iust.
Liphus. Perioeta autem hoc
de Achilochō elogium ad
Hippodromum Rhētosē, q.
Homerū dicit, Achilochū
vocatauerat. Potest
cuius: *Neḡ quenquam ad-*
līam, cuīs operis prius

*andor fuerit, et eo perfectis
sumus praecepi. Humerum &
Archibocchium reperimus.*

CAP. IV.

Pag. 203. *Tenuis filo] Eu-
dus.*

*Hac nocte sito pendebit
Heterurata tota.*

Ouidius:

*Quoniam sunt hominum te-
nent pendentia filo. Cui
rei vero vox suffensa? Tol-
lendam eminio arbitror;*

*Masestate sapub.] Ne-
gat Verrianius, vir doctil-
tus Latinus dici posse Ma-
tefatem Rup. ex qua caulla
hunc quoque loco manum
slibebit legē, ex mascela-
te P. R. Nondum ego in
eius iacentiam discelli. Ci-
cero quidem in Partitioni-
bus: *Mascelas autem que-
riunt est magnitudo Pop.
Rom. Et sic psalm. non co-
tinuas, sed Cornificius ad
Herennium libro 4. *Mas-
celar Republica est, in qua
eximius dignitas & am-
pliada. Ita scriptum in
omnibus libris, etiam in ve-
tustissima membra mea.* Preinde viderint de illo le-
to suo Tribuni illi literarii.**

Pag. 204. *Populus] Plin.
libro 34, cap. 5. C. Octa-
nius appellat, la prenomi-
ne quoq; mira diversitas.
Paterculus Marcius vocat.*

Hieronymus in Danielem
*Cari Lutus, Valerius, Plu-
tarachus, editio Valeri Ve-
neta Cnecum: sicut Cicero
Philippica z.*

*Dextiram er] Iustinius 20,
regem osculū Popilio ob-
rotide. Quod idem est.
Regibus estoris mos est
osculo deliberatum manum
sive dexteram nosci zura-
micit. Id osculum veteres
Labratā appellabāt. Glos-
arium: *Labratum sava-
euge Glosā. Et iterum
Labratum φίλης θε-
αστρος.**

*Inerrōbar] De codem
Ouidius Metamorph. 1. &
de Pontio:*

*Et gracie magnanimes-
sibus minere Rutili.*

*Non sibi rediret conser-
tione datur.*

*Manus tenet] Mosia
iudicis, supplices ad ge-
nua iudicium manus ten-
dere, nec non opinor, tan-
gere. Plinius lib. 11, cap.
45. *Hominis genibus qua-
dam & religio misit, obser-
vationem gerium. Hec sup-
plices astringunt ad hec ma-
nus tenentur, hanc ut arat ad-
erant.**

*Adsignauerit] Lib. Dan.
Insignauerit. Forte: insi-
gnauerit.*

*Cinnicus] Lib. Dan. Cin-
nus, Veneta editio: Cr-
tensis.*

*venia. Sed Cinnicēs noti
ex Plinio libro tertio, ca-
pice 3.*

CAP. V.

Pag. 206. *Faliscor] Liber
Danielis Valerius. & que re-
ste. Lusio fasti idem Fale-
ri & Falisci. Falerios etiam
Polyenus appellatib. 2. Sed Strabo inter Fali-
scus & Faliscos videtur
distinguere. Servius ad 7.
Aeneid. *Faliscor Halepocō-
didit. Haute immunitate H
in F Faliscis dicti sunt: sic
ut Tebrū dicuntur, quia ante
Hebris dicebatur. For-
mis que Hormis fuerint dor-
tic eque. Nam possunt as-
militas nominibus F pro H
posuerit.**

*Qua nullitia animi] Po-
lyenus: *Κακιά δὲ τὸ
νόμῳ χωρὶς ἀλλοι μὴ δύ-
ναται, διοῖνες τρυπήσα-
ται κακίσθαται.**

Pag. 207. *Per filium
suum] Valerius Antias &
C. Quadrigarius in recen-
sendo hoc factio diuersi ab-
iere. Valerius Maximus
Antiatem sequitur, quod
cognoscas ex ipsius verbis
apud Agellum. Vide &
Sasilbitem libro 5, capite 7.*

CAP. VI.

Pag. 211. *Ptolemaium]*

Liber Danielis *Ptolemae.*
Congru.

Circa Siculum deuicta]
Nondum fuit deuicta Sicilia.
Editiones veteres: de-
ducta. Malim delecta. De-
uicta significat etiam re-
mouere, auertere. Lucilius
lib. 29. *Detrusus tota vi de-
rectusque Italia. Vide &
Nonium.*

Pag. 212. *Qui adeficeret]*
Liber Danielis, cui laevo:
*Quia deficeret a nostra am-
erita.*

Famem traherent] De
Petilinis Athenaeus Diplo-
sophistalib. 12. πλάνους δι-
traherent τὸν αὐτὸν Τα-
ραχηνών εἰς ποντονησ-
πέρας ἡλιος πλισθερινός
τὸν Ασσύριον, ἐπειδὴ τα πλα-
νάλη τοὺς τῶν πόλεων δι-
ράφει τὰς φρέας οἱ τοις α-
πολέος πρόσθεις πλισθεῖσι,
&c.

CAP. VII.

Pag. 213. *Impudicitia]*
Applando correctioni Li-
pliane, sed ex editione Ve-
neta lubensnam voculam
adducam: *Femina virum
impotentia rerum ageret.*

Manumissam ancillam]
Exstimum aere oculos hic
ancillam facile, captam il-
lam in Hispania, quam Af-
ricanus parti non reddi-
derit, sed Romanum ade-

duxerit & inibi in deliciis habuerit. Hoc fecit Vale-
rius Antias, scriptor nobilis, apud Agellium.

Q. Luccetum] Nomen fuit Q. Lucetto Vespolioni. Cetero quoque ita scripturat olim, sed placuit morosis illis & indectis scribis Vespolione in Hispilum vertere. In veteri Glossario male etiam Vespillo pro Vespolio scriptum. Seruus ad 11. A. 6. Inde etiam quis fuerit praeferat a Vespera primum Vespersen, acinde Vespolines dicitur. Videntur.

Lectorum] Interiecit lib. Dan. *Croftellum* Dion est Kerasius. Meminat hu-
ius Lentuli Valerius noster libro 5. capite 3. Cicero 4. Catilin.

CAP. VIII.

Pag. 214. *Seruum*] Quia Resp. causa aberat Antonius, Questor in Asia pro-
fectus, quicunque de accusa-
tione istuc certior fac-
etus Brundusii, Romam rediit Suetonius in Casare. Max & ipse a L. Antistitis Tr. Pleb. postulatus appellata
demum collegio obtinuit,
cum Repub. causa abesset,
renuere fieret.

A Telefino] Pacerulus:
Sunt qui suam manu sunt qui
concurrentem mutum ictu-
bus, cum ministrante Te-

lesina sona obesse do-
ceme, osculasse pectorum.
Accidit hoc apud Sacropo-
tum. Florus lib. 3. cap. 21.

Espernra] Sic vocat Pareculo. Plutarchus &
Aulus Philocritus est.

Pag. 215. *Comprehensu-*
In edit. Veneta. *Comprehen-*sus** serus latens.

Letulum] Lipsius ex ver.
edit. ducta corrigit letico-
lam. Sic Suetonius Augus-
tus: leticulum lacraborato-
riam dixit. Postea tam vul-
gariter lectionem detinendi
video ex Animaduersioni-
bus dochimis ita. Casabonii.
curus dictis addidit
Valerii locum lib. 8. cap. 7.
de M. Varrone: In eadem
lettulo & spiritus eius & c-
gregorum operu cursus ex-
tinuitur est.

Pag. 216. *Antius Regis*] Elegans epigramma legitur Apollonide in Antho-
logia, quod ad hoc Restio-
nis factum spectare ariola-
tur Brodus, magnus/Di-
boni: ingenio, iudicio, do-
ctrina.

Salistem radicauit] Lega-
re ex ret. edit. *Vindicatur*.

Nec solam] Aucto edit.
ver. singulari vocem solam
Lipsius.

CAP. IX.

Pag. 217. *Fortunam ge-
randam*] Lib. Ver. Lipsius: for-
tunam

tonas & pectora. Hinc fa-
citur ille: Fortunas & decora.

Quid obseruit] Liber Dan.
Quid aberuit. Sed ea Lipsii
quaque emendatio. Ita le-
go lib. 5. cap. 8. *Quid aberuit*
igitur, quam publica demen-
tia sit excludenda.

At quoque obseruit] Prisea scrip-
ptura ex lib. Dan. certiuenda:
Atque obtunsi corda.
Plautus Pleudolo: At hec
returna est.

Pag. 218. *Teneriores*] Hinc in eum iacti verius illi
Neuiani apud Agellium lib.
6. cap. 8. quorum vnum
ita reor corrigi spontere

— cum fuisse patrem Bal-
lione, ab amica abduxit. legi-
gitur vulgo: cum pallio 9-
ns. Sit igitur Ballionerui no-
men aut lenonis potius, ve
apud Plautum. Mirifice hanc
coniectaram meam con-
firmat Vopiscus in Carino,
vbi legitur: Ne patrimonia
sua proscriptus legitimus her-
editibus Minis & Ballionis
depravarent. Vocat Ballio-
nes lenones, aut id gen-
nus rugas hominum.

Allobrogici] Liber Dan.
Allobrogii. An rectius? Allo-
brogii?

Multe luxus] Liber Dan.
multe luxus. Luxus vocat ad-
olescentie mores, libidinis
item & vni indulgentiam.

Inquinatam] Edit. Vo-

net. per inquinatam. & pau-
lo post: adolescentium. va-
trumque probabile.

Pag. 219. *Idem Ultra-
mum*] Lipsius: id est, Ultra-
mum. Que lectio tam vera
est, quam folia Sibyllae.

Capturas] Pulchre diur-
nas capturas. vestigalia ap-
pellat. Glossarium: captura
spurca, vbi nihil aliud ip-
petra, quam spuma, ut expo-
nit Suidas. licet alias ipso-
lo in name spuma, non
potest dici possit. Sic apud
Suetonium *Captura profis-
tutarum*. Et Seneca contro-
uerit. Domi sunt lenonum
rationes, captura conuenient.

Felicitate] Acute Lipsius:
Felicitate, si vera est con-
iectura, intelligit Valerius
dapem illam Capitolinam
triumphantium. Philargy-
tius: Conarum tria genera
sunt, Sollemne, Vacuum,
Geniale, Sollemne interpre-
tot epulas illas Iouiales in
Capitolio celebratum. de
quo Varro lib. 3. de Vita
pop. Rom. *Vestimentum*,
qui triumpharet in Capito-
lio. Redetur esse proprium &
ipse potius dominum redu-
retur a conduso.

Prator & Consul] Addit
etiam Tribunum in Agellium.

Pag. 220. *Superlatum*] Bacchus vox: nec que Li-
pius substitutus appellabat.
Og

nem. Neutrū probate possum. Inedit. Veneta verus commentator legerat *suggillationē*, quod ipsum esse felicit à Valerio scriptum. *Suggillatio* *veritas* *negationis* veteri Glosario. In eodem legi *suggella* *veritas*, sed vniōe p *suggilla*. *Suggillatio* rigitur à *suggilla* contra quam *veritas* *nugatur*. Altera etiā super hoc ex vocabulo Joseph Scaliger *intra* *corporis*.

Tans corporis] Apage inuenitā interpolationem, sacerolib. Dan. *qui corporis anima*.

Arpini] Liber Daniel. & verus edit. Veneta. *Arpinatis honoribus*. Honefus sermo.

Pag. 221. *Omissaq.*] Lib. Dan. *Omissaq.*, re. qua differebat. Discouerit hic inter Valerium & Laertium, hic enim de Xenocrate dixit, eum sermonem *ab eo* *proposito* *disseruisse*.

Brachii intra pallium] Hoc apud Athenenses fuit pudoris & modestiae signum. Ritum declarat Calisto-nus Notis ad Laertium.

Invenientem notam] Latine latet, sed lib. Dan. *invenientem*. Iniungere constumeliam, iniuriam non abhorret dicere Cicero.

Era dem studiora] Vox studiorum decti in libro Da-

niel. & merito cieclians, pridem à Liptio.

Pag. 222. *Admodūgat-*
sum] Ob gemmam inci-
fam, quam Sardonyches
fuisse & in Cœcōdiz tem-
plo aſteriarum scribit Plinius.
Strabo ait fuisse da-
mōdūs nīda n̄ γλύκης
πλάστης.

Mycalensis montis] Edit.
Venet. *Mycalensis* Mycalelli,
sed opidi meminit Strabo
lib. 9. & Plinius lib. 4.

Crucifixorū Stelimbrotus Thathas de morte Polykratis apud Fulgentium. Posteaquam de cruce depo-
tus sandapila etiam deportauit ell. Sandapila etiam, inquit, ut exprimat etiam dignitatem. Nam sandapila non nobilium, sed plebeiorum & damnatorum cadauerā efferebantur.

Pag. 223. *Quos in fabri-*
me] Lib. Dan. *Quos fabri-*
me Illud Paedotribicum ac-
tum sapit.

Decrūs] Lipsius ex vett.
Recrūs. Dan. *Recrūs*.

LIB. VII. CAP. I.

Pag. 224. *Q. Merellum*] Tollenda hæc ut iupertua-
cua cum Liptio cœlaco.

Et genos] De quatuor si-
lis potatorib. Plinius, Vel-
lenus, aii. de Generis nibil
dum legi. Veliciloci ecc.

Morsus

Morsus esse lectum pro ro-
fess *sufficiens* *quatenus* *fe-*
re. Pro roſtris, recte. Nam
ibi proutq̄ efficeret ca-
dauer laudatio funebris ri-
ta peculari, pergebat. Hinc & diu conticione lectū
illam feralem pro Roſtris
ita collocari soluit, ut ab
omnibus bene conspicere-
tur. Morē fusc explicat Po-
lybius lib. 6. Plutarchus Pa-
ublicola. Ceterū ut alia spe-
cioſa, ita hæc quoq; Roma-
notam consuetudo a Gre-
ciscis profecta. Primum in
funere apud eos peccare
Pericē Thucydides sofir-
mat. sed Plutarchus huius rei
exordium a Solone dicit.

Vſuopidium] Alio Xoph-
idium appellant. Relius
spinor cum Plinio scribe-
mus *Xophidium*.

Pinguissime Lydie] Et
locupletem & pecunia di-
uitem fuisse, p̄ter Herodotum,
Strabonem, & Ci-
cetonem, ostendit Alpheus
Poeta:

*Οὐ τέρπει βαθύναις ἀγ-
ρα*

*Οὐκ εἴδει πλούτους
εἰς Πύρα*

CAP. II.

Pag. 225. *Non pataram*] Admonitionis. Ovulius.
3. quin ex breviteri cor-
rigo: *Patrum adeuntur a-*
pud Romani p̄trauigentia

Pag. 225. *Iudez adiuvi*] Ita hoc Dan. & Pighius.
Sed impudenter index ad-
ditus correxit. Jacobus Ca-
iacius in obseruat. Ita et-
iam legendum apud Vale-
rium effeb. 8. cap. 2. idem
præterit: *De qua re* C.
Aquilus inde addet. Vi-
dendus nile tunc interpri-
tarius ad initit. tit. de oft.
ind.

Quod vir bonus] Cinde-
bū ex Ciceronem certe o-
portere: *Ni vir bonus effet*.
Nam ea sponteſis fortu-
la olim visitarissima fuit.
Sed didici eximū alterum
formula ſaud ratiōnū
parat fuit: *Quod vir
bonus esset*. Apud
Quintilianū est: *Quod ce-
pudurum habet*. Conge-
runt exemplorum viam, duo
illa Galliæ lumina Baenab.
Biffionius Formul. lib. 1.
Petrus Pithagus coll. 1. leg.
Moliseatum tit. 2. Nihil et-
go in Valerio mutem.

Id vbi confit] Lenicula
correctione legit Liptius:
Id sicut confit cognovit. Et
statim: *Tam sicut animad-
vertit*. De huius enim cele-
ritate hic agitur.

Imperacrum Senecum] Admonitionis. Ovulius.
3. quin ex breviteri cor-
rigo: *Patrum adeuntur a-*
pud Romani p̄trauigentia

Op. 2

habebatur. Vulgo bellicosa
genus excluditur.

*Potissimum Genesim] Varrō
inglorior. nisi hoc sit. Socra-
tes cum in Socratus publicus
esset et iam bibi et nomen
in exodo fuit.*

P. 229. Sapientes regnare]
Multi hoc ex Platone li-
bro 5. De Republica repe-
nuerunt. Prudentius etiam
Poetarib. t. cotta Symma-
chum:

*Nimirum pulchre quida
dolissimus, esset*

*Publica res inquit rursus
fortunata, fatus si*

*Vel Reges sapienter vel re-
gnarent sapientes. In ore
habuit ppetuo Antoninus
Philosophus, egregius ille
Princeps, teste Capitolino.*

Felicem pannum]
Idem Valerius de Pompeio, fascia crux alligato,
quod diadematis nomine
pstringebat Fauouis: Ex-
gus inquit panni cauillatio-
ne regius eius veri expro-
brans. Antigonus Rex dia-
dematis maiestatem exce-
nuans Parys diciturabat, te-
ste Stobeo.

Quid Xenocrates] Sco-
bius tribuit Simonidi. Sed
idem in Xenocratem cade-
re potuit, qui adeo silentio
vitam habuit deundem,
ut sicut certis negotiis ius
horas, ita & ille anno adsi-

gnaret, quod de eo idosci
auctores scripsi- runt.

*P. 230. Quare filii] Epistoli
alii verbis refert Cicero
libro 2. off. & ex Cicero
Iohannes Sariberensis in
Policratico lib. 8.*

*A charitate i-
stud]* Misere hic locas ve-
xatus est à librariis: addo
etiam glossariz: macula
depescendi. In libro pre-
terea Dan pater legitur pro
proficiatur. Veritate non pos-
sum. hariolari solo an ita
sit corrugendum: Quo-
cunq; ad amorem tuu copa-
lissi! A charitate istud. Pa-
ter vero Philippus maior ex
parte mercator Grecie, quā
victor.

Callisthenem] Seneca ait
occisum ab Alexandro ob
iurempest uel liberis falso.

Vt cum] Liber Danielis
omittit & vt.

Ex miseria] Efficacius a-
liquanto in libb. Vett. ex
miseria.

CAP. III.

Pag. 232 Ad gastronomē]
Satis obscur. Mitavarietas
in libris Pighi: Ego nō di-
bibo emendate: *Ad gastron-
men,* idem *Gastronomus*
aliquoties dixit.

Cuius patris familiæ] Pa-
trista familia lib. Danielis
lego: *Patris familiæ.*

Pag.

*Pag. 233. Obtrusus cor
de Libri Danielis Ossianis
ve supra.*

*Modo controversiali] Poste-
rior vox absit à Mic.*

*Pag. 235. Trausidat] le-
go perfact. Sic intia: Cau-
sum altioris argumenti per-
uidit.*

Excusorem] Lib. Danielis
Excusorem. Ieo quid
adfecti possit pro hoc, sed
nihil autem mutare. Nam
Excusor pro milite accipi
potest expedito & leuotis
armatur. Cicero lib. 2. De
Diuin. Sed hac fuerit nobis
tanquam leuorum armatura
prima orationis excusio.
Alludit & illa l'auantini Tra-
nionis oratio:

*Istis qui hafis triū nam-
rum causa ualeat sub falso.*

*Vt aliquid quindecim ha-
fis corpus transfigi solent?*

*Ego debo ex talentū, pri-
mū que in crucem excus-
eruerit. Græcis simili no-
tione indequæ dicuntur ut
Thucydidi libro 4. Orat.
Brahida, vbi vetus scholias-
tes cōdixerat, ut ne myriam
decesserit in audirem.*

*Pag. 236. Sordida mago-
rum]* Vocat Darium Re-
gem qui nondum Rex. Sed
hoc fortassis quasi Poeti-
cum excusari possit: Illud
quid sit iusta cum ignarif-
cans ignoro: *Admetus-*

*bus eiusdem dignitatis af-
fempta. Quos adiuto-
res dicat, nescio. Illi vero
non adiutores Dario, sed
Portus amuli. De gyan-
di & audaci depravatione*

*non iniuria subtiliter faga-
cissimo Lipsio: quam ta-
men non deprehendit. Ego
ad ipsa cubilia latenter mo-
sti peruenisse mihi videor.
Icipit sciam oculo usque Dariu
recuperatores, crudelē dignita-
tis agnupti, Iustin' lib. 1. Ma-
gna quidē gloria regni rece-
pi fuit. Recuperatores eos
appellat, q; de regno ambi-
gebāt, vel q; partum magos
fatuissūt, vel quia pristinū
Regni statum voulq; que
eorum recuperare tarage-
rent. Hanc sententiam meā
quali tabella tibi, Clarissime
Lipſi, potti go. Tu vel
circumscrive, vel totā dñe.*

*Primus huiusque] An no-
ne hoc excoigitatum? an
Persis quoq; aliquis in hin-
nitu religio, vt Germanis
olim? Multa morum & ri-
tuorum hæc duæ gentes alias
participant.*

Pag. 237. Naribus equi]
Aliter Iustinus ex Herodo-
to. Sed idem ex Persarum
commentariis alterum ex-
cerpit, quibus & Valerius
adhæret.

Vetus nobilitate] Lam-
placum dictū dñi laevi-

*Etiam in vogue non videtur
testa Stephano. Vini fer-
cissima fuit haec ciuitas, un-
de haud dubie a Priapo co-
dita fertur Bacchi & Ve-
neris filio, de qua re multis
Platarchus in libello De
Clar. Mulier. Sed & Demo-
sthenes περὶ τοῦ οὐρανοῦ ap-
pellat. Seruius ad. Georg.
Priap. fuit de Lapsac ciuita-
tis Hellenspotis quia puluis p-
per viriles membra magnitudinem, post in numerum
Deorum recipere meruit
numica esse horisitans.*

Fig. 239. *Ludovia*
[sic] *Decistrigata*
from Lib Dao.

CAP. IV.

Appellatione nostra [Ciceron] tam circulo locutus est libro tertio. De natura Deorum, consilium imperatorum. Aibi Valerius & egredi posse viderunt non incommodum expoliuisse *Vafrauenum*. Virgilius *Dalem* non ventus est appellare. Ecita Polyxenus. *Athenaei* & *Boëtius* genitivus nominis *metaphysicorum* dicitur.

Fig. 240. *Fidena aggregata*
Lege eundem Polyxenū
1808.

*Prædicans successus] Nar-
rat hystoriam sole Seruans
ad 3. Theat.*

*Tarquinis filius] Polyxen
us vocet enim Tarquinus*

Pag. 245. *Præsidia imp.*
[sic] Iupiter Pistor binuncius.
Laclantius libro primo,
capite trigesimo. Hu-
ius Festum vidi. In celebrauit teste Ovid. & Fa-

Contra-bram] Alii Tre-
biam vocant. Sed plures
Contrebiam. Virgilius 7.
Æneid. Murusca incingat.
Scribius: Hac Trebia postea
dicta est, quam nos Tres-
bolam dicunt: apud quam
Annibal delectum populum
Romano fit et flumen Tre-
bia apud Phleum, Stabo-
nem, Silium libro 4.

CAP. V.

Pag. 243. *Lectulos Pan-*
cus] Ligneos intellige. Se-
neca ita interpretatur Epist.
96. *Tuberum legnos lectu-*
los, cum in publicum ferre
rentur. Poenos opifices o-
pere lignario olim charul-
le Roma: argumento fact
aliquot Catonis & Plauti
loca. Cato certe libris de
Re rustica. Fenestrar Pan-
cicas, Torecular Pancum,
Cragmenta Punica com-
memorat. Plinius libro 13.
capite vodecimo lectio fui-
miss. Plautus Aulularia La-
ternum Pancum. Oportet
fuisse lectulos humiliores
exceris. Isidorus libro vice-
finq

*Simo: Unicent le des paroies et
humiles primū a Cartagene-
ne adiutū et inde nominati.*

Cap. VI.

P. 245 *Quatuor & Viginti*
Lipinius Quatuor & Viginti
mille sestorum. Rationem
correctionis lege apud eū
libro 2. b. 1.

Pag. 246. *Cella fermibz*
Ita Seueca pauperis cellam.
Sicutus de te ipsa. Semper
sane nunquam militasse co-
plar, nisi securus ac deposita,
excepto annibus tempore,
cum post Cannas, ut pre-
sumum in statueneceitate fuit
erb Romae, ut solubran-
dorum quicunque securum da-
retue facilius.

*Nurrices] Nurrices Romae Sicilia & Sardinia. De Sicilia multa Cicero in Verriensis. Cato etiam collam peniarum Republice nurricem plebis Romana appellauerat. Strabo libro 6. *taquissimis Paucis ex Polybio*. Idem frumento præ ceteris: tam melie, croco, abundante scribit. Plinius etiam Sal adit. Sardinia vero licet alpæ ex parte sit, tamen Straboni ciuidem maior pars *obdipijs* sit *maris*. Celsus in Hist. Delinguens frumentum. Sardiniam bofis tenet. Horatius libro 1. Od. 3. n. non optimas Sardinas ligere ferat.*

*et. Salvinous libro 6. Sardiniam & Siciliam, fiscalia
horae vocat.*

*Facultate. In ota lib. Dni
Facultatem valem. A faculta-
facultas, et facul., facultas.
Facultas in isto loco co-
piz significat, ut alias facul-
tas. Hinc facile agitur dic-
tum duncis. Contra difficult,
intere de paupertate expo-
sum. Asconius.*

Pag. 147. Trescei Franc-
fus | Lusus, quingentos se-
pruginta: Strabo quingé-
tos quadraginta numeras.

Ducens devaris. Sic &c
Frōtin. Plin. ducētis nūmis.

Pag. 248. *Necessitas ex-
enfatio*] Senet. 4. Declinat.
Necessitas magnus humer-

Cadancrā & cūquias Salusti. li. 3. Hist. Parte cōsumpta cūqua cadaverum ad autentitatis & similitudinis fallere vult. Nā hæc ad Calaguritanos hand dubie spectat. Idē Salusti. apud Diomedem. Reliquia cadaveris fallit. Apud Val. p. 1. c. 1. lego fallere nō fallere partim ex libro Dan. partim ex precepto Diomedis Gramatici veterissimam.

*Eamne Enquam] Lipsius
En quæ aliquis. Melius illo-
lib. Daniel. En quæ am. Ita
sepe Plautus. Terent. Cicer.
Virgil. sunt locuti. Glos-
tia. Enquam. iusti. xxi.*

CAP. VII.

Pag. 249. *Militiam acerbe*] Distinguiri egregie lib. Daniel. *Caudas est in foro togatum ingredit militem a turba, cui impresum est enim.*

M. Annus] Malum : *M. Annus.* Forte si fuerit de quo Cicero ad Atticum lib. 5. epist. 4.

Pag. 250. *In matrimonio*] Lib. Dan. *In matrimonio* num. Ita non tarentur Valesius. Sallustius Catilinatio: *Exercitus quem in Asia ductauerat pro in Asia lo fragmēto leg. s. Tho-*

des. Q. V. I. FORVM. IN.

AMICITIA M. POP.

ROMANI BELLO. POLI-

NICO. PROXIMO.

MANSERVNT. In mente,

in potestatem esse obserua-

vit etiam Agellius.

Abrogaverat] Lipsias ex

prīca lectio exculpsit;

exraverauit. In lib. Dan. Ab-

raverauit. Sic Cicero ad At-

tic. Mibi aburare certi est,

et dependere. Sallustius. Cre-

decum aburare. De hoc ver-

bo Serinus 8. Aeneid. Abiu-

re est rem creditam nega-

reperiuit. Sed hoc isti loco

non congruit. Unde modo

aburatas rapinas, contra

res recentes intelligimus. Al-

lii aburatas abductas atq;

abens iurius factas, adiuvan-

do & furo abductas. Glos-

sarium : Aburare emquam,

aburato.

Creandorum liberorum]

Veteres plerique: Queren-

dorum liberorum. Rethili-

me. Agellius lib. 4. cap. 3.

Vixem se liberorum que-

rendorum gratia habuimus.

Ennius: Duxit me Vixem

liberorum sibi quæstendum

gratia. Quæscere pro Quæ-

tete, antiquæ.

Pollineto] Errat Pighius,

*qui fabricari verbum *Poli-**

lone conatus est. Nam

Pollingo dicebant illi, non

Pollineto. Verus Glossaric:

Pollingo dicitur a nomen. Za-

psephos. ceterosq; Tago-

zōnū. Et Pollingere quasi

polline vngere esse, scribit

Fulgentius. Seruins ad 9.

Aeneid. Pollinolores appella-

tores dicunt, qui mortui se

polline oblinabant, ne lince

appararet exanimi.

Pag. 251. *Viculis lenonis*)

Alii: Vibacu. Lib. Dan. Vi-

bacu. Falloz an Valetius

vilissimæ personæ nomen

non expedit & pro eo vi-

lenonem posuit, elegati &

lepidi appellatione, nec La-

tinis auribus absurdæ? Ho-

modo. Vaselineum Plautus

Vilisrigare Cato. Vitime-

gistratum Sallustius com-

posuere. Nec ita temere an-

tiquarium facerem. Vale-

rium nostrum, nisi idem di-

xisset,

zisset, Pollinctum corpus,

vaframentum, stuprosus &

familia.

CAP. VIII.

Nocte infans] Cicero 3.

Acad. *Quid loquar de insa-*

nus quais tandem fuit affi-

nustus. Catulo, Tuditius

quisque sanissimus tam

certa putabat, que videban-

tur! De eodem 3. Philip-

pi.

Testamento u[er]o] Liquidaz

fidei correctio Liphana:

Testamento u[er]o Oſſium.

Pag. 252. *Viginti millia]*

Rectus & ex more lib. Da-

nici. Viginti mīliū.

Carrinatorem] An ille est,

de quo Appianus lib. 4. & 5.

Dio lib. 51. Protor Iberia

fuit sub Cæſare.

Pompeius Rheginus] Nō

debito cum esse, de quo

Varro lib. 3. de re public. In

Gallia vero Transalpina T.

Pompeius Tarentum septum

Genasianus. Arclateus etiā

Pompei meminit Plinius

lib. 33. cap. 18.

Neque sanguine patris]

Lib. Dan. sanguine pagno.

Mostellum verbi, legendū

crederim: sanguine Rhe-

ginus. Adic平is abquis ad

oram illud patris.

T. Marcius] Quis ille Ti-

tus Marcius? Conjectura le-

go & doctis astinandum

præbeo: T. Tariss. Nescio

an etiam Plinius corrigen-

dus lib. 18. cap. 6. L. Tariss

Rufus infima natum humi-

tate consulatum milita-

rii industria meritus, anti-

qua alias parsimonia civi-

ter militis. H. S. liberalitate

deus Augusti. Nam teor Plini-

um de hoc ipso loqui.

Pag. 253. *Insuperque]* Li-

ber Dan. & euit Veneta su-

perque anulus. Non sperno.

Hoc loco] Emendat Li-

pius. Hoc loco. Nisi exedi-

tione veteri præter legese:

in hoc loco, ut ordo senato-

rius intelligatur.

LIB. VIII. CAP. I.

Pag. 255. *Liberata]* Li-

pius: liberata fratru. lu-

bens consentio. Nam alio-

quin supina & exsenia leti-

monis mens solet.

Galli] Galli Sulpitii. de

quo præter Ciceronem

Quintilianus.

Reflexus puerorum] Ad-

dit edat. Venet. puerum pue-

rum, me haud abnuta-

re.

Littera igitur] Præfero ex

lib. Dan. Ignotus Statuor &

carcerante oculor.

Excuso è manibus] Rei

& supplices anulos pose-

bat, more ligentium aut

crimolatorum. Sic p. 8.

ad Caudine pacis nunciou-

annulos posuit, teste Liuio. De qua re plura, cum Deo, in peculiari libello De luce annulorum, quem prope adfectum habeo.

Pag. 256. *Si farru tuus*] Deprecationis incerti verba solemnia Tuccia exstincte enim sua xatae scribit Plinius.

Q. Flavius Augur] Liuius vocat M. Flaviuum, nec addit cognomen Auguris.

Valerius Valentinus] Igoor? prope hodie scriptor, absq; Festo Pompeio esset: *Tappulliam, legem consuadem, filio nomine conscriptis iocofo carnasse Valerius Valentinus.*

Pag. 258. *Calidius*] Scribo *Calidius*. Cicer. lib. 1. de Inuent. Ut si dicamus idcirco aliquem *Calidium* vocari, quod temeraris & repentino consilio sis.

Adulterin] Incepit haec vox inculcatur. & paulo post, ut stercus foras enciedam censcio votem: *frater,*

Pag. 259. *Erat innocent*] Pulchre repetit lib. Dan. *Erat innocent, erat Agraria lege gratiosus*. Mire affectat repetitunculas illas declaratorias Maximus nolter.

Vix frater fatus] Vir summissus dignatis & eruditissimis Liguinus Torrentius, ab fratrem hunc sed nepotem

facit ex Plinio lib. 15. cap. 7. Vide Ciceronem lib. 1. de Divinitat.

Omaſum] Gallicam habet vocem esse docco ex veteri Globario in quo scriptum. *Omaſum Basso xixiiii. 1. mense, et 17. Decembri annos.*

Pag. 160. *P. Dolabellae*] Prae Scriptis apud Iohannem Sarissberiem. *C. Dolabellae*: idem circa hoc ex Valenti lib. 9. can. lib. 8. cap. 1. extiter.

Emyrnae] Liber Daniel. *Zmirnas*] Scribendi causa antiquarum Zm pro Sm. Sic Zmaragdus pronouocabi. Vetus lapis: *CN. POMPEIO. EVGARO. CN. POMPTEVS. ZMARAGDVS.*

CAP. II.

Calpurnio Lanario] Huc Iepius nominauerat Sallustius in Historia. Hinc Calpurnio Sallustianus appellat a S. Hieronymo. Apolog. aduersus Rufin. ab eodem citi Calpurniani discipuli.

Claudio adduxit] Supradixi Cuicciun emendasse adduxit. Necio tamen non etiam Lanine dici possit adduxere acerbis, ut collocare iudicem. Festus: *In indice colloquendo. Scit Vigilius*

Possuntur & remixeris arbitrum collucere.

Quod

Quod posterior obscurauit eruditissimus Turnebus.

Pag. 261. *Deinde Viflum*] Omnitur postremum vobis lib. Dan. Et quid ea opus? Totas seruio iste ab uno Vifello pender.

Sumpse inter eos] Ita Cicero loqui amaz. Pro Roscio: *Compromissum fecerit, arbitrium sumserit.*

Pag. 262. *Tam minuti*] Liphis ex et tam minimi. Sic Pompeius sit. de orig. iur. *Sartu pulcherrima.*

CAP. III.

Vercundus Isela] Neque in Senatum venire feminas, esse etiam itaque post Semiramira Heliogabalus matrem, leuere causam est, ne quicquam mulier in Senatum ingredieretur, & queque inferis eius caput dicaretur decoupereturque per quem id esset factum. doctor Lampidius.

Licius Buccinus] Edit. Veneta. Brutonis legimus: *Buccone*. Buccones dicebantur nomine proprio, ut Clones, Labones, Nafones. Extramenetiam ab vulgaritate lectione vetus Globatum: *Buccones* *magisteri Buccinarii*.

Pag. 263. *Ad C. Cesarem*] Locus manifestus meus, & omnibus numeris co-

sulatus alterius P. Scruilii.

Iraque lectionem libri Daniellis absque mota amplectior: *Ad C. Cesarem* 111. *terram ad P. Scruilium & ossa.*

Iacet enim Caesar continuos consulatus gessit, ut scribit Tranquillus, tamen & eius consulatus titulis distinguuntur. Suetoniust *Tertium &c. quatuor consulatum titulus tenus gessit.*

CAP. IV.

Contra Fannus] Longe aliud nomen est in lib. Dan. *Contra Fiscem*.

CAP. V.

Pag. 264. *Cn. & Q. Servilia*] Sic omnes manuscripsi. Handscio tamen an non prior Causa dictus fuerit. Lapis Veronensis: *C. SERVILIO. CAEPIONI. CONCEN. ET. TRIUMPHAL. PATRIAS LIBERATORI. DECVR. VEROGEN. OZ. IVD. RESTITUTA. M. S.* Hic tamē longe posterior fuisse videtur.

C. Flanis] Is est C. Flavius Flasio, aduentarius M. Druso Tr. Pl. Meminireius Cicero pro A. Cluentio. Et Valerius capite sequenti.

CAP. VI.

Pag. 266. *Aelius colle-*

*re] Pighius emendat: atere.
Ductu nonnullorum codi-
cūm videtur cōmode cor-
rigi possit tolerare.*

*Propter obscurū ius] Cur
autem ab hac ratione Hy-
brida dictus, si deriuant
hanc vocem dōmī nō videntur.
Scio quid Grammatici, &
non infimicensus fore con-
sulti de hac vocula. Sed ab
corum opinione longissi-
me ego absurum. Nam o-
mnibus modis adfirmare
non dubitem Vatium illū
Saceronensem Ibridam, nō
Hybridam, fuisse appellata-
tum, id est, Semioriū. I-
beria veteri glossario ex-
ponunt iūdiciis. Hinc Ibride
promiscui generis que-
cunq; animalia dicta. Hoc
ante me & Iosepho Scali-
gero summo viro probatū.
Ab animalibus ea appella-
tio ad homines quoq; trā-
lata est. Plinius lib. 8. capite
53. In nullo genere aque fa-
cili est misura cū sero, qua-
liter natos antiqui Hybridas
Cocabant, cū senseris, ad
homines quoq; sī in C. An-
tonium Ciceronis in consu-
latu collegam, appellatur
translatu. Cedo hominēs
qui ait Plinius scriptis
Hybridas. Rescribo itaque
audacter: Ibridas. Nam qua-
ratione dicti possit animal
biatum Hybridā, nō video.*

Nos Germani apur etiā
que Ibram vel Ebrū voca-
mus, quemadmodū Gallos
intelligo Lyciscā ex cane &
lupo conceptam. Homines
potius variis modis Ibride
dici potuerū, vt si quis ex in-
genuo & seruo, ex seruo &
libertino natus esset Ibrida
dicebarit. Item si quis pa-
trem & matrē diuersae na-
tionis haberet. Suetonius
Augusto: Item Afiani Ep-
cadi ex gete Parthyna. Hy-
brida. Post opulentissimam
mellem & vbeatum spicilegiū
clarissimorū vi-
torum, Torren & Calan-
boni non vereor emēdere:
ex gente Parthyna Ibrida.
Haud dubie anni' ille, Ro-
ma, patre Parthyne, matre
Italica natus fuit, ideoque
Ibrida dictus. Parthus autē
nō nisi quis est Seph. Tuttis
glossis in hāret loco Hir-
tii ad Oppū, de bello Afric.
Præterea ex fūz aploq; Pan-
periano, quos sc̄m a Brindisi
et a portuaserat, equiti Ger-
manis Galloq; ibiq; p̄flesa
ex Ibrida libertina feruq; q
cōfriperat. Dedeccus & cor-
tupeca hui' loci, q̄ dixi, est il-
lus libertinus feruq;. Postie-
mo Ibrida dicebatur si quis
mixto sermonis genere ve-
tetur. Inde exponit illud
Horat. lib. 1. Sat. 7. Ibrida
quod postea si Persius citat.

Qua-

*Qua iubebat queri] Dis-
fent nominib; ab hac nar-
ratiuncula Alconius.*

CAP. VII.

*Pag. 167. Diferrissimis o-
ratoris] Triā optimā re-
cum habuisse visus est hic
Cato antiquis. Optimus
Orator, Optimus Impera-
tor, Optimus Senator. Qua-
ter & quadraginta caſtūm
diſiſſe lexitib; Plinius.*

*Vt Iuri cuius] Pompo-
nius quoque iuris consultis
accenget, causas & libitos ex-
flare fecerit. Cicero fatetur
omnium iurisperitissimum
fuit & tatis fuisse.*

*Temporibus superesse] Sic
Cicero apud Agellium lib.
1. cap. 11. Nec vero scientia
suis maioribus suis Q. He-
lius Tubero defuit, doctrina
etiam superbus.*

*Humanæ vita exem-
plum] Longe mihi an-
tīstet leſlio lib. Dan. Hu-
manæ vita & ſpatio & ex-
emplio nominandæ.*

*Quam ſit] De hoc Var-
rone Agellius lib. 3. cap. 10.
Tum illi addit, ſe quoq; iam
duodecimam annosum heb-
domadam ingeffsum eſſe:
& ad eum diem septuaginta
hebdomadas libitos con-
ſcriptiſſe. Cicero palliū eius
doctrinam & industriam
dep̄dicat. Augustinus cū
alibi, tum lib. 6. cap. 1. de ci-*

uit Dei. Unīci huius etiā
viuentis imago posita enī
bibliotheaca, quæ prima in
orbē ab Afinto Pollione ex
manuib; publicata Rom-
æ. Author Plin. li. 7. c. 30.

*Ius cuius] Mirum,
hanc Litiam inter la-
reconfulcos non fuisse rela-
tum à Pomponio.*

*P. 168 Nig. tis Lib. vetus
vnuis: Namque aliis. Non
dubito legete: Namque al-
iis talis incommodo, faciſſum
petunt, duplicitant tenorib;
fortius voluntariis aliis
centes.*

*Kofſicus leditram] Festus
Pompeius: Rofci appellari
solent in arte aliqua perfe-
ctis: quod Rofcius Comedus
in arte sua perfectus fuit
ad eos, ut nihil ei defuerit ad
perfectionem. De eo Cicero
pro Archia & alibi Plinius
lib. 7. cap. 39 & cap. 3.*

*Pag. 169. Non ſc̄dū] Sc̄nuis aliquis G. zculus
hunc locum interpolauit, vt
opinor, ex Tulculenis Ci-
ceronis. Ego scriptum ē Val-
erio non dubito, vt in lib.
Dan. offendi: interrogatus
non ſe ſapiens, nam enim
illud septem excellentes fuit
vñtpauci ent, ſed amate-
rem ſapiens duxit. Augus-
tinus etiam Philolephum
interpretatus eſt ſuđigatu
Vel amatorem ſapiens lib.*

8. cap. 1. De Ciuit. Dei. Itali quoq; Philosophi Pythagoræ modestia imitari Philosophos se appellari maluerunt, quam Sophos. Senecæ Epist. 913. *Dicam inter sapientiam & Philosophiam quid inter sit. Sapientia per secum bonum est mens humana; Philosophia sapientia amor & affectus. Aliquando tamen etiam Sophos & Sapientes dixerunt Romanis, quos alias Philosophos. Idem Seneca. *Sapientia est, quam Trax & pax vocant.* Hoc verbo quoque Romani tribabantur sicut Philosophia nunc quoque tribuntur, quod & rogata tibi antique probabiles & inscriptus Dosseni monumento titulus: *Hospes regale & Sopham Dossensi legge. Alanius. Sopha vocat me Graus, vos sapientiam.* Séniorius ille Sophus dicit non Sapiens. *Côtra Attil' & Léthi Sapientes non Sophi.**

Pag. 170. *Nobilissimum* Hinc multa de Nilo insperficiis operibus apollis illa Attica & apud Strabonem dicit Nilum *et puro aqua ab insulae.* De huius fluminis miraculis & Cicero poema fecerat, quod Nilum inscripsit, teste Capitolino in Gordianis.

Flos uosso fassarum] Strabo *et diuignor u. p. magazin.*

In Italiam transgressus] Laertius Cic. de senect. lib. de Repub. Sed audire te credo, tum vero Platonis Socratem mortuus primus in Argentino descendit causa, post in Italiam contendisse.

Ariane & Ceto] Legendum: Ariane & Echecrat, quod Lipsi monuit doctissimus Theodorus Cantor. Echecratis illius meminist Cic. lib. 5. de Finib.

Pag. 171. *Hellebars* & Hos factis eis, can Zeno disputationem habebit Angelias. Idem fons: Ilinius. Lapus Valerii memorialis. Vel vita temporis quam diversa. lege utinque vitam apud Diogenem. Varronem quinque: Altera è via deformasse. Carneadus suorum se cupis acutis, lego è cupis acutis acutis. Varron non eleborum, sed acutis facit patagamen Carneadis, quod a. In Pythagoræ adseritur, alii Chryippo. Fulgentius in Cötineta Virgiliana. Elaborū Chryippo tribuit: *Ego vero Chryippo Elegans rancidulo acere possumus.*

Muchenstronib etiam Pirter ceteros vide Plin. lib. 7. Silium lib. 14.

Vitellissimum elementum Re tratio vocè marginalē vñ. *figurum elementum*, quā & lib. Dan. habet. Quoti u. Muli-

er pars, fidibus ludere?

Pag. 172. *Preripere gloria*]

Antigonam & Eleazar p̄re ceteris laudat Dielcorides Poeta Epigl̄amatarius. Laertius: *Σωτιλαπον τὸν οὐρανόδιον.*

Se quostudie] Verbum illū Solonum spectant hæc:

Aīs γαγονος ποση διδυμουσ.

P. 173. *Mortar*] Alternat rat hoc Albian. apud Stob.

Perficio sermoni] Cuique genti sua lingua in precio. Hinc nota: animos exterritorum haud facile decuincti, nisi vinculo illo humanæ societatis, lingua dico conciliatrice.

C. P. VIII.

Vitam eueniem Nam ut sit Eusebi: *Σάρπειρην vivit.*

P. 174. *Et Umbilicus* & Lib. Dan. obitros. Edit. Vener. calculos. Sed vera omnino lectio vulgata: Umbiliculum calculi quidam nitidiores. unde & libros olim iis decorabantur. Martialis lib. 1.

Nec Umbilicus cultus atque membrana.

Et alibi passim. Plinius vñ de margaritis: *Et aliis conuenit non portere perforare, quorum sit absoluta bonitas, Umbilicis plasti ex auro capita capiuntur.*

Scarsibas] Liber Dan. Scarsali: *scarsis lufibas.* Ne-

scio quid inde exculpam.

C. P. IX.

Pag. 175. *Vrbē Verbi sup-*

erū] Nam plebe a senatu separata, gemina quedam ciuitatis facies appetit. Hinc Varro lans quam eleganter ciuismodi ciuitatem, biseptem appellat lib. 4. de vita pop.

Rom. in spem adducebat nō plus soluturos, quam solent, in quos equestres ordinis sudans tradidit, ac bispectrum ciuitatis fecit, discordanrum ciuilius fons.

Pag. 176. *Vetus come-*

die] Augustin. lib. 2. c. 9. de cœ. Dei: *Periclitum cū iam sua ciuitatis maxima austriate plurimos annos domi & bellis profusus, Nodari versibus & eis in scena agi non plus decurit, quia se Plantus inquirit mox voluntat aut Nasus P. et Cn. Scipioni, aut Caecilius M. Catonis maledicere.*

Quæ verba co. lubentius subscripi, quia mihi liqueat. M. Cic. esse ex li. de Rep. ciuismodi ego naufragas tabellas, longe Apellicis anteposuerim. Veritus porro Eupolidis partim ex Plini epi stolis, partim ex Suida conqueri possunt.

C. P. XI.

Pag. 178. *Suspici Gal-*

b.] Qui primus rationem deficitus lunaris docuit, postea edito volumine te-

ste Plinio. Apud Græcos primus eclipsis prædictis Thales Milesius.

Pag. 279. *Alcmenes*] Inter armulos Phidias referatur à Plinio lib. 34. Eisdem aliquocies meminit id lib. 36. cap. 5.

Libidinoso curus [dicit] Maccarelli Perrinius, recte Luciano. Id vero noui in Guido, sed Samo acciduisse vult Athenaeus.

Pag. 280. *Euphrassini*] Legi Plini lib. 35. cap. 11.

Quid ille] Timanthem intelligit. Is Asacem Armorumque iudicium pincerat. Iphigeniam eius Oratorū laudibus olim celebratam commemorat Plinius. quo alludit, nisi vchemeter frustra sum, Ciceronis locum in Oratore. Eum illustrandi Valet causa haud pigribo subiungere: *Si denique prius ille vidit, cum immo- lata Iphigenia, vestris Chalcas esset, magister Vlysse manuaret Menelaus, obnubilatum caput Agamemnonis esset, quoniam formum illud lullum penicillo non posset imitari. Sed quid illa Ciceronianæ elegantie habent, magister Vlysse manuaret Menelaus?* Dicat oporet Cicerio mæstori Vlysse fuisse Menelaum. Sine omni cunctatione incongruus pu-

rissimo scriptori maculata tollo: *Magiſtor Vlysſe manuaret Menelaus.* Nōne & Valerius dicit Vlyssem mortuum, Menelaum lamentantem? Addo & calendarum Plinianum: *cum magis inquit pueris feromnes, pueri puerorum.*

Frustra tenebatur] Recitilime lib. Dan. tenebatur. Sic lib. 1. cap. 8. legendum: *Vbi conferti dubio certam- ne tenebantur.*

CAP. XII.

Pag. 281. *Minibus*] Legi ex lib. Dan. quam au- doritatem munivit.

Sacra arces] Et alia vera lectio in lib. Dan. & ader- peum ore: *sacra*. Vul- gata lectio à Pighio est. Sed quis dubitet sacram aream, nobilissimum adiunctione, iam ante Platoni facile exstra- etum! Manuscripti mei ce- teri, *sacra are*. Doctilinus Mitallerius Aram Apollinis in Delo intelligit. quem vide.

De cruce etiam] Lib. Da- niel. *Et quidam futsrum de sua disputare incipientem,* quasi hoc exemplum non ad Apellem pertineat, sed pro illa lectione stat Plinius.

CAP. XIII.

Pag. 281. *Ad longissimis humane*] Adulatur Fibre- nus,

io, more illorum tempo- rum, longe quam ei vitam precando. qui & particula- lam vitæ propriaam, dem- pra fidi Caesarib, suis dona- bant, de qua re multa mul- ti. Sed & rancas largitiones! Sapienti nihil Vario. Mo- dio: *Non eis optime vixisse,* qui diutissime vixerint, sed qui mox efficiuntur.

Duscae & *sexaginta*] Plini sexaginta trib, annos.

Disturnior] Vixisse an- nos xc viii. Plinius art.

Pag. 283. *Vicum Pyr- rho*] Huc pettiotutilla pri- ma Poetæ:

Orator sine pace redet, Regis, resertem. Cittai Vario. Intelligitur autem Cineam, quem Pyrrhus iniicerat de Pace. Ex Oratione Appi, Enni illa sunt:

Quo seobis mentes, recta- qua stare solebant

Antebac amentis se fle- xere via! Citat Cicerio. Vetus inscriptio: *A. PIVS. CLAVDIVS. C. F. CAE- CVS. CENSOR. CON- SVL. BIS. DICTA- TOR. INTERREX. III. PR. II. ABD. CVR. II. Q. TR. MIL. III. COM- PLVRA. OPIDA. DE. SAMNITIBVS. CEPIT. RABINORVM. ET. IV- SCORVM. EXERCITI-*

TVM. EVDIT. PACEM. TIERI. CVM. PYR- RHO. REGE. PROHIB- EVIT. IN. CENEVRA. APPIAM. STRAVIT. ET. AQVAM. IN. VE- BSM. ADDYXIT. Eiul- modi breuaria solebant veteres de illustribus vitis confidere, qualia in Italia & alibi de Catone, Fabio Ma- ximo, Scipio Dentato, C. Mario, Ca. Pompeio & aliis reperta.

Centesima & septimum] Vixit annos centum & o- cto, recte Plinio. De eo scribit Cincius Almetus apud Falgentium: *Qui dum iam sacerdos fuit finē temporis expellaret eis moris non po- tut, immo infirmitatibus insultauit.*

Pag. 284. *Centum illum & virginis*] Codex Danielis: cxx. contra mutanocē Pighi, quod magis placet. Supra Valerius expellerat numberum cxx. annorum, iam ex Alio aliquanto ampliorem adiungit. Quia & Plinius auctor est Ana- creontem huic Argantonio cl. annos ritales tribuisse. Idem Lucianus scribit. Ve- sus Anacreontis exhibet quid Scrabonem libro 3. Silius Italicus:

Argantoniacos armat Cartese nepates.

*Rex praeceps fuit huma-
ni dignissimus eui.*

*Ter densit decieremensas
belliger aum. s.*

*Ceterisnum & Soggi-
num] Concessus hic vix
nimetus, natura. Sicenim
scribit Serenus, doctissimus
com-tentatot: *Tribus hu-
manarum vita continetur Na-
tura, cui ultra centum &
virginti Solidistiales annos co-
tessum non est. Fas siue
maginta anni hoc est tres se-
tum cursus existim erant:
ut forte albarum stellarum
benignitas etiam tertium e-
tia saget cursum. Fortuna,
id est casu, qui ad omnia
pertinet, qui extrinsecus
sancti ad ruinam incedit
transfragia, venena Trebel-
lius Pollio in vita Claudi.**

*Doctissime Mathematicorum
centum & viginti annos ho-
mani ad fluctuum datos eu-
dicant, neq; amplius virginti
iustitiant esse concessum, et id
illud addentes, adosca soluta
Des' isti loquuntur, fami-
liare cxxv. annos vixisse.*

*Crescas adem Edit. Vener.
Crescas id est. scitores Cis-Graeci
idem de Indis tradidisse, qd
Herodotus id est. Aethiopibus.
Scio alias multa de Aethio-
pibus scribi, qd radice quoq;
de Indis. Et Crescas ille Sy-
riaca etia & Persica scrip-
pac, teste Strabon lib. 14.*

*Epiroti Lib. Dan. & quadri
editiones: *Epirotum, epula-
ne sue Epicharacte pars lioni,
no Etoile, teste Plano, Stra-
bone, aliis. An forte legendū
Epirotum? Epistis indecū
potuerat, qui & Acanthes
ad Strabonem lib. 10.**

*Damañib[us] Scriptor is mi-
nus probatus & pene nullius
clavis Straboni. Memori
euclidis Stephanus iherosol.
*Alexander vero] Alexandru
Cornelii vocat Plinius. Er-
rilius cu[m] cide de quo hec scri-
bit Strabo lib. 13. Vj resi-
gu, 'A[n]t[h]o[n]de[re]r Tropi cida
pe[re]t[er] n[on] s[ed] p[ro]p[ter]t[er] t[er]r[or] i-
n[on] r[ati]o[n]e, q[uod] m[an]u[m] t[er]r[or] i-**

CAP. XIV.

*P. 125. Quatu[m] in contiplana-
do] Vigilii Cicer. libros de
Gloria innui bariolar, quos
cum aliis, tum Agellius citat
lib. 15. c. 6. Varrois etia emul-
los est apud Nonio, Hercu-
lis Columna, nos. h[ab]et.*

*Theophaenam] Male legitur
apud Ciceronem *Theopha-
neis*. Huius aliquoties Por-
taculus meninuit. Tacit etia
& Paterculus, aliqui qui res
Pompeio gestas adiungunt.*

Insculptam illud trahuisse]
De qm in heratibus & pl. nost.
Samis gloria studiosi estat

Dantes

*Datus, q in sigillo sculpsu
habuit equu illu si & cyp-
parissu[m] iherosol, vno
tat Thucydidis scholastis.*

Pag. 286. Nom[en] bus suum]
Quin & Pictor inde appella-
tus est, vnde postea Fabii
Pictores. Poxie xelem Sa-
luti a. v. cccc.

*Sordido studi] Contra ve-
teri plororumq; luctentia,
vocat sordidu studium attē
pingendi. Sic etiam Clear-
chus Parchamum reprehē-
dit, quod manu sordidum
opus faciebat & penicillu
m, cestru & virginalu tra-
ctantem, ut ex correfit A-
thenensis lib. 13.*

*Dulcedine gloria] Lips ex
conjectura legit, et in libro
Danielis scriptum tepebit:
*Dulcedinem gloria pene ad
sexta gloriam.**

Pag. 387. Cn. Hermatorem]
Resistunt dudu ex Diadoro
eruditissimus Galloru Bro-
dus: *cum Hermatorem.*
Brodus inquit, cuius scrip-
ta que vidi, dixerim nata
esse ad obiurgādam reme-
nitatē plororumq; hodie feri-
pitantid. Ita accurate & si-
gnata eruditio sunt facti.

*Difseretur] Lege Difser-
retur. Inepte de hoc verbo
sentit Pighius.*

*Theopoli] Citatur à Stra-
bone, Ulimo, Suida, Stephe-
no. Eius orationis viva à Gi-*

*cerone laudatur in Orato-
re. Fides aliquoties pulsat
Strabo.*

CAP. XV.

*Pag. 289. A sanctissimo
Gen] Ab aliis optimus vir
decitur. vide & Angosti-
num lib. 2. cap. 1. deciuitat.
Dicit.*

*Pag. 290. Si quidell ac-
cedisset] Simillimum de Pompe-
io & Q. Carulo refit
Sallustius lib. 5. Hist. Pater-
culos lib. 2. Cicero pro leg.
Mael. imo & ipse Valerius
paolo post.*

*In Cn. Pompeium] Bre-
uiarium rerum ab ipso ge-
storum, quod Romani in ce-
plo Mineru custodiriunt,
adscrivit: C. N. POM-
PEIUS. MAGNVS.
IMP. BELLO. XXX.
ANNORVM. CONFE-
CTO IVSIS. FVGAT-
TIS. OCCISIS. IN-
DEDITIONEM AC-
CEPTE. HOMI-
NYM. VICTIS. SE-
MEL. CENTENIS.
LXXXIII. M. DE-
PRESSIS. AVT. CAP-
ETIS. NAVIBVS.
D. CCCXLVI. OPIDIS.
CASTELLIS. M. D. X-
XXVII. IN. FA-
DEM. RECEPTE. TER-
RIS. A. MAEOTI. LA-
CV. A.D. RVRVM.
MARE. SYBACTIS.*

pp. 2

VOTVM. MERITO. MINERVAE. CVM. ORAM.
MARITIMAM. A-
PRAEDONIBVS. LIB-
RASSET. ET. IMPE-
RIVM. MARIS. POPU-
LO. ROMANO. RESTI-
TUVSET. EX. ASIA.
PONTO. ARMENIA.
PAPHLAGONIA. CAP-
PADOCIA. CILICIA.
SYRIA. SCYTHIS. IN-
DABIS. ALBANIS. IBL-
RIA. INSULA CRETA.
BASTERNIS. ET. SV-
PER. HAEC. DE. RE-
GIBVS. MITHRIDATE.
AT QVB. TIGRANE.
TRIVMPHAVIT.

*Ad Grbem.] Lib. Dan.
Ad ripam Grbss. An Ictoplit
Valerius ad ripam Tiberis?*

Pag. 291. *Veneris Veneris cordis*. De hac Ouidius 4. Faust. Lutatius ad illud Statii libro quinto — *Eg* id alias procul ab alijs esse Volvutes similis appellationis Venus apud Gracos fuit, sed non similis potestatis: nā Averroës dixerunt. de qua Pausianas.

LIS. IX. CAP. I.

Pag. 292. *Accusare factus*
Cicero libro 6. de Re-
publica. *Graves enim do-*
mnia cogitationum libide-
nes, infinita quedam cogit-
atione imparant que quia
nec expiri nec sustinari possit

modo possunt ad omne facilius impellere eos quod silicbris suis incenduntur.

*Pensilia balnea] Seneca
Epist. 91. Quidam nostra
denuo prodisse memoria
semus: ut specularium
sum perluciente tefla, clarum
transmittentia lumen, ut
suspiciasur balnearum &
impresso paries sit. tubo per
quos circumfunduntur cas-
tori, quin una simul & sum-
metuereat annalister.*

Aeginae Lib. Msc. En-
umeron classificis. Ex ita 2ata-
guia eius in ora.

Pag. 293. *Fercularia* Lib.
Daniellii perculorum. Edit.
Veneti perculorum.

*In regula] Cicero Hor-
tensio: Sollertia quea, qua
passer vel in regula prosci-
nare ostias. Seneca 5. Con-
trouel. Aliant in summis
culminibus meritis nemoria
Et nungabilius pisema-
rum fructu.*

Vixum finitur] Seneca
Epist. 95. *Nullum intra se*
manet vitium.

Calinus oreæ] Ita Fidius
Lib. Dan. *calinus arca*. Re-
citat, meo animo. Infa-
las calinæ arcæ ait, hoc est,
arcæ exhaustæ in precio-
sissimis pœnibus coemædis.
Huius lectioni siemandæ est
Lucilius libro 9.

Histidine causa diabes s-
ferica

Arca misericordia munera Imperii.

Pag. 194. *Demissifig. la-*
cunatibus] *Sallustius lib. 2.*
Hist. Præterea cum sedentis
transfessa demissum vello-
rie simulacrum rati machi-
nato scopuli, tonitruum co-
tinam cogiti imponebat.

Pag. 295 *Vtrique abdu-*
dam] Deleta nclio quo
vox in lib. Danielis & pro-
ea substituta quia & in A-
ttribuenti & Genitibanci
fuerat. *stram*, *victoria*. In
Wincheliano Pighi *Vtrique*
gulca. Editio Venetia:
stram, *Gulca*. Vigne adeo
late deorū ita loes libertatis.

Probrosia professa. Legendum, ut nonnulli Codices habent patentes. Patientia est spem agere; illa quis nescire

Pag 296. *Septimia & Al-*
bana] Scribo eum h̄o Da-
nielis: *Septimia ex Alba*
caster. *Septimia meminit*
Cicero in Piseniana, & pro
Sextio. Febus. Asconis. Di-
ciutis & Septimium. Varro.

Dots dato Insulam Chisem,
agrum Cacabum, Scopias
Capua, Macellum Romuli.
Idem apud Nonium Septa-
fennarium dixit, ut Horatius
copia narium pro un-
guentis aut odoribus. Hoc
Septasianus Musomachus in
Glossario. De cotta pelta il-
la morū Annibal is oppor-
tune Strabo scribit lib. 5

Εκμεταλλεύεται την ποιότητα των
τριχών και διατηρείται μέχρι την
άρχισης διαλυσιού της γραμμής.
Επί τετράγρῳ αυτοτροφίας,
μετά την οποίαν συνδέεται τοπική¹
ζύγιο μητροπολιτικής αρχείων της
Χαλκηδονίας την η διάταξη μέ-
τρων. Απότος για την επόμενην
λαβούσση μεταξύ διεθνούς
χρηματοδότησης την φρεσκάρια, ου-
τούς ιδιαίτερων της πό-
λης, ωστός ο Λαζαρός ο Καθ., ή-
καν καλεσμένους υπό την έ-
κλεψιν θύεται, μετάκας από
απόδημη την φρεσκάριαν δια-
λαβεῖσα.

Legibus ornata] Liber
Danielis: ordinata. quod
probo. Sichibro tertio, ca-
pite octauo: *Flebisatae erdi-*
narensus. Male Lipsius
Curis Secundis ad Tac-
tum Aeneobii locum in-
terpolauit si quando con-
fexeram lubricatum lapa-
dem & ex olio *Vnguine*
ornatum. legendum e-
stio. vulgo: *Vnguine or-
natum*.

Delitiss nimis capitur]
Liber Colmariensis. Cap-
paratur. Rectus.

*Accessione] Lib. Danielis
Accessio vitiorum.*

CAP. II.

Pag. 197. Neque tam
dare] Paternulus libro se-
cundo, L. Cornelius Sulla,
fir, quae neque ad finem tri-
ctoria salis laudari neq[ue] possit

*Vistoriam abunde circum-
gari potest.*

Dum sautiam exercet]
Leg., quidquid Pighi² lup-
pimat: Dum Victoria exer-
cit Latinis me d. dum ex-
ercevit victoriam.

Pag. 298 *In campo Mar-*
nos] Haec ex margine irre-
prüibile adseritio Cl. Liphio.
In numero interfectorum
admodum dissentunt Li-
unes. Plutarchus, Valerius,
Florus, Cornelius Nepos.

Nomenculatorem] Liber
Danielis: *Nomenculatorem*,
Ita apud Suetonium in li-
bris veteribus.

Pag. 299. *Atteguenissū*]
Lego c. in Lipjō. *Atteguē-*
ssūm. Atteguā Hilpaniz e-
pidam. Sir & Manuscriptus
amplissimū Petum in ora.

Vag 300. *Catinus de pass-
dere*) Varralibro 4. De vita
populi Romanis. *Cum Pa-
nus in frumentum obvias venisset
nostris &c quædam cepisset,
erat diligenter pro palangre ca-
tinus subicerat, quo metu
debilitatis et nostras.*

*Flumine Vergello? Florus
libro 2. cap. 6. ita vocat. Sic
enim omnes veteres libri
Elio Vinea. Micallerius ca-
men utrobique legit, in flu-
mine Cervalo, ex Plin. qui
fons Apulie prope Can-
gas fuit. In Versuliano scri-
bit. illa Gallia.*

*In finia pedis pars De
ea te Enni'. His portas fac-
eulse iniqua potestus Penna,
Intelligit Annibalem.*

Ferro decernere] Capitu-
los ita tractare Poenorum
modo non proprium fuit,
doceat et studiis finitos Cal-
bonus ad Suet.

Pag. 301. *Phalaenodrys-*
camus, Plinius libro ungu-
mo quarto, capite octavo.
Dototheus in rebus Siculis
ita dicitur. Φαλαινη Ἀκρ-
ωτοῦ τοποκρίτης, Αἴγας ποτ-
ει κακός. Τετράρχης, θεός της
παρασύρματος Επικούρειος
χρήσιμος οὐλατος αἱροφύλακες
καλεῖται εἰς τοὺς τοπογράφους
τοις κατασκευαστοῖς συνεργείοις,
πόνοι τῷ βασιλικούσσης πα-
τέος ένεις εἰς ποτὸν ράβων
κατακεκεί ζεῖται. Μονιμός
εἰς τοις γενεσιν αποδέσθετος
εἶναι παρθένος. Φαλαινού-
τος μέρος μετασχηματίζεται
εἰς τὸ τεχνῶν άρτον.

1918-887. *Lucanus cervus*
taurum hunc polica a Pha-
larium Apollini Delphico
fuisse conseratum. Ti-
matus vero ab Agragen-
tino in mare demeritum
refert.

Pag. 302. *At ne Heracl[us] idem supplicium reduxit Macrinus vel Mecentius ipso siuior, teste Capitolino. lege Serium ad 8. Aenid.*

*Lantatut sunt animalia-
bus. Manus me amicus,* Liber Danielis edidit. alias
Manuscript. Deterpaut.

CAP. IV.

Pag. 306. *Quam leniter
recutit. Legitum San-
tientis. Quam leniter recutit.
Clara lenitentia.*

*Opes corripusset] Placita
Modis emendatio: Cor-
ripusset.*

CAP. V.

potius imbecilius et cecidit hec supplicium aut certe afflimerat Opilius ille Macrinus, de quo Iulius Capitolinus: *Dux b
ax mina magnitudine vi
nos subito aperte iussit, atq
bus singulis milibus in ser
cipitibus, ut secum colloquos pos
sent exercitus. Simili crucia
tis genere fere Christiani
climi sunt vexati. Sulpiitus
Historia sacre libro secundo:
*Quia & nova mortes
excoristata, & ferocius ter
gi contulit Lactatu canum
antrecent.**

Cap. III.

Pag. 304. *Penetatum*]
Iaber Danielis: *pene* *lana* &
liquis eruditus supercri-
plicat: *penitata*, quomodo
& Valerium *criptallis* ex-
diderim. Intelligi *Hypa-*
niam *interiorum*, *Cleibe-*
riam. Vnde & *Metellus*
Cleibeatus dicitur.

Pag. 305. *Victor perdidit*]

*Liber Danielis editio. alias
Manuscript. Deterpauit.*

CAP. IV.

Pag. 306. *Quam leuitate
et uite. Legocum Sanisbe-
nius. Quam leuitate et uite.*

Clara tentoria
[*Opes corripusset*] Placca
Modi emendatio : Cer-

Wolff.

CAP. V.

Pag. 307. Ad me venit)
Liber Danielis: Quare non
potius inquit ipse in Hosti-
liam proprionam, id est ad
me venit. Caco loquuntur
ilia verba, id est, ad me ve-
nit esse gloriari. Stolidi
fronte fuit qui illum Ci-
ceronis locum contami-
nauit libro quinto Tulse-
lanarum: Quis enim est
omnius, qui modo cum Mis-
si, id est, cum humanitate
et doctrina habeat aliquod
committitum.

Pag. 308. *Instituta Persica*
Libro septimo, capite
secundo, ait Valerius Per-
ficus Macedonum salutatio-
ne grauiam Alexandrum.
quod de sollempnilla Petri-
rum ~~admodum~~ inteligo.
Eo more & Numidas Re-
gulos suos salutarie, constat
ex Tertulliani Apologo. Soli-
tus autem Petrus in salutatio-
ne munera Regibus ferre
qualia ea fuerint notum est.

vel ex Historia Christi, Salvatoris nostri, aurum scilicet, thus & myrra. Aurum pricipue, unde & aurum Regium dictum à Prudentio, in Hymno Epiphaeze:

Stratique hostis offerunt
Thus myrram & au-
rum Regium.

Dinum emularius est]
Edit. Venet. Dinum caput
emularius est.

CAP. VI.

Pag. 309. Crudelitatem] Ni-
hil video, quid crudelitati
cum perfidia, lego itaque
transposita literula: Cre-
dulitatem.

Sp. Tarpeia] Legendus
Linus, Dionysius, Plutar-
chus. Scutius Danielis ad 8.
Aeneid. Tarpeia fides della
est a Tarpeia surgere. Cum
enim Romulus contra Sab-
inos bella trastares & Tar-
peia cundam dedecissit arcem
tuendam, filia eius Tarpeia
aquatum profecta in hostes
incident: quam cum bort-
rentur ad prodiditionem arcu,
illa pro premio poposcer
ornatum manum suam avum,
id est armillas. Facta itaq;
deca prodiditione hostes impe-
niosa morte promissa solue-
runt. Nam scuta, id est, se-
nistrorum manuum orna-
tum super illam tacentes, ea
victi perirent: qua illis fe-

pulta Tarpeia fidei nomen
imposuit.

Pag. 310. Duplicem per-
fidie] Orosius lib. 5. cap. 1.
de F. bino: Fecit si rursum et-
iam ultimis barbaris Scy-
this, non dicam Romane
fidei & moderationi ex-
erabile. Quingentis enim
principibus eorum, qui si-
ciitate iniustas deditiones
succumpererat, manus pra-
cederet. Sed quam hoc leniter
Valerius. Vix perstringit.

Sed emit] Premia tamen
percussoribus negata. Oto-
sius inibi: Viriathus autem
cum per x iv. annos Roma-
nus Dux atque exercitus
protrusus est, infidus suorum
interfectus est, in hoc solo
Romans circa eum fortiter
agentibus: quod permissus
eius indigni premio iudica-
runt.

Vapore & fumo] Sic Ca-
tulus le ignis banitu luci-
brio hostium exemit. Oto-
sius de obitu Iouiniani: Cu-
m in cubiculum quoddam no-
num se recipuerat, calore pro-
parum & nudore parietum
super calore illicorum aggredi-
tus & suffocatus. De eco-
dem Eutropius lib. 10. In-
scriptio vetus Romæ in-
cuento:

D. M. L.

AEMILIUS VICTORIS
QEL. PRIDIE. NATA-

L. M. VV. M. XXII.
PRVNA. IN. PENSI-
LI. POSITA. Vrgen-
te. FATO. IPSE. NE-
CAVIT. SE. Causam hu-
ius rel vide apud Hieronymum
Mercuriale lib. 3.
cap. 11.

CAP. VII.

Pag. 311. Pro impuden-
tia] Si bene noui sermonem
Valerii, scripsit is quidem:
Cum interim impudentia co-
estata multitudinis (prob
impudicitiam & audaciam)
adversus consulatum. Mi-
rium in modum istas excla-
mationes adfecit Valerius.

Ad ipsienda prestatu] Piscum & honestum ver-
bum reddo ex lib. Daniel.
A ipsienda.

Pag. 312. Fori] Reste &
Romani abest editioni Ve-
netæ.

A. Albinus] Orosius
Postulum Albinum &
legatum L. Sulla appellat.
Idcirco non falsa & inanitu-
spicione, ut Valerius, sed in
superbia superbia a mili-
tibus vult occidit.

CAP. VIII.

Pag. 313. Tam pars
spatio] Scrabo sane quod ad
longitudinem adiunet ap-
pendicem Italize facit. &
continuatem fasile aliqui-

do auctores sunt Sallustius,
Plinius, Strabo, alii. Clau-
dianus Poeta:

— Trinacria quondam
Italis pars bona fuit, sed
Pontus & Afrius

Mutare sicutum, rupit
confinia Nereus.

Sallusti quidem locus ci-
tatur ab Isidoro, sed ut ap-
paret, mutatis nonnullis
verbis Sallustianis. Since-
rum puto superesse apud
Lutatium Statii scholiasten.
Ita loquitur: Olim Itala
Siciliam iunctam fuisse co-
fusat, sed medium spaciū aut
propter humilitatem abru-
ptum est, aut propter angu-
stiam scissum, aut dum cor-
uum fit facta natura mollos-
ris Italia, in quam altitudo
& asperitas Sicilia ejusma
relabit.

Statua] Quis hoc omnium
scripsit statuam ibi collocatam
fuisse? Dure quidem,
si statuam pro turticula si-
ue wregiū accipias.

Memorie Pelori] Illie se-
pultum esse Pelorum Ser-
vius & Isidorus ex Salustio
annotarunt. Postea ibidem
columella fusa turricula
collocata, vetusto & peculiari
ritu. Strab. lib. 3. videlicet
columuis Herculis. Ita &
memor. Ita & fuisse & sita
quæres dicit, quod in aliis ac Tege-
rei tunc excludit. Ita & fuisse & sita

ποτε τοι μεταφέρειντο πρό-
ποτε ο. Ε α τέ Πελάρχης λαζ-
πίστης ποτε μεταβούσθε τη
την ιδε.

Expositum] In edit. ver.
collectum. Utrumq; pro-
babile. Sed vel ego protius
mibil in hisce ratiis video,
aut Valerius scripsit. *Nau-
gastrium oculatus indicat*
eīt. Quād Valero fuerat
oculatus, id est gloriula-
ris, oculus explicatum. Glos-
fariūm et iugularis tri-
eu, oculata fide. *Oculatus*
resto Plauto. Oculatissimi
ili Lipsius & Pighius men-
dum hoc Valenanum non
persiderant, quod valde
miror.

Cap. X.

Pag. 315. *Aceres simuli*]
Hinc die apud Pacuvium:

Di meēsi perdunt tamē
esse adiutum expetunt

Quod priusquam intere-
sparium vesciūs dāunt,

Subcorona] Ad exemplū
bello captorum, qui ple-
rumque pilati sub corona
venerant. lege Catoni clo-
ei apud Aegiliū lib. 7. c. 4.

Cū Adrianus] Edit. Ven-
et. Cum enim Adrianus.
Rectius Orofius Fulium
Adrianum appellat.

Sordido imperio] Ita vo-
cat, quia collecta manu ser-
norum imperium aductabat
a quorū dominis post-

ea, congestis sacramentis;
cum omni familia com-
bustus esset. Ocofusus idem.

Pag. 316. *Tarillo*] Lib.
Dan. *Tarippo*. Edit. Venet.
Tarillo. Graecum nomen
est *Tarappas*, quod ne-
scioan huic Gymnasiache
fuerit. Neque etiam de Ta-
xila quondam ex Brach-
manis intelligendum acri-
tior, de quibus Strabo lib.
15.

Cap. XI.

Pag. 317. *Cognomina scle-
teris*] Dictus enim fuit Scle-
teratus, cum ante "Ossis"
fuisse, teste Dionysio. Our-
dius in libo:

*Insamemq; locum scle-
ri qua nomine fecit,*
*Præfuitq; industriis mē-
brapaterna rotis.*

Idea meminit d. Fast. lege
Liturum Florum, Festum.

Iugularetur] Videndum
an ita etiam apud Ciceronem
sic legendum. Orat.
peo Sex. Rofcio, inde enim
sumpt. Valerius.

Magni Chilonis] Cicero
P. Magni Chilonem ap-
pellat. Edit. Venet. *Chilon*
habet. Sed diuertit sunt Chi-
lo & Cilo. Fellus: *Chilo* da-
catur cognomento a magni-
tudine laborum. *Cilo* sine
affiratione, cui fronte cit e-
muntior. Ergo dene Chilone-
ones cum laborebus,

dicti

dicitur donare, cedere. Gloriat
vetores: *Cilo* auctorates,
scrabalates] Alii, cla-
des. Legerim: *scrabalues*.

Pag. 318. *L. Filius*
annulus] In libro Daniel.
L. Iudica annulus.

Innunc sorbetum] Ita
rectum puto, licet lib. Dan.
habeat: Soluerent. Tacitus
in famili re: *leus iste cro-
rescens elecent atque suarent*
Lambunt.

Pag. 319. *Stragem fa-
dam*] Stragem illam tre-
centorum & sex Fabiotum
intelligit. Sedin libo Da-
nielis longe aliter h. locutus
habetur: *Tricentorum tri-
dua gentis Sororum stra-
gem*, sed datum Aliensens
diem. Et paulo post. Deme-
stico sanguine madentem
Ænum. Non ablutio.

subvertit] Alii: *Sub-
ruece*. Rectius. Glori-
trato: *Subruo* rōmūs, rō-
lego subruo.

Si tamen illuc receptus]
Formula hæc de flagitiis
filiis & maxime impis
etiam virupata: *Si TA-
MEN A BORCO RE-
CEPTUS EST*. Plautus:
*Quem propterea Orcus ad
ferre recuperoluit*.

Cap. XII.

Pag. 320. *Fumidum*
felicem] Multatilia apud

Stobæum, Seneca, ut solerit:
Doce leue esse viximumque
hoc quod felicitas dictatur.
*Venam illa syllabam facili-
me accedere, per illam sylla-
ba intelligit infelicitatem,*
non, ut Vir. Clarissimum ni-
mis argute bartolatur, *Fel.*
*Fel enim syllaba non acce-
dit Felicitati, sed iam inef.*
Luis aliquando adamicum
lambos host:

*Felicitatem queso ne ia-
des nimis*

*Nimisque, amico, perse-
quare protinus.*

Dolosa vulpes, ferripellem
animum gerit

*Felicitate præstat infeli-
citas*

*Ipse; hoc habens bonum
atque commendabile*

*Quæ nos felicitatem fer-
re perdocti.*

*Felicitatis vero solus fel-
iust.*

Ad lacum Traficinum] Ad Cannas, vt vult Agen-
tius libro 3. capite 15. Sed
neq; Plinius oineino cum
Valerio contentit libro 7.
capite 53.

Pag. 321. *Calces illico*. Flo-
rus: *Carabus seignis haustis*
ludibris hostium excusit. Di-
uersus abit Augustinus lib.
3. de Civit. Dei haustis ve-
nientib[us] scribens.

Illustris ingenio] Cicero
in Brutu militare ei dico.

Crescuntibus, Sed hoc exē-
plum C. Licinii probat, iis
temporibus longe mitius
de fama & bonis eorum,
qui se metu criminis inter-
fecerint actum fuisse, quā
sub Principibus. Sane tales
pro confessis habentur, eo-
rum bona in fiscum cogū-
tur, ut docet Paulus lib. 5.
sentent. tit. 12.

Pag. 322. Post Ennam] Magis artidet lectio lib.
Dan. 11 enim ad Ruthium
cos. quem praeponerentur,
Ennam in potestatens
nostram redire. Et spero
me cum seniis doctio-
res.

Trepidō & anxiō] Liber
Dan. Intrepidō & anxiō. E-
leganter legamus: In tre-
pidō & anxiō.

Inclusa anima] Lib. idē
Inclusa anima.

Enim vero minimo] Nu-
ge scriptit Valerius: nimio
fudro.

Origo & principium] Teſte etiam Quintiliano
& Horatio in Arte. Fortio-
ris autem Tragœdix au-
torem cui facit: Quia
verbis & sententiis viriliot
& grauior est. Aristophanes
Ranis: Αὐτὸν τραγῳδίαν
ιεράνην πορεύεσθαι προγε-
νερικήν την εργασίαν Τραγῳ-
δίαν. Vbi scholiales
πορεύεσθαι, inquit, εἰς ταῦτα

μεράθαισιν. Horatius ita
exultit:

*Et docuit magnumq; is-
quiniq; cothurno.*

Sed huic etiam Menede-
mus primas derulit. Laet-
tius:

*Αἰχυλός ἡ τὰ προτίτοις α-
νδρίσι.*

Celebratur etiam Epigrā-
mate Antipatri:

*Οὐ τραγῳδίαν την τρα-
γῳδίαν απέστι,*

*Περιρραπταί τελεῖ τραγῳ-
δίας την στοιχίαν.*

*Αἰχυλός Εὐθεσίαν, Β-
λλιστην ιηγάντες*

*Κατέπι καθοραν την πρώ-
την αείσιον.*

Quod ita verti:

*Clamores Tragicos am-
pullatosq; sonores,*

*Magniloquos paucosq; qui
prior erit opus,*

*Αἰχυλος Euphorionis,
Eleusini & alma propago*

*Μαντανε, εἴτε αρπα κο-
pore Trinaciam.*

Viximo versu legitur in nō-
nullis Telesciis pro Te-
lescio; virtuosissime. Trinac-
ia vero & Trinacria & que
dicitur. Servius Fuldanus,
cuius fragmentum super
edit P. Daniel: Sed Philo-
stphanus τοῦ οὐνοματοῦ
litera Trinacria appellat in
Telesciis nōν προστιθετι
εἰδῶλον, lego: in Telesciis
εὐτῆς οὐνοματοῦ. Et philo-
stphanus

phantum, pro Philoſtepha-
num. Fuit Cyrenus, fa-
miliaris Callimachi. Athene-
nus lib. 8. Unum etiam
addo. Macrobius Achylum
fatus audacter aulus est si-
culum facere lib. 5. cap. 19.
contra quem manifestite-
stes Paulianus & Platar-
chus in Cimone. Sed Saty-
rarium scriptorem errare
fecit existū Tragici, quod
plerumque omne in Sicilia
apud Hieronem egit.

Euripides finitus] Lege
præter Agellium Solinum
cap. 15. Plutarchum in Ly-
eurogo. Eius sepulchrum ce-
lebrant Pitius, Vitruvius,
Ammonianus lib. 27.

Sophocles ultimus] De eius
morte non conauit in-
ter Lucianum & Simonide-
m lib. 3. Atticorum, Ic-
te & Ciceronem de Sene-
citate. Plutarchum in Com-
mentario in τραγῳδίᾳ πα-
λαινοῖς, sed & Aristophani
scholasten & Paulianis.

Pag. 323. Comeſſa omni-
bus] Alii: Comeſſa, minus
probe Diomedes lib. 2. Di-
dymus aut de Sallustio. Comeſſa
patrimonia. Declama-
tio in Sallustium auctor:
modo patrimonio non comeſſo
sed deuorato. legendum
haud dubie comeſſo. Forſan
etiam apud Diomedem le-
gendum fuerit: comeſſa pa-

trimonio, & iste auctor Di-
dymus Declamationis in
Sallustium tandem detegi-
tur? Quarto cantum.

At Pindaros] Mendaciū
est, quod de Pindaro scribit
Solinus lib. 7. Nam quod
ille de Pindaro narrat, id Si-
monidi accedit. Cicero 2. de
Ora. Quintilianus, Vale-
tius lib. 1. cap. 8.

Cunes adacti] Agellius
lib. 5. c. 16. de eis plebe quercu:
Vidit proxime ξεινον πατu-
λον in parte media vīno hī-
tem. Sic emendau. nam in
alii legitur: ξεινον. Vetus
cunes non scēnitibus ligua
scindebant. Virgilius:

— & cuneis scindebant
fissile lignum.

Vnde Prudentius libro 1.
conta Symmachum:

Primi boni cunes
scindebant fissile lignum.

Decoquunt in massam fer-
uens fractura cunei

Rurſus, & ad proprium
refillit gena metallum.

Tot gymna in palme] Se-
pties viciſſe Milonē scribit
Simonides illo Epigrāmate

Μιλωνεστος οὐλημαργ-
ησ γράπει, διαστατον

τελευτην, εἰς τοντόν
ινον.

Suidas tamen & Paulianas
sex tantum ei victorias ad-
scribunt.

Imbris causa] Liphius o-

mitit: causa, quod quomodo commode posse facere non video. Panianas & Suidas testis, non imbris causa petram latebrâ scribunt.

CAP. XIII.

P. 324. *Sed dide in loco] Leggo sordida in loco fedet. Se dene hic significat a sedivit.*

Ite ut vivam] Non debuit vulgariter lectionem muratae Pighius, contra editionum veterû & libri- tum scriptorum cõfensum. Formula vetus est: *T A V I V A M D A B O*. Seneca Epistola octauaginta tertia. *Hic est enim Brutus, qui et periturus mortis moris perebet, ad exonerandum genitrem secessit & evascatus ad morte iussusq[ue] præbore certacem: Præbobo inquit, T A V I V A M.* Potest tamē etiam scipio Valerius: *Ite ut vivas* Et dabo. Cic. ad Att. lib. 5. ep. 19. *Ite ut vivam* Et maximos sumptus facio.

Pag. 325. *Nostis Thracie]* Liber Colmariensis: *nostis Thracie, non reticula lectio.* Ipsa Thracia aliquando Thracia dicunt. Scrivus: *Thracia pro Thracia Cetera de Republica: Contra vero quod est deducta a Graecis in Asiam, Thraciam, Italiam. De compunctionibus illis Scrabo libro*

septimo, vbi de Iapodibus: Kamtschagi et ceteris nō vixit. Diversusq[ue] Thracie id est, Compuncti nosti, ut alia gentes, illius & Thracie.

Pellentesque] Lib. veteres tam Valerii, quam diorum auctorum malunt scribere *Pelletatur*. sic *peler* & *pelicatio*. *Mendaciam arbitrat* veteris Giollarii scriptoris: *paler* & *pelicatio* *viginti*; *Quodam* Sed ego Pellici, si analogiam faciles, puto rectius scribi: *Si scribendi morem priscum, Pelicem,* Veteres enim liquidas germinare vel non, nihil percipiebant. Pelicem autem à pelliciendo dies, quis dubitet: Valerius noster alluit, libro 4. capite 3. vbi de Phryne: *qua tam formosa tamque elegans poti sensu animum illecebris pellicere non potuisse.* Inscripicio Briziae:

D. M.

QVI. ME. VOLENT.
VALETE. MATRONAS.
MATRES QVS FAMI
LIA. VIXL. ET. VI
TRA. VITAM. NI
HIL. CRIDIDI. ME
VENERI. ALYNNAS.
ADDIXI. QXOS. PO
TUI. PELLEXI. FIL
TRIS. ET. ASTV. VI
RO. HVMATO. Agel
lus scribit Pelicem dici,
quasi *mendax*, quem Ins

Et sequuntur viti doctilissimi. Sed illud verum est *mendax* apud Grecos dicitur, quae apud Latinos Pellex. Giollarium: *mendax* *Concubina, succuba, Pellex* *mendax* *decet* *re* *mendax* *re* *de* deducemus, nam palpate significat.

A familiis locupletum] Mos ille Tyrannorum non pescit? a Plat. lib. 8. de Rep.

Electos] Quibus tamen prius feruuntis nomen ipse demiserat, ut scribit Cicero.

Inglantium] Pighius ita ex Cicero fecit, cum ante legeretur: *Inglantium autnucum.* In edit. Veneta reperi: *glandium aut nuncum.* Puto vere & emenda te scribi in libro Dan. *nuncum inglandium.* Hoc modo Prusa tuglans apud Varzone legitur lib. 4. de ling. Lat. Commodū etiam Autonotum pestillum, timore tonsoris coitum, & barbā adaretur solitum legimus apud Eliū Lapid.

Burbalei] Male legi apud Sallusti Barbuleū monui ad fragmanta eius. Sallusti ita loquitur: *Quo corpore lingua periret & ingere nomine hispanioris his jambis Burbaleū appellabant, lege inibi: Quo corpore lingua.*

Vnde ex equeleb] Manifesta discessio illi, q[ui] scribit Attemonē illi, vixū ex Syria plebe fuisse Crassus & nobis in eis Valerii, aut oportet ei acceſſisse nimis impudentē & violentā manu. Illi sine quo hacētē recessuit Valerius q[ui] aliqua pertinē digniore referunt pleriq[ue] scrulis conditionis.

CAP. XIV.

Pag. 326. *Aliore doctri-*
na] Aliud Anazargorum Ho-
mœmeriū de qua Lacre-
tius: Nunc ad Anazargora

Concitate secundis.] Strabo libro 13. *Mixtus poterat facit & discipulum Diotrephe Antiocheni. Idem eodem loco ac suo tempore vixisse. Ergo & Valerius aut paulo ante.*

Tam similem ut] Germania lectio Valeri exhib. Danielis: colligentis tam similem, ut tantum non germanum fratrem.

Pag. 318. Reiecta] Alii libri regesta melius Lacinium enim est Regere suscipiendum. Antonius dixit Regere reverbera: Quintilianus libro 2. Inuidiam regere.

CAP. XV.
Furne Piceno] Lib. Da-

nielis. *Forma Piceno. Lauernianus Furne Piceno. Firmum quidem Picenum, agri Picenii opidum esse contat, quod Strabo Picenii nubes appellat. Hunc Firmanni, incole illius apud Plinii. Sed Furnum etiam Picenum elegantissime dici posse istud opidulum, quis negabit, qui quidem sciat pictoribus abundasse, ut totum agrum Picenum, vnde & Pitorius dictus fuit? Panes Picenos celebri Martialis peculiari lemmane:*

*Picentina Ceres nunc sicc
nectare exscit,
ut lumen accepta ffugia
target aqua.*

F I N I S.

INDEX

CLAVDIO MARNIO S. D.

CRISTOPHORVS COLERVVS.

REX ERAT in Sarmatia apud amicum editionem Valerianam Sebastiani Cottadi, hominis doctissimi, Anno m. d. LXIV. Venetis excusam; diu illam quidem a me desideratam, & frustra quæsam in Germania. Eam voluti transiui legendo, & inueni sane multa, quibus Animaduertiones nostræ locupletiores melioresque fieri potuerint. Notas addiderat ad oram eruditas. Multus ille in notandis locis controuerisii Linii aut Plutarchi, aut talium. Excerpti potiora tantum, quæ ad te imitterem, si ad editionis nostræ formam aliquid conferre possent. Sed spero omnino posse. Tu vttere, si videbitur, & vale, Typographorum ocelli. Cracoviæ Eid. Jun.

SEBASTIANI CORRADI Notæ.

LIS. I. CAP. I.

Pag. 4. *Confusibile ratio-
ne post P. Celsus. Jimo ante-
ex Linio lib. 26. & Plu-
tarcho in Marcello.*

CAP. VI.

Pag. 35. *Pherec lajani.*

Sic Cic. lib. 1. de Nat. Deo-
rum. Sed Plutarchus Pro-
metheum vocat.

Pag. 37. *Carthaginem-
sium egredientes claves.*]
Lacedemonios scribi Plu-

nius lib. 11. cap. 37.

Siluestris capreus.] Cer-
ponio Atracinae Cof. cum
Volfeni videtur legendum.
Liuus lib. 4.

LIB. II. CAP. I.

Pag. 43. *Idem à senatu*
legatus.] Historias confun-
dere hic videtur Valerius,
nam dixerū fucere Fabii.
Liuus lib. 24.

CAP. V.

Pag. 50. *Eam autem eadem*
P. Cornelio Lentulo.] Ver-
peram refert Valerius.

CAP. VI.

Pag. 56. *Indorum fami-*
lia.] De Thracibus hoc
scribit Herodotus lib. 5.
Septimum implerent an-
nnum.] Herodotus lib. 2,
sed quinque annos scribit,

CAP. VII.

Pag. 63. *Sex milia Ro-*
mbarum] Liuus & Cicero
octo scribunt.

LIB. III. CAP. II.

Pag. 77. *Hofstium Duces]*
Hofstium Duces non scri-
bit Liuus.

Pag. 80. *C. Attulus.]*
M. Zapyrium Liuus libro
1. & 5. & Plutarchus in Ca-
millo vocant.

Q. Catulus, Nemprenio A-
tracino Cof.] Quia C. Sem-

pronio Atracinae Cof. cum
Volfeni videtur legendum.
Liuus lib. 4.

Male commissi prælii.]
Imo bene. Liuus lib. 8.

Pag. 83. *Hannibal Ca-*
puum.] Imo Romani Ca-
puum obfessi erant ab-
fente Hannibale. Liuus
lib. 25.

Pag. 84. *Hannibalem*
paulo ante.] Hannoneum
potius.

CAP. IV.

Pag. 95. *Alterius ma-*
trem olera.] De Eupipidis
matre contrarium often-
dit Suidas.

CAP. V.

Monstro similese.] Imo
nisi tenui fuisset valetudo
ne alterum extinset lu-
men ciuitatis, inquit Ci-
cero in Catone.

CAP. VI.

Pag. 97. *Augendæ exer-*
citum.] Profecti sunt le-
gati, ut que vulgata erant
de cultu ac deitatis Impre-
latorum, solutaque milite
disciplina competitæ
referrent.

CAP.

APPENDIX.

611

etiam de insidiatore à Pro-
bo dissentit.

LIB. IV. CAP. I.

Pag. 117. *Littera reddire*
effent.] Liuus lib. 69. sed de
loco dissentit & Plinius de
vix illustrib. qui ne factas
quidem literas scribit.

Pag. 118. *Sponippo ami-*
co.] Diogenes Laertius
hunc amicum Xenocta-
tem vocat.

Theodorum principem.]
Plutarchus Ptolemaio Me-
garensi diuitem vocat,
non Theodorum.

CAP. II.

Pag. 121. *Sexi quoque*
Liuis.] Marcus ab aliis di-
citur.

CAP. III.

Pag. 123. *Indibilis de-*
sponiatam.] Luccerus dice-
batur. Indibilis enim alter
regulus fuit, de quo Liuus
lib. 27. & 28.

Pag. 126. *Tribusque fer-*
sus comitatus.] Plutarchus
in vita quinq. seruos feri-
bit.

Pag. 127. *Duodecim fer-*
sus habuit.] Plutarchus in
Apolo. & Achænæ lib. 5.
quinque scribunt.

Pag. 128. *Nobile Achæ-*
næm scortum.] In Apoll. &
Quintus inquit Athenaeus
lib. 11.

Qq.

aut Plinius lib. 25. cap. 5.

P. 172. *Otto gesimo anno captiuum*] Atque lepta aginta tres vixisse tantum scribunt Lactius & Suidas.

Ad undecimum.] Contra scribit Cicero Acad. lib. 2. & Suidas.

CAP. VIII.

Pag. 174. *Se P. Graffo.*] L non P. dicebatur.

Q. Scenula.] Vere non ponat Q. pro P. qui id fecisse dicitur lib. 1. de Orat. cum Q. sit testis remissio-

centesimum.] cxxvii. scribit Plinius.

Cui Metabynnato no-
men.] *īnōgā ἐπιμέτρος in-*
quit Suidas.

Pag. 184. *Sexaginta an-*
noss natus.] x l. sic etiam Plinius lib. 7. cap. 8.

Herodotus scribit.] Ac-
qui lib. 3. scribit: *īna μέ-*
ροτη της ιερατον.

Et Indi.] De Indis multo aliter Arrianus lib. 8. Plin. 1.7. cap. 48. & Laert.

Latinorum Reges.] *La-*
morym alii libri. Sed in Plinia *maritimum*.

CAP. XV.

Pag. 189. *Q. Fabii Mar-*
ci fratrius.] *Q. Fab. Maximi*
frater recte nam frater Q.
dicunt in Lazio Liuius lib.
11. Hic T. lib. 5. cap. 3.

Aucter ipsu.] *aucter ipsa*
scribit interpres Aristoph.
Nubib.

CAP. XI.

Pag. 178. *L. Pauli.*] Plu-

tarchus in Paulo Emilio

multo aliter.

Pag. 180. *Euphranoris*
manus.] Plinius lib. 35.
cap. 21. Paulianas in Atti-

cis Praxitelis tribuit.

CAP. XIII.

Pag. 181. *Et nostra or-*
nata mentio.] *et legi-*
mus.

Duobus & sexaginta.] xlvi. Liuius lib. 30. Plinius vero libr. 7. cap. 48.
scribit.

Pag. 183. *Tertium &*

LIB. IX. CAP. I.

Pag. 191. *Filium suum.*] Hoe de patre *Allopo* re-
fert Plinius lib. 10. cap. 51.
& lib. 35. cap. 12.

CAP. II.

Pag. 198. *Quatuor legi-*
onem.]

APPENDIX.

615

mer.] Octo milia Liuius.
Varro libr. 3. de re rust.
Plutarchus in vita Appia-
nus numerum non po-
nit.

*Quatuor milles & se-
ptingentos.*] De hoc nu-
mero vel dissentiant, vel
nihil scribunt alii.

C. Cesari consularie.] C.
Cesar Aeditus tantum
fuit Ascarius pco Scauro.
quare lego L. Cesari lib. 5.
cap. 3. lib. 8. cap. 6

CAP. III.

Pag. 303. *Preturam a-*
dereuerant.] Tribunatum
scribit Plinius libro 33.
cap. 1.

Pag. 305. *Amilcaris a-*
dium.] De dicto tacent, sed
de odio scribunt Polyb. li.
3. Liuius 21.

CAP. IV.

Pag. 306. *In Hispania*
Silium.] *Q. Sextium* vocat
Hirtius. & de numero HS.
dissent.

CAP. V.

Pag. 308. *Necresponsum*
Guum.] Polybius lib. 5. &
dissent.

Liuius lib. 12. Plut. in vir.
de hac Aembalis superbia
tacent.

CAP. VI.

Pag. 310. *Cn. autem*
Domitium.] Atque Fabium
aduersus hunc regem pu-
goasse scribunt Liuius lib.
61. & Orosius lib. 5. ca-
pice 14.

Similares se se do-
mum.] Domum tamen
redimile scribunt Polybius
lib. 1. Orosius lib. 1. & 7.
cap. 9.

Hannibal perra.] Alter
Liuius lib. 23.

CAP. VII.

Pag. 311. *Populus enim*
Mumium.] *A. Numium*
vocat Liuius lib. 69. & O-
ros. lib. 5. cap. 17.

CAP. VIII.

Pag. 313. *Africam repe-*
tere.] Ex Africa profugus
inquit Pomponius Mela
lib. 1. cap. 7.

CAP. XI.

Pag. 318. *Vnius parvulus*
Q. 9. 4

cogitatione.] Tiberium intellige, quem Seianus voluit interficere. Suet. in Tiberio, Dion lib. 57. Tacitus lib. 3. Josephus lib. 18. cap. 13. eti in Augustum etiam multi concurserunt, Dion, Tacitus, Seneca, Patere.

CAP. XIII.

Pag. 314. *M. Aquilius.*

Appianus Atilium vocat.

CAP. XIV.

Pag. 316. *Pompeius illus.*] Vnum tantum refert Solinus.

Pag. 317. *Artemon.*] Ita & Plinius lib. 7. cap. 11. Sed Artemon & ex plebe dicitur a Solino cap. 4.

Romam frequenter.] De Augusto refert Macrobius lib. 2. Saturn.

IN SE-

IN SERENDA ANIM-
ADVERSIONIBVS

Valerianis,

&

CHRISTOPHORO COLERO.

LIB. I. CAP. I.

*P*agina 7. *Credidum est Varronem.*] Creditum est, ait, Varronem consulem tam infelicitate pugnasse ob negligetam religionem. Non sane vana, sed certissima impropperie militiae causa, vel Horatio teste:

Di multa, inquit, neglegiti dedere.

*H*esperis male lectuose. Contra felicitate pugnandi ratio non tam in disciplina, ut Vegetius libro 1. cap. 2. alioq; censent, quam in pietate & religione cōfissit: quod etiam Cicero ad hunc Orat. de harusp. responsi. Quam volumus licet, P. C. ipse nos amemus: tamen nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Panos, nec artib; Grecos, nec deniq; hoc ipsius crenata at terra domestico natusque sensu, Italos ipsos ac Latinos sed pietate ac religione, atque

hac tunc sapientia, quod Deorum immortalium numine omnia regi gubernari que perficimus, omnes gentes nationesque superauimus. Legantur multa huic pertinente apud Aurelium Augustinum de Civitat. & Laetantium. Inter maxima autem pietatis opera, que militiae praestarentur, pudicitiam numerabant: ac vicissim impudicitiam disciplinæ militaris pestem esse maximam minime dubitabant, quod tot illustrium gentium ac nationum devastationes actuine longo etiam post intervallo testatae sunt. Saluanus libro 7. *Cur Deus Vandali occupanda dederit Hispaniam fortissimam imbellissimis?* Ad impudicitia damnationem, et impudicis pudicissimi imperarent.

CAT. V.

Pag. 14. *Signifer, fla-*

tue signum.] Simile quidam Venetis accidit. Illi enim capta Constantino-poli soluerunt imperium transferre, cum conclamatum esset Venetias à Veniendo dictas.

CAP. VII.

Pag. 25. *Aterii Ruste-*
guis Ra. somnium certo
eventu admonitum est.]
Recte Lipsius lib. 1. cap. 7.
Admonitum est. Metaphora
ducta à linea Circenlib. Et
ita Seneca locutus est E-
pist. 50.

LIB. II. CAP. II.

Pag. 42. *Tenacissimum*
Graculum.] Eadem mente
Alexander Severus ad mi-
litates Antiochenos, apud
Lampodium: *Disciplina*
majorum Reipublicam
tenet, quæ si dilabatur &
nomen Romanum & im-
perium amitteremus.

Pag. 43. *Gracu[n]quam,*
nisi Latine.] Causas sub-
tungit: *Quo latine locu-*
mens, per omnes gentes ve-
nerabilior diffundentur.
Etiam polles: *Nulla non*
in re pallium roga fabri-
debet arbitrabancur. Scru-

ptatur & patrius ritus, lin-
guae patris tuitione, inde
C. Marium Græce lingue
contemporē laudat in-
fra Valerius. Sancta lingue
imitatio & imitationem
morum parit, utrumque
autem imitati in aliis, est
eodem velle. Aca-
nanes & alii Atheniensium
focii, pro Atheniensibus
habitaci sunt semper ab
hostibus, cum propter lin-
guae Atticæ usum, tum pro-
pter moris imitationem,
ut noscitur Thucydides lib.
7. Oratione Nicæ. Ea
causa Themistocles quo-
que anno spacio linguam
& mores Persianarum, ad quos
profugerauit, didicit: nec
prius, quam ea calleret,
cū eis degere voluit, haud
ignorans tenacissimū hu-
manæ societatis vinculum
in his considerare.

Pag. 44. *Antiquissimæ*
respectus.] Quo Romanas
res fata, perfectissimus
Romanos vates verissime
cecinit. Citatur apud Ca-
pitolinum Epistola Divi
Marci Principis ad Praef-
etum suum, in qua & hæc
legas: *Neque enim milites*
rege possunt nisi vetere disciplina.
Scia enim versum à
bono Poeta dictum & o-

nonib[us]

mnib[us] frequentatum Mo-
ribus antiquis.

CAP. V.

Pag. 51. *Quæ populis ocu-*
lis subducere.] Spectat huc
illud Salutari lib. 1. de pri-
scis illis Romanis: *Cum vi-*
les ac ruficos cibos, ante i-
psos, quibus coxerant, focos
fumerent, eosque ipsos ca-
pere, nisi ad vesperam non
liceret.

LIB. III. CAP. V.

Pag. 95. *Primus ab his*
inductis erroribus.] Emen-
daueram doctis erroribus.
Sed ita olim Lipsius Elect.
lib. 1. cap. 11. quoque. Her-
cle factum gaudeo.

LIB. IV. CAP. III.

Pag. 123. *Indibilis de-*
sponsam.] Imo Luccio, ut
habet Frontinus. Indibilis
Rex fuit, de quo Liuus &
alii. Fuit & opidum hoc
nomine apud Frontinum,
lib. 1. Sed Frontini illa ver-
ba nescio quem mihi scripu-
lum initiant: *Quæ mul-*
splices magnificens Seni-
uersa gens Grecia imperio
pop. Romanis cessit. Scipio e-

nim dum Luceio sponsam
cum auro reddidit non
magnificus sed munificus
audire debuit. Quare le-
gerim: *Quæ multisplices ma-*
nificentia. Atque ipsa Vale-
rius quoque claudit: Quæ
continetia ac munifica-
tia &c.

Pag. 125. *Popularis affi-*
gnationis modū.] Septē iug-
erum, ut modo dixit. O-
lim enim modus iste agri
ciibus assignatus fuerat à
C. Licinio Tr. Pl. Varro de
Re Rust. lib. 1. cap. 2. *Eisaf-*
dem gentis C. Licinius Tr.
Plebis cum esset post Reges
exaltati annū cccc xv.
primus populu[m] ad leges ac-
cipendias in septem iugera
forensia è comitis eduxit.
Valerius paulo post de At-
tilio Regulo: *Vellicum in*
agello, quæ sepius iugera
in Pupinia habebat. Et illud
de Cincinnato egregie ini-
quum: *Anguste se habetare*
nunc putat, cuius domus tā-
tum patet, quantum Cin-
cinnaterratapatet. Post
terior etiam seculo septe-
narium numerum in meti-
endis agrorum iugiteribus
visitatum suisse, nescio quid
coniectare licet ex illo
Martialis disticho turpi-
culo:

Vixi menses, fundum
celebrate P. sapientia,
Et bis septem parvissima
geribus.

CAP. III.

Pag. 116. Eademque Gi-
nos quo uanta] Spartianus
de Adriano: Cibis etiam
castrorum in propriis aliis
libenter utrue, hoc eis larido,
caso, & postea, exemplo A-
milius & Metelli, & au-
ditors suis Trajanis.

CAP. IV.

Pag. 130. Quaque modo
arantum boam.] Ita Sal-
uianus lib. 1. Cum ab aran-
tro arcesserentur ad fastos.
& illius rurandi habitu con-
sideruisse fortasse ipsis, quas
assumpture erant imperialis-
bus regi madidum sudore
puluerem detergerent.

CAP. VII.

Pag. 141. Peltorisus ap-
plicauit.] More quodam
peculiariter, nisi fallor. Idem
notat Prudentius in Hy-
mino Romani Martyris:

Talia retexens applica-
bat pallium
Mansaque tendebat sub
ictu & sanguine,
Penarum & londam pro-
fluam manantium

Espaluit ante oris escipe-
re globum:
Escipit & ex eo applica-
uit pectora.

LIB. V. CAP. I.

Pag. 153. In summo ter-
rarum orbe] Libri veteres:
In suo modo terrarum orbe,
ideo est potentia Co. Poen-
pei, de qua passim etiam
Cicero & Irenachole qui-
dem in usus appellat
ad Att.

Pag. 156. More Mac-
donum.] An igitur eiusa
vox Macedonibus propria.
Militare tegumentum ca-
pitis fuile & ex hoc loco &
ex Vegetio dicas, imo ex
Plauti Persa, & Milite.
Scena:

Sequimini,
Causiam habeat ferru-
gineam, calcitam ob
eculos lanceam.

Viebantur ea pugnatores,
ne oculi a solis radiis per-
stringerentur. Fuile ta-
men & Roma gestatam si-
gnificat Martialis lib. 14.
hoc iemmate:

Causia
In Pompeiano recte spe-
ctabo theatro:
Nam ventus populo & la-
negare solet.

Gra-

APPENDIX.

621

Graeca origine esse vo-
cem non dubito. οντος την
εγινε, Suidas: Καυσις, α-
δεις πίδη βαρβαρική.

LIB. VII. CAP. IV.

Pag. 240. Papaverum
capita baculo] Liinus lib. 1.
Diony. lib. 4. Florus lib. 1.
cap. 7. Frontinus lib. 1.
stratag. cap. 1. Simile nat-
rat Aristoteles de Perian-
dro lib. 5. Polit. cap. 10.

CAP. VI.

Pag. 245. Quatuor &
caventi milia feruorum.]
Liinus & alii tantum octo
milia tradunt. vide do-
ctiss. Lipsium lib. 2. Elect.
cap. 11.

LIB. VIII. CAP. IX.

Pag. 275. *A Capite eius.*]
Frequenter Rempub. cor-
poris humano & eius pat-
ribus æquiperant veteres.
Agrippa Meneius apud

Liinium & Florum, Iphi-
brates apud Stoherū Hinc
locutiones natæ Republi-
ca caput, ut hic. Florus lib.
2 cap. 1. Ad eos difficile fue-
rat dare istud caput. Var-
roni etiam biceps crinitus
qui in duas partes diuisa,
& monstri similes. Tacit-
tus lib. 1. Quoniam patre-
ris Caesar non adegit caput
Republiæ? Hunc locum
nec Lipsius, nec Curtius
Pichena super explicare
videbatur tasis dilucide
aut vere. Puto ergo talia di-
centem apud Cornelium
voluisse significare, Rem-
publ. sine capite, hoc est,
principi, esse monstro-
sum quiddam. Similimodo
Epaminondam Theba-
num, magno & egregio ex-
ercitu conspicere, sed sine
duce, dixisse legimus: *αλ-
λογιζομενος ειναι τοιοντα*
την οντοτηταν. Quoniam ab eius sine cap-
ite Et Cato: *νεφελη λεγεται*
νοει τοιοντα νοει πεδες
κατεχει. Poeta de plebe: *Επι-
λια μυλιναν εις επιφυτον.*

INDEX

tuc signum.] Simile quidam Venetis accidit. illi enim capta Constantiopolis noluerunt imperium transfere, cum conlatoatum esset Venetias à Veniendo dictas.

CAP. VII.

Pag. 25. *Acriū Rufe-*
gustus Ra. somnium certo
euente admonitum est.] Recite Lepius lib. 1. cap. 7.
Admorum est. Metaphora
ducta a lineis Circentib. Et ita Seneca locutus est Epist. 50.

LIB. II. CAP. II.

Pag. 43. *Tenacissimum*
Cinctum.] Eadem mente Alexander Seuerus ad milites Antiochenos, apud Lampidium: Disciplina maiorum Rempublicam tenet, quæ si dilabatur & nomen Romanum & imperium amitteremus.

Pag. 43. *Gratiā quām,*
nisi Latine.] Causas subiungit: *Quo Latine socii*
honor, per omnes gentes Ge-
ntrabilior diffundereetur. Etiam postea: *Nulla non*
in re pallium eoga subire
debet arbitrabantur. Scipio

uatur & patius ritus, lingue patrum tutio. inde C. Marium Græcæ lingue contemporarem laudat infra Valerius. Sancta lingue imitatione & imitationem morum patrit, utrumque autem imitari in aliis, et cœlēstis videti velle. Acanthæ & alii Atheniensium loci, pro Atheniensibus habiti sunt semper ab hostibus, cum proprie lingue Atticæ vslum, tum propter motus imitationem, ut notauit Thucydides lib. 7. Oratione Niciz. Ea causa Themistocles quoque anno spacio linguam & mores Persianum ad quos profugerat, didicit: nec prius, quam ea calceret, cu[m] eis degere voluit, haud ignorans tenacissimū humanae societatis vinculum in his confituisse.

Pag. 44. *Antiquissimæ*
respectus.] Quo Romanas tcs state, perfectissimus Romanos vices verissime cecinit. Citatur apud Capitolinum Epistola Diu Matci Principis ad Prefectum suum, in qua & hec legas: *Negre enim milites*
regi possunt nisi vctore disciplina. Sed enim versum à bona Poeta dictum est:

APPENDIX.

etimib[us] frequentatum Mo-
ribus antiquis.

CAP. V.

Pag. 51. *Quar[um] populis em-*
los subsicere.] Spectat huc illud Salianum lib. 1. de prisca illis Romanis. *Cum solles ac rusticis cibis, ante i-*
p[ro]p[ri]o, quibus coxerant, facis
fumerent, eosque ipsos ca-
pere, nisi ad vesperam non
liceret.

LIB. III. CAP. V.

Pag. 95. *Primus ab his*
inductis erroribus.] Emen-
daueram doctis erroribus. Sed ita olim Lepius Elect. lib. 1. cap. 11. quoque. Her-
cle factum gaudeo.

LIB. IV. CAP. III.

Pag. 113. *Indibilis de-*
sponsam.] Imo Luccio, vt habet Frontinus. Indibilis Rex fuit, de quo Luius & alii. Fuit & opidum hoc nomine apud Frontinum, lib. 2. Sed Frontini illa verba nescio quem mibi scrupulum iniciunt: *Qua multipes magnificenta Eni-*
uersa geni Nilia imperia
pop. Romanis cessit. Scipio e-

tim dum Luccio sponsam cum auro reddidit non magnificus sed munificus audire debuit. Quare legerim: *Qua multipes ma-*
nificenta. Atque ita Vale-
rius quoque claudit: Qua
continentia ac mansifica-
tia &c.

Pag. 115. *Popularis affi-*
gnationis modu.] Septem iu-
gerum, ut modo dixit. Ol-
lim enim modus iste agri
cuibus assignatus fuerat à C. Licinio Tr. Pl. Varro de Re Rust. lib. 1. cap. 2. *Eis-*
dem gentis C. Licinius Tr.
Plebis cum esset post Reges
exaltos annis C C C I X V.
primus populus ad leges ac-
expendas in septem iugera
forensia è comitio eduxit.

Valerius paulo post de At-
tilio Regulo: *Villicum in*
agello, quo septem iugera
in Pupinia habebat. Et illud
de Cincinnati egregie im-
ponit: Angustæ se habitatæ
nunc putat, cucus domus tâ-
tum patet, quantum Cin-
cianas strata patuerunt. O-
steriori etiam seculo lèpre-
narium numerum in nieti-
endis agrorum iugerbis
vstatum fuisse, nescio quid
coniectare licet ex illo
Martialis difficho turpi-
culo:

Victor, mones, feruum
celebrare frumentum,
Et hinc sepcas parviteru-
geribus.

CAP. III.

Pag. 126. Eademque vi-
no quo nauta] Spartianus
de Hadriano: Cibis etiam
caſtrenſibus in propria vobis
bentur circuſ, hoc est larido,
casco, & poſta, exempla Ae-
miliani & Metelli, & au-
toris ſui Trajanus.

CAP. IV.

Pag. 130. Quaque modis
arantium boum.] Ita Sal-
vianus lib. 1. Cum ab aran-
to arceſſerentur ad fæſer;
& illa branda habitu conſu-
lari illi fortasse ipſis, quas
ad amputari erant imperi ab-
bus iugis madidum sudore
puluerem detergereunt.

CAP. V. I.

Pag. 141. Pectoris ap-
plicauit.] More quodam
peculiaris, niſi fallor. Idem
notat Prudentius in Hy-
mnō Ronani Martynis:

Talſa retexens applica-
bat pallium
Manusque tendebat sub
ita & ſanguine,
Venarum & tendam pro-
fluam manantium

Eſ palpitans oris excep-
tus globum:
Excepit & caro applica-
uit petiſit.

LIB. V. CAP. L.

Pag. 153. In ſummo ter-
rarum orbe.] Libri veteres:
In ſuo modo terrarum orbe,
iēzū eſt potentię Cn. Pom-
pei de qua pallium etiam
Cicerio & ſtomachole qui-
dem integrum appellat
ad Att.

Pag. 156. More Mac-
edonum.] An igitur cauſia
vox Macedonibus propria.
Milicarc tegumentum ca-
pitis fulle & ex hoc loco &
ex Vegetio dicas, imo ex
Plauti Perſa, & Milite.
Scena:

Sequimini,
Caſiam habeat ferru-
gineam, culicem ob
oculos lancam.

Vtibantur ea pugnatores,
ne oculi a ſolis radiis per-
ſtingerentur. Fuisse cu-
men & Romæ geſtatam ſig-
nificat Martialis lib. 14.
hoc lemmate:

Cauſia
In Pompeiano teatru ſe-
dabo iheatre:
Nam ventus populus ſola
negare volet.

Gix-

APPENDIX.

Grecia origine eſſe vo-
cem non dubito, δῶς τὸν
κράτος, Suidas: Καυσίς, ἡ-
δε πηλὸς βαρβαρικῆς.

LIB. VII. CAP. IV.

Pag. 140. Papaverum
capita baculo.] Luius lib. 1.
Diony. lib. 4. Florus lib. 1.
cap. 7. Frontinus lib. 1.
ſtratag. cap. 1. Simile nar-
rat Aristoteles de Perian-
dro lib. 5. Polit. cap. 10.

CAP. VI.

Pag. 145. Quatuor &
Gigante millia feruorum.]
Luius & alii tantum octo
millia tradunt. vide do-
ctiss. Lipſium lib. 2. Elec.
cap. 11.

LIB. VIII. CAP. IX.

Pag. 175. A Capite eius.]
Frequenter Rempab cor-
pori humano & eius pat-
ribus aequiparant veteres.
Agrippa Menenius apud

Luium & Florum, Iphi-
crates apud Stobœū. Hinc
locutiones narrat Respubli-
ca caput, ut hic Florus lib.
1 cap. 1. Ad eos difficile fue-
rat donec Italia caput. Var-
roni etiam biceps cuiusque
qua in duas partes diuina,
& monſtri similes. Taci-
tus lib. 1. Quaque patria
Caſer non adesse caput
Respublica? Hunc locum
nec Lipsius, nec Curtius
Pichena nuper explicare
videbatur latiſ dilucide
aut vere. Puto ergo talia di-
centem apud Cornelium
voluisse significare, Rem-
publ. ſine capite, hoc eſt,
principi, eſt monſtro-
sum quiddam. Simili mo-
do Epaminondam Theba-
num, magno & egregio ex-
ercitu conſpecto, ſed ſine
duce, dixisse legimus: ὁλ-
οργήσει καὶ παύλῳ ἀπ-
τε. Quanta beata ſine capi-
te! Et Catō: Negra legatio
moque caput neque pedes
habet. Poeta de plebe: Be-
lla multorum es capitem.

INDEX

INDEX COPIOSIS-
SIMVS CVM RERVM TVM
nominum, quæ in Valerio Maximo.

A

- Affinitas & continentia ex-
emplaque pag. 123. 125.
quæ ad pag. 129
accus. pret. 102. 212
actrix Clemensum 72
adversarii Theofiliae 118
adulteria deprehensa à quibus inv.
decata 121. 122
abusa 211
agere Scimus 33
allegoria 132
alibi p̄pet. 126
amoris virgo 4
ambianus Scrip. vide Scipio. *Et-*
miliaria.
amulus Lepida 75
amulus Paulus 78. 118. 120
amulus Scimus 101. 102
anci tauri inceptor 102
anclous 277
anclus surpresa 122
anemone edes 121. 211
anopus Tracchia 277. 278
anthropo ferula 214
africana Lycus Eneonis 203
africana superior 31. 114. 121. 214
121. 213. 217. 219. 285. 286. 287
africana posterior 6. 115. 157. 163
eius summa manus 212
africana Gracchus vicitur 221
agannem̄ p̄lura Tomatis 210
agathocles Syracusanus rex 242
agellus 221
agela Sophidius 224
aggettione Gobus 248
agrippa Menenius 219
ahala Mag. eq. 122
ahæc p̄dus 211
ahæcne laces 17
aleurus pret. 112
aleutines 278
alephus Tragicus 103
alitades 38. 78. 123. 221
- alexiana, Antiqui E. 216
alexander Cosmographus 278
alexander Fanus ferinus 203
alexander Thessalonensis 121
alexander rex Macedonia 17. 90.
92. 112. 211. 123. 144. 154. 179. 215
236. 256. 301. 308
allevationes de triumpho 64. 81
amefia Seneca 267
amuleta viciularia à pag. 115. 219
ad pag. 243
amulet 21. 212
amer coningals, à pag. 115. 215. 216
pag. 129
amer filii erga maiorem 178
amer & indulgentia parentum in
liberas 189
amer patrī inflatum 164.
amphiarus 230
amphionius frater Anaya 178
anachorfa 231
anacrin 121
anaphræfrater Amphionius 178
anatolius philopō 11. 239. 259
anaxarchus 21. 216
anaximenes preceptor Alessandri
237
anchites 124
androgyn 262
anibal. Ambleans E. 21. 21. 21. 203.
104. 205. 219. 224. 242. 256. 279.
281. 277. 212. 215. 241. 242. 291.
300. 301. 302. 211. 212
animal Gismoni E. 226
annus 212
anno das Cartaginensis 123. 213
antalogies 174
antirendas tuberc. 203
antigonus 120
anno hastis Syria 93. 115. 216. 229
anno hastis Syria 93. 115. 216. 229
antiphantes pretus 17
antiquorum epule 10. fragaria 39.

I N D E X

Aeneas	10	161-166 <i>fonsitatis</i> 202 <i>opus</i> 222
Antonius	233	<i>cratulus</i> 101 <i>temeritas</i> 318
Appellans	123	<i>Astierium primum certamen</i> 48
Appollonius	179-201	<i>Aulus Aulus</i> 14
Appollonius sat nominis	7	<i>Aulus Regulus</i> 131
Appollonius Pichus	165	<i>Aulus Serranus</i> 47
Appollonius	222	<i>Aulus Tarek</i> 16-167
App. Claudius	179-225	<i>Alys Cris F.</i> 35
Apponi missus corporis aliquotus		<i>Anaxias dedati</i> 205-207
* App. pag. 174-185 ad pag.	205	<i>Augus fuc Cesar</i> 13
Arandorius	205	<i>A. Iulius</i> 133
Archidictus	207-222	<i>A. Julius Calatinus</i> 61-217
Archimedes	202	<i>A. Lætina</i> 198
Archonatus Taracius	115-120	<i>A. Læponius</i> 204
Archopagis	13	<i>A. Galenus</i> 211-213-217
Arganthius Gaditanus	204	<i>A. Nominis</i> 207
Ararathes (falso) Cappadocia	204	<i>A. Pollio ne</i> 21-23
Areus	223	<i>Arius Dretilis</i> 161
Archazantes Cappadocia	111	<i>Arius fuc pag. 12-13</i> 205 ad pag. 14
Arrian Pthagonicus	209	B
Ariflagon	206	B Adm Campanus 218.
Ariflagon	74	Bacchus Bacchus 218, 201
Ariflomae Syracusana	121	
Ariflomene Messenius	17	Taddeus Tarapholus confus
Ariflomene	81-84 161	<i>Benevolens fateratu</i> 205-213
Ariflomene	229	Ug. ad pag. 171
Ariflomene	179-220 207	Berunius Berunius 315-318
Ariflomene	137	Betulius Betulius 218
Arizemus	177	Bias Bias 119, 210-217
Articus efficiuntur ad pag.	178	Biron & Clesius 172
Articus efficiuntur ad pag.	201	Bisimus Bisimus 109
Articus efficiuntur ad pag.	201	Biscutus Biscutus 211
Arterius medius	21	Bistriatus Bistriatus 247
Artemis Tarquinii F.	173	Brennus Brennus 7
Astribol. a 11. 17-19-215 202-203	Brachus	191
Asinus	21	Brematurus denuo 360 fca à Matto
Astrum vaster dulam	216	Braxus Braxus 191
Atrius Polis	204	Brotius confus
Aterius Regus	21	Bruus Bruus 137, 146-233 224
Athens ut nundam ex literatis		Buriculus Buriculus 137
literatis fallit	3-12	Bufifimina Bufifimina 143
Athenius sequitur	215	C
Athenius suauex	211	Cecilius Melle
Apelmentus (conu. mutifest)	21	Celius histeros
Adhuc sententiam a 10. 11. 12. 13.		Celius Rufus
tum contra scipio. Arapayus.		Cenpus
bono et gauntore. Alia in-		Cegutius plab.
erat apud nos 12. 13. 14. ratendo		Cesarius rebus

I N D E X.

Cesar	113	C. Nomiae	191
Cesellina	211	C. P. etiam illi, ut Capitalis	191
Cestius P.	115	C. P. f.	105
Cestius Rufus Senator	302	C. Plestini Nomiae	126
Ceta	111	C. Plautius vnu miles manipularum	
Cetus Typhagstrus	279		191
C. Antonius	67-122	C. Posti Planus famulus fides	215
C. Atticus se. milita	85	C. Popillia Lethus	164-194
C. Aquilias	261	C. Publ. her	49
C. Asperius Scutaria	46	C. Scantinius Capitolinus Trib. pl.	
C. Bithini Cenatus	149		192
Clafer	31-135-164-170-220-279	C. Sempronius stratorius	10
Claudius Pto.	279	C. Serpus Orata	292
Cobors 170 Tr. pl. 193	legatus	C. Sulpitius Galbus 221. c. ipsa ab
legata	272
372		C. Sulpitius Petrus	47
C. Cædrius	11-33-78-142-192-274	C. Tertius	109
C. Cædrius Nero	117	C. Titianus Misenensis	231
C. Cornelius Hispanus	17	C. Tito	60
C. Corinna	216	C. Veranius	47
C. Cratys	25	C. Veturinus adlo	117
C. Curatius	112	C. Valerius Flaccus	212
C. Dilexius	23	C. Veiius	200
C. Durinius	97	C. V. felius Vitta	265
C. Fabius Dorsa	1	C. Galerius amniscibas	1-3
C. Fabius Pictor	226	Celarius lucius	26
C. Fabricius Lusitanus	38-111	Calbas palus	210
C. Figulus	202	Calippus	119
C. Flamininus Tr. pl.	37	Calidius Bononiensis	215-277
C. Flamininus	4-12-273	Callicebus	215-221
C. Flavus	264	Calymna	21
C. Gallus	19-177	Calymene Lanaria	258
C. Geta	78	Calymene Pica	716
C. Gracchus	24-47-141-174-279	Calminius Dimitur	179
C. Holorus Tr. pl.	314	Cato pector	202
C. Hyrcanus M. novus	18	Carabus	14-42-177
C. Iunius Bibulus Brutus curvus		Campanula curva	791
11-128		Caprifolium officinale	109
C. Lælius regnum Decimus Lælius		Caprifolium humifusum	115
C. Licinius Haplomachus	268	Capnus Galba	122
C. Lælius Racer	241	Capitellum primulatum	48
C. Lælius Sacerdos	116	Carbo Accinus	161
C. Lælius Sto	43-200	Carbo Aramus	209
C. Lælius Tr. und.	137	Carbo philosphus	270
C. Lætus Co. f.	97	Carica	258
C. Marcius 14-24-43-48-57-51-211-
26-107-117-119-131-191-229-251-
255-257-291-295-311	Carrichteria integrifolius	11	
		coccinea	272
C. Memmius	191-212	Carica Farinosa	24
C. Minervio Centuria	104	Carica vulgaris	26

INDEX.

- satinae 87.140.293 en *Dilebella* 179
 sati 65.73.113.134 en *Dominus Censor* 70. *Alo-*
sati maior 82.101.122 *barbus* 191.194.303
sati posterior 117 en *Dominus Tr. pl.* 101
sati Vicentis de eius filia 106. en *Elianus prae-*
saturni indeferis ac fiduciam 107 en *Elianus, iuris ciuilis promulg-*
saturni uicetum publicum 12 *ter* 128
saturnius in prelinus 22 en *Fulvius Flaccus* 61
saturnus feueritas, e pag. 22. Usque en *Furne* 131
salpig. 71 en *Lentulus Marcellinus celsus* 131
saturnus quidam 102 en *Lelius* 219
centurius Manianus 193 en *Mellor* 46
centurius viriditam Alexandriani
lues 9 en *Marcus* 154
charisne quid 41 en *Piso* 193
charvula Thauri 216 en *Temporis* 20.31.40.51.52.53.
chrysopis 273 137.138.139.144-150.166.180.
cetera eius scriba 91.154 *miles* 179
ciborum maris prodiit 10 en *Fulvius Lecum* 154
citem Alsenensis 106.221 en *Serapis* 17.33.52.134
cimoni putat erga patrem 197 en *Sergius Simeon* 193
cinnia 67.172 *eradicator Alsenensis* 174
cinnamomea superpulpa 202 *eradicatori cinnamomum* 168
cimento Rom. gratitudo erga patris
am 177 en *Serapis* 173
claudia pinguis Vestalis 176 en *angulis amor, require Amoris-*
claudia 219 *angulis*.
claudius Bellus 211 *censuum publicanum* 153
claudius Cornelius 250 *confusione multorum, e pag.* 103
claudius Nero 69 *Urgere ad pag.* 112
claudius 212 *continentia, vide Alsenensis &*
claudius Lacedemoniorum dux 61 *contemptus, &c.*
elementa, regnum Humanum &
Clementia *erislati, pietas* 162
cicero & Bonn 172 *eritulus quinq.* 131
cicero latronum das 322 *eritulus Balbus* 113
cicopatra 300 *eritulus Crinis* 214
cicilia A. fida 121 *eritulus Iustus* 79
cicilia Vulcher 36 *eritulus Gallos* 221
cicilia Vixgo 75 *eritulus quater primipilarii* 139
cicilia frater 233 *eritulus Kyriani* 69
cicilia Lacerbi 321 *eritulus rex* 164
cicilia Fausta 117 *eritulus tamplae* 210
en. Apennini 212 *eritulus tuncmox 223. nocepsit 128*
en. Apennini Dioclesium 204.228 *eritulus 26. om. F.* 118.
en. Bellicus Tr. pl. 227 *eritulus et nonnullum, A. 102. 129*
en. C. Julianus 11 *Urgere ad pag.* 112
en. Carbo 193.195 *eritulus* 214
en. Cornelius Scipio Afina 119 *eritulus* 177
en. Cornelius Scipio Ruffellus F. 199 *salus praefer-*

INDEX.

- supradicti clavis, & pag. 111. usque* *Diversus agitus ad magistrum ac-*
ad pag. 112. Vita, & pag. 124. certi 130.131
Urgere ad pag. 125 *Dilectio amicorum* 79
Urgere ad pag. 126 *Dilectio frumentorum pietas erga fo-*
ciens 127 *rentes* 172
emolumen donum 104 *Dignitas* 69
en. tunc 127.128 **Z**
en. tunc, &c. tunc 127 *E. Tertiusque Datur* 123.122
en. tunc Phasianus 121 *E. Evidens amicorum, e pag. 122*
en. tunc Atheneus 124 *Ad pag.* 121
en. tunc Clemens 127 *Egacius Metellus* 251
en. tunc 173.172.171 *Elegans et vir* 224
en. tunc superior. 127 *Emilia, &c. pietas* 115
D *Epanomides* 11.10.4
D. Amaturus mercator 123 *Epianus* 122
D. Amaturus 209 *Epidicta* 114
D. Amaturus 214 *Epidictus, Atheniensis* 118
D. Amaturus 182 *Ephorus* 112
Danthus, & datus mirefex 212 *Eponus des Grecus* 126
Daphnis 185 *Eptatum feruus* 114
Dante 19.21.144.150.167.173. *Liqua pecti leporum* 27
227.301 *Liqua gloriae cingulus* 116
Dante 169 *Liqui, &c. mandarum* 129
Dante des patre & filio 176.177 *Londonus* 21.127
Dante in Lethi 122 *Londonum Romanorum praetoratus* 21
Daggette, & pag. 112 que add. 97 *Equitatus & cestus equus in pa-*
Danubianus 123 *recessus* 177
Danubius 211 *Eraeptus modus* 111
Danubius 123 *Error multorum* 114
Demeocles philodromus 178.177 *Eru. Pempelion* 114
Demeocles 19.217.222.223 *Euander Argivus* 41
Demosthenes 173 *Eruferum crudelitas* 102
Demosthenes 21.21 *Euclidis Geometria* 111
D. Ennius 215 *Eumenevren Asia* 42
D. Scamur 124 *Euphrat* 279
D. Pagaz 123 *Eupomus, require Philocrates.*
D. Dicentes 123 *Eurypides* 92.103
Digenes Cyrenensis 123 *Exercitus Re. indignatio,* 102
Digonus, & c. tracia regalis 122 **E**
Diodorus 12 *Abus alterus Ferrutius* 122
Diodorus Siculus 214.215.216 **F** *Fabius Maximus* 114.135.
Dionysius 9.27.28 *Rullius* 18
Dionysius rex Syracusiorum 221 *Felicissimi Luciferi* 60.128
Dionysius tyrannus 114.222 *Familia exponitur, e pag. 126.127*
Diphilus Legatus 195 *ad calcem libra.*
Dione Iuliani, vide in litera I. *Favia* 261.262
Dionysius nra. Lycia & Cen-
tuvenses 177 *Festus, & c. nulla F.* 12
Dipotamus 127 *Faber des facella* 11
Dignus Germanicus 123.124 *Felicitas militorum* 125

I N D E X.

- Fides publica à quibus ferenda, à Gladiatoriis multus primum 19
 pag. 211. quique ad pag. 212. *Glaucus* 21
 Fides iurata erga dominum, à pag. 213. *Gobrius* 27
 214. quique ad pag. 217. *Giugius Eporeta* 11. *Leontinus* 23
 Fides iurata erga iuris 213. 214
 Fiducia fidei, à pag. 91. *Ugur ad Gennas* 114
 183 100. *Graecum legatum* 312
 Filii poetarum erga patrem 117. *Grammaticus nonnullus*, à pag. 117.
 Filii Scipio Praxite 233. quique ad pag. 163
 Filii Clodii Pulchri 233. *Grammaticus nonnullus*, à pag. 233
 Filii Crassi ad scopum matris 23-
 cali facti 172. *Grypus. Xenophanes F.* 127
 Filii P. Decii 175. *Gyges rex Lydia* 224
 Filii Q. Fabii degener 98
 Flamininus 143. **H** Adramant
 Flamininus 143. *Parmedon* 74
 Formosa index 16
 Furuncula memorabilis, factura, patro-
 nica et factura bidentis 54. *Hercules Cyreneanus* philo 170
 Favonius Vannes 16. *Hellenicus* 214
 Favonius in loco luxuria 212. *Helenus Marca Formianus* 201
 Formula piersenung, à pag. 77. *Heraclitus* 118
 194. à pag. 98. *Hercules Pantaeus Samius* 201
 Formula patens in fibrum obv. *Hercules Scaurus* 201
 à pag. 1. vñq. ad pag. 181. *Hermes* 201
 Formula non velut formulam 31. *Hercules* 214
 Formula notaria, à pag. 217. *Hercules reperius midens* 228
 quique ad pag. 223. *Herculeus* 227
 Fratrum concordia 172. *partia* *Herculeus tyrannus* 101
 172
 Fragilitas diversorum, à pag. 19. *Hercules Syracusanus* 201
 quique ad pag. 17. *Hippocrates phaeophorus* 17
 Fulvius 191. *Hippocrates* 191
 Fulvius 113. 114. *Hippocrates uxor Mithridata* 113
 Fortune Flaccus 46. 50. 60. 105. 121. *Hermes* 116
 123. *Hippocratis fratres* 115
 Forum 143. 201. *Homerus* 274. 312
 In iure Camillae 21. 113. 220. *Homerus templum* 4
 Fortis iurata 243. *Hortensius* 250
G
 Gallo 19. erga iudea in Hoero, à pag. 149. vñq. ad pag. 117
 Genuinus Triduum 251. *Hortensius clarificatus*, à pag. 21
 Genuinus Melius 19. vñq. ad pag. 26
 Genuinus 90. *Hybris Molochius* 317
 Genuinus Cypri pret. 176. **I**
 Genuinus latratorum 210. *Afo Uherem* 21. 117
 Genuinus legatus 145. *Iulo Thebaicus* 118
 Imperio

I N D E X.

- Inprobatio dicta, à pag. 315. vñq. ad *Leterium* 185
 à pag. 317. *Lardine ostiobiebus* 127
 Inprobatio animadictio 211. *Ear Taibonum Vicentium ver* 214
 Indubia 127. *Latina lingue obfervantia* 42
 Indicationem ferimur, amar 214. *Legi de triumphis* 44
 manus 116. *Leontinus Spuribus* 233. 237
 Indicatio malitiorum, à pag. 71. vñq. ad *Tranqui* 128
 ad pag. 72. *Leontinus Spartanus* 17
 Indivisa patientia 31. *Senectus Liberaleius nobiliorum*, à pag. 147
 174. vñq. ad pag. 148
 Indulgentia patrum erga liberum 116. *Estere de Ita in falla*, à pag. 192
 Indulgentia malitiorum, à pag. 187. vñq. ad pag. 198
 L. L. 193
 Infinita extensa, à pag. 11. vñq. ad *Liberaleius gratitudinum min-*
pag. 17. *ferentia* 193
 Ingaritudo multorum, à pag. 162. *Lito Te pl.* 213
 vñq. ad pag. 163. *Literatura illustrans in cultu ac re-*
litione 213
 Invenientia diversorum, à pag. 10. *Ma ad pag. 97. Vñq. ad pag. 99.*
 vñq. ad pag. 11. *Lorina* 208
 Iaphet Sephaelis F. 173. *Liberaleius liberant* 174
 Ira et odium, à pag. 102. vñq. ad *Lame Rhoda* 173
 pag. 176. *Lamini Salvator* 69. 101. 111. 121.
 Literaria 173. 242. 302. 393
 Libellus 63. *L. & Film Scanni* 219
 Indice proposita insignia à pag. 162. *L. Amelius Paulus* 21. 93. 218
 vñq. ad pag. 203. *L. Aluanus* 1
 Indice publica insignia, à pag. 214. *L. Aeternus* 63
 vñq. ad pag. 205. *L. Atticinus* 207
 Ingurita 215. 216. *L. Befira Conf.* 24
 Inula (C. Cesaria) 177. *L. Broter* 163
 D. Iulius 23. 23. 156. *Elaginaria eius* *L. Caesar* 257. 269
 173. *L. Calymnius Pjps* 26. 215
 Iunius Brutus 178. *L. Calymnius Triumvir* 163
 Iunctio eis Foffi promulgata 20. *L. Calpurnius* 192. 195. 219
 Iunctumphandi, à pag. 24. vñq. ad *L. Capito Trib. pl.* 101
 pag. 21. *L. Cestius* 119
 Injustitia multorum, à pag. 204. vñq. ad *L. Drahus* 261
 ad pag. 211. *L. Gallo* 291. 292
 Inuenit ergo nomine Tullio 172. *L. Anna* 67. 127
 Inuenit quidam 231. *L. Cornelius censu* 117
 Inuenit cuiuslibet 41. *L. Cornelius Merula* 113
 Inuenit Romane gratitudi 113. *L. Cornelius Scipio* 113
 Inuenit Genuinus facinus. 218. *L. Cotta* 201. 217. 271
L. Crassus 101. 124. 193. 205. 220
L
 Academica 173. *L. Domitius Probus* 209
 Lacrimosum 21. 23. *eremite* 222
 L. Egistus 322
 pag. 115. *infantum* 12. 514
 ne responsum 178. *L. Flaccus Penor* 81. 124
 Leontinus 148. 173. 211. *L. Papirius* 43
 D. R. 4

I N D E X.

L. <i>Furina</i> <i>Bibacumis</i>	5.	<i>Lydianus</i>	45
L. <i>Celina</i>	124	<i>Lysimachus</i>	202
L. <i>Hortensia</i>	207	<i>Lysimachus</i>	197
L. <i>Tamia</i>	12	<i>Lypspus</i>	219
L. <i>Lamia</i>	34		M.
L. <i>Leontis</i>	14, 219	M <i>Acidana</i> <i>mit</i>	99
L. <i>Lele</i>	195	<i>Macedonius</i> <i>paraparapatris</i> <i>ya</i>	
L. <i>Lemnia</i>	212	<i>Magnistratus</i> <i>at urone</i> & <i>enam</i>	
L. <i>Manilia Imperialis</i>	163	<i>oblig.</i> <i>apag.</i> 42. <i>oblig.</i> <i>apag.</i> 46	
L. <i>Marcina</i>	17, 293	<i>Magnistratus</i> <i>anduritas</i> 42. <i>oblig.</i>	
L. <i>Marcus Tropae.</i>	62	<i>magistris</i>	41
L. <i>Marcus Tr. mod.</i>	62	<i>Magnus Cule</i>	117
L. <i>Marius Tr. pl.</i>	63	<i>Magnus</i> <i>qua</i> <i>mag.</i> <i>cane</i> <i>gerist</i> , <i>a</i>	
L. <i>Metellus</i>	78-177	<i>mag.</i> <i>III.</i> <i>apag.</i> <i>apag.</i>	238
L. <i>Minutus</i>	19	<i>Maga</i> <i>Carthagenus</i>	213
L. <i>Mummilla</i>	244	<i>Magnus</i> <i>duo</i> <i>sternu</i> & <i>apag.</i> 71. <i>apag.</i>	
L. <i>Oenanthes</i>	192	<i>qua</i> <i>ad</i> <i>pag.</i>	73
L. <i>Opimius</i>	66, 67	<i>Magnus</i> <i>equitatu</i>	41
L. <i>Papirius Cursor</i>	216	<i>Maiorium</i> <i>in</i> <i>vite</i> <i>covertudo</i> 39-40	
L. <i>Paulus</i> <i>vacans</i> <i>filius</i> 24, <i>filius</i>		<i>Maiorium</i> <i>vita</i> , <i>exemplum</i> <i>auer-</i>	
61-121		<i>tem</i>	41
L. <i>Petilio</i> <i>senior</i>	6	<i>Mamillius</i> <i>Olliensis</i>	19
L. <i>Petrinus</i>	242	<i>M. Aemilius</i> <i>Lepidus</i> 71. <i>cofidi</i> 211	
L. <i>Philippus</i>	193	<i>M. V. (Mure)</i>	124
L. <i>Pleminius legatus</i>	3	<i>M. V. (Opim) Consul</i>	209
L. <i>Quintilius Cicero</i>	13, 121.	<i>M. V. Valerius</i>	79
121		<i>Manilius</i> <i>Grifus</i>	154
L. <i>Vocineus</i>	144	<i>Manius</i> <i>Torquatus</i> <i>L. E.</i> 123, 193	
L. <i>Batavus</i>	311	<i>M. Aemilius</i> <i>Patera</i>	212
L. <i>Scopa</i>	91, 97, 129, 171, 205	<i>M. Aemilius</i> <i>Scaurus</i> 52, 137, 154	
L. <i>Scribonius</i>	47	<i>M. Agrius</i> <i>Summ</i>	103
L. <i>Septimilium</i>	105	<i>M. Agripa</i>	143
L. <i>Sextilius</i> <i>tristis</i>	279	<i>M. Annius</i> <i>Celsolani</i> <i>E.</i>	249
L. <i>Sennius</i> <i>Dentatus</i>	64	<i>M. Antius</i> <i>coator</i> 214. <i>rim</i> 507	
L. <i>Sulla</i> 10, 17, 76, 97, 129, 209, 216,		<i>uno</i> <i>mod.</i> <i>sum</i> <i>equititia</i> 214.	
244, 255, 323, 357, 324		251-259	
L. <i>Tarquinii</i>	12	<i>M. Annius</i> <i>Trajanus</i> 53, 102, 258	
L. <i>Valerius</i> <i>Heptachordus</i>	253	147-148, 154-158, 218	
L. <i>Vetus</i> <i>Aventis</i>	318	<i>M. V. Agrippa</i>	126
<i>Lucretia</i>	311	<i>M. V. Attilius</i> <i>Glabrio</i>	19
<i>Lucullus</i> <i>coquinaria</i>	204-205	<i>M. Arrius</i> <i>Regulus</i>	6, 78
<i>Lucullus</i>	79	<i>M. Birillus</i>	117
<i>Ludius</i> <i>trig.</i> <i>lunari</i> & <i>orbanteora</i>		<i>M. Brutus</i>	22, 25, 114, 204
47		<i>M. Cato</i>	144
<i>Lupercus</i>	41	<i>M. Cetius</i>	83
<i>Luxuria</i> & <i>ubiq. malorum</i> , <i>apag.</i>		<i>M. Cetius</i> <i>Scena</i> <i>centurie</i>	23
202-215 <i>quo ad pag.</i>		<i>M. Caldus</i>	273
<i>Lycorus</i> <i>luctus</i>	16	<i>M. Cestius</i>	138
<i>Lycoris</i> <i>Lacedemontium</i> <i>legit-</i>		<i>M. Cato</i> <i>Tr. pl.</i>	61
<i>laser</i>	11, 12	<i>M. Cato</i> 25, 38, 127, 134, 157, 158, 198	
		<i>M. Cato</i>	

I N D E X.

M. Cicerus, vide M. Tullius.	M. Faenius Arex	292, 237, 233, 241
M. Claudius Marcellus, <i>ad fin.</i>	M. Faenius Crispinus	13, 14-15, 107, 108, 109
<i>cum filio</i>	104, 105, 106	107
M. Cidius	M. Faenius Sutorius	260
M. Cicero	Matrimoniorum iuris, <i>a pag.</i>	39
M. Cetius Cathegus	236, 237, <i>ad pag.</i>	42
M. Cornelius	Matrimoniali iuris tractac de cetero	42
M. Cotta	Matrimonio duarum morte	220
M. Crassus	M. Fabius	159
M. Drusus	M. Fabius Drusus	152
M. Eurius Coriolanus	M. Faifia	270
M. Fulvius Tripl.	M. Faenius pillos	218
M. Ennius Flaccus Tr. pl. 63, Con-	M. Faenius, <i>Proscriptus F.</i>	308
<i>sol</i>	Menogenes et ceteri	226
M. Horatius	Menogenes sciamus	227
M. Junius Thaumasius Coriol. 270	M. Fertilia	154
M. Latorius Mercurius	M. Fesius ad alia	73
M. Lepidus	M. Fesius teofiminius	344, 365
M. Licinius	M. Felius 3, 12, 14, 107, 110, 221, 222	222
M. Manilius	M. Felius (ceteri)	159
M. Marcellus 13, 62, 66-79, 104, 112	M. Felius Macedonensis	116
<i>ceteri</i>	M. Felius Numidicus	107
M. Martius	M. Felius Pius	119
M. Minnius	Miles quidam Alexander, fami-	214
M. Næmius Tr. pl.	Miles quidam Alexandri, fami-	214
M. Palerius sedentulus	Miles Cr. Pompei	174
M. Perpetua	Miles quidam Ro.	81
M. Placorius	Militaria aquitania	46
M. Platonius promptius centaur	Militaria exercitatis	ibid.
<i>ceteri</i>	Militaria Ro. <i>ad fin.</i> 312, <i>temperata</i>	
M. Plantinus	ibid.	
M. Plantinus Hypoth.	M. Miles Crispinus	373
M. Papirius Cæesus 13, 231, 232, 240	M. Minnades	105, 106
M. Poerius Cato 68, 73, 94, 147	M. Minnæus Rosas	123
M. Porcius Cato	M. Minnæus Cr. consule rem	10, 106
M. Scæna, reginae M. Cæsarii &c. G.	M. Minnæus mag. ep.	106
M. Scæna 29, pl. 11, 133, 162, 201	M. Minnæus Consul	118
M. Servilius	M. Minyus	125
M. Silanus	Miraculæ varia, <i>a pag.</i> 28, 256, <i>ad</i>	
M. Tullius Cicerus 12, 14, 43, 122, 154	<i>pugnare</i>	39
<i>ceteri</i>	M. Minnæus 37, 107, 137, 153, 168	
M. Tullius Demosthenes	171, 212, 217	
M. Valerius Cæesus	M. Minnæus u. filia	37
M. Valerius Maximus	M. Minnæus amicorum et ceterum, <i>a pag.</i>	
M. Valerius Messala	61	
M. Varro	M. Minnæus parentium in suis filiis	
M. Volusius Albinus	221	
Marcus Caelianus	M. Minnæus	164-171
Marcus Crassianus	M. Minnæus	41
Marcus Lepidus	M. Minnæus leontides	49
Marcus	M. Minnæus unigari, <i>a pag.</i>	320

INDEX.

<i>Ufque ad pag.</i>	224	<i>Orechia Placens</i>	199
<i>Mura</i>	225	<i>Organi ex Regni vno</i>	191
<i>Musca Scenula</i>	22.29	<i>Origo scemurum Indumenta</i>	23.34
<i>Mulier matris dea</i>	229	<i>cularum</i>	33
<i>Mulier canidia</i>	221	<i>Orus</i>	221
<i>Murinus Diavoli</i>	212	<i>Ornatus Larvans</i>	221
<i>Murinus Flaccus</i>	220	<i>Otherades</i>	27
<i>Myscanes</i>	222	<i>Otium laudatum.</i>	222.223
<i>Mutatis mutatis fortuna, à pag.</i>		P	
227 <i>Ufque ad pag.</i>	224	<i>Acies</i>	177
N		<i>Pamplopes</i>	227
<i>Eumenis</i>	220	<i>Parfa</i>	168
<i>Nasica</i>	223	<i>Papiria tribus</i>	227
<i>Neofitum vero</i>	21	<i>Papirii</i>	67.68
<i>Neoloxus paliter</i>	220	<i>Papirii Cister</i>	80.226
<i>Neocles tyrannus</i>	91	<i>Papirii Mafe</i>	27
<i>Neocles maledictum, à pag. 225, usque ad pag.</i>	229	<i>Parvulae</i>	223
<i>Neoclytum officia, require a pag. 20, usque ad pag.</i>	22	<i>Parvulus amor & insidiosus</i>	
<i>Neoclytum officia, require a pag. 20, usque ad pag.</i>	22	<i>itteros</i>	170
<i>Neotunus Empirantus</i>	220	<i>Parentum suorum erga liberis,</i>	
<i>Nero</i>	221	<i>Parvus</i>	
<i>Nescion</i>	91	<i>Parmenio</i>	212
<i>Nema Pompeius</i>	2.22	<i>Pater quodam</i>	223
<i>Numenta</i>	17	<i>Patrem amulum, à pag. 21</i>	227
<i>Numentumque patris</i>	2.21	<i>que ad pag.</i>	22
<i>Nomiderum reges auditas</i>	26	<i>Patro amylus</i>	227
<i>Nomides</i>	27	<i>Patronum Re. magalis</i>	223
<i>Nomadicibus ten Thracie</i>	302	P. C. men	17
<i>Nopriatum amplus.</i>	22	<i>Patrobi</i>	222.227
O		<i>Patrum Senatu</i>	222
<i>Officis in Capitolo</i>	243	<i>Patrunt landata, à pag. 220, usque ad pag.</i>	226
<i>Obius Araxensis</i>	211	<i>Patrunt</i>	174
<i>Oclio, pefco Darius appellatus,</i>		<i>Pauferas</i>	12.227
<i>vid.</i>		<i>Pedanias centuris</i>	24
<i>Oclaus, servu Augus: faijus fili</i>	229	<i>Penteti Du</i>	25
<i>Oclanus, servu Augus: faijus fili</i>	229	<i>Persicula diversorum</i>	229.230
<i>Oclanus Balbus</i>	220	<i>Persiles</i>	17.221-222
<i>Oclanus conqul</i>	22	<i>Pericles princeps Atheniensium</i>	23
<i>Oedipus</i>	222		17
<i>Oedipus Coloneus fabula</i>	220.	<i>Persicula religio & institutio in educatione liberi, id. maxima de ligenda rego</i>	227
<i>Onoma varia, à pag. 14 usque ad pag.</i>	22	<i>Persicon</i>	6.126.131.170-171
<i>Oppri Galus</i>	222	<i>Pestilencia</i>	10.31-43
<i>Ordines, & eorum officia, à pag. 42, usque ad pag.</i>	22	<i>Pestilorum fides</i>	222
<i>Ordinum in totatu loco attenue- ta primam</i>	22	<i>Pessili</i>	22
<i>Oedo aquifum</i>	22	<i>Pettine Sabinius</i>	6
<i>Ogoes</i>	220.221	<i>Perse pastore caput retro</i>	221
		<i>Phalaris tyranus</i>	91.221
		<i>Pharao reuer Serapio</i>	222

I N D E X.

Pheres	15	118	298
Pherecyde	291	Papulae, Abacis necessariae	247
Phileas-Pleumarine	197	Papulae Romanae 3-4. abser- tas & contractae 126. verocca- dias 115. liberatas 147. 270.	
Phileus	313	tuendis 235. engravanda 182. se- paranda 132. inflata 204. 207.	
Phileus fratris Carthaginensis. 175		recessaria 243. 244. 245. exar- ta C. Melanaea	201-204
Philippus, Fauna Elegans 263		Peppia Veneris folia	318
Philippus Macedonius vñ 36. 147. 119. 120		Tepuia Humanus 295	
Philippus mediterraneus	111	Tesserae Catena filia	21-22
Phis	213	Terpnites Erysimum	29
Philesates Gracilis serans	211	Theratex Albinus	208
Phissaria	109. 164	Thymelaea amplex	17
Phoxinus Parthenonotus	213	Thymelaea Conifer	63
Phrynosaurus	212	Thymelaea Crassum	124
Phytol. Vide Plantae.		Thymelaea	7
Picta erga patrum, a pag 171. cf. que ad pag.	170	Polidia	
Picta fraterna	171. 174	Praxitelia opera	279
Tritia in patre, a pag 163. - sive ad pag.	172	Praxiteliorum necessariae	247
Pindarus	233	Praxiteliorum, Sacrae scolia vindicta	
Pindarus, Cofitae ferme	201	Praxitelia	23
Pinguis	24	Prima aurata flava Roma	10
Pinguis	143	Prima fecunda latu	43
Pigiferae	11. 275	Primaevulus primitus	132
Pissatum Albenensis tytanni,		Pristina multata a pag. 16	123. ad 114. 115. 66
		pag.	23
Pistaria	119	Premnuratisca medusa, a pag. 206	
Pisidici Mytilensis	209	ofne ad pag.	279
Piso	21. 17. 213. 273	Prysta rex Bithynia	18. 194. 210
Pisum confertum	197	pus emilia	16
Pisum sativum prasinum 53		Pterodophorus	244
Pisum sativum revo-Egypti		Pteromys rex-Egypti	33. 356.
Pisum Atheneum	231	303	
Pitheci	174	Ptolemaeus Cyprinianus	222
Polyctetes Samosatum tytanni.		Publilia	201
224		Publilia libertina	228
Polydamas ethica	323	P. Aenea	229
Polydora Polycorona	17	P. Antennalis	271
Pompeii Magni 22. 237. 61. 194		P. Aquillius Tr. pl.	219
235. 236. cuius pater	120	P. Aquilus Pictilans	179
Pomponius paterna	90	P. Antennalis Pectinata	12
Pomponius Atticus	212	P. Catus	142
Pomponius Rufus	129	P. Cera ut	191
Pomponius Tr. pl.	169	P. Creticus	197
Pontus	108	P. Ctenoides	12
Porraine, Anfibium	189	P. Crinifer Pictilans	218
Porraine Lymna	183	P. Crinifer 245. annularis	203
Porraine cyprina luteola et media		P. Crinifer Siculus	9

INDEX.

- P. Cornelius Censul 1
P. Cornelius Scipio 17
P. Cornelius Scipio Serapicior di-
 cur 127
P. Crassus 41. 11. 162
P. Decius Mus 23
P. Dolabella Proconsul 163
P. Furius 218
P. Furio 78. 121
P. Furio Philus 149
P. Lentulus Spinther 163
P. Lentulus 163
P. Licenius & Post. Max. 115
P. Menius 159
P. Murens Tripl. 139
P. Pulcher 122
P. Tampilus 11. 159
P. Quintus 46. 73. 104
P. Scipio 17. 66. 27. 95
P. Scipio & Emilianus, vnde Scipio
 Emilianus 126
P. Scipio Africanius 193. 197. 221
P. Scipio Nasica 34. 47. 57. 12. 163.
 243. 259
P. Sempronius 79
P. Sempronius Sopras 302
P. Sempronius Censorinus, &c. 151
P. Valerius Poplicola 32. 15. 113
P. Verres 10. 131
P. Ventidius 219
P. Vetus etiam 219
P. Volumnius 17
Pudicitia 38. 40. 187
Pulcher Clodius infamia 96
Pultus, iumentum Pomponii 171
Pygader 140
Pyrrhus 5. 63. 182. 183. 187. 191
Pythagoras 169. 191
Pythias 143
- Q**uesitores 201
Quinquatrus prima tubi-
 nace 16
Qu. Atilius Tubero Catus 125. 130.
 145
Qu. Embrius Parvus 130
Qu. Antisthenes Utene 101
Qu. Cestius 218
Qu. Lepsius 220
Qu. Caecilius 119
Qu. Cestius 236
- Qu. Catinus 49. 87. 112. 121. 131
Qu. Claudius Pulcher 14
Qu. Caecilius 146
Qu. Cetius Achilles 14
Qu. Cetius Crispinus 124
Qu. Fabius 177
Qu. Fabius Mognes 154
Qu. Fabius Labo 214
Qu. Fabius Maximus 4. 43. 45. 51.
 10. 105. 114. 145. 151. 215. 222. 239
Qu. Fabius Max. Qu. F. 55
Qu. Faustina Gallina 35. 110
Qu. Faustina Max. Sacerdotissa 159
Qu. Flaminus Augur 218
Qu. Fulvius Flaccus 8. 1. 23
Qu. Horatius 36. 15. 24. 26. 277. 305
Qu. Iacchus Cenial 203
Qu. Licinianus 211
Qu. Marcius Rex 129
Qu. Metellus 6. 71. 5. 121. 131. 224
Qu. Metellus 24. 25. 26. 2. 31
Qu. Naevius 46. 110
Qu. Ogulinius 17
Qu. Pomponius 98. 122. 124
Qu. Petilius Censor 67
Qu. Peppodius 7
Qu. Scipio Anguis 107. 116. 124.
 130
Qu. Sempronius Cato, emulsius fons
 129
Qu. Sempronius Capo 113
Qu. Terentius Cale 118
Qu. Valerius Praet. 61
Qu. Varus Hybrida Tripl. 166
- R. Echelio inter multos, a pag.
 122. usq. ad pag. 131
Religio, similitudo et. peregrina
 recedit 11
Romaneus usq. mirabilis causa 10
Romulus primus 43
Romulae ducorum, a pag. 241.
 245 ad pag. 245
- Romulecentiam electi 14
Rome pestilenta maxima 39
Romanum legatum vera can-
 tare 44. de Romanis placet
 requie in Tropaea Rom. erit
 78. 79. 101
Romulus 78. 79. 101

INDEX.

- Rofina 218 Septem Sapientes Graeca 119
Rofina falsa 123 Septria 219
 5 Serapio saltemarne 227
Sallust de Viriplace 49 Ser. Galba 117. 189
Sagittarium fides 118 Ser. Patricius filii 231
Samus 11 Serpentis magnitudo &
 longitudo 11
Sapientia aeterna regnum a pag. 159 ad pag. 218 Serterius 234
Sardanapalus 123 Ser. Terentius 163
Satrapes regni regni E. 318 Ser. Tullius 11. 24. 53
Satrapi regni Venetum erit 114 Ser. Sulpicia 17
Saturnopater 103 Ser. Sererum erga domines filii 219
Saturnus Tr. 11 Ser. M. Agricola 263
Scorpius inde & scularis ibid. Ser. M. Antonius 218
Scutula 274 Ser. M. Antonius 214
Sciurus falsa, a pag. 167 usq. ad pag. 216 Ser. M. Barbatus more patens 27
 105 Ser. M. P. F. 215 Ser. M. P. F. 215
Scipio 2. 32. 106. 114. 177 Ser. M. Sempronius, require Cestia
Scipio & milites 72. 73. 106. 107. fonsitae patrum erga filios 22. 172
 123. 126. 129. Sectio 164
Scipio Africanius 12. 116. 117 Ser. Temporis 14
Scipio Hispanus F. 91 Ser. Tarquinus 115. 238
Scipio Nasica 12. 47. 12. 129 Stevius quidam 129
Scipio superior 12. 12. 114 Somnolude era in malu, a pag. 212
Scipio superbus 121. 122. 123 a pag. ad pag. 218
Scindens pectus 121. 122 Somnolude pectus 12. 21. 218
Solenus 74. 75. 76. 77. Somnoluctus Fortuna maleficia 17
Somnolus, Agitatrix regna 101 Somnoluctus 9. 4. 117. 121. 125. 211. 214
Somponus 107 Solis 12. 66. 127. 128
Sompronius Afelio 101 Somponia dies serena, a pag. 12. 129
Sompronius Cicerulus 177 ad pag. 29
Sompronius Melesca 197 Sophalet 12. 2. 272. 277
Senatus Campanus de Carthaginis
 fir 129 Sophronius Sart. pater 19
Senatus Cæciliensis disciplina
 militare 23 Sophronius natus 279
Senatus Rom. religio &c. fides &
 Incuria &c. vigilans &c.
 disciplina militare &c. fiducia
 12. humanitas & clementia &
 prudentia &c. ingratitudo 122
 fides &c. fiducia publica &c.
 goda confidit 122. sapientiam
 dilectio & facili 222. 227
Senatus excepit omnes inventari 41 Spartacus quidam 208
Senatus inventari 104 Sp. Alcibiades 17
Senatus memoratio 272 Sp. Cornelius 48
Seneca, Adversus quidam 123 Sp. Cestius 107
Seneca cunctis variis 21. 5 Sp. M. Cestius 118. 119
Seneca Dacianum & cetera 123 Sp. P. quidam Libanius Cestius 204

INDEX.

<i>S. Stratopas Tegentes</i>	119	<i>Theogenes</i>	11
<i>S. Tarpes</i>	210	<i>Theophanes Mytilensis</i>	213
<i>Statina Statina</i>	12	<i>Theopompus Ilystorum</i>	214
<i>Statua eam ita prima</i>	20	<i>Theopompus rex</i>	215
<i>Stratogimana diversiforme</i> , apag.	31	<i>Theoremus</i>	31
120. nique ad pag.	222	<i>Theissus</i>	122-125
<i>Struturaria Antisello novemca</i>	120	<i>Thracae nationis spinis de vita ca-</i>	
<i>Sudicula & industria multiforme</i> , a		<i>lantata</i>	11
pag. 127. nique ad pag.	224	<i>Threnopsi Pissalatis amicus</i>	213
<i>Sufficiens dux Allobarum</i>	240	<i>Tib. avia mi</i>	119-122
<i>Sulla, require L. Sylla</i>		<i>Thymastichus</i>	7
<i>Sulpicia Lentula</i>	213	<i>Ti. Caius</i>	124
<i>Su. patre</i>	4	<i>Ti. Gracchus</i>	4-12. 21. 24-27. 31.
<i>Sulpicius Rufus</i>	203	<i>11. 12. 13. 15. 16. 20. 21. 23. 25.</i>	
<i>Superbia & impunitia querenda</i>		<i>Tito. na quinquaginta, vide Quin-</i>	
apag. 207. nique ad pag.	310	<i>quagria libidinosa.</i>	
<i>Sutibus rex</i>	222	<i>Tigranes Armeniacus</i>	215-216
<i>Syla</i>	227	<i>Tivius Pythagoreus</i>	219
<i>Sy. s. n.</i>	260	<i>Tomarus</i>	220
<i>Syngonias festiva</i> ,	137	<i>Tomas pector</i>	218
<i>T</i>		<i>Tosco-ets Ambianicus</i>	217
<i>T. Latona subscriptio</i>	49	<i>Tolomeus Cencrea</i>	214
1. nique	16	<i>Ti. Atticus</i>	21-22
<i>Tarensis in ver</i>	6. 120	<i>Ti. Crassus</i>	119-120
<i>Tarponius Deceps</i>	82	<i>Ti. Baetinus</i>	211
<i>Tatia Cognitiva</i>	122	<i>Ti. Cato filii</i>	212
<i>Tatu</i>	302	<i>T. Flaccinus</i>	211
<i>Tecumq. exangularcha</i>	212	<i>T. Flaverus</i>	221
<i>Temeraria mortuum</i> , apag. 312. nique ad pag.	212	<i>T. Fabellus Tauris Comparatus</i>	216
<i>Tercio. tenuis</i>	314	<i>T. Laberius</i>	226
<i>Tercius quidam</i>	212	<i>T. Lanus</i>	21
<i>Tertius quidam</i>	210	<i>Ti. Longus Coriol</i>	113-211
<i>Tetra. n. Tarraco</i>	114. 217	<i>T. Manius Terganthus</i>	21. 79. 117.
<i>Tertia columnia</i>	213	<i>T. Marcius Verinus</i>	212
<i>Telamonius & mitratus</i> , apag.	214	<i>T. Marcius Verinius</i>	212
nique ad pag.	214	<i>T. Quinctius Flamininus</i>	147
<i>Telamonius regis</i> , apag. 219. nique ad pag.	215	<i>T. Petrus. Petrus E.</i>	219
nique ad pag.	212	<i>T. Polonius</i>	141
<i>Telamonius recta vel rata</i> , a pag.		<i>T. Porphyrius latu</i>	47
109. nique ad pag.	266	<i>T. Trebellius Cal. a calonnia</i>	219
<i>Tentacione coniugis pudica</i>	191	<i>Trib. pl. diligentie</i>	44
<i>Thales phantaspius</i>	119	<i>quadriga Trib. pl. diligentie</i>	207
<i>Thamyrus regus</i>	111	<i>Trib. Palus</i>	69. 220. 213
<i>Thetis a prima ad festa</i>	47	<i>Triumphalium</i>	21. 63
<i>Thicks. donante</i>	125	<i>Triumphalum canumiz</i>	26
<i>Theristides</i> , 168. 217. 219. 221. 223		<i>Triumphus quo festum, quodcumque</i>	
220		<i>nigra</i>	4. 116
<i>Theristhes</i>	177	<i>Triumphus denunti</i>	219
<i>Thes. d. et</i>	212. 211	<i>Ti. Tiberius Vespasianus</i>	219
<i>Thessalus Cyrenes</i>	197	<i>Tuditanus glauconium</i>	218

INDEX.

<i>Tulba</i>	214	<i>Valesius</i>	192
<i>Tullus Hostilius</i>	93. 240. 219	<i>Valerius. Aeneus</i>	21. 216
<i>Tullus Veſtratum dux</i>	219	<i>Vindices propriorum agminis officiorum</i>	
<i>Tullus</i>	2	258.	
<i>Tulsius confusa</i> 217. vobis 215		<i>Vincit usq. mulieribus interdicitur</i> 49	
		<i>Virgo. Emissa</i>	4
		<i>Vixi</i>	202. 210
		<i>Vixi plautus</i>	40
		<i>Vixi querundam</i>	211. 216
		<i>Vixi pudor</i>	219
		<i>Valerius Carnis</i>	219
		<i>Valerius Flaccus Trib.</i>	21. 24
		<i>Valerius Leatus</i>	214
		<i>Valerius Persicus</i>	21. 49. 229. 230. 231
		<i>Valerius Valentinus</i>	216. 217
		<i>Valerius quadam</i>	219
		<i>Varr.</i>	214
		<i>Vatinius</i>	215
		<i>Vestrum primus usq.</i>	46
		<i>Vestris primi quies</i>	50
		<i>Venit. Diabolus</i>	218
		<i>Venus Verticordia</i>	219
		<i>Verrucula confanginata</i>	41
		<i>Vescundia maternus</i> , a pag. 211.	
		nique ad pag.	212
		<i>Vigilia Opifex</i>	218
		<i>Vitellius Salinator</i>	218
		<i>Vitellius, Cereolanus mater</i>	217. 218
		<i>Zen. Zem. Eteon</i>	21
		<i>Zeno alter</i>	216
		<i>Zenopilus.</i>	212

INDICIS FINIS.

41

3190.

nr. 19. 64

